

BAP FA

013

K. 00001533174

Seraphici profundissimi
miq; doctoris ordinis fratrum minoruz
dñi Bonauēture Cardinalis: et sāctorū
cathalogo ascripti: opus nō minus sub
tilissimum q̄ speculatiuum super primo
libro sententiarum.

Prima pars.

Prostat venale Parrhisij in edib⁹
Frāncisci Regnault bibliopole: ad iter si
gniū dñi Claudij: e regione sancti Iuo
nis vici sancti Jacobi moram agentis.

quando yo tengo bi ne vola reny
precom e
Al

LEGADO
J. Oliver Asin

quando yo tengo bi ne vola reny
BIBLIOPOLIA
DE
JAIME OLIVER ASIN

Epistola

Johannes beken

hanb Moguntinus euāgelicetheolo-
gie summo doctore domo Nicolao tin-
ctoris de guntzenhausen impialis ec-
clesie bambergensis predicatōis salutē
Auper religionis beati Francisci pa-
tres deuotissimi flati spiritus sancti agi-
tati ad capitularem conuentum Huru-
bergen insituerunt (vt par erat) de p-
fundissimis orthodoxe fidei archantis di-
spudator in exercitationem ad quam
peneranda peritorū multitudine oī do-
ctrinaz genere armata et expedita ve-
lut ad litterariā militiaz: et olim ad fe-
riarū saturnalia serias disputationes
conuenit in qua celebritas tua disputā-
di nacta congressum rōnem argumen-
torū eo moderamine et efficacia pfe-
rebat: vt oēs auditores testinabili ne-
dum delectatiōis: sed et admiratiōe fa-
ceret effectos. Non deerant alij quos
ingenij vis maxima et i doctrinali bel-
lo robur inuictū ad participanda ius-
preconialaudis celebritati tue con-
ciliant: sola tamē celebritas tua: tum
arguendi v' et fortitudine: tum dicens
di copia et inuestate preclarū trium-
phatoris nomē cōi olim voce est cōse-
cuta. Ego vero qui putatis mee offi-
cia: peritis c. bus (vt cūq; potui) ipe-
dere semp extiti studiosus: ne fas erit
maui si nullius muneris beneuolentia
triumphū tuū onare vel recti hono-
rarem. At metiendo vires meas nihil
inueni vel natura: vel arte: vel fortūa
mibi pcessū: qd dignitatis tue dignepof-
ses: offerre. Uentū inter hec in mētez
p adolescentulus i patrone l. dantis
animū non mun⁹ esse pensam. Ues-
nit in mentē socratis humanitas: qui
paupeis discipulis inieschintis parū
mun⁹ magna gratitudine dignū iudic-
cauit. Ille socrati seipsum muneris lo-
co dedit ego nō solū inepsum: immo
etiā disiectos ab luce libros duos: ter-
tū: scz i iūta ex. scz bonauē. sup eodez
disputata et interpretatonem meo la-
boze in vniū digestos pigill emē datos
cura: et iudice ad oia fere q in eis tra-
ctūtur fabricata celebritati tue do: offe-
ro: et dedico. Tua vero celebritas et il-
lius institutū et huius exemplum pre-
copi velit cōplecti et me tibi dā: i mā-
cipiū: et correcturā et laborem huius
operis tibi cōsignatū non aspneris:

vt et nois tui i mortale decus ad extrē-
mas orbis terrarum nationes: duce li-
brū i impressura fera: et inter trium-
phi tui ornamenta labor meus numes
retur: que est alcubi erroris obūbz
caltgo: celebritas: tue splendoz illustret
Quāuisenī totū (sit qtuūctū) qd in
heidelbergē acadēmia dētēnatis mo-
re spacio didicit totū qd optinua pcept
lectōe: totū qd industrie mee nā pstitit
ad hanc correcturā conquillierim: ex-
penderimq; vereorū me in tam vasti
maris tempestatib⁹ oēs errorū scopu-
los nō euasisse: quo vel rari: vel nulis
litus vnq; vela sine reprehensiois tur-
bine et periculo volauerit in quo fan-
ctus Bonauertura coluētātib⁹ opinio-
nū procellis: ad eū plerimq; portū ap-
plicuit: ad quē cōmuntor opinantium
uentus coegit: in quo gubernacula in-
genū sui magister libero correctori cō-
mittit. Honestatis igit nō dedecoris: et
excusandi nō calūniandi vicē obtines-
bit: si ego et togatā celebritatem tuam
cui nō min⁹ venerationis et credulita-
tis debet etas nostra q pūca pītago-
re palliato) et oēs qui oxidationis et
correcture mee sarcinam ponderāt vt
os lectoies: et interpretēs tenuolos nō
maluolos fore depono. Precipue taz-
men oro in bonā partē acceptum tū
tertium noue impressure istar antique
non esse distinctum: qz pluris fact gra-
uē Bonauerture auctōitatē q mibi fu-
it di. Ignē dī ratio et exēplar q pūctatā
hucusq; partitionē. Nec pro mercede
conuita mibi deberi consentiet in qz
stionū pncipiūz verborū modicapl mu-
tatio: vt adēptio: puta: vbi exemplaria
scripta sonant: circa primum sic proce-
ditur et queritur: et deinde Secundo
queritur. Tertio querit et cetera. ego vt
cūctissim questionum capita sic institui.
Questio. i. Questio. ii. rē nulla temera-
ria presumptione: sed sola ductus quo-
moditate queratiter et iudici et Ipse
sionē cōducere suggestit: que me etiā
ab omnis iniurie nota tuebitur: ne vel
clarissimos auctores offendisse: vt i iu-
diciis non profuisse: quispiam debeat
suspiciari: quod melius cum suis iudicio
q meo calamo spero comprobandum.
Vale theologorum et ceteri bambergē-
sis decus.

Joānis bekēhaub Mogūtini i laudē vtriusq; auctoris carinē.
 Quisquis eris diue qui maiestatis anhelas
 Abdita scrutari: siste perinde gradum.
 Nam te nec plato nec aristotiles operosus
 Crede docet libris: que docet iste liber
 Nec tibi Rasontis nec dulcis musa maronis
 Quāuis diua canat: non tamen illa cantit
 Omnibus vna fuit pariter mens nosse quis esset.
 Qui celum terram: fecerit atq; fretum
 Et qua materia qua fossitan arte laborans
 Scire: sed ingenijs obutat error iners
 Plato dei vtres: exemplar materiamq;
 Pōnit: vt his extet orbis origo tribus
 Dat duo: materiam: speciem quibus omnia consistē
 Doctus aristotiles: que duo ternus agat.
 Est aqua si recte taletū creditur vna
 Materies cunctis rebus in oībe simul
 Rursus Anagnenes contra dedit aera certum
 Mundi p̄nciptum: quod dedit alter aquas
 Res epicurus ebes vult nullas esse creatas
 Ergo q̄ ernichilo disputat esse nichil
 Corpora tum celitum terre: tum maris altē
 Carmine testatur Rasō fuisse chaos
 Virgilius vero propior diuinitus orbem
 Patria opus summi comprobat esse dei
 At tamen ille tout diuinos reddit honores
 Qui fuit ex hominis femine natus homo
 Sic rerum varios ortus statuere periti
 Quod magis erroris q̄ rationis habet
 Non minus erroris vulgus circa deitatis
 Naturam statuit religione sua
 Ultra fuisse potest fictorum causa deorum
 Autois vel honoi vel benefacta rei
 Sic proculi suasu Rome deus vltro quirinus
 Leperat: inde nūme mox dea vesta colit
 Sic cereris donis aratro quia preparat agros
 Concremat egyptus thura saba houi
 Sic quis dat lane: dat lactis commoda multa
 Flectit out suppler cum prece scythā genus
 Sic aqua: sic ignis dū perlis commemorantur
 Ergo q̄ his hominum cura frequenter eget
 Sic alijs alijs simulacris templa dicarunt
 Alter adorant: sculpserat alter opus
 Tot tulit errores et veras intulit artes
 Mentibus humanis tam pia iuncta fides
 Jam pastore rudiriam piscatore magistro
 Doctus eris felix ardua facta dei
 Jam donauanture tam claro lumine petri
 Lombardi cernes que latuere sophos
 Qualiter intrinis personis est deitatis
 Antea maiestas que regit alta poli
 Qualiter ex nihilo mundi pulcherrima forma
 Sic actore deo patre creata fuit
 Qualiter humana quis videret origo
 Induerit carnem filius ipse dei

Epistola

Qualiter ex huius manavit vulnere sanguis
Mictus aqua: cutis vbi sacra nostra vigent
Nec satis est superos lustrare sed intima terre
Viscera collustrant mors vbi ture tuo
Digeris in cineres carnes et ossa: sed ex his
Post homo crede nouus fingitur arte det
Haud ebes haud mancus: sed prudens: integer: omni
Pulchrior effigie q̄ fuit ortus homo
Fit tunc perpetuus qui vixit fragilis ante
Fit quoq; tunc agilis: qui fuit ante grauis
Fit sine peccato: prauaq; libidine tutus
Fit par angelicis illa propago choira
Sic hominem nouiter reparatum scandere sursum
Regis ad etheri regna comitica decet
Est vbi leta quies et lux: et vita beata
Etisq; toti gaudia cuncta simul
Quo bona ventura: petrus lombardus vtriq;
Sublati capiunt premia digna sibi
Quo tuba diuini verbi doctor nicolae
Inctoris tendas dum tuba diua strepit
Quo libi impellor: Rurberge Anthonius ipse
Roberger tendat post sua fata precor
Quo bona ventura me ducat dextra Johanne
Bekenhaub. Quo me iungito petre tibi
Vos ego contunxi disiunctos: vos mea cura
Lustrauit vigili mente: labore manu
Si tibi non feci satis o lector: voluisse
Sic satis: et melius corrige: parce: vale.

Nicolaus inctoris

de guntzenhausen doctor theologie p̄
dicator: imperialis ecclesie Hambergē
sis Docto Magistro Johanni beken
haub Moguntino Salutem plurimā.
Ciantum verbis tuis fecisti suauissi
me Johānes: vt nō referre solū p̄cissi
tudine gratiaq; scriptis paleāt (vt par
tn p̄mis esset) sed etiā admodū refoz
midem: ne plus equo mihi tribuisse vi
dear? . Quo factū est: vt et i gratijs a
gēdis tardior efficerer: et tibi plura q̄
in me sūt scribēti/ plus nō assentiar.
Cū r me et mea lōge minora cognoscā.
Nont equidē q̄ sit michi curta supel
lex: nont q̄ sit amor liquus arbiter: ex
quo noui tandē virozū optime atq; do
ctissime quantū a te diligar et amer.
Qui labores studia: lucubratōes tuas
simmo et limā ingeniose tue correcto
nis acutissimā parulfacis: vt nomis
met dec? (q̄d censeo q̄ erigui) cū no
stro Lombardo et Bonanētura: ad er
tremas efferes orbis natiōes. Pro q̄
tibi nō solū ego s; et tota theologozū ca
terna cū lombardo gr̄as habeat. Is
enī tādydū nud? ab vtero m̄ris parti

siē. vniuersitatis erlēs eranguls: nes
bills multis stipat; i tenebus ignoz
tie latuit. Quem tu illo tam apto tem
pore: decoro lumine bona ventura decos
rasti ac vestisti. Et q̄si e latericio mar
moreū (vt cesar dicere solitus est) effe
cisti. Nec tibi o bona ventura minora
honor est q̄ officioso pingto tibi soctā
uit Petrū lombardum Johannes be
kenhaub: q̄ q̄ nup (Sexto quarto p̄p
tifice maximo p̄sidente) cathalogo san
ctorū es ascript? : vt simul p̄ oia: p̄ pul
pita: p̄ bibliothecas: p̄ libzarias: p̄ au
las omnū doctorū orbis: tam venuste
progređiamini et sine verecūdia. Lau
det esculapius hypocrate choū medis
cine sine recuperatozem: phisistratum
homer? : tuccā et parronē Virgilius
honestet. Neemā moyses: q̄ totā legē
tempozum malicia dirutam i p̄nū op?
collegit. Justinianum romant: q̄ man
dauit tribuntano: theophilo et dozos
theo q̄stoubus sacri palacū vt roma
narum legum que pandente dicebant
tur superflua rescinderent: adunantē
dissuta: crudaq; digesta efficerent. Te
laudent m̄ Johā. Petrus lombardus
qui tam pulchra a te circūdati: ve

Celebratissimi p̄ris domini
Bonauerture ordinis minorū artis dicit
ne summi discipulis: et apostolice se-
dis epi Cardinalis prologus in primū
librum sententiarum.

Ro-
fūda
fluit-
orum
scru-
tatus
est et
absco-
dita
pdu-
xit in
lucē.
Ter-
hum

istud sumptū ex Job. xxviii. diligētius
cōsideratum ap̄ erit nobis vias ad pre-
cognoscēdū quadruplex gen^o cōse illi-
bro sntax. i. materialis / formalis / effi-
ciētis / r finalis. Cā nāq; materialis in
nutur in nose fluitōr. Cā formalis in
p̄scrutatioē pfundor. Cā finalis in re-
uelatioē absco ditorū. Cā vero efficiētis
stellitur i supposito duorū p̄borū: scz
scrutat⁹ est r p̄duxit i lucē. Inuitur
enī cā materialis nose fluitōrū plura
liter nō singulariter: vt nō solū tāgaf
libri tot⁹ materia vel subiectū i gñali
sed et particulariū librorū in specialī.
Propter qd̄ notādū q̄ iuxta quadrup-
plicē p̄rietatē fluitū materialis: qua-
druplex est fluit⁹ spūalis: de q̄ scdm
quadruplicē differentīā sunt quattuor
lib. sntax. Cōsidero nāq; fluitū mate-
rialē quo ad duratiōē r iuenio perē-
nitatē. Nā sicut dicit Isidor⁹. Fluitus
est perēntis fluxus. Cōsidero quātū ad
extensioē: r iuenio spaciōsitatem. In
hoc enī distinguitur fluit⁹ a riulo. Cō-
sidero quātū ad motū: r iuenio circū-
latiōē. Sicut enī d̄ Eccles. i. Ad lo-
cū vnde exiit fluitus reuertitur r c.
Cōsidero effectū: r iuenio emundatio-
nē. Nā fluit⁹ p̄p aquap̄ abūdātā msi
dat terras p̄ quas currit: ita q̄ nō inq̄-
nātur. Et qm̄ oēs trāfferētes s̄m ali-
quā s̄titudinē trāfferunt: ex hac q̄dru-
plici p̄ditioē methaphora quadruplex
in spūalib⁹ fluit⁹ iuenit: sic colligere
possum⁹ ex scripturis C̄pilo p̄p̄ pen-
nitatē d̄ fluit⁹ p̄sonarū emanatio: qm̄

illa emanatio sola ē sine p̄ncipio: sine
fine. De hoc fluito Dasi. vii. Antiquas
dixit ledit r fluit⁹ igne⁹ rapidusq; e-
grediebaf a facie eius. Antiquus iste
dixit: est p̄f etern⁹: cui⁹ atiq̄tas ē eter-
nitas. Iste atiquus sedit: q̄ nō solū est
in eo eternitas: s̄ et imutabilitas. A fa-
cie illi⁹ atiq̄ egrediebaf fluit⁹ igne⁹
rapidusq;: id ē de sublimitate diuinita-
tis ei⁹ p̄cedebat plenitudo amoris: et
plenitudo p̄tutis. Plenitudo p̄tutis i
filii: id fluitus erat rapid⁹. Plenitudo
amoris i sp̄m sc̄m: id fluitus erat
igne⁹. C̄ Sedo p̄pter spaciōsitatē d̄
fluit⁹ rerū mūdānarum p̄ductio: ob
quā cām nō tm̄ fluitus sc̄d mare a p̄-
pheta d̄ in ps̄. Iste mūdus. Hoc ma-
re magnū r spaciōsū r c. De hoc fluito
Ezech. xxi. Ecce ego ad te p̄pharō rex
egipti dracho magne q̄ cubas i medio
fluminū: d̄ dicitis me⁹ ē fluit⁹ r ego se-
ci memetip̄m: ponā frenū i maxillatu
is r c. Dracho iste magn⁹ quē dñs alloq̄-
tur r cui p̄minat i figura r p̄sona p̄ha-
raonis diabol⁹ est q̄ est rex egyp̄t q̄ i
terp̄tat tenebie qm̄ regnat i eis quos
erexant tenebie erroris: v̄puta sunt
h̄tici. Ad quē et dicit Me⁹ est fluit⁹:
et ego feci memetip̄s: quasi ip̄e fecer-
it mūdū istū: r ip̄e nō h̄eat aliud p̄-
cipitū. H̄c errorē ip̄e dixit r sugges-
sit ip̄s manicheis q̄ totā machinā vt
sibi iū a deo malo esse cōditā afferit:
et cōtēdunt. Hui⁹ drachonis maxillas
dñs ifrenabit: quādo ablata sibi p̄tate
suggredi falsa oñder se cē hui⁹ fluitū
p̄ditōrē: v̄ i eadē auctoritate se q̄tur.
Sciēt omēs h̄tatores egyp̄t qm̄ ego
dñs. C̄ Tertio p̄p̄ circūlatiōē d̄ flui-
tus filij dei carnatio. Qm̄ sicut i cir-
culo vltimū cōiūgitur p̄ncipio: sic in
i carnatioē sup̄e: nū cōiūgitur imo: r
p̄tinū postremo: vt filij dei etern⁹ ha-
m̄ni p̄ditō die ferrta. De hoc fluito
Ecc̄l. i. xxi. Ego quasi fluit⁹ dour: r
sic aqueduct⁹ exiit de padiso. Dour i
terp̄tat gñatiōis medicamētū: et est
sbi figurati⁹ sermo: vt cōuersū itelē
ligaf: id ē gñatio medicamētū. Incar-
natio ei filij dei nihīl aliud fuit q̄ gñi-
tio medicamētū: v̄ enī lāguores n̄fos
ip̄e tuit: r ifirmitates n̄fas ip̄e por-
tauit. Recte igit filij incarnatio fluit⁹
dour dicitur. Et ip̄e vere de se dixit.
Ego q̄si fluitus dour: id est medicina:
lis fluitus: et sicut aqueductus exiit

de padiso. Natura aq̄ hui⁹ ē q̄ tāti⁹ a-
scēdit: quātū descēdit, talis fuit exit⁹
incarnationis, scdm̄ quod d̄r in ps̄. A
summo celo egressio eius et occurus
eius vsq; ad summum eius. Et Joh̄.
xvi. Exiit a patre et venit in mundum
Iterū reliquo mūdū ⁊ pado ad pfem:
Et ita fecit circulū. De hoc etiā fluui⁹
q̄tū ad egressū ei⁹ ex mife pōt exponi
illud qd̄ d̄r Hester. x. i somnio mardo-
chei parū ⁊ ruul⁹ creuit in fluuiū: ⁊ lucē
solēq; conuersus est, Quis obscuro est
parū ⁊ ruul⁹ iste: nisi humilima vir-
go hec creuit in fluuiū cum generauit
xpm̄: q̄ nō solū fluui⁹ p̄ abūdātā gr̄e:
sed etiā lux sapientie ⁊ sol iustitie d̄r fm̄
qd̄ Joh̄. i. de ip̄o d̄r Erat lux vera ⁊ c.
Quarto p̄p̄ emūdatōne d̄r fluui⁹
sacramētōrū dispēsatio: q̄ sine sui pol-
lutōne mūdat nos a coīgnatōib⁹ pec-
catorū. De hoc fluui⁹ Apoc. xxi. Olien-
dit mihi fluuiū aq̄ vitę sp̄ididū tāq̄
cristallū p̄cedētē de sede dei et agni.
Sacramētōrū dispēsatio d̄r fluui⁹ tan-
q̄ cristallū. p̄p̄ claritatē ⁊ nitore quē
relinq̄t i aīabus que i hoc lumine de-
putant. De etiā fluui⁹ aque vitę p̄p̄
efficaciā gr̄e que p̄uificat aīas, h̄c ē
p̄cedit de sede dei ⁊ agni. Nā sacramē-
talis gratia p̄cedit a deo tāq̄ ab acto-
re ⁊ efficiente. a ch̄isto tanq̄ a media-
tore ⁊ a p̄merente; p̄pter qd̄ dicuntur
oīa sac̄a efficacitā h̄re a passiōe ch̄i
vt testat Aug. De latere xpi domitētis
fluxerūt sac̄a: dum inde fluxit sāguis
⁊ aq̄. **De oib⁹** ist⁹ fluui⁹ sūt ⁊ p̄ ordi-
nē habet. Sen. ij. Vbi d̄r q̄ fluui⁹ egre-
diebatur de loco volutas qui inde
diuiditur in quattuor capita. Nomen
primi physon. Nomen secūdi Hyon.
Romē tertij tygris. Et nomē quarti eu-
frates. Fluuius iste egrediet̄ de padis-
so est tot⁹ libri huius materia. Quat-
tuor fluuij ex isto p̄cedētēs sūt specia-
les materie q̄tuor librorū sicut facile po-
test aptare, qui predictōrum nominum
interpretatiōes p̄uulgēt diligētē exponere.
Physon em̄ interpretat̄ oīs mutatio: et
in hoc significatur: personarum ema-
natio. Sicut enim ex ore materialis pro-
cedit verbum et spirit⁹: ita ex ore p̄ris
sūt et sp̄s sc̄t̄s Eccle. xxiij. Ego ex
ore altissimi p̄dij p̄mo genita aī oēm
creaturā. Hoc d̄r ip̄e sūt q̄ est verbū ⁊
sapia p̄ris. Et i. p̄. Verbo d̄ni celi firmati
sūt ⁊ sp̄s oīs ei⁹. ⁊ c. Sp̄o interpretatur

arena. ⁊ i hoc significat rex mīdanā
p̄ducto. Sicut em̄ vniuersitas creatū-
rarū p̄parat mari p̄p̄ spaciōsitate: ita
arene p̄pter innumerositatem. Eccl. i. i.
Arenā maris ⁊ pluuie guttas: et dies
seclī q̄s dinumerauit: Tigris inter-
pretat sagitta: ⁊ i hoc significat filij dei i
carnatio. Sicut em̄ i sagitta ferrū p̄u-
ctum est ligno: sic in ch̄isto fortitudo
diuinitatis coniuincta ē mollicie huius
manitatis. Et sicut sagitta ex arcu et li-
gno volat ad percussōem aduersarij
sic ch̄istus de cruce saliens cōfregit
aduersarium. Hec est illa sagitta d̄ qua
d̄r. iij. Reg. xij. Sagitta salutis d̄ni ⁊
sagitta salutis p̄tra sp̄itā. Eufrates in-
terpretat frugifer: i q̄ significat sacros
dispēsatio q̄ nō tm̄ aīam purgāt a cul-
pa: s; et fecūdāt i gr̄a. Qd̄ significatur
est Apoc. vi. vbi d̄r: q̄ iuxta fluuiū cri-
stallinū erat lignū asserēs fructū cui⁹
folia erāt i medicīna. **Cū** igit quāt-
tuor sint fluuij: q̄ttuor sūt fluuiorū p̄fū-
da p̄dict⁹ fluuijs correspondētia. **Pro-**
fundū eterne emanatiōis est sublimi-
tas esse diuini: de q̄ p̄t intelligi illud
Eccles. viij. Alta profunditas: q̄s inētes
eā: Vere profunditas alta: ⁊ altitudo p̄-
fūda: ita vt exclamet apl̄a Rom. xi. et
dicat. O altitudo diuinitatis sapie ⁊ quāt-
dei: q̄ icōprehēsbilia sūt iudicia ei⁹:
Vere iudicia icōprehēsbilia: q̄ p̄fū-
da. Iudicia em̄ dei absp̄s multa. Et ec-
cl. i. Profūdū abyssi q̄s dimēsi est.
Hec p̄fūditas innuit Job. xi. Forsitan
pestigia dei p̄prehēdes: ⁊ vsq; ad p̄-
ctū oīpotentē reperies. Excelsior celo
est: ⁊ qd̄ facies. p̄fundior inferno: ⁊ vñ
cognosces quasi di. et te nō potes. id̄q;
cōsultat apl̄s Ephe. iij. In charitate ra-
dicati ⁊ fūdati: vt possitis p̄prehēdere
⁊ c. Et hoc p̄fūdū p̄crutat maḡ i p̄-
mo li. Subtilitas em̄ diuini esse consi-
stet i duobus sc; i nobilissimis emana-
tionib⁹ q̄ sūt gnatio ⁊ p̄cellio. In nobi-
lissimis cōditionibus que sūt sūms sa-
piētia: oīpotētia ⁊ p̄fecta volūtās: de q̄
bus ē prim⁹ liber. Nā i p̄ia pte agit de
sacratissima vnitāte ⁊ trinitate. In se-
cūda vero que ic̄ipit dist. xxxv. Cum
q̄s supra d̄ferunt. ⁊ c. Speciali tractatu
agit de supradicta eius triplici condi-
tione siue p̄prietate. **Profundum**
creationis est panitas esse creati. Cre-
atura enim q̄tomagis euāescit. tāto
magis i profundū dedit: siue euāescat

fo. 68.

p culpā siue p penā. ¶ Propt hoc dicitur ppheta i ps. in psona hois q emanat p culpā. Infr? sū lymo profūdū: et nō ē substantia. Et rursus oras ppheta ne euanescat p penā dī. Nō me demergat tēpestas aq: neq: absorbeat me pfūdū. ¶ Hoc profūdū scrutat magr i. ij. li. Nā vanitas esse creati i duob? cōsistit pcz i mutatiōe de nō esse i eē: et rursum i reuerfide i nō eē. Et q̄uis nulla creatura oīno cedat nō ens p naturā verū tñ (sicut dicit Aug.) pctōr dedit ad nō eē p culpā et de his duob? ē tot? secūd?. Nā i p̄ia pte agit de rerū egressu. In scda vero pte que incipit dist. xxi. Vidēs igit d̄yabol? .tc. agit de lapsu: p̄t de tēptatiōe d̄yabolit: de pctō origiali: et actuali vsq: ad finē. ¶ Profūdū icarnatiōis est meritū hūilitat? x̄pi: qd̄ tantū fuit vt vere possit dici profūdū q̄m nō habēs terminū nec fundū. De quo pōt itelligi illd̄ Jone. ij. Protecisti me i profūdū i corde maris. et flumē circū dedit me. Hoc pōt dici de christo: q̄ tñ hūilitat? est. vt vere possit dici plect? et ablect? Esa. lxiij. Et vidim? eū et non erat ei aspect? et desiderauim? eū despectū et nouissimū vitōrū. .tc. Vt igit dicit se plectū: s; vbi i profūdū maris est flumē. Nā passio x̄pi pparat mari propter penalitatis amaritudinē. flumini ppter charitat? dulcedinē. Dulcissimū em̄ cor Jesu x̄pi tāta circa nos afflictebat tenēritudie amōrū: vt nō videret et graue p nobis sustinere extremū et acerbissimū genus mortis. Et hoc pfūdū p̄scrutat magr i tertio. Nam meritū x̄pi in duobus p̄sistit scz in passione p quā nos redemit: et in actione p quā nos informauit. que consistit in operibus virtutum/donorum. et p̄ceptorum de quibus duobus est tertio liber. Nā in p̄ima parte agitur de incarnatione et passione in qua consistit nostra redemptio. In secunda que incipit dist. xiiij. Cum vero supra habitum sit. .tc. agitur de virtutibus. donis/et p̄ceptis. in quibus p̄sistit n̄ra informatio. ¶ Profūdū sacralis dispensatiōis ē efficaciacia p̄fecti medicamēti. Tāta em̄ ē efficaciacia medicinē sacralis: q̄ hūanā mentē excedit. vt de profūdū possit dici. De hoc Esa. li. posuisti profūdū maris vis; tuā. vt trāsiret liberati. Profūdū istud i quo egypti demerguntur. et filij liberati fransunt et saluantur: est efficaciacia sa-

cramētoꝝ i quibus destruitur opa tenebrarū. et cōferuntur arma lucis et dona gr̄arū p que hō trāsferet de p̄tate tenebrarū i regnū filij charitat? dei. Hec efficaciacia sacramētoꝝ est pfūdū maris in q̄tū p̄lo liberat a culpa et introduct i amaritudinē p̄nie flumis in q̄tū liberat a miseria et introduct i dulcedinē gr̄e. Qd̄ optime p̄figuratū fuit i filiis isrl. q̄b? exēitibus egypto diuisi est aqua: et trāsierūt p mediū seci maris. Sicut dicit Exodi. xiiij. Et introcūtib? in terrā promissiois p ar̄ntē aluēū tranfuit israel iordanē istū siccate dño deo n̄ro aquas ei?. .tc. Simile dicit Josue iij. Hoc pfūdū p̄scrutat magr i. iij. lib. Nā efficaciacia p̄fecti medicamēti in duob? cōsistit. In sanatione a varietate l̄smitatū depmētū: et i liberatiōe ab vniuersitate miseriarū aggrauātū et de his duob? est tot? quartus liber. Nā i p̄ia pte agit de multiplici sanatiōe quā efficiūt. vj. sacra. In scda que incipit dist. xiiij. p̄scrutatur de conditiōe resurrectiōis. .tc. agit de p̄fecta sanitate ad quā pducūt: sicut de gl̄ia resurgētū q̄ veracit? et fideliter sacra ecclie p̄ceperūt. et p oppositum de pena malōꝝ q̄ sacra ecclie p̄tēperūt. ¶ Et p̄scrutatiōe aut quattuor pfūdōꝝ i q̄ tuor libris elicitur finis. s; reuelatio q̄ tuor absconditorū. ¶ Primum est magnitudo diuine substantie. De qua Esa. xlv. Vere tu es deus abscondit? de? isrl. saluato. Vere tu es deus abscondit? de? isrl. saluato. Vere magnitudo diuine substantie abscondita. s; illud Job. xvi. Cū vix p̄ uā stillā sermōis ei? audierimus: magnitudinē tonitruū ei? q̄s poterit itneri? certe null? pōt intueri nisi ille cum quo sapientiā dei habuit. pro hoc pe-tebat ille sapientiā amatoꝝ Sap. ir. Mitte illā de celis sc̄tis tuis/ et a sede magnitudinis tue. Hoc absconditū magister repletus sapientiā de supnis p̄t mi libri p̄scrutatiōe p̄duxit i lucem. Nam v̄sis et intellectus nobilissimū emanationibus et nobilissimū proprietatibus: innotescit nobis p̄atoribus (secundum qd̄ possibile est) diuine substantie magnitudo. Secundum absconditum est ordo diuine sapientie. De q̄ Job. xxxij. Vbi inuenitur sapientiā: et quis est locus intelligentie? absconditā est ab oculis omnium viuentium. et lucres quoq; celi latet. Vere absconditā. Quia sicut ibidem. Sapientiā tradit

Libri primi

de oculis, ita qd si cognoscit optat: in-
diger pscrutatioe profunditatis no i se
sed i operib9 in qbus ipsa relucet. Un
df Eccl. i. q vn9 est altissim9 creator
q effudit illa sup oia opa sua. Hoc ergo
absconditum manifestat magi i pscru-
tatioe scdi. Na viso ordie bonoz r ma-
lor: patet nobis quod ab eterno sapien-
tia dei ordinata est. r ex antiqs anteq9
terra fieret. Tertiu absconditū est for-
titudō diuine potētie. De q abacuch. iij.
Cornu i manib9 eius sibi abscondita ē for-
titudō eius. leg it de xpo pēdēte i cruce
vbi latuit fortitudo virtut9 sub palio
infirmat9. Et hoc est sacramētū abs-
conditū a seculis. De q Ephe. iij. Mhi
oin sāctor9 mntimo data est grā hec i
grētib9 euāgelizare iuestigabiles diui-
tias xpī: r illuminare oēs: q sit dispēsa-
tio sacramētū absconditū a seclis i deo.
Hoc est sacramētū absconditū. sacrum
secretū q de9 fortis vt hostē psceret:
idut9 ē armis nre infirmat9. quod ē in-
auditiū a seculis. In pscrutatioe tamē
tertiū libū vbi ostendit qd xps in sua i-
firmitate vici t cōtrariā potestate. ma-
nifestat fortitudo diuine potētie. Et ei
vici p infirmitatē: qd fecisset si pugna-
set p vntē. Et si infirmū dei fortis est
hōib9: brachiū dei qd poterit infirmas
re. Vere igit9 pt9 lenarrabilis eius forti-
tudo cuius est tam fortis infirmitas.
¶ Quartū absconditū est dulcedo diui-
nē mie. De quo ps. Quā magna multu-
tudo dulcedis tue dñe quā abscondisti
simētib9 te. Vere abscondit a trehuata ti-
mētib9 dulcedo mie. Q: sicut df i ps.
Mia dñi ab eterno r vsq9 etnū sūt timē-
tes eū: r i eis q sperāt sūt mia eius. Hec
dulcedo manifestat i pscrutatioe quar-
ti libū. Na viso qualiter deus dimittit
pctā in p̄senti. r qualia nostris vulne-
rib9 adhibet medicamina. r qualia in
futuro dat p̄mia nobis dulcedo diuine
mie aperit. ¶ Hōiū igit9 absconditorum
propalatio est finis libū generalis: ad
quē perducit r perducere volēs magi
sentētiar9 pscrutat9 est profunda si-
uorum p̄mia grā spiritus sancti. Ille
enī est p̄cipuus p̄seruator secretor9
omnū et profundorū m. sm quod df. i.
Chorinthios. ij. Spiritus omnia p̄ser-
uat. etiā profunda dei. Huius spir itus
agitatus charitate. et luce et claritate
illuminatus: cōposuit magister hoc op9
r scrutatus profunda siuorum. hoc etiā

spiritu adiūate fact9 est reuelator: ab-
scditorū. Ipse enī est de q scribitur
Danielis. ij. Ipse reuelat profunda et
abscondita: et nouit in tenebris p̄stita-
ta. Et hec fuit intentio et finis magi-
stri sm qd ipse dicit i prologo. Lucernā
veritatis i candelabro exaltare volen-
tes: in sudore ac labore multo hoc vos
lumen deo prestāte cōpēgnus et testi-
monia veritatis in eternis fundatis.
Et pauloāte dixerat. qd propositū suū
est theologiarū in d̄stionū abdita p̄-
dere. Patet ergo in verbo proposito p̄-
sētis libū cā material. formalis. effecti-
ens. et finalis.

Intelligētia eo-
rum que primo sa-
cta sunt quattuor
possunt queri ius-
ta quattuor pies-
dicta. Primo qd sit
huius libri mate-
ria vlt̄ subiectum.

Questio. j. Qd de9 sit sub-
iectum vlt̄. Illud
enī subiectū ē i scia de quo r de cuius
ppietatib9 ē scia tota. S3 de deo r de
ei9 opib9. vtp̄ta creatioe r repatione
ē tot9 iste liber. g. r. c. ¶ Itē vlt̄ qd sub-
iectū istū libū sint res r signa. Illud
enī ē subiectū i scia sm cuius diuisio-
nē diuidit illa scia ab alijs: qd scie fecā-
tur vt res hoc ē qd diuidit sm diuisio-
nē subiectoz: s3 hec ē res r signū. sicut
manifestū ē g. r. c. ¶ Itē vlt̄ qd credibile
sit subiectum hui9 libū. Illud enim est
subiectū i libro: circa qd versat aucto-
ris intentio r tractat9. Sed credibile ē
hōi. Un magi dicit in prologo qd p̄-
positū suū ē fidē nraz cl̄pētis dauidice
turris munire: hoc ē ad pbādū fidē rō-
nes adducere n̄ lq̄ fidē s3 habētū. s3 s3
creditū g. r. c. ¶ S3 p̄tra. Subiectū in
scia d3 p̄plecti oē qd determinat i illa
s3 hoc i libro nō t̄m determinat de teo
s3 et de creaturis. g de9 nō ē subiectū
hui9 tot9 libū gn̄alr. s3 sōlū p̄mi libū.
¶ Itē aliter ostendit illō idē m̄. Licet
tres cause coincidāt i vnā. n̄ materia
nō coincidit simul cū fine. Q materia
dicit quid incōpletū. finis autē de tot9
operis complementū. Sed deus est fi-
nis totius istius operis quia finis tot-
ius theologie: g nō ē subiectū vlt̄ m̄.
¶ Itē qd res r signa nō sint subiectū.
vlt̄. Oia scia ē de reb9 r signis. g si res

et signa sunt subiecti huius libri. liber ite-
 ste est generalis ad omnia. Quod si specialis sci-
 entia et doctrina tradit in libro hoc. p. q.
 res et signa non habent assignari in eo pro
 subiecto. Et constat quod alta est scientia
 de rebus et alta de signis ut patet. differ-
 entia sermocinalis scilicet a naturali. et aut
 scilicet tradita in hoc libro. non est unius generis
 aut non est simul de rebus et de signis. Sed
 est unius generis et ratio. Et ita quod credibile
 non sit subiectum videtur. Quia scilicet et veritas
 sunt diuersi habitus. ergo habent diuersa ob-
 iecta et cum credibile in quantum habet ob-
 iectum veritatis non erit obiectum scien-
 tiæ in quantum habet in se. ergo. et cetera. Et ita
 sicut consideratio huius libri versatur
 circa fidem. ita circa spem et charitatem. et
 si sperandum vel diligendum. siue sperabi-
 le vel diligibile non est subiectum hu-
 ius libri. pari ratione nec credibile est
 subiectum in eo. Respondetur dicendum
 quod subiectum in aliqua scientia vel do-
 ctrina tripliciter potest accipi. Unomo-
 do dicitur subiectum in scientia ad quod
 omnia reducuntur sicut ad principium
 radicale. Secundo modo ad quod om-
 nia reducuntur sicut ad totum integrale.
 Tertio modo ad quod omnia redu-
 cuntur sicut ad totum vniuersale. Ex-
 emplum huius manifeste patet in gram-
 matica. Nam subiectus primo modo ad quod omnia
 reducuntur sicut ad primum elementa-
 re vel radicale est littera quam ideo
 vocat Pulicianus elementum. quia est mi-
 nimum in quo stat resolutio grammati-
 ci. Subiectus ad quod omnia reducuntur sicut
 ad totum integrale est oratio congrua et p-
 cisa. Subiectus vero ad quod omnia redu-
 cuntur sicut ad totum vniuersale est vox
 litterata/articulata. ordinabilis ad si-
 gnificandum aliquid in se vel in alio. Per
 hunc modum est distinguere in quadris
 analogis. Nam subiectus in geometria ad
 quod omnia resolvuntur ut ad principium est p-
 ctus. Subiectus ad quod omnia reducuntur
 ut ad totum integrum est corpus quod con-
 tinet in se omne genus diuisionis. Subie-
 ctus ad quod omnia reducuntur ut ad totum
 vniuersale est quantitas continua imob-
 lis. Per hunc modum et in hoc libro est as-
 signare subiectum secundum triplicem differen-
 tiam. Nam subiectus ad quod omnia reducun-
 tur ut ad principium est ipse deus. Subiectus
 vero ad quod omnia reducuntur qui determinant
 in hoc libro ut ad totum integrum est christus
 prout comprehendit diuinam na-

turam et humanam. siue creatam et increatam.
 De quibus sunt duo primi libri. et caput unum
 bra de quibus sunt duo sequentes. Et accipio
 hic large totum integrum quod multa comple-
 ctitur non solum per compositionem. sed et per vni-
 onem et per ordinem subiectum quorum ad quod
 omnia reducuntur sicut ad solum vniuersale pos-
 sumus notare duplia notatiōe siue sicut dis-
 iunctiōe. et sic est res vel signum. Et vocat
 hoc signum sacrum. Possunt et vntico vo-
 cabulo notare et sic est credibile: prout tamen
 credibile transit in rationem intelligibilem et hoc
 per additionem rationis. et hoc modo prout lo-
 quendo credibile est subiectum in hoc libro.
 Et cetera de quibus sunt rationes probantes et deus
 est subiectus. et res et signa. et credibile
 diuersimode sicut dicitur in et cetera et obicit
 in huius quod de deo si agit per totum in hoc li-
 bro. De quibus quod quibus non agit de deo quod ad
 subiectum tamen. agit tamen quod ad subiectum vel quod
 ad opera eius. et tamen non est subiectum ut totum sed
 ut primum et cetera obicit quod magis non coincidit
 tamen cum fine. Dicendum quod magis triplex de-
 scendit magis ex quibus magis in quibus et materia cir-
 ca quam. et hoc vltima materia magis
 dicitur obiectum quam materia. Quando
 ergo dicitur quod materia non coincidit
 cum fine. verum est de materia ex qua
 que proprie est materia: sed non de ma-
 teria circa quam: quod proprie est obiectum.
 Nam idem potest esse obiectum habi-
 tus et finis. et tali modo accipitur ma-
 teria in scientia pro obiecto virtutis co-
 gnoscetis. Quod obicit de rebus et
 signis quod sunt subiecta omnium scien-
 tarum. Dicendum quod res et signum possunt
 accipi in sua generalitate: et sic non
 pertinent ad scientiam specialem. nec
 ad librum. nec ad eandem scientiam.
 Possunt iterum accipi secundum quod
 diuunt rationem credibilis: et sic quod
 admodum vna est virtus et vnus est ha-
 bitus de omnibus credibilibus. siue
 sint res. siue sint signa. ut fides. sic vna
 est scientia specialis de omnibus in quibus
 tamen idem habet rationem scilicet credibilis si-
 ue sint res siue signa. Et aliter potest
 dici. quod dupliciter est loqui de rebus et
 signis. aut absolute. aut in relatiōe ad
 fructum: siue ad illud quo fruendum
 est. Primo quidem modo spectant ad
 speciales scientias et diuersas. Secundo
 modo ad vnam scientiam siue do-
 ctrinam. Unde quod admodum de omni-
 bus enitibus in quantum reducuntur ad vnum primum
 ens: est vna scilicet. aut vnus liber. sic

de oibus rebus et signis iſtū ordinā
tur ad vñū qđ est alpha et o: e vna ſcia,
9 **Q**uod obijcit: qđ credible est obiectū
veritatis est dñm qđ altomō est credi-
bile obiectū veritatis: altomō ſciētie,
Credibile eſt fm qđ habet in ſe ratio-
nē pme veritatis cui fides aſſentit p-
pter ſe et ſup oia: qđtinet ad habitum ſi-
dei. Scđm vero qđ ſup rationē verita-
tis: ad alit rōnes auctoritatis p̄tinet ad
doctrinā ſacre ſcripture: de qđ dñ Aug.
ſup Heſi. ad lras: qđ maior eſt auctori-
tas: qđ hūant ingenij p̄ſpicacitas. Sed
fm qđ ſupra rōnē vſtatis et auctoritatis
addit rōnē pbabilitatis: p̄tinet ad cō-
ſiderationē p̄ntis libri: i quo ponitur
rōnes pbates fidē noſtrā: r ſic p̄ quo
mō differenter eſt fides de credibili: r
libri de canone ſacre ſcripture: et p̄ſ-
ſens ſcriptura: et ideo nō valet illa ob-
ſectio de ſperabili p̄l diligitabili: qm̄ iſte
liber nō eſt ſic ad deſenſionem ſpet et
charitatis: ſicut fides: vnde nō eſt ſite.

Queſtio. ij. De cauſa for-
mali ſiue modo
agendi huius libri. Et dictū eſt qđ eſt p̄-
ſcrutatorius et inq̄ſitiuus ſecretoꝝ.
Sed cōtra Eſa. xl. Deus dat ſecretoꝝ
ſcrutatoꝝ q̄ſi nō ſunt. Jte puer. xxx.
ſcrutatoꝝ: maieſtatis opprimeſ a glia
Jte Eccleſia. iij. Altiora te ne q̄ſieris: r
fortiora te ne ſcrutatus fueris. Ergo
ſi ea qđ maḡ perſcrutata ſunt ſecreta:
ſūt magna: ſunt alta et fortia: male ma-
giſter p̄cedit. **J**te: rōne oñditur ſic.
Mod⁹ p̄cedēdi in parte ſcientie debz
eſſe vniformis modo totalis ſcientie:
ſed modus procedēdi i ſacra ſcriptu-
ra eſt typicus et per modum narratio-
nis non inq̄ſitionis: cum ergo iſte
liber pertineat ad ſacram ſcripturam
non debet p̄cedere inq̄ſtendo.

Jtem: modus agēdi debet eſſe con-
ueniens materie de qua eſt. Vñ in p̄-
mo ethicoꝝ dicitur. Sermones inq̄-
rendi ſunt ſecundum materiam. Sed
materia huius doctrine eſt credible:
et credible eſt ſupra rationē: ergo mo-
dus procedēdi per rationes non con-
uenit huic doctrine. **J**tem: modus
agēdi debet eſſe cōueniens ſini ad quē
ordinatur ſcientia. Sed hec ſcientia p̄t
dicit magiſter i litteris ordinatur ad ſi-
dei promotionē: ſed rationes fidē non
promouent ſed euacuat. Unde Grego.
Fides non habet meritum: cui huma-

na rō p̄bz experimētū. ergo talis mo-
dus cōtrariat ſini. ergo nō e cōueniēſ
Vñ et Hieron. Tolle inq̄t argumenta
cū de fide agit. Paſtorib⁹ et p̄ſcatoꝝ
bus creditur: nō dyalecticis. Uan⁹ er-
go et inutilis videt hic mod⁹. **S**ed
cōtra. i. Petri. iij. Parati omni poſcē-
ti reddere rōnē de ea que in vobis eſt
fide et ſpe. Cū ergo multi ſint qui fidē
noſtram ipugnāt: vtiq̄ rationes de ea
poſcūt: vtile r cōgruū videtur per ra-
tiones eam aſtrueret: et modo inq̄ſitio
et ratiocinādo p̄cedere. ergo. r. Jte
Richardus de ſancto Uictorio. li. de tri-
nit. Credo ſine dubio ad quorūlibet ex-
planationē necelle eſſe nō modo pro-
babilita: ſed etiā neceſſaria argumenta
nō deelle: licet cōtingat n̄z induſtriā
latere. Ergo cū fides n̄a credat necel-
ſaria: et illa habeāt ratiōes latētes et
talta indigent perſcrutatione: vt nos
dentur: patet qđ modus perſcrutatioꝝ
maxie cōuenit huic ſciētie. **J**te: nō eſt
petoꝝ cōditiōis veritas fidē n̄re: qđ
alte veritates: ſed in alijs veritatibus
ita eſt qđ ois que pōt per rationē impu-
gnari: poteſt et poteſt per rationē deſe-
di. ergo pari ratiōe r veritas fidē noſ-
tre. **J**te: nō eſt modo fides noſtra
petoꝝ cōditiōis qđ in p̄ſcripto: ſed in
p̄ſcripto quādo impugnabāt per falſa
miracula magoꝝ: deſendebāt per ve-
ra ſanctoꝝ. ergo cū modo impugnetur
per falſa argumēta hereticoꝝ: de-
bet deſendi per vera argumēta docto-
rū. **R**ñdeo dicendū qđ modus per-
ſcrutatioꝝ cōuenit huic doctrine ſiue
libro. Cū eni ſinis ſportat neceſſitates
his qđ ſūt ad finē. Quia ſicut dicit philo-
ſoph⁹. Serra eſt dētata: quia eſt ad
ſerrādū ſic iſte liber: quia eſt ad pro-
motionē fidē habet modū inq̄ſitiuū.
Modus eſt ratiocinatioꝝ ſiue inq̄ſitiu⁹
valet ad fidē p̄motionē: et hoc tripl̄-
citer ſcđm tria genera hoīm. Quidam
eni ſūt fidē aduerſarij. Quidā ſunt in
fide iſtū. Quidā vero perfecti. Mo-
dus inq̄ſitiuus valet p̄mo ad cōfūde-
dū aduerſarios. Unde Aug. i. de trinit̄
tate. Aduerſus garrulos ratiocinato-
res elatioꝝ magis qđ capacioꝝ: ra-
tioꝝ catholice r ſimilitudinib⁹ cō-
gruis ad deſenſionē r aſſertionē fidē
eſt vtēdū. **S**cđo valet ad fouendū iſtū
mos. Sicut eni deus charitatē iſtū
ruꝝ fouet per beneficia temporalia: ſic

fidem infirmos fouet per argumenta probabilia. Si ei infirmo videret rationes ad fidei probabilitates deficere: et ad oppositū abūdarum nullus persisteret. Tertio valet ad delectandū perfectos. Mirro enim mō aīa delectatur in intelligēdo quod perfecta fide credit. Unde Bern. Nichil libentius intelligimus q̄ qd̄ iā fide credim⁹. ¶ Quod ergo obijctur i cōtrariū: dicēdū q̄ oēs ille auctoritates itelligūtur d̄ perscrutatione curiosa: non de perscrutatione studiosa. Nam ipse domin⁹ dixit iudeis Johā. v. Scrutamini scripturas etc.

¶ Quod obijctur q̄ ille mod⁹ nō cōpetit sacre scripture. Dicendū ad hoc q̄ liber iste ad sacra scripturā reducitur per modum cuiusdam subalternatiōis: non partis principalis. Similiter et libri doctorū qui sunt ad fidei defensionē: quod patet sic. Quia nō quilibet determinatio trahens in partes: facit subalternatiōē scientiē: sed determinatio quodammodo distrahens. Nā sciētia de linea recta nō dicit̄ subalternatiōē geometrie: sed sciētia de linea viciuā: quoniam hec determinatio quodammodo trahit ad alia principia. Quoniam ergo sacra scriptura ē de credibili vt credibile: hec est de credibili vt factū intelligibili: et hec determinatio distrahit. Nā quod credimus debetur auctoritati: et quod intelligimus rōni. Hinc est q̄ sicut alius modus certitudinis ē in scientia superior: et inferior: ita alius modus certitudinis est i sacra scriptura: et alius i hoc libro: et ideo alius modus procedendū. Et sicut sciētia subalternata vbi deficit redit ad certitudinem sciētie subalternatis que maior ē. Sic etiā cū magistro deficit certitudo ratiōis: recurrit ad auctoritates sacre scripture que excedit omnē certitudinē rōnis. ¶ Quod tu obijctis q̄ modus debet cōuenire materie. Dicendū q̄ cōuenit. Et qd̄ obijctur q̄ credibile ē super rōnem vix est super rōnē q̄tum ad sciētia acquiratā: sed nō supia ratiōnē eleuatā per fidē et per donū sciētie et intellectus. Fides enī eleuat ad assentiendū: sciētia et intellectus eleuat ad ea que credita sūt itelligēdū.

¶ Quod obijctur: q̄ nō conuenit finis quia euacuatur meritum: dicēdū quando assentitur propter se ratiōi: tūc auferatur locus fidei: quia i anima hominis

dominatur violentia ratiōis. Sed quando fides non assentit propter ratiōnē: sed propter amorem eius cui assentit: desiderat habere ratiōes: tunc non euacuat ratiō hūana meritum: sed auget solatium. Et primo mō intelligit Grego. q̄ similiter et Hiero. q̄ non sunt inducenda argumenta dpalectica: quibus homo principaliter innitatur: q̄ innitēdū ē auctoritati principaliter q̄ rōni.

Questio. iiii. De causa finalit. Et cū dicitur sit: q̄ liber iste est ad reuelādum abscondita: q̄ritur vtrū opus hoc sit cōtēplatiōis gratia: vel vt boni fiam⁹. Et q̄ sit vt bōi fiam⁹ videt sic. Oīs doctrina q̄ est de his sine quorū cognitiōe nō ptingit recte viuere ē vt bōi fiam⁹ sed iste liber ē ad cognitiōē nre fidei sine qua impossibile est placere deo: nec recte viuere vt d̄ Heb. xi. ergo iste liber ē vt bōi fiam⁹. ¶ Itē oīs doctrina que cōuenit cū virtute i obiecto: est vt boni fiamus: hec per se manifesta est: sed hec doctrina cōuenit cuz fide i obiecto: q̄ est de credibili de quo etiā ē fides sine i quo. ergo etc. ¶ Itē doctrina particularis puenit cū totali i fine: s̄ finis totalis scripture sacre nō est tūc vt fiam⁹ bōi: sed etiā vt fiam⁹ beati: et beatitudo ē optimū: igit finis istius scripture est vt bōi fiam⁹. ¶ Contra. magis dicit littera q̄ finis sine itēto sua est theologia: inq̄stionū abdita pādere: sed hec pertinet ad eū cui⁹ finis est speculatio. ergo etc. ¶ Contra. scia que est vt bōi fiam⁹: pertinet ad mores: s̄ cū theologia sit de fide si de morib⁹: liber at̄ iste ē de his q̄ spectāt ad fidē nō de his q̄ spectāt ad mores. ergo op⁹ hoc nō est vt bōi fiam⁹. ¶ Itē oīs scia q̄ ē vt bōi fiam⁹ ē practica: s̄ oīs talis ē de his q̄ sūt ab ope nro: s̄ hec nō ē d̄ his q̄ sūt ab ope nro s̄ a do: q̄ ē cōtēplatiōis gratia nō vt boni fiam⁹. ¶ Rñ. ad intelligētiaz p̄dictorū notādū est q̄ perfectibilis est intellectus noster a scientia. Hunc autem cōtingit cōsiderare tripliciter: scilicet in se vel prout extenditur ad affectum: vel prout extenditur ad op⁹. Extenditur autem intellectus per modū dictantis et regulantis secundum hūc triplicem statum: et quia errare potest habet triplicē habitum: directiū. Nā si consideremus intellectū in se: sic est p̄prie speculatiu⁹: et p̄ficiē ab habitu q̄

Libri primi Prologus

est contemplatio gratia: que dicitur
speculativa scientia. Si autem em con-
sideremus ipsum ut naturam extendi ad opus:
sic perficitur ab habitu ut boni famam: et
hec est scientia practica sive moralis. Et
autem medio modo consideretur: ut na-
tura extendi ad affectum: sic perficitur ab
habitu medio iter pure speculativum
et practicum: qui complectitur utrumque:
et hic habitus dicitur sapientia quia simul di-
cit cognitionem et affectum. Sapientia
enim doctrine est secundum nomen eius. Ecclesi.
vi. Unde hic est prelati sive gratia: et ut
boni famam: principaliter tamen ut boni
famam: talis est cognitio tradita in hoc
libro. Nam cognitio hec tuat fide: et
fides sic est in intellectu ut certum est de
sua ratione: nata sit movere affectum: et
hoc patet. Nam hec cognitio christus pro no-
bis mortuus est et cognoscibilis: nisi sit ho-
mo peccator et durus: monet ad amorem
et devotionem non sic ista: circulus vni-
cit diametrum etc. Cedendum est ergo quod
scientia presentis libri est ut boni famam.
Quod obicitur: quod est ad pandendum
abscondita: dicendum quod ibi non est status
quia illa revelatio ordinat ad affectum.
Quod obicitur quod non est de moribus
nec de his que sunt ab opere nostro: iam
patet responsio ad illud: quia ipse lo-
quitur de illa scientia que proprie est
ut boni famam ut de practica.

Questio. iiii. De causa ef-
fici etc. Et di-
citur fuisse magister petrus lombardus pa-
risiensis episcopus. Sed quod non debeat di-
ci auctor huius libri videtur. Ille solus
dicendus est auctor libri qui est doctor si-
ne actor doctrine. Sed sicut dicit Augu-
stinus in libro de magistro, solus christus est doctor.
Mat. xxiii. ergo solus debet dici huius
libri auctor. Item sicut dicit philoso-
phus in ethicis. Ad quicumque facit gram-
matica vel musica debet dici gram-
maticus vel musicus: propterea si faciat casu
vel fortuna vel alio supponente sine di-
cente. Sed magister hoc opus composuit et
aliena doctrina: sicut ipse dicit in littera
quod in hoc opere matronam explea doctrina
namque reperies, ergo non debet dici au-
ctor. Si in dictis quod non tantum hic est doctrina
sed etiam scientia sua: cuius ratione de-
bet dici auctor. Contra, a matrona et di-
gniori debet fieri devotio. Sed magister
dicit quod si paullisper vox sua insonuerit:
et tunc a paternis limitibus non discessit,

ergo non debet isteliber dici esse magister.
Cetera constat quod deus hoc opus non
scripsit digito suo, ergo habuit alium do-
ctorem. Sed non est dare alium nisi magister
ergo etc. Cetera auctoritas magistri in
hac parte recipitur: ideo cum ipse dicat in
littera: multo labore et sudore hoc vo-
luntate deo prestante cōpogitavi, ergo videtur
quod ipse fuit auctor: presentis libri.
Respondet ad intelligentiam doctorum: no-
tandum quod quadruplex est modus faciendi
librum. Aliquis enim scribit alienam mate-
riam nichil addendo vel mutando: et iste
mere dicitur scriptor. Aliquis scribit alie-
na addendo sed non de suo: et iste con-
pilator dicitur. Aliquis scribit et alie-
na sed aliena tanquam principalia: et sua tan-
quam annexa ad evidentiam: et iste dicitur
commentator. Aliquis scribit et sua et alie-
na: sed sua tanquam principalia: aliena tanquam
annexa ad confirmationem: et talis debet
dici auctor. Talis fuit magister: quo-
modo sententias suas ponit: et patrum sen-
tentias confirmavit. Unde vere debet
dici auctor huius libri. Quod ergo
obicitur quod solus christus est doctor et au-
ctor. Dicendum quod sicut dicit Augu-
stinus in libro de doctrina christiana. Vocere est dupliciter
sicut dicitur dupliciter: et talis facere
et videre. Alter enim facit videre quod
visum resistit: alter qui visibile digito
ostendit, primum facit deus: secundum homo. Si
magister aliter docet qui scientiam quam ha-
bet in alio verbo vel scripto offert vel
ostendit aliter qui habitum scientie im-
mittit: propterea tamen dicitur doctor et auctor:
sed deus principaliter: sicut in proposito.
Quod obicitur quod fecit librum alio
supponente: dicendum quod non ideo dicitur
facere aliquid supponente alio: quia ab alio
dicitur (tunc enim pauci essent doctores
vel grammatici) sed si omnino scientia
eius dependeat ab alio: ita quod non habet
habitu in se: sicut illi qui faciunt bo-
num latuum: quia alii et dixerunt: sed
ipsi ignorant artem hoc modo non fecit ma-
gister librum istum. Nam a scientia quam
acquisierat longo tempore vel labore
hoc opus composuit et per doctrinas
patrum suas sententias confirmavit et
quod sunt ibi multa dicta aliorum hoc
non tollit magistrum auctoritatem: sed po-
tius eius auctoritatem et humilitates
commendat. et cetera.
Beati bonaventura ad phemium sensu-
sentiarum aptata interpretatio.

Quipietes aliqd de penuria et c. Totali libro sumitit magi plogu in quo tangit causas suscepti operis. Dicitur aut in duas partes. In pma pte ponit rones q mouerunt ipm ad aggrediendū s; sene negociū sine opo. In scda rones

que debent mouere discipulos ad benignam audientiam circa fructum neli quo maior. Et ubi incipit alioq auditores. Prima pars dicitur in duas qz duplex rō potest mouere aliquid ad opus factendum: scz amor boni: et odium mali. Prmo qz ponit rones sumptas ex pte amoris boni: scz catholice veritatis. Secdo ex pte odii mali: scz heretice prauitatis. Ibi. Quanta nō am bigamus. Et ce. Pila ps habet quatuor particulas. In pma s; agit causas ex citate: et hec est desiderium mercedis: et spes auxilij sub exēplo vidue et paratola samaritana. In secūda ponit causā retrahēdē q duplex est: scz laboris immensitas: et propria infirmitas. Ibi. Delectat nos. Et c. In tertia ponit cām p pellētē. Et hec est zelus ipm accēdēs. Ibi. Quā vicit zelus. In quarta ponit cām cō pellētē et pualentē. Ibi. Rō valētes. Et c. Et hec est petitio s; studiose qbus nō pōt qz iure resistere: s; qdāmodo necessario oportet collū subijcere.

Quibus litteralia.

Quibus ultra vires nfas agere psum; psum; et c. Hic obijcit: psumptio est pctm ergo peccatum. Rñ. Et psumptio confidētie de dno adiutorio. et psumptio superbie que est de ppo iogenio: pma uō est peccatū: sed est virtutis indicij. scz

vero est peccatū: s; de prima loquitur magister. Vel aliter. Est presumptio s; veritate: et est presumptio s; ppsam estimationē. Prima est reprehensibilis qz superbie scda laudabilis qz humilitatis. Hec est culpabilis qz in omnibus operibus suis se reputat idignū et quasi presumptuosum.

Rationes b tuentes. qz platis in curationē semiuui duobus denarijs superogati cūcta redde re pfectus est. Delectat nos vitas pollicētis: s; terret imensitas laboris. Desiderium horat p ficiendi sed dehortat infirmitas deficiēdi. Quā vicit zelus dei. Quo sar descētes fidē nostrā aduersus errorem carnaliū atqz aialij hoim: dauidice turris clipeis munire: vel potius munitā ostendere ac theo

bus datur maledictio. Addens secūdo mō supererogāt: qz saluo sensu scripturā ipsam dilucidat. Per duos igit denarios: duo intelligit testamēta per samaritana christū per semiuuiū hominē gratuitis expoliatū: et vulneratum i naturalib; et superogationē intelligit doctorē exponētē. Vel atr dōm: qz ad dīctio i qua additū ē pparariū: et in qua additū ē diuersū: et ē i qua additū est cōsonū. Prīa additio ē erronea. Scda psumptio: qz psumptio ē dicere in sacra scriptura aliqd oīno diuersū ab his qz i ea expressa sūt. Tertia fidelē instructio quia quod implicitum est explicat. **Q**uā vicit zelus domus dei. Hic qrit qz sit iste zelus et qre magis hoc zelus accendit p aniales et carnales qz contra

laboris et mētas et ppta infirmitas. Rō com pellēs zelus dicitur in us det.

Prolatis duobus denarijs superogati. Et sic qritur qz sit ista supererogatio. Si tu dicas qz sit magistrorum et sanctorum supadditio ad sacra scripturā. Contra dicitur qz tradita sunt nobis p legē et prophetas venes mur nbt ptra inqretes. Itē Apoca. vii. Et qz apposuerit ad hec: appdat et dñs plagas. Rñ. dicendum qz ē additio dīl trahēa: et ē additio completio. Addens primo mō si supererogāt: sed magis dimittit et subuertit: et tales sunt heretici qz

Rō com pellēs et pualēs studiose rñ pces. 18

17 Rō res: trahens

superbos et altos peccatores: et cum zelus sit amor priuatus non videtur q̄ deberet zelus accedere. Præterea cũ ma- tus sit pctm̄ supbia: videt̄ q̄ magis de- beret ascendi contra superbos.

19 **R**espon. ad p̄m̄ dicit̄ q̄ zelus est amor nōles habere cōfortiū in amato/ zelus malus vitat oē cōfortiū: s; zelus bon⁹ vitat tātū

malos. vñ veri zelatores dom⁹ dei nō p̄nt vide- re i eccl̄ia p̄cia q̄ iurgūt cōtra ipsas. Uñ Joh. ij. dicit glosa. Zelus bon⁹ est quo anim⁹ obie- cto humano te- more accēditur et eo tēdit: vt q̄ libet priua q̄pi- derit corrigere satagat: r si ne- querit toleret r gemat. Ad s; dōz q̄ magister sp̄aliter eccl̄ia zelabat fidē: et tō maḡ accēde- bat s̄ fidelē cor- ruptores. Im- pliciter aut̄ cor- rumpit q̄s fidem aut mot⁹ pueri- tate volūtat: r

10 affectōis r hic d̄ carnalis hā caro d̄ hic carnalis affectio: fm̄ illd̄ Gala. v. Manifesta sūt opa carnis. r. Alto mō corrumpit q̄s mor⁹ pueritate indicū. et hic d̄ aīals quasi fantastica q̄ p̄ta- s̄ sic puerunt iudicium rationis.

21 **Q**uas bigas agitāt i nobis xp̄i cha- ritas. Cōtra Eccl̄. ij. Nō scit an odio/ an amore dign⁹ sit. Rñ. oīm q̄ cha- ritas vnōmō d̄ vtute r tuitā. Alto mō d̄t large amorē multū appctātē amatū Uñ charitas d̄ q̄s amor char⁹. P̄io mō sūpta charitate verū ē certitudina- lis qd̄ nescit aliq̄s: p̄t tñ aliq̄ expimē- to dulcedis d̄ine miē hoc cōncere p̄ba- bilis. Sēdo mō p̄t scire: et si p̄io mō d̄t maḡ. nō d̄t asserēdo sed cōncendo Si sēdo modo tūc asseritue potest in- telligi: et sic patet illud.

Rs hui⁹ e Quāuis nō abigam⁹. r. Sup po

fuit maḡ rōnes mouētes ex approba- tōe boni: h̄c ponit rōnes mouētes ex odio et detestatiōe mali: r hoc est ma- iū hereticæ pueritatis. Habet aut̄ hec p̄s q̄ttuor particulas. In p̄ma p̄te tan- git eor̄ pueritatē q̄ p̄sistit i calūniādo bonū r verū ex erroris cecitate: r iut- die pari malignitate. In s̄cda tāgit hu-

e **Q**uāuis non abigam⁹ oēz hu- mani eloqui ser- monē calūnie at- q̄ cōtradictioni emulor̄ semp fu- i se obnoxii. Qu- dissentietib⁹ vo- lūtati motib⁹ dis- senties quoq̄ sit animorū sens⁹ vt- cuz oē dictū veri- rōne pfectū sit: tñ dū aliud alijs aut videt̄ aut cō- placet vitati vel non itellece / vel g offendi i pietatē error obnitit: ac volūtatis iuidia resūtat. Quāde

Its sensibilis. S; oculus hñs visu: nō p̄t ignorare lucē sensibilē. S; pari rōe nec itellece⁹ ignorabit lucē intelligibilē Si tu dicas q̄ non est sile. q̄rit quare nō est sile. r q̄re magis deficit natura intellectus q̄ sensus. Rñ. oīm q̄ sile ē si q̄s artēdat. Triplex ei ē cā q̄re aliq̄s nō videt vñibile. Aut ei nō videt q̄ nō vult respicere / aut si vult ipedit ppter defectū organi aut p̄ absentia lucē hoc manifestū est. Si r̄ i p̄ualib⁹: itellece⁹ frequēter aliqua nō intelligit: q̄ nō vult p̄siderare. Aliq̄ vō nō intelligit p̄t i- pedimētū ex p̄te corpis: vt p̄s i frenet- cis r stule. Aliq̄ p̄ absentia lucē. Iy- eni lux creata se nō subtrahat q̄ntū ad essentia vel quātū ad q̄tēcūq̄ i fluxu- rā: subtrahit tñ se hōi cū peccat q̄s- tū ad i fluxuā p̄fectā Uñ d̄t i fluxuā q̄s- ignoratiā, vñ sicut ocul⁹ i tenebris ex-

errōria sugge- sio op̄a- bōlica et p̄p̄ta sua p̄bia.

Rs here- tice puer- titatis si- ue erro- ris.

Rs hui⁹

Ita sic hodie miser humanus intellectus cum anteplene restitueretur in lucem si sicut oculis videre poterit omne visibile: sic intelligit omne intelligibile.

83

Contra. Omnes homines natura scire desiderant. sicut etiam esse beati. Sed beatitudo neminem offendit: quomodo enim desiderant: ergo nec veritas offendit aliquem.

Respon. dicendum quod loquendo de veritate generaliter ad hominem effectum qui est illuminare: et quantum ad istud nemo ipsas odit: omnes enim naturaliter desiderant illuminari. Est iterum loquendo ad effectum consequentem qui est inquirere: et hunc habet in malitia. Manifestatio enim malitiae arguit facientem: et inde est quod mali odit veritatem. Quod sicut dicitur Johanne. Qui male agit: odit lucem. **h** Qui contentioni studentes contra veritatem sine federe bellant. Contra. h. Esdra. iij. cap. Magna est veritas et fortior olibus. Ois terra veritatem inuocat: et omnia terra misera. **R**es. dicitur loquendo de veritate simpliciter: vel de veritate generaliter ad hoc sicut in specialiter primo modo veritas est scriptura

gnabilis. et sic preuenit. et sic intelligitur in illud Esdra. Est iterum loqui de veritate secundo modo: sic contentiones et rationes fantasticas obumbrant: et per contentiones impugnant. **U**bi Ambrosius super illud

verbum contentiones. **R**oma. i. dicit. Contentio est impugnatione veritatis cum per detrahit clamoribus. **o**mnibus hominibus mendacio ipsam reddunt false doctrine institutis: si dei scientiam corrumpere molientes: aurium puriginem sub nouello desiderii dogmate aliis ingerentes: quod contentioni studentes pertrahunt in federe bellant. **I**nter verum namque assertionem et placitum desensionem et pertinacem pugna est dum se veritas tenet: et se voluntas erroris ruit. **h**orum igitur deo odibilem ecclesiam euertere atque operari: ne viri neque in alios effundere quantum et lucernam veritatis in cadela libro exaltare volentes in labore multo ac sudore hoc volumine deo presentate prepegimur ex testimonij veritatis eternum fundatis in quattuor libris distinctum.

Rationes motuantes discipulos ad audiendum et cum hoc ostendit opus suum esse antiteticum. **C**um in quo maior exempla doctrinamque repies: in quo per dicitur si dei sinceram professionem: vipere doctrine fraudulenti perdidimus

ins erroris superstitio mendax et contentiosa locutio.

Res testimonij veritatis in eternum fundatis. **C**ontra. **h**orum testimonij veritatis sunt in eternum fundata. **S**icut dicitur in primo. **I**ntentio cogniti de testimonij tuorum. **Q**uod obicitur: quod scientia destruitur. **M**icidiam quod verum est generaliter ad modum docendi et considerandi: sed non generaliter ad cognitum et rationem cognoscendam. **R**es. **I**ntentum dicitur hanc nescimus tui esse.

25

Res de se libris hu

ger: vel de veritate generaliter ad hoc sicut in specialiter primo modo veritas est scriptura

Cum in quo maior exempla doctrinamque repies: in quo per dicitur si dei sinceram professionem: vipere doctrine fraudulenti perdidimus

monētes discipulos ad audiēdū. Et di-
uiditur hec pars in quatuor partes s̄m
quatuor que mouēt discipulos ad au-
diēdū. Duo que sunt ex parte operis:
sc̄z auctoritas / r̄ p̄filitas: duo uero ex
p̄te docētis: sc̄z humilitas et facilitas.
In p̄ma d̄parat docilitatē sc̄z i auctori-
tate. In sc̄da in p̄filitate suscitāt atten-
tione. In duobus aut sequē-

tibus: sc̄z humi-
litate r̄ facilitate
te captat bene-
uolentiā. In p̄-
ma igit̄ p̄te oīs
dicit opus suum
esse autenticū.
In secunda cō-
pendiosum. ibi.
Non igit̄ debet
hic labor. In t̄-
tia oñdit modū
docēdi eē humi-
lē. i hoc q̄ uult
corrigi. ibi. In
hoc aut tracta-
tu. r̄. In q̄ta
oñdit eē facilez
ad inuēdū et
memorādū. ibi.
Ut aut̄ qd̄ q̄rit̄
facil̄ occurat

Liberū cor-
rectorē. Querit̄
qd̄ uult dicere
p̄ hoc nomē li-
berū. R̄s̄. d̄m
q̄ liber core-
ctor d̄r sicut hō
liber q̄ sui t̄rū
causa est ut di-
cit p̄h̄. sic cor-
rector: liber d̄r
qui t̄m ḡra cor-
rectionis: nō in
t̄tate uel sub-
stantia corri-

git h̄c desiderat maḡ exēplo Augu-
stini. de trinitate capti. Ubi dicit. Magis
amabo ispicere a rectis q̄ timebo morde-
ri a pueris: gratat̄ ei suscipit osculū
colūbinū pulcherrimū r̄ castissima cha-
ritas: dēt̄ p̄o cantū euitat̄ cautissima
humilitas uel retūdit̄ solidissima uitas:
magis optabo a ql̄bet̄ reprehēdit̄: q̄ si
ue ab errate siue ab adulate laudat̄.

ExPLICIT PROLOGUS.

fert sine labore.

In hoc autē tra-
ctatu: nō solū pi-
um lectorē: s̄z eti-
am liberū core-
ctorem desidero
maxime uideri p̄fū-
da r̄sār ueritat̄
q̄stio: q̄ ut nā tot̄
haberet inuēto-
res: quot h̄z con-
tradictores. Ut
āt qd̄ q̄rit̄ facili-
us occurat titu-
los q̄b̄ singulo-
rū librorū capla
distinguitur pre-
missimus.

Tres li-
bros diuidit a
quarto p̄ res et
signa: r̄ p̄firmat
diuisionē auto-
ri. Aug.

Eter-
ac no-
ue le-
siscō-
tinētiā diligent̄
sis oras ibi. Cū at̄ hoies q̄ fruunt̄. Itē
p̄ia ps̄ h̄z tres p̄tulas. In p̄ia ponit̄
diuisionē r̄ auctoritā. Aug. p̄firmat̄ eā
que ē q̄ tota doctrina theologica ē de
reb̄ uel de signis: id ē subiectū cōmū-
ne theologice i hęc duo diuidit̄. In sc̄da
mēbra diuisionis explanat̄ ibi. Prope at̄
hic res appellat̄. Ostēdēs qd̄ sit res: r̄
qd̄ signū s̄z mēbra p̄dicte diuisionis. In

Distinctio. s̄.
De mēbra hū-
ius libri et libro-
rum diuisione.

Eter-
ac noue le-
gis cōtinētiā.

In parte ista i c̄-
pit tractat̄ libri
qui diuiditur
in quattuor li-
bros partiales.
Prima pars ha-
bet duas p̄tes.
In prima parte
uenatur magis
ster materiam
hūi? libri r̄ p̄t̄
cōsequēs alio-
rū. In secunda
erequitur diu-
sionē suā: r̄ hoc
distictio. ū. que
incipit ibi. Hoc
itaq̄ ps̄ ac p̄ta
fide r̄. Itē p̄-
ma pars: i qua
uenatur mate-
riā: habet tres
partes. In p̄-
ma parte uenat̄
tur materiam p̄
diuisiones r̄ iō
p̄mo ponit̄ de-
uisionē per quā
distinguit̄ tres
libri a q̄rto. s̄. p̄
res et signa. In
sc̄da ponit̄ diu-
sionē p̄ quā de-
stignit̄ p̄m? li-
ber a trib̄ alijs
q̄ ē p̄ frut̄ r̄ utt̄.
ibi. Id ē i reb̄
cōsiderādū. In
tertia determinat̄
dubitatis q̄s
dam ex premis-

in quattuor li-
bros partiales.
Prima pars ha-
bet duas p̄tes.
In prima parte
uenatur magis
ster materiam
hūi? libri r̄ p̄t̄
cōsequēs alio-
rū. In secunda
erequitur diu-
sionē suā: r̄ hoc
distictio. ū. que
incipit ibi. Hoc
itaq̄ ps̄ ac p̄ta
fide r̄. Itē p̄-
ma pars: i qua
uenatur mate-
riā: habet tres
partes. In p̄-
ma parte uenat̄
tur materiam p̄
diuisiones r̄ iō
p̄mo ponit̄ de-
uisionē per quā
distinguit̄ tres
libri a q̄rto. s̄. p̄
res et signa. In
sc̄da ponit̄ diu-
sionē p̄ quā de-
stignit̄ p̄m? li-
ber a trib̄ alijs
q̄ ē p̄ frut̄ r̄ utt̄.
ibi. Id ē i reb̄
cōsiderādū. In
tertia determinat̄
dubitatis q̄s
dam ex premis-

in quattuor li-
bros partiales.
Prima pars ha-
bet duas p̄tes.
In prima parte
uenatur magis
ster materiam
hūi? libri r̄ p̄t̄
cōsequēs alio-
rū. In secunda
erequitur diu-
sionē suā: r̄ hoc
distictio. ū. que
incipit ibi. Hoc
itaq̄ ps̄ ac p̄ta
fide r̄. Itē p̄-
ma pars: i qua
uenatur mate-
riā: habet tres
partes. In p̄-
ma parte uenat̄
tur materiam p̄
diuisiones r̄ iō
p̄mo ponit̄ de-
uisionē per quā
distinguit̄ tres
libri a q̄rto. s̄. p̄
res et signa. In
sc̄da ponit̄ diu-
sionē p̄ quā de-
stignit̄ p̄m? li-
ber a trib̄ alijs
q̄ ē p̄ frut̄ r̄ utt̄.
ibi. Id ē i reb̄
cōsiderādū. In
tertia determinat̄
dubitatis q̄s
dam ex premis-

in quattuor li-
bros partiales.
Prima pars ha-
bet duas p̄tes.
In prima parte
uenatur magis
ster materiam
hūi? libri r̄ p̄t̄
cōsequēs alio-
rū. In secunda
erequitur diu-
sionē suā: r̄ hoc
distictio. ū. que
incipit ibi. Hoc
itaq̄ ps̄ ac p̄ta
fide r̄. Itē p̄-
ma pars: i qua
uenatur mate-
riā: habet tres
partes. In p̄-
ma parte uenat̄
tur materiam p̄
diuisiones r̄ iō
p̄mo ponit̄ de-
uisionē per quā
distinguit̄ tres
libri a q̄rto. s̄. p̄
res et signa. In
sc̄da ponit̄ diu-
sionē p̄ quā de-
stignit̄ p̄m? li-
ber a trib̄ alijs
q̄ ē p̄ frut̄ r̄ utt̄.
ibi. Id ē i reb̄
cōsiderādū. In
tertia determinat̄
dubitatis q̄s
dam ex premis-

in quattuor li-
bros partiales.
Prima pars ha-
bet duas p̄tes.
In prima parte
uenatur magis
ster materiam
hūi? libri r̄ p̄t̄
cōsequēs alio-
rū. In secunda
erequitur diu-
sionē suā: r̄ hoc
distictio. ū. que
incipit ibi. Hoc
itaq̄ ps̄ ac p̄ta
fide r̄. Itē p̄-
ma pars: i qua
uenatur mate-
riā: habet tres
partes. In p̄-
ma parte uenat̄
tur materiam p̄
diuisiones r̄ iō
p̄mo ponit̄ de-
uisionē per quā
distinguit̄ tres
libri a q̄rto. s̄. p̄
res et signa. In
sc̄da ponit̄ diu-
sionē p̄ quā de-
stignit̄ p̄m? li-
ber a trib̄ alijs
q̄ ē p̄ frut̄ r̄ utt̄.
ibi. Id ē i reb̄
cōsiderādū. In
tertia determinat̄
dubitatis q̄s
dam ex premis-

Ostendit
op̄ suū
eē cōpen-
diosum.

Ostendit
modū uo-
cēdi esse
hūilē q̄
uult cor-
rigi.

Distin-

Ostendit
modū in-
ueniēdis
hoc cope-
cētiam.

Tertio dicitur: distinctio ad oppositum applicat. ibi. Cuius hinc scilicet theolo-
gus spectatio dicitur quod de rebus et signis fuerit dicitur: primo tamen de rebus et. Item pars illa in qua ponitur distinctio per fructum etiam: per quam primus liber distinguitur ab aliis tribus huius duas partes. In prima ponitur distinctio. In secunda quae dicta sunt epilogat. Ibi omnino er-
go dicitur sunt.

Prima pars habet tres partes. In prima ponitur distinctio in rebus quibus fruendum et res quibus utendum. In secunda ad emendationem maioris assignat quasdam distinctiones. Ibi fructus et. In tertio capitulo ponitur et determinat quasdam dubitationes. Ibi. Cum autem homines et.

Fructus autem est amor inherere. Hec est secunda pars illius partis: in qua ponitur distinctio per quam distinguitur primus liber ab aliis tribus quae est de quibusdam notificationibus quatuor huius partibus. Primo est ponitur notificatio nes fructus et per. Secundo applicat eas ad oppositum

res ad res quibus fruendum et utendum. Ibi Res igitur quibus fruendum. Tertio comparat ad alias assignationes. ibi. Notandum hoc quod dicitur Aug. Quarto quod videtur sibi contradicere mouet et determinat quasdam dubitationes. ibi. Et attende quod videtur Augustinus dicere et cetera.

Cum autem huius quae fructus et utuntur aliis rebus res aliquid et. Hec tertia pars in qua mouet et tractat dubitationes quasdam huius tres partes secundum tres dubitationes. Prima est utrum homo homine debeat fructus. Secunda utrum deus huius fruatur: et utatur. et hanc mouet. ibi. Sed cum

beo diligat et. Tertia est utrum utantur fructus fruendum utendum. ibi. Hic considerandum est utrum utantur et. Et in quibus ista tria ponitur: primo mouet distinctionem: secundo mouet et determinat: tertio determinationem per auctoritatem confirmat. Et periculis istius locutus manifeste.

et hoc autem aliqua sunt quorum usus

hoc quorum usus est in significando.

Et hoc autem aliqua sunt quorum usus est in significando non in iustificando. id est quod non utimur nisi aliquid quod significandi gratia ut aliqua sacramenta legalia. Alia quae non solum significat: sed conferunt quod intus adiuuet sicut euangelica sacramenta. Ex quo apte intelletur signa: res ille videtur quod ad significandum aliquid adhibetur. Quod igitur signum est res aliqua est. Quod enim nulla res est (ut i

est in significando. Contra omnia sacramenta sunt medicinae quibus huius generis delecto videtur. Sacra omni tempore fuerunt medicinae: sed omnia medicinae huius effectus tamen curatio: ergo et sacra ista huius curatio est iustificatio. ergo omni tempore sacra habuerunt iustificare. Res dicitur quod dupliciter considerare sacramenta: petris legis scilicet in se sine ratione operis operis: ratio: et sic erant tantum ad significandum: vel ratione fidei in se sine ratione operis operis: ratio: et sic erant ad iustificandum sacramenta legalia praeter cir-

cuncionem. b. C. Omne igitur signum etiam res aliqua est. Opponitur de ista distinctione. Videtur enim magister male didicere: quia superius non diuiditur contra suum inferius: sed res est superius et signum ergo et cetera. Respondendum dicendum: quod verum est quod superius in sua generalitate acceptum non diuiditur contra suum inferius: sed contra tractum bene potest diuidi. Hic autem res contrahitur ad standum pro re non significante.

b. q.

Augu.

e Non autē eōuerso ois res signum videtur male dicere: quia signum est quod ducit i aliud cognoscēdū: sed omnis res ducit in aliud quia omnis res est causa vel effectus. Causa autē ducit in cognitiones

effectus et eōuerso. Si dicas quod non oē quod ducit est signū sed quod ducit i prius tunc ois creatura est signū cuius ducit i deū. Rñ. de o. di. cēdū quod dupl'r ē signū. scz naturale. et institutū. De primo nō loquitur hic sed de secūdo: vns de nō valet obiectio ad ppositū: qm̄ hic intenditur de signo ex institutione sicut sunt signa vocalia et sacramentalia: tale ē signū nō ois res licet ois res sit signum pmo modo.

b Cū primū de reb' postea de signis. S. Ut dicitur de ois res licet ois res sit signum pmo modo. De primū de reb' postea de signis. S. Ut dicitur de ois res licet ois res sit signum pmo modo. De primū de reb' postea de signis. S. Ut dicitur de ois res licet ois res sit signum pmo modo. De primū de reb' postea de signis. S. Ut dicitur de ois res licet ois res sit signum pmo modo.

e Res alie sunt quibus fruendum. et cetera. Videtur quod ista diuisio rerum sit male assignata respectu diuisi: quia diuisum simpliciter est diuisentibus;

et diuisentibus et diuisis debet aliquid esse commune: sed deo nihil est simpliciter: nec est aliquid commune deo et creature. ergo. et cetera. Rñ. dicendū quod est diuisio pni' ois secundū nomē sātū;

et sic est diuisio equoci: et alia diuisio communis sicut nomen et res: et hec diuisio pni' oct' ē

Ad ergo i reb' considerādū est vt in eodē Aug. ait. Qd res alie sunt qb' fruendū ē: alie qb' vtēdū ē: alie q' fruūtur et vtuntur. Ille qb' fruēdus est nos b'tōs faciūt. Istis qb' vtēdū ē tendētes ab b'titudine ad inuamur et quasi adminiculamur vt ad illas res q' nos b'tōs faciūt puenire eisq' ihere possimus.

Res hō q' fruuntur et vtuntur nos sum' q'si iter vtriusq' p'stituti et age'li et sc'i. Frui autē est amore alicui rei inhēre p' se ipam. Vti hō id qd in vīu venter referre ad obtinēdū: illō q' fruēdū ē: ats abuti ē nō vti. Nā v' illic' abusus: vt et vti vt homo: et sic accipiuntur membra: et est ista diuisio satis conueniens huic scientie: quia cum theologia sit de creatore: et de creaturis: p' se le est vt theologus de ceat: quomō hōmō per alias res tendat in deum.

Res ist' qb' fruendū. S. q' tres sunt et sic est diuisio equoci: et alia diuisio communis sicut nomen et res: et hec diuisio pni' oct' ē Et ista diuisio mō: et ista ē analogi sicut ista ē vbi nō est communitas creature et creatori sicut nature participatione sed sicut similitudine et proportionis et hec cōitas ē rōnis. Itē vt mas la diuisio q' fruēdus ad mēbra: vt et q' tertū mem' b'ū sit supfluus oī est re aut est vtēdū aut fruēdū: ergo tertū supfluit. Item sic ē res q' fruūtur et vti: ita ē res qua fruendū ē et vtēdū vt est xp'us. ergo quia rōne ponit tertū mēbrū debet ret' ponit quartū. Rñ. Ois res q' est natura aliqua aut ē finis et sic ē res qua fruendū aut b'dū cēs ad finem et sic ē res qua vtēdū: aut ad finē pueniens: et sic res q' fruūtur et sic accipiuntur membra: et est ista diuisio satis conueniens huic scientie: quia cum theologia sit de creatore: et de creaturis: p' se le est vt theologus de ceat: quomō hōmō per alias res tendat in deum.

Res ist' qb' fruendū. S. q' tres sunt et sic accipiuntur membra: et est ista diuisio satis conueniens huic scientie: quia cum theologia sit de creatore: et de creaturis: p' se le est vt theologus de ceat: quomō hōmō per alias res tendat in deum.

res per se et non per accidens: et a diversitate rerum est diversitas siue multiplicitas

fructibus. ergo sicut sunt tres res: sic est tres fructus. Tres res articuli sunt de tribus personis. Ergo a simili et tres fructus. Rñ. quod res accipit hic communiter ad essentiam et personam pro sui generalitatem: et quod assumptum est hoc vocabulum res ab actu aie id est tres sunt res quod tres personae / sed tamen eam habent una res: quod una bonitas est in eis. quod una bonitas: id est una fructio. Huius tres res. Et quoniam articulus dicit quod a parte aie distinguuntur. scilicet intellectus et fructio respicit diuina essentiam et in

abysso nominis debet.

Quibus rebus utendum et quibus fruendum est. et

Res igitur quibus fruendum est sunt patris et filii et spiritus sanctus. Eadem tamen trinitas quod summa res est consistit omnibus fructibus: eas si tamen res dicitur et non rerum omnium causa: si tamen et causa. Non ei facile potest inueniri nomen: quod tante excellentie conveniat nisi quod melius dicitur trinitas haec unum deus. Res autem quibus utendum est: mundus est et in eo crea-

ta. Unde Augustinus. I eodem. Utendum est hoc mundo non fruendum: ut iustis libere dei per ea quae facta sunt: intellecta conspiciantur. id est de temporalibus aeterna capiantur. Idem eodem. In omnibus rebus ille tamen sunt quibus fruendum est quae eterne et incommutabiles sunt. Ceteri autem utendum est ut ad illarum fructuacionem perveniat. Idem Augustinus. in libro. de trinitate. Fruimur cognitum quibus ipse propter se voluntas delectata comest. Utimur hoc eis quae ad aliquid referuntur quod fruendum est.

Comparat uti et frui ad alias descriptiones.

Nota dicitur hoc quod idem Augustinus. in libro. de trinitate. aliter quod supra accipiens

nitatem et unionem effectus est una. et

ut et frui sic dicitur. Uti est assumere aliquid facultatem voluntatis. frui autem est uti cum gaudio: non adhuc spei scilicet rei. Id est quod omnis quod frui videtur. assumit ei aliquid in facultatem voluntatis cum fine delectationis. Non autem omnis quod utitur et frui si id quod facultatem voluntatis assumit non propter ipsum sed propter aliud appetit.

Determinat dubium utrum in hac vita fruamur deo.

Et attende. quod videtur Augustinus. dicere illos frui tamen quod in re gaudet non in se in spe. et ita in hac vita non videtur frui sed tamen uti ubi gaudet in spe: cum super ad dictum sit frui esse amore inherere alicui rei propter se quod retri haec multi adheret de haec quod sibi dicitur evidet sic de

terminamur dicentes nos et hic frui et in futuro frui scilicet ibi propter et perfecte et plene ubi propter spem videtur bim quod fruimur. hic autem dum in spe ambulamus frui mur quod scilicet non a deo plene. Unde in libro. de trinitate. frui mur cognitum in quibus voluntas est. Idem in libro. de deo christi. ait. Augustinus. illo fruentes in beati sunt: quod et nos frui desideramus. et tamen in hac vita in fruimur: vel propter speculum in enigma te: tanto nostra pergratione et tolerabili sustinemus: et ardenti finire cupimus. Potest et dicitur quod frui est in hac vita non tamen habet gaudium spei: scilicet est rei quod in delectat in eo quod diligat. et ita in re aliquid tenet. Co-

Libri Primi

bertatē in sua generali acceptione: in speciali sponat libertatē cū relatione ad aliud. Fruī sponat libertatē cū delectatiōe ⁊ licet nec libertas nec relatio cōueniat ei⁹ sicut dicitur: nit eis tñ delectatio. Et id vti nullo mō cōuenit: frui autē pūit eis aliquid modo licet improptue.

stat igī q̄ debem⁹ deo frui ⁊ nō vti illo em̄ vt ait Augu. frueris q̄ efficieris beat⁹: ⁊ i quo spem ponis vt ad id puenias. De hoc idē ait i li. 6 do.

Dicim⁹ nos ea re frui quā diligim⁹ p̄ se: ⁊ ea re fruedū nobis eē tñ q̄ efficiimur bñ ceter⁹ hō vtēdū. frequē tñ dicitur frui cū delectatiōe vti. Cū ei ad est q̄ diligit: et delectatiōe secū gerit: si tñ p̄ eā trāserit: ⁊ ad illud vbi pmanēdū eē ea retulerit vteris ea: ⁊ abusuē nō p̄p̄e dicerit frui. Si hō iheret⁹ atq; p̄māserit finē i ea penēs leticie tue: tūc hō p̄p̄e frui dicēd⁹ es. Qd̄ nō e faciedū nisi i illa trinitate: id ē summo et incōmutabili bono.

Utz hō hōie deat frui. hō Cū aut hōies q̄ fruat ⁊ vtūt alijs reb⁹ res aliq̄ sūt: q̄ri frutū frui debeāt: an vti: an vtrūq;. Ad qd̄ sic rēdet Aug. i li. 6 do. xp̄iana. Si p̄p̄ se hō diligēd⁹ e frui mur eo. Si p̄p̄ alijs vtimur eo. Uidef aut mibi p̄p̄ alijs diligēd⁹. Qd̄ ei p̄p̄ se diligēdū est: i eo s̄stituit bñā vitā: cui⁹ eēt spes hoc tpe nos p̄p̄o hatur. In hōie at spes ponēda nō ē qz: maledictaf: vita dulcedo ⁊ spes: ab ecclesia q̄ non errat. Itē Jone. i. Accessit ad euz gubernator. Hō. Naturale ē hōi mag⁹ de alijs q̄ de se i piculis p̄fidē. Rñ. dōz q̄ spare de aliq̄ e dupl. aut si de ad: intore: aut si de saluatore. p̄ia spes p̄

crusest q̄ hoc facit. Ergo si liq̄de aduertaz nec se ipso q̄s frui debet qz nō se debz diligere prop̄ se s̄z p̄pter illud q̄ fruedū est. huic aut contrariū v̄ qd̄ ap̄ls ad philemonē loquens ait. Ita frater ego te fruar i domino. Qd̄ ita de terminat augu. Si dixisset tñ te fruar: et non addidisset i dñoyl deref finē dilectiōis ac spē constituisse i eo s̄z qz illud addidit i dño se finem posuisse: eodemq; frui significauit Cū ei vt id aug. ait cū hōie i deo fruer⁹ deo poti⁹ q̄ hōie fruer⁹. i

Utz de fruat an vtrāq; hōie. Cū de vili gat nos vt frequēter scriptura d̄t q̄ ei⁹ dilectionē erga nos multū p̄mēdat: q̄rit augu. quo diligit an vt vtr̄s an vt frues ⁊ p̄cedit ita Si frui eget bñ nō qd̄ nō san⁹ dixerit. Ait ei p̄ phā. Bōoz meo

esse i hōie. sed nō. Uel est spe rare finale p̄mū: ⁊ hoc debz esse tñ i deo. Uel tēporale bñ frutū: ⁊ hoc p̄dū eē i hōie. P̄t: mñ si ponit i hōie mē merē ma ledictiōne/ scōz pero non.

Ita frater Querit q̄re dicit de hōie ita frater ego fruar te i dño magis q̄ de alio: vel de alijs creatura: cū i oibus creatur⁹ reluceat vestigiū diuine bonitatis.

Rñ. q̄ d̄t aliq̄ aliq̄ frui i deo nō facit resp̄entatio sed magis inhabitatio. Uñ cōuersa p̄ cōse: quē est pp̄ia: videlicet hec. Ego fruar dño in te: dñm p̄ opa sciam deū hāz bitaref te: ⁊ est figuratiua locutio.

Itē q̄rit de hac solutiōe Aug. qua soluit auctoritatē p̄d̄: cū p̄ illā d̄t: em̄tationē i dño Sed Eccl̄. viii. Simpliciter d̄t fruerē i agnēf. Itē. deu. xviii. Filios ḡhabz ⁊ filias ⁊ nō frueris i eis ex hoc ip̄licat. q̄ si nō peccaret fruerēf eis. Rñ. dōz q̄ p̄d̄icta solutiō nō est ḡnalis s̄z solū ad p̄p̄os: tam auctoria

Alia de terminatio eius dem.

Dubitatio.

Dubitatio. 8

Non scz ametur ppter seipam tñ.
 Cōtra. Q: sicut p se ad p accidens: ita
 ppter se ad p:
 pter aliud. Sed
 nihil qd cōne:
 nit alicui pac:
 cidēs: puenit p
 se: s nichil qd
 puenit alicui p
 pter aliud: pue
 nit ppter se. Et
 s virtutes sunt
 appetende ppter
 aliud: nō ergo

12 ppter se. Rñ. si
 cut dicit pñs.
 Idē est finis et
 ppter qd. Finit
 aut duplicat ē.
 Uno mō finis
 vltim⁹ qui pro
 priissime est fi:
 nis: i quo ē sta:
 tas. Alio mō fi:
 nis sub fine de:
 citur ppter ter:
 min⁹. Sic r p:
 pter qd diuersi
 ficat. Unde pno
 mō excludit fi:
 nem: alio modo
 nō vt dicit ma:
 gister. Qd ergo
 obicitur de p
 se dico q sicut

14 Dubitas
 tio tñs.

15 Opinio
 quorū dā
 q virtus
 ribus sit
 vrendū.

per se pno mō
 opponit et qd ē
 per aliud: r sic
 idē est p se qd
 fm q ipm sine
 fm vniuersa:
 le. Alio mō op:
 ponit et qd est
 p accidēs. Sic
 et ppter se du:
 pliciter accipi
 tur. Uno modo
 oppōitur et qd
 est ppter ali:
 ud. Alio modo
 et quod est per
 accidens: quia
 ad illud accidē
 taliter ordinat:
 fm hoc distin:
 guit magi pio

p solā bñtudinē
 amam⁹: sic nob s
 psuadere audēt
 vt ipam bñtudi
 nē nō amemus.
 Qd si faciunt et
 ipas vtiqz ama:
 re desistim⁹: qñ
 illā ppter quā so:
 lā istas amau:
 mus n amam⁹.
 Ecce his vbi vi
 det aug. oñdere
 q vtutes nō p:
 pter se: s ppter so
 lā bñtudinē: a:
 māde sūt. Qd si
 ita est: ergo eis
 fruendū non est.

Alijs vō ptra
 vñ. s. q fruendū
 is sit: qz ppter se
 expetēde r amā
 de sūt. Et hoc cō
 firmant auctori
 tate ab. q ait su
 p illuz locū ep̄
 ad Gal. s fruct⁹
 aut sps ē chari:
 tas: gaudiū: pac:
 paciētia. r. hic
 nō notat opa s:
 fruct⁹. qz ppter se
 expetēda sunt: si
 vō ppter se expe:
 tēda sūt: s r ppter
 se amanda.

Nos autē hanc
 q vñ auctorita:
 tū repugnantia
 de medio exime
 re cupiētes. dici

pter se r cōsequēter honestā sine fru
 ctu: s ipas deniqz fructuonem.

Mus q virtutes
 ppter se expetēde
 r amāde sūt r tñ
 ppter solā bñtudi
 nem. Prop̄ se q
 dē amāde sūt: qz
 delectāt sui pos:
 sessores sincera:
 scā dlectatiōe: r
 i eis pariūt gau:
 diū spūale. Verū
 tñ nō ē hic pñstē
 dū s vltra gradi
 endū. Nō hic he
 rest dilectionis
 gress⁹: neqz hic
 sit dilectiōis fini
 n⁹: s referat hoc
 ad illō sūmū bo:
 nū: cui soli oīno i
 herendū est: quia
 illō ppter se tñ a:
 mā dū ē: et vltra
 illō nihil qredū
 ē: illō ei ē sūp^m
 finis. Id aug. di
 cit q eas diligi
 m⁹ ppter solā bñ
 tudinē: nō quin
 eas ppter se di
 ligamus: sed qz

id ipsum q eas diligimus refe
 rimus ad illud sūmū bonū:
 cui soli inherendū est: et in eo
 pmanēdū: finisqz leticie ponē
 dus. Quare virtutibus nō est
 fruendum. Sed dicit aliquis.
 Frui est amore inherere alicui
 rei ppter seipam vt predictū
 est. Si ergo propter se vtutes
 amāde sunt: r eis fruendū est.
 Ad qd dicim⁹ i illa descriptio

O Etia qdaz
 sunt res per qā
 fructur: vt vir
 tutes. Contra.
 Ut q solis pos:
 tētis possit frui
 ata sine oi vti
 te. Sine oi enī
 vtute pōt frui
 bono creato: er
 go cū magis sit
 fruibile bonū
 increatū et ata
 magis ad hoc
 nata est: poterit
 eo frui solis p
 tētis. Rñ. dicē
 dus: q sūmū
 bonū est quod
 sup nos est: ad
 hoc q p illūm
 amur necessa:
 rio infuenit du
 plex medium.
 Medius vñū p
 qd ata nata est
 vñiri aliū a se
 diuerso: et hoc
 est potētia. Alt:
 ud spectale vel
 spirituale sup̄
 hoc q ipas sub
 iener et hoc est
 virtus. Quod
 obicit nō ē si
 mile: qz poten:
 tia p se pōt de:
 scere r cōnari:
 s n p se eleuari.

Opinio
 aliorū q
 vtutib⁹
 fruendū

Rūdeo.

De euidētia diffinitionū
et alioū q̄ magis ponit
de his verbis frui et uti
ut. q̄ritur i pte ista. quo
rū tris p̄tinent ad uti:
trīs ad frui. De uti
trīs q̄ritur. P̄p̄o q̄rit qd sit uti p̄
eētā. S̄c̄do uti nō creato cōtin:
gat uti. Tertio uti solo bono creato
sit utendū. De frui s̄c̄lter q̄runtur
trīs. P̄p̄o qd sit frui p̄ eētā. S̄c̄c̄do
uti bono icreato sit fruedū. Tertio
uti fruedū sit ip̄o solo bono icreato.

Opinio
magis q̄
ututib⁹
non est
fruedū.

A

Questio. j.

De uti qd sit p̄
eētā: uti sit

act⁹ voluntatis
aut rōnis sic p̄
cedit. Qd sit ac
tus voluntatis
q̄nditur sic. Ab
actu utendi de
nom̄atur unus
q̄s bon⁹: sed
null⁹ d̄ bonus
nisi ab actu vo
luntatis: q̄ act⁹
utendi pertinet
ad voluntatem.

Itē Aug. r.
de trīn. Utē ē af
sumere aliqd i
facultatem vo
luntatis: q̄ utē
act⁹ voluntatis.

Itē hoc ut p̄
diffinitionē ip̄s
ut p̄tra alia: q̄
r. de trī. dicit
Aug. hec tria i
gentū/doctrinā
et v̄sū: r̄ dicit q̄
igentū respicit
quid hō possit
doctrina qd hō
sciat: v̄sū qd ve
lit: q̄ v̄sū ē act⁹
voluntatis.

Itē opposi
ta nata sūt fieri
circa idē: s̄ uti
et abuti sūt op
posita: ergo cū

abuti sit sol⁹ voluntatis q̄ et sol⁹ est
peccare: q̄ r̄ uti s̄c̄lter erit actus sol⁹
voluntatis. Cōtra: v̄sū s̄c̄lter assuefa
ctio ē v̄ta i habitū acq̄rēdū. Sed ois

ne: vbi d̄r: p̄pter
seipam intelligē
n dū ē t̄mō. Ut

scz amē. p̄pter
seipaz t̄m ut nō
referat ad aliō:
sed ibi ponat fi
nis ut supra oñ
dit aug. dicens.

Si in hēseris at
q̄ p̄māseris si
nē ponēs leticie:
tūc vere et p̄prie
frui dicend⁹ es:

qd nō ē faciēdū
nisi illa trinita
te: id ē sūmo et in
cōmutabili bo
no. Utēdū est er

go virtutibus et p̄
eas fruedū sum
mo bono. Ita et
de voluntate bōa
dicim⁹. Un̄ aug.
i li. x. d̄ trīn. ait.

Volūtas ē p̄ quā
fruumur: ita et p̄

potētia nata ē acq̄rere hitū: ergo uti
v̄t ē ois potētia. Itē ois potentia
mediāte opatiōe sua ordiat i finē: sed
eo d̄ aliqd v̄tibile siue v̄t quo i finem
est ordiabile. S̄z ordiari i finē mediāte
opatiōe p̄pua ē ois potētia: ergo et v̄t
similiter.

Itē sicut August. dicit et habetur
i l̄sa v̄t ē id qd i v̄sū venerit referre
r̄. S̄z et referre cui⁹ ē cōferre: s̄z
p̄ferre ē sol⁹ rōnis: ergo referre et p̄
cōsequens v̄t a diffinitione.

Itē ars v̄t suis instrumētis: sed
ars ē i potētia rōnali siue cognitua:
cū sit scia: ergo cū habit⁹ et act⁹ s̄c̄lter

virtutes fruimur
nō eis: nisi forte
aliq̄d sit deus
ut charitas de q̄
post tractabit.

Epilogus. I.

Coim̄ igr̄ q̄ di
cta sūt: ex q̄ de re
b⁹ sp̄aliter tracta
uim⁹ hec sūma ē
q̄ alie sūt q̄bus
fruedū est: alie
q̄b⁹ v̄tendū ē.

Alie q̄ fruunt et
utūt. Et iter eas
q̄b⁹ v̄tēdū ē et i
qdā sūt res p̄ q̄s
fruumur v̄ virtutē
et potētie aie

q̄ sūt naturalia
bōa. De q̄b⁹ ois
b⁹ añq̄ d̄ signis
tractem⁹: agēdū
est ac p̄mū de re
b⁹ q̄b⁹ fruedū ē
i. s̄ sc̄a atq̄ i di
uidua trinitate.

capit v̄t p̄prie: et sic dicit p̄tra i. s̄z
mōne intelligētē scz p̄tra i gentū et
doctrinā. r̄ sic diffinit ab Aug. r. d̄ trī
nitate. Utē ē assumere aliqd i facultas

eiusdē potētie
sic ars ē i potē
tia rōnali: v̄sū
siue v̄t s̄c̄lter
erit in eadem.

Itē d̄m q̄
v̄t q̄nq̄ mōis
accipitur et s̄m
hoc diversifica
tur s̄m r̄ et s̄m
diffinitionē. Ac
cipit ei v̄sū siue
v̄t p̄mūissime
s̄z qd dicitur
cōtra oclū vel
oculostatē: p̄ na
turali opatione
debita cui libet
rei siue ad quā
p̄naq̄q̄ res or
dinaf: et s̄z hoc
d̄ p̄silo. Cuius
v̄sū bonus r̄.

S̄c̄do modo d̄
cōiter: et sic v̄sū
dicitur p̄tra
diffuetudinē et
hoc mō diffinit
a p̄toto. Utē
ē act⁹ frequēter
elicat⁹ a potē
tia: et hoc modo
p̄t dicit q̄ ē act⁹
ois potētie: nec
addit sup actū
nisi frequentā.

Tertio modo ac
cipit v̄t p̄prie: et sic dicit p̄tra i. s̄z
mōne intelligētē scz p̄tra i gentū et
doctrinā. r̄ sic diffinit ab Aug. r. d̄ trī
nitate. Utē ē assumere aliqd i facultas

Itē d̄m q̄
v̄t q̄nq̄ mōis
accipitur et s̄m
hoc diversifica
tur s̄m r̄ et s̄m
diffinitionē. Ac
cipit ei v̄sū siue
v̄t p̄mūissime
s̄z qd dicitur
cōtra oclū vel
oculostatē: p̄ na
turali opatione
debita cui libet
rei siue ad quā
p̄naq̄q̄ res or
dinaf: et s̄z hoc
d̄ p̄silo. Cuius
v̄sū bonus r̄.

S̄c̄do modo d̄
cōiter: et sic v̄sū
dicitur p̄tra
diffuetudinē et
hoc mō diffinit
a p̄toto. Utē
ē act⁹ frequēter
elicat⁹ a potē
tia: et hoc modo
p̄t dicit q̄ ē act⁹
ois potētie: nec
addit sup actū
nisi frequentā.

Tertio modo ac
cipit v̄t p̄prie: et sic dicit p̄tra i. s̄z
mōne intelligētē scz p̄tra i gentū et
doctrinā. r̄ sic diffinit ab Aug. r. d̄ trī
nitate. Utē ē assumere aliqd i facultas

Oblectio
cōtra ois
p̄tiones
magis.

tem possit, pp̄ aliū r sic ē act⁹ volū
tat⁹ vt ad aliū relative. Quis accipit
pp̄tū: r sic dicitur q̄ actū ordinat⁹
tū. s. abuti. r sic diffinit ab aug de do
ctria xp̄ia. Utī ē id qd̄ i vsū venerit: re
ferre ad id q̄ fruēdū ē: r sic vti dicitur
volūtat⁹ r relati⁹ r ordinatū i fine. Rō q̄
diuersarū notificationū ē multiplex ac
ceptio ei⁹ qd̄ ē vti: r qd̄ multiplicis ac
ceptōis: ē opatio ei⁹ ad diuersa. Si q̄ q̄
rat̄ cur⁹ potētē ē act⁹: dicēdū q̄ duo
bus p̄mis mōis ē act⁹ ois potētē: tri
bus vō pl̄tims ē act⁹ ip̄i⁹ volūtat⁹ cō
munit̄ r cōiter loquēdo ē act⁹ ois po
tētē: r sic nō loq̄tur aug. Prope vō a
ctus ē ip̄i⁹ volūtat⁹: r sic p̄ pio obte
ctū i p̄tratiū. s. q̄ r ois potētē. Qd̄
obūct̄ sc̄do q̄ ois potētia refer̄ i fine
p̄ actū suū. dicēdū q̄ illa potētia d̄: vti
suo actū: q̄ ē d̄na sui act⁹: r tal̄ potētē
ē referre actū suū non t̄m referri. Et
qm̄ sola volūtas ē d̄na sui act⁹ r sola ē
seip̄am mouēs iō ip̄a sola ē cur⁹ ē acti
ue vti. Alijs aut̄ potentijs cōtingit vti
materiat̄ et passiue: q̄ h̄it referri et
nō referre. Et hic ē qd̄ Aug. d̄ vti est
assumere aliqd̄ i facultatē volūtat⁹: fa
cultas ei⁹ d̄ d̄num: q̄ facilliter p̄t
i actū suū tāq̄ illi⁹ p̄nceps. Ad illud
qd̄ obūct̄ q̄ rōnis ē referre: dicēdū q̄
dupl̄r est referre. s. p̄ collationē r illa
tionē: sicut p̄misse referuntur ad p̄clusio
nē: r hoc ē rōnis: r hoc nō ē vti. Et est
referre p̄ inclinatio. nē r ordinatio em
ad aliū r hoc ē. pp̄te volūtat̄is: q̄ p̄t
aliqd̄ assumere quiescedo ibi v̄ aliū i
redēdo r hoc est referre q̄ v̄ p̄ qd̄ dif
finit vti. r. Ad illud qd̄ obūct̄ de ar
te dicēdū q̄ ars d̄ qd̄ est opatiōis et
qd̄ ē speculationis. Sc̄dm qd̄ d̄t q̄ est
speculatiōis: nō h̄ vti: q̄ sic est rōnis:
s̄m vō q̄ d̄ qd̄ est opatiōis: sic extēdit
ad volūtatē r eā regulat i p̄tendo.

Questio. ij. Viso qd̄ sit vti
per essentia m.
Querit de vti: vti s̄z ois creato sit
v̄dū. Et q̄ sic videt hoc mō p̄ouer.
xvi. An̄ie r̄a pp̄ ter semetip̄m opera
tua est deus: ergo oia sunt ordinabilia
in deū. Sed oē ordinabile in deū cōue
nit ordinare: s̄ ordinādo ad deū ordi
nabile recte v̄tinur: ergo si oia cōuenit
ordinare: oibus est v̄tendū. C̄tē ens
et bonū conuertitur: sicut vult diony.
sed oia sunt entia: ergo oia sunt bona.
Sed oē bonū diligēdū: ergo oē crea

tū diligēdū sed nō est diligēdū p̄
pter se ergo pp̄ter aliud: sed hoc v̄t̄:
ergo vti cōuenit ois creato. C̄tē ois
virtutis cōuenit recte v̄t̄: ergo op̄ oia
virtutis est recte v̄t̄: s̄z vsus alicuius
v̄tutis est respectu mali pene: alicui⁹
respectu mali culpe: vt patētē et pe
nitētē: ergo malis oib⁹ s̄z culpe et pe
ne cōtingit recte v̄t̄: ergo multo fort⁹
bon⁹. ergo. r. C̄tē appōsita nata s̄nt
fieri circa idē: sed oib⁹ malis p̄tingit
abuti: ergo oib⁹ bonis cōtingit recte
v̄t̄: ergo v̄tendū est ois creato. C̄tē
Lons tra Charitas est per quā recte v̄tinur:
q̄ oia ordinātur i fine per charitatem
q̄ cūq̄ recte ordinātur: sed d̄ Aug. de
doctrina christiana t̄m quattuor d̄l̄s
gēda sunt ex charitate: et tria tantum
creata: vt nos prim⁹ et corp⁹ pp̄tinu
ergo t̄m tria referuntur sine ordinan
tur in fine p̄ charitatē: cū nō sit vti re
cte nisi per charitatē: ergo t̄m tribus
est v̄tendū: ergo nō ois creato. C̄tē
oia q̄bus v̄tinur subiacēt n̄e volūta
ti: sed q̄dam s̄nt q̄ nō subiacēt nostre
voluntati: vt necessaria et perpetua: er
go illis nō est v̄tendū. C̄tē oē ill⁹
quo recte v̄tinur: bono sine facim⁹: s̄z
quēdā sunt q̄ nullo bono sine possunt
fieri: vt mētiri et talia q̄ mor nominata
cōiuncta sunt malo: ergo talib⁹ nō est
v̄tendū. C̄tē v̄tute non contingit
male v̄t̄ sicut p̄set ex eti⁹ diffin̄t̄io
ne: ergo ab appōsitis: malo culpe s̄z
ne v̄t̄ijs nō contingit recte v̄t̄: ergo
nō omnibus alijs a deo est v̄tendū.
Resp̄. d̄dm: q̄ v̄t̄ aliquo quattuor d̄
modis. Aut sicut instrumēto quo ope
ramur: sicut v̄tinur instrumēto vel or
gano: et sic nō oibus contingit v̄t̄ v̄t̄:
puta potentijs q̄ sunt pure naturales:
accipiēdo v̄t̄ pp̄ie sicut accipit Augu
stinus. Aut sicut habitu quo regula
mur: vt puta v̄tute: et sic non omni
bus contingit recte v̄t̄: vt habitu v̄t
t̄ijs quo potius contingit obliquari.
Aut sicut actu quo mouemur et sic nō
omni actu conuenit v̄t̄: sicut illa que
mor nominata cōiuncta sunt malo.
Aut sicut obiecto ad quod inclinamur
et sic oibus contingit v̄t̄ et abuti. Oia
enī possunt sumi in facultatē volūta
tis ad app̄obandū vel resp̄iendū: et
hoc p̄t̄ p̄ Aug. lib. lxxv. questionum.
V̄tinur resp̄iēdis ad v̄titudinē. tole
randis ad iusticiā. C̄tē aug. r de tri

q: r omne tale habet rationem boni: et hoc est obiectū volūtatis: ideo loquēdo essentialiter. Frui est actus volūtatis. Sed q: volūtatis nec delectat nec quietat nisi in eo qd cognoscit: vel per fidem vel p spem: r in eo qd habet per spem vel in re: ideo actus aliarum virtutum ad hunc disponūt: nō tamen sūt ipsūm frui essentialiter loquendo.

37 **¶** Er hoc patet solutio ad illud quod cōmuniter cōsuevit queri: quare frui non diffinitur per actum cognitiōis: sicut delectationis: cum hec questio sū data est super falsum. Augustin⁹ enim ponit in notificatiōe vna q est cognitiōis cū dicit: frutescunt scelerē cognitiōis: cadit tamen ibi sicut dispositio.

¶ Er hoc etiam patet: quare non diffinitur per fidem et spem sicut per charitatem: quia charitas informat concupiscibilem cultus est frui. Tamen ista questio similiter fundata est super falsum: quia amor quo diffinitur frui est communis ad amorem castum et libidiniosum: vel quo auarus fruitur auro non propius ipsius charitatis.

38 **¶** Ad illud ergo quod obijciatur: q omnia virtus habet delectari et quietari cū vnū suo obiecto: dicitur q: ipse olītas vt dicit Aug. amat sibi et alijs. Et sicut etiā dicit Ansel. Volūtas inclinat alias virtutes et alijs meretur: ideo etus quietatio r delectatio redūdat i alias virtutes. Unde sicut volūtas nō sibi cognoscit: sed ratio sibi cognoscit r volūtatis: ista volūtas sibi r ratio dī delectat: et ipsa quietare facit.

39 **¶** Ad illud qd obijciatur q amās non fruitur nisi vdeat vel habeat: dicitur q: videre r habere requiruntur ad frui: similiter et amare. Nā si quis videt aliquid: r habet: nūq̄ delectat nisi amet: aliter tamen requiritur visio q̄ amor. Nam visio disponit similiter r tēto: sed amor delectas suggerit. **¶** Si ē qsi acūmē pe netrās r id ei maxie quēdit vntre r p cōsequēs delectare r quietare: id essentialit nō dispositiue ē fructio. Propt̄ quod ē intelligēdū q actus volūtatis potest dupliciter cōsiderari: scz per modū appetitus: r cōplacētie. Primo modo antecedere potest ipsa visio. Secūdo vero cōsequitur: r in hoc est perfecta ratio ipsius fructiōis: scz in cōplacētia rei vise r habite. **¶** Ad illud visio ē tota merces: dicitur q: illud nō dicit

proprie: sed per cōmmissiones: q: vōtio et cōplacētia i qua est perfecta ratio fructiōis inseparabiliter se habēt. **¶** Ad illud quod obijciat: q: fide et spe fruitur: dicitur q: illud nō est verum per se: q: quilibz harū accipit rationē tenēte a charitate: vnde fructio nō ē ex istis: nisi per charitates. Sola enim charitas cōsiderat finem in ratione finis: et obiecti: vnde nō dicitur aliquis sperare deum sicut amare.

38 **¶** Stenso quid sit frui per essentialiter: questio est de fruibili. Et primo vtruz deo cōtingat frui. Secundo vtrū fruidum sit ipso solo

Questio. i. Qd deo sit fruidum: ostenditur sic. Eo fruidū est quod beatos nos facit: q: in beatitudine est recta fructio: s; deo beati efficiuntur: q: ipse est nostra beatitudo. ergo deo est fruidū. **¶** Itē bonū est amabile. ergo magis bonum magis amabile: r summe bonū summe amabile: sed eo fruitur quod summe amamus. ergo r. **¶** Itē pulchriū delectat: magis pulchrum magis delectat. ergo summe pulchriū summe delectat: sed eo fruitur in quo summe delectamur. ergo r. Sed p̄tra. vbi est fructio ibi est delectatio: sed delectatio est cōiunctio cum cōueniētis cōueniēt: vel autē ad facturam nulla est cōueniētia imo summa distantia. ergo nec delectatio. ergo nec fructio. **¶** Itē excellēs sē sibile corrūpit sensum: vel salte cōtristat: q: vera delectatio nō est nisi i medijs. ergo parti ratiōe excellēs intellectū gibile corrūpit vel cōtristat intellectū: sed deus est excellentissima lux. ergo cōtristat: non delectat. ergo r. Si delectas q̄ sensibilis potentia est corrūptibilis non intellectus: hoc nō soluit: q: intellectus dū est in carne fatigatur: et impeditur in actu corpore corrupto. **¶** Itē vbi fructio ibi quietatio: sed in infinito nō est quietatio: q: semper est aliquid extra accipere. ergo cuz deus sit infinitus i deo non est quietatio. ergo nō fructio. R̄spondeo: dicitur q: deo fruidū est eo q: ipse solus perfecte finit et delectat ipsā animā propter se r sus per omnia. Ad illud ergo qd obijciatur

¶ delectatio est cōiunctio cōueniētis
 ꝛc. dicendū q̄ est cōueniētia per vni
 nature participatiōes; et per cōpara
 tiōē. Prima cōueniētia facit cōmuni
 tatem vniocatiōis. Secūda cōsta
 tatē analogie siue proportiōis. Et hoc
 est secundū triplicē differentiā aut se
 cundū similit̄ comparatiōē duorū ad
 duo: vt sicut se habet homo ad animal
 ita albedo se habet ad colorem. Aut se
 cundū dissimilit̄ cōparatiōē duorū
 ad vnum vt animalis et cibi ad sanita
 tem. Vel secundū cōparatiōē duorū
 ad vnicū: vt puta cū vnus est imitatio
 vel similitudo alterius. Similitudo ei
 non cōuenit cū consimili in tertio sed
 seipsa anima. Sic est ī proposito: q̄ ant
 ma est expressa similitudo dei. Hęc cō
 ueniētia in vno extremo ponit incli
 nationem: et indigentiam: in alio que
 ratiōem et sufficientiam: quia vnum
 factū est propter alterū: vnde ordina
 tur ad alterū. Et quoniam ad inclinatō
 nis quietatiōē et indigētiē suppletio
 nem: vbi est sensus: est delectatio siue
 sequit̄: ideo anima cū tali modo quie
 scatur a deo fruatur eo. ¶ Ad illud q̄
 obijctur q̄ excellentia sensibilis corū
 p̄t sensum. ergo ꝛc. dicendum q̄ non
 est simile de intelligere et sentire. Et ad
 hoc est triplex ratio. Vna est ex parte
 virtutis apprehēsiue. Alia ex parte ap
 prehēsi siue obiecti. Tertia est ex parte
 modi apprehēdēdi. Ex parte virtutis
 apprehēsiue: q̄ sens⁹ p̄t corrupti: itell's
 autē nō. Cui⁹ dē. q̄ sens⁹ depēdet ab or
 gano: ī q̄ est q̄dā medietas et armonia
 ue nō t̄m corrupti p̄ dūm s̄ p̄ excellēs:
 sed itell'ct⁹ nō depēdet ad organo: q̄
 d̄s est immaterialis ideo nō tristatur
 in excellēt. Ex parte obiecti nō est si
 mile: quia obiectū intelligente excel
 lens inuat et cōfortat: q̄ influentia ta
 lis cognoscibilis procedit ab int̄mis
 et intrat ipsam potētiam: ꝛ ideo ipsam
 corroboret ꝛ cōfortat. Sicut si magn⁹
 mōs daret virtutē potandi se: facilis
 ferretur q̄ paruus. Sic est in itell'cti
 b̄l' q̄d deus est. Sensibile autē obie
 ctū tācū extra excitat: et ideo hoc cor
 rumpit: illud autē nō. Ex parte modi ap
 prehēdi similiter est dissimilitudo: q̄
 sensus ī apprehēsiōe sui obiecti ten
 dit ad exteri⁹: vnde per illud disper
 gitur exteri⁹ nec fortificatur iterius
 ideo debilitatur. Sed obiectū intelle

ctus cum sit int̄mū ipsi intellectui: ih
 eius perceptiōe virtus non dispergitur
 sed colligitur: et quanto virtus est
 magis vniata tanto fortior. ¶ Ad illud
 quod obijctur de infinito. Dicendū q̄
 infinitū dicitur dupliciter scilicet per
 p̄uatiōem perfectiōis: ꝛ sic mate
 ria dicitur infinita: et talis infiniti non
 est finire sed potius finiri indiget sed
 q̄d est possibile. Alio modo infinitum
 dicitur per p̄uatiōē limitatiōis: et
 quod sic infinitū est proprie habet fini
 re: quoniam vltra ipsū cū nō sit mat⁹
 cogitare nō cōuenit aliquid appetere
 vnde talis infinitas cōuenit p̄tmo fini
 que maxime habet finiendi ratiōem.

Questio. ij. solo deo siue
 bono icreato sit fruēdū. ꝛ q̄ sic videt̄.
 Illo solo est fruēdum. quod est pro
 pter se diligēdū sed illud ē propter se
 diligēdū quod est propter se bonū: il
 lud autē propter se est bonū quod bo
 nitatē quā habet nec habet ab alio nec
 honitas illa est ad alidū: hoc autē est so
 lus deus: ergo ꝛc. ¶ Item illo solo est
 fruēdū quod quietat anime appetitū.
 Sed anime appetit⁹ nō quietatur suf
 ficiēter nisi ī eo quod est illa p̄fectus
 et mat⁹ bonū: hoc autē est solus deus
 ergo ꝛc. ¶ Item: appetit⁹ aīe nō sufficiēter
 detat: nisi p̄ aliqd q̄d aīa iplet q̄ ex ea
 p̄t aīa deficit ī q̄re: q̄na deficit p̄t
 iudicē: s̄ ē capax dei s̄ appetitū. ergo
 si oē creatū ē ī infinitū: min⁹ illo nullū
 creatū supplet anime appetitū. Et hoc
 est q̄ d̄ dicit Aug. Alia tot⁹ trinitatis
 capacez: nichil min⁹ q̄ trinitas potest
 implere. ¶ Item bonū quod p̄t cogitari
 p̄t appeti. ergo si aliquo mat⁹ bonū
 p̄t cogitari: mai⁹ illo p̄t appeti sed
 omni finito mat⁹ p̄t cogitari. ergo
 mai⁹ p̄t appeti. ergo nullū finitū ter
 minat aīe appetitū sufficiēter. ergo so
 la bono infinito quod est deus est fruē
 dum. Quo habito nō p̄t āplius cogi
 tari: nec desiderari. Contra videt̄ q̄ bo
 no creato cōtingat frui: q̄ q̄nta appē
 titus materie sit infinit⁹ tamē p̄ formā
 creatā icorporalē et icorruptibilē suffi
 cienter finitur. ergo similiter videtur
 q̄ sit aliqd bonū creatū: q̄d sufficiēter
 finit aīe appetitū: sed omni tali ē fruē
 dū. Item: appetit⁹ human⁹ est finit⁹ ca
 pacitatis. ergo nō capit nisi finitū: vel

si capiat infiniti: capite finite: ergo si finitur per illud quod capit: finitur per bonum finitum. & ut aliquo bono finito sit fruendum. ¶ Item specialiter ut quod hodie sit fruendum: quod si eo est fruendum quod frui: si deus hodie frui: quod hodie amat: si amore illo quod amat se amat hodie: quod non est in eo duplex amor: si per se est fructificans. ergo scilicet. ¶ Item ut specialiter de virtute. Quod ut illo est fruendum quod est. propter se appetendum: hec est manifesta per se: si ovis bonum hodie sit ut propter se appetendum. Quod hodie est quod sua virtus trahit et dignitate sua nos allucit sicut dicit Iulius. et Aug. dividit honestum pro parte utile: si per se cadit in genere honestum. ergo deinde est fruendum. ¶ Item ut specialiter de beatitudine: ut eo est fruendum quo habito animus quiescit et delectatur et nihil ultraque potest querere: sed beatitudo creata est hodie & cetera. R. dicitur: quod solo deo est fruendum: prope accepto frui putat dicit motum cum delectatione et quietatione. Sed contra accepto frui putat de motum cum delectatione tamen: omnibus quod spiritualiter delectatur: et in ista sunt finit (cuiusmodi sunt fructus deo et beatitudo) per frui hodie non debite: si pro modo solo deo et tunc huiusmodi: quod nihil per alia sufficienter finire nisi bonum ad quod est creata. Hoc autem est bonum summum quod superius est anima: et bonum infinitum quod excedit aie virtus. Cognitio enim aie rationalis est cognitio non artata: per nam est quodam modo omnia cognoscere: et per non implet cognitio eius aliquo cognoscibilis nisi quod habet in se omnia cognoscibilia: et quo cognoscit omnia cognoscit. Si affectio eius nata est diligere omnia bonum: ergo nullo bono sufficienter finitur affectus nisi quod est bonum omnia boni: et quod excedit omnia in omnibus. De quo bono Erodi. xxxij. Ostendam tibi omne bonum: hoc autem est summum bonum ergo. et cetera. ¶ Item: nihil sufficienter finit animum nisi bonum infinitum: quod ad hoc ut finitum necesse est: ipsam finitum existimationem: alioquin non esset beatitudo: nisi se existimaret beatam. Existimatio autem supgradit omnia finitum: quod omni finitum potest maius cogitari aliquid: ergo cum affectio possit se extendere eo ubi est existimatum necessario affectio aie supgradit omnia finitum: et si hec nullo bono finito sufficienter finitur fruendum est ergo solo deo: quod summum bonum et infinitum: et non solum deo fruendum propter perfectam finitionem: sed etiam propter perfectam delectationem. Ad delectationem enim pertinet de-

lectabile et consuetudo eius cum eo quod delectatur. ¶ De autem quod delectatur animam: delectatur in ratione boni et pulchri: et quanta solus deus est bonitas et pulchritudo: ideo in deo solo est perfecta delectatio. ¶ Item quia ibi est confunctio solus autem deus est qui perfectissime coniungitur. Nam coniungitur secundum veritatem et intimitatem: Solus enim deus propter summam simplicitatem et spiritualitatem illabitur aie: ita quod secundum veritatem est in anima: et intentione anime per ipsa sibi. Omnes enim hec quatuor rationes ad unam reducuntur scilicet: ad hanc quia nata est anima ad percipiendum bonum infinitum quod deus est: id est in eo solo debet quietescere et eo frui. ¶ Ad illud vero quod obicitur de appetitu materie. ¶ Dicendum quod appetitus materie ordinatur ad formam tamen ad perfectionem substantialem: ex qua est materia fit unum: et ideo necesse est formam esse eiusdem generis cum materia: nec est omnino supra materiam. Ideo finitum est omnis talis forma: talis autem si sit incorruptibilis: propter necessitatem sui untonem artat appetitum materie: et artatum finit. Unde non finitur in sua amplitudine. Appetitus autem anime non sic artatur propter untonem cum appetibilis: imo dilatur: et id est opus quod perficitur aliquo omnino summo. ¶ Ad illud quod obicitur quod non capit nisi finite. ¶ Dicendum quod infinitum bonum finite capit quoniam ipsa est finita: sed quoniam bonum illud est infinitum: id est ab ipso totaliter absorbetur: et tamen eius capacitas vnde terminatur: unde non tantum gaudebit: sed sicut dicit Anselmus. id gaudium dicit introbit. Quod si totum caperet: et non vinceretur nec absorberetur: adhuc posset id surgere appetitus ad amplius aliquid capiendum. patet ergo quod ad hoc quod anima compleatur: suis capacitatem habet ad finitum: tamen necesse est adesse bonum infinitum. ¶ Ad illud vero quod obicitur de hodie ¶ Dicendum quod deus diligit hominem et amor dei est amor fructificans: tamen homine non fruitur: quia diligendo se deo legit hominem: id est fruendo se utit hodie. Quod patet sic: quia dilectio dei ad creaturam non est affectio sed effectus communicatio. Communicatio autem secundum rationem habitualement attenditur secundum bonitatem: quod bonum est quod natura est se communicare. secundum rationem per actualement attenditur sive respicit voluntatem

35

30

37

38

39

factem. Quis enim vultis facit. Ratio et
 go edicandi venit et voluntate et boni-
 tate sicut ratio cognoscendi ab exem-
 plari et intelligētia. Quia ergo ex cō-
 uersione voluntatis supra suā bonitas-
 tem nos diligit ideo se fruendo nos di-
 ligit. Ad illud quod obijciatur de vir-
 tute q̄ virtus est bonum honestum: di-
 cendum q̄ bonum honestum dicitur
 dupliciter. Aut quod est pure bonum:
 aut in quo reuocet eius similitudo. Pri-
 mo modo honesto est fruendum pro-
 prie accepto frui: quia hoc solum ter-
 minat et quietat. Secundo modo non
 nisi communitur accipiatur prout di-
 cit delectationem. Huiusmodi enim p-
 pter assimilationem ad deum: habent
 pulchritudinem qua nos delectant et
 allicunt: tamen in ipsis non est quies-
 scendum: quia tunc amittunt pulchritu-
 dinem: quia virtutes eum ad se refe-
 runtur superbe sunt et inflat. Ad il-
 lud quod obijciatur de beatitudine di-
 cendum q̄ beatitudo creata non sunt
 appetitum per se: sed per coniunctio-
 nem cum increata: vnde anima ipsa di-
 ligit propter deum: nō propter se.

Distinctio. ij. De trinitate et vnitatis secundum quod creditur.

duas ptes: qm̄
 dupliciter est con-
 siderare res q̄
 bus fruendum
 est: scz in se et in
 cōparatōe ad
 creaturas. In
 se ratione trini-
 tatis et vnitatis
 In cōparatōe
 ad creaturas /
 rōne scie: potē-
 tie: et volunta-
 tis. Prio ergo
 agit de scā tri-
 nitate et vnitatis.
 Secundo de scientia
 et potentia et voluntate. Infra. distin.
 xxi. Cūq; supra differimus. De ip-

De itaq; vera ac-
 pia fide tenendū
 est. Secūda pars
 primi libri in qua
 materia idagata
 incipit eaz magi-
 ster p̄fēd. Diuidi-
 tur aut̄ hec ps in

**De myste-
 rio trinitatis et
 vnitatis.**

De
 itaq; ve-
 ra ac-
 pia
 fide tenendū est:
 q̄ trinitas sit

sa autem sacratissima trinitate triplici-
 ter cōtingit tractare. Quonia primo
 contigit ipsam credere. Secundo crea-
 ditam itelligere. Tertio intellectū dis-
 cere sine enūciare. Credere sūt est per
 auctoritatē. Itelligere per rationem
 dicere catholicam et rationabilem los-
 cutionē. Ideo primo de ipsa trinitate
 et vnitatis agit s̄m qd̄ creditur. Secun-
 do de ipsa s̄m qd̄ credita per rationes
 intelligitur. Infra. distinc. iij. Apostolus
 nāq; ait. Tertio s̄m qd̄ credita et itels
 lecta rationabiliter et catholice expri-
 mitur infra. distinc. xij. Post predicta
 nobis s̄ differendū v̄ de nominum dis-
 uersitate. Et p̄t; ordo. Prius enī et ve-
 rius est eā credere q̄ itelligere: mul-
 ti enī credūt q̄ non itelligunt: et p̄a
 similiter est itelligere q̄ sermone ex-
 primere. Prima pars scz secundum qd̄
 creditur cōtinet presentem distinctio-
 nē: et qm̄ materia est difficillima. P̄a
 mo ponit modū p̄cedendū. Secūdo ve-
 ro exēditur. Ibi. Proponam; ergo i me-
 diū. Item p̄ma pars habet tres par-
 tes. In prima p̄missio p̄mitto de my-
 stero trinitatis et vnitatis tāgt̄ mo-
 dū agendū: qm̄ debet esse cū modesta
 timore et diligentia p̄mittens mate-
 riam circa quā agere intēdit. In secūda
 da subiungit intentionem scribentis
 de trinitate. Ibi. Dēs autē catholici tra-
 ctatores. Tertio tangit ordinē. Ibi. Les-
 serū vt in primo libro. Mod; scriben-
 di de trinitate debet esse fundatus su-
 pra intellectū fidei: et cum modestia et
 timore p̄pter periculum. Intētio scri-
 bētū de trinitate est: q̄ p̄f; s̄m et sp̄s
 sanct; sūt tres
 persone et vn;
 de;. Ordo scri-
 bendi est p̄mo
 p̄ auctoritates
 ostēdere v̄itatē:
 deinde per ratio-
 nes et p̄gruas
 similitudines.
 Similiter scōa
 pars i qua ma-
 gi ser auctoris
 tatis sacre scri-
 pture intendit
 ostendere trini-

nus et sol; ver;
 de; vt ait augu.
 in primo li. de tri-
 nitate. s. p̄f; et fi-
 lius et sp̄s sc̄ctus
 et hec trinitas
 vnus eiusdēq;
 substantiē et eēn-
 tie. dī. credit; et
 intelligit; q̄ ē sū-

tatem et vnitatem: habet duas partes
 secundū quod sacra scriptura habet
 duas partes. s. nouū et vetus testamen-

Distin. ij

nam. Ideo pmo ostendit hoc per aucto-
ritates pe.reit. deinde per auctoritates
nou. ibi. Hunc no post testimonia. etc.
Et qm per testam. duas habz ptes. s.
lege et prophe-
tas in quibz r-
des explicatur.
Ideo ostendit pmo
per testimonia le-
gis. Scdo p te-
stimonia ppheta-
rum ibi. Ille etia
marin? ppheta
ta. Pila iteru
pars in qua p-
bat per testimo-
nia leg. duas ha-
bet partes. Pilo
eni pbat essen-
tie unitate. Se-
cundo unitate si-
mul et trinitate
ibi. Personaru
quoq pluralita-
te. Sicut illa ps
de testimois p-
phetarum duas
habz partes. In
pma pbat essen-
tie unitatem et
personaru plu-
ralitate in com-
muni. Secundo
vero specialiter
ostendit filij gna-
tionis et spiritus
sancti pcessio-
nem. ibi. David
quoq et etiam
filij generatio-
ne. Similiter il-
la pars i qua p-
bat p aucto. no.
testa. habet du-
as partes. Pmo
em pbat per
aucto. siue per
testimonia Jesu
christi. Secundo
p auctoritates a
postoloru. ibi.
Johanes quoq
in epla ca. Au-
ctoritates et earu explanationes et nu-
merus et diuersitates satis patet infra.
¶ Purgatissimis mensibz cernit. U-

detur hoc male dicere: quia nulla mens
dum est in via purgatissima est: sed tans-
tum in patria. ¶ Respo. dicitur quod mens
ad hoc quod deum contempletur perfectior indit-
get purgari quod
ad intellectum et
affectum: id dicitur
p unitate fidei: id
est per fidem quod
facit in se ipso
re et per se pur-
gat intellectum: sicut
in ista affectum.
¶ Aristoteles autem
purgationis tres
plex est gradus
¶ Nam intellectus
purgatus est cum
abstrahit a sen-
sibilibus speciebus
purgatus cum
munda a fantas-
ticis imaginibus
purgatissimus cum
a phisicis ratio-
nibus ¶ Brad? pur-
gationis affectus
sunt isti. purga-
tus est affectus
cum mundatur a
culpa purgatus
cum a sequela:
purgatissimus cum
ab occasione. hoc
aut possibile est
fieri in via Ideo
dicit magister
etc. et in hoc sta-
tu idoneus est con-
templari.
¶ Mentis es-
sentiis humane a-
ctes inuolida in
tam excellenti lu-
ce non figurat
¶ Contra. videtur
enim quod mundata
non figurat. ibi
quod: quodcumque
mundatur adhuc ex-
cedit lux illa im-
proportionabiliter
actem mens-
tis. ergo si propter
super excellentiam non
potest videri a non habente fidem: nec
essiam ab habente. Responso. differit
611

dicere confide-
rari: et figi: et
comprehendi.
Considerari po-
test lux diuina
a mente non
munda: vt apht
lofophia fz figi
non potest in il-
la nifi mēa a vt
cūa pura cōpre-
hendi nō potest
nifi in patria.

scenderūt scdm
scripturas doce-
re q̄ pater ⁊ fili⁹
et s. f. vnus sint
substantie ⁊ se-
parabili equali-
tate vn⁹ sint de⁹
(Aug. i libro re-
tractationū vbi
dicit d̄ p̄re ⁊ fio:
q̄ signit̄ quem
ginit vnū est. Dicēdū fuit vnū
fū: sicut ipsa veritas aperte lo-
quitur dicēs. Ego ⁊ pater vnū
sumus) vt sit vnitas in essentia
et pluralitas i psonis. Ideo q̄
nō sunt tres dī: sed vnus de⁹:
licet pater filiū genuerit: et iō
fili⁹ nō sit qui pater est: filius
q̄ a patre sit genit⁹: et ideo pa-
ter nō sit qui filius est: et spiri-
tus sanctus nec pater sit nec fi-
lius: sed tm̄ patris ⁊ filij spūs:
vtriq̄ coequalis ⁊ ad trinitatē
pertinēs vnitatē. Teneam⁹ er-
go patrē et filiū ⁊ spm̄ sanctum
vnū esse naturaliter deū: vt ait
Augu. in lib. de fide ad petrū.
Nec tm̄ ipm̄ patrē esse qui fili-
us est: nec filium ipsū esse qui
pater est: nec spiritum sanctum
ipsum esse qui pater est aut fi-
lius. Una est enim patris et fi-
lij et. s. f. essentia: quā greci ho-
mouic h̄ vocant in qua non est
aliud p̄ aliud filius aliud spi-
ritus sanct⁹. Quis sit persona:
liter alius pater alius fili⁹: ali-
us spiritus sanctus.

Quis ordo sit seruandus
cū de trinitate agitur.

Ceterum vt in p̄mo libro de
trini. Augu. docet p̄imum fz
auctoritates sanctarū scriptu-

rarum: vtrum si
des ita se habe-
at demonstran-
dum est: deinde
aduers⁹ garru-
los ratiocinato-
rea elatiorel ma-
gis q̄ capacio-
rea rationibus
catholicis et si-
militudinib⁹ cō-
gruis ad defen-
sionem et asser-
tionem fidei vrē
dum est: vt eorū
inquisitionibus
satisfacientes:
mansuetos ple-
nius instruam⁹
et illi si nequie

runt inuenire quod queritur de
suis mentibus potius q̄ de ip-
sa veritate: vel de nostra diser-
tione conquerantur.

Testimonia veteris testa-
menti de diuine essentia vnita-
te.

Proponamus ergo in medi-
um veteri ac noui testamēti au-
ctoritates quibus diuine vni-
tatis atq̄ trinitatis veritas de-
monstretur. Ac primum ipsa
legis exordia occurrant: vbi
moyses ait. Audi israel domi-
nus deus tuus deus vnus est.
Item ego sum dominus deus
tuus qui eduxi te de terra egy-
pti non erūt tibi aliū dū preter
me Ecce hic signauit vnitatem
e diuine nature. Deus enim ⁊
dominus vt ait Ambrosi. in li-
bro de trinitate nomen est na-
ture: nomen est potestatis.
Item alibi: deus loquens ad

Ratio autē que
re non pōt figi
duplex. Una q̄
est supra intelle-
ctū: et ideo intel-
lectus in ea nō
figitur: nisi has-
beat glū: affectus:
sed statim
recedit. Alia ra-
tio q̄ oculus sa-
nus est illi lucē
pportionabilis
fm̄ quantitatē: ⁊
sic nō secundū
quantitatē: sed
si oculus sit in-
firm⁹ s̄uel ip̄p̄
sic est in non
habente fidē vs-
troq̄ mō est im-
pic positionabi-
lis et ideo non
figitur.

Deut. 7.

Ero. 20.
Probat
q̄ nec si-
lindudo:
nec de-
neritas
nec sin-
gnar-
tas ibi
sed simi-
litudo.
Ero. 111.

sonarū. Et id aliter exponit Augustin. aliter exponit Hylarius. Augu. cōsiderat partē significati sū essentia unitatē: sed Hylarius totū. pñ dicit q̄ nō minime imaginis et similitudinē si mul intelligitur unitas et pluralitas: sed Aug. in hoc q̄ est factum et nō strā considerat solum significatiōem: et id pluralitatē. Hylari⁹ vero cōsiderat et significatum et significatum. Id i utroq̄ dicit intelligit pluralitatē et unitatē. f. Neq̄ diuersitate duob⁹ admisceri alteri⁹ ad alterū similitudo pmitte. 20.

ad imaginē et similitudinē. Professio enim consortij sustulit intelligentiam singularitatis: quia consortiū aliquod nec potest esse sibi ipsi solitario: neq̄ rursus solitudo. solitarij recipit faciā nō neq̄ quisq̄ alieno a se loq̄tur nostrā vterq̄ ergo sermo. s. faciam⁹ et nostrā vt solitarij eūdemq̄ nō patitur: ita neq̄ diuersum a se alienūq̄ significat Solitario puenit faciā et meā. Nō solitario nō puenit dicere: faciam⁹ et nostrā vterq̄ sūmo vt nō solitariū tantū: ita neq̄ differentē esse vel diuersum eē significat. Nobis quoq̄ nec solitarius nec diuersus est confitendus. Ita ergo de⁹ ad communem sibi cum deo imaginē

tra ista vba Hylarii obicitur. Similitudo est rerū differentij eadē qualitas q̄ similitudo comparatē secū differentia. Rfideo dōm q̄ est similitudo scdm accidēs et similitudo sū substantia. Et hec ē duplex sū totum et sū partem. Similitudo scdm accēs vel scdm partē substantie admittit diuersitate: sed nō similitudo scdm totū et quontā in diuina essentia ē sūma simplicitas id non potest ē similitudo sū accēs: neq̄ sū partē: et id similitudo nō comparatur diuersitate nature. s. significas

non poni aliq̄d sed remoueri Pluralitas enim vel consortij personarū cum dicitur: solitudo vel singularitas negat cū dicimus plures esse personas: significamus q̄ nō est vna sola Id Hylari⁹ volēs ista subtrahere et sane intelligi ait. Professio consortij sustulit intelligentiā singularitatis. Non dicit: posuit aliq̄d. It a etiā cū dicim⁹ tres personas: singularitatē et solitudinē tollimus. Et q̄ pat nō est solus nec fili⁹ est sol⁹ nec spiritus sanct⁹ est solus significam⁹ q̄ nec p̄ t̄m est et filius: nec p̄ t̄m et spū sanct⁹ nec fili⁹ t̄m nec spiritus sanct⁹. De hoc autē sequenti plen⁹ age: vbi et sūm qd similes dicant tres persone: et vtrum

Quid est
vbi et
larū in
telligent
dus sit.
6

aut nōle cōfortij vī p̄kaltatis nō pont
aliqd s̄ remoueri. Cōtra. q̄ ex h̄is ver-

7 bis magis v̄f :
q̄ oīs nūeralis
dictio s̄m ipsuz
nihil pont: sed
s̄m p̄uar: s̄ hoc
v̄f falsum. Cum
em̄ in diuis̄ sit
vera pluralitas
p̄sonarū: nō tā-
tum p̄uar: s̄
etiā positue v̄f
dētur dicit. Rñ.
Hec fuit positio
magistri q̄ cōdi-
ter nō tenetur :
q̄ nō h̄z verita-
tē sicut lfra me-
litus patebit.

In magis excu-
satur: q̄ dicit q̄
nō ponit aliqd
noia numeralis
q̄ importat nu-
merū q̄ non est
pprie in diuis̄.
Nūerus em̄ cā-
tur ex vnitatuz
aggregatiōe et
distinctiōe r̄ di-
stinctiō vnitatū
fit trip̄l̄ conti-
nut diuisiōe for-
marū dispōne
s̄du sine ordīne
Qm̄ igit̄ diuis̄
n̄ ē aggregatio
nec talis distin-
ctio id nec nūe-
rus proprie.

8 In p̄ncipio
creavit de⁹ cellū
r̄ terrā. Querit̄
q̄re magis hoc
nomē deus stat
sine sup̄dat p̄
p̄sona p̄ris q̄ p̄
p̄sa s̄m: r̄ quō
trinitas itelliga-
tur ex hoc. Ad
hoc dōm octo
modis inuit no-
bis p̄sonaz p̄la-
titas i scriptura. p̄lo mō significatiōe.
Matt. vi. In noie p̄ris r̄ s̄m r̄ s̄m. Se-

cundo cū significatiōe bene. i. In p̄n-
cipio creavit. Vbi habemus nos deus

pphetica ve. te.
de trinitate p̄so-
naz r̄ eēntie vni-
tate i ḡnali. f
Cille ēt maxi-
mus p̄phetarū
r̄ regū dō q̄ suā
ceter⁹ p̄fert itel-
ligētī ā dicēs: su-
per senes itelle-
xi: vnitatē dīne
nature oñdens
ait: dñs nomen
est illi non dicit
dñi. Alibi etiāz
eiusdē vnitatē r̄
eternitatem s̄t:
oñdēs ait ex p̄-
sona dei. Israel
si me audier⁹ nō
erit in te deus
recēs: neq̄ ado-
rabis deū alie-
nū. Aliō aut̄ ho-
rū vt d̄t Ambr. i
p̄mo lib. de triñ.
significat eterni-
tatē: aliud vni-
tē substātie idif-
ferētis: vt neq̄
posteriorē patre
neq̄ alteri⁹ dīni-
tatis filiū v̄f spi-
ritū sc̄m eē cre-
dam⁹. Nā si pa-
tre posterior est
filius vel sp̄s s̄a-
ctus: recens est
r̄ si vnius nō est

hebrei heloym
quod ē nomina-
tiu⁹ p̄tis huius
nolatiui singla-
ris hel. Tertio
mō sup̄dne: v̄f
cū d̄f de⁹ gēntē
deū. puer. v̄f.
Nā oēs colles
ego p̄turiebar.
i. ḡnant me do-
minis. Quarto
mō appropria-
tīde: vt s̄m. i.
ibi. In p̄ncipio
creavit de⁹. r̄c.
De⁹ em̄ ibi p̄ri
appropat: r̄ p̄n-
cipiū s̄m. Qui
tō mō itatidē v̄f
s̄s. vi. Scūs s̄a-
ct⁹ scūs. d. de⁹
sabaot̄. Sexto
mō ordie s̄bor
p̄s. B̄ndicat nos
de⁹ de⁹ n̄f. r̄ b̄n-
dicat. r̄c. Septi-
mo mō p̄notat
one i actu m̄s
s̄dōs: vt cū d̄f
sa. 4. Misit de-
us. r̄c. Octauo:
mō app̄tīde s̄i-
cut appuerāt as-
brae tres virti
benes. r̄v̄f.
Cille ēt maxi-
m⁹ p̄phaz. Con-
tra. q̄ sup̄ illud
Mat. i. 7. Appa-
ruerūt illi moy-
ses et helpas dō
glo. helpas fuit
marim⁹ p̄phaz
non ḡ dō. Rñ.
S̄s p̄phete i
matou abundantia
dat⁹ p̄pheta
domini facit ex-
cellentiorē,
p̄tēst ergo d̄s
p̄tēst dar̄ in

fo. lxxx.

9

matou abundantia. Aut quia ad plura.
Aut quia ad altiora. Helpe dat⁹ est
c. lli.

Redit ad
id qd ce-
perat vt
sup̄dat
alias au-
ctoritas
ses.

8

Libri Primi

divinitus alienus est. Sed nec posterior est: quia recessus non est: nec alienus: quia ex patre natus est filius: ex patre procedit spiritus sanctus. Alibi quoque distinctione personarum insinuamus ait. Verbo domini celi firmati sunt: et spiritus oris eius visus est eorum. Alibi et ait. Benedicatis nos deus deus: non benedicat nos deus et metuant eum omnes fines terre. Trina enim confessio dei trinitate exprimit personarum unitatem: hoc entium aperit cum singulariter subiungit. *Isayas* quoque dicit se audisse seraphim clamantia. Sanctus sanctus sanctus dominus deus. per hoc quod dicit ter sanctus trinitatem significat. per hoc quod subdit dominus deus unitatem essentie.

Testimonium prophetica veteri testamento de filii generatione et spiritus sancti processione specialiter.

David quoque eternam filii generationem apte insinuat ex persona filii dicens: dominus dixit ad me filii meus es tu: ego hodie genui te. De hac generatione *Isayas* li. Generationem enim quam enarrabit. In li. quoque proverbiorum eternitas filii cum patre mon-

ad plura quae ad futurorum previsionem et miraculorum operatio. *Isayas* de ad altiora: quae sicut patet eius prophetia plura vidit clarior quae prophetia intellectuali. *Isayas* dominus possedit me in initio viae: quia possessio est rei inferioris: ordo posterioris con-

dam erant abyssi: et ego iam concepta eram. nec dum fontes aquarum eruperant. nec dum montes granum mole consistenterant. Ante omnes colles ego parturiebar adhuc terram non fecerat et flumina et cardines orbis terre. Quando parabat celos ad eam: quando appedebat fundamenta terre. et cum eo eram cuncta componens et delectabar per singulos dies ludens coram eo. Et ecce apertus de eterna genitura testimonium quo ipsa sapientia perhibet se ante mundum conceptam esse et parturiri. i. genitam et apud patrem eternam existere. Ipsa etiam alibi ait. Ego ex ore altissimi primogenita ante omnem creaturam. *Micheas* quoque propheta eternam verbi generationem et temporalem ex maria simul insinuavit dicens. Et tu bethleem ephrata parvulus es in milibus iuda: ex te egredietur qui sit dominator in israel: et egressus eius ab initio a diebus eternitatis.

De spiritu sancto etiam expressa documenta in veteri testamento habemus. In

genesi legitur. Spiritus domini ferebatur super aquas. Et david dicit. Quo ibo a spiritu tuo. in libro Sapientie dicitur. Spiritus sanctus discipulorum ne effugiet fictum benignus enim est spiritus sa-

ceptio. *Isayas* sonat in seruis fragilitatem et parvas *Isayas* quod omnia conveniunt dicitur. *Isayas* Sapientia describitur per comparationes ad effectus: et per comparationes ad principium. Et quoniam per comparationem ad effectus habet in thesauris infinitum in na-

Ecclesiasticus titulus michaeas

Isayas testimonium de spiritu sancto.

Isayas

Sapientia

ps. 12
66

Isayas vi.

ps. 2.

Isayas liij.

proverb. viij.

Act. ix.

merostitate: et
habet ordinē in
diferentione. Id
describitur per
verbum possi-
dendi et omnia
di. Describitur
etiam per com-
parationem ad
suum principi-

piencie. Esayas
quoq; ait. Spi-
ritus domini su-
per me.

¶ Testimo-
nia noui testa-
menti per aucto-
ritates iesu xpi.

de vnitae diui-
ne essentie z personarum plu-
ralitate.

¶ Nunc vero post testimonia
veteris testamenti de fide san-
cte trinitatis et vnitatis ad no-
ui testamenti auctoritates ac-
cedamus vt in medio duū ani-
malium: id est testamentorum
cognoscatur veritas: et forcipe
de altari sumatur calcul⁹ quo
tangantur ora fidelium. Do-
minus itaq; christus vnitates
diuine essentie ac personarum
trinitatem: aperte insinuat di-

Matth.
xviii.

cēs aplis. Ite baptizate om̄s
gētes in noīe patris z filij z spi-
ritus sancti. In noīe itaq; ait. vt
amb. ait i. i. l. de triñ. nō in no-
minibus vt vnitatis essentie oñ
datur: p̄ nomia tria que suppo-
sunt tres eē p̄sonas declarauit.
Ipse etiā ait. Ego et pater vnū
sumus: vnū dixit vt ait Amb.
in eodē. ne fiat discretio pote-
statis nature: vt addidit sum⁹
vt patrē filijq; cognoscās. s. vt
p̄fect⁹ pater filij p̄fectū genuit
se credat: z q̄ pater z filius vnū
sint: non confusione persone s; z
vnitate nature.

Joh. x.

¶ Testimonia no. test. per au-
toritates ap̄torum de vnitae
diuine essentie et personarum
pluralitate.

¶ Johānes quoq; in ep̄la ca-

nonica ait. Tres sunt qui testi-
monium perhibent in celo: pa-
ter: verbū: et sp̄s sanctus: et hi
tres vnū sunt. Ipse etiam in
initio euangeliū sui ait. In prin-
cipio erat verbum: et verbum
erat apud deū et deus erat ver-
bum: vbi aperte ostendit filij
semper z eternaliter fuisse ap̄
patrem vt alium apud alium.
Apostolus quoq; aperte trini-
tatem distinguit dicens. Mi-
sit deus spiritum filij sui in cor-
da nostra. Et alibi. Si spiritus
eius qui suscitauit iesum ha-
bitat in nobis. et cetera. Item
alibi trinitatem atq; vnitatem
evidentissime commendat: di-
cens. Quoniam et ipso et per
ipsum et in ipso sunt omnia ip-
si gloria. Et ipso ait: vt Augu-
stinus in libro de trinitate ait.

1. Joh. v.

Joh. i.

Gal. iiii.

Rom. vi.
Ib. i. ca.
vi.

propter patrem: per ipsum di-
cit p̄pter filium: in ipso p̄pter
spiritum sanctum. Per hoc ve-
ro q̄ non ait: ex ip̄s per ip̄sos
et in ip̄s: nec ait ip̄s gloria:
sed ip̄s insinuauit hanc trini-
tatem vnū deū esse: sed q̄
singule pene syllabe noui te-
stamenti: hanc ineffabilis v-
nitatis atq; trinitatis verita-
tem concorditer insinuant: in-
ductioni testimoniorum super
hac re super sedeamus: et ra-
tionibus con-

gruisq; simili-
tudinibus ita
esse prout infir-
mitas nostra va-
let ostenda-
mus.

um a quo emanat
emanatio: ne
intrinseca: l
eo q̄ est de sub-
stantia emanan-
tia. Ideo descri-
bitur per ver-
bum conceptio-
nis et parturis-
tionis.

Ad declaratiōnes
eorū q̄ de sacra tri
nitatē p̄nitatē di
cit magr̄: quattuor
o: p̄nt̄ q̄ri circa
ptē istā. p̄lo q̄ri
tur: p̄trū i deo sit
p̄dere eēntie siue
nature p̄nitatē. S̄cdo p̄tr̄ i deo sit po
nere p̄sonas pluralitatē. Tertio p̄trū i
diuisis p̄sonis sit ponere s̄finitatē. Quar
to et vltimo: p̄trū in diuinis p̄sonis
sit ponere trinitatem.

Questio. i. **Q**uod in deo sit po
nere eēntie siue
nature p̄nitatē p̄ rōne oñsiua: triplici
h̄ca suppositiōe quā op̄z p̄nt̄. Tū pp̄
ei⁹ simplicitatē. Tū pp̄ cōez antm̄ cō
ceptionē q̄ est q̄ de⁹ q̄o matris exco
gitari nō p̄t. Tū rōne stat⁹ q̄ nō est nis
si i summo r̄ p̄lo. Suppositio p̄la est:
q̄ de⁹ ē simplicissim⁹. Ex hac arguit q̄
cū nullo alio diuero possit cōicare: q̄
si cōicat r̄ differt: q̄ nō sūt idē: ergo ē
ibi p̄positio. Si nihil p̄t cōicare: ergo
nec deitatē nec entitatem: ergo si sunt
duo d̄ij cū vn⁹ sit ens: r̄ alter n̄ ē ens:
si vn⁹ ē de⁹ alter nō ē de⁹: ergo si duo
sūt d̄ij: nō sūt duo d̄ij. **C**itē sc̄da sup
positio ē: q̄ de⁹ ē oīpotētissim⁹. Ex hac
arguit ergo poterit facere q̄ oīs alta
potētia a sua nihil possit: ergo si sunt
duo diuersi i n̄a: hoc p̄t facere vn⁹ de
altero: q̄ alter nihil possit: r̄ ecd̄uerso.
S̄z cui p̄t potētia auerri nō ē de⁹: er
go si duo sūt d̄ij: null⁹ est de⁹. **I**tē t̄tia
suppositio ē q̄ de⁹ ē simpl̄t̄ summū. Ex
hac arguit ergo oīa sūt i f̄ra ip̄s: ergo
oīa alia ad ip̄s r̄ ab ip̄so. Si ergo sunt
duo d̄ij: vn⁹ ē i f̄ra alterū: r̄ ecd̄uerso:
vn⁹ ē ab alto h̄z naturā diuersā: r̄ ecd̄
uerso: vn⁹ ē ad alter r̄ ecd̄uerso. s̄z qd̄
est i f̄ra aliud i n̄a: r̄ ab alto r̄ ad aliud:
nō ē de⁹ ergo. **C**itē hoc p̄t p̄bart
p̄ deductionē ad ip̄ole. Si sūt duo d̄ij
aut vn⁹ ē p̄bi: el̄: aut nō ē. Si vn⁹ p̄bi
alter: ergo vn⁹ i alio cū sint eodē mō
eēndi: ergo vn⁹ ē alter i material: ergo
alī nō ē de⁹. Si vn⁹ ē nō p̄bi alter: er
go vterq̄ limitat⁹: ergo neuter i f̄nit⁹.
Citē si p̄les sūt d̄ij boni: aut vn⁹ itel
ligit alter: aut nō. Si n̄ ergo vterq̄ est
ignorās. Si itelligit: aut ergo p̄ p̄ntiā
aut p̄ sp̄m̄: aut p̄ sp̄s. Si per p̄ntiam
ergo vn⁹ i alio: ei go de⁹ illabit deo r̄
p̄ficat deū. Si p̄ sp̄m̄ ergo p̄posit⁹. Si

p̄ seip̄m: ergo vn⁹ exēplar alī: ergo r̄
p̄ncipiū. **C**itē si duo sūt d̄ij diuersi: q̄
rū vterq̄ ē summū bonū aut vn⁹ d̄i
git alter: vt diligēd⁹ ē aut non. Si sic:
cū vterq̄ sit summū bonū: vterq̄ ē d̄i
li q̄d⁹ amote fructuosus: ergo vterq̄
fruct altero: s̄z q̄ fruct alio bono a se: il
lo idiget: ergo vn⁹ idiget alto: ergo v
terq̄ ē idigēz: ergo neuter de⁹. **C**itē
S̄z. ergo p̄l⁹ p̄t de⁹ facere q̄ itellect⁹
n̄t possit cogitare. S̄z itellect⁹ h̄ūan⁹
(vt p̄ote gētū) itelligit p̄les deos oīpa
tētea: q̄ de⁹ p̄t hoc facere. S̄z q̄cqd̄ p̄t
ēē in diua natura: est ibi. q̄ eterna: er
go. **C**itē plura bona sunt meliora
pauciorib⁹: s̄z p̄les d̄ij sunt plura bona
ergo melius aliqd̄ erūt duo q̄ vnus.
S̄z h̄z Ansel. Qd̄ qd̄ meli⁹ est circa de
um ē ponēdū: ergo ē ponere p̄les de
os. **C**itē quoruū est diuersa operatio:
diuersa est virt⁹: r̄ diuersa est natura:
sed operatio tr̄is personarū est diuer
sa: q̄ app̄atio in colūba fuit sol⁹ sp̄s:
ritulsc̄t: r̄ sol⁹ s̄l⁹ assumpt̄ humanā
naturā: ergo sunt diuersi in s̄ba. ergo
sunt p̄les d̄ij. **C**itē magna potētia ē:
q̄ p̄t magnū: r̄ mato: q̄ mai⁹: r̄ maria
q̄ maximū: s̄z de⁹ sup̄ oīa est summe po
tēs: ergo p̄t p̄ducere summū bonū.
S̄z hoc ē de⁹: ergo cū i eternis sit idē
ēē et posse. ergo. **R**h̄. dicēdū q̄ ip̄o
sibile est p̄les deos esse: r̄ si recte acci
piatur significastiūbus nōis de⁹: nō
solū est ip̄sibile: sed ē nō itelligib̄
le. **M**eȳ est dicit simpl̄t̄ summū ē i f̄re
r̄ i opinione cogitatis. **Q**uod in re. iō oīa
ab ip̄so r̄ in ip̄so et ad ip̄sum: r̄ in ip̄so
oīno est stat⁹. iō ip̄sibile est itellige
re: i alio hoc itellect⁹: q̄ aliqd̄ sibi pa
rificetur aliud ab ip̄so. **C**itē nihil ma
ius deo cogitari p̄t nec ēē equale: q̄
summū in opinione. iō ip̄sibile et nō
itelligibile est ponere plures deos.
CAd illd̄ ergo qd̄ obijctur de genti
bus: dicēdū q̄ nō fuit itellect⁹ s̄z i f̄
ctio: p̄tes nō itelligēbāt deū s̄m nos
bilitatē diuinā. iō nō vs. Et ad illd̄ p̄l⁹
potest de⁹ facere. **C**itē dicēdū q̄ dus
plex est itellectus. s̄r̄ōnals et fantā
sticus. **D**e p̄lo verū est. s̄z de sc̄do nō:
q̄ multa possum⁹ cogitare s̄m fantā
am q̄ de⁹ non p̄t facere: q̄ nō p̄uenit
illi in q̄ incōueniēs minimū est r̄ ip̄o
sibile. **C**Ad illud qd̄ obijctur q̄ plu
ra bona sunt meliora paucioribus. **M**
cendū q̄ illud h̄z veritatem in bono

creato et finito. quod ratione sue finitatis recipit bonitatis augmentum per additionem alterius boni. non autem habet veritatem in bono infinito. quia quantumcumque addas bonum infinitum infinito. sed ego intelligo de bonitate esse in uno quantum pluribus. Ad aliud quod obijcitur de diversitate operationum. Dicendum quod per tres philosophos. in operatione conveniunt: sed in relatione differunt. Unde in incarnatione est operatio productionis illius nature. et est unio. In primo conveniunt tres persone. In secundo non. Sicut in columbae columbe formatione et eius signatio. In primo conveniunt. In secundo non. Sicut in Augustino de trinitate quod ad formationem huius nominis mensuris. occurrit memoria. intelligenda et voluntas. hoc est nomen memoria signat altera potestatis sicut modo est in proposito. Ad illud quod obijcitur quod magna potentia. et dicendum quod producere aliquid est tripliciter. Vel de se ipso vel de aliquo creato. vel de nihilo. De se ipso potest deus producere summum simpliciter. sed ille non erit alius in natura per nature simplicitatem. De alio vel de nihilo non potest producere summum simpliciter sed in genere. non per defectum potentie agentis sed per defectum creature quam necesse est esse limitatam. et ita non potest producere alium deum.

Questio. ij. Utrum sit ponere pluralitatem. Et quod sic. ostendit supponendo de deo quatuor. Primum est quod in ipso sit summa beatitudo. Secundum est summa perfectio. Tertium est summa simplicitas. Quartum est summa primitas. Ex prima suppositione arguitur sic. Ibi est summa beatitudo: sed ubique est summa beatitudo. est summa bonitas. summa charitas. et summa iocunditas. Sed si est summa bonitas: cum bonitatis summe sit se communicare. et hoc est maxime in producendo ex se equaliter. et dabo se summi. et cetera. Si summa charitas cum charitas non sit amor privatus. sed ad alterum. ergo relinquit pluralitatem. Item si summa iocunditas. cum nullus boni sine socio sit iocunda possessio: ergo ad summam iocunditatem requiritur societas et ita pluralitas. Ex secunda suppositione arguitur sic. Ibi est summa perfectio sed perfectio est producere talem qualis ipse est in natura. ergo necesse est ibi esse multiplicationem. sed hoc non potest esse secundum aliam essentiam. ergo oportet

quod sit secundum aliam personam sive suppositum. Et tertia suppositio est sic. Ibi est summa simplicitas. sed simplicitas est quod aliqual natura sit in pluribus. ut patet in philosopho. Sed de defectu simplicitatis est quod numeretur in illis. et si in deo est simplicitas in nihil delectans. erit in pluribus non numerata essentia. et cetera. Et quarta suppositio arguitur sic. Ibi est summa primitas. sed quantum aliquid est primum tantum secunditas est et aliorum principium. et sicut essentia prima est principium aliarum essentiarum. sic persona patris cum sit prima. quia a nullo est principio et habet secunditatem respectu personarum sed secunditas in deo respectu dei non potest esse nisi accini coniuncta. et necesse est plures esse personas. Sed et per quod eisdem suppositionibus potest argui contrarium. et ita destruantur rationes et conclusiones tam positae. Si enim ibi est summa beatitudo: est beatus per essentiam sibi solam sufficiens ad beatitudinem. et non est necesse se ponere aliam personam ad beatitudinem sine iocunditate. Item contra secundam suppositionem sic obijcitur. Si est ibi perfectio summa. et eadem plena et perfecta est essentia in una persona ut in pluribus. Si autem contra perfectionem additio est superflua. pluralitas non est in divinis. Et contra tertiam rationem sic. Si est ibi summa simplicitas. cum pluralitas opponatur simplicitati. et opposita non potest esse circa idem et si deus est unus. et in eo est simplicitas. non ergo pluralitas cum per omnia sit simplex. Item contra quartam suppositionem sic. Si ibi est summa primitas. et cum status sit in primo principio. et status est in unitate. et primitas non ponit pluralitatem sed unitatem. et per quod una sit. tamen persona. Contra. Dicendum quod in divinis est ponere personarum pluralitatem. sicut fides dicit et rationes predictae ostendunt si quis sine contradictione consideret. Nam ratione simplicitatis essentia est communicabilis et potest esse in pluribus. Ratione primitatis persona est ex se nata aliam producere. et voco hic primitatem innascibilitatem ratione cuius ut dicit antiqua opinio. est fontalis plenitudo in patre ad omninem emanationem. et hoc est apta et prompta. Ratione beatitudinis et charitatis eadem essentia ut una est voluntaria. Quibus conditionibus positis necesse est ponere personarum pluralitatem. Ad illud ergo obijcitur in contrarium. quod

1+

B

15

16

beatū q̄ essentia sibi soli sufficit. & nō indiget r̄c. Dicendū q̄ verū est q̄ nō indiget. nec ponēdus est aliq̄ pp̄ indigētia tāq̄ beatificans. sed in beatitudine edicāns. **C**ōtra ad illud q̄ obijctur q̄ deitas eque plene & p̄fecta est i vno v̄ pluribus. Dicēdum q̄ r̄ si sit eq̄ plene. non s̄i ita plene declaratur. & p̄terea eo ipso quo plene est i patre: redūda in alias personas redūdantia p̄fectionis. **A**d illud q̄ obijct̄ q̄ pluralitas repugnat simplicitati. Dicendū q̄ est quedā pluralitas p̄ additōnē & hec repugnat. quedā p̄ originez. & hec non addit. nec cōponit nec repugnat simplicitati: s̄ potius solitudini. & sic est i diuinis. v̄ infra patebit. **A**d illud q̄ obijct̄. q̄ in primo est status. Dicendū q̄ sicut i essētis vna est essētia p̄ma. a qua sunt alie & ad quā sic in personis est vna persona a qua sūt alie & ad quam. & in illa est status originis. q̄ illa a nullo. & hec est persona patris. **A**n̄ ang. Illi persone appropiat vnitatem. dicens in patre vnitatem. r̄c.

Questio. iij. Utrū in diuisiōnis sit potēre infinitatē: & q̄ sic. ostēdit hoc mōdō creatura cū sit finita. q̄ q̄d est i ipsa est actu finita. & ab oppositis q̄ diuisa essētia est infinita. q̄ q̄d est in ipsa est infinite. & cum in deo sit numerus personarum. erit infinitas. & ita erunt infinite persone. **C**ōtra cum duplex sit infinitas virtualis & numeralis. Infinitas virtualis est in deo. & pari rōne infinitas numeralis: & in deo sunt infinite persone. **C**ōtra infinita virtus euz emanat fm̄ suam totā infinitatē. nō t̄m̄ productū infinitum intēsiue sed et extēsiue. s̄ virt̄ patris in p̄ductione personarū emanat fm̄ oimodā sui p̄tatem: & nō t̄m̄ p̄ducit personas infinitas in virtute immo infinitas in numero. **C**ōtra hoc ipsū ostēdit sic. Multiplicatio personarū aut est virtutis. aut non. Si non. & nō d̄z in diuisiōne. Si est virtutis p̄ se. & maior multiplicatio erit maioris virtutis. & summe virtutis infinita multiplicatio. & r̄c. **C**ōtra hoc ostēditur quadruplici conditione. que sumitur ab hoc q̄ semper deo est attribuendū q̄ nobiliss est. q̄ necesse est ponere finitatem personarum. prima est distinctio. secunda ordo. tertia connexio. quarta summa completio. **C**ōtra conde-

stione prima ostēditur sic. Si est sibi b̄s distinctio nō ergo confusio. s̄ vbi est infinite. s̄ vbi est confusio. & r̄c. **C**ōtra ex secunda sic. vbi est ordo. t̄m̄ est terminatio. q̄ vbi deficit terminatio. deficit meditatio / & per p̄ns ordo. s̄ vbi est terminatio nō est infinitas. ergo si in diuisiōne est ordo. non est infinitas. **C**ōtra ex t̄tia sic. vbi est connexio. necesse est q̄ om̄s persone p̄cedant ab vna. nam si vna ab alia. & ita p̄ns. t̄m̄ est infinita distantia inter primā & vltimā. & hoc est inconueniens ergo oēs ab vna. Aut ergo est dē modis. aut diuersis. Si est dē ergo nulla distinctio. Si diuersis. & diuersi modi emanāti sūt finiti ergo r̄c. **C**ōtra ex q̄ta sic. Si ē sibi s̄ma p̄pletio. ergo nata est diuinitas p̄sonas p̄plere. cū cōpletio personarum sit in beatitudine. nata est illas p̄plere. s̄ si essent persone infinite. impossibile esset atq̄ b̄eificari a deo. cognitio em̄ cuiuslibet persone est de substantia beatitudinis. cū tota bonitas que ē substantiale premiū. sit in q̄libet personarū. ergo aut oia oēs cognosceret aut nō esset b̄e. sed impossibile est oēs cognoscere. euz virtus est finita. ergo r̄c. **C**ōtra dicendū q̄ in diuisiōne personis q̄tum ad numerū nō est ponere infinitatem. s̄ finitatem. Ratio aut̄ huius est. q̄ infinitas numeralis repugnat perfectioni & ordini: q̄ est p̄ recessum ab vnitatem. sine a sua origine similiter infinitas molis. & t̄m̄ neutra est in deo. Infinitas aut̄ virtutis est p̄ accessum ad vnitatem. & ideo ista cū sit perfectionis ponenda est in deo. **A**d illud q̄ obijctur. q̄ quid est i deo est in fuisse. Dicendū q̄ verum est infinite sed non qualibet infinitate: sed illa quae bona est infinitas. & hec est infinitas immensitatis. & tali modo est trinitas infinita non infinitate numerali que non congruit deo. Et per hoc patet responsio ad secundam scilicet quare infinitas numeralis non est ponenda in deo sicut virtualis. **A**d illud q̄ obijctur. q̄ infinita virtus infinite emanans productū infinita. Dicēdum q̄ diuine virtuti non conuenit productio nisi perfecti: et ideo non conuenit ei productio alicuius infinite factis nisi illius que stat cum summa p̄fectione. hec autem non est infinitas numeralis. et ideo non est in deo. **A**d vltimum quod obijct̄ q̄ potens

17

18

19

20

esse est se multiplicare. Dicendum quod non omni modo multiplicare se est potestate sed perfecte multiplicare se est potestate et potest dici: si sed quod magis se multiplicare est maior: perfectio nisi intelligatur perfecte sed infinite se multiplicare secundum numerum est imperfecte ideo non conuenit deo.

Questio.iii. et vlti.

Utrum in diuinis personis sit ponere trinitatem. Et per non in modo magis diuinitatem ostenditur sic. Pater totum quod potest dat filio: sed qui dat totum quod potest non potest amplius dare: ergo nec aliam personam producere: cum illud sit dare. Item pater generat filium tanquam verbum per omnia equaliter: et per omnia dicens et exprimens ipsum sed multiplicatio personarum est ad declarationem virtutis ergo videtur quod superfluum alium producere. Item ostenditur quod tibi debeat esse quatuor: eas per rationem emanantis. Quia enim filius emanat per generationem non per processionem: ideo quibus non generet: tamen spirando producit: eadem ratione videtur quod spiritus sanctus etiam quibus non producat spirando potest generare sine genere: cum non generetur. Item cum in diuinis sit diuisio per modum procedendi. s. vnus per modum nature: nec alius per modum voluntatis: et tibi debeat esse completa ratio productionis: potestur etiam quod tibi debeat esse modus productionis per modum artis: si fuerit tibi ponere quartam personam sed hunc modum producendi. Sed non quod sit tibi trinitas tamen ostendit ex supponibus superius factis: quod necesse est in illa trinitate esse beatitudinem: perfectionem: simplicitatem: primitiuitatem. Ex prima suppositione ostendit sic. Si est tibi summa beatitudo: ergo summa concordia: ergo est summa germanitas: summa charitas. Sed si essent plures tres. non esset tibi summa germanitas. Si pauciores non esset tibi summa charitas: ergo sunt tres tamen. Probatio minoris. Si est tibi quarta persona: aut procedit ab vna: aut a duabus aut a tribus. Si ab vna vel duabus tamen: tunc non perfecte et equaliter potest esse omnibus. Si autem a tribus: tunc due persone in medio magis quoniam ad inuicem quam cum extremis: quia producantur per producantur: et ita non est tibi perfectus numerus. Item si essent pauciores quam tres. non esset tibi perfecta cha-

ritas: quia perfectus amor: et est liber rator: et est communis. Quia liberalis ideo tendit ad alterum. Quia communis ideo vult alium diligit ab altero: et diligit alterum sicut se: et a se: ergo tibi dilectio et condilectio: hoc autem non potest esse minus quam in tribus. Ex secunda suppositione sic. Si est tibi summa perfectio: ergo persona produca perfectae producti: et quantum ad modum producendi: et quantum ad eum qui produca. Sed non reperitur nisi duobus plerumque modus productionis nobilitatis. Omne enim agens: aut agit per modum nature aut per modum voluntatis: sicut vult philosophus: ergo his duobus modis et tantum his produca: sed persona produca quolibet istorum modorum est perfectissima: ergo si ultra perfectionem est omne quod superfluit: et quod est contra deficit: necesse est esse tantum duas personas emanantes et non plures nec pauciores: et vnam a qua emanat: ergo tantum tres. Item ex tertia sic. Si est tibi summa simplicitas. pater totum dat cuiuslibet: ergo procedentes sine emanantes non distinguuntur personae ea que accipiunt: sed penes modum accipiendi et emanandi: sed duo tantum sunt modi emanandi: ergo non possunt esse nisi due persone emanantes: et tertia produca. ergo et cetera. Item ex quarta sic. Si ratione primitiuitatis est tibi summa fecunditas: nulla persona potest produca alio genere produca di quo produca: quia respectu illius non est pater: ergo cum due persone emanent secundum duos modos emanandi: impossibile est quod his modis producantur: et non sunt alii modi: ergo non possunt produca alia persona: ergo sunt tantum tres. Respondeo dicendum quod sicut fides catholica dicit: ponere est tantum tres personas: non plures nec pauciores: et ad hoc sumitur ratio necessitatis et congruitatis. Ratio necessitatis quare non possunt esse pauciores quam tres est summa beatitudo et summa perfectio. Nam summa beatitudo exigit dilectionem et dilectionem summa perfectio dupliciter emanationem. s. nature et libaliter: et ad hoc minus erigitur tres persone. Item ratio necessitatis quare non possunt esse plures. est summa simplicitas: que non patitur personas distinguat: nisi per modos emanandi. Est itaque principat

Secunditas: que non permittit personam producere aliquo genere emanationis: nisi secundum rationem intelligendi sit prior illo. Unde prima persona que est innascibilis et inspirabilis generat et spirat. Secunda vero persona: quia inspirabilis sed genita: non generat: sed spirat. Tertia persona quia spirat et procedit a generante: nec generat nec spirat et ideo impossibile esse esse plures personas que tres. Ratio congruitatis sumit ex sufficientia combinationis: et ex perfectione numeri trinarum. Ex sufficientia combinationis: quia cum amor sit in omnibus personis: ut dicit Richardus: et non sit nisi triplex amor: ut gratia: debet: et ex utroque procedit in eum tres persone. Una que tamen dat in que est amor gratuitus. Alia que tamen accipit: in que est amor debitus: Et media que dat et accipit: in que est amor mutus ex utroque. Item alio modo potest combinari: secundum rationem originis: et huiusmodi combinationis sufficientia in tribus consistit. Prima contingit intelligere personam que est principium persone: et non est principium: et rursus personam que est principium et non principium persone: et tertio modo personam que est principium et principium. Quartus autem modus quod nec sit principium nec principium est omnino impossibile nec intelligibilis. Ratio congruitatis ex parte numeri est: quia numerus iste. scilicet trinarum huiusmodi per se habet perfectionem quam primus numerus est que plura est ex omnibus personis suis. scilicet unitate et dualitate que simul iuncte faciunt tres. Senarius autem dicitur primus perfectior: quia consistit ex omnibus personis suis aliquoties. scilicet tribus duobus et uno. Item summa perfectio est in eo: quia unitas que est principium et completio omni numeri reflexa supra se reduplicacione perfecta quadrata: qualis in solido quadrato triplicat secundum rationem remanens una secundum unitatem: ut si dicatur semel unum. scilicet: istud est valde simile trinitati: increate: in qua in unitate substantie est trinitas rationum. Ratio tamen est omnino simile: quia sibi cum unitate substantie est trinitas rationum et rerum scilicet personarum: hic tamen modo rationum. Similiter si consideretur numerus iste in quantitate continua: habet in se primam perfectionem et summam. Primam quia omni quantitas huius principium: medium et ultimum. Summam quia perfectio quantitatis continue superiora consistit in trina dimensione. scilicet longitudine latitudine et altitudine: et hoc est quod dicit philosophus in principio de celo et mundo. Omne enim p-

fectum in tribus dicitur et hoc nullo modo adhibuitur nosmetipsos magnificare unum deum creatorem omnium eminentem proprietatibus eorum que sunt creata. Si si consideret iste numerus in creatura habet in se primam perfectionem et summam. Primam quia trinitatem vestigiis contingit reperire in que libet creatura. Secundum quia parva quantumcumque minima. Perfectam quia secundum trinitatem per magis reformatam et deiformem attenditur summa et nobilissima perfectio creature scilicet beatitudo. Ad illud ergo quod obijciatur quod pater dat filio totum quod potest: dicendum quod verum est: sed non dat omni modo quo potest. Et ideo in illatione est accidens non potest amplius dare: ergo nec altam personam producere: quia hoc non est dare amplius sed alio modo. Similiter sequens obiectio per hoc patet: quia filius non omni modo declarat: quia et si secundum rationem nature: non tamen secundum liberalitatem voluntatis nisi in quantum ex ipso verbo procedit spiritus.

Ad illud quod obijciatur quod spiritus sanctus debet generare. Dicendum quod non est simile quia persona filii procedit spirationem: ideo habet rationem primitatis: persona autem spiritus sancti sequitur generationem: et ideo non generat: quia non est innascibilis.

Ad illud quod obijciatur de tertio modo emanandi scilicet de arte. Dicendum quod ars non habet fecunditatem ad emanandum sine ad producendum: nisi si per voluntatem. et ideo modus ille non debet extinguere a modo procedendi per modum liberalitatis sine voluntatis. Vel aliter et melius. Modus produciendi per artem conuenit cum modo produciendi per naturam in hoc quod utrobique produciuntur similes. Differt autem: quia in productione naturali produciuntur similes in substantia et natura: alius in persona. In productione autem artis produciuntur similes secundum rationem forme exemplaris: dissimiles vero in substantia et natura: talis autem modus produciendi est impossibilis diuine essentie: que non copat diuersitate essentiarum.

Distinctio. iiij. De trinitate secundum quod credita per rationem intelligitur.

tres ptes In q
rū pma ad itels
ligēd trinitatē:
adducit pgrual
Alitudies r ras
tides. In scda
soluit emergen
tes dubitatōes
Ifra. iij. dist. in
pnc. hic out qd
sati necessaria.
rc. In tertia/ultis
dubitatōib? sas
tis determinat
Er in itatio: pnt
lat? ppetates r
pditōes. Ifra di
st. viij. Hūc de
ditate sine d p
petate C Te h
ma ps h3 duas.
In pma adduc
titū dtes lōgt
quas In scda s
militudies pp
quas/ sine exp
sas/ q attēdūt I
magie ibi Hūc
Botā ad eā pūē
am? disputatio:
nē. Itē pma ps
h3 duas. In p
ma oñditōntas
rē. In scda tri
nitatē. ibi. Hūc
restat ostēdere

Disti. iij.
Roma. i.

postol nāq ait.
q iuisibilia det rē
Supr egit magf
de lctā tritete i q
tū creat. In hac
scda pte egit d ifa
mētū itelligit Et
hec ps diuidit in

bilis dīa crea
mūdi p ea fctā si
itellecta pspiciū
tur sēpīna qd
hē ei? r diuitas
per creaturam
mūdi itelligr hō
pp excellentiā q
ercellit inter al
creaturas vt pp
queniētīā quam
h3 cū oi creatu
ra. hō g iuisibi
liadei intellectu
mēt? pspicē po
tuit: vt ēt pperi
p ea q fctā st. i. p
creaturas visibi
les vt iuisibiles.
A duob? et iuu
bat. s. a natura q
rōnal erat et ab

secunda pars in qua ostēdit trinitatem
per similitudinē longinquā/ que atten
ditur in vestigio: habet quattuor parti
culas. In prima ostēdit magf rationes
vestigij in creatura. In scda ostēdit
quid rī deat vestigio in creatore: quos
nā trinitas appropiatorū. s. originis/
pulchritudinis r delectatōis: vt reds
opib? a dō fact?
vt manifestaret
hōi xitas. Itē
apls dicit. Qd de
us reuelauit ill:
s. dū fec opa i q
b? artific? aliqte
nus relucet idi
cium.
Poniturari
os modos cog
scēdi creatore p
creaturam. b
a C Nā sic ait ā
bro. vt de? q nā
tura iuisibil est.
ēt a visibilib? pos
set sciri: op? fecit
qd opificē visibi
litate sui māse
stauit vt p certū
icertū possz sciri
r ille de? oiz esse
credere? q hoc
fec qd ab hoie i
possibile ē fieri.
Potuēt g cog?

datur singla sin
gls. rc. ibi. In
illa et trinitate
sūma rc. In ter
tia docet ptem
plari i deo trini
tate per p dera
tione vestigij in
creatura: ibi
Per cōspdera
tione itaqz crea
ture rc. vbi ostē
dit trinitatē ap
propiatorū deo
et quantum ad
actum conditio
nis/ r quātū ad
actū reformas
tionis In quar
ta autē particu
la ostēd q cōst
deratio trinita
tis per vestigij
um non est suf
ficiens/ sed lon
giqua. ibi. Ecce
ostensū est qua
liter in creatu
ris. C Oudo raz
tionū formatas
rū ex littera/ et
earundē impu
gnationes quā
tū ad rationem
probandi r p m
inferend: quia

rc. Prima pars habet quattuor parti
culas. In pma pbat auctoritate Apo
stoli Romanos. i. q deus est cognosci
bilis per creaturā. In scda vero addu
cit varios modos cognoscendi/ et ra
tiones: ibi. Nam sic ait Ambrosius. In
tertia dicit illos modos in auctorita
te Apostoli implicari: ibi. Ecce tot mo
dis. In quarta tangit quid per predi
ctas rationes possit probari: scilicet ef
sentie unitas/ non trinitas. ibi. Hec au
tem omnia ad unitatem. C Similiter

videntur omnes nō valere/ vel dubiū
supponere. C Prima ratio. a
Quit potest/ qd nulla alia creatura pos
test: est super omnem creaturam. Sed
qui fecit mundum istū/ fecit quod nul
la alia creatura potest. ergo nō est cre
atura/ sed super omnem creaturam.
In ista ratione videtur supponi dubi
um dupliciter: scilicet q mundus ille
st factus/ r q creatura ipsum nō pos
st facere. quorum vtrumqz est valde
dubiū. C Secunda ratio. b Qui

Fecit corporalia fecit et spiritus mutabilis/est super omnia corporalia et mutabilia. deus est huiusmodi. ergo deus est spirituale immutabile. hic similiter videtur supponi dubiū. q. deus fecerit

spiritus. et iterū non sequitur ex hoc/ q. quia fecit mutabilia q. ergo sit mutabilis: immo positus videtur se qui oppositum: scilicet/ q. sit mutabilis. **Tertiarō. c. Qui fecit bona et meliora/ ē optimus. sed deus fecit corporalia/ q. sunt bona/ et spiritua lia que sunt meliora. ergo deus est optimus.**

Hec ratio similiter videtur nullam habere apparentiam. Quia tunc similiter q. liter artiter qui facit bona et meliora est optimus quod est falsum. **Quarta rō.**

b. Qui facit pulchra et pulchriora/ est ipsa pulchritudine speciosus/ et hoc est speciosissimum. Sed deus fecit pulchra et speciosa: quia corporalia/ et speciosa: quia spiritua lia. Ergo qui fecit hec/ speciosissimus est. Similiter videtur ratio ista non valere propter predictam instantiam. **Item/ queritur de differentia istarum rationum/ et quomodo distinguantur? Si dicas sicut dicunt aliqui/ q. sunt quatuor/ penes quatuor genera causa**

rum: hoc nichil est: quia genus cause materialis non cadit in deo. **Et dicas q. penes modos cognoscendi. **Contra. Non sunt nisi tres: scilicet in ratione cause oblationis et excellentie.****

Ad obiectos contra quas tuas rationes iam dicas. Respondeo dicendum: q. omnes iste rationes probent et inferant supponunt aliquod certum. Prima enim ratio supponit productionem et nichil non potest esse nisi a potentia infinita. hoc supposito: cum certum sit nullam creaturam habere potentiam infinitam: sequitur q. actus productivus omnia rerum de nichilo sit eius qui est super omnia nem creaturas: et ita ex hoc actum tanq. ex proprio cognoscitur deus omnipotens immensus in alijs tribus rationibus supponitur status sicut in tota philosophia supponitur status in causis et ideo omne mutabile reductur ad immutabile. Quia i mutabili nō est status i genere efficientis nisi in movēte nō movto. Officium qd movetur: ab alio movet. **Sic bonū et meli⁹ reductū ad optimū q. nō est status in genere et**

et ideo cūcta corpora transcendēderūt querētes deū. **Videtur etiā quicquid mutabile est: non esse sumū bonum deum omnīq. principū et ideo omnem animā mutabilem q. spiritū transcenderunt. Deinde viderūt omne quod mutabile est: nō posse esse nisi ab illo qui incommutabiliter et simpliciter est. **Intellexerunt ergo eū: et omnia ista fecisse: et a nullo fieri potuisse. **Tertia ratio vel modus. **Consideraverunt etiam quicquid est in substantiis vel corpus esse vel spiritum: melius q. aliquid spiritum esse q. corpus sed longe meliorem qui spiritum fecit et corpus.********

licio movet. **Sic bonū et meli⁹ reductū ad optimū q. nō est status in genere et**

scere siue cognoscere ultra oēs creaturā esse illuz q. ea fecit que nulla creaturaz facere/ vel destrue re valet. **Accedat quecūq. vis creatura et faciat tale cclum et terram et dicam q. deus ē. Sed q. nlla creatura talia facere valet. cōstat super oēs creaturā cē illuz c. qui ea fecit. ac per hoc illum esse deum humana mens cognoscere potuit.**

Secunda ratio qua deo potuit cognoscere vel modus quo noverunt. c.

Alio ē modo deitatem ductu rōnis cognoscere potuerit vel ē cognoscere. Ut ei aug. ait i li. de civi. di. **Viderūt sumū phi nullum corp⁹ esse deum**

des nisi in opti mo. Similiter pulchri
ei pulchrius ad pulcherrimū. qz nō est
status in genere
speciei ⁊ forme/
nisi in eo qd est
ipsa species per
essent. az. Ad
illud qd dicitur
de distinctio
tionū ex dictis
ā patz respōsio
Nō enī pnt di-
stingui penes ge-
nus causarū tā-
tum/ nec penes
modos cogno-
scendi tm: s; pe-
nes utraq;. Pū-
ma aut rō sumi-
tur scdm ratio-
nem cause. Alie
sumuntur penes
rōnē cause ⁊ ex
cellentie/ qz cō-
siderant ordinē
et distinguuntur
scdm ordinē in
triplici gñe cau-
se: efficiētis siue
mōētis: finien-
tis: et exemplar.
a. Querit quōd
ex perpetuitate
creaturarū: in-
telligit cōditōr
eternus. Contra-
neq; affectus est
perpetuus ergo
neq; efficiēs est
eternus. Itē q;
ritur de hoc qd
dicit: ex magni-
tudine creatura-
rū ops. nihil. n.
palet: fecit ma-
gna. ergo est op-
tens. vel pōt
facere oia. Rñ.
ad hoc dicit: a-
liq; q; tantum
est quedā pna:
slo p signū non
necessaria argu-
mētatio. Dicit
enī q; oipotētia
et eternitas/ cū

Quartus mo-
dus vel ratio est
talis.
Intellererūt
etiā corporis spe-
cie esse sensibile:
et spūs specie in-
telligibile: ⁊ itel-
ligibile speciem
sensibili preule-
rūt. Sēnsibilia di-
cimus qvīsu ra-
ctūq; corpis sen-
tiri queūt. Intel-
ligibilia q; p spe-
ctu mētis pnt in-
telligi. Cū ergo
in eoz aspectu ⁊
corpus ⁊ animus
magis minusq;
speciosa essent si
aut oī specie ca-
rere possēt oīno
nulla eēt. vide-
rūt eē aliqd quo
illa speciosa facta
sunt: vbi est pri-
ma et icōmuta-
bilis species/ iō-
q; icōparabilis:
et illud eē reruz
pncipiū rectissi-
me crediderunt
qd factū nō esset
et ex quo cuncta
facta essent.
Dicit illos
pdictos modos
cognoscēdi deū
in auctoritate
apli plicari. c

sint finite: nō pnt sufficēter pbari per
creaturas q; sunt finite. Aliter tm pōt
dici q; qñis nō
sequat in quōs-
bet efficiēte: tñ
necessario seq;
tur i efficiēte si-
ne perpetuante
pmo. Impossib-
le enim est q;
creatura habeat
ita magnū esse
et ita dispositū
et hoc totus ab
aliquo q; nō pos-
sit totū: ⁊ qua-
rōne in hoc totū
et in quolibz
Similiter si est
pñū ppetuans
est oīno in actu
et nichil i potē-
tia: ⁊ si hoc cuz
possit facere via-
rare aliud in in-
finitum ipsū est
actu infinitum
duracione. ers
go eternum. e

Ecce tot mo-
dis potuit co-
gnosci veritas dei
Cū ergo de vna
sit et simplex esse
tia q; ex nulla di-
uersitate partiū
vel accidentium
consistit plurali-
ter tm dicit apo-
stolus inuisibilia
dei: qz pluribus
modis cognosci-
tur veritas dei p
ea q; facta sūt.
Et perpetuitate
nāq; creaturarū
intelligitur con-
ditōr eternus: ex
magnitudine cre-
aturarū oipotēs
ex ordine ⁊ dispositione sapiens
ex gubernatione bonus.

Quidit per predictos mo-
dos probari essentia vnitatem
non trinitatem.

Hec aut oia ad vnitatem deita-
tis pertinent monstrandam.

Ostendit per similitudinē
longinquā trinitatē per ratio-
nem vestigiū in creatura. e

Nunc restat ostendere vtrū
per ea que facta sunt aliquod
trinitatis vestigiū vel indici-
um eriguum haberi poterit.
De hoc Augustinus in lib. vi.
de trinitate ait. Oporter crea-
torē p ea q; facta sunt intellectu
conspicientes trinitatem intel-
ligamus. huius enim trinita-
tis vestigiū in creaturis appa-

Hec eni oia q̄ arte diuina facta sūt: unitatē quandā in se ostendunt et specie et ordinē. Videtur p̄mo dicere falsum q̄ que condita sunt sine facta habent ista tria sc̄z unitatē: specie et ordinem: q̄ aliqua p̄dita sunt q̄ hec non habent: sicut diabolus et reprobī. Item v̄ male enumerare: q̄ Aug. enumerat ista tria sc̄z modū ordinē et speciem: et hic alia: unitatē veritatē et bonitatem.

Querit ergo de diuersis modis enumerat: p̄n̄ ventat. Resp̄. ad hoc dicitur aliquid: q̄ hoc intelligit de creaturis perfectis vel si de omnib: tūc illa tria non dicunt conditōes i re creata: sed i exemplari in creatō. P̄dētū dicit q̄ i p̄mis intentionib: et generatibus est reflexio: et ideo status: nec est vltima p̄cedendū.

Ad illud q̄ dicitur de ensie ratione illorum triū q̄ nō videtur cōueniens. Dicendū q̄ res creata habet triplex cōsiderari. Aut in se aut in comparatione ad alias creaturas: aut in cōparatōe ad cām primam.

Et s̄m hos oēs modos cōtingit reperire trinitatē dupliciter. Si eni consideratur q̄tum in se vel q̄tū ad se: hoc ē: aut q̄tū ad substantiam principiorū: et sic est illa trinitas: materia forma compositio: que ponuntur i libro de regulis fidei. Aut q̄tum ad habitudines. Sic e i illa Sap. et. Omnia in numero pondere et mēsurā dispōsisti. Iñ numero eni intelligitur principiorū distinctio. In pondere

propria ipsorum inclinatio. In mēsurā eorum adinuicem proportio. Itē si consideretur vna creatura in comparatione ad alias creaturas: hoc potest esse. Aut i q̄tū agit actiōe naturali sic sumitur illa trinitas dionysij. Substantia. virtus. et operatio. aut in q̄tū agit actione sp̄iali: et sic illa aug. de. xxxij q̄ iho. quod constat quod congruit: q̄ discernitur: et vltimū refertur ad antemam. Si autē

considerantur in cōparatione ad deū hoc potest esse dupliciter.

Aut in q̄tū referuntur t̄m: et sic ē illa: modus species et ordo.

Aut in q̄tū referuntur et alia: mīlatur et sic ē illa: unitas veritas: bonitas. Quā ergo vestigium attēditur in comparatione ad deū proprie: ideo i h̄is vltimis conditōnibus pprie accipitur vestigium. Et quia magna est iter istas comparationes cōueniētia: ideo magister misce: hec adinuicem: propter multā cōueniētia et res spondentiam. Quia unitas respōdet modo q̄ respicit deū v̄ causam efficiētem. Veritas species: respicit ipsū: v̄ exemplar. Bonitas ordinē que respicit deum v̄ finem.

Perfectissima pulchritudo intelligitur filius. sc̄z veritas patris. Contra hoc dicit Aug. i soliloquijs. Veritas ē id quod est. sed ens nulli p̄sone appropinquatur: ergo nec veritas. Item v̄ male appropriare ordinē sp̄i sancto: quia in precedenti capitulo: de q̄ ex ordinē

ret. hec eni omnia que arte diuina facta sunt unitatē quandā in se ostendūt: et specie et ordinē. Nā quod q̄ horū creatorum et v̄nū aliqd̄ est: sic cur sunt nature corporū et animarū. Et aliqua specie figurat sicut sūt figure vel qualitates corporū ac doctrine vel artes animarū. Et ordinem aliquem petit aut tenet: sicut sunt p̄dēra v̄ collocatōnes corporum et amores v̄ delectationes animarū et ita in creaturis preluet vestigium trinitatis.

ostendit quod r̄ndeat vestigio in creatore.

In illa eni trinitate sūma origo est oīm rerū: et perfectissima pulchritudo: et beatissima delectatio. Summa autem origo: vt Aug. ostendit illi. de vera religione intelligit deo patet a q̄ sūt omnia a quo filij et spiritus sanctus. Perfectissima pulchritudo intelligitur filius. sc̄z veritas patris nulla ex parte eius simile: quē cum ipso et i ipso patre veneramur:

Intelligitur sapiens: sed sapientia ap-
proprietat filio. et
go et ordo.

Respon. Dicen-
dum qd veritas
dupliciter po-
test considerari
sicut color. Nam
vno modo color
consideratur se-
cundū id i quo
est: et sic diffinitur
in lib. de sensu et
sensato. Color est
extremitas pspi-
culi in corpore ter-
miato. Alio mo-
do in comparatione
ad visum quem
mouet et sic
diffinitur in
libro de anima.

Color est motus
nū visus scdm
actū lucidi. Et
milit veritas pot
considerari i co-
mparatione ad il-
lud i quo est: et
sic verū est qd
dicit aug. Veritas
est id qd est
Alio mo p com-
paratione ad in-
tellectus quem
mouet. et sic ver-
itas sicut dicit
phs in. ij. met. ē
finitis intelligētie
speculative. Se-
cundū p mū mo-
dū dicit Ansel.
Veritas p fia ē
eētia patris.

Quātū ad scdm
modū dicit hp
lari: qd veritas
est declaratiuū
esse. Et quom-
am filius est qui
procedit vt ver-
bum: cui approp-
riat rō decla-
randi. tō ei ap-
propriatur ra-
tio exemplaris

q forma est oim
que ab vno fa-
cta sūt et ad vñū
referunt. Que
tñ oia nec fierēt
a patre p filium
neq suis finib⁹
salus essent. nisi
deus summe bo-
nus esset qui et
nulli nature que
ab illo bona effz
invidit: et vt in
bono ipso mane-
neret alia qstuz
vellet: alia qstuz
posset dedit: que
bonitas intelli-
git spiritus san-
ctus qui est do-
nam patris et fi-
lij: quare ipsū
donū dei cū pa-
tre et filio eque
incommutabile
colere et tenere
nos conuenit.

Docet cō-
templari in deo tri-
nitatē per consi-
derationem ve-
stigij in creatu-
ra. et c.

Per conside-
rationem itaqz
creaturarū vni-
us substātie tri-
nitatem intelli-
git: scilicet vñū
deum patrem a
quo sumus et fi-
lij per quem su-

mus: et spiritum
sanctum in quo
sumus. s. punci-
pium ad qd re-
currimus: et for-
mam quam seq-
mur: et gratiam
qua reconcilia-
mur: vñū. s. quo
auctore pditi su-
mus: et similitu-
dinem eius per
quam ad vnitatē
reformamur:

et pacem qua vnitati adhere-
mus: scilicet et deum qui dixit fi-
at: et verbum per quod factus
est omne quod substantialiter
et naturaliter est: et donum be-
nignitatis eius: qua placuit
quod ab eo per verbum factus
est et reconciliatus auctori vt
non interiret.

Ostendit qd consideratio
trinitatis per vestigium nō est
sufficiens sed longinqua.

Ecce ostensum est qualiter
in creaturis aliquatenus ima-
go trinitatis indicatur: non e-
nim per creaturarum contem-
plationem sufficiens notitia tri-
nitatis potest haberi: vel potu-
it sine doctrine: vel interioris
inspirationis reuelatione. Un-
de illi antiqui philosophi qua-
si per vmbra et de longinquo
viderunt veritatem: deficientes
in cōtuitu trinitatis: vt ma-
gi pharaonis in tertio signo.
Adiuuamur tamen in fide in-
uisibilem per ea que facta
sunt.

et per consequens ratio veritatis: qd
tū ad secundum
modū veritatis:
ipse aut accipit
primo modo.

Ad illud qd
obijctur de or-
dine. Dicen-
dum qd est ordo
rerū in vniuerso:
sicut hic approp-
riatur sapientie.
Et est ordo
rerum in finem
et hic appropria-
tur bonitati: et
sic patet qd non
est cōtrarietas.

Ad intelligentiam eo-
rum in hac parte
presentis dis-
tinctionis tagun-
tunt quattuor q
funt. Primum. ut
desit cognoscibi-
lis a creatura. Se-
cundum ut sit cognoscibilis per creaturam.
Tertium ut modus cognoscendi per crea-
turam conveniat homini sicut ad omnem
statum. scilicet statum innocentie: statum natu-
re lapsae: et statum nature glorificate. Quar-
tum quid sit de deo cognoscibile per
creaturam.

Questio. i. Utrum deus sit cog-
noscibilis a crea-
tura: Et quod non ostendit per auctoritatem Dionysii
dicitur. Deum negat dicere neque intelligere
re possibile est. Item ostendit ratione per quod
dupliciter suppositione: quam necesse est
esse in cognitione. scilicet proportionem unione
sive receptione: iudicium informatione.
Intellectus enim non intelligit nisi quod est
sibi proportionabiliter: quod sibi aliquo modo
venit: et de quo iudicat: et a quo actus in-
tellectus informat. Et prima suppositione
arguitur sic. Necesse est esse proportionem
cognoscentis ad cognoscibile: sed deus
ad intellectum non est proportio: quia deus
est infinitus: sed intellectus finitus. ergo
non est proportio. Et preterea si est aliqua proportio. ut quod
non sit sufficiens: quia plus distat verus
in creatum ab intellectu humano quam quod
libet creatum intelligibile a sensibili.
Sed sensus qui est perceptivus sensu-
bilis: nunquam elevatur ad cognitionem
intelligibilis creati. nec intellectus
venit elevabitur ad cognitionem intelligi-
bilis increati. Et tunc ex suppositione
secunda sic. Necesse est esse unione cogno-
scibilis ad cognoscentem: ita quod unum sit
altero: sed cognoscentis non est cognos-
cibilis sed e converso: sed impossibile est infi-
nitum capi ab ipso finito: et impossibile est
esse in illo. ergo deum esse in intellectu
est impossibile: cum sit infinitus. Et tunc
ex tertia suppositione sic ad cognitionem:
necesse est in cognoscente esse iudi-
cium de cognito: sed omne iudicium habet posse
sup iudicatum: finitum autem non habet posse
sup infinitum. Et de illo non iudicat: sed ad
cognitionem requiritur iudicium. Et in-
tellectus finitus non cognoscit deum in-
finitum. sup quem non habet posse. Item ex qua-
rta sic. Necesse est intellectum cognoscentem

sem informari a cognito: sed omne quod ali-
terum informat. Aut informat per essentiam:
aut per similitudinem: sed non informat per
essentiam: quia nulli venit ut forma nec per
similitudinem abstractam: quia similitudo abstra-
cta est spiritualior: eo a quo abstracta sit:
deus autem nichil est spiritualis: nec potest
esse. Et cetera. Et contra. anima rationalis est ad
imaginem dei. Sed sicut dicit Augustinus in
libro de trinitate. et est in anima presentis dei. in pre-
sentia. Mens enim est imago dei: quod capax
dei est eiusque participes esse debet. Capere
autem non est secundum substantiam vel essentiam:
quia sic est in omnibus creaturis. Et per cogni-
tionem. et amore. ergo deus potest cognoscere
creatura. Et tunc ratio ostendit sic. Quia
cognitio spiritualis sit ratione lucis incre-
scere: ut dicit Augustinus in soliloquiis: sed lux est
maxime cognoscibilis ipsi aie. Et cetera.

Et tunc cum sit cognitio aliquorum per presen-
tiam: aliquorum per similitudinem: illa cogno-
scunt verum quod cognoscunt per presentiam: vel
dicit Augustinus. sed deus est ipsi aie unum per
presentiam. ergo deus verum cognoscit
alia quam cognoscit per similitudinem. Et tunc si de-
se habet summa bonitas ad dilectionem: sic
summa bonitas est summe amabilis ab
affectu ergo summa veritas est summe
cognoscibilis ab intellectu. Item unum
quodque efficacia potest in id ad quod
naturaliter ordinatur: sed intellectus non
naturaliter ordinatur ad cognitionem
summe lucis. ergo illa maxime cogno-
scibilis est. Et respondeo. dicendum quod de-
us in se tanquam summa lux: est summe cog-
noscibilis: et tanquam lux summe intelle-
ctum nostrum complens et quantum est
de se: esset summe cognoscibilis: etiam
nobis nisi esset aliquis defectus a par-
te virtutis cognoscentis. qui quidem non
tollitur perfecte nisi per deformationem
glorie. Concedendae sunt rationes: quod deus
sit cognoscibilis a creatura: et etiam cla-
rissime cognoscibilis quantum est de se.
nisi aliud esset impediens vel deficiens
ex parte intellectus: sicut post patebit
Ad obiecta in praeteritum dicendum: quod est
cognitio per comprehensionem et apprehen-
sionem. Cognitio per apprehensionem
constat in manifestatione veritatis et
cognite. Cognitio vero per comprehensionem
nisi in inclusione totalitatis. Ad primam
cognitionem requiritur proportio con-
veniente: et talis est in anima respectu dei
quod quodam modo est anima omnia per affe-

Inflationem ad omnia. qz nata est cognoscere omnia. Et maxime est capax dei per assimilationem. qz est imago et similitudo dei. Quantum ad cognitionem comprehensivam requiritur proportio equalitatis et equiparantie. et talis non est in anima respectu dei. qz anima est finita. sed deus est infinitus. et ideo hanc non habet. et de hac intelligit Dionysius. et de illa certat obiectio. de alia vero non. ¶ Ad illud quod obijcitur de distantia intelligibilis et sensibilis. Dicendum qz duplex est distantia sicut rationem entis. et sicut rationem cognoscibilis. Primo modo est maior distantia. secundo modo non quia utriusque est intelligibile. scz deus et anima. Non sic est de intellectu et sensu. quia sensus est potentia determinata. sed intellectus non. ¶ Ad illud quod infinitum non capitur a finito. Dicunt aliqui. qz capere infinitum est dupliciter. scz quantum ad essentiam. et sic capitur. et quantum ad virtuositatem et sic non capitur. sicut punctus linea. totus attingit secundum substantiam. sed non totaliter secundum virtutem. Sed ista solutio non videtur solvere. quia in deo idem est essentia quod virtus et utraqz est infinita. Ideo dicendum. qz duplex est infinitum. Unum quod se habet per oppositionem ad simplex. et tale non capitur a finito. quale est infinitum motus. Aliud est quod habet infinitatem cum simplicitate. ut deus. et tale infinitum quia simplex est. ubiqz totum est. quia vero infinitum in nullo sic est. quin extra illud sit. et sic intelligendum est in cognitione dei. Et ideo non sequitur. qz si cognoscitur totus. qz comprehendatur. qz intellectus eius totalitatem non includit. sicut nec creatura immensitatem. ¶ Ad illud quod obijcitur. iudicans habet posse et cetera. Dicendum qz iudicare de aliquo est dupliciter. Primo modo discernendo. utrum sit vel non sit. et hoc convenit iudicium omni intellectui cognoscenti. respectu omnis obiecti. Alio modo approbando vel reprobando. utrum ita debeat esse. et sic non iudicat de veritate. sed secundum ipsam de alijs. sicut dicit Augustinus de vera religione qz iudex non iudicat de lege. sed secundum ipsam iudicat de alijs. Et de hoc modo verum est quod dicit Augustinus qz nullus de illa veri-

tate iudicat. nullus tamen sine illa ius dicat. et de hoc modo verum est quod opponit. qz iudicans potest super iudicatum De secundo vero non est verum qz possit super. potest tamen dirigi ut in obiecto adminiculo illius. ¶ Ad illud quod videtur obijcitur de informatione. Dicitur qz deus est pns ipsi alie et oī intellectus p veritate. et ideo non est necesse ab ipsa abstrahi similitudine per qua cognoscatur. nihilominus tamen deū cognoscitur ab intellectu. intellectus informatur quā dā noticia que est velut situdo quādam non abstracta sed implexa inferiori deo qz in natura inferiori. Est superior tamen aia. qz facit ipsam meliorem. Et hoc dicit Augustinus. de tri. c. xi. Quemadmodum cū per sensus corporum discimus corpora sic eorum aliqua similitudo in aīo nro. ita cū deum nominamus sic aliqua similitudo dei. illa noticia tamen inferior est. qz in inferiori natura est.

Questio. ij. Utrum deus sit cognoscibilis per creaturas. Et qz non videtur. Quia via ad errorem non est via ad cognitionem. sed cognitio per creaturam est via erroris. ergo. et c. ¶ Probatio minoris Sap. xiiii. Creature dei facte sunt in deceptione anime hominis et in odium et in mscipulam pedibus insipientium. Presertim Augustinus. l. ii. de lit. ar. loquitur de his Qui occupantur in creaturis dorsum ad se vertentes in corporali opere tanquam in umbra sua desiguntur. ¶ Item tenebra et tenebrosum. non est via ad cognoscendum luminosum sive lucem. sed creatura est tenebra. deus autem lucis ergo deus non est cognoscibilis per creaturam. ¶ Item medium per quod cognoscitur aliquid vel probatur de extremo deus dicitur in aliquo cum eo quod cognoscendum est. sed creatura et creator nihil habent commune. ergo deus non cognoscitur per creaturas. ¶ Item de medium per quod ascenditur ad extremum distat ab illo gradibus finitis. sed omnia creatura quālibet est nobilis distat a deo gradibus infinitis quia quantumcumque dupliciter nullo puenit ad eius nobilitatem. ergo per creaturam non ascendit in cognitionem dei. ¶ Contra Sap. xiii. Magnitudine spiritus est creature cognoscibiliter poterit creator horum videri. Unus Iudex de sum. bo. Et pulchritudine circumscripte creature re. pulchritudine suā que circūscribitur

pōt facit deus intelligi. ¶ Itē ratiōe
 cōditur sic. Cōtingit nō solū effectum
 cognosci p cām sed cām p effectū. ergo
 si deus est cā operās sū suam nobilitatez
 creatura effect⁹ poterit de⁹ cog
 nosci p creaturā. ¶ Itē sensibile est
 via cognoscendī intelligibile. sed crea
 tura est sensibilis. de⁹ est intelligibilis
 ergo p creaturā est deventre i cognitio
 nē creatoris. ¶ Itē ptingit sile cognos
 ci p sile. sed oīs creatura est sillis deo
 vel sicut vestigiū vel sicut imago ergo
 p oēm creaturā ptingit cognosci deum.
 Querit ergo q̄ sit dōtia inter vestigiū ⁊
 imaginē. ⁊ cū i creatura sit vestigiū
 querit quare non sit imago: ⁊ sū qd
 attēditur vestigiū. ¶ Rñ. dicendū q̄ qz
 relucet cā in effectū. ⁊ sapia artificis
 manifestatur i ope. idē de⁹ qui est arti
 fer ⁊ cā creature p ipm cognoscitur.
 Et ad hoc duplex ē rō. vna est propter
 pueniētā. alia propter indigētā. Pro
 pter pueniētā. qz oīs creatura mag
 nis ducit in deū q̄ i aliquid aliud. Pro
 pter indigētā qz cū de⁹ tanq̄ lux sūma
 spiritalis nō possit cognosci i sua spūa
 litate ab intellectu quasi materiali lux
 e idiget aīa vt cognoscat ipm. s. p crea
 turam. ¶ Ad illud qd obijctur qz cog
 nitio creature est via in errorem. di
 cendū qz duplex est cognoscere creaturā.
 Vel quātū ad proprietates spāles
 q̄ sūt imperfectōnis. Vel quātū ad
 conditiones generales que sūt ppletio
 nis. Si quātū ad spāles conditiones
 imperfectōnis. hoc est duplex. aut attri
 buendo deo. aut remouēdo. primo mō
 est via erroris. scdo mō est via cogni
 scōis. ⁊ sic cognoscitur deus per abla
 tionē. Si aut cognoscatur quo ad con
 ditiones pfectionis. sic pōt esse duplex
 sicut pictura duplex cognoscit aut sicut
 pictura aut sicut imago. Un aut sicut
 in pulchritudine creature. aut per illa
 scditur in altud. Si primo mō tūc i via
 denotatiōis. Un Aug. de li. ar. Uel hīs
 qui putus tuos p te amat. ⁊ oberrant
 in vestigiis tuis. ⁊ derelinquūt te ducē
 Si scdo modo prout est via in altud. sic
 est rō cognoscendī per superexcellē
 tiam. qz omnis proprietās nobilis in
 creatura deo est attribuenda in sum
 mo. ⁊ sic p̄ illud. ¶ Ad illud qd
 obijctur qz tenebrosū medium nou
 est via cognoscendī lucem. dicendū
 qz est oculus benedispōitus. ⁊ oculus

lippus. De oculo hñ disposito verū est
 sed nō de lippo cui nubes obtegēs vel
 terra suscipiens lūminis claritatem.
 est medium videndī solem. Sic intelle
 ctui nostro qui se hz sicut oculus nos
 ctus ad manifestissimā nature. ¶ Ad
 illud qd obijctur de defectu cōtātis
 dicendū qz si non est commune per
 vniocōtionem tū est commune per
 analogiam que dicit habitudinem duo
 rum ad duo. vt in nana ⁊ ductore vel
 vnus ad vnum. vt exemplaris ad exē
 platum. ¶ Ad illud qd obijctur qz sēs
 per sūt infiniti gradus. dicendū qz
 ascensus in deum potest esse dupl̄.
 Aut quantum ad aspectum presentie. ⁊
 sic quelibet creatura nata est ducere
 in deum nec sic sūt infiniti gradus.
 Aut quantum ad equalitatem equipar
 tantie. ⁊ sic est verum qz sūt infiniti.
 qz bonū creatum quantūcūqz dus
 plicatum nunq̄ equiparatur increato
 ¶ Primus autem gradus quantum ad
 ascensum ad aspectum presentie est in
 consideratōe visibilium. ¶ Scdo in cō
 sideratōe inuisibilium vt anime vel
 alterius substantie spūalis. ¶ Tertius
 est ab anima tu deum: qz imago ab ipsa
 veritate formatur. ⁊ deo immediate cō
 iungitur. ¶ Ad illud qd vltimo querit
 de dōtia vestigiū ⁊ imaginē. quidā assi
 gnāt talē dōtia qz vestigiū est i sensibili
 bus. imago in spiritalibus. S; ista po
 sitio vel distinctio non valet qz vestigi
 um est etiā in spiritalibus. Nam vnt
 tas veritas bonitas in quibus consistit
 vestigiū sūt conditiones maxime
 vniuersales ⁊ intelligibiles. Alij aus
 tem dicunt qz vestigiū dicitur qz res
 presentat secundum partem. sed imago
 secundum totum. Sed hec iterum diffe
 rentia nō valet. Quia cū deus sit sūm
 plex non hz representās secūdū partem
 Cū iterū sit infinitus a nullo oīno crea
 tura. nec ēt a toto mundo pōt represe
 tari secundum totum. Et ideo intelli
 gendū qz cū creatura ducat in cogit
 tionem dei per modū vmbie ⁊ per mo
 dum imaginis differentia eorum nos
 tior a qua etiā denominatur accipit
 tur penes modum representandī. Nam
 vmbia dicitur in quantum representat
 in quadam elongatione et confusione.
 vestigiū in quadam elongatione
 sed distinctione. imago vero in qua
 dam propinquitate et distinctione.

13

15

16

19

84

Et hac differentia colligitur secunda que est penes conditiones in quibus attenduntur hec. ¶ Nam creature dicuntur umbra quantum ad proprietates: que respiciunt deum in aliquo genere cause secundum rationem cause indeterminatam. Vestigium quantum ad proprietatem que respicit deum sub ratione triplicis cause efficientis formalis et finalis sicut sunt unum verum et bonum. Imago quantum ad conditiones que respiciunt deum non tantum in ratione cause sed et objecti que sunt memoria intelligentia et voluntas. Et his concluduntur alie due differentie quantum ad ea ad que ducunt. Nam creatura ut umbra ducit ad cognitionem communium ut communia vestigium in cognitionem communium ut appropriata imago ad cognitionem propriorum ut propria. Alia differentia est penes ea in quibus reperiuntur.

Quoniam enim omnis creatura comparatur ad deum in ratione cause: et in ratione triplicis cause: ideo omnis creatura est umbra vel vestigium. Sed quoniam sola rationalis creatura comparatur ad deum ut objectum: quia sola est capax dei per cognitionem et amorem: ideo sola est imago.

Questio. iij. Utrum cognituras sit hominis quantum ad omnem statum. Quod sit hominis quantum ad primum statum: scilicet ostenditur. Homo in statu innocentie non cognoscebat facie ad faciem: sed si cognoscebat deum cognoscebat per effectum: sed per vestigium: ergo per creaturam. ¶ Item in homine in statu innocentie: cognitio sensibilis non erat impedimentum: sed in amminiculum cognitionis intellectus: sed cognitio intellectus propter quam factus est homo est cognitio dei: ergo omnis cognitio sensibilis in primo homine ordinabatur ad hanc. Sed cognitio dei per amminiculum sensibilem est cognitio per creaturam ergo. ¶ Item si sit hominis quantum ad statum beatitudinis ut quod beati cognoscunt creaturas sed non sistant in illa sed referunt ad deum. ergo cognoscunt deum per creaturam. ¶ Item omnia beate anime laudant deum per creaturas: sed laudare deum per creaturas est cognoscere per creaturas: ergo. ¶ Sed quod quoniam sit hominis istanti sic ostenditur.

Cognitio vestigium est cognitio per mediu sed mens ut dicit Augustinus. immediate ab ipsa veritate format: ergo talis cognitio non convenit humane nature quantum ad illum statum: nec etiam quantum ad alium.

¶ Item non est rectus ordo quod propria quous pervenit in finem per mediu magis distans: sed homo in statu primo erat propinquior deo ceteris creaturis: ergo non conveniebat et pervenire ad cognitionem dei per alias creaturas. ¶ Item quod non sit hominis talis cognitio quantum ad statum beatitudinis videtur quia cognitio per vestigium est cognitio per manuductionem: ergo non est cognitio perfecta et si non est cognitio perfecta: ergo est ex parte: et si est ex parte ergo non manet in beatis: quia in ipsis equaliabitur quod est ex parte. ¶ Item vestigium siue creatura est sicut scala ad ascendendum vel sicut via ad perveniendum ad deum: sed cum perventum est ad terminum non est usus vie alterius: ergo similiter cum homo est sursum: non indiget scala: nam cum cognitio beatorum immunditate est in deum: ergo non est per creaturas.

¶ Item ad intellectum predictorum notandum: quod aliud est cognoscere deum in creatura aliud per creaturas. Cognoscere deum in creatura est cognoscere ipsum per naturam et influentiam in creatura. et hoc quidem est viatorum semiplene sed cognoscere deum perfecte. ¶ Unde dicit Augustinus in fine libri de civitate dei. quoniam tunc expressse deus videbitur quando deus erit oia in oibus. Cognoscere autem deum per creaturam est elenari a cognitione creature ad cognitionem dei: quasi per scalam mediam: et hoc est proprie viatorum sicut dicit Hieronymus ad Augustinum. Aliter tamen convenit homini in statu nature institute: et nature lapsae: quia in statu primo cognoscebat deum per creaturam tanquam per speculum clarum: sed post lapsum cognovit tanquam per speculum et enigmas: sicut dicit apostolus. 1. Cor. xiii. propter obnubilationem intellectus et peiorationem rerum. ¶ Ad illud ergo quod obijciatur de statu beatitudinis dicendum quod sicut dicitur est beatorum non est cognoscere per creaturas: sed potius in creaturis: et rationes que videntur probare contrarium non probant: sed potius quod cognoscatur ab eis in creaturis.

¶ Ad illud quod obijciatur de statu innoco

centie: q̄ mēs immediate format̄. **21**
 Dicendū q̄ duplex est mediū. s. dīspō
 nens et efficiens. De primo medio dī
 intelligi qd̄ dicit̄ Aug. sed de secundo
 nō. qm̄ deus est mediū efficiēs et ob
 lectum ipsius mētis. ¶ Illud aut̄ per
 bum dicit̄ Aug. p̄tra p̄hos quor̄ opti
 nō erat q̄ mēs nō contingeretur eter
 ne veritati immediate. sed mediantē
 aliqua intelligentia. ¶ Ad illud quod
 obijciatur q̄ non est rectus ordo. dicen
 dum q̄ dupliciter pōt̄ considerari ho
 mo vel ens in se vel extra: primo mo
 do non peruenit per creaturas a se in
 deum. sed ens extra se per cognitio
 nē creaturarū recolligitur i se et ele
 uatur supra se. ¶ Vel dicēdū q̄ alie crea
 ture possunt considerari vt res. vel vt
 signa. primo modo sunt inferiores ho
 mines secundo modo sunt media in de
 uentendo siue in via non in termino.
 quia ille nō perueniunt. sed per illas
 peruenit homo ad deū illis posse re
 licitis.

Questio. iiii. **22** *volita* Quid
 sit d̄ deo co
 gnoscibile p̄ creaturas. Et d̄ ap̄lus q̄
 sempiterna virtus et diuinitas. et que
 ritur vtrum per creaturas possit co
 gnosci personarū pluralitas: vt q̄ sic
 quia phi nō habuerunt cognitioēz de
 deo nisi per creaturas. et cognouerūt
 trinitatē. ergo et. ¶ **23** ¶ **24** ¶ **25** ¶ **26** ¶ **27** ¶ **28** ¶ **29** ¶ **30** ¶ **31** ¶ **32** ¶ **33** ¶ **34** ¶ **35** ¶ **36** ¶ **37** ¶ **38** ¶ **39** ¶ **40** ¶ **41** ¶ **42** ¶ **43** ¶ **44** ¶ **45** ¶ **46** ¶ **47** ¶ **48** ¶ **49** ¶ **50** ¶ **51** ¶ **52** ¶ **53** ¶ **54** ¶ **55** ¶ **56** ¶ **57** ¶ **58** ¶ **59** ¶ **60** ¶ **61** ¶ **62** ¶ **63** ¶ **64** ¶ **65** ¶ **66** ¶ **67** ¶ **68** ¶ **69** ¶ **70** ¶ **71** ¶ **72** ¶ **73** ¶ **74** ¶ **75** ¶ **76** ¶ **77** ¶ **78** ¶ **79** ¶ **80** ¶ **81** ¶ **82** ¶ **83** ¶ **84** ¶ **85** ¶ **86** ¶ **87** ¶ **88** ¶ **89** ¶ **90** ¶ **91** ¶ **92** ¶ **93** ¶ **94** ¶ **95** ¶ **96** ¶ **97** ¶ **98** ¶ **99** ¶ **100** ¶ **101** ¶ **102** ¶ **103** ¶ **104** ¶ **105** ¶ **106** ¶ **107** ¶ **108** ¶ **109** ¶ **110** ¶ **111** ¶ **112** ¶ **113** ¶ **114** ¶ **115** ¶ **116** ¶ **117** ¶ **118** ¶ **119** ¶ **120** ¶ **121** ¶ **122** ¶ **123** ¶ **124** ¶ **125** ¶ **126** ¶ **127** ¶ **128** ¶ **129** ¶ **130** ¶ **131** ¶ **132** ¶ **133** ¶ **134** ¶ **135** ¶ **136** ¶ **137** ¶ **138** ¶ **139** ¶ **140** ¶ **141** ¶ **142** ¶ **143** ¶ **144** ¶ **145** ¶ **146** ¶ **147** ¶ **148** ¶ **149** ¶ **150** ¶ **151** ¶ **152** ¶ **153** ¶ **154** ¶ **155** ¶ **156** ¶ **157** ¶ **158** ¶ **159** ¶ **160** ¶ **161** ¶ **162** ¶ **163** ¶ **164** ¶ **165** ¶ **166** ¶ **167** ¶ **168** ¶ **169** ¶ **170** ¶ **171** ¶ **172** ¶ **173** ¶ **174** ¶ **175** ¶ **176** ¶ **177** ¶ **178** ¶ **179** ¶ **180** ¶ **181** ¶ **182** ¶ **183** ¶ **184** ¶ **185** ¶ **186** ¶ **187** ¶ **188** ¶ **189** ¶ **190** ¶ **191** ¶ **192** ¶ **193** ¶ **194** ¶ **195** ¶ **196** ¶ **197** ¶ **198** ¶ **199** ¶ **200** ¶ **201** ¶ **202** ¶ **203** ¶ **204** ¶ **205** ¶ **206** ¶ **207** ¶ **208** ¶ **209** ¶ **210** ¶ **211** ¶ **212** ¶ **213** ¶ **214** ¶ **215** ¶ **216** ¶ **217** ¶ **218** ¶ **219** ¶ **220** ¶ **221** ¶ **222** ¶ **223** ¶ **224** ¶ **225** ¶ **226** ¶ **227** ¶ **228** ¶ **229** ¶ **230** ¶ **231** ¶ **232** ¶ **233** ¶ **234** ¶ **235** ¶ **236** ¶ **237** ¶ **238** ¶ **239** ¶ **240** ¶ **241** ¶ **242** ¶ **243** ¶ **244** ¶ **245** ¶ **246** ¶ **247** ¶ **248** ¶ **249** ¶ **250** ¶ **251** ¶ **252** ¶ **253** ¶ **254** ¶ **255** ¶ **256** ¶ **257** ¶ **258** ¶ **259** ¶ **260** ¶ **261** ¶ **262** ¶ **263** ¶ **264** ¶ **265** ¶ **266** ¶ **267** ¶ **268** ¶ **269** ¶ **270** ¶ **271** ¶ **272** ¶ **273** ¶ **274** ¶ **275** ¶ **276** ¶ **277** ¶ **278** ¶ **279** ¶ **280** ¶ **281** ¶ **282** ¶ **283** ¶ **284** ¶ **285** ¶ **286** ¶ **287** ¶ **288** ¶ **289** ¶ **290** ¶ **291** ¶ **292** ¶ **293** ¶ **294** ¶ **295** ¶ **296** ¶ **297** ¶ **298** ¶ **299** ¶ **300** ¶ **301** ¶ **302** ¶ **303** ¶ **304** ¶ **305** ¶ **306** ¶ **307** ¶ **308** ¶ **309** ¶ **310** ¶ **311** ¶ **312** ¶ **313** ¶ **314** ¶ **315** ¶ **316** ¶ **317** ¶ **318** ¶ **319** ¶ **320** ¶ **321** ¶ **322** ¶ **323** ¶ **324** ¶ **325** ¶ **326** ¶ **327** ¶ **328** ¶ **329** ¶ **330** ¶ **331** ¶ **332** ¶ **333** ¶ **334** ¶ **335** ¶ **336** ¶ **337** ¶ **338** ¶ **339** ¶ **340** ¶ **341** ¶ **342** ¶ **343** ¶ **344** ¶ **345** ¶ **346** ¶ **347** ¶ **348** ¶ **349** ¶ **350** ¶ **351** ¶ **352** ¶ **353** ¶ **354** ¶ **355** ¶ **356** ¶ **357** ¶ **358** ¶ **359** ¶ **360** ¶ **361** ¶ **362** ¶ **363** ¶ **364** ¶ **365** ¶ **366** ¶ **367** ¶ **368** ¶ **369** ¶ **370** ¶ **371** ¶ **372** ¶ **373** ¶ **374** ¶ **375** ¶ **376** ¶ **377** ¶ **378** ¶ **379** ¶ **380** ¶ **381** ¶ **382** ¶ **383** ¶ **384** ¶ **385** ¶ **386** ¶ **387** ¶ **388** ¶ **389** ¶ **390** ¶ **391** ¶ **392** ¶ **393** ¶ **394** ¶ **395** ¶ **396** ¶ **397** ¶ **398** ¶ **399** ¶ **400** ¶ **401** ¶ **402** ¶ **403** ¶ **404** ¶ **405** ¶ **406** ¶ **407** ¶ **408** ¶ **409** ¶ **410** ¶ **411** ¶ **412** ¶ **413** ¶ **414** ¶ **415** ¶ **416** ¶ **417** ¶ **418** ¶ **419** ¶ **420** ¶ **421** ¶ **422** ¶ **423** ¶ **424** ¶ **425** ¶ **426** ¶ **427** ¶ **428** ¶ **429** ¶ **430** ¶ **431** ¶ **432** ¶ **433** ¶ **434** ¶ **435** ¶ **436** ¶ **437** ¶ **438** ¶ **439** ¶ **440** ¶ **441** ¶ **442** ¶ **443** ¶ **444** ¶ **445** ¶ **446** ¶ **447** ¶ **448** ¶ **449** ¶ **450** ¶ **451** ¶ **452** ¶ **453** ¶ **454** ¶ **455** ¶ **456** ¶ **457** ¶ **458** ¶ **459** ¶ **460** ¶ **461** ¶ **462** ¶ **463** ¶ **464** ¶ **465** ¶ **466** ¶ **467** ¶ **468** ¶ **469** ¶ **470** ¶ **471** ¶ **472** ¶ **473** ¶ **474** ¶ **475** ¶ **476** ¶ **477** ¶ **478** ¶ **479** ¶ **480** ¶ **481** ¶ **482** ¶ **483** ¶ **484** ¶ **485** ¶ **486** ¶ **487** ¶ **488** ¶ **489** ¶ **490** ¶ **491** ¶ **492** ¶ **493** ¶ **494** ¶ **495** ¶ **496** ¶ **497** ¶ **498** ¶ **499** ¶ **500** ¶ **501** ¶ **502** ¶ **503** ¶ **504** ¶ **505** ¶ **506** ¶ **507** ¶ **508** ¶ **509** ¶ **510** ¶ **511** ¶ **512** ¶ **513** ¶ **514** ¶ **515** ¶ **516** ¶ **517** ¶ **518** ¶ **519** ¶ **520** ¶ **521** ¶ **522** ¶ **523** ¶ **524** ¶ **525** ¶ **526** ¶ **527** ¶ **528** ¶ **529** ¶ **530** ¶ **531** ¶ **532** ¶ **533** ¶ **534** ¶ **535** ¶ **536** ¶ **537** ¶ **538** ¶ **539** ¶ **540** ¶ **541** ¶ **542** ¶ **543** ¶ **544** ¶ **545** ¶ **546** ¶ **547** ¶ **548** ¶ **549** ¶ **550** ¶ **551** ¶ **552** ¶ **553** ¶ **554** ¶ **555** ¶ **556** ¶ **557** ¶ **558** ¶ **559** ¶ **560** ¶ **561** ¶ **562** ¶ **563** ¶ **564** ¶ **565** ¶ **566** ¶ **567** ¶ **568** ¶ **569** ¶ **570** ¶ **571** ¶ **572** ¶ **573** ¶ **574** ¶ **575** ¶ **576** ¶ **577** ¶ **578** ¶ **579** ¶ **580** ¶ **581** ¶ **582** ¶ **583** ¶ **584** ¶ **585** ¶ **586** ¶ **587** ¶ **588** ¶ **589** ¶ **590** ¶ **591** ¶ **592** ¶ **593** ¶ **594** ¶ **595** ¶ **596** ¶ **597** ¶ **598** ¶ **599** ¶ **600** ¶ **601** ¶ **602** ¶ **603** ¶ **604** ¶ **605** ¶ **606** ¶ **607** ¶ **608** ¶ **609** ¶ **610** ¶ **611** ¶ **612** ¶ **613** ¶ **614** ¶ **615** ¶ **616** ¶ **617** ¶ **618** ¶ **619** ¶ **620** ¶ **621** ¶ **622** ¶ **623** ¶ **624** ¶ **625** ¶ **626** ¶ **627** ¶ **628** ¶ **629** ¶ **630** ¶ **631** ¶ **632** ¶ **633** ¶ **634** ¶ **635** ¶ **636** ¶ **637** ¶ **638** ¶ **639** ¶ **640** ¶ **641** ¶ **642** ¶ **643** ¶ **644** ¶ **645** ¶ **646** ¶ **647** ¶ **648** ¶ **649** ¶ **650** ¶ **651** ¶ **652** ¶ **653** ¶ **654** ¶ **655** ¶ **656** ¶ **657** ¶ **658** ¶ **659** ¶ **660** ¶ **661** ¶ **662** ¶ **663** ¶ **664** ¶ **665** ¶ **666** ¶ **667** ¶ **668** ¶ **669** ¶ **670** ¶ **671** ¶ **672** ¶ **673** ¶ **674** ¶ **675** ¶ **676** ¶ **677** ¶ **678** ¶ **679** ¶ **680** ¶ **681** ¶ **682** ¶ **683** ¶ **684** ¶ **685** ¶ **686** ¶ **687** ¶ **688** ¶ **689** ¶ **690** ¶ **691** ¶ **692** ¶ **693** ¶ **694** ¶ **695** ¶ **696** ¶ **697** ¶ **698** ¶ **699** ¶ **700** ¶ **701** ¶ **702** ¶ **703** ¶ **704** ¶ **705** ¶ **706** ¶ **707** ¶ **708** ¶ **709** ¶ **710** ¶ **711** ¶ **712** ¶ **713** ¶ **714** ¶ **715** ¶ **716** ¶ **717** ¶ **718** ¶ **719** ¶ **720** ¶ **721** ¶ **722** ¶ **723** ¶ **724** ¶ **725** ¶ **726** ¶ **727** ¶ **728** ¶ **729** ¶ **730** ¶ **731** ¶ **732** ¶ **733** ¶ **734** ¶ **735** ¶ **736** ¶ **737** ¶ **738** ¶ **739** ¶ **740** ¶ **741** ¶ **742** ¶ **743** ¶ **744** ¶ **745** ¶ **746** ¶ **747** ¶ **748** ¶ **749** ¶ **750** ¶ **751** ¶ **752** ¶ **753** ¶ **754** ¶ **755** ¶ **756** ¶ **757** ¶ **758** ¶ **759** ¶ **760** ¶ **761** ¶ **762** ¶ **763** ¶ **764** ¶ **765** ¶ **766** ¶ **767** ¶ **768** ¶ **769** ¶ **770** ¶ **771** ¶ **772** ¶ **773** ¶ **774** ¶ **775** ¶ **776** ¶ **777** ¶ **778** ¶ **779** ¶ **780** ¶ **781** ¶ **782** ¶ **783** ¶ **784** ¶ **785** ¶ **786** ¶ **787** ¶ **788** ¶ **789** ¶ **790** ¶ **791** ¶ **792** ¶ **793** ¶ **794** ¶ **795** ¶ **796** ¶ **797** ¶ **798** ¶ **799** ¶ **800** ¶ **801** ¶ **802** ¶ **803** ¶ **804** ¶ **805** ¶ **806** ¶ **807** ¶ **808** ¶ **809** ¶ **810** ¶ **811** ¶ **812** ¶ **813** ¶ **814** ¶ **815** ¶ **816** ¶ **817** ¶ **818** ¶ **819** ¶ **820** ¶ **821** ¶ **822** ¶ **823** ¶ **824** ¶ **825** ¶ **826** ¶ **827** ¶ **828** ¶ **829** ¶ **830** ¶ **831** ¶ **832** ¶ **833** ¶ **834** ¶ **835** ¶ **836** ¶ **837** ¶ **838** ¶ **839** ¶ **840** ¶ **841** ¶ **842** ¶ **843** ¶ **844** ¶ **845** ¶ **846** ¶ **847** ¶ **848** ¶ **849** ¶ **850** ¶ **851** ¶ **852** ¶ **853** ¶ **854** ¶ **855** ¶ **856** ¶ **857** ¶ **858** ¶ **859** ¶ **860** ¶ **861** ¶ **862** ¶ **863** ¶ **864** ¶ **865** ¶ **866** ¶ **867** ¶ **868** ¶ **869** ¶ **870** ¶ **871** ¶ **872** ¶ **873** ¶ **874** ¶ **875** ¶ **876** ¶ **877** ¶ **878** ¶ **879** ¶ **880** ¶ **881** ¶ **882** ¶ **883** ¶ **884** ¶ **885** ¶ **886** ¶ **887** ¶ **888** ¶ **889** ¶ **890** ¶ **891** ¶ **892** ¶ **893** ¶ **894** ¶ **895** ¶ **896** ¶ **897** ¶ **898** ¶ **899** ¶ **900** ¶ **901** ¶ **902** ¶ **903** ¶ **904** ¶ **905** ¶ **906** ¶ **907** ¶ **908** ¶ **909** ¶ **910** ¶ **911** ¶ **912** ¶ **913** ¶ **914** ¶ **915** ¶ **916** ¶ **917** ¶ **918** ¶ **919** ¶ **920** ¶ **921** ¶ **922** ¶ **923** ¶ **924** ¶ **925** ¶ **926** ¶ **927** ¶ **928** ¶ **929** ¶ **930** ¶ **931** ¶ **932** ¶ **933** ¶ **934** ¶ **935** ¶ **936** ¶ **937** ¶ **938** ¶ **939** ¶ **940** ¶ **941** ¶ **942** ¶ **943** ¶ **944** ¶ **945** ¶ **946** ¶ **947** ¶ **948** ¶ **949** ¶ **950** ¶ **951** ¶ **952** ¶ **953** ¶ **954** ¶ **955** ¶ **956** ¶ **957** ¶ **958** ¶ **959** ¶ **960** ¶ **961** ¶ **962** ¶ **963** ¶ **964** ¶ **965** ¶ **966** ¶ **967** ¶ **968** ¶ **969** ¶ **970** ¶ **971** ¶ **972** ¶ **973** ¶ **974** ¶ **975** ¶ **976** ¶ **977** ¶ **978** ¶ **979** ¶ **980** ¶ **981** ¶ **982** ¶ **983** ¶ **984** ¶ **985** ¶ **986** ¶ **987** ¶ **988** ¶ **989** ¶ **990** ¶ **991** ¶ **992** ¶ **993** ¶ **994** ¶ **995** ¶ **996** ¶ **997** ¶ **998** ¶ **999** ¶ **1000** ¶ **1001** ¶ **1002** ¶ **1003** ¶ **1004** ¶ **1005** ¶ **1006** ¶ **1007** ¶ **1008** ¶ **1009** ¶ **1010** ¶ **1011** ¶ **1012** ¶ **1013** ¶ **1014** ¶ **1015** ¶ **1016** ¶ **1017** ¶ **1018** ¶ **1019** ¶ **1020** ¶ **1021** ¶ **1022** ¶ **1023** ¶ **1024** ¶ **1025** ¶ **1026** ¶ **1027** ¶ **1028** ¶ **1029** ¶ **1030** ¶ **1031** ¶ **1032** ¶ **1033** ¶ **1034** ¶ **1035** ¶ **1036** ¶ **1037** ¶ **1038** ¶ **1039** ¶ **1040** ¶ **1041** ¶ **1042** ¶ **1043** ¶ **1044** ¶ **1045** ¶ **1046** ¶ **1047** ¶ **1048** ¶ **1049** ¶ **1050** ¶ **1051** ¶ **1052** ¶ **1053** ¶ **1054** ¶ **1055** ¶ **1056** ¶ **1057** ¶ **1058** ¶ **1059** ¶ **1060** ¶ **1061** ¶ **1062** ¶ **1063** ¶ **1064** ¶ **1065** ¶ **1066** ¶ **1067** ¶ **1068** ¶ **1069** ¶ **1070** ¶ **1071** ¶ **1072** ¶ **1073** ¶ **1074** ¶ **1075** ¶ **1076** ¶ **1077** ¶ **1078** ¶ **1079** ¶ **1080** ¶ **1081** ¶ **1082** ¶ **1083** ¶ **1084** ¶ **1085** ¶ **1086** ¶ **1087** ¶ **1088** ¶ **1089** ¶ **1090** ¶ **1091** ¶ **1092** ¶ **1093** ¶ **1094** ¶ **1095** ¶ **1096** ¶ **1097** ¶ **1098** ¶ **1099** ¶ **1100** ¶ **1101** ¶ **1102** ¶ **1103** ¶ **1104** ¶ **1105** ¶ **1106** ¶ **1107** ¶ **1108** ¶ **1109** ¶ **1110** ¶ **1111** ¶ **1112** ¶ **1113** ¶ **1114** ¶ **1115** ¶ **1116** ¶ **1117** ¶ **1118** ¶ **1119** ¶ **1120** ¶ **1121** ¶ **1122** ¶ **1123** ¶ **1124** ¶ **1125** ¶ **1126** ¶ **1127** ¶ **1128** ¶ **1129** ¶ **1130** ¶ **1131** ¶ **1132** ¶ **1133** ¶ **1134** ¶ **1135** ¶ **1136** ¶ **1137** ¶ **1138** ¶ **1139** ¶ **1140** ¶ **1141** ¶ **1142** ¶ **1143** ¶ **1144** ¶ **1145** ¶ **1146** ¶ **1147** ¶ **1148** ¶ **1149** ¶ **1150** ¶ **1151** ¶ **1152** ¶ **1153** ¶ **1154** ¶ **1155** ¶ **1156** ¶ **1157** ¶ **1158** ¶ **1159** ¶ **1160** ¶ **1161** ¶ **1162** ¶ **1163** ¶ **1164** ¶ **1165** ¶ **1166** ¶ **1167** ¶ **1168** ¶ **1169** ¶ **1170** ¶ **1171** ¶ **1172** ¶ **1173** ¶ **1174** ¶ **1175** ¶ **1176** ¶ **1177** ¶ **1178** ¶ **1179** ¶ **1180** ¶ **1181** ¶

24 Ad illud qd obijciatur de isto signo dicitur et bene: quia sapientes ideo dicitur defecisse in tertio signo: quia defecerunt in cognitione effectus potissimi: me unitatis scilicet redemptionis.

25 Ad aliud dicitur cendum qd vestitum dicitur distinctione proprietate: tunc essentialium: tunc hinc rñdet trinitas appropriata totum non proprietate siue personarum.

26 Ad illud qd obijciatur de imagine dñi qd est cognoscere autem in se id qd est et cognitio ista est rationalis vel in se id qd est magis: et cognitio ista est solus fides.

27 Ad illud qd obijciatur dicitur difficultus est cognoscere mundum: dicitur qd istud intelligitur supposito dicitur: non amintculo: simpliciter autem loquendo falsum est. Citius enim homo disponeretur ad fidem quam acquireret cognitionem philosophice. Intellectus tamen non plus potest in cognitionem rerum mundanarum quam trinitatis: quia illa est supra rationem et contrarium eius videtur in sensu: et ideo indiget noua elenatione: ut pote cognitione per illuminationem. Hinc vero ad eam ratio. Hec est secunda pars huius distinctionis: in qua magister probat trinitatem et unitatem per similitudinem propinquam et expressam: cuius modi est imago. Et dicitur hanc partem in duas. In prima ostendit trinitatem et unitatem in creatore: per trinitatem et unitatem consideratam in potentibus a se. In

secunda vero in habitibus. ibi. Potest etiam alio modo. et. Et prima iterum pars habet quatuor particulas. In quarum prima ostendit ubi quæda sit imago in a se: quoniam in parte superiori et trinitas

nienda est quo natura nostra nil habet melius. i. in mente. In ipsa etiam mente antequam sit particeps dei eius imago reperitur: et si enim amissa dei participatione deformis sit: imago dei tamen permanet. Et enim ipso imago dei est mens quo capax eius est: eiusque particeps esse potest. Tamen ergo in ea trinitatem que deus est inquiram. Et ecce enim mens inuenit sui: intelligit se: diligit se: hec si cernimus: trinitatem: non dicitur quidem deum: sed imaginem dei. hic enim quedam apparet

mens quid sit. In quarta autem docet cauere errorem qui possit causari et cuius ex ostensione trinitatis create quod omni modo similitudo dicitur ad creaturam: ubi ostendit quod magis est dissimilitudo imaginis ad deum. Ubi iuramentum caueat. Et sic secunda pars in qua magister intendit investigare imaginem in habitibus: quod possibile est dicitur in quatuor particulis: primo enim illa tangit in quibus imago

trinitatis attendit ad se mens/ notitia/ et amor. Et secundo illis partibus ostendit quod in his attendit imago per substantiam unitatem ostendit et equitatem. ibi. Hec autem trinitas. et. Tertio ostendit quod mens personata in participatione trinitatis create patet ad videndum et cognoscendum trinitatem in creatam in unitate. ibi. Mens itaque ratio. Quarto vero breuiter recolligit quod se demonstrata. ibi. Quare propter iuxta istam considerationem. Et imago dei fiamen permanet. d.iii.

Mens quid sit.

Contra hoc obicitur auctoritate ps. Dñe in ciuitate imaginem eorum ad nihil rediges.

CRñ. Imago dicitur dupliciter. Uno modo quantum ad substantiale esse: et hoc respectu trinitates personarum et ordinem et equalitatem et sic semper permanet. Alio modo put supra esse ad dicitur huius esse: ut de coram honoris: et hoc potest perdit. Quod huius cum hoc nomine esset non intellerit.

CP Memoria vixit ad aliquid. Obicitur quod memoria intelligitur ita voluntas sicut iudicamento respectu actus. **CRñ.** Memoria dicitur quod memoria dicitur magis ad se quam memoria vel intelligentia.

CRñ. Dominus dicitur ad aliquid dupliciter. Vel proprie et per se: sicut per se huius: vel ratione alicuius annexi: quod habet respectu annexum et inclinationem: et sic memoria dicitur ad aliquid: quod innatum huius respectu ad memoriam: sicut intelligentia ad intelligentiam: et voluntas ad voluntatem: et hec obiecta adiuncta esse habent respectu. Et sic per obiectum. **CA**d illud quod queritur de memoria dicitur ab actu essentiali:

trinitas memorie/intelligentie/et amoris. hec ergo tria potissime tractamus memoriam/intelligentiam/voluntatem.

CRñ. Tunc agit imaginis potestates quod si trinitas unitas/equalitas. **CRñ.** hec ergo tria vixit Aug. ait in libro. x. de tri. non sunt tres vite: sed vna vita nec tres mentes: sed vna mens vna eentia.

CP Memoria dicitur ad aliquid et intelligentia et voluntas sicut dilectio sicut ad aliquid dicitur. **UT** vero dicitur ad se ipsam et mens et eentia. hec ergo tria eo vnum sunt quo vna vita/vna mens/vna eentia: et quicquid aliud ad seipsam singula dicunt: et sicut non pluraliter sed singuliter dicitur eo. **HO** tria sunt quod ad se invicem referunt.

CEqualia etiam sunt non solum singula singulis: sed etiam singula omnibus. Alioquin non se invicem ca-

pterea est intelligendum quod quo est potest intelligi quantum dat alie esse generalissimum: et sic dicitur essentia. **UT** in quantum dat esse se generale: et sic dicitur vita: quia alia est in genere ventum. **UT** in quantum dat esse speciale: et sic dicitur mens. **ME**ns enim non dicitur nisi quod vult vita intellectiva. **UT** alia in se dicitur eentia: ut actus coram potest vita ut potestibilis a deo mens.

UT tota ergo mea memoria et intelligentia et voluntas simul memini. **QU**d enim memorie mee non memini. illud non est in memoria mea: nihil autem tam in memoria est quam ipsa memoria: tota ergo memini. **IT**em quicquid intelligo intelligere me scio: et scio me velle quicquid volo: quicquid autem scio memini. **TOT**a ergo intelligentia tota voluntate mea memini. **S**icut cum hec tria intelligo tota sicut intelligo. **NE**que enim quicquid intelligibile est quod non intelligam nisi quod ignoro. **QU**d autem ignoro nec memini nec volo. **QU**icquid ergo intelligibile memini et volo per et intelligo. **U**oluntas mei est tota intelligentia totamque meam memoriam capit dum vult toto eo quod intelligo et memini. **C**um itaque iuncte singula: et omnia tota capiuntur equalia sunt tota singula totis singulis: et tota singula simul omnibus totis et hec tria vnum: vna vita: vna mens:

Vna essentia. Ecce illius summe unitatis atq; trinitatis: vbi vna est essentia et tres persone imago est humana mens licet impar. Mens autem hic pro animo ipso accipitur: vbi est illa imago trinitatis. proprie vero mens dicitur: vt ait Aug. non ipsa anima: sed quod in ea est excellens: qualiter sepe accipitur. Illud etiam sciendum est quod memoria non solum est absentium et preteritorum: sed et presentium: vt ait Aug. i. xiiij. libro de trinitate. Alioquin non se caperet.

Dubitatio ex predictis oritur: vtrum anima sit sue potentie et quomodo illa tria dicantur vna essentia.

Hic attendendum est diligenter ex quo sensu accipiendum sit quod supra dixit: illa tria. scilicet memoria animi intelligentiam et volunta- tem esse vnum: vnam mentem: vnam essentiam: quod vtiq; non vnde esse verum iuxta proprietatem sermonis. Mens enim. i. spiritus rationalis essentia est spiritus et incorporea. Illa vero tria naturales proprietates seu vires sunt ipsius mens et a se inuicem differunt: quia memoria non est intelligentia vel voluntas: nec intelligentia voluntas siue amor. Et hec tria et ad seipsa referunt: vt ait Augustinus. i. ix. libro de trinitate. Mens enim amare seipsam vel meminisse non potest nisi et nouerit se. Quod amat vel meminit quod nescit. Mihi itaque modo tria ista inseparabilia sunt a ipsis: et tamen eorum singula simul omnia vna essentia est. cum et relative dicantur adiuicem. Sed iam videndum est quod hec

tria dicantur vna substantia. Quod quod. scilicet in ipsa anima vel mente substantia aliter existunt non sicut accidentia in subiecto: quod potest adesse vel abesse. Vnde Augustinus. in. ix. libro. de trinitate. ait Admonemur si vtiq; videre possumus hec in animo existere substantialiter non tantum in subiecto vt color in corpore quod et si relative dicantur adiuicem singula tamen substantia sunt in substantia sua. Ecce ex quo sensu illa tria dicantur esse vna vel vna substantia. Que tria vt Augustinus. ait. in. xv. libro. de trinitate. in mente naturam diuinitatis instituta quod quod vis uaciter respicit: et summa sit ea: vnde potest et sempiterna immutabilisq; natura recolere: conspici: concupisci. Reminiscit enim per memoriam: ituetur per intelligentiam: amplectitur per dilectionem: perfecto reperit illius summe trinitatis imaginem.

Docet cauere errorem: et quod in illa similitudine imaginis maxima est dissimilitudo. Verumtamen caueat ne hac imagine ab eadem trinitate factam ita ei comparet: vt omnino existimet similem: sed potius in qualicumque ista similitudine magnam quoque dissimilitudinem cernat.

Quod breuiter ostendi potest: homo vnde per ista tria meminit intelligit diligit que nec memoria est nec intelligentia nec dilectio: sed hec tres: vnde homo est: que tres hec tria: non ipse est hec tria. In illis homo summa simplicitate nature que deus est: spiritus vnde sit deus tamen tres persone sunt: pater et filius et spiritus sanctus: et hec tres persone sunt vnde deus. Aliud est itaque trinitas res ipsa: aliud ima-

Quomodo hec tria dicantur vna sub-stantia. Augu.

lib. xv. de trinitate.

Quia illa tria dicantur se inuicem relative

Prima de similitudine.

De ppil
la tria
hō dī t
imago.

go trinitatis in re alia: pp qua
imaginē ēt illud i quo sunt hec
tria: imago dī. s. hō. Sic ima
go dī r tabula r pictura q̄ est i
ea: s; tabula noie imagis ap
pellat pp picturam q̄ i ea est.

Cursus ista imago q̄ ē hō hās
illa tria vna psona cūlla hō tri
nitas nō vna psona ē: s; tres p
sone p̄ filij r fili⁹ p̄ris: r spūs
sctūs patris r filij. Itaq; ista
imagine trinitat; n̄ hec tria vn⁹
hō: s; vni⁹ hōis sūt. In illa hō

CIn illa hō
summa trinita
te. r ce. Innat
magr: q; tres p
sone nō sūt vni⁹
dei. Contra. v̄
dicere falsum.
Q; cū sit vnus
eēntie r eēntia
sit d; s; sē vni⁹
dei. Si dicas q;
n̄ seq̄t ego q̄ro
q̄re n̄ pcedit q;
tres psona sunt
vni⁹ dei. Si di
cas q; pp hoc
q; obliquis no
tat diuersitatē.
ergo cuz eēntia
nō sit diuersa a
psona nō p̄t de
ci tres psona sūt
vni⁹ eēntie.

CR̄n̄. dōm: q;
gēns aliqñ con
struitur i rōne
possessōis: v̄ n̄
dicat hōs petr̄
v̄t ioh̄s. Aliqñ
ex v̄t declaratio
nis: v̄t m̄lter ex
ḡegie forme.
aliqñ trāstine
p̄ creatura sa
lis. In̄t̄ aīctiue
construit ḡhale
cū spāl̄t: r sic p̄
dicat hōis v̄t p̄so
na dei. Ex v̄t de

c summa trinita
te: cui⁹ hec ima
go ē nō vni⁹ dei
sūt illa tria: sed
vnus de⁹: r tres
sunt ille psona n̄
vna psona. Illa
em̄ tria non hō
sūt. s; hōis sūt:
vel i hōie sunt.
Sed nūqd̄ pos
sum⁹ dicere tri
nitatē sic eē i dō
vt aliqd̄ dei sit:
nec ipsa sit de⁹.
Absit vt hoc cre
dam⁹. Dicam⁹
em̄ in mēte n̄ra
imaginē trinita
tis: s; exiguam
qualēcunq; eē.
q̄ summe trini
tatis ita gerit.

D similitudine: vt
ex maria parte
sit dissilis. Sciē
dam hō ē q; hec
trinitas mētis
(vt ait augu. in
ruj. li. de trin.)
nō p̄pterea tm̄

imago dei est:
quia sui memi
nerit mens r in
telligat ac dili
gat se: sed q; po
test ēt memini
se et intelligere
et amare illud a
quo facta est.

Alia assi
gnatio trinitat;
in aīa. s. mēs no
ticia amor. n
Cpōt etiā alio
mō alijsq; nomi
nibus distingui
trinitas i aīa q̄
est imago illius
summe et ineffa
bilis trinitatis:
vt et ait aug. in
nono li. de trin.
Mēs et noticia
eius r amor tria
quedam sunt.

Mens ei nouit
se r amat se: nec
amare se potest
nisi etiam noue
rit se: duo que
dam sunt mens
et noticia eius.
Item duo que
dam sunt mens
et amor eius.

Cum ergo se no
uit mens et amat
trinitas: scilicet mens amor et
noticia. Mens autem hic acci
pitur non pro anima: s; pro eo
quod in aīa excellentius est.
In his tribus. s. mente/
noticia/amore: attenditur ima
go propter consideratio: neq; r;

claratōis eēnt
tie: vt sportans
formā per mo
dū forme: et sic
dicunt tres per
sone vnus eēn
tie. q; ergo quā
do dicitur tres
personae sunt vs
nius dei. deus
non significat
nec per modū
forme: nec per
modum spect;
ficantis. tō in
telligitur per
modum possi
dentis: vel prin
cipantis. r tō
simp̄r ē falsa.

CŪt ex ma
xima pte sit dis
similis. Contra.
hoc videt fal
sum. Q; imago
est similitudo ex
pressa. s; simari
me est dissimil
is: nō est ima
go. R̄n̄. dicēdū
q; ē excessū sim
plicit̄ vel i ge
nere. Si q; loq;
mur de excessu
simplicit̄: sic
dico q; ala rō
nalis non ē val
de similis deo.
Si aut̄ loqua
mur in genere
creature: quia
tantum excedit
quantū pōt na
tura creata. sed
dicitur valde si

Secūda
dissimilit
tudo.

¶

De aliter
construit

inim et equalitatem. **H**ec autem tria cum sint distincta se invicem: dicuntur tamen esse unum: quia in anima substantialiter existit.

Et est ipsa mens quasi parens eius. Mens enim cum se cognoscit noticiam sui gignit: et est sola parens sue noticie.

Tertius est amor qui de ipsa mente et noticia procedit: dum mens cognoscit se et diligit se.

Non enim posset se diligere nisi cognosceret se: amat etiam placitam prolem: id est noticiam suam: et ita amor quidam complexus est parentis et proles. Nec minor est proles parente: dum tantam se novit mens quanta est: nec minor est amor parente et prole: id est mente et noticia: dum tantum se diligit mens quantum se novit: et quanta est. Sunt etiam hec singula in seipsis: quia et mens amans in amore est: et amor in amantis noticia: et noticia in mente nocente est. Ecce in his tribus qualescunque vestigium trinitatis apparet.

Quod ex imagine trinitatis create proficit mens ut cognoscatur increata trinitas et unitas.

Mens itaque rationalis considerans hec tria et illam vnam essentiam in qua ista sunt: extendit se ad contemplationem creatoris et videt unitatem in trinitate: et trinitatem in unitate. Intelligit enim unum deum esse vnam essentiam: unum principium. Intelligit enim:

quia si duo essent: vel uterque insufficientes essent: vel alter superflueret. quia si aliquid deesset uni quod haberet alter: non esset ibi summa perfectio. Si vero nichil uni deesset quod haberet alter cum in uno essent omnia alter superflueret. Intellexit ergo unum esse deum omnium auctorem: et vidit quod absque sapientia non sit quia si res facta et intellectus eius haberet sapientiam quam ab ipsa genita est: et quia sapientiam suam diligit intellexit etiam ibi esse amorem.

Epilogus de summe trinitatis unitate. q

Quapropter iuxta istam considerationem: ut ait Augustinus in libro de trinitate. Creamus patrem et filium et spiritum sanctum unum esse deum uniuersum creaturam conditorem et rectorum: nec patrem esse filium nec spiritum

missa et expressa similitudo dei.

Et si duo essent vel uterque insufficientes essent. Contra. Quia secundum istam monstrari posset quod non sit una persona. Item dicitur quod in per se fontis non potest esse superfluitas: quia si eis essent sufficientia. Unde si una esset superflua esset oes. Sed non potest ibi esse aliqua insufficientia: quia nihil plus habet tres quam una. Sed si essent due essent due sufficientie: et quelibet per se esset sufficiens. Si autem altera cum altera: quilibet esset in sufficientes: et ita patet quod non est simile de duabus essentis sicut de duabus personis. **E**t videtur quod absque se non sit. Contra. Sim hoc videtur quod per se sapientis sapientia genita. Dicitur quod ista persona non est intelligenda immediate. scilicet licet quia non est res facta. Sed hec sapientiam genita. Sed hoc intelligendum est sic. Dicitur in basilio. Sed est nata cognoscere. Sed si hec sapientia est res facta. Sed non est res facta. Sed hec sapientiam

33

34

Amor vi se p'ris. noticia filii. amor sp'ritus sufficit accipit.

Ad emi nominete noticia sic amor utroque hec tria sunt i se ipso.

Sed non est sapia sine verbo: et non est verbū nisi pcedat a mente: et ita generet. ergo a dmo. si h3 sapiam necesse est sapientia esse genitā. Et oēs istas pferuntias opz itelligere immediate.

Quoniam sequēter ad itelligētiam ist us partīs secūde presentis dicit. quantū ad primā assignationem imaginis que est per memoriā intelligentiā et volū-

tatē tria querūtur: Primo utrum in his tribus. scilicet memoria intelligentiā et volūtatē attendatur ratio imaginis. Secundo de comparatione istarum ad obiectū. Tertio de pparatione earum ad animē vel sūb-

stantiā vel patrem et filium vel trinitatē relatiōrū adinuicē psonarū: ut ei aut ipse fili. de fide ad pfer. Una est natura siue essentia p̄ris et filij et sp̄s sancti. nō vna p̄sōa. Si enī sic esset vna p̄sōa. sicut est vna substantia p̄ris et filij et sp̄s sancti veracit̄ trinitas non diceretur.

Rursus quidem trinitas esset vera: sed vnus deus trinitas ipsa nō esset si quemadmodū pater et filius et sp̄s sanctus psonarū sunt abinuicē p̄prietate distincti. sic fuissent quocūq; natu-

rarū diuersitate discreti. fides autē p̄p̄rietas ap̄ostolorū vnū deum predicat trinitatē eē. In illa igit̄ sacra trinitate vnus est deus p̄ter quē solus essentialis de se ipso filius vnus genuit et vnus filius est qui de vno patre solo eēntialisiter ē nat⁹: et vnus sp̄s sanctus qui solo essentialiter a patre filioq; procedit. hoc autē totū nō potest vna p̄sōa. i. gignere se et nasci de se: et procedere de se.

Ut enim ait Augustinus. i. libro. i. de trinitate: nulla res est que seipsa signat et sit.

Imago autē necesse est p̄sōa p̄sōam r̄ndēte p̄ri. Sed ad eē imaginis requirit̄ rep̄ntatio distinctiōe origis et ordinis: sicut istis potētis nō ē talis disti. q: sicut si cū aia p̄create: nec vna ē ab aia: nec vna p̄t aia. sicut istis nō ē rep̄re r̄des imaginis. Item imago ē rep̄ntatio h3 exteriorē dispositiōnē. ut p̄s. sicut iste tres potētis sicut itine sicut aie. sicut ip̄s nō est r̄o imaginis. Item q: sp̄s m̄oria nō sicut de r̄o imaginis: ut

q: cū imago sit aīne essentialis et h3 potētia r̄onāle sit in ipsa. memoria autē ut dicit p̄s est sensibilis q: est in brutis. ergo ut q: memoria nō pertinet ad imaginē. Preterea cū memoria sit sensibilis: nō sicut intelli: gibilis. concernit d̄sam ip̄s: q: est acceptio p̄ris p̄terit: sicut imago abstracta ē h̄it a p̄ditōib⁹ sensibilib⁹ et r̄p̄ h̄. sicut r̄c. Item imago attenditur in his q: sicut nata recipere imaginem reformacionis siue sicut tudinis: sicut imago illa p̄sistit in trib⁹ virtutib⁹ theologicas: q: r̄u nulla est in m̄oria. ergo r̄c. Item q: volūtas nō sit de integritate imaginis ut q: dicitur de sp̄s et aia

imago ē i potētia cognoscēdi sicutudo ē i potētia diligēdi. Sed volūtas nō p̄tinet ad potētia cognitiua. sicut r̄c. Item oēs potētia q: est d̄ imagle. d̄ alijs egr̄. q: ad r̄des imaginis requirit̄ eā litas sicut volūtas nō egr̄ alijs q: multa itelligim⁹ q:

Aug. 11. de fl. ad petrū.

D

Quod i.

Quod in oib⁹ similitudine ut. Ad r̄onē enim imaginis requirit̄ expressa p̄formatiō distinctiōne: sicut distinctiō in diuinitis attendit̄ quātū ad tres p̄sōas: ergo necessario in imagle creata attenditur quātum ad tres potētias.

Item r̄o imaginis cōsistit in p̄fecta capacitate. q: sicut Aug. eo ē m̄simago q: p̄t eē capax et p̄ticeps dei sicut de⁹ nō capit ab aia plene nisi amē: neq; amat: nisi itelligat: nec itelligitur nisi p̄sens apud aiam habeat: sicut p̄mū est p volūtatē: scdm p̄ itelligētia: tertiu p̄ memoriā: ergo r̄c. Item notitia siue itelligentia appro-

Aug.

nō volumus: ergo r. c. Si dicas q non
 attendit equalitas respectu obiectoꝝ
 sed respectu actiũ: ut sit sensus: qd qd
 intelligo: volo me intelligere. Adhuc nō
 est verum q multoꝝ meminim⁹ que
 nollem⁹ meminisse. ¶ Rñ. dicēdũ q si
 cut dicit Aug. ⁊ magis recitat. imago
 attendit in his trib⁹ potētis cū cōpa:
 ratione ad unitatē essentis: r plurali-
 tate actiũ in qb⁹ est distinctio: ordo
 ⁊ origo vni⁹ ab altero p modũ quēdā
 disponēdũ. Nā reterio spet disponit ad
 intelligēdũ ⁊ intelligētia ad amandũ.
 scdm q intelligitur esse bonũ ⁊ p hoc
 p̄ solutio ad illud qd obiectũ in istis
 potētis nō est distinctio p origine. er
 go r. c. ¶ Ad illud quod obiectũ q ima-
 go attendit fm exteriorē dispositionē.
 dicēdum q est imago rei corporalis ⁊
 sensibilis ⁊ hec q offert se cognitioni
 p exteriorē hz imaginē representatē
 fm exteriorē dispositionē. Est itē ima-
 go rei spūalis: que est intima cuiusbet
 rei: ⁊ que cognoscit fm q vtr⁹ recol-
 ligit ad intima. et hz imaginē represen-
 tatē quātũ ad istas diff. ones. ¶ Ad
 illud ergo qd obiectũ q memoria est se-
 nsibilis. dicēdũ q memoria accipit tri-
 p̄. Ano mō prout ē receptiva et retē-
 tiva sensibilium et preteritorum. Alio
 mō prout est retētiva p̄teritorũ siue sen-
 sibilium siue intelligibilium. Et tertio mō
 prout est retētiva specierũ abstrahēdo
 ab omni dñia t̄his. vtpote specierũ in-
 natarũ. ⁊ hoc tertio mō est pars ima-
 ginis: sed obiectio currit de alijs pri-
 mis duob⁹ modis. ¶ Primo mō mō-
 dia sequit sensum. scdm mō sequitur ip-
 sam intelligētia ⁊ voluntatē. tertio mō
 afficit. et rñdet p̄. ¶ Ad illud qd
 obiectũ q memoria nō reformaf. dicen-
 dũ q imo memoria reformaf ⁊ quātũ
 ad statum vte. ⁊ quantum ad statum
 patrie. In primo per sp̄. ⁊ hoc p̄ p
 expositionē Aug. sup illud p̄bũ Mat.
 xxij. Diliges do. deu tu. ex to. cor. tuo.
 Intellectu sine errore. Ex tota aia. i.
 ex voluntate sine h̄dictione. Ex tota mē-
 te. i. memoria sine obliuione. In secun-
 do statu reformaf quantum ad tentio-
 nē. Unde. Ber. dicit. Q⁹ deus est futu-
 rus intelligēte plenitudo lucis. vo-
 luntati multitudi pacis. memoriē cō-
 stinuatō eternitatis. Nec est. etiā incō-
 ueniens q memoria quib⁹ sit prima re-
 formetur per dotem vltimam. quia or-

do reformationis et deformationis incipit a posteriori: ordo aut reformationis incipit a superiori: tō a voluntate incipit reformatio et tendit p̄qz in memoriam. ¶ Ad illud qd obiectũ q imago est in potentia cognoscendi: dicens dñ q similitudo dñ qd gratuitum: ⁊ id est esse per appropriationē in voluntate siue in dilectione. Imago vō nō est gratuitũ: ideo dñ esse in potentia cognoscendi. Vel alr de imagine: qz i filio ē p̄ma imago. ⁊ filio appropriat intelligētia: q ē i potētia cognitiua: id est imago eē i potētia cognoscendi. ¶ Ad illud voluntas nō equatur intelligētia: dicēdũ q voluntas prout accipit ad velle et nolle: quorũ vtrũqz est act⁹ voluntatis bene equal: fm qd dñ vti esse commune ad vtrũqz sicut dicit Aug. et h̄ in littera: q voluntas capit illam dum vtor. r. c. Quicquid enim recodamur p̄m intelligimus: in facultatē voluntatis accipimus ad eligendũ vel ad respondēdũ et istud est fm quod dicit act⁹ communem voluntatis: sed secundũ specialēz qui est velle tantũ: nō equatur: de isto est oppositio quo mō sic velle nō comprehendit totam voluntatem: sicut meminit totam memoriam: et intelligere totam intelligentiam.

Questio. ij. De potētis in comparatōe ad obiectũ vtrũqz attendatur imago i etia per comparatōne ipsarum ad deum. Et vñ q sic: quia eo est aia imago: quo capax dei et particeps esse potest: vñ dicit Aug. i. 4. de tri. sed est capax quantum ad partem superior. m. ergo. r. c. ¶ Item in eodē imago illius quo nichil meli⁹ ē inq̄rēda: ⁊ iueniēda q mēs nosstra nichil melius habet: sed hoc est superior pars. ergo. r. c. ¶ Item hoc idē videt rōne q: imago dicitur eo quod dicit in pictorē p̄. ergo cū illud sit deus non attenditur imago in potētis his nisi secundũ qd ducunt in deũ. S; per has potētias hō ducitur in deũ dñ per eas cōuertit in eum. ergo. r. ce. ¶ Item deus est obiectum vtriusqz theologiarum in quib⁹ consistit imago reformationis. ergo cū idem sit obiectum vtriusqz imaginis: q: vna est ductiva alterius et p̄fectiua: p̄pterea si deus est obiectũ vni⁹. ergo ⁊ alterius. Contra Aug. ix. de tri. assignat imaginē in mente intellectu et amore fm

quod aia meminit sui intelligit se: dicit se. ergo vt q̄ imago attēdatur per conuersionē sui supra se. ¶ **3te** Augu. p̄i. de tri. ca. iiii. Cum in natura mētis humane q̄rimus trinitatē: in tota que rimus: non separātes actionē tēporā: lū a cōtemplatione eternor: vt tertū alit̄d iam q̄ramus. ergo trinitas imaginis attēditur fm̄ actionē t̄paliū: et ita p̄ cōuersionē ad inferiora. ¶ **3te** secundū qd̄ aia p̄uertit̄ supra inferiora p̄el supra se est equalitas et ordo et out go et omia q̄ cōcurrūt ad rationē imaginis. ¶ **3te** imago est in p̄ct̄ibus a deo auerſis et illis etiā q̄ nullo modo p̄nt̄ reuerti: vt sunt dānati. ergo ratio imaginis nō attēditur penes cōuersionē ad deū. ¶ **3te** necesse est quantum ad perfectā rationē imaginis eq̄ri cognoscētē et cognitū: sine dicentem et dictū. Nā ista duo patrē et filīū representāt: s̄ in conuersione ad deū non est talis equatio. ergo. et c. ¶ **R̄n̄.** ad intelligentiā predictōrū tria op̄z in imaginis rōne presupponere. ¶ **P̄mo** enī imago attēditur secundū expressam cōformitatē ad imaginatū. ¶ **Secūdo** q̄ illud qd̄ reformat̄ imaginis: p̄ p̄ns cōformetur imaginato: vñ q̄ videt̄ imaginē petri: p̄ns videt̄ et petrum. ¶ **Tertio** q̄ aia fm̄ suas potētias cōformis reddat̄ his ad q̄ cōuertitur: siue fm̄ cognitio nē siue secundū amorē. Quā ergo cuz aia cōuertitur ad deū sibi conformaf: et imago attēditur secundū cōformitatē: ideo imago dei cōsistit in his potētīs que h̄nt̄ obiectū deū. Rursū qm̄ aia est imago dei secundū qd̄ cōformatur imaginē et imaginato: is aia secundū qd̄ cōuertitur supra se nō recedit a cōformitate: et is imago consistit in his potētīs secundū qd̄ h̄nt̄ aiam p̄ obiecto. Sed cū p̄uertit̄ ad creaturas inferiores illis cōformaf: in q̄bus non est imago dei sed vestigiū is potētie aie scdm̄ quod h̄nt̄ inferiora p̄ obiectis recedūt a rōne imaginis: q̄ recedūt a p̄formitate expressa. Licet itaq̄ i h̄ndi potētīs scdm̄ q̄ cōuertitur ad inferiora sit reperire trinitatē: et aliquam cōformitatē: s̄ in potētīs sensitīuis sicut ostēdit Aug. q̄ tñ deficiunt ab expressa cōformitate nō reperitur ratio imaginis in eis. Unde Aug. inuestigat̄ in oībus potētīs anime trinitatē: nō quia in eis sit imago: sed vt a ratione

imaginis excludat. Unde querens trinitatē in tota aia querit̄ eam in superior et inferiori parte rationis: et in sensu. Et hoc est quod d̄t̄ in illa auctoritate. Cum in natura mētis humane q̄rimus trinitatē: in tota querimus: non dicat̄ querimus imaginem. Unde Aug. xij. de tri. q̄nt̄ in inferiori parte rationis inueniri trinitas possit: imago tamen inueniri non p̄t̄. Cōcedendū est ergo q̄ imago consistit in his potētīs fm̄ qd̄ ad animā conuertitur: p̄mo tamen et p̄ncipaliter vt ostendunt̄ p̄me rōnes secundū quod cōuertuntur ad deum. Unde Aug. his duob̄ modis affis gnat̄ imaginē. ¶ **P̄mo** est in mēte noticiā et amore secundū quod mens nouit et amat se. ¶ **Secūda** est in memoria intelligentia et voluntate. et i fine libri ostēdit̄ cōpletissimā rationē imaginis esse in comparatione ad deum. ¶ **Ex** his patet r̄sio ad p̄mū secundū et tertium: q̄ p̄mū argumentū cōcedendū est: secundū v̄o concludit̄ q̄ in inferiori parte sit trinitas: et tertium q̄ p̄formis: sed hec soluta sunt: quia non est expressa. ¶ **Ad** illud quod obijctur de cōuersione peccatorum. ¶ **Respondeo** d̄t̄ q̄ dicim̄ q̄ imaginē i his potētīs secundū p̄uersionē non actualē sed aptitudinalē: q̄ nunq̄ relinquit potētias: sicut gressibilis etiam d̄t̄ homo q̄ habet pedes truncatos q̄nt̄ nō gradatur. ¶ **Ad** illud qd̄ obijctur q̄ necesse est in imagine cognoscēs et cognitū adequari. Dicendū q̄ non oportet cognitū adequari cognoscētī ad questionē rei ad rem: sed sub rōne cognoscibilis: vnde tantū est cognitum in intelligentia quantū representatur a memoria. ¶ **Aut** simpliciter adequetur non op̄z: adequatur tñ secundū qd̄ aia cōuertitur supra se. Unde rō imaginis quo ad qd̄ est in conuersione ad deū quo ad qd̄ est in conuersione ante supra se. In cōuersione ad deū est pl̄ quia plus habet de ratione penultatis et conformitatis: in conuersione ad se: plus habet de ratione substantialitatis et equalitatis.

Questio. iiii. De comparatione istarū potentiarū ad animā siue ad subiectū vtrum p̄z sunt idē in essentia cū aia. Et videtur q̄ sic. Quia Aug. dicit. x. de tri. hec tria memoria intelligentia et p̄

40

41

42

Itēas sunt vna mēa vna vīta vna essen-
tia. ac p hoc vna substantia. ¶ Item
Ber. super cantica cāti. Quedā in aīa
intueor memoriam intelligentiā et vo-
luntatē: hec tria īpā est. Si tu dicās q
hoc dicitur p causam: hoc nichil est q
Aug. de spū et aīa dicit q aīa est que-
dam sīa vt potentie: et qued ā sīa nō:
vt virtutes. q si per causam esset: vt
erūq possēt dicit. ¶ Itē hoc ipsum vt
pelle dicere p hō. q idē dicit esse prin-
cipium essendi et operandi. ergo cum
principiū essendi sit īpā forma substā-
tialis: principiū operandi ergo erit īp-
sa: sed principiū operandi est potens-
tia q potētia ē pīcipiū eēndi: s; n̄ ē pī-
cipiū eēndi nisi foīa subāls in hōie: q
potētis et foīa subāls sē idē ī sba. ¶ Itē
rōne ostēdit. Sicut materia pīma ē om-
nia nata recipere per veritatē: sic aīa
secūdu similitudinē. Sed potentia m a
terie pīme respectu formarū suscipiē-
darū non differt per essentiam ab īpā.
ergo sī vt q potentie aīe. ¶ Proba-
tio minoris. Si enī per essentiam dif-
ferret aut esset substantia aut accidēs.
Non accēs: q; accēdit oēm formam et
omne accēs. Si substantia: aut ergo ma-
teria aut forma. ¶ Preterea si differ-
ret illius esset materia capax. ¶ Item
forma accēs non est simplicior for-
ma substantiali. Sed potentia operan-
di non differt a potentia accēsali. vt po-
te potentia calefaciēdi non differt p
essentiam a caliditate: nec potētia illu-
minandi ab īpā luce. ergo similit vt q
nec potentia aīe ab īpā aīa. ¶ Itē qd
vni est accēs. nulli substantia est. s; īte
potentie sunt īpī aīe substantiales. ergo
non sunt et accēsales: et per conse-
quens non sunt accēs. ergo sunt sub-
stantia. constat autē q non alia q̄ aīa.
¶ Probatio minoris: quia anima ratio-
nalis sensibilis. et vegetabilis in hōie:
non dicit diuersitatem substantiarum
sed potentiarum. ergo constat q ī hō:
mīne iste differentie. vegetabile. sensibi-
le. rationale accipiuntur a potētis
et hōi differentie sunt substantiales.
ergo et potentie. ergo. et ce. ¶ Contra
Aug. in. xv. de trīni. assignat differen-
tiam imaginis create ad trinitatē illā
s; in creatam. quia in illa trinitate est
habens id quod h̄. hic autem habens
non est id quod h̄. ergo si aīa h; tres
potētias. ergo essentialiter nō est ille

Itē dīsony. dicit q in quolibet crea-
to differunt hec tria. substantia virtus
et operatio. ergo anima differūt sub-
stantia et potentie. ¶ Item Boetius in
quolibet creato differunt quo est. et qd
est siue quid est et esse. ergo similiter
mo multo fortius quod potest et qd pos-
test. ¶ Item rationibus ostēditur sic.
Que differunt genere differunt essen-
tia. et vnum de altero non predicatur
essentialiter. sed potentie et anima sunt
hōi. quia aīa est in genere substantie
sed potentie sunt ī. secūda specie qua-
litate sc; naturalis potentie. ergo. et ce.
¶ Item illa quorum vnum est extra al-
terum differunt essentialiter et substan-
tialiter. sed virtus egreditur substan-
tiam. q; operatur in obiectum quod ē
extra sed impossibile est q; operetur vbi
non est. si ergo virtus ē vbi operatur
et operatur extra substantiā cuiuslibz.
ergo virtus egreditur extra substantiā.
ergo. et ce. ¶ Item ad hoc est alia ratio.
Q; si eadē per essentiam essent anima
et potentie. vni non multiplicaretur
nisi secūdu multiplicatōnē alteri. et
sic cū vni t̄m sit aīa haberet t̄m vna
potentiā sed hoc est falsum. ergo. et ce.
¶ Ad predictōrū intelligentiam notā-
dum est q; potentia naturalis dī tripli-
citer. ¶ Pīmo modo put dicit modū
existendi naturalis potentie in subie-
cto. s; qd dī subiectis facile vt dīfici-
le. ad aliquid agendum. et sic natura-
lis potentia dicit modum qualitatis:
et est generaliter ī secūda specie qua-
litatis. vt patet cū dicitur cursor et pu-
gillator. quorum vtrūq; dicit facilitas
tem. que sequitur modum existendi po-
tentie gradiēdi et resistendi siue agē-
di in subiecto. Secūdo modo potens-
tia naturalis dicitur potentia natura-
liter egrediēs a substantia. Et hoc pōt
eē dupl. Vno mō aliqua potētia egre-
dit a substantia cū accēs. vt potētia ca-
lefaciēdi. Ignis enī p suā substantiā nō
calefacit sine caliditate. et hec potens-
tia nō est alteri gñis q̄ sit qualitas a
qua egredit. vni potētia q̄ est calefaciē-
di. ē ī eodē gñe cū caliditate. Alio mō
dī naturalis potētia. q̄ naturalr egre-
dit de substantia imediate. sicut potens-
tia gñan dī quātū ad lūctionē vltimē
forme. et hec qdē nō est alteri gñis cū
substantia. s; reductur ad genū substan-
tie tanq̄ substantialis differentia.

¶ Per hunc modū intelligēdi ē i potētis aīe. Nam vno nō cōuenit noīa re potētias aīe secūdu pīmū modū: vt dicunt facilitatem q̄ dicit modū potētie existēdi in subiecto sicut in gēsinositas et tarditas: et hęc quidē sunt in secūda specie qualitatis. **¶** Alio modo conuenit potētias noīare. put dicitur ordinē substantie ad actū q̄ est mediante aliqua proprietate accidentalī: vt potētia silogisandi q̄ est in aīa cū habet habitum silogisandi: et hęc est in eodem gñe in quo est scientia silogisandi: vt i pīma specie qualitatis. Contingit itē rē noīare potētias aīe: vt immediate egredītur a substantia: vt per hęc tria memōiam intelligētiā et voluntatē. Et hoc p̄. Q: omī accidente cit cū scri pto intellecto q̄ aīa sit substantia spūs: ita hoc ipso qd̄ est sibi p̄sens r̄ sibi cōiuncta habet potētiam ad memōrandū r̄ intelligēdū se. Unde iste potētie aīe sunt substantiales: et sunt in eodē gñe per reductionē: in quo est aīa: attamen qm̄ egredītur ab aīa (potētia em̄ habet per modū egredientis) nō sunt ordinē idē per essentia nec tū adeo differēt sint alterius generis: sed sunt in eodē genere per reductionē. Et pōt satis manifestū erēplū dari i re et in similitudine ei⁹. Nā res nō habet tantā idētitatē cū sua similitudine: vt sint vnus numero: nec tantā diuersitatē vt differant numero. Similitudo enī martini nō adeo distat a martino vt penit⁹ differat ab eo. Et iō similitudo rei i eodē gñe est per reductionē cū eo cui⁹ est similitudo. Q: enī egredīr iō differēt: sed nō trāsīt i aliud gen⁹. Et loquor de similitudine s̄m rōnē similitudinis non in tētōis. i. put a subiecto erūt et non recedit vt splendor a luce. **¶** Concedēde ergo sunt rōnes pbātes q̄ aīa non est sue potētie p̄ essentia. **¶** Ad illud ergo q̄ obijcit in cōtrariū de Aug. r̄ Ber. q̄ aīa est sue potētie: dōm q̄ nō est ibi p̄dicatio accētis de subiecto: nec eiusdē p̄ eētia: s̄ substantialis vel essentialis. Propter q̄ norandū q̄ essentialē dicitur quatuor modis. **¶** P̄mo mō eētiale dī: qd̄ dī rei eētiam tm̄ sicut spēs singularis. **¶** Secōdo mō dī eētiale: quod est de eētia et p̄stitutiōe rei: vt mā et forma. **¶** Tertio mō dī eētiale: sine q̄ res nō pōt esse: nec pōt intelligi eē vt sunt illa in q̄bus accēditur rō. p̄stigij

vt vntas veritas bonitas. **¶** Quarto mō dī essentialē sine quo res non potest cogitari h̄e perfectū esse: vt sunt potētie in aīa: i q̄b⁹ attēdit imago: et hoc est mīmo mō subale siue essentialē non tm̄ transit in aliud gen⁹: ideo aīa dī sue potētie: q̄ nō transit in aliud gen⁹. **¶** Ad illud qd̄ obijctur q̄ idē est p̄cipiū essendi r̄ operandi: dīcēdū q̄ verum est de p̄ncipio remoto: s̄ de p̄mo est impoīe. Nam si idē oīno esset p̄ncipiū p̄mū: tunc idem esset in re esse et operari. Similiter si idem esset p̄ncipiū p̄mū cū res semp̄ h̄eat esse: semp̄ h̄e operari. Quia ergo forma dī p̄mū et imēdiatū p̄ncipiū essendi potētia vō proximū et imēdiatū p̄ncipiū operandi. p̄z q̄ impossibile est esse oīno idē. **¶** Ad aliud qd̄ obijctur de potētia materie: dōm idem esset nō est sua potētia per essentia: qm̄ non est ipsa ordinatio ad formā: est tm̄ ipsa potētia māe eētialis tm̄ māe: s̄ potētia actiua actiua sp̄s: et mīn⁹ qd̄ est gāf potētia māe a mā: q̄ potētia actiua a suba. Qm̄ potētia mā est potētia passiua: q̄ dicit ordinē ad aliud cū p̄sitione. Sed potētia actiua dicit ordinē cum p̄sitione: et iō mīn⁹ addit potētia materie supra materiā: q̄ potētia actiua supra substantia: et h̄c est q̄ nō ita distinguūtur diuerse potētie i eas dē materia sicut in eadē substantia.

¶ Ad illud qd̄ obijctur de forma accēdit. dōz q̄ forma accēdit nō ē sua potētia. Nā potētia ei⁹ ē iquātū iūit in alterū attamē potētia illa nō tātū addit: quantū potētia forme substantialis: quōntā potētia forme accidentalis dicit ordinem ad actum: sed non sufficientem per se: sed per virtutem substantie. Sicut enim accidens nō est per se: ita nō habet virtutē operandi per se: sed per virtutem substantie: et ita hoc patet. **¶** Ad illud quod obijctur vitio. dōm q̄ potētie aīe non sunt accidentales: tamen argumētum non valet: quia fortassis rationales sensibile pegetabile nō accipiūtur a potētis: s̄ a diuersis naturis reperiis in anima. Illud autem argumentū quod factum est ad oppositum q̄ differunt: quia sunt in diuersis generibus: soluendū est per interpretionē: q̄ non sunt in diuersis generibus: sed in eodē per reductionem. et cetera.

Consequenter est questio de
 scda assignatione imaginis
 p mentē. noticiā r amorem
 Circa hanc queruntur tria
 ¶ Primum est de istis ab-
 solute. vtrum potētijs imago
 attendatur in istis vt in potētijs aut i
 habitibus. aut in potētijs simul r has
 bitibus. aut in substantia r habitibus
 ¶ Secundum est de istis in compara-
 tione adinuicem. ¶ Tertium vtrum hec
 trinitas imaginis ducat necessario in
 cognitionē trinitatis quātū ad psonas

habitus sunt tres. et substantia vna. er-
 go erit ibi quaternitas. Si tu dicas q
 non differt noticia secundum q est ha-
 bitus intellectus et memorie. ¶ Con-
 tra: habitus sunt dispositiones potens-
 tarum. cum ergo sint tres potētie es-
 runt tres habitus. ¶ Itē magister dis-
 cit in lra. q mens accipit non pro ans-
 me substantia tota. sed pro eo quod est
 i ea eminentius. Rñ. dicendum q dif-
 fert hz quosdam assignatio hec a prece-
 denti q prior fuit in potētijs. hec est
 in habitibus. Et respondent obiectionis
 bus p distinctionē mētis. Mens enī
 sū quadruplicē modū accipiedt dicitur
 sūctat. Dicit enī vno modo a mene qd
 est luna. sine defectus. r sic dicitur de
 tota anime substantia. ppter trāsmutat-
 tiones quas habet. Secūdo modo dicitur
 a metiendo r sic stat pro iudicatu
 vi. r sic accipit eam. Dām. ponēs ipsam
 inter potētijs cognitūas. Tertio mo-
 do dī ab eminēdo. r sic stat pro superio-
 re pterōnis. r sic accipit eā Augusti.
 frequēter. Quarto modo dicit a memi-
 nisse r sic stat p mēoria. r quātū ad az-
 ctū r quātum ad habitū. Dicunt ergo
 q i assignatione huius trinitatis mens
 stat pro habitu mēorie. sed i adaptatio-
 ne. Cū dicit cōtra mēs nouit se. r dicit
 nō videt pueniēter dicitū. q adaptatio
 debz respōdere assignatōi r pterea cū
 actz ppius mētia stat pro mēoria. sic
 meminisse ibi debet tangi. sed Augu-
 stius in hac assignatione nunq facit
 mētionē nisi de duobus actibus. scz nos-
 se et amare qui nō sūt memorie. s̄ altas
 rū potētiarū. Rñ. ergo q trinitas ista
 non est in potētijs: q amor r noticia
 non dicuntur potētie. Nec in habitibus.
 q mēs nō potest stare pro habitu
 cū ipa accipiat vt agēs. Nec potest esse
 in potētijs r habitibus. q mēs non
 pōt stare pro vna potētia. cum assignē-
 tur ei actus duarū potētiarum. Non
 pōt similr stare pro pluribus potētijs
 q nō esset trinitas. restat ergo q ne-
 cesse est ponere. q trinitas ista attendat
 qstū ad substantiā aie ratione mētis se
 noscētis r amāis r qstū ad habitū. r dē
 ne noticie r amoris r sic est trinitas cū
 substantiā sit vna. r habitū sit duo. Dis-
 fert hz hec assignatio a precedenti. quia
 precedens fuit per vniōnitatem in
 potētijs. p pparationē ad habitū r ad

3 Questio. i. Circa hanc sic p-
 cedtur: r ostē-
 ditur pmo q non in his vt i potētijs
 attendatur imago. qz predicta assigna-
 tio fit in potētijs ergo si hic etiam
 esset in potētijs. non esset nisi inculca-
 tio verborum: ¶ Pterea noticia et
 amor non dicunt potētiā. sed habi-
 tus licet mens possit dicere potētiā
 ergo predicta tria non possūt poni sub
 ratione potētiarum. ¶ Item ostēditur
 q non dicunt habitus. qz Augusti.
 dicit in imaginis assignatione. mens
 nouit se. sed nullus habitus est nosse.
 nec amare. hz cetera. ¶ Item si mens
 stat pro habitu. quero pro quo habitu
 Si pro habitu mēorie de quo magis vi-
 detur: quia non est alium dare. sed az-
 ctus habitus huius est meminisse non
 alius. Sed Augustinus assignat menti
 hos actus scilicet nosse et amare ergo
 r cetera. ¶ Item ostenditur q non in
 potētijs et habitibus. Cum enim po-
 tentie sint tres. et habitus tres. tunc
 non esset trinaris. sed senarius.
 ¶ Item quero pro qua potētia stat
 ibi mens. aut enim stat pro omnibus.
 aut pro duabus. aut pro vna. Si pro
 omnibus tunc non est ibi trinitas. Si
 pro duabus. tunc est ibi quaternitas.
 cum duo sint habitus. Si pro vna non
 potest habere istos duos actus nosse r
 amare. ergo non sumitur trinitas secū-
 dum habitus r potētijs simul ¶ Itē
 ostenditur q non secundū substantias
 et habitus. Cum enim habitus cognos-
 cendi et amandi sequantur ipsam sub-
 stantiam tempore. et substantia etiam
 possit esse sine his. ratio autem magi-
 nis sit ipsi anime perpetua et insepa-
 rabilis et concreata. ergo non est in ha-
 bitibus r substantia simul. ¶ Item si
 substantia connumeratur habitibus: r

actus, sed hec est in substantia et habitibus. Differt etiam in hoc quod precedens fuit per conversionem anime ad deum. Hec est per conversionem anime supra se, et pluribus modis non attendit inagogo in homine et supradictum fuit. Ut fert etiam, quod precedens assignatio imaginis magis est propria et pueniens quam hec. Nam proprie loquendo imago consistit in unitate essentie, et trinitate potentiarum. secundum quas anima nata est ab illa summa trinitate sigillatim, imagine similitudinibus que consistit in tribus virtutibus theologice. Unde, Augustinus hanc assignationem primo inuestigando et per hanc deueniat ad illam in qua finit speculationem suam. Unde hec assignatio non est propria sicut alia. Unde magis secundo eam ponit tanquam non principalem. Ad illud ergo quod obijciatur quod habitus non sunt coeui etc. Dicendum quod triplex est habitus. Quendam enim habitum habet anime potentia ab acquisitione, quendam ab innata dispositione, tertium habet a superioris origine. hoc autem patet quia habitus est quo potentia facilis est in actus potentia autem his tribus modis est factus. s. g. affectus noster habet facilitate ad diligenda bonum alienum per acquisitionem dispositionem per virtutem ad diligendum vero bonum suum, per innatam dispositionem et ad diligendum seipsum, per naturalem originem. Cum enim sit sibi indistinctus unitus semper est habitus ad se amandum, similitur cum semper sit sibi presens, s. est habitus sibi ad se cognoscendum, et sic patet illud quod obijciatur de coeuitate, nam quo ad tales habitus est bene coeuitas. Ad illud quod obijciatur quod tres dicuntur esse habitus secundum tres potentias, dicendum quod in hac trinitate non cadit nec habet locum habitus memorie quod attendit in ipsa anima secundum quod conuertitur supra se, et ideo ipsa anima substantia tenet locum memorie, et ipsa propria et oblatio qua anima offert se semper sue intelligentie, et locum habitus et actus memorie, et ita patet quod ibi cadunt trius habitus duarum potentiarum, et ideo est ibi trinitas. Ad illud quod videtur obijciatur de verbo magis dicendum quod intelligitur non pro anima substantia tota quod si aliter intelligatur, non habet veritatem verbum magis. Quod patet per Augustinum, qui occasione huius imaginis quasi per totum decimum de trinitate ostendit an-

imā habere cognitionem sui innatam, quod est agnitio sue substantie, et preterea nihil unum in anima cognoscit et diligit nisi substantia, ergo si mens siaret per propria potentia non haberet illos duos actus scilicet nosse et amare.

Questio. ii. In comparatione ad lucem habet triplicem comparationem quam ponit Augustinus, videlicet ordinis, equalitatis, et substantialitatis, et magis recitat in littera. Ordo autem in hoc est quod mens est parēs, noticia est plēs spūs ē amor ab utroque procedēs. Equalitas est etiā ibi. Quod mens se tantū nouit quantum est, et tantū diligit quantum se nouit. Est etiā ibi cōsubstantialitatis, Unde Augustinus, in de tri. Admonemur (si utroque videre possumus) substantialiter hec in anima consistere, nō tāquā in subiecto, ut dolor in corpore, aut illa quantitas, aut quantitas. Quicquid enim tale est nō excedit substantiā in qua est. Mens autē amore quod se amat, potest amare etiā aliud et ita vult quod amor sit cōsubstantialis mētē. Sed obijciatur contra hoc. Primo videtur quod in his nō sit ordo vel origo. Aut enim accipiuntur per habitus innatis, aut acquisitionis, sic amor precedit noticia, nullus enim acquirit vel studet aliquid adiscere nisi amet scire. Unde Augustinus, in de tri. partū mētē antecedit appetitū, quo ad id quod noscere volumus. Querēdo et inueniēdo nascit proles quod est ipsa noticia, aut ergo nō est ordo, aut nō est talis ordo. Item videtur quod nō sit ibi equalitas. Aut enim noticia et amor accipiuntur per comparationem ad res inferiores aut ad animā, et in ad res inferiores manifestū est quod nō est ibi equalitas, multa enim nouimus que non amamus. Et per comparationem ad animam aut est equalitas secundum intentionem aut tertium ad extensionem. Quantum ad extensionem, non illud constat, quod primum tantū est ibi, ergo tertium ad intentionem, sed quod hoc sit falsum videtur, quod cum sciamus animam inuicem deo et maiorem corpe contingit quandoque per eam amamus magis quam deum, et minus quam corpus, et ita tertitas amoris non sequitur tertitatem noticiae. Item quod non sit ibi cōsubstantialitas, videtur quod amor et noticia sunt habitus et qualitates, ergo videtur quod essentialiter differant ab ipsa mente. Item ratio Augustini, est quod nō sint in anima sicut essentia, quod extendunt extra,

sed hoc nichil est. Accidētia eni se extendit extra: ut calor calefaciēdo et color inuadēdo visum. Præterea homo cognoscit aliqua cognoscibilia scia acq; ita: que est accidēs: et ita se extendunt extra. Rñ. dōz q̄ sicut Aug. assignat in his est ordo equalitas et cōsubstantialitas. Ordo autē attendit i his habitibus anime cōnaturalibus in cōparatione ad actus: sicut ponitur ordo in fide et spe: et charitate: ite cōsimul infundant et sic patet qd̄ obijctur in cōtrarium. q̄ non est ordo in ipsis habitibus absolute consideratis: sed per relationē ad actus. Similiter est ibi equalitas secū dū cōuersione anime supra se et predictorum habitū perfectionē. Unde dicit Aug. in. tr. de trinit. q̄ non est in his habitibus equalitas: nisi secundū qd̄ perfecti sunt. Et sic patet solutio ad illud quod de amore obijctur: q̄ ille amor nō est perfectus amor: sed libidinosis et inordinatus. Uel dicēdū q̄ equales sunt secundum qd̄ sunt cōnaturales. Quantū eni est quibus habitibus vel factis ad cognoscēdū se: tantū ad se amādū. De habitibus perō acquisitis maior vel bonis: nō est verū: et de his nō intelligitur. Similiter est ibi tertū. s. cōsubstantialitas: q̄ secundū qd̄ dicitur est supra: amor et notitia anime cōnaturales sunt: secundū qd̄ supra se cōuertit: et sic nichil omnino addunt supra ipsas potētias. Per hoc eni q̄ anima sibi presens est: habet notitiā: per hoc qd̄ est vnū sibi: habet habitū amoris: et ideo sicut potētie sūt cōsubstantiales anime: ut supra visus est: ita et huiusmodi habitus: vnde et si videantur dicere: re modū habitus vel qualitatis realiter tñ nichil supra potētias addunt: et sic patet responsio ad obiectū q̄ non sunt qualitas isto modo. Ad qd̄ obijctur de ratione Aug. dōm: q̄ illa ratio nō p̄cludit p̄cipaliter q̄ amor vel notitia sunt substantialiter in aia: et hoc quia tunc pari rōne posset dici et obijcti de omni amore: sed conclusit ex consequenti: quod patet sic. Cum enim amor extenditur extra suum subiectum aliu s̄ amando: hoc est per virtutē substantialis sicut per se: non est per substantiam. Si ergo amor et notitia extenduntur per virtutem substantialem: et he sunt intelligētia et voluntas et amor: quo anima amat se: et idē cum ipsa vo-

luntate et sic notitia qua cognoscit nō est aliud q̄ intelligētia: restat ergo q̄ amor et notitia respectu sui sūt ipsi mēti substantialia.

Questio. iij. et vltima.

Utrū hec trinitas imaginis scilicet mētis: notitiæ, et amoris: ducat necessario i cognitionem trinitatis q̄m ad personas. Et v̄ q̄ sic: q̄ i hac trinitate imaginis ē relatio sed i deo nō ē relatio nisi q̄ ad p̄sonas. Et c. Et ite: i hac trinitate ē disti. q̄ notitia nō ē amor. Et dōm q̄ nō ē disti. nisi p̄sonar. Et c. Et ite: i hac trinitate ē origo vnus ab vno. et itij ab vtroq; q̄ cū ista sint p̄p̄a p̄sonarū. p̄t. Et c. Et ite: i hac trinitate est amor: et q̄ est ad alterū q̄ v̄ q̄ necessario ducat i trinitate p̄sonar. Cōtra hec trinitate intelligit i creatura sine distinctioe p̄sonali q̄ ite intelligit i deo s̄ hoc ē falsū. Et c. Et ite notitia et amor sūt i q̄libet p̄sonar. s̄ p̄ ea q̄ nō i oib; nō venit i cognitionē distinctioe p̄sonal. Et c. Et ite: intellecto q̄ vna tñ ēēt p̄sona adhuc noceret: amaret se. Et c. Et ite: p̄hi ista trinitate cognosceret et tñ cogueret trinitate p̄sonar q̄ hec nō p̄git cogscere trinitatem i deo. et hoc est attribuendo ea q̄ in hac trinitate sūt illi summe trinitati. Sed hoc pot̄ esse dupliciter. Aut ei trinitate possunt deo attribui s̄ s̄bas. ut ista p̄ mētē intelligam mētē i deo p̄ notitiā i aia. notitiā i deo sic d̄ l̄tio. et sic nō ducit i cognitionē trinitatis nisi quātū ad appropriata et sic i telleret p̄hi. Possunt et ista trahit ad deū rōne p̄p̄tati. q̄ sūt ordo et origo. distinctio et r̄lo: et sic ducit in cognitionē trinitatis quo ad p̄p̄a: s̄ ista ponere vel intelligere in deo potest fides et nō ratio: et ita perfecta cognitio imaginis: non habetur nisi a fide. Unde bene concedēdum est q̄ imago perfecte cognita ut imago ducit in cognitionem trinitatis: non autem simpliciter: et p̄ hoc patet v̄traq; pars. Ad illud qd̄ obijctur de amore: dicendum q̄ amor potest dicere complacentiam: et sic est cōmune: vel potest dicere conuersionē siue comunione vel bonum: et sic habet rationem persone. et cetera.

Distinctio. iiii. De cōs̄paratione

ne generationis ad terminū essentialem cōcretū q̄s est hoc nomē deus. et. ii.

D

55

56

57

53

54

Hic ont q̄stio satis neces-
saria. In p̄cedenti disti-
ctōe pbant maḡ trinit-
tate ⁊ unitate p̄sistendi
nes p̄gruas ⁊ rōes. In p̄
n̄i distictōe ponit sc̄da ps
i q̄ soluit seidētes dubitatōes. Et lct̄
dit dubitatio ex hoc q̄ i d̄ntis ē trinit-
tas ⁊ unitas r̄ta aliq̄d distiguens ⁊ disti-
ctūat q̄d id̄stictū p̄t̄m̄i substantiales
Incidit q̄ dubitatio ex p̄paratōe pro-
prietatis distiguētis ad t̄m̄iū substanti-
alē. H̄z autem

hec pars duas.
In p̄ma mouet
dubitacionez ex
p̄paratōe p̄pe-
tatis distiguens
tis ad substantiā
vel eētias. In
sc̄da ad et̄ p̄-
tētia. Ifradi. vi.
P̄terea q̄riso
let. C̄p̄ p̄ma

ps h̄z duas: q̄
substantia p̄t̄i
gnificari i p̄re-
tōe: vt p̄ hoc
nomē de⁹. vel i
abstractōe: vt p̄
hoc nomē eētias.
p̄mo q̄ mo-
uet q̄stionem ex
p̄paratōe ḡna-
tōis ad hoc no-
mē deus. Sc̄do
ad hoc nomen
eētias. Ifradi. v.
Post hec q̄ris:
p̄trū p̄cedēduz
sit. ⁊c. C̄ hec at
distictio h̄z q̄ r̄-
tuor p̄t̄ctas: et
hoc p̄m̄ q̄tuor
q̄ ibi r̄guntur.

C̄ In p̄ma sup-
posito q̄ hec sit
h̄a: de⁹ genuit
deū: q̄rit de hac
genuit se vel aliū: quā soluit iterimen-
do. C̄ In secunda q̄rit de hac. genuit
deū qui ē de⁹ p̄: vel q̄ nō est de⁹ p̄ et
ad hoc soluit distiguēdo ex p̄te f̄dicar-
t̄: ⁊ hoc ibi. S̄z adhuc opponit. C̄ In
tertia q̄rit de hac. de⁹ est trinitas ⁊ p̄-
bat multis auctoritatib⁹ q̄ ē vera: et

Queritur
vtrū p̄cedēdu sit
q̄ de⁹ se genuit
rit vel aliū. a

Queritur
q̄stio
satis
necessaria. con-
stat ei et leffabi-
liter verū ē q̄ de-
us p̄ genuit fili-
uz. Iō q̄ris. vtrū
concedēdu sit q̄
de⁹ genuit deū.
Si ei de⁹ genu-
it deū: vtrū aut
se deū: aut aliuz
deum genuerit.
Si h̄o aliū deuz
genuit nō est t̄m̄
vn⁹ de⁹. Si aut
seipm̄ deū genu-
it: aliqua res se-
ip̄az genuit. Ad
q̄d r̄ndētes dici-
mus sane et c̄z

hoc occasiōe p̄dictor. Ibi Quidā est vt
ritatis aduersari. C̄ In q̄rta ad suū p̄-
positum redit. s. ad p̄mo questum ad-
dens p̄ime solutioni: q̄ q̄ntis non sit
concedendū genuit se vel aliū diuis-
sim tamē p̄t̄ concedi conunctim. Ibi.
Hunc ad p̄missam questionem.

a C̄ Deum de deo lumen de lumine.
Queritur: q̄ cum p̄positio denotet tr̄s
sitionē ⁊ ita diuersitatē et distictiōnē
vtrū q̄ pari rōe ⁊ ab eāpollēt̄ iste sunt
p̄: de⁹ est ali⁹ a deo: de⁹ distiguatur a

tholice p̄cedi q̄
vn⁹ vnū genuit:
⁊ q̄ de⁹ deū ge-
nuit: q̄: deus p̄
deū filiū genuit
In simbolo q̄q̄
scriptum est.

a Deū de deo lu-
mē de lumie de-
um verū de deo
b vero. Q̄d vero
addit. q̄ genuit
se deū vel aliū
deū neutrū cōce-
dēdum eē dici-
mus. Q̄d aliū
deū nō genuit:
manifestū est: q̄
vn⁹ t̄m̄ deus est.
Q̄d aut̄ seip̄z ge-
nuit ostēdit Au-
gu. i. j. li. de triū.
dicēs. Qui pu-
tāt ei⁹ potentie
eē deū vt seipm̄
ipse genuerit: eo
plus errāt: q̄ nō

tur. q̄ cū maḡ soluit iterimēdo p̄clus-
sionē vtrū n̄ recte soluere. Cū ei idē ⁊ dē
uersū suffictēter diuidāt̄ es vtrū neces-
sario sed: genuit deū. q̄ se vtrū aliū. R̄n̄.
d̄n̄: p̄ maḡ sustinēdo p̄mā ⁊ iterimē-
do p̄clusionē inuit cōclusionē nō les
qui ex p̄missis. ⁊ q̄ nō seq̄tur: ostēdit se

deō. R̄n̄. dicens
dū q̄ dupl̄r est
ip̄otare distins-
ctionem siue dē
uersitatē. s. vel
p̄t̄ modū: vt vtrū
rē: vt vt exerci-
tā: vt vt conces-
ptā. q̄m̄ q̄ p̄p̄ō-
nes ip̄otare d̄i-
stictionē: vt ex-
ercitā: ⁊ distins-
ctio ē i d̄ntis q̄
tū ad supposita
facit t̄m̄tuz
stare pro diuer-
sis suppositis:
q̄m̄ q̄ circa id
p̄t̄ modū: circ̄
ca quē exercet
distictionē: ⁊ ta-
les sūt p̄sone: t̄ō
est h̄a locutio.
Q̄d h̄o hoc nos-
mē ali⁹ ip̄otare
distictōez vt cō-
ceptā: s̄nt hoc
h̄bū distiguere
t̄ō simpl̄r pont̄
distictionē circ̄
ca t̄m̄iū rōne
sue forme: t̄ō se
false. b C̄ q̄ ve-
ro addit. Ergo
genuit se deū. ⁊
cef. De hac r̄s-
sioe maḡ q̄rit

redo istā p̄tra illud dīstīctū. Ad illud hō qd̄ obicit q̄ idē r̄ dīuersum suffīcīter dīuidūt ens. D̄s q̄ simp̄r loq̄ndo falsū ē. R̄ā pars nec ē eadē totū et oīno: nec simp̄r dīuersa: h̄z tñ vīta rē h̄z idē. p̄n̄ s̄. nō ē idē alī: ē dīuersus. **Uex** ē s̄m illud h̄z qd̄ nō ē idē: s̄m̄ aut nō est idē patri

in persona: r̄ idē in persona alī nec tñ sequitur alius deus: q̄ significat altē: tas i essentia.

C Deo pater. r̄. q̄ritur d̄ hac dīstīctōe quā p̄nit maḡ d̄ hoc p̄dīcato deo pater: q̄ p̄t esse cōstrūctio ap̄ p̄stīta imēdiata vel mediata.

P̄tio enī v̄ q̄ ista dīstīctio nō sit itelligibīlīta q̄ uontaz que et eadem parte in transitīue cōstrūctur: vidētur solum imēdiata cōstrūct.

C Jcē v̄ q̄ nō soluat: q̄ recta solutio est: cui⁹ dātē oppositū n̄ cōuenit solūere sed ista dīstīctōe remota adhuc manet s̄o p̄hīsmā. s̄i loco et⁹ qd̄ ē deo p̄: solū p̄ p̄datur s̄. r̄. R̄ā. d̄ d̄z q̄ dīstīctio maḡ bona ē r̄ s̄m ar tē. R̄ā s̄z vult p̄fīcīan⁹: iter ad lectū r̄ s̄m̄ itāt uū itelligit mēdia copla ēs v̄ qd̄ ē es: qm̄ hoc

quod est ens: s̄iue quod est pater. p̄t teneri īplicative: r̄ sic restringitur r̄ tenet locum appōsitīue cōstrūctōis: r̄ equīualet v̄n̄ termīo. iō d̄. q̄ p̄t res

solū deus ita nō est: s̄z nec spūal: neq̄ corporalis creatura. Nulla ei res ē q̄ seip̄z signatv̄t sit r̄ iō nō est credendū vel dīcēdū q̄ deus genuit se.

S Si deo pater genuit deū q̄rit v̄t genuit deū q̄ ē deo p̄r v̄t q̄ n̄ est deo pater. b

C S̄z adhuc p̄nūt garruli rōcīnatores dīcēt: **C** S̄z ad huc p̄nūt garruli rōcīnatores dīcēt: **S** i deo pater genuit deum: aut genuit deū q̄ est deo p̄r: aut deū q̄ nō est deo p̄r. **S** i genuit deū q̄ nō ē deo p̄r: s̄ deo est q̄ nō est deo p̄r. non s̄ vn⁹ tñ deo ē **S** i hō genuit deū q̄ ē deo p̄r s̄ genuit seip̄m. Ad qd̄ r̄ndemur de mīnātes istā p̄pōnē. qua sic p̄pōnūt **S** i deo p̄r ge

neri s̄iue cōstrūctū imēdiata. r̄ sic deus pater non est aliud q̄ ip̄e p̄r. Vel ipsuz relatiuum p̄t intelligi relatiue. r̄ ita ī quadā dīstīctā. r̄ tūc nō restringitur et sens⁹ est. deo p̄r. i. deū q̄ est p̄r tñ valet est deo: r̄ ille est p̄r h̄ec aut solutio maḡī soluit qd̄ dā

nuit deū. aut deum q̄ est deo p̄r: aut deū q̄ nō est deo p̄r. hoc est r̄ sāne r̄ p̄raue itelligi p̄t. r̄ iō r̄ndē dū ē ita. **D** eo p̄r genuit deū q̄ ē ip̄e se p̄r hoc dīcīm⁹ esse falsū r̄ p̄cedīm⁹ alterā. s̄. ge: nuit deū q̄ nō ē p̄r. nec tñ genuit alterz deū. nec ille q̄ genit⁹ ē alī deo ē q̄ p̄r s̄ vn⁹ deo cū p̄r **S** i hō addit. genuit deum q̄ nō ē deus p̄r hoc dīstīctū: m⁹ q̄ dupl̄r p̄t intelligi. genuit deū q̄ nō est deo p̄r. s̄. deū filiū q̄ fili⁹ nō est p̄r q̄ deo ē. hīc sensus ver⁹ ē. **S** i hō intelligat sic genuit deū q̄ nō ē deo p̄r. i. qui nō est deus qui pater est: hīc sens⁹ falsus est.

fūdit r̄ iō modernīalr̄ solūit dīstīctū de hoc relatiuū q̄. qd̄ p̄r facē relationē simplice vel p̄sonalē. **S** i simplice affīmatīa p̄a est negatīa falsū. **S** i p̄sonalē e. i. q̄.

sophīsmā q̄rit: ad vnā d̄ceptio nē: r̄ ideo est vna. **S** z rur⁹ ca d̄t ibī alta d̄ceptio de relatiuo. et iō ad huc optz solūere nō ad illā d̄ceptio nē s̄z ad altā. iō p̄pōsitū solūt ad hoc argumē tū altomō s̄ de us q̄ ē p̄r. vel q̄ nō ē p̄r. et d̄ q̄ nō s̄q̄t. r̄ q̄ nō s̄ s̄ dīctōre. q̄ sup̄pō h̄ut relatiuū nō ē eadē.

C In affīmatīua. enī sup̄ponit p̄o deo genito. q̄ nō p̄fundit.

C In negatīua hō simp̄r. **U** n̄ sicut hē nō s̄ d̄t cūt. s̄z abē s̄m̄ falsē. null⁹ hō ē petr⁹ ioh̄ēs est petr⁹. ita d̄t ī p̄pōsitō. q̄ negatīo confundit. **U** n̄ iste due abē s̄m̄ falsē. deus fili⁹ est pater. deo s̄ p̄r. **S** z s̄z solutio p̄pōsitū locū h̄at ī p̄pōsīto. q̄ n̄ dīffert p̄pōnē r̄ p̄pōsīto n̄ negatīonem hūic s̄m̄o deo tñ ī alijs nō h̄z locū. **N** egatīo ei p̄pōsīta relatiuo ip̄z n̄ cō-

5
6

ecouerfo: nega
tina ha. affirma
tina falla. Qd
p3 q: hec e fal
sa: pfoa filii est
pr: hec e ha. p
fona filii n e pr.
d Unu ei r id
deu e pr r filii
r spuffctus. Co
tra. q cunq pdt
catur de vno et
eode pdicatur
de femuce. q si
vno deu e pr et
filii. q pr e filii.
us. Si tu dicas
q veru e qn pd
dicatur de vno
singulari: s nō
est veru qn pe
dicatur de vno
cōi. Contra. n
hil subiecto duo
bus i vna sup
pōstione qnt
sit cōe ad illa.
pñ hec e falla.
hō est fortes r
plato. q sit i p
pōsto. ¶ Resp.
dōm q sicut p3
de suppositione
hui nois deus
sec e q de sup
pōstione alteri
alteri terminu
q: ei h3 naturā
fmi cōi r dis
creti. id sit stat
p plib: sē. p v
id si sē q d e pf
r filii. q d e pf e
filii. n e couer
fo. s it nec lēz
fferer: ex hoc q
pf sit filius. Et
notādū q talia
pdicatio e p idē
titatē. id suppo
sitū de fmo for
mali de pdicatē
e Unū solum
verū deū e ip
sam trinitatez.
U e e contra id

d Unu em r idēz
est pater r filius
et spuffctus: r e
couerfo: pater r
filii r spuffctus
vnus est deus.

¶ Probat mē
tis auitatib q
hec sit ha. De
est trinitas. c

¶ Quidā tñ ve
ritatis aduersa
rū pcedūt patrē
r filii r spm sã.
siue tres perso
nas eē vnū deū:
vnā substantiā:
s3 tñ nolūt cōce
dere vnū deū si
ue vnā sbam eē
tres psonas di
cētes dinā sub
statiā pdicari d
trib psonis. nō
tres psonas de
substantia diuisa.
fides at catho
lica tenet ac pdi
cat: r tres perso
nas eē vnū deū
vnā substantiā si
ue eēntiam siue
naturā dinā: et
vnū deū siue es
sentia diuinā eē
tres psoas. Un
aug. i. i. li. d tri
ita ait. Recte ip
se de trinitas i
telligit brūs r so
lus potēs. Ecce
q̄ expse dixit.
ipe de trinitas
vt oñderet r ip

sum deū eē trini
tate: r trinitatez
ipm deū. Itē in
eodē. In verbis
inquit illis apo
stolis quibus de
aduentu chusti
agens dicit.

Quem ostendit
beatus et solus
potens: rex re
gum et dominus
dominantium.
qui solus habet
immortalitatez
r cetera. Nec pa
ter proprie no
minatuz est nec
filiuz: nec spiri
rituz sanctuz. s3
beatus et solus
et potens: id est
vnus et solus de
us verus: q̄ e ipsa
trinitas. Ecce
hic aperte dicit
vnum solum ve
rum deum esse
ipsam trinitatē.
et si vnus deus
trinitas est. er
go vnus deus e
tres persone.
Item i libro qn
to de trinitate.
Non tres deos
sed vnum deum
dicimus esse ip
sam prestantissi
mam trinitatē.
Item in libro d
fide ad petrum
in expositione
symboli.

q̄ dicit inferi
scz q trinitas e
nomen collecti
uum vnus et so
lus nomē part
tium r discre
tium. q sicut
hec e falla. vn
solus hō e ois
hō. ita r hec.

¶ Resp. dicitur
q hoc nomē tri
nitas est colle
ctiuuz psonaz.
vnus aut et sus
lus addita huic
termino deus nō
dicūt discretio
nem persone: s3
nature ab alijs.
Un vnus solus
deus d: vna so
la natura: r qm
in diuinitis e idē
natura r res na
ture siue suppo
sitū. id pdica
tione per idē
titatem tri itat
de deo predicat.
Nec e simile de
hoc quod e ois
hō: et vnus so
lus hō. Nā iste
terminus hō est
terminus qui po
test confundi r
multiplicari. et
id hec est vera
ois homo e ho
mo nec stat sit
pro pluribus ut
si cōfunda tur.
et id hec est fal
sa: homo e ois
homo. qz nec ra
tione supponen
di est vna: nec p
idētitatem nec
est idem in ho
mine natura et
res nature.
¶ Ceteris est
chustiano res
rum creaturaz
causaz. r c.

1. q. 1. p. 4.

8

Augusti

Ritio.

7

Inducit
pra eos
auctori
tates au
gust.

videtur dicere
fallus. Quia aut
dicit factis quas
cum ad fidem et
sic est fallus; quia
multa alia oportet
credere.
Aut factis quan-
tum ad sciam et
illud similiter est
fallum: quia nun-
quam scitur ex hoc
causa rei sufficienter.
¶ Rñ. dñm
quod intelligit factis
quantum ad sciam
non quilibet sed
necessariam ad
salutem.

¶ Deo per se
alterum genuit.
¶ Male iuge-
re illa duo: quia
se dicit omnimoda
identitate: et alte-
rum diuersitate.
et sic sunt oppo-
sita et illa oppo-
sita implicatur.
Si dicas quod unum
diminuit de al-
tero quod quid.

9 Et de q. ¶ Rñ.
dñs quod oppositio
directa intelligit
se circa idem. quoniam
si dicitur sic est
identitas in natu-
ra: et alietas in
supposito: hoc
sine oppositioe.
id nomen identita-
tis et alietatis in
sermone uno uni-
untur si opposi-
tioe ad singula-
rum: modo expressioe
h. ¶ Per se h. et
filius de seipso si
minuit seipsum.
¶ Ut dicere falsum
quod illud argumē-
tum valet: quoniam
sic generat unum fi-
lium ut non possit
ipsum generare mi-

f Satis est chi-
stiano rerum crea-
tarum causam
visibilem siue
inuisibilem non
nisi bonitatem
credere creato-
ris. qui est de-
verus et vnus
nullamque eena-
turam: que non
aut ipse sit: aut
ab ipso: eumque
esse trinitatem pa-
trem. s. et filium
et spiritum san-
ctum. Item Au-
gustinus in ser-
mone de fide.
Credimus unum
deum vniam esse
diuini nominis
trinitatem. Item
in sexto libro de
trinitate. Dicitur
mus deum so-
lum esse ipsam
trinitatem. Ec-
ce his et alijs
pluribus aucto-
ritatibus euide-
ter ostenditur di-
cendum esse et
vnum deus est
trinitas: et vna
substantia: tres
personae sicut es-
conuerso trini-
tas dicitur esse
vnum deus: et
tres personae di-
cuntur esse vna
substantia.

¶ Redit ad
premissam que-
stionem addēs
prime solutioni
quod quauis non
sit concedendus
genuit se vel ali-
um diuinitatem: ta-
men potest eode-
di coniunctum. ¶
¶ Nunc ad pre-
missam questio-
nem reuertamur
ubi querebatur
an deus pater
genuerit se deum
an alium deum.
Ad quod dicitur
mus neutrum fo-
re concedendum
Dicit tamen Aug. i
epi. ad maximi-
¶ quod deo per se al-
terum genuit: his
h. et bis per se ut ha-
beret filium de se
ipso: non minuit
seipsum: sed ita ge-
nuit de se alter-
se: ut totus ma-
neret in se: et eēt
filius tantum quā-
rum solus. Quod ita in-
telligi potest. i. de
se alterum a se ge-
nuit: non utique alte-
rum deum: sed alteram
personam: vel genu-
it se alterum. i. ge-
nuit alterum quod hoc
est quod ipse. Nam et
si alius sit per se
filius: non est tamen
aliud sed vnus.

nuit eis potentia
sed sic in pre. et
30. ¶ Rñ. quod il-
lud verum est si ge-
re alterum sit pos-
sette. sed quod vno
genito alterum
possit generare de
imfectione po-
tente in generando.
quod ex hoc ostendit
quod non totum des-
cendit vnt.

¶ De se alter-
a se genuit non
utique alter deum
sed alteram personam.
¶ Querit ut
dicat magis pro-
prie alter vel al-
terum. vel quod alterum
quod minorē de di-
uersitate. sed for-
tes de alter a se.
sed in diuisiōe
est diuersitas. ¶
¶ De se accēnales
faciunt dicit alter-
rum. sed in diuisiōe
non est accēnales
dicit alterum
¶ Item quod neu-
trum huius dicitur. si
est de se substantia-
les faciunt dicit
et aliter. et accēna-
les alteram cum
neutrum cadat in
diuinitas: neutrum
per esse dicitur.
¶ Rñ. dñs quod
per differt a filio
et in supposito et
in proprietate. id per
dicit aliter et per de-
cl alter. ¶ quoniam
proprietate illa non
accidit persone. id
magis proprie de-
aliter. Et quia al-
terus respicit sup-
positum aliter est
sentia id recipit
tur tibi aliter in ma-
sculo si tamen aliter
in neutro.

M intelligencia eorū q̄ tā
git magis in p̄nti disti-
tione quattuor q̄runt.
P̄mo p̄trū hec locutio
sit concedenda in diuis,
deus genuit deum. Secū-
do p̄trū vnitas essentie admittat hāc
locutionem: deus genuit alium deus:
vel deus est alius a deo. Tertio queri-
tur de significatione huius noīa dī,
p̄trum videlicet grammatice possum⁹
dicere plures deos. Quarto ⁊ vltimo
querit̄ de supposito illius noīa de⁹.
p̄trū supponat p̄ p̄sona vel p̄ essentia.

Questio. j. Q̄d hec locutio
deus genuit de-
um sit concedenda p̄r per hoc quod dī
cū in simbolo, deū de deo. sed hoc nō
est nisi per gignitōem: ergo de⁹ ḡnat
de deo: ergo ista locutio est cōcedenda
deus genuit deū. **¶** T̄: generatio est
respectu sūis in natura. Uñ hō ḡnat
hōem. vñ si in diuinit̄ est ḡnatio. p̄du-
cū sūis in natura. ergo cū p̄r sit deus
nō ḡnat nisi deū. ergo hec est vera de-
us ḡnat deū. **¶** T̄: q̄cqd̄ habet sūis
aut h̄z a se aut ab alio. S̄z h̄z deitatem
et nō a se: q̄ si e esset ingenu⁹. ergo h̄z
ab alio sed nō h̄z nisi per ḡnatioem:
sed nō h̄z deitatem nisi ab habete deita-
tē: et h̄z deitatem est deus. ergo ⁊ cetera.
¶ Contra. hoc nomē deus significat ef-
fentiam siue substantiā cū sit termin⁹
substantialis. sed hec nō p̄ceditur imo
est falsa essentia generat essentiaz. er-
go similiter et ista. deus genuit deum.
¶ T̄: hoc nomē deus aut supponit p̄
ōi p̄sona aut determinate p̄ aliqua. Si
determinate p̄ aliqua. ergo restringit
eius significatio ab aliquo. Nec est da-
re q̄ ab alio: nisi ab hoc verbo genuit
vel ḡnat. Sed regula est q̄ terminus
positus in predicato non restringit ter-
minum a parte subiecti ratione signifi-
cationis. ergo stat pro oī p̄sona. Nō er-
go v̄r locutio vera scdm̄ q̄ pro p̄sona
sūi. ergo ⁊ cetera. **¶** T̄: iste terminus de-
us quantum de se eque bene supponit
p̄ filio sicut p̄ patre. ergo cū filii sit nō
generare sicut et p̄ris est ḡnare si hec
est vera deus generat p̄ patre: eadem
rōne ⁊ hec deus nō ḡnat p̄ filio. si er-
go hec nō p̄cedit̄ nec p̄ima. **¶** T̄: em:
p̄dictione opposita sunt vera de quolibet
sub disunctione. Q̄ de qualibet af-
firmatio vel negatio: ergo si deus ge-

nuit deū aut deū q̄ est p̄r: aut deū qui
non est pater. Sed q̄d implicatur p̄m-
git simplr̄ inferri: vt si dicat̄ hō q̄ non
currit disputat. ergo hō si currit. ergo
sitr̄ si genuit deū q̄ nō est p̄r deus non
est p̄r: sed si nō est p̄r nō generat: ergo
⁊ cetera. **¶** R̄: deo. dōm q̄ predicta locutio
salus essentie vnitate recipit tā a ma:
gistris q̄ a sanctis. Ad cui⁹ intelligen-
tiā quattuor regule sunt notande. P̄-
ma est q̄ nomē abstractū imponit for-
me ⁊ a forma: vt albedo imponit a for-
ma albedinis. Homē cōcretū imponit
tur a forma sed non forme: sed suppo-
sito: vt album imponitur a forma albe-
dinis: sed non forme sed supposito vt
aliquid rei albe. hominū vel cigno. **¶** Se-
cunda regula est q̄ terminus h̄is m̄s
titudinem suppositorū sine distributio-
ne acceptus stat pro illo pro quo red-
dit locutionem veram. vt cum dicitur
homo currit: vera est locutio pro cur-
rente si aliquis sit currens. Tertia re-
gula est q̄ termino habenti formā nō
multiplicabilem. nō differt preponere
et postponere negationem: vnde non
differt dicere: petrus nō currit. Quar-
ta regula est ista q̄ relatiuum refert
antecedens sub eodē modo supponens
dī: sub quo antecedens precessit ipsius
relatiuum: nisi faciat relationem simi-
plicem. **¶** Ex prima regula p̄t. R̄. ad
p̄imum. Cum enī iste terminus deus
sit cōcretus. ⁊ imponat a forma essentia-
tis. s. deitate: t̄i imponit persone siue
supposito: sicut albū imponitur ab al-
bedine rei albe: ⁊ ideo supponit ⁊ red-
dit locutionē verā pro persona non p̄
forma. Hoc autē nomē essentia vel deita-
tas est abstractum ⁊ t̄o imponitur for-
me: ⁊ a forma sicut albedo: ⁊ ideo essen-
tiam significat ⁊ supponit: ⁊ t̄o hec est
falsa: essentia generat essentiam: quia
generatio non est forme sed suppositi.
sed hec est vera. deus genuit deū p̄ p̄-
sona. **¶** Ex secda regula p̄t. R̄. deo. ad
scdm̄. Quāuis enī suppositio terminū
nō ardetur: t̄i pro illo stat p̄ quo est lo-
cutio vera vt hō currit pro petro vel
iohāne. si pro illo est locutio vera: nec
t̄i ad illum restringitur. ⁊ hoc p̄t. q̄ si
addatur distributio p̄fundet illum ter-
minum p̄ oibus. sed si esset restrictus
non cōfunderet nisi p̄ illis ad quos se
extenderet restrictio. vnde aliud ē ter-
minū restringi ad vnum. aliud est red-

14

15

16

vere locutionem verā pro vno. **C** Et
tertia regula patet. Rñ. ad tertium: ite-
cet enim hec sit vera p patre: deus ge-
nerat deum: tamen hec deus non ge-
nerat deum: non est vera pro alio. Cū
enim iste terminus deus dicat formā
non multiplicabilē non differet ei ppo-
nere negationē postponere: tō cū ne-
gatio preposita totaliter et omnino a
subiecto remoueat predicatū: sic et ne-
gatio postposita remouet totalitē
tum ab hoc termino deus cum dicitur
deus non generat quia remouet a quo
libet supposito: ideo alium modum
habet supponendi in affirmatiua q̄ in
negatiua: quia in affirmatiua erat lo-
cutio vera pro patre: in negatiua vero
non potest esse veritas: quia negatio
remouet totaliter predicatū illud. **C** Et
quarta regula patet quartū. Cum effi-
relatiuum omnino habet suppositio-
nem antecedentis: ideo terminus in
p̄dicato supponat p deo genito: relati-
uum refert p illo: et ita sensus est: de-
us genuit deum qui deus est pater vel
non est pater: et hec est vera pro nega-
tiua: nec licet inferre. ergo deus nec
est pater: quia mutatur suppositio. im-
mo est ibi figura dictionis.

Questio. ij. **U**trum vnitas
essentie admit-
tat hanc deus generat alium deum: 7
q̄ nō v̄f Anselm. in p̄sol. cum dicitur
deum de deo: non intelligimus alium
deum sed eundem de seipso. **C** Item si
genuit alium deum: sed vbi est vnus
realis sunt duo. ergo si genuit alium
sunt duo dū. **C** Item alius dicitur alie-
tatem in generali. ergo eum generale
specificetur per adiunctum hoc nomē
deus specificat ipsum. sed si specif-
cat specificat ratione forme ergo nota-
tur alietas in forma: ergo non est ad-
mittenda talis locutio cum non sit ibi
alietas in forma. **C** Sed contra: Bene-
factio importat distinctionem et distin-
ctio alietatem aliquā: ergo et gñatio:
ergo si hec est vera deus genuit deū:
et hec per p̄ns deus distinguitur a dō
vel genuit alium deum. Si dicas q̄ nō
sequatur quia generare importat disti-
ctionem vt modum: sed distinguit vel
esse alium vt rem. Contra ad p̄nam vt
modum sequitur cōsecutio vt res: vn-
de si hec est vera hō est aial est: cū ad
bolem sequitur aial 7 p̄terea constat

q̄ distinctio generationis non tamen
est a parte intelligentis: verum etiam
a parte rei: ergo illi distinctioni vt ex-
ercite responderet distinctio realis.

C Item affirmatiua est falsa: deus ge-
nitus est deus generans: ergo negati-
ua est vera: deus genitus non est deus
generans. Sed sicut affirmatiua signi-
ficat identitatem: ita negatiua diuersi-
tatem: ergo sicut deum generantem
et genitum contingit adinuicem com-
parari mediante negatione: ita medi-
ante alietate. ergo hec est vera: deus
genuit alium deum. **C** Item pater siue
deus genuit alium: hec est vera: 7 stat
ergo aut alium deum aut alium nō de-
um sed non alium non deum. ergo 7c.

C Item alius est terminus masculini
generis: igitur stat pro persona i pars-
titutus terminis. 7 alius dicit alietatē
p̄sonalē: s; hec est vera: deus genuit de-
um alium in persona. ergo similis hec
est vera. deus genuit alium deū. **C** Rñ.
dicendum q̄ hec consuevit distingui.
deus genuit alium deum. Quia alius
potest teneri adiectiue: et sic ponit a-
lietatem circa formam istius termini
deus: et sic locutio est falsa. potest et
am teneri substantiue. vt substantiue:
7 tunc est appositiva constructio sicut
animal homo. 7 est sensus hoc modo
deus genuit alium deum. i. genuit al-
ium qui est deus: et in hoc sensu est lo-
cutio vera. Sed licet ista distinctio in
locutionibus theologis propter quē
dam proprium modum loquendi locū
habeat tamen quantum esset de virtute
sermonis non esset distinguenda:
quia adiectiuum adiuuctum substan-
tium vt homo albus non dicitur sub-
stantiuari: nec appositiva constructio
dicitur ibi esse maxime cum illa sit mi-
nus communis: respectu magis com-
munis: vnde cum hoc nomen alius sit
adiectiuum habens substantiuum cō-
iunctum in predicta locutione ponit
alietatem circa ipsum ratione suppo-
siti 7 forme. Et propterea si velimus ar-
tificialiter procedere: indicāda est ta-
lis locutio falsa. **C** Propter hoc ad in-
telligētā dicte locutionis notāda ē re-
gula cōs. Rñ h; locū distinctio vbi nō
ē ex diuersis cāis vno. vbi ḡra p̄f illi-
us 7 p̄f illius vnunt i hoc noie de-
nō ex diuersis causis siue rōne diuersis
s; rōne vnus dicitur siue eētie vno

17

18

ex diuersis causis est. vt i homine vni
 untur. petrus et iohānes rōne diuer
 sarum humanitatum. quia alta est hu
 19 mauitas petri. et alia iohannis. Et tur
 ta hanc regulam ab opposito est alia
 regula accipienda. Nō habet locū o
 modo vniō vbi est simul cū vniōe dis
 20 tinctione vt pater et filius et spūscētūs
 vniuntur in vna deitate siue essentia:
 sed distinctionē habēt rōne pluralita
 tis personarum. Scēdum hoc ē attē
 dēdū qd i diuisis qdā vocabula impo
 rāt distinctionē solā: qdā oimodā vniō
 nē qdā medio mō. Quā ergo deus ge
 nerans et deus genitus: et si sint pro
 naliter distincti. tñ in deitate vniūtur
 ex eadem causa quia vna deitate ideo
 non recipiunt noia importātia simpli
 citer distinctionem. Ideo hec non ad
 mittitur: deus dicitur a deo sicut
 deus genuit alium deum. Item rō
 ne distinctionis non recipiuntur vo
 cabula oimodā importātia vniōnem
 in supposita et forma: vñ hec nō reci
 pitur. deus genuit se sed illa q̄ medio
 modo se hñt recipiuntur: quale ē hoc
 verbum generat q̄ dicit distinctionem
 in persona cum vniūte essentie. Sicut
 hec pcedit p̄ gñat alterū se. vñ Aug.
 ad mari. p̄ genuit alterū se. et sicut sup
 Joh. p̄ mittēs filiū misit alterū se. et
 ex hoc est qd non sequitur ad gñationē
 vbi simplr iporās distinctionē. et sic
 p̄ p̄mū. Ad illud qd scdo obijct
 21 de negatiōe. hñ pcedo qd est alietas. s̄
 tñ nō sequit qd possit dici alietas i es
 sentia siue forma deitatis. Vñ nō seq̄
 tur. genitus est alius a generāte: ergo
 alius deus q̄ mutat suppositio huius
 22 termini deus. Ad illud qd obijct
 tertio aut aliū deū aut aliū nō deū. di
 co qd nō sufficēter diuidit: q̄ nō ē d̄
 dictio nisi accipia ē negatio respectu to
 tius. In hac eni genuit aliū deū. duo
 dicuntur. s. qd deus deum. et qd alius
 i deitate. et id ad hoc qd sumat d̄ dictio
 necesse est qd feratur supra totū. Vñ si
 cut non valet demonstrato monacho
 nigro qui est albus p̄ naturā: iste aut ē
 albus monachus aut albus nō mona
 23 chus qd vtrūq̄ falsa. Similiter intelli
 gendum est in proposito. Nec valet est
 deus et est aliud: ergo est deus alius
 immo est ibi accidēs. Sicut hic est ho
 mins. et est catharedus. ergo est bonus
 catharedus. Ad illud quod vltimo

obijctur dicendum qd alius quis sit
 masculini generis tamē quia ponit rē
 circa subiectū ab illo trahit suppositio
 nem. et ideo non tenetur personaliter
 nisi secundum qd substantiatur: sicut
 hoc nomē vñ dicit vniūte s̄ hāle ita
 si dicatur alius deus. alius dicit alte
 ratem substantiāle. et rō huius vniū
 non tñ quia adiectiuū s̄ qd generale
 qd specificatur per adiunctum.

Questio. iij. Vtrū hoc no
 mē deus grā
 matice significet plurālē numerū siue
 an congrue possit dici plures dī. Qd
 sic vt. Quia scdm p̄m. intellectus sunt
 idem apud omnes signis voces sint di
 uerse. sed modi significādi consequūt
 modos intelligendi. ergo cum apd he
 breos congrue dicatur heloy qd equis
 pollet et quod est dī: ergo et apud nos
 Item sicut vult p̄s: verum presup
 ponit congruum. vnde catonis est vel
 non est. nec vep̄ nec falsū significat. s̄
 hec vera est. non sunt plures dī. ergo
 p̄grua: ergo et hec p̄grua. plures sunt
 dī qd negatio non remouet incongrui
 tatem. Item sicut deus vniūte vni so
 li ita p̄ncipiūm creaturarum vni sol
 sed quis falso dicantur plura p̄ncipi
 24 pia: tñ dñr p̄grue. ergo pari ratiōe pos
 sumus dicere plures dī. Item hoc
 nomē fentis. nō h̄ nisi vniūte suppositū
 tñ p̄grue dī plures fentes. Si tu di
 cas qd suppositum plurificatur per suc
 cessionē t̄pta. obijctio tibi d̄ hoc noie
 sol. qd nullo tpe plurificat. et tñ p̄grue
 dī plures soles: ergo et plures dī. Cō
 tra. omne nomen quod habet plurālē
 nomen est appellatiuum propria enim
 nomina non plurificantur. Non enim
 dī plures petri. vel toh. s̄ hoc nomen
 deus nō est nomē appellatiuum: qd nō si
 25 guificat formā multiplicabilē. ergo etc.
 Item hoc nomen deus est p̄prium diui
 ne nature: sed nullum tale multiplicat
 ergo etc. Ad predictorum intelligē
 t̄tā est notandū qd nomē deus dī tripl̄r
 s. nuncupatiue adoptiue natura s̄ p̄ri
 mis duobus modis plurificatur. vnde
 apostolus. i. Cōg. vñ. Siquidem sunt
 dī multi et dñi multi. sed tertio modo
 nō. qd sic hoc nomen deus significat v̄
 vniā naturā cū cōditionibus quare col
 lectiones impossibile est in alto reper
 re. et ideo sicut nomē p̄prium nō h̄ plu
 rālē s̄m artē loquendo sic nec nomen

26

del. **¶** Ad aliud ergo qd obijcit qd apd
hebreos hz plurale qd est helop. dicen
dū qd modi significandi nō tm̄ requirūt
dīverfos modos intelligendi gñales. s; z
et modos exprimēdi: qm̄ ergo ip̄i ha
bent articulos z modos exprimēdi dī
versos. quos nos non habemus. id̄ illi
p̄nt dicere sed nos non. **¶** Ad illud qd
obijctur qd verū p̄supponit p̄gruū: di
cendū qd duplex est incongruitas. vna
est ex discoherentia accidentum vt ca
tonis est. alia ex discoherentia intelles
ctuum: vt cum dicitur plures petri. p̄
ma incongruitas tollit veritatem z fal
sitate. Secunda vero incongruitas
habet falsitatem cōiunctam: z ideo qd
per negationem remouetur falsitas. z
sancti malunt loqui vere q̄ propieta
tem sermonis seruare et loq̄ min⁹ ve
re: id̄ negāt plures deos. potest t̄i di
ci qd q̄uis hec vox dī nō sit vox signi
ficatiua scdm̄ artē z impositionē t̄i ē
vox significatiua ex accommodatione
vsus. vt oīll p̄ illi: z id̄ gñat falsum in
tellectum affirmatiua et negatiua vox
q̄uis nō gr̄amaticē. **¶** Ad illud quod
obijct qd p̄cipiū vni solicoenent. s̄str
z fenit. dicendū qd p̄uenire vni soli est
trip̄l̄. Aut et est qd imponitur nomē a
forma imultiplicabit: vt in p̄p̄is noi
bus z sic tollit pluralitatē re et p̄signi
ficatione. Aut imponitur a forma q̄ na
ta est cōmunicari q̄uis nō dicit̄. p̄p̄
determinationem. vt cū d̄ p̄ncipiū
creaturarū. Aut p̄p̄ d̄fectū materie p̄
fenit. et tale tollit pluralitatem secun
dum rem nō secundū cōsignificatio
nem: qd p̄t cōsignificari talis forma.
vt potest multiplicari per supposita.

27

¶ **Questio. iiii.** z vltima De
tus nois deus. Et q̄rit vtrū hoc nomē
deus de se supponat p̄sonā vel naturā
z p̄sonam v̄ p̄ illud Amb. Benedicat
nos deus deus noster. benedicat nos
deus. Amb. trina del professio. trinitas
tem indicat p̄sonarū. q̄ cū deus sit ibi
sine adiuncto. de se supponit p̄sonā.
¶ C̄tē ratio obijcit sic. hoc nomē ho
mo supponit p̄ oī eo cui inest humani
tas: ergo a si si z hoc nomen deus sup
ponit p̄ oī eo cui inest deitas: sed hoc
est p̄sona. q̄ zc. **¶** C̄tē hoc nomē deus
significat deitātē in p̄tatione: sed non
nisi in concreione ad suppositū quod
est persona. sed terminus concretus p̄

rie supponit p̄ eo respectu cuius im
portat formā vt albū magis. p̄rie sup
ponit p̄ re alba q̄ pro forma. ergo zc.
¶ C̄tra. pronome refert re pro p̄p̄uo
supposito. sed cū dicit. benedicat nos
deus. z metuāt eū. hoc pronome eum re
fert naturā non p̄sonā. ergo zc. **¶** C̄tē
qd iste terminus hō p̄rie supponit p̄
id̄uiduo ista est falsa. hō est for. z pla.
qd idē id̄uiduū non recipit illam p̄e
dicatōnem. Sed hec est vera. deus est
trinitas. vel deus ē p̄r z filius. ergo cū
illud predicatum nō cōueniat vni per
sone. p̄r zc. **¶** C̄tē terminus q̄ proprie
supponit p̄sonam. addito sibi termino
partitio fiat solū p̄ vno. vt cū d̄ vni
hō currit. ergo s̄str cum d̄ vnus deus
ergo hec est simpl̄r falsa. vnus deus ē
p̄r et filius. **¶** R̄s. dicēdū qd h̄c cōsue
uit esse duplex opinio. vna quidem est
q̄ hoc nomen deus significat proprie
naturā z supponit p̄sonā. alit̄ vna. vt
cū d̄ deus generat alit̄ duas vt cum
d̄ deus spirat: alit̄ tres. vt cū d̄ de⁹
est trinitas. Et rō huius est vt dicit̄ qd
cum multa supposita habeat in natura
termini cōis. terminus autē cōmunit̄
p̄rie supponit p̄ id̄uiduo: p̄ natura
vero vel p̄ forma nō supponit nisi tra
hatur. vt si dicamus. hō est species. sic
dicunt in proposito. vlt̄erius dicūt qd
qd supposita oīa sunt in illo vna suppo
sitione: id̄ simul p̄t supponere p̄ mul
tis personis. is illud non possit iste ter
minus hō vel alius terminus cōmunit̄
et sic soluerūt obiecta. Alia opinio est
q̄ proprie supponit naturā sicut signi
ficat. z non supponit p̄sonā nisi tra
hā ab alio. vt cū d̄ deus generat. et h̄i d̄
cūt qd cum d̄ deus est trinitas ibi fiat
p̄ natura nō p̄ persona. et vna nō est
tres p̄sone. ideo vna est locutio. Et rō
huius p̄ositionis est. qd hoc nomen de
us habet naturam termini discreti. cū
non habeat plurale. id̄ idem significat
z supponit p̄rie. cum ergo significet
naturam illā p̄rie supponit. Sed me
lius est dicere vtrūq; qd h̄z naturā ter
mini cōis z termini discreti. Termin
cōis p̄p̄ pluralitatē suppositorū. ter
mini discreti rōne forme nō multipl̄
s cabilis. qd proprie supponit tam natu
z ram q̄ p̄sonā. t̄i ratios ad vtrāq; par
tē p̄cludūt verū suo modo. hoc autem
non potest in alio termino inueniri. et
ideo nec cōsimilis mod⁹ supponēdi.

18

Distinctio. v. De cōparatōe generatōnis ad terminū essentialē abstractū qui est essentia.

Quæstio hec querit. utrū cōcedendū sit. In precedētī dī. nouit magr qōnē de pparatōe gñatōis ad terminū eēntialē pcretū. qualis est hoc nomē de^o. In pñti mouet qōnē de cōparatōe gñatōis ad terminū eēntialē abstractū qui est eēntia. Et diuidit hec pō i duas ptes.

In pma pte mouet qōnē ex cōparatōe gñatōis ad essentia in rōneter. In scda in rōne pncipiū. Utrum eēntia generet.

In scda in rōne pncipiū. Utrum eēntia generet. r. c. ibi. Nō est et dicendū q diuina essentia generat filii. r. c.

In pma pte s hz qttuor ptes. In pta pte pponit pblemata videlicz. utrū eēntia generet/vel generet. In scda adducit ratiōes tres: pbates q eēntia nō generat a pfe. ibi. Jō nō est dicendū q pfe generat filii. r. c. In tta adducit rōnes in cōtrariū. ibi. Hūc autē p cōtrariū. In quarta et vltima soluit et exponit. ibi. Ad qō rōndemus. Sicut scda pars istius distinctōis i qua magister determinat scdam partē qōnis q est in cōparatōe gñatōis ad eēntiā i rōne pncipiū. Habet tres partes. In pma terminat istā qōnē dicēs q eēntia nō generat. sed r hoc cōfirmat p rōnē dū cētē ad impossibile. In scda pō adducit

Utrū essentia generet vel generetur.

Questio hec querit. utrū cōcedendū sit q pfe generat diuinā eēntiā: vel q diuina eēntia genuit filium: vel eēntia genuit essentia: an oīno non generat: nec genita est diuina eēntia.

Ad qō catholici cōsentientes dicim⁹ q nec pfe generat diuinā eēntiā: nec diuina eēntia genuit filii: nec diuina eēntia genuit eēntiam hīc autē nomine

auctoritates q sūt directe p parte pñti cōtrarium esse. In tertia pō adducit auctoritates. ex quib⁹ pōt elici cōtrarietas. ibi. M^o quoz et frēqnter. r. c. pma pars hz quattuor partes. In pma parte ad iucit auctoritates Aug. cōtrarias p dīcte solutiōi. In scda auctoritates adductas exponit. ibi. Sed hec ita determinam⁹. In tertia vero cōtraria p dīctas expositiōes adducit auctoritates hylarij in quib⁹ notat expōitiōes cōtrarietas. ibi. Hūc vero etiā cōtrariū pfe esse. In

essentie intelligimus diuinā naturā: q cōis est trib⁹ psonis r tota in singulis.

Probat trib⁹ rōnibus q essentia diuina nō generat a pfe. b Jō nō est dicendū q pfe generat diuinā eēntiā: qz si pfe diceret genuisse diuinā essentia: diuina eēntia relatiue diceret ad patrē: vel p relatiuo poneretur. Si autē relatiue diceret: vel p relatiuo poneret: nō iudicaret essentia. Ut enim ait Aug. i. v. li. de tri. qō relatiue dī nō indicat

quarta vero auctoritates p dīctas explanat: r expositionē suā p verba hylarij pfirmat. ibi. Sicut hec verba sane vult. Sicut patet pars illa dicitur quoz r frēquenter in sacra scriptura legitur qua obicit cōtraria solutiōe p auctoritates: ex quib⁹ elicitur p dīcte solutiōis cōtrarietas (qz in his nō dī q essentia generet/vel generet: sed q de eēntia vel de substantia patris filius generetur) quattuor habet particulas. In pma adducit auctoritates in contrarium. In secunda pō adductas explanat. ibi. Hīs vbtis pmissis in nūq⁹ vbi resurmit p dīctā expōitiōe. In tta ex p dīctorū opione elicit qdā correlatiū. ibi. Dñdī qz ex illis vbtis. r. c. In qtra r vltia redit ad ppositū: r oñdit expositionē suā bonā eē p auctoritatē Aug. i. Et hoc ita debere intelligi. a Jō nō est dōs q pfe generat diuinā eēntiā. Ita rō pfe dūce

Dist. p.

Rō. i.

Rō. a

Rō. b

Aug.

re ad hoc in convenientes. s. q. si eentia gna
 ref a pfe eentia pderet p relatuo. Sz
 nullu v f icouentis. Et el magis coue
 nit eentia cu supposito q. pte cu singla
 ritu nō est icouentis: cu vte ponit p
 singlar: nec e icouentis q eentia po
 nat p relatuo. Rñ. dōm q si eentia po
 neretur p rela
 tiuo eēt iconue
 ntiēs n̄ a pteret:
 s; a pte exp̄ssio
 nis fides. Tūc et
 videret r notat:
 ref vntas eēn
 tie i qdā disti
 ctioe. Effet et l
 couentēs qz qd
 ponit p relati
 uo iquātū h̄mōi
 n̄ idicat eentia.
 Et el eentia po
 neret pro relati
 uo eentia aliqñ
 n̄ idicat et essen
 tia qd e oi rōnt
 contrarium.
 b. ¶ Itē cū deo
 pf. Itā rōnt de
 tur ducere ad
 hoc in convenientes
 scy q. cū deo pf
 sit dina eentia si
 ei⁹ esset genitor
 vtiq; eēt gētor:
 ei⁹ qd ipse est.
 Cōtra. essentia
 dī qd eōe. sicut
 r hoc nomē deo
 s; n̄ dicat hō pe
 tr⁹ gñat hōiem
 et ipse est hō. s;
 generat se. Ar
 gumentum illd
 non valet. Sicut
 v f hic. pf gene
 rat deum. ergo.
 r. part ratiōe
 nec in proposi
 to. Rñ. dicendū
 q commune dī
 citur q est i ml
 tis. sed hoc pōt
 esse triplr. Aut
 quia plurificatur in multis et quantū
 ad formam et quantum ad suppositū.
 v f hoc nomen homo. et tale habz vnt

tatem rationis que admittit distinctos
 nem. et quantum ad rem et quantū ad
 modum. Unde bene dicitur homo ē ab
 homine: et duo homines. Alio mō est
 commune quod plurificatur quantum
 ad suppositum non quātum ad formā
 vt hoc nomen deus. et tale habet vnt
 tatem rei secund
 dum qd res no
 minat naturam
 cū multiplica
 tione supposito
 rum: et iō recte
 pit distinctionē
 q importat dī
 stinctionem vt
 modū nō vt rē.
 Unde concedit
 tur. Deo de deo.
 sed nō deus est
 alius a deo. Ter
 tio mō est com
 mune fm nomē
 quod est in mul
 tis. nec tñ pluri
 ficatur quantū
 ad formam: qd
 est vntū in mul
 tis. nec quantū
 ad supposita. qz
 pro illis nō sup
 pōit. vt hoc no
 men essentia de
 tali cōmuni ve
 rum ē dicere q
 nō recipit disti
 ctionē: nec quā
 tum ad modum
 nec quantū ad
 rem. tunc enim
 notaretur idem
 distinguī a se. et
 ista argumentū
 magistri est bo
 num. Si pf ge
 nuit essentiam.
 pf genuit se. qz
 loq̄tur de com
 muni a parte vo
 cis significātio
 non a parte rei:
 quia a parte rei
 eadem commu
 nitas est in hoc q est deus. et in hoc
 q est essentia
 c. ¶ Et si ita est nō genito gignens. rē

substantiam.
 b. ¶ Itē cū deo pf
 sit dina eentia:
 si ei⁹ sit genitor
 esset vtiq; geni
 tor ei⁹ rei que ip
 se est: et ita eadē
 res seipam ge
 nuisset. qd Aug.
 negat. vt. s. ostē
 dimus. ¶ Item
 si pf est genitor
 essentie diuine: cū
 ipa eentia diuina
 sit: r deo sit: eo er
 go q generat et
 est: r deo est. Ita
 ergo nō illd qd
 generat est a pa
 tre deo sed pf eo
 q gñat r ē: r deo
 c est. Et si ita est
 non genito gi
 gnēs: s; gignēri
 genitū cā est: vt
 et sit et deus sit.
 Sili rōne pbat
 Aug. i li. vii. de
 tri. q pf n̄ sapi
 ens sapia quam
 genuit: qz si ea
 sapiēs est ea est:
 hoc ei est sibi eē:
 qd sapere. Qd si

hoc ē sibi eē qd
 sapere: nō p illā
 sapiam quā ge
 nuit pf sapiens
 est. Quid ei aliō
 dicimus cū dīci
 m⁹ hoc illi est eē
 qd sape: nisi eo
 est quo sapiēs ē:
 ergo q causa illi
 est vt sapiēs sit:
 etiā ipsa illi cau
 sa est vt sit. Si
 ergo sapia quaz
 genuit illi cā est
 vt sapiens sit: et
 cā illi est vt sit: s;
 cām p̄ri qua sit
 a p̄e genitū nul
 lo mō q̄sq; dīce
 rit sapiam: qd ei
 est isanius. Ita
 ergo si pf genu
 it eentia qua est
 eentia quā genu
 it cā est illi vt sit:
 non ergo ipsam
 qua est essentiaz
 genuit. Nā in il
 la simplicitate l
 quit Aug. qz nō
 est aliōd sapere
 q̄ eē: eadē est ibi
 sapia q̄ eentia.

Unde bene dicitur homo ē ab
 homine: et duo homines. Alio mō est
 commune quod plurificatur quantum
 ad suppositum non quātum ad formā
 vt hoc nomen deus. et tale habet vnt
 tatem rei secund
 dum qd res no
 minat naturam
 cū multiplica
 tione supposito
 rum: et iō recte
 pit distinctionē
 q importat dī
 stinctionem vt
 modū nō vt rē.
 Unde concedit
 tur. Deo de deo.
 sed nō deus est
 alius a deo. Ter
 tio mō est com
 mune fm nomē
 quod est in mul
 tis. nec tñ pluri
 ficatur quantū
 ad formam: qd
 est vntū in mul
 tis. nec quantū
 ad supposita. qz
 pro illis nō sup
 pōit. vt hoc no
 men essentia de
 tali cōmuni ve
 rum ē dicere q
 nō recipit disti
 ctionē: nec quā
 tum ad modum
 nec quantū ad
 rem. tunc enim
 notaretur idem
 distinguī a se. et
 ista argumentū
 magistri est bo
 num. Si pf ge
 nuit essentiam.
 pf genuit se. qz
 loq̄tur de com
 muni a parte vo
 cis significātio
 non a parte rei:
 quia a parte rei
 eadem commu
 nitas est in hoc q est deus. et in hoc
 q est essentia
 c. ¶ Et si ita est nō genito gignens. rē

Aug.
 2

Obijctur ptra tertiã rōnē. Si p̄ ge
nuit diuinã eēn
tiã: tūc genitū
signētī cā est
lit r̄ des̄ lit. Sed
hec rō n̄ n̄ p̄
valere, quia rō
cāe nō cadit in
diuinitis cā enī ē
ad cui⁹ eē seq̄
aliud: s̄ i diuinitis
non est aliud. §
r̄c. Itē nō seq̄.
p̄r genitū sapiē
tiã: § est sapiēs
sapia genita: §
pari rōne nec p̄
dicta solutio pa
let. Rñ. d̄m q̄
sumēdo nomen
cāe pp̄ie nō ca
dit in diuinitis: ca
dit tñ et recipit
ratio p̄cipian
tis et ratio i for
māte: et p̄ his
accipit nomen
causē. Qm̄ er
go rō essendi si
gnat p̄ hoc no
mē eēntia: ideo
eēntia signat q̄
dāmō in ratiōe
causē respectu
entis. Si ergo
eēntia eēt gen
ta ab ente sign
ficaretur in rōe
effectus sine p̄n
cipiat: r̄ idē eēt
tūc p̄ncipiū et
p̄ncipiatum res
spectu eiusdem
q̄ est i possibile
et in hoc funda
tur rō magis tri
Ad illū q̄ obij
ctur de sapia di
cendū q̄ tactū
est de ipsa in q̄
stionibus extra
litteram: q̄ taz
men ita abstra
ctum sicut essē
tia non suppo
nit pro relatio

et ita est accidens. Pa
ter est sapiēs sa
pientia et genu
it sapientiam: er
go est sapiēs sa
pientia quā ge
nuit: vel sapien
tia genita. In
nomine autem
essente non est
accidens: q̄ idē
signat r̄ suppo
nit: r̄ ita non est
dicēdū q̄ diuina
essentia genuit
filium.
¶ Contra hoc
obijcti i oachi
tã ptra positio
nem q̄ s̄ rōnē.
Contra positio
nē q̄ si essētia
non generat:
nec generatur
nec procedit.
ergo in diuinitis
est regeneratō
et genita. proce
dens r̄ res nec
generans nec
genita. nec p̄
cedens. et ita ē
quaternitas si
sunt ibi quattu
or res. Item ir
ridet rationem
magis tri: si es
sentia generat
essentiam: r̄ es
sentia est vna
res. ergo vna
res generat se
ipsam. Similit
ter inquit i oachi
chī potuit dī
ce re petre. de
us generat de
um vnus ē de
us. ergo vna r̄
eadē res gnat
seip̄as. Rñ. d̄m
q̄ i oachi nō res
cte arguit r̄ de
s̄cti sua rō: q̄
res nō accipit
tur vniformi
ter. Quia cum

Ideo q̄ de sa
pia hoc de essen
tia dicimus. Si
cut ergo non ge
nuit sapias qua
sapiēs ē. ita nec
essentiã qua est.
Ut em̄ sapientia
sapiēs est: et po
tentia potēs ita
et eēntia ipse est.
Eadēq̄ sapiētia
est et potentia q̄
eēntia. p̄r itaq̄
ex p̄dictis: q̄ p̄
essentiã diuinã
non genuit.
¶ Adducit ra
tiōes i p̄trariū. c
¶ Huic at̄y con
trariū q̄ Augu.
ait i li. de fide ad
petrū. De⁹ cum
h̄bum genuit. id
q̄ ipse est genu
it. nec de nihilo:
nec de aliqua iã
fctã p̄ditãq̄ ma
teria. s̄ de seip̄o
id q̄ est ipse Itē
deus p̄ q̄ verissi
me se indicare ani
mīs cognituris
r̄ voluit r̄ potuit
hoc ad seip̄sū id
candū genuit q̄
est ipse q̄ genuit
Ecce apte d̄t his
h̄bis deum pa
trē genuisse illū
d̄ ipse est. Illud
sit q̄ ipse ē. non

4

dicatur res pro modo ibi accipitur res pro re nature. sed cum accipitur secundo modo. accipitur pro ipsa natura diuina: preterea dicitur ab infuscienti. quia non valet. Si aliquid dicitur de altero. et non dicitur de alio. quia propter hoc illa faciunt nihil. Illi non valet. petrus est inditit. dicitur. ergo homo et petrus sunt duo. Habere enim proprietatem et non habere. non sufficit ad distinguendum. Ad instantiam eius dicendum quod non recte intelligitur. quia essentia est res una quantum ad suppositum et significatum non enim supponit personas. Sed deus est res una quantum ad significatum. sed plures quantum ad suppositum. Et ideo ignorat. ter toachim respondit magister. et quia cum esset simplex non est reueritus magister. Et sic iusto deludicio damnatus fuit libellus eius in lateranensi concilio. et postquam magister illi approbata.

bites. hic videtur dicere quod natura filii sit nata de natura patris. Idem in libro. xv. de trinitate ait. Dicitur filius consiliu deo.

essentia genuit: eadem res seipsam genuit: quod omnino esse non potest sed per solus genuit filium et a patre et a filio procedit spiritus sanctus. Obicit quod essentia generat eentiam auctoritate augusti.

Predictis autem videtur contrarium esse quod dicit Augustinus in libro vii. de trinitate. hoc iquit est deo esse quod sapere. unde patet et filius simul sunt una sapientia. quia una eentia. et simillatiz sapientia de sapientia sicut essentia de essentia. Ecce his verbis apte dicit Augustinus. sapientia de sapientia et eentia de eentia. ubi videtur significare quod sapientia sapientia. et eentia genuerit eentia. Idem in libro de fide ad petrum ait.

Sic christus dei filius. id est. una ex trinitate persona deum verum crede. ut diuinitate eius de natura patris natura esse non du-

filio: et voluntas de voluntate. sicut substantia de substantia. sapientia de sapientia. Et hic videtur dicere quod substantia et sapientia de sapientia.

Exponit auctoritatem augustini iam adductam.

Sed hoc ita determinamus. Sapientia de sapientia. et substantia de substantia est. id est. filius qui est sapientia qui est substantia. est de patre qui est eadem substantia et sapientia et filius qui est diuinitas naturalis est de patre qui est natura diuina. Et videtur expressius dicamus. dicimus filium sapientia esse de patre sapientia. et dicimus filium substantia esse genitum de patre et patre substantia. Quod autem ita intelligi debeat Augustinus ostendit in libro vii. de trinitate. dicens. pater ipse sapientia est. et dicitur filius sapientia patris quomodo dicitur lumen patris. id est. sicut lumen de lumine. et videtur unum lumen sic intelligat sapientia de sapientia et videtur una sapientia et una essentia. Item idem christus dicitur virtus et sapientia dei. quia de patre virtute et sapientia etiam ipse virtus et sapientia est. sicut ipse lumen de patre lumine est. et ipse fons vite est apud deum patrem fontem vite. filius ergo sapientia de patre sapientia est. sicut filius lumen de patre lumine. et deus filius de deo patre. et ut singulis sit lumen et singulis deus. et singulis sapientia. et singulis unum lumen. unus deus una sapientia. Ecce manifeste his verbis aperit Augustinus ex quo sensu accipienda sint predicta verba et his similia. scilicet cum dicitur substantia de substantia. vel substantia genuit substantia.

Ad dicit auctoritates
 Hylarij contra predictas expo-
 sitiones i q̄b⁹ notatur expressio:
 contrarietas.

Hylarij.

Huius vero etiam cōtrarium
 id videtur quod Hylarius ait
 in quarto libro de trinitate.

D Nichil nisi
 si natum habz fi-
 lius: r geniti ho-
 nor: admiratio
 in honore gnan-
 tis est. Cū ergo
 filius essentiam
 habeat (tota em̄
 in eo est diuina
 essētia) videtur
 q̄ ipsa dīna eēn-
 tia nata sit. Itē
 in. v. li. ait. Na-
 tiuitas dei non
 pōt eam ex qua
 procreta est nō
 tenere naturaz:
 nec em̄ aliud q̄
 deus subsistit:
 q̄d non aliunde
 q̄ de deo subsi-
 stit. Ecce hic di-
 cit natiuitatem
 dei procreta ex
 natura: r ita v̄
 ex his v̄bis at-
 q̄ predictis na-
 tura dei r geni-
 ta et genuisse.

Quod apertius dicit in lib. ix.
 de trinitate. Nos inquit vni-
 genitum deū in forma dei men-
 tem: in natura dei mansisse p-
 fitemur: nec vnitatē forme ser-
 uilis in naturā diuine vnitatis
 refundim⁹: nec rursus corpo-
 rali insinnatione patrem i filio

Hylarij.
 Quod nati-
 ra dei in
 forma sua
 manens
 formam
 nature r
 infirmi-
 tatis cor-

predicamus. Sed ex eo eiusdē generis genitā naturā natura-
 liter i se gignentē habuisse na-
 turā que in forma nature se gi-
 gnentis manens: formā natu-
 re et infirmitatis corporalis ac-
 cepit. Nō em̄ defecerat dei na-
 tura ne esset: sed in se humilita-
 tē terrenenatiuitatis (manens
 sibi dei natura) susceperat ge-
 neris sui potestatem in habitu
 assumpte hūanitatis exercēs.
 Ecce hic aperte dicit et naturā
 genuisse et naturam genitam:
 et naturā assumpsisse naturaz:
 q̄d a plerisq̄ negatur. Item in
 eodē. Nunquid vnigenito deo
 contumelia est patrē sibi inna-
 scibilem deū esse: cum ex inna-
 scibili deo natiuitas vnigenita
 in naturā vnigenitā subsistat.
 Ecce r hic dicit vnigenitā naturā.

potat
 cepit.

Auctoritates p̄dictas ex-
 planat respōsionem suam per
 Hylarij verba cōfirmans. i
 Sed qz hec verba sane vult
 intelligi ipse idem dicit i quar-
 to libro. Intelligentia dictorū
 ex causis est assumenda dicen-
 di: qz nō sermoni res: sed rei est
 sermo subiectus. hec ergo ver-
 ba ita intelligi possunt. Nichil
 habet filius nisi natū: id est ni-
 hil habet fm̄ q̄d deus est: nisi
 quod nascendo accepit: et ipse
 nascendo patris in se subsisten-
 tem naturā habuit. Unde idē
 Hylarius addit i quinto libro.
 Tandē naturam habz genitus
 quā ille qui genuit: ita tamē vt
 nat⁹ nō sit ille qui genuit. Nā
 quomodo erit pater ipse cū ge-
 nit⁹ sit. Sed i his ipsi sub-
 sistit ille q̄ genitus est in quib⁹

Hylarij.

Hylarij.
 Expōnō
 cōfirmat
 per v̄ba
 eiusdē

Et idem res fert ad aliud quod in uno subsistit et uno hoc vel falsum quoniam alius subsistit a patre et referat ad spiritum. Rñ. hoc potest intelligi dupliciter. Uno modo quod filius non habet respectum nisi ad unam personam: et hoc intelligit in quantum alius quod in quantum spiritus est referat ad alium vel quod persona filii non habet respectum nisi ad unam naturam: et hoc verum est. quod filius non habet in se nisi naturam patris. **E**t naturam suam ut ita dicatur sequit idem natura bilis deus. **C**ontra. in divinis non est patris nec posterius / et ita nec procedere nec sequi. Et tu dicat quod est secundum rationem intelligentem: hoc nihil est quod deus gignens nec secundum rationem intellectus sequit aliud. Rñ. quod hyperlatus improprie loquitur: et ideo ad id determinat: et ita dicitur: et tantum vult dicere se qui quantum separabilis communicare et consonare: et ab illo non recedere: et hoc patet per sequens. **E**t semel. **U**t

totus est ipse qui genuit: quod non est aliunde qui genuit est. Et ideo non refert ad aliud quod in uno subsistit ex uno. Et si in generatione filii et naturam suam ut ita dicatur: sequitur indemutabilis deus idem natura bilis deus gignens: nec naturam suam deserit et idem mutabilis deo indefecta nativitas. Subsistentem ergo deo dei naturam itelligam cum in deo deus insit. Nec propter eum qui deus est quod deus alius sit: quod ipse deus et in eo deus. Natura ergo dei patris veritas in deo filio esse docet: cum in eo deus intelligitur esse quod deus est. Est enim unus in uno et unus ab eo. **A**dducit auctoritates ex quibus potest elici contrarietas. **U**t de quoque et frequenter in scriptura sacra legitur: pater de sua substantia genuisse filium. **V**nus Aug. i. li. de fide ad petrum

ait. Pater deus de nullo genuit sed semel de sua natura sine initio genuit filium deum sibi equalis: et eadem qua ipse naturaliter eternus est divinitate coeternus. Ecce hic dicit Aug. filium genuit de natura patris / et filium et spiritum sancti. Si ergo de natura patris genuit est filius genuit est de natura filii et spiritum sancti immo de natura trium personarum. Idem quoque Aug. in li. xv. de trinitate dicit christus esse filium substantie patris et de substantia patris: genuit: tractans illud verbum apostoli loquentis de deo pro sic. Qui eruit nos de profunditate tenebrarum et transfudit in regnum filii charitatis sue. Quod dicitur est inquit filii charitatis sue: nichil aliud intelligat quam filium suum dilecti quam filium substantie sue. Charitas quippe patris

derur male dicere semel. Quod semel dicitur de consuetudine sed in generatione et: na nulla cadit vicissitudo. ergo et. Rñ. deum semel potest dicere vel nunc tempore: vel nunc eternitatis. Et si dicat nunc tempore: cum tempus habeat diversa nunc denotat in transiitione. Et autem nunc eternitatis cum illud nunc semper est: et est invariabile et unum: semel dicitur omnimodis invarietate perfectione et unitatem. **H**ic filii charitatis sue. Quod dicitur verbum charitatis accipiatur sibi essentialiter aut notionaliter. Si essentialiter: ergo christus filius est essentie quod non conceditur. Et tu dicat quod est in propria locutio: et est sensus. filii essentie. et est nullus vel sensus et pro nichilo additum est. hoc quod est charitatis. Et rursus Aug. exponit filii charitatis. id est dilecti sed pro diligit filium spiritum sancto. ergo. et. propter hoc dicitur tenet notionaliter tunc ergo filius deus est filius spiritum sancti: quod omnino est absurdum.

6

Colt.

7 **C**onsequenter propter hoc dicitur aliquid quod ille genitus nec proprie esse, etiam naturaliter, nec proprie notionali sed medio modo tenetur, et appropriare. Licet enim charitas sit omnibus communis et propria. scilicet, propter quod non est in persona patris ideo appropriatur patri. Alio modo dicitur quod charitas ibi tenetur essentialiter: sicut dicit Augustinus, quia nichil aliud est dicere filium charitatis quam filium substantie. Sed genitivus non constituitur in ratione principalis: sed ex vi declarationis esse: et est sensus: et filium charitatis, scilicet, filium charitatis et filium substantie, vel etiam nature: hoc est filium co-substantialem et naturaliter.

in ath.
trij.

tes scripturas neque virtutem dei. Nullo enim modo verum dei filium cogitatis si eum natum esse de substantia patris negatis. Non enim ita erat hominis filius et deo donante factus est dei filius ex deo nato: gratia non natura: an forte: et si non hominis filius erat tamen iam aliqua erat qualis scilicet creatura, et in dei filium deo murante conversa est,

ra eius est ineffabiliter simpliciter: nihil est aliud quam ipsa natura atque substantia: ut sepe diximus: et sepe iterare non piget: ac propter hoc filius charitatis: et nullus alius est quam qui de substantia eius est genitus. Ecce hic apte dicit Augustinus, filius est genitum de substantia patris: et filium substantie patris. Idem quoque Augustinus, in libro, contra hereticum maximum in substantiis dei genuisse filium: et filium genitum de substantia patris asserit dicens Carnalibus cogitationibus pleni sunt substantia dei de seipsa gignere filium non putat: nisi hoc patiatur quod substantia carnis patris quam genuit.

Erratis non sciens

Sed nihil horum est: ergo aut de nihilo aut de aliqua substantia natus est. Sed ne crederemus vos putare de nichilo esse dei filium: affirmamus non vos dicere de nihilo esse dei filium de aliqua ergo substantia. Et si non de substantia patris de qua sit dicite: sed non inuenietis. Ita ergo unigenitus dei filium iesu christi de patris esse substantia: non vos nobiscum pigeat confiteri. Idem in eodem. Utrique legimus ut simus in vero filio eius iesu christo. Dicite quod nobis: utrum iste verus dei filius ab eis qui gratia filium sunt quadam proprietate discretus: de nulla substantia sit: an de aliqua. Non dico inquit de nullo nec dicam de aliqua substantia est. Quero de qua si non de patris substantia est: aliam quaere. Si aliam non inuenis patris agnosce substantiam: et filium cum prelo-

1 **C**onsequenter cum patre homouision consistere. Contra. quia cum filius natus ralis parte substantie trahit a patre: parte a matre: in deo tota substantia trahit a patre videtur quod pater non tantum debet dici pater sed et mater. et multo fortius mater: quia mater plus dicitur quam pater.

2 **I**tem, filius dei vocat se sapienter et sapia est quod concipit et parturit. Prover. viii. cum hoc sit proprium matris. ut quod proprium debet dici mater quam pater.

3 **C**onsequenter, dicendum quod nomen matris non transferretur ad diuina. Et vna rationem assignat anselmus in monologio: quia principium maternus pergit alio principio. Respondeo: quia mater est principium passivum et officio tale mouetur ab alto: quam ante ipsum est principium aliud. quomodo ergo principium generationis filii est principium et est proprie actuali. ideo nullo modo transferretur maternum principium. Transferretur in actum maternus ut concipere et parturire pro eo: quod ibi agit vnum principium et hic duo,

1. lob.

8
Aug.

mouffion confitere. Idem i eo-
dem. Cōfiteor deum patrē om-
nino incorruptibilē genuiffeniz
qđ ē ipfe genuiffe. Itē dico qđ
fepe dicendū ē aut de aliqua ſb-
ſtātia ē nat^o dei fili^o: aut de nul-
la. Si de nulla: qđ de nichilo qđ
vos iā nō dicitis. Si hō de ali-
qua: nec tñ de prīs ſubſtātia n̄
eſt verus fili^o. Si hō de patris
ſubſtātia vni^o eiusdēq; ſubſtan-
tie ſunt p̄r z filius. Vos autem
Nec filiū de ſubſtātia patris ge-
nitū vultis: z tñ eū nec ex nich-
ilo nec ex aliqua materia ſed ex
p̄re eſſe p̄ceditis. nec videtis qđ
neceſſe ſit: vt qđ nō ex nichilo nec
ex aliqua alia re ſed ex deo. niſi
ex dei ſubſtātia eſſe non poſſit
et hoc eſſe qđ de^o eſt de qđ eſt. i.
deus de deo natus eſt: qz nō a-
lius prius fuit: ſed natura coe-
terna de deo eſt.

¶ Aperit ex quo ſenſu acci-
piende ſint adducte auctorita-
tes.

¶ His verbis premiſſis innui-
v̄ qđ diuina ſubſtātia filiū ge-
nuerit: et qđ filius ſit genitus
de ſubſtātia patris: z qđ de deo
eſt natura coeterna: et qđ p̄r id
qđ ip̄e eſt genuit. Id aut qđ ip-
ſe eſt diuina eſſentia ē: z ita pu-
tari pōt diuinā eſſentiā genu-
iſſe. Vehemēt mouēt nos hec
verba que quō intelligēda ſint
malem magis ab alijs audire
qđ tradere. Ut tñ ſine preiudi-
cio actemeritate loq̄r ex hoc ſē-
ſu dicta poſſunt accipi. natura
coeterna de deo eſt: id eſt filius
coeternus patri de p̄re eſt. ita
qđ eſt eadem cum eo natura v̄l
eiusdē nature. Quē ſenſum cō-

firmat Aug. ibidē ſubiſciens.
et qđ dixerat quaſi explanans
Dicto enī natura coeterna eſt
de deo addidit. Non eſt aliud
filius qđ illud de qđ eſt. i. vnius
eiusdēq; ſubſtātie eſt. Deinde
aptius tale intellectū ex predi-
ctis verbis fore habendū ape-
rit in eodē libro contra maximū
nū di. Trinitas hec vni^o eius-
dēq; ſubſtātie eſt. qz nō de ali-
qua materia vel de nichilo eſt
filius: ſed de quo eſt genitus.
Itēq; ſpūſſctūs non de aliqua
materia vel de nichilo eſt: ſed
inde eſt vnde p̄cedit. his vtiq;
verbis apte oſtēdit ea ratione
dici filiū eē de ſuba patris qđ ē de
p̄re gēit^o ita qđ ē eiusdē ſube cū

eo: z ſpūſ ſctm eē
de ſuba patris z fi-
liū. qz ab vtroq;
p̄cedit ita qđ eſt
eiusdē ſubſtātie
¶ Elicit corre-
larū ex predictis
qđ nec filius nec
ſpūſ ſanct^o eſt de
nichilo: ſz de ali-
quo: non tamen
de materia. m

¶ Oſtēdit quo-
q; ex illis verbis
filium et ſpiritū
ſanctum non eſ-
ſe de nichilo ſed
aliquo: nec tñ de
aliqua materia.
Unde etiā hyla-
rius in. xij. li. de
triſi. ait. Unige-
nitus deus cum
nat^o ſit p̄rez teſta-
tur auctore cū ex

¶ Filii z ſpūſ
ſctm nō eē
de nichilo. v̄l
hoc falſū. qz tā
qđ de nulla ſub-
ſtātia materia ē
de nichilo eſt.
ſed filius z ſpūſ
ſctm factus ſub
hōi. ergo zc.
¶ Si tu dicas qđ
ſctus z ſpūſ ſcti
ctus ſunt de alio
quo v̄l de patre
Queritur tunc
v̄l p̄r ſit d̄ n̄s
hilo. v̄l qđ ſic
qz nō aliqđ z n̄
chil p̄uertatur
ſed pater nō eſt
ex aliquo. ergo
eſt ex nichilo.
Item qz p̄r non
habet principū
eſſe cōtinū. tō ē
eſſe a nullo. Et
mili modo cum
nō habeat ma-
terā debet dici
de nichilo ſi p̄ce-
dat de p̄re. Lon-
g. ii.

tra. ad qd hz ee
de nihilo e crea
tura. g. zc. Itcz
qd e ex nihilo e
pibilee nihilo
g. zc. Rfi. di. q
cu dr aliqd ee d
nihilo hz Ansel.
Im onof. tripli
cte pot itelligi.
Uno mo pr ni
hil accipiat sim
plr puateine vel
negatiue. vt cu
dr de tacete. il
le loqitur de ni
hilo. Alio modo
positie. vt si ita
dicat aut itelligi
gatur aliqd fle
ri ex nihilo sic
caltellus d ferro
Tertio mo puz
positie pti pnat
nevt si dicat ali
qd fieri ex nihi
lo. qz p nihil e
aliqd sicut dr d
paupe fit dives
Rd at huius ml
tiplicitatis hec
est. Na pmo di
stinguendū est: qz
negatio ei qd
est nichil potest
sistere intra vel
extra ad verbu
ferri. Si ferat
ad verbu. tunc
fieri de nichilo
est no fieri de a
liquo sicut loq
de nichilo. i. de
nulla re. Si at
si feratur ad ver
bu tuc affirma
tur fieri. z tunc
duplex est. qz de
potitelligi ma
terialr. z tuc fi
gnificatur qz ni
hil fit de mate
ria altius. et
hetur scds sens
sua. Itē potest
teneri ordinat

manente natus
est no est natus
ex nihilo: z cum
ante tps natus
est oem sensum
puenit nascenti
do. hic apte di
citur qz fili⁹ non
est natus ex ni
hilo. Similiter
et spūscitū non
est dicendus ee
vel pcedere ex
nihilo qz fili⁹ de
substātia patris
natus est. i. a pa
tre est cū quo e
iusdē substātie ē
et eadē substan
tia. Ex quo sens
su accipiendū ē
est illd. p genu
it id qd ē ipse. i. fi
liū q ē hoc qd p
Redit ad p
positū z pfirmat
expositionē suā
aucto. Aug. n
Et hoc ita de
bere itelligi Au
gu. aperit dicēs
in. i. li. cōtra ma
ximū hoc genu
it p qd est alio
quin no est ver⁹
fili⁹. si qd ē p fi
est filius. Item
substātia dei ge
nuit filiū. i. pat
substātia genit
it filiū q est ea
dē substātia et
eiusdē substātie
Qd sic esse itelli

gēdum Augu.
ostēdit dicēs ad
maximū. Si
cut dicis sps spi
rituz genuit. ita
dic spūs eiusdē
nature v^l substā
tie spm genuit.
Itē sicut dicis.
de⁹ deū genuit:
ita dic de⁹ eiusdē
nature v^l sbe de
um genuit. hoc
si credider⁹ z di
xer⁹ nihil d hac
re v^lteri⁹ accusa
beris. his eiver
bis aperit quō
pdicta debeant
itelligi. Si tr fili
us nat⁹ ē de sub
stātia p^{ri}sv^l p^{ri}
genuit filium d
sua natura siue
eētia. i. d se na
tura z eētia ge
nuit filiū eiusdē
eētie ac natu
re: z q est eadem
eētia ac natu
ra. S^ltr expone
illud fili⁹ substā
tie p^{ri}s z fili⁹ pa
tris substātie. i.
q est substātia
cū quo z fili⁹ ea
dē substātia est:
qz psubstāntialis
est pfi filius. Et
hic sensus adiu
uatur ex his ver
bis augu. q. i. li.
vi. de trinit. ait
Tres personas

et tūc habetur
terti⁹ sen⁹ sic.
creatura distict
de nihilo. Dicē
dū g q hz p mū
sensum deus p
dicit de nihilo es
se siue pater sit
ue dīna eētia.
tū hic mod⁹ nō
est v^litatus. Quā
tū ad scdm mo
dum oīno fit ne
hil ex nihilo.
Quātū ad tertū
un modū scds
quē loqitur Aus
gu. qz sola crea
tura fit de nihilo.
sed pater nō
est de nihilo: qz
denotatibi ordi
nem vt esse has
beat: post nō ē
hoc quod ē ni
hilo: pnat mate
riam p^{ri}iacentem.
Itū ergo
pater et filius z
spūscitū nō
habent materiā
p^{ri}iacentem. qz
cum nō habent
esse post nō ē.
tō d^hir non esse
ex nihilo. et tō
non valet p mū
argumētum. qz
pcedit ab insūf
ficienti. Scdm
vero z tertium
argumentū de
patre factū ps
cedit fm qz nes
gatio ei⁹ qz est
nichil fertur ex
tra ad verbum.
et facit oratio
nem negatiuā.
Alr em non e
quipollet nō ē
de aliquo et de
nihilo: z secun
dum hunc sens
sum sicut cōces
ditur qz pater a

August.

omnino sit: ita q
 sit de nihilo. Et
 men sicut dicitur
 est. sensus ille si
 est vltatus. co
 munitur enim
 videtur hac lo
 cutione hm qd
 negatio d nihil
 sicut itra. r hoc
 est q de accipi
 tur ordinatiter.

eiusdem eentie vt
 tres psonas vna
 eentiam dicim⁹
 Tres aut perso
 nas ex eadem eent
 tia no dicimus:
 quasi aliud ibi
 sit q eentia est.
 aliud qd psona.

his verbis ostē
 ditur nō esse dicendū psonam
 esse ex eentia: nisi ex sensu pre
 dicto. Qui sensus cōfirmatur
 etiā ex eo qd in li. xv. de tri. idē
 ait. Sicut nra scia dissimilis ē
 scie dei. sic et nostrū verbū qd
 nascitur de nostra scientia: dis
 simile est illiverbo dei quod na
 tū est de patris essentia. Tale
 est aut acsi dicerem de patris
 scientia: de patris sapientia vt
 quod est expressius de patre es
 sentia: de patre scientia: de pa
 tre sapientia. Ex hoc itaq; in
 tellectu verbum dei patris vni
 genitus filius per omnia pa
 tri similis et equalis recte di
 citur deus de deo: lumen de lu
 mine: sapientia de sapientia:
 essentia de essentia: quia hoc
 est omnino quod pater non ta
 men pater: quis iste filius: iste
 pater.

Unde est q solus vnigeni
 tus dei dicitur natura filius:
 quia eiusdem nature est et ea
 dem natura est cum patre. Un
 de hylarius in libro de trini
 tate: de christo loquens ait.
 Natura filius est: quia eandem
 naturam quam ille qui genu
 it: habet.

Aperte ista ad itelligens
 tia duar pncipalū par
 tū huius distinctiois duo
 pncipaliter queruntur.
 Primo qritur de com
 paratione gnationis ad
 substantia siue essentia in rōne pncip
 pū. Secōdo qritur de pparatōe eius
 dē ad essentia in rōne termini. Et duo
 qruntur quantū ad primū. Duo vero
 quantū ad secūdu. Quantū ad primū
 qrit pmo. vtrū substantia vt eentia ge
 neret. Secōdo vtrū de suba gñet aliquis.

Questio. i. Q substantia nō
 gñet ostenditur sic
 gnare dicit relationē. ergo cui conue
 nit gnare cōuenit referri. sed essentia
 nō cōuenit referri. ergo nec conuenit
 gnare. Itē gnare importat distinctionē.
 ergo cui cōuenit gnare. r p nra etiam
 distinguit. s; essentia cū sit vna non dis
 tinguatur. ergo. r. Aut si gnar plures
 sunt eentia. et ad hęc duo incōueniens
 tia ducit magis. Itē gnare ē actio
 nē personalē. ergo de illo solo d. quod
 significat psonā. vel supponit essentia.
 sed essentia nō supponit psonā. cū sit
 cōis nec personā significat. cū sit oīno
 abstractū. ergo. r. Itē gnare est p
 prietas persone cōicabilitas ē eentia.
 s; sicut se h; cōicabilitas ad personam
 ita pprietas psonalis ad eentia s; cōi
 cabilitas nūq; est persone. q; hęc ē fal
 sa. p est cōicabilis. ergo nec pprietas
 psonalis erit eentia. ergo nec gnare.
 cū sit psona. Contra. Quęquā sic se
 hñt q vnū est idē aliq; et nō hñt diuers
 sas pprietates. qd d hñt de vno. et de
 altero. s; persona et essentia sūt hm s;.
 q; persona est eentia nec hñt diuersas
 pprietates. q; pprietas l diuis est rela
 tio distingues. s; si eentia hñt aliqua
 pprietatē. sic distingueret r referre
 tur. ergo. r. Si dicas q qñs perso
 r eentia nō hñt diuersas pprietates. est
 differre p hñt pparatē r nō hñt. s; sūmā
 oppositio ē pparatō. s; tal' diuersitas
 est per pparatōnē. ergo magis diffe
 rūt eentia r persona q; persona et per
 sona. s; persona nō pparat de persona.
 ergo nec persona de eentia. hoc autem
 est falsum. ergo. r. Itē qñs sic se
 hñt q vnū predicat de altero vnū sup
 ponit pro altero. q; subiectū ē subiect
 tur predicato. s; eentia ē predicatur de
 pfe. Un hęc est va. p ē eentia. s; r sup
 f. iij.

Verbum
 pfa d
 filius na
 ture.

pōt. sicut deus p̄r generat. sic p̄r dī
 et eētia ḡnā. ¶ Itē de q̄cūq̄ p̄dicat
 subiectū. r̄ pp̄ia passio. s̄z ḡnare est si
 cut p̄ris: s̄z hec ē vera: dīna eētia est
 p̄r. s̄z r̄ s̄r illa est vera dīna eētia ge
 nerat. ¶ Itē de quocūq̄ p̄dicat diffi
 nitio r̄ diffinitū. s̄z diffinitio p̄ris ē re
 līq̄ p̄r. Cū s̄z hec vera. dīna eētia est
 p̄r. r̄ hec erit vera dīna eētia est r̄līq̄
 p̄r. s̄z a p̄uertibll. s̄līus ē s̄līus eēntie.
 ¶ R̄n. ad p̄dicatōr̄ itelligētā ē notādū
 q̄ fides v̄a dicit q̄si fundamentū deuz
 eē trīnū r̄ v̄nū r̄ ita trīnū q̄ trīnitas n̄
 pfunditur. r̄ ita v̄nū q̄ v̄nitas n̄ mul
 tiplicatur. Si s̄z q̄d credim̄ oportuit si
 gnificare oportune iuenta sunt noīa i
 dīnis. Imo a deo nobis manifesta. q̄ si
 gnificēt trīnitatē sub dīstīctōe. v̄nī
 tatem sine oī multiplicatōe. Sicut s̄z
 noīa ip̄ollta p̄sonis oīno sunt incōta
 bīlta r̄ quātū ad suppositū r̄ quātū ad
 significatū. Uñ hec ofo ē falsa. p̄r ē s̄z
 līus. vel p̄r est cōdicabīlta. ita ex p̄te es
 sentie vel nature oportuit noīa impo
 nt: q̄ n̄ dīstīguerēt nec quātū ad signi
 ficatū nec quātū ad suppositū. ¶ No
 tādū autē q̄ triplex est gen⁹ noīz signi
 ficantium eēntiam. Quedā em̄ signifi
 cant i cōcrectōe: vt hoc nomē deus.
 Quedā oīmōda abstractōe. vt hoc no
 men eēntia. Quedam medīo mō. vt lu
 men: sapia: volūtas: r̄ cōsīmīlta. et ista
 d̄nr medīo mō significare: q̄ n̄ concer
 nunt suppositū p̄ modū s̄herētie. s̄z cō
 cernūt suppositū rōne et⁹ q̄ dīcūt al
 quam rōnem actus vel ontīnis q̄ sunt
 p̄sonum suppositōr̄: cum igit̄ tres sint
 noīm dīe: nomē cōcrectū: supponit p̄
 p̄sona pp̄te: nomē medīū sup̄pōt par
 tīm pp̄te: partīm ip̄opue. nomen ab
 stractū r̄ absolutū nō supponit oīno.
 nisi ip̄opue. vñ hec ē pp̄ia de⁹ genes
 rat. r̄ i p̄sum adducenda. Hec autē sap
 entia generat. de sapia partīm pp̄ia.
 partīm ip̄opua. id est sustinenda. Hec ac
 essētia ḡnā ē oīno ip̄opua. r̄ id negā
 da est. Et si legat̄ aīcubi est exponēda.
 Scti em̄ q̄nq̄ ad pfundēdas hereses
 exp̄līus loquunt̄ s̄z pp̄ietates ser
 monis sustīneat. ¶ Ad illud s̄z q̄d p̄mo
 obīctur q̄ eēntia r̄ p̄sona non h̄nt di
 uersas pp̄ietates. dicendū q̄ dīuersas
 rōnta duplīct̄r est i dīuinis. Uno
 modo per habere dīuersas pp̄ietates.
 r̄ p̄ illud iducit dīstīctōnem. et sic
 differunt relatione nec predicantur de

eodē. vt pater r̄ s̄līus. Alīo modo est q̄
 habere pp̄ietatem r̄ non habere: et il
 lud non inducit dīstīctōnē: nec factū
 q̄ v̄nū p̄dicatur de altero: factū tñ q̄
 aliqd̄ dicitur de vno q̄d nō d̄r de alter
 ro: vt p̄z in Petro et hōie. petrus est i
 dīuiduum homo non: r̄ tñ homo vere
 p̄dicatur de petro. ¶ Ad illud q̄ sum
 ma oppositō est affirmatiōnis r̄ nega
 tiōnis. dicendū q̄ verum est vbi ne
 gatio n̄hīl ponit sicut inter alīquid et
 n̄hīl: sed vbi p̄t̄ extrema minima po
 test esse. et surgit ex quantūlacūz
 parua dīta siue r̄e s̄u ratiōnis. vñ nō
 sufficit ad dīstīnguendū. ¶ Ad illud
 quod secūdo obīctur q̄ p̄dicatum
 sup̄pōt p̄ subiecto. dīcī potest vno mo
 do q̄ sicut in inferioribus est p̄dicat
 iō s̄m substantiā: vt homo est aīal: et
 est p̄dicatō s̄m ratiōnem. vt aīal est
 genus. r̄ p̄dicatum supponit p̄ eodē
 quo p̄dicatur. s̄m substantiā. s̄z mu
 tata p̄dicatōne s̄m substantiā i p̄di
 catōne q̄ est s̄m ratiōnem est ibi acci
 dens. vñ non sequitur. aīal est genus.
 homo est animal. ergo homo est gen⁹.
 S̄līr dīcunt in dīuinis q̄ cum sint ibi
 res et ratiō: est ibi p̄dicatō s̄m sub
 stantiā. et illa saluata quicquid dicit
 tur de p̄dicatōe et de subiecto. s̄z mu
 tata p̄dicatōne s̄m substantiā i p̄di
 catōnem s̄m ratiōnem est ibi acci
 dens. et talis est hec: pater generat. s̄z
 dīuina essētia ē pater. ergo dīuina es
 sentia generat. Sed ista similitudo nō
 videtur p̄ueniens. q̄ in dīuinis rō p̄di
 catur de essētia. vñ hec est vera. es
 sentia est paternitas et generatō. q̄d
 quidem in inferioribus non reperitur.
 ¶ Propterea alīter dicendū q̄ in dī
 uinis est duplex modus p̄dicandī. p̄
 identitatem r̄ per inherētā. Per idē
 titatem vt cum dicitur eēntia est p̄r.
 Per inherētā siue denominatōe.
 sicut factum adiectiua et verba. P̄di
 catō per identitatem est in dīuinis
 ratiōne summe simplicitatis. que non
 patitur personam minus esse simplice
 q̄ essētiam que quia non ē in creatū
 ris. ideo in eis non reperitur p̄dicat
 iō per identitatem oīmōdā: nisi
 idem enūciatur de se. vt cum dicitur
 humanitas est humanitas. Sed oīs p̄
 p̄ia p̄dicatō est per inherētā. q̄
 n̄hīl est oīno simplex. vñ hec est falsa
 humanitas est aīalitas. In p̄dicatō

10

13

14

11

15

ne per se inherēntiam terminus alius
 ud significat: et aliud supponit. Quia
 significat formam communem: et sup-
 ponit pro inferiori. et in tali verum est
 qd illud qd dicitur de alio. supponit p
 illo: sed in p̄dicatione p̄ identitatē ides
 significat et supponit. Unde sic est sen-
 sus qd significatū per hūc terminū p̄
 est idē qd signū p̄ hūc terminū eētia. et
 ideo paternitas ē essentia: et quia hoc
 nomen essentia non significat personā
 ideo pro ipsa non supponit: cum nullo
 modo de se ipsa predicetur. nisi predi-
 catione p̄ identitatē. ¶ Ad illud quod
 obicitur tertio de passione et subiecto
 et consimilibus. dicendum qd quedam
 sunt vocabula in diuinitis substantia. q̄
 claudunt itra se rē. circa quā ponūt for-
 mā ipotatā p̄ ipsa. vt hoc nomē p̄ r̄ ta-
 lia possit p̄dicari p̄ identitatē: vt cū dī
 essentia est pater. ille qui est pater.
 Quedam sunt que sunt oīno in adiacē-
 tia. vt generat: et genitus: et natus: et
 talia ponunt rem suam circa ea de q̄
 bus predicantur. ideo tantū per inhe-
 rentiam predicantur. et ideo generare
 ponit distinctionem quam ipotatā cir-
 ca eētiam cum de ea dicitur: et ideo
 hec est falsa. essentia generat. hec ta-
 men vera essentia est generatio. Et q̄n
 a predicatioe per identitatē itur ad
 predicatioē p̄ inherēntiam. potest eē
 ibi accidens. Quod q̄ dī de quocunq̄
 predicatur subiectū. p̄ppia passio istū
 habet instantiam vbi proprietās est
 trane et de quo predicat̄ subiectum.
 vt hec intentio species. q̄nis sit p̄pue-
 ras hōis. et hō dicitur de petro nō tñ
 dicitur de eo qd est species. Et si obicit̄
 qd in diuinitis non cadat ratio extranei
 qd nō cadit ibi accidens. Dicendum qd
 si nō sit extraneitas nec diuersitas q̄
 tum ad rem est tamen quo ad rationē
 siue quo ad modū predicandī. q̄ triplr
 est i diuinitis: sicut infra patebit. Unde
 sicut hīc est accidens. essentia est p̄so-
 na. sed persona distīguitur. q̄ r̄ eētia.
 ita in p̄posito. ¶ Ad illud qd vltimo
 obicitur de hac essentia diuina est
 illi pas distīguit a p̄posito qd p̄ p̄ po-
 nere suā rem siue respectū p̄ ipsum im-
 portatum circa ipm subiectum quod ē
 eētia. et tunc est locutio falsa. Est enī
 sensus qd essentia refertur ad filium.
 Vel p̄t claudere itra se rem sui sub-
 stātiū. vt sit sensus. eētia est p̄ filii.

eētia est ille qd refert ad filii. v̄l p̄t
 claudē itra. se rē substantiū. vt sit sensus
 eētia ē p̄ filii. i. eētia ē ille qd refert
 ad filii. et hoc mō dā ē locutio et nō va-
 let argumētū. q̄ filii est filii eētie.
 immo est ibi accidens. Sicut enim nō
 sequit̄ filii refert ad illū qd est p̄. et ille
 est eētia. q̄ refertur vel distīguit ab
 eētia. sic et in proposito.

Questio. ij. ¶ Tercū sit cōce-
 dendū qd alius
 gnetur de substantia patris vt filii. Et
 q̄ sic videtur p̄ multas auctoritates
 littera. et maxime per illam dicitur quo
 qd r̄ frequēter in scriptura legitur. p̄
 de sua substantia genuisse filium. sed
 scriptura nō dicit nisi verum: nec fr̄es
 querat nisi proprium. q̄ predictus ser-
 mo est verus et p̄puius. ¶ Itē r̄atione
 ostendit̄ sic. Quicunq̄ est ab alio. et est
 consubstantialis. sed filius est a patre. et est ei
 consubstantialis. ergo est de eī substantia
 ¶ Itē pater generat filium. aut ergo
 de aliquo. aut de nihilo. Ad de nihilo
 qd tūc esset creatura. q̄ de aliquo et nō
 de aliquo alio a se. ergo de sui substan-
 tia. ¶ Itē in inferioribus filius qd h̄z p̄
 tē substantie a p̄e. dī esse de substantia
 p̄tis. ergo multo fortius qd h̄z totā sub-
 stātiā dī esse de substantia generantis.
 ergo hec est v̄a. filii est de suba p̄tis.
 ¶ Contra. p̄positioes sūt r̄astitue. et vbi
 r̄astitio ibi r̄ distictio et diuersitas. et
 go cū dī: filii ēō substantia patris. hec
 p̄positio denotat distinctionē iter sub-
 stātiā p̄tis et filii. ergo cū nulla sit dī
 stinctio. qd filii est substantia p̄tis. p̄po-
 sitio p̄dicta est falsa. Si dicas qd hec
 p̄positio de cadit a ḡnali significato p̄-
 positionū. retinēs spectale. q̄ est ibi so-
 locisimus. sicut si dicitur sublime vo-
 lar p̄ sublimiter. qd stultus est dicere.
 ¶ Itē obicitur de significato specialī
 hec p̄positio de put accipit̄ specialr̄ ali-
 qd tenet̄ materialr̄. vt cultellr̄ de ferro.
 Aliq̄n ordinat̄ r̄t de mane fit mer-
 dies. i. post mane. Aliqd ordinat̄ r̄t si
 dicit̄ radii de sole splēdor de igne. S̄z
 q̄ cūq̄ istoz modoz accipiat̄. falsa est
 locutio. Si materialr̄ ē falsa qd filii ca-
 ret mā. Si ordinat̄. falsa. qd filii est. qd
 filii fit post p̄em: siue post substantiam
 patris. Si originaliter. sumūter falsa.
 quia tunc est sensus qd filius habeat or-
 tū a substantia patris. sed ista non ad

16

17

C

18

19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

responsio ad primū argumentū et scdm
 Tamē quod dicitur quod propositiones sunt trā-
 sitive, non intelligitur quod notent ex hoc
 diversitatem necessario, sed sicut dicitur
 quod obliqui sunt transitivi quoniam ad
 modum: quia transitivae constructivae cum
 verbis ut videtur. Et similiter hoc de pro-
 positionibus dicitur quod etiam cum obliquis
 transitivis. Primum etiam tertium quod de non
 tamen dicitur
 habitudine principii actus, nec tamen
 habitudine principii passivi, sed habitudine
 nem confusivitate, cum habitudine origi-
 nis quod non facit hoc propositio a, et ideo
 non est simile. Ad illud quod ultimo obij-
 citur primum rursus, quod non dicitur ibi
 penitus idem titatum nec diversitate: sed
 confusivitate cum habitudine originis.

Consequenter circa secundum ar-
 ticulum huius questionis quod est
 per operationem generationis
 nis ad essentiam in ratione
 minime duo queruntur. Primum
 quod quid sit substantia sine
 ne essentia generetur. Secundo utrum
 generationem communicetur.

Questio. i. De substantia ge-
 neretur, sic obij-
 citur. Si actio in inferioribus est motus ad
 substantiam, quod motus est, hoc est imper-
 fectionis quod ad substantiam est hoc est per-
 fectionis. Si ergo quod est perfectionis est trā-
 ferendum ad divina, ergo generatio ter-
 minatur ad essentiam. Item generatio
 in divinis terminatur: aut si ad substantiam
 ad accidens quia omne ens est substantia vel
 accidens, sed in divinis non terminatur ad acci-
 dens, cum non sit ibi, ergo ad substantiam.
 Si tu dicas quod in divinis quibus non sit
 accidens, est tamen relatio quod distinguit a sub-
 stantia, tunc arguitur sic. Aut generatio ter-
 minatur ad substantiam: aut ad relationem, sed non
 ad relationem, quia in ad aliquid se non est
 ergo nec terminatur perductionem, ergo ter-
 minatur ad substantiam, ergo substantia generatur.
 Item sicut dicit philosophus movetur nobis movetur
 ea quod in vobis sunt et corruptis nobis cor-
 rumpuntur ea quod in nobis sunt, et hoc est quod
 universale habet idem esse cum singulari, sed cum
 multis tomagis sit eadem substantia cum persona
 et substantia sit in persona, si persona generatur
 substantia generatur tamen in divinis quod in crea-
 turis est sicut sibi pater, sed non est similitudo
 personae, sed in substantia et natura, sed cum
 terminatur ad se, idem est sicut, sed ad substantiam
 habet quod attendit similitudo. Contra, omne
 quod generatur ab alio generatur, quia nihil
 seipsum generat: sed sub-

Ratio diuisa nō h̄z alīū: nec alīud ī diuisa
 & nō ḡnat. ¶ **C**ōtē oē qd̄ ḡnat h̄z p̄ncipi
 diuisa quō. sed om̄e qd̄ h̄z p̄ncipiū ep̄i
 cipiātum. sed p̄ncipiū et p̄ncipiātum
 diuisiōnē. si ergo substantia ḡnatur.
 diuisiōnē. aut ergo a substantia. aut a
 persona. sed p̄ncipiū est impossibile. &
 ꝛc. ¶ **C**ōtē oē qd̄ ḡnat est de sub̄a gene
 rantis. si & sub̄a vel eēntia ḡnat sub̄a
 vel eēntia ē de substantia ḡnantis: s; nō
 est nisi vna substantia. & idē de seip̄o. qd̄
 est impossibile. ¶ **C**ōtē: ḡnatio est p̄duc
 ctio: sed p̄ductio est quedā actio ꝛ oīs
 actio creature terminat ad singularia
 & cū ḡnatio sit quedam actio. in diuisa
 terminabit ad singulare siue suppositi
 tū: sed tale nō est substantia. & nō termi
 nabit ad ipsam. ¶ **R**ūdeo: q̄ ḡnatio de
 sua cōs rōne ad substantia terminat. s; a
 trēdēdū q̄ substantia dī dupl̄r. Prima
 q̄ est īdiuiduū et p̄posita sine p̄sona
 et sc̄da q̄ est cōmune. dico ergo q̄ ē lo:
 qui de termino ḡnatiois dupl̄r. Aut
 q̄tū ad p̄ductionē aut q̄tū ad intēctio
 nem. Quantū ad p̄ductionē cū sit cir
 ca singula terminatur ad substantia p̄
 mam. q̄tū vero ad intēctioē. ad natu
 ram cōem. q; hec natura p̄ncipēs h̄ic
 hominē intendit formā cōem dare et.
 Sed qm̄ in creaturis forma cōmunit
 numeratur in suppositis: id in illis for
 ma cōis p̄ducitur ꝛ cōmunit: ꝛ id in
 creaturis ḡnatio nō t̄m̄ p̄m intentionē
 sed etiā p̄m p̄ductionē ad substantiam
 cōem terminat: ꝛ id vniuersale in sin
 gulari generatur: q; natura p̄ducens
 hunc hominem intendit formā cōem: q;
 numeratur. Sed qm̄ in diuisa substan
 tia nō numeratur nec aduenit ei nouū
 esse. id ḡnatio p̄m p̄ductionē termina
 tur solum ad substantia primā que est
 p̄sona. ¶ **Q**u p̄sona s; Boetii est rōnalis
 nature īdiuidua substantia. q; ꝛ illud
 solū dī generari p̄p̄te qd̄ terminat ge
 neratio p̄m rōnem p̄ducendi. id p̄sona
 ḡnatur nō substantia vel essentia. ꝛ id
 hec nō recipitur. essētia ḡnat: ꝛ sic pa
 rent oīa obiecta ad p̄trāq; partē. p̄ce
 dunt enī de diuersis v̄is. P̄t̄ etiā qua
 re in diuinis nō sequitur. q̄ ḡnata perso
 na. substantia generetur. sicut in creatu
 ris. posset t̄m̄ alr̄ dici q̄ nō generetur
 cōe. nisi vt in hoc. ꝛ nō t̄m̄ in creaturis
 hoc verum est. sed etiā in diuinis cōe
 aut vt in hoc nō significatur in abstra
 ctione: sed in concretionē. et id q; hoc

nomen deus significat substantiam in
 concretionē. ideo in concretionē deus
 generat et deus generat deum. Quia
 hō sub̄a vel eēntia signat ī abstractio
 ne. ideo nec ḡnat nec generatur: et ita
 p̄cedunt ratiōes ad partes oppositas.

Questio. ii.

substantia p̄ ge
 nerationē cōdicatur. ꝛ q̄ sic vt hoc mō
 Per idem res cōdicatur. p̄ qd̄ sic in plu
 ribus: sed substantia est ī pluribus per
 sonis et non est nisi per ḡnationem et
 per processionē. & per ḡnationē cōdicat
 ¶ **C**ōtē cā est. qua posita ponit res. et q̄
 remota remouet sed posita emanatōe
 in diuinis ponit cōitas ꝛ distinctio. re
 mota generationē vel emanationē. esse
 tta est in vno solo sicut p̄posita. ergo
 generatio est ratio comunicandi eēn
 tiā. ¶ **C**ōtē: qd̄ datur alicui ꝛ nō desinit
 haberi a dāte p̄ idē p̄ qd̄ datur p̄ illud
 cōdicat. Sed sub̄a a p̄fe datur filio p̄ ge
 nerationē ꝛ nō desinit h̄ri a patre du
 dat filio. & p̄ ḡnatioē cōdicatur. ¶ **C**ōtē:
 ḡnatio in his inferioribus est rō cōdicā
 di substantia siue naturā. sed in diuisa
 natura est illis multo cōmunicabilior.
 quia simplicior. ergo in diuinis per ge
 nerationem substantia vel essentia cōs
 municatur. Contra. Generatio est p̄nci
 pium distinguēdi sed nō est idē p̄nci
 pium distinguēdi ꝛ cōdicandi. ergo ge
 neratio nō est ratio cōdicandi in diuisa
 ergo per ḡnationē n̄ h̄st cōdicat. ¶ **C**ōtē:
 quod facit aliud esse in hoc non est rō
 cōdicandi: sed appropriandi ꝛ īdiuidu
 andi. sed ḡnatio facit esse substantia in
 tali p̄sona. vt pote in p̄sona filij. & non
 est rō cōmunicandi. sed appropriandi.
 ¶ **C**ōtē: p̄ ḡnationē cōdicatur omne illū
 qd̄ p̄ ḡnationē est cōe. Si ergo substan
 tia p̄ ḡnationem cōdicatur. p̄ ḡnationē
 est cōis. Si ergo substantia per gene
 rationē comunicatur. generatione cir
 cūscripta nō erit cōis. ergo p̄p̄a. s; p̄
 propriū p̄ ḡnationē nō pōt cōdicari. er
 go nec sub̄a. ¶ **C**ōtē: qd̄ p̄ ḡnationē cōdi
 cat. p̄ ḡnationē datur ꝛ recipit: ꝛ om̄e
 tale: si nō est ḡnatiois accidētale. gene
 rat sed substantia non accidit ḡnatio
 ni. ergo ꝛc. ¶ **R**espōdeo. ad hec notan
 dum est q̄ cōe q̄tū est de se indifferē
 ter se habet ad actum ꝛ potentia. Cōe
 enim potest dici illud quod ē p̄munita
 bile. q̄uis non sit in pluribus sicut p̄
 tet in multis vniuersalibus vt in sole ꝛ

D

25

una et huiusmodi. Cōe enim dicitur cōdicatum quod est actu in pluribus. dico ergo quod quemadmodum forma vniuersalis actum est de se cōdicabilis est. sicut tamen actu non cōdicat nisi per propagationem vel aggregationem plurium. sic non diuisa vel eētia de se quod cōdicabilis est: sicut per actu cōdicat. non est nisi per id quod multiplicat vel plurificat et supposita. Hec autem est generatio. quoniam per generationem persone plurificat. et substantia in illa non numerat. hinc est quod verissime substantia vel eētia per generationem non cōdicat. quia per generationem fit. ut sit in pluribus vna. ¶ Ad illud quod obijcit quod generatio est principium distinguendi. dicitur quod generatio est per se principium distinguendi: suppositum a supposito. quia ad id terminat per se. et est principium cōdicandi naturam eorum quia cōsuntile et simili. Sed quoniam non in inferioribus numerat in suppositis. id est principium distinguendi est eōe. sed per accessum. in deo autem nec est per se nec per accessum. ¶ Ad illud quod obijcit quod facere eōe est in hoc. est ratio appropriandi. dicitur quod illud habet veritatem. quoniam est eōe appropriabile vel appropriatum per esse in hoc. diuisa autem essentia non est sic appropriabilis vel appropriata per esse in hoc. quia non est appropriabilis quo ad significatum. nec quo ad suppositum. quia idem significat et supponit. sicut supra ostensum est. significatum autem eius nulla ad distinctionem distinguitur. Hec est vera essentia patris. et essentia quod est in patre et est filius. Vel aliter potest dici quod facere in hoc est duplex. aut absolute. et sic est ratio appropriandi. Aut in cōparatione. vbi illud quod erat prius in vno fit at postea in alio. et sic est ratio cōdicandi naturam. Sed quedam non est quod diuisit in suppositis. ut puta illa cui fit additio quod non est diuisa. et in prima est ratio cōdicandi et distinguendi. diuisa solū cōdicat sola. ¶ Ad illud quod obijcitur quod si cōdicat substantia. fit per generationem eōis substantia. dicitur quod verū est secundum quod eōe dicitur secundum actum quia in pluribus. sicut non habet per dicitur vbi circūscripta generatio substantia est eōis: quia cōdicabilis. sicut non est eōis. quia pericata. ¶ Ad illud quod obijcit. quod per generationem dicitur generari. dicitur quod fallū est. quia generari dicitur per ductionem et distinctionem. sicut dicitur de antiquitate et periculis: quia per generationem non substantia si distinguit. Quis cōdicet. et cetera. De cōparatione generandi ad potentiam.

Distinctio. vi. De cōparatione generandi ad potentiam.

Quæretur quoniam solet perfrui perfrui generit filii voluntate et cetera. In parte ista ponit magister dubitationes emergentes ex cōparatione actus generandi ad potentiam. Et quoniam conuenit cōparari ad actum generandi ad potentiam et potentiam generandi ad

Quæritur potest virtus generandi sit producentis necessitate vel voluntate.

Respondeo quod prius solent virtutum

pater genuerit filium voluntate an necessitate.

De hoc orosius ad Augustinum. ita ait. Voluntate genuit pater filium vel necessitate. sicut nec voluntate

nec necessitate quia necessitas in deo non est.

preire voluntas sapientiam non potuit. Quo circa Augustinus. ait in xv. li. de trinitate.

Ridenda est dialectica eunomiana quod eunomiani heretici

ro opponit quod predicta solutionem. et non dicit ibi. Sed quod hoc opponitur sic. voluntas dei et cetera. Quarto et ultimo redit ad explanationem prime solutionis. ibi. Predicta tamen verba quibus prudenter dictum est vbi explanat solutionem prehabitam. et nec voluntate nec necessitate. vbi in sufficientes dillo. De et quod de facit aut fa

suppositum. et ex parte quod comparatione incidit dubitatio circa eentia vnitatis: ideo primo ponit dubitationem ex comparatione actus generandi ad potentiam. secundo ponit dubitationem ex comparatione actus generandi ad personam. infra distinctionem. vbi. Hic solet perfrui a quibusdam et cetera. Item: prima pars que continet presentem distinctionem habet quatuor particulas. ¶ In prima ponit questionem. Utrum potentia vel virtus generandi sit producentis necessitate vel voluntate. et definit veritate huius que sitis. Sed eōe ad istam questionem non dicitur hereticum huiusmodi arguendum ibi. Dicamus quod verbum dei est filium dei. Tertio

Dist. vi.

Augu.

Opinio
cutus
heretici.

est naturalis. et sic necessario aut volu-
 tarie. Si tu dicas quod ipse rñdet ad intel-
 lectu heretici. et hereticus intelligit de
 voluntate antecedente et necessitate in-
 mutabilitatis. Obijcit quod oratio nihil
 minus in se est multiplex. Sed quod rñdet ofo-
 ni multiplex. simpliciter affirmado vel ne-
 gado male respondet. sicut quod dicit pho-
 ergo etc. **R**e-

spon. dicendum quod
 Aug. respondet
 sicut intellectus he-
 retici. Quis autem
 ofo in se sit mul-
 tiplex quod est he-
 reticus in vno se-
 su ea accepit. ita
 multiplicitas illa
 non faceret ad
 solvendu. quod non p-
 cedat sicut illa. Sed
 distinctio ppositi-
 onis multipli-
 cis quod sicut illam
 multiplicitate non
 cadit deceptio.
 magis est ad ostē-
 rationē quod ad ve-
 ram rñtionem.
h **U**erbu dei
 esse filiu dei na-
 tura non volunta-
 te. **A**udet non hñ
 dicere quod p alto
 est deus. alio est p
 quod diuinitate est
 deus et pñitate est
 p. ut dicit Au-
 gustinus. **S**ed filius est deus na-
 tura diuinitas. er-
 go hac non dicere
 tur filius. sed ipa fi-
 liatione. **R**es-
 pondendum quod ille
 ablativus potest con-
 strui formaliter et
 sic falsa est: quod for-
 maliter alio est
 deus. sed natura et
 alio filius. potest
 item construi origi-
 naliter et in rone
 picipij. et sic ve-
 ra est. et est filius. quod
 filius origi habet
 a patre naturali

retici orti sunt.
 Qui cum non po-
 tuisset intelligere
 nec credere voluit
 sety nigenitū dei
 filiū verbū dei eē
 natura. i. de sub-
 stātia pñis geni-
 tū. non nature vel
 substātie dixit es-
 se filiū: sed filiū
 volūtatis dei vo-
 lens asserere ac-
 cedētē deo volū-
 tatē qua gigne-
 ret filium. sicut
 nos aliqui aliqd
 volumus quod itea
 non volebamus. p-
 pter quod mutabi-
 lis intelligit non
 ista natura. quod
 absit ut in deo eē
 credamus.
Rñdet ad quod
 rñtionē ppositā
 hereticū arguen-
 do.
Dicamus ergo
 gōverbu dei esse
 filiū dei natura
 non voluntate. ut
 docet aug. i. xv.
 li. de tri. vbi quē-
 dam catholicus
 heretico rñdētē
 cōmendat dicēs

Acute sane quidam respondit etc.
 Contra Aug. commendat istam solus-
 tionem. que non est commendanda quod
 multiplicare inconueniens non est sol-
 uere. **R**espon. dicendum. quod est solutio
 ad hōiem et est solutio ad orationem et
 aliquid melius et vtilius est soluere ad
 hōiem quod ad oronē: ut puta quod rñdens
 est discolor. et non
 vult intelligere
 veritatem. et quod
 assistētes sicut
 plures et non pos-
 sunt capere verit-
 tatem et subtili-
 tatem ideo quia
 hereticus veritas
 tem respuebat et
 aduerfabat. idē
 circo aduerfāt
 erat aduerfādū
 et tali modo quod mas-
 gis diuer et glia
 et assistētes fal-
 lacta. **I**deo com-
 mendat ista res-
 pōtionē Aug.
 quod manifeste op-
 ponētē sua rñtio-
 neligant. hunc
 ergo modum re-
 spōdēt docuit
 dñs. **M**ath. xxi.
 vbi dixit bap-
 mus iohānis de-
 celo erat de hōi-
 bus. etc. **I**te quod
 ritur cū non sit
 rñsum ad oratio-
 nem. quod rñden-
 dum sit. ut quod di-
 uisio heretici sit
 p immediata: quod
 pelle et nolle op-
 ponunt. p tradit-
 ctone: iter quod non
 cadit mediū. et
 dicēs ad hęc quod
 hereticus quod de
 voluntate accedē-
 te siue de añces
 dēte et tñc neus
 tra pā ēveranec
 sūt membra op-
 posita contra
 dictionē sed con-

Acute sane quā
 respondit hereti-
 co versutissime i-
 terroganti. vtrū
 deus filiū volēs
 vel nolēs genue-
 rit. ut si diceret
 nolēs absurdissi-
 ma dei miseria
 sequeretur. Si au-
 tem volens cōti-
 nuo quod inten-
 debat conclude-
 ret. sed non natu-
 re esse filium sed
 volūtatis. **A**t il-
 le vigilantissime
 vicissim quesivit
 ab eo. vtrū deus
 pater volens aut
 nolēs sit deus. ut
 si respōderet. no-
 lens sequeretur
 grandis absur-
 ditas et miseria.
 quam de deo cre-
 dere magna est
 insania. **S**i au-
 tem diceret vo-
 lens: responde-
 retur ei. ergo et
 ipse volūtate sua
 deus est. non na-
 tura. **Q**uid ergo
 restabat nisi vt
 obmutesceret
 sua interrogatio

frarte. Nollet
et velle dicitur
etiam voluntatis
contrarios: iter
quos cadit me-
dus. Aliqd ent
est respectu cu-
tus voluntas nō
habet rationem
causē nec repu-
gnantie: et ita pa-
tet illud.

D **C**hā et pre-
scientia vř fallū
dicere de scien-
tia dei. 7 pscien-
tia de bonis et
malis. Dicit et
glo. sup illd. ps.
Que ignorabas
interrogabāt me
7 ce. Ars nescit
dicū: s; in deo
est ars artū er-
go. 7c. Si dicas
q nescit p mo-
dū practiū sed
speculationis.
Cōtra. illd solū
scit hoc mō qd
in eo relucet: s;
in deo non relu-
cent mala. 7c.

C **J**ē vř magis
non soluere ar-
gumētū. multi-
plicare ent inco-
ueniens nō est
soluere. Dicens
dum q sicut res-
cte dī: deus co-
gnoscit mala p
seipsum sic re-
ctus iudicat de
obliquo 7 lux de
tenebris. nec opy
q in deo luceat
malū: sed suffi-
cit q luceat ma-
li oppositum.
Ad illd quod
objicitur de so-
lutione magis:
dicendum q so-
lutionem nō po-
nit: sed inuit cō-

ne. obligatū id est
solubili vinculo se-
vidēs. **C** **E**x pōi-
ctis docet nō es-
se concedendum
q deus voluntate
vel necessitate vř
volēs vel nolens
sit deus **I**tem q
voluntate vel ne-
cessitate. vel vo-
lens vel nolens
genuerit filium.
Oppositio
ptra respōsiōnē
iam dictam. **C**
Sed ptra hoc
opponit sic. **V**o-
luntas dei ē na-
tura: siue eēntia
dei: q nō ē aliud
deō esse: aliū vel
le. 7 iō sicut vna
est essentia triuz
personaz. ita et
vna volūtas. **S**i
ergo deus natu-
ra de⁹ est: 7 volū-
tate deus est: 7 si
verbū dei natu-
ra filius dei est:
7 volūtatē filius
dei est hoc autē
facile est refelle-
re. **N**am et pscie-
tia dei siue scien-
tia qua scit vř p-
scit bona et ma-
la diuina natu-
ra siue essentia ē
et predestinatio
siue voluntas ei⁹
eadem diuina es-
sentia est. nec est

aliud deo scire 7
velle qd esse: 7 cū
sit vnum 7 idem
scientia dei vel
voluntas. nō ta-
men dicitur de
voluntate quic-
quid dicitur de
scientia. et econ-
uerso nec omnia
illa sua voluntas
te de⁹ vult. que
sua scientia scit
cum sua scientia
nouerit tam bonā
q mala. **V**o-
luntate autē nō
velit nisi bona.
Scientia quip-
pedei et prescien-
tia de bonis est
et de malis / volun-
tas vero et pre-
destinatio de bo-
nis est tantum.
et idem in deo ē
scientia et volū-
tas et prescien-
tia et predestina-
tio. **I**ta cū vnum
sit natura dei et
voluntas: dicitur
tamen pater
genuisse filium
natura non vo-
luntate. et esse de-
us natura nō vo-
luntate.
Redit ad ex-
planationē pri-
me solutiōis vi-
delicet qualiter
intelligēda sint

tra arguēdo. qd
d. ex illo idē nō
potest inferri ex
altero. qd quan-
uis sint idem in
essentia tantum
diuersa sunt cō-
notata.

Item que-
ritur de hoc qd
dicit hylarius
in notulis. circa
istum. s. **P**redi-
cta tamen qd sā-
cta ecclesia a:
nathematizant
eos qui dicunt
deum non ge-
nerare consilio
7c. **V**idetur ei
contradicere
Dām. dicit qd
in deo non est
consilium quia
cōsiliū est igno-
rantis nature.

Respondeo
dicēdum q cō-
siliū dicitur
dupliciter **U**no
modo dicit cō-
sulere accipe:
re cōsiliū. et
sic dicit ignorā-
tiam: et simili-
ter psciliū dicitū
ad hoc **A**lio mō
psulere dī: da:
re psciliū et hoc
mō dī scientiā
et pōt transfer-
ri ad diuina.
De⁹ ent nullo
mō accipit psc-
iliū aliunde. **A**li
notandum q i
psilio duo sūt.
Est ibi cognitio
ret occulte. 7 ē
ibi dispositio. fir-
ma. quonā er-
go in deo ē pes-
sissima cognitio
occultorum
et inuariabilis
tas: ideo recte

estema
sic. nō q
nolente
pre con-
ct⁹ p⁹ut
naturali
necessitate
te duces
cū nollet
genuit
istū. sed
mor. ut
voluit si-
ne tpe et
impassi-
biliter: se-
pungenti-
mō dō
stratiū.

in ipso dicitur
esse consilium.
unde Gregorius.
deus in utraque
sententiam. s. non
consilium.

illa verba. pater
nec volens nec vo
lens deus est. nec
volens nec volens
genuit filium. d

Predicta tamen verba qui
bus prudenter dictum est quod de
us pater nec volens nec nolens
est deus nec nolens nec volens
genuit filium siue voluntate: si
ne necessitate. ex tali sensu vi
dentur accipienda ut volunta
tem precedentem vel acceden
tem intelligamus qualiter eu
nomius intelligebat. Non enim
ipse deus est voluntate preceden
ti vel efficienti. vel volens pri
usquam deus. nec voluntate prece
dente vel accedente genuit fili
um. nec prius volens quam gene
rans genuit filium. nec prius
generans quam volens genuit fi
lium. volens tamen genuit: si
cut potens genuit. et bonus gene
ruit filium. et sapiens genuit:
et huiusmodi. si enim pater sa
piens et bonus dicitur genuit
se filium. cur non et volens. Cu
ita sit deo idem esse volentem quod
est esse deum. sicut idem est esse
se sapientem quod est esse de
um. Dicamus ergo quia pa
ter sicut sapiens. ita volens ge
nuit filium. sed non voluntate
precedente vel accedente. Quae
sensum aperit Augustinus. et
confirmat ita dicens super epi
stolam ad Ephesios. De filio
dei: id est domino nostro iesu
christo scriptum est: quis cum
patre semper fuit. et nunquam eu
m patris esset paterna voluntas pre
cessit. Et ille quidem natura fi
lius est.

in eadem huius pri
us principaliter querunt
C. p. q. u. r. v. g. n. a. t. i. o. n. e.
si sit s. m. c. o. n. d. i. t. i. o. n. e. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. i. s. s. e. c. o. n. d. i. t. i. o. n. e. v. t. r. u. s. i. t. s. i. m. r. a. t. i. o. n. e. v. o. l. u. n. t. a. t. i. s. T. e. r. t. i. o. v. t. r. u. s. i. m. p. a. r. t. i. t. i. o. n. e. e. x. e. m. p. l. a. r. i. t. a. t. i. s.

Questio. j. Quae generatio
sit s. m. c. o. n. d. i. t. i. o. n. e. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. i. s. s. i. c. o. s. t. e. n. d. i. t. F. e. c. u. n. d. i. t. i. o. n. e. e. t. a. c. t. u. a. l. i. o. r. e. s. t. n. a. t. u. r. a. i. n. p. a. t. r. e. a. d. p. r. o. d. u. c. e. n. d. u. m. f. i. l. i. u. m. q. u. o. d. s. i. t. i. n. l. u. c. e. a. d. p. d. u. c. e. n. d. u. m. r. a. d. i. u. m. s. i. l. u. c. e. n. e. c. e. s. s. e. e. s. t. r. a. d. i. u. m. p. r. o. d. u. c. e. r. e. i. t. a. q. u. o. d. p. r. o. d. u. c. t. i. o. i. n. i. p. s. a. e. s. t. s. i. m. p. a. r. t. i. t. i. o. n. e. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. i. s. s. i. m. l. t. o. r. o. r. u. m. i. n. p. a. t. r. e. r. e. s. p. e. c. t. u. f. i. l. i. i. C. T. e. m. o. m. n. e. q. u. o. d. e. m. a. n. a. t. a. b. a. l. i. o. e. m. a. n. a. t. f. e. c. u. n. d. i. t. i. o. n. e. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. i. s. a. u. t. p. r. i. n. g. e. n. t. i. e. e. r. g. o. r. f. i. l. i. u. s. e. m. a. n. a. t. a. l. t. e. r. o. s. i. l. i. o. r. u. o. r. u. m. m. o. d. o. r. u. m. s. e. d. n. o. n. s. i. m. p. a. r. t. i. t. i. o. n. e. p. r. i. n. g. e. n. t. i. e. q. u. o. d. t. u. n. c. c. o. n. t. i. n. g. e. n. s. e. s. s. e. t. f. i. l. i. u. m. g. e. n. e. r. a. r. i. s. C. T. e. m. a. b. o. i. p. o. t. e. n. t. e. d. e. i. t. r. a. h. e. r. e. m. a. r. t. i. n. u. m. p. o. s. s. e. e. s. t. i. m. p. o. s. s. i. b. i. l. e. s. e. d. d. e. u. s. p. a. t. e. r. e. s. t. o. i. p. o. t. e. n. s. c. u. i. u. s. m. a. r. t. i. n. u. m. p. o. s. s. e. e. s. t. g. e. n. e. r. a. r. e. f. i. l. i. u. m. q. u. o. d. d. e. t. r. a. h. e. r. e. e. t. p. o. s. s. e. g. e. n. e. r. a. r. e. f. i. l. i. u. m. e. s. t. i. m. p. o. s. s. i. b. i. l. e. s. e. d. i. n. e. t. e. r. n. i. s. p. o. t. e. n. t. i. a. e. s. t. c. o. n. s. i. t. a. c. t. u. e. r. g. o. p. a. r. t. i. t. i. o. n. e. i. m. p. o. s. s. i. b. i. l. e. e. s. t. a. u. t. e. r. e. a. c. t. u. g. e. n. e. r. a. t. i. o. n. e. s. e. s. t. f. i. l. i. u. m. e. r. g. o. i. m. p. o. s. s. i. b. i. l. e. e. s. t. n. o. n. g. n. a. r. e. s. i. i. m. p. o. s. s. i. b. i. l. e. n. o. e. s. s. e. r. n. e. c. e. s. s. e. e. s. s. e. p. u. e. r. t. u. n. t. e. r. g. o. n. e. c. e. s. s. e. e. s. t. g. e. n. e. r. a. r. e. C. C. o. n. t. r. a. A. u. g. a. d. D. i. o. n. i. s. i. e. t. m. a. g. i. s. t. e. r. d. i. c. i. t. i. l. l. t. e. r. a. P. e. c. v. o. l. u. n. t. a. t. e. n. e. c. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. e. g. e. n. u. i. t. p. a. t. e. r. f. i. l. i. u. m. q. u. o. d. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. i. n. d. e. o. n. o. n. e. s. t. i. d. e. o. r. e. C. T. e. m. h. y. l. a. i. n. i. l. i. d. e. s. p. n. o. d. A. d. n. a. t. u. r. a. l. i. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. e. d. u. c. t. u. s. p. a. t. e. r. g. e. n. u. i. t. f. i. l. i. u. m. e. r. g. o. n. o. n. f. u. i. t. i. b. i. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. n. a. t. u. r. a. l. i. s. n. e. c. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. a. l. t. a. v. t. v. i. d. e. t. e. r. g. o. r. e. C. T. e. m. n. o. b. i. l. i. s. p. r. o. d. u. c. e. n. s. e. s. t. i. l. l. u. d. q. u. o. d. d. i. c. i. t. s. u. e. a. c. t. i. o. n. e. q. u. o. d. s. u. b. i. a. c. e. t. s. e. d. a. g. e. n. s. s. i. m. r. a. t. i. o. n. e. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. s. s. u. b. i. a. c. e. t. a. c. t. i. o. n. e. q. u. o. d. v. e. l. i. t. n. o. l. i. t. o. p. e. r. s. i. m. f. a. c. e. r. e. e. r. g. o. s. i. m. p. l. i. c. i. t. p. r. o. d. u. c. t. n. o. b. i. l. i. s. s. i. m. i. s. a. g. e. n. s. n. o. b. i. l. i. s. s. i. o. m. o. d. p. r. o. d. u. c. t. i. o. n. e. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. i. s. C. T. e. m. h. o. c. i. d. e. p. o. r. o. s. i. d. i. s. i. c. q. u. o. d. g. r. a. t. i. a. d. a. t. n. o. d. e. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. e. d. a. t. S. z. r. i. c. h. a. r. d. i. c. i. t. q. u. o. d. i. n. p. r. e. e. s. t. a. m. o. r. g. r. a. t. i. a. q. u. o. d. d. a. t. e. s. s. e. f. i. l. i. o. r. i. s. p. i. s. t. s. a. n. c. t. o. s. i. q. u. o. d. g. r. a. t. i. a. d. a. t. n. o. d. a. t. n. e. c. e. s. s. a. r. i. o. C. R. i. n. d. a. d. p. r. e. d. i. c. t. o. r. u. m. i. n. t. e. l. l. i. g. e. n. t. i. a. m. e. s. t. n. o. t. a. n. d. u. m. : q. u. o. d. m. u. l. t. i. p. l. e. x. e. s. t. n. e. c. e. s. s. i. t. a. s. Q. u. e. d. a. m. e. n. i. e. n. e. c. e. s. s. i. t. a. s. p. u. e. n. t. e. n. s. e. r. p. r. i. n. c. i. p. i. o. d. i. s. c. o. n. u. e. n. i. e. n. t. e. Q. u. e. s. d. a. e. x. p. r. i. n. c. i. p. i. o. d. e. f. i. c. i. e. n. t. e. Q. u. e. s. d. a. e. x. p. r. i. n. c. i. p. i. o. c. o. n. u. e. n. i. e. n. t. e. r. s. u. f. f. i. c. i. e. n. t. i. e. J. l.

la autē q̄ p̄ionēte ex p̄ncipio discon-
 nentēte est duplex. Aut enī est ex ipso
 mouēte contra naturā: et hec ē neces-
 sitas volētē. Aut cōtra voluntatem. ⁊
 est necessitas coactiōis. et ⁊e illis duo
 bus modis q̄rit heretic⁹ q̄ sunt valde
 v̄sitati. Illa s̄c̄r q̄ est p̄ncipio deficien-
 te est duplex. Aut enī est respectu ei⁹ q̄
 res est nata cōpleri. ⁊ hec ē indigentie
 necessitas vt cibi et pot⁹. et de hac d̄r
 Job. iij. Qui viderit fratrem suū neces-
 se h̄re. ⁊c. Aut respectu ei⁹ q̄ d̄r Icurrit
 ex ipso defectu. et hec ē necessitas in-
 euitabilitatis qualis ē in morte. ⁊ in p̄-
 m̄is motib⁹ h̄c necessitatē Icurrit h̄o
 ex carētia originalis iusticie. p̄. De ne-
 cessitatib⁹ meis erue me. Tertia est s̄-
 m̄l̄ duplex q̄ est ex p̄ncipio sufficiēte
 et cōueniēte. Aut enī ex p̄ncipio suffi-
 ciēte i disponēdo et hec est necessitas
 materie v̄spositē. q̄ p̄ōt dici necessitas
 erigētē. Aut i cōplēdo. et hec inmuta-
 bilitatis est necessitas. Et hoc vltimo
 mō necessitas cadit i deo. et p̄ncipalr
 in deo. qz ipse sol⁹ est q̄ p̄ncipalr sibi
 oino sufficiē. ⁊ q̄ secū oino puenit. Hec
 autē necessitas n̄ repugnat libertati vo-
 luntatis: s̄z solū v̄sibilitati. qualis nō
 est i deo. ¶ Ad illud q̄ obijc̄t de l̄ra.
 d̄m. q̄ illud Itelligitur de necessitate
 coactiōis. q̄ nullo mō cadit i deū. ⁊ de
 hac q̄rebat heretic⁹. S̄c̄r ⁊ hylari⁹ in
 telligit de hac eadē. v̄n̄ subijgit i l̄ra.
 nō naturalē necessitatē. cū nollet. tunc
 sibi em̄ esset coactio. d̄m̄ repugnare vo-
 luntas. ¶ Ad illud q̄ obijc̄t. q̄ egēs
 per necessitatē subiacet sue actioni. d̄
 cendū q̄ falsum ē: nisi sit necessitas re-
 pugnās volūtati. Cū em̄ est necessitas
 repugnās necesse ē voluntatē subijci.
 qz nō p̄ōt preualere. Sed qm̄ ē neces-
 sitas summe cōsonās nō potens discor-
 dare a volūtate. tūc nullā Iducit subie-
 ctionē. sicut p̄. de⁹ necessario ē bt̄s.
 ⁊ necessario vult eē bt̄s. ⁊ sicut neces-
 sariū est ipm̄ eē beatū. ita ⁊ velle. sic in
 telligendū est i generatiōe filij. ¶ Ad
 illud q̄ obijc̄t de amore gratuito.
 d̄m̄ q̄ duo sunt i gratuito amore. v̄n̄
 est q̄ dat liberalitatis eterna ita q̄ nul-
 la est exigentia siue debiti meriti v̄l
 nature. Aliud quia dat sine retributio-
 ne. et q̄tum ad hoc secundum dicitur
 amor gratuitus in patre. non q̄tum ad
 primum. Nature enim fecūditas p̄s
 necessario est rō cōdicandi naturam.

Questio. ii. An generatio filij sit s̄z ra-
 tionē voluntatis. Et q̄ non. ¶ Ut primo
 per auctoritates. secūdo per rationes.
 ¶ Primo ostenditur per auctoritates hylari-
 r̄ij qui d̄t in lib. de sinodis. oibus crea-
 turis substantiā dei voluntas actualit.
 sed filio natura dedit. ¶ Item Augu-
 ry. de trini. reprehendit eunomū qui
 posuit de esse filij voluntatis. ergo si
 recte reprehēdit ḡnatio filij non est se-
 cundū rationē voluntatis. ¶ Item ra-
 tionib⁹ ostēditur sic. Generatio quan-
 tum est de se est exitus naturalis. siue
 per modū nature. Sed ille est ali⁹ mo-
 dus producēdi q̄ per voluntatē. ergo.
 ⁊c. ¶ Item filius est sapētia p̄s. er-
 go si procedit s̄m̄ rationē voluntatis.
 voluntas est prior sapia. sed hoc est in-
 conueniēs. qz cognitio s̄m̄ rationē in-
 telligēdi p̄cedit affectionē siue vo-
 luntatem. ¶ Sed cōtra. In oi natura
 ordinata potētia naturalis subiacet vo-
 luntati. vel salē cōformatur voluntati.
 sicut p̄z in p̄io hoīe: sed i deo est na-
 tura ordinatissima. ergo nichil a natu-
 ra vel per naturā. q̄ non sit per volū-
 tatē. ¶ Itē cōsimilis est modus pdu-
 cendi in trinitate creata ⁊ i trinitate
 creata. sed I imagine noticia oīf me-
 diatē volūtate a mēte. ergo filius a p̄e
 mediatē volūtate siue per voluntatē.
 Minor p̄z per Aug. iij. de tri. Partem
 mētis p̄cedit appetitus. quo dū que-
 rendo inuenim⁹ q̄d nosse volum⁹. nas-
 scitur proles ipsa noticia. ¶ Item v̄n̄
 est maior cōdicatio ibi ē liberalitas ma-
 ior. sed pater plus cōdicat filio q̄ oibus
 creaturis: ergo maior ē ibi liberalitas.
 ergo cū creature procedāt per modū
 liberalitatis. multo magis filius ⁊ sic. ⁊c.
 ¶ Itē in creaturis existentibus i actu
 generatiōis simul mouet natura et vo-
 luntas. ⁊ nichil ex hoc filio derogatur
 ergo si p̄f magis producit s̄m̄ se totus
 q̄ creatura. ergo multo fort⁹ p̄ naturā
 rā et voluntatē. ¶ Item ad hoc est au-
 ctoritas hylari. in. iij. de tri. p̄ añ cōtē-
 pus filij p̄creant oē q̄d est deus per
 charitatē natiuitatis eius i partēs. si p̄
 charitatē. ergo per voluntatē. ¶ Item
 Orige. loquens de mēte diuina d̄t ger-
 men proferēs voluntatis sit verbi p̄f.
 ergo v̄f q̄ filius generetur a p̄e ⁊ vo-
 luntatem. ⁊ q̄ sit filius voluntatis.
 ¶ R̄ndeo: dicendū q̄ voluntas potest

Dupliciter considerari respectu voluntatis, scilicet ut in ratione approbantis et diligē-
 tis. et sic est respectu ois boni. siue sit ne-
 cessarium. siue sit cōtingens. siue crea-
 tum siue creatum. siue ab alio. siue nō
 ab alio. ut patet. Hec enim vera est. pater
 se esse deum. Alio modo consideratur
 ut in ratione producētis. Et hoc dupli-
 citer aut prout est principii distinctus
 contra naturā. sicut quod dicitur. quod alia sunt
 natura. alia voluntate. aut prout est con-
 iunctum. Si prout est principii distin-
 ctum sic distinguuntur voluntas dupli-
 citer. scilicet accedens et antecedens. volū-
 tas accedens est qua aliquis de nō vo-
 lente fit volens. hec non est in deo nec
 respectu dei. deus enim non habet aliam
 nouam voluntatē nec respectu sui. nec
 respectu alterius. Voluntas antecedēs
 precedit effectum causalitate et dura-
 tione. hec quidem est in deo. sed nō re-
 spectu dei. sed respectu creature solū.
 omnes enim diuine persone sunt simul.
 Alio modo prout voluntas considera-
 tur ut principium coniunctum nature.
 potest esse dupliciter quia tunc natura
 et voluntas sunt principii. aut igitur na-
 tura est producēs principaliter voluntate
 cōdicante. aut e cōuerso. Ut si quis est prin-
 cipaliter esse nō potest. Si voluntas est prin-
 cipii cū cōdicante natura. sic est pater.
 sicut spiritus sanctus qui procedit per modū amo-
 ris in filijs in natura. Si vero natura
 est principii cū cōdicante voluntate. sic
 est generatio filij qui proceditur ut oīno
 filijs et per modū nature. nihilominus
 ut dilectus. et tō dicitur quod sibi in eo compla-
 cet pater. Et. ii. de. i. de filius dilectionis.
 Ad illud quod obiicitur in contrariis. quod ge-
 neratio est per modū voluntatis. siue ses-
 cūdū rōnē voluntatis. dōm quod hoc itel-
 ligitur aut de voluntate approbātē. ut
 ostendit dicitur auctoritates hylar. et orige-
 nis aut de voluntate cōdicātē. vel rō quod possi-
 ta est pmo. Ad illud vō quod obiicitur
 de similitudine imaginis. dōm quod i hoc est
 dissimilitudo imago creata tibi trinitati in
 create. ut dicit Augustinus. et dicitur. quod tibi nō
 nascitur verbum in insurrectione sicut po-
 test nasci in nobis. vñ potius valet ad
 oppositū quod ad propositū. Ad illud
 quod obiicitur quod maior est cōdicatio in
 generatione filij. et. dicitur quod ma-
 ior communicatio vel minor non facit
 modum emanandi esse sicut liberalitatē
 vel sicut modū voluntatis sed modus si-

ueratio cōdicandi. Et quod pater cōdicat crea-
 turis per voluntatē ita quod voluntas eius
 est causa producēs filij per fecunditatem
 nature. id non sic dicitur filius productus per
 voluntatē sicut creature. Ad illud
 quod in generatione hoīs simul mouet
 natura et voluntas. dicitur quod hoc est
 propter defectū magis quod propter plemē-
 tū. quod pater se nō potest generare. sed e cō-
 catidē cū alio distante. quod fit ad spertis
 unū voluntatis. deus autē alio adiuuante
 non indiget. et ideo nō est simile.

Questio. iii. C

Utrum generatio filij a
 pater sit sicut rōnē exemplaritatis. Et quod
 sic patet hoc modo. sup illud ps. Semel lo-
 cutus est deus. glo. i. filij genuit. in quo
 oia disponit. sed dispositio eterna di-
 citur rōnē exemplaris. ergo si filius pcedit
 ut vbi pcedit per modū exemplaritatis
 Tunc generatio filij a pater est similis
 productioni noticie ex mēte. sicut noticia
 pcedit ex mēte sicut rōnē exemplaris. quia
 exemplar est rō cognoscēdi. et. c. Tunc
 quod est imago in pducto. hoc exemplar
 productioni noticie. Quod si productio expresse re-
 pñtat. imago dicitur. Sicut cū pducens ex-
 presse repñtat exemplar dicitur. ergo cū filius
 procedat ut imago. eadem rōnē per mo-
 dum exemplaritatis. Tunc oī pñctis
 pñctis cognitū rei producēde producētis
 sicut rōnē exemplaris. ergo productus sicut
 filius sicut rōnē exemplaris. Si dicas quod
 illud nō sufficit. imo necesse est quod exē-
 plaret exemplatū differant i forma et na-
 tura. hoc nihil est quod homo dū gene-
 rat hominem possit talē generare qualē
 cogitat. tūc generatio illa nō tantū ef-
 fet sicut natura. sed etiā sicut exemplar. Sed
 pater oīno produxit filij ut scituit et vo-
 luit. et. c. Si dicas quod nec illud sufficit.
 sed necesse est exemplar precedere. Obi-
 citur. Si deus ab eterno creasset mūdum per
 impossibile. nichilominus mundus es-
 set productus sicut rōnē exemplaris. Contra
 in inferiōribus agens per
 naturā. et agens per exemplar ex opposito
 diuidit sicut natura et intellectus. et quod
 pducit sicut naturā. nō pducit sicut rōnē
 exemplaritatis sicut sicut naturā pducit
 a patre. et. c. Tunc omne producēs
 aliud sicut rōnē exemplaritatis. productus
 secundum rōnē voluntatis. Sed pater
 (ut ostensum est supra) non produ-
 cit filij per voluntatem. ergo et cetera.

¶ Item forme nō est forma. ergo nec exemplaris exemplar: s; filius est ars et exemplar oim. ergo nō habet exemplar in patre. ergo nō procedit s; m ratione exemplaritate. **¶** Item qd est in alio s; m veritate non est in illo s; m exemplar: sed filius est in patre s; m veritate. ergo non procedit s; m ratione exemplaritate. ergo. **¶** **¶** Rñdeo. dicendū: q; sicut procedere per modū voluntatis et liberalitatis est dupliciter. vno enim modo procedit per modū liberalitatis ipsum qd nō est liberalitas. sed quod fit vel datur ex liberalitate. et sic creature procedunt a deo. Alio mō sicut id quod est ratio liberalitatis. vt amor. et sic procedit spū sanctus vt amor. q; est donum in quo oia dona donantur. Sic per modum exemplaritatis est procedere dupliciter. Vno modo sicut exemplarū proprie. sic creatura procedit a deo. tanq; exemplatum ab exemplari. et sic importat exemplar causalitatem formalem respectu exemplati. Alio mō dicitur procedere per modum exemplantis. sicut ratio exemplandi. et sic videtur procedere ipse filius. qui dicitur verbum patris quo se non tantū loquitur sed etiā cetera disponit. Unde filius secundum Augu. vii. de trinita. dicitur plena ars oim rationū videntū. Et hic habet ortum illud quod cōsuevit dici. q; q; negat vt deas esse negat filii dei esse. Et ille modus procedendi s; m exemplaritate non repugnat processui naturali. ideo nō pot esse nisi naturalis. Alius vero modus repugnat processui naturali. est enim secundum voluntatis imperium: ita q; producēs et productū differunt sicut causa et causatū. Sed vnū secundum veritatem nō est in alio. vnde rationes inducte ad hanc partē procedūt secundum hanc viā. et s; m hanc verum concludūt. s; m aliā vero nulla concludit. immo ad oēs soluendū est per interemptionē. **¶** Ille autē que obijciuntur in cōtrariū. oēs procedūt s; m aliā viā q; dicunt q; procedit s; m modū exemplaritatis. qd est rō exemplandi. quod pz q; sumūtur a rōne eterne dispositionis cognitionis et imaginis. Alia vero rō concludit q; procedit per modū exemplaritatis: sicut exemplatū. et preterea soluenda est per interemptionem. **¶** Ad illud qd obijciuntur q; oēs pncipiū rei producende si habet cognitionē pro-

ducit per exemplar. dicendum est q; illud falsum est nisi rō cognitionis precedat ita q; habet precognitionē saltē secundū rationē cause ad effectū q; ordinatio exigit essentialē diuersitatem. siue specialem siue substantialem. Exemplatum enim s; m quod exemplatū non est in exemplate s; m veritate. s; p; s; m similitudine: q; in q; similitudo cū sit rō cognoscēdi et exemplandi. dicitur exemplar. procedit q; filius secundū rōne exemplaritatis nō sicut exemplatū per exemplar: sed sicut ipsius exemplar vel rō exemplandi cetera. Et si tu obijcias q; exemplar cōe est toti trinitati. Rñdit ad hoc. Altius dicitur de mūdo architecto sine deo. q; p; dea sine mundus architectus nō tñm appropriatū est ipsi filio. vt dicitur p; proprium. Vel aliter pot dicitur: q; s; m qd exemplar dicit rōnem cognoscēdi. sic cōe est toti trinitati et appropriatur filio. sicut sapia. s; m vero vltra hoc dicitur rationē emanandi sic est propriū filii. et sic importatur per hoc nomen verbum. vt melius patebit infra.

Distinctio. vii. paratiōne potentie gñandi ad personam.

Hic solet qri a q; busdā vtrum p; potuerit vel potuerit. **¶** In presententi distinctiōne pot magister dubitacionem ex cōpatione potentie gñandi ad personā. vtz scz sicut est in persona p; ita sit in persona filii. Et habet hec pars duas. **¶** In pma magister qrit et determinat vtrū filius possit generari. In scda vtrū potentia generandi sit in filio ibi. **¶** Itē qritur a q; busdā si p; potens sit. **¶** Item pma pars habet quattuor particulas. In pma movet qstionem. vtrū posse et velle generare. similiter cōparentur ad personam patris et filii. Secūdo opponit contra solutionē per auctoritatē Aug. Sed vehementer nos movet q; Augu. **¶** Tertio opponitur contra predictā auctoritatē per rationē. ibi hoc autem non v; a quibusdā. Quarto redit in predictam auctoritatem exponēs. ibi. Quomodo ergo accipitur quod supra dictum est. **¶** Itē pars scda huius distinctiōnis in qua qrit magister vtrū potentia generandi sit in filio. habet duas particulas.

Rñdeo ad qstionē.

14

Primo querit et determinat hanc questionem. Utrum aliqua potentia sit in patre que non in filio. Si enim pater natura potens est generare filium: et filius non patet et c. Sol. ad hanc questionem: respondet magister quod omnino eadem est potentia in patre et filio. Sed quod hoc erat dubium. Ideo opponit contra predictam solutionem: et determinat per distinctionem. Secundo respondet ad primam questionem distinguendo:

Utrum scilicet filius habeat potentiam generandi. Ibi. Potentia cum deo filius non habet et c. Si enim intelligitur actus falsus est intellectus: scilicet quod filius possit generare. Si vero intelligatur passivus: scilicet quod habet potentiam qua possit generari vera est. Et fundatur illa distinctio secundum alios super hoc: quod per generandi potest intelligi in significatione passiva vel activa. Si passiva: tunc vera est. et est sensus: filius habet potentiam generandi. Si potentiam qua generat. Sed in activa potest esse duplex. quod potest esse gerundivus verbi personalis et tunc habet suppositum determinatum/et est falsa. Est enim sensus/filius habet. et c. i. filius habet potentiam qua ipse filius generat. Vel personalis: et tunc non habet certum suppositum et est locutio vera. Est enim sensus. filius habet potentiam generandi. i. habet potentiam qua aliquis generat: tamen hunc sensum non ponit magister.

¶ Si enim inquit. dubitatur de solu

Utrum posse et velle generare sicut coparent ad personam patris et filii.

Magister sollet quod tria quibusdam:

Utrum pater potuerit vel voluerit generare filium.

¶ Si enim inquit potuit vel voluit generare filium ergo potuit aliquid et voluit: quod nec voluit nec potuit filius. Nam filius nec potuit nec voluit generare filium. Cuiusmodi facile respondem dicentes posse vel velle generare filium non est. aliquid posse vel velle subiectum potentie

magistri qua hic innuit: non sequitur: pater potest generare quod non filius. ergo potest aliquid quod non filius. Et respondet quod posse generare non est posse aliquid subiectum diuine potentie. Sed hoc non videtur soluere sed aggravare argumentum. Cum enim generare enim posse: sit posse maxime videretur quod maius in eo ueniens sequatur et magis derogetur potentie filii si in hoc deficit quam si enim generare filium esse

vel voluntati: est tamen aliqua potentia vel voluntas scilicet posse vel velle signere filium: et ideo distinguenda est intelligentia propositioni verbi: posse vel velle signere filium: et posse vel velle aliquid.

¶ Neque enim generatio filii aliquid eorum est quod subiecta sunt diuine potentie et voluntati nec est aliquid in omnia vel de omnibus: sed super omnia et ante omnia. Non enim ante uoluit vel potuit quod genuit sicut nec ante fuit quod genuit quod ab eterno fuit et ab eterno genuit. Et sicut quod hoc videre possumus. pater enim potest esse pater: et uult

tre quod non sit in filio. et c. non est de omnibus. Ut et Richar. de secundis dicto. dicere contra artum quod dicitur quod omnipotens est excusari non potest quoniam filium genuit: quod generatio filii continetur sub omni potentia: quod filius inter omnia continetur et est.

set aliquid subiectum potentie diuine. Respondet dicens quod magister bene soluit. Potentia enim patris habet propriam ad inferius. et ad equale sed ad superius non curat careat superiorum. Cum comparatur ad inferiorum: tunc est potentia essentialis et essentialiter tenetur: quod connotat effectum seu respectum in creaturam et respectu talis potentie in eo ueniens esset quod aliquid posset pater quod non posset filius: quod tunc differrent per essentialitatem. Cum autem comparatur ad equale: ut ad personam: cum trahitur ad personam et tunc nullum incommensuratum est si aliqua proprie tas personalis est in patre que non est in filio: tunc non sequitur quod aliquid potentia sit in patre.

¶ Generatio filii b. Generatio filii

2 **Rf.** dōm q̄ s̄ dicit maḡ ḡ fia-
tio filiū nō cōtū-
netur sub oīpo-
tētia nisi accipe-
ret oīpotētia p̄
appropriationē.
Et q̄ dicit **Ri-**
char. nō itelligi-
tur tanq̄ filiū sit
inter oīa: s̄ tāq̄
ante oīa. vñ ar-
guit ex postero-
ri. Si ei emanat-
io nature sc̄d̄
rationē itelligē-
di precedit ema-
nationē s̄m rō s̄
nē volūtatis nū-
q̄ de⁹ esset po-
tēs p̄ducere cre-
aturā p̄ volūtas
ē nisi etiā pdu-
risset filium per
naturam.

Obie-
ctio.

C Esse patrē.
nō est eē aliqd̄.
Cōtra. qz cū in-
ter aliqd̄ r̄ nihil
nō cadit mediū
si pater nō ē eē
aliqd̄ ergo esset
nihil. **C** Rf. eē
aliqd̄ d̄r̄ dupl̄
vel cōster ad es-
sentia r̄ p̄sonā:
et sic non cadit
mediū r̄ in hoc
sensu eē patrem
est esse aliqd̄.
Alio modo put-
trahit ad essen-
tiā: r̄ sic cadit
teresse aliqd̄ et
esse nihil me-
diū: sc̄z esse ali-
quē/p̄sona enī p̄
dicatur: vt quis
nō vt quid.

Rf. ad
obiectio-
nem.
Augu.

his v̄bis. Absit vt ideo potēti-
or sit pater filio: sicut putas:
quia creatorē genuit pater: fili-
us autēz non genuit creatorē:
neqz enī nō potuit: sed nō opor-

esse pater: filius
autēz nec potest
nec vult esse p̄:
ergo pat̄ potest
vel vult esse ali-
quid q̄ nō p̄t
vel vult esse fili-
us non sequit: quia
esse patrē nō est
esse aliqd̄: sed po-
test esse ad aliqd̄
vt i sequenti o-
stendetur.

Obiectio
cōtra responsio-
nē iā dictam au-
ctōritate Augu-
stini. **b**

Sed vehemē-
ter nos mouet
quod Augu. ait
in primo lib. cō-
tra maximinū: q̄
asserēbat patres
potētiore esse fi-
lio: eo q̄ filiū ge-
nuit deū creato-
rē: fili- aut nō. di-
cebatqz patrem
potuisse gignere
nō filiū: r̄ iō po-
tētiore esse filio
Ad q̄ r̄ndēs au-
gustinus dicere
videt q̄ fili- etiā
potuit gignere.
volens ostende-
re patrē esse non
potētiore filio:

tuit: vide et diligēter attende
hec verba. non enī non potuit:
sed nō oportuit. Videt enim di-
cere q̄ fili- potuit gignere: sed
non oportuit: et ita potuit q̄
nō oportuit. Quare autē non
oportuit subdit dicēs. Immo
derata enī esset diuina ḡnatio
si genus filius nepotem gi-
gneret patrī: qz r̄ ip̄e nepos ni-
si auo suo pro nepotem gigne-
ret: secūdum vestram mirabilē
sapientiam: impotens dicere
tur. Similiter etiā ille si nepo-
tem nō gigneret auo suo r̄ pro
nepotē pro auo suo nō a vobis
appellaret oīpotens: nec imple-
retur generatiōis series: si sem-
per alter ex altero nasceret: nec
eā perficeret vllus. si non suffi-
ceret vnus omnipotens. Itaqz
omnipotentē genuit filium pat-
ris natura non fecit.

Obiectio contra auctoris-
tatē p̄dictam p̄ rōnem. **c**
¶ hoc asit v̄ quibusdā nō pos-
se stare. s. q̄ filius potuerit gi-
gnere. Si impotuerit fili- gi-
gnere. potuit eē p̄. et si potuit
eē p̄. potuit ergo esse p̄ v̄ sui
vel p̄ris. vel sp̄s̄s̄cti. v̄ alicui-
ali- . S̄z alicui- ali- nō. qz nul-
lus ali- sp̄ fuit Nec p̄ris qz p̄
est ingentis r̄ innascibilis.
Nec sui. qz nulla res seipaz gi-
gnere p̄t. Nec sp̄s̄s̄cti qz nasci
non potuit. Si
d enim nasci po-
tuit: potuit esse
filius r̄ ita mu-
tabis eē potuit.
Responsio
auctōritatē p̄di-
ctā exponēs. **d**

C Si enī nas-
cet potuit: potuit
it eē fili-. r̄. Cf
illa illatio maḡ
stri nō valere qz
in creaturis v̄bi
maḡ differt re-
latio a suppositi-
to potest dici

quod idem sitis potest esse alteri diffinitio: sine sui mutatione: ergo cum sitatio et spiritatio sint relationes/parti ratione filii potest esse spiritatus: et e converso sine mutatione. Item oem mutabile est aliquid per illud secundum quod mutatur vel si non alibi fit at alibi: est aliud quod aliter do. si in intelligit spiritatus mutari si generetur: tunc aliud esset in eo generatio: aliud ille qui generatur: sed hoc est falsum. ergo &c.

¶ Rñ. secus est in relationibus creature & dei: quoniam relationes in creaturam non habent relationem existens. vel sine illis potest res esse & cum illis. In divinis autem dant personis existens: & id si personis intelligatur quod personitas in se ipsa in se intelligit esse personis: & scilicet si intelligit non in se ipso personitas non est. cum ergo spiritatus personis non possit si mul spirari & generari: quoniam quamvis una personis possit duobus modis producere: tamen una personis non potest nisi uno modo personis sequitur de necessitate

Quo ergo accipietur quod suipradictum est. non ei non potuit genere sed non oportuit. quasi potuit sed non oportuit. Non est nobis perspicuum aperire quod sit hoc verum & ideo sub silentio potius esset pretereundum. nisi me super hoc aliquid loqui cogeret instantia querentium. Potest ergo sic intelligi. Non enim non potuit: sed cum non oportuit id est non ex impotentia sui fuit quod filius non genuit. sed ei non conveniebat. scilicet cur deus filius non est deus pater. nec tamen hoc ex impotentia sui est. Nam et pater similiter non est filius: nec hoc est ex impotentia patris. Sed querit immixtus arris notum episcopus. Unde ergo est quod pater non potest esse filius. vel filius pater. Non uti quod ex impoten-

tia. sed pater proprietate generationis patris est quia oportet cum non esse filium. et filius proprietate natiuitatis filius est. quia quod est non esse patris quod quod proprietate postea plenius tractabitur.

¶ Utrum pater natura sit potens signere filium hoc & an hoc sit aliqua potentia quod non sit in filio. Ad quod dicimus quod pater non est potens nisi natura. eius enim potentia natura est vel essentia. At inquit illi. Si potens est signere. habet ergo potentiam generandi si filius. At non habet potentiam generandi si non potest genere habet ergo aliquam potentiam pater quam

sitate si potest spiritatus esse filius vel potius potest non esse spiritatus siue non spirari. & si potuit non spirari potuit non esse. & iterum si potuit generari potuit esse ita potuit fieri deus non ens. & de non ente ens. ac per hoc mutari sic per ultimum quod si mutari propter diversitatem proprietatum circa idem superpositum sicut est in mutatione naturali sed propter corruptionem & inceptio nem eiusdem. Nec est illud si mille pater potest generare & spirari sine sui mutatione ergo spiritatus personis generari spirari quod non est inconueniens unum principium unum pluribus modis producere. sed unum principium productum pluribus modis productum est impossibile et impossibile & ideo patet illud. ¶ Pater non est potens &c. ad contra. quod secundum hoc generare quod nullo modo est essentia nullo modo esset potentia. Respondeo quod: ut potentia absolute considerata: sit idem

Quod eētia: tñ
potentia qz nō
est nomen adeo
abstractū: sicut
eētia trahitur
ad psonā. vnde
potētia generā
dī nō dicit nar
turā dīna sim
pliciter: sed nar
turā pī tali p
sona. s. tñna sicut
It. nō est simi
le de hoc note
eētia: de hoc

¶ **Q**uā signi
fices potentiaz
qua pater. &c.
Cōtra qz poten
tie diuisio suffi
ciēs est per acti
uam: & passiuā.

¶ **S**z posse gigne
redicit potēti
az actiuā. pos
se gigni potēti
am passiuā. qz
nō est alia pos
tētia significari
Si tu dicas qz
gñare nō ē age
re proprie. sicut
nec gñari pati
obicitur qz po
tentie distingu
tur per actū: s.
aliud est gigne
re & aliud gigni.

¶ **Q**uā dī
sunctio quā po
tētia gignēt
actiue et passiu
e fundatur su
per hoc qz potē
tia pōt pōdera
ri. sicut id qd est
et sic dicit natu
ram et sic vna
natura ē i gene
rate & genito. s.
alio & alio mō.
Sic eadē potē

nō habet filius.
Nō seqt. Eādēz
em potētiā ha
bet penit⁹ filius
quā & pī qua pī
potuit gignere.
et fili⁹ gigni po
tuit. Eādē ei po
tētia est in filio
qua potuit Si
gni. q est in pīe
qua potuit Si
gnere. Sed ptra
hoc opponitur.
Aliud ē posse gi
gnere. aliud est
posse gigni: qz
aliud ē gignere:
aliud gigni. hoc
distinguedum ē.

¶ **S**i em cū dī a
liud est posse gi
gnere. aliud pos
se gigni aliā si
gnifices potēti
am qua pī po
tēs ē gignere. &
aliā qua fili⁹ po
tēs est gigni fal
sus ē intellectus.
Si autē dicas pa
trē posse habere
aliā pprietatez
sue notionem
qua genitor est.
& filiū aliā qua
genit⁹ ē. ver⁹ est
intellect⁹. Aliā ei
h3 pī pprietate
q pī ē: aliā fili⁹
qua filius est.

¶ **Q**uō sit in
telligēdū. s. fili⁹
h3 vel nō h3 po

tentiam generā
di.

¶ **I**ta ē cū dici
tur filius nō ha
bet potētiā ge
nerandi quā pa
ter habet. dupli
citer intelligi po
test. Si em dica
tur non habet fi
lius potētiā ge
nerandi quam
et pater scz qua
potēs sit ad ge
nerandum. id ē
vt genuerit vel
vt generet sicut
pater. verum est
Si vero intelli
gatur. sic. nō ha
bet potētiā qua
posset gigni. vel
genit⁹ esse qua
eadem pater po
tēs est vt genu
erit vel vt signe
ret. falsum est.

¶ **S**icut dicit pa
ter habet po
tentiam qua po
test esse pater: fi
lius vero nō ha
bet potentiam:
qua possit eē pa
ter et ecōuerso.
¶ **F**ili⁹ habz po
tentiam qua po
test esse fili⁹. pa
ter vero nō ha
bet potētiā qua
possit esse filius
habet ergo ali
quam pat quaz
non habz filius

ita potest iter
pōderari s3 id
ad quod est. et
sic dicit modus
existēdi natus
rā in psona i cō
paratiōe ad ali
um. q est pncipi
um vel pncipia
tū. & sic cum dī
uerst modi sūt
dinerse dīr p
prietates posse
gñari. & distīns
gunt s3 actus
pōnales h3 pat
mo mō nū.

¶ **F**ili⁹ habz
potētiā qua po
test eē fili⁹: sicut
qua pōt gigni.
¶ **U**t hoc dubiū
vel falsū: qz gī
gnit oīno ē a gē
gnere. & gignes
re est a potētiā
pīe. s. & gignit.

¶ **Q**uā. Sicut po
tētia gignēt
in pīe nō dicit
nisi naturā i p
sona. vt natā ex
se pducere aliā
sic potētia gē
gnēt i filio nō
dicit. nisi natu
rā i psona vt na
tā pduct ab as
lis: sicut. n. ppo
siti pīe cōuer
nit gñare. sic p
positi filij pue
nit gñari. Nec
valet qd obicit
tur i cōtrariū.
¶ **N**ā cō qd h3 s3
lius sine eētia
le: sine psonale
h3 a pīe. s3 qz
uis ip3 gignit sit
a potētiā pīe
nō excludit tñ
quā potētiā gē
gnēt i passiuā
sit in filio. & eadē
illa potētiā nō

Opp osit
tio.

Respō.

6

est principii generationis: sed idoneitas potestatis siue potentia cum sua potestate ad generandum. Alii quoque dicunt posse gigni potentiam potestatem intelligi originalem. et sic est in solo patre. vel formaliter. et sic ponitur esse in filio. Alio autem modo non. &c.

Ad ut de ista eorum que dicitur magister de potentia generandi. Quos querunt. Primum quod dicitur potestatem generandi in dicitur dicatur quod vel aliquid. Secundo potestatem potestatis generandi. Tercio potestatem potestatis generandi. Quarto potestatem potestatis generandi. Quinto potestatem potestatis generandi.

Questio. I. Quod generare dicat auctoritate magistri I. I. P. non est potestas nisi natura eius: quia potentia natura est vel essentia: si natura et essentia dicitur quod non ad aliquid. & et potentia generandi.

¶ Tercio ratione ostenditur sic. generare est sibi sibi in natura producere. si secundum philosophum natura est in se in rebus similitudo ex similitudine. percreas. & vis generandi respectu ipsa naturam siue essentiam de se. si persona. si oportet tale dicitur quod. & c. Tercio in perpetuis non differunt esse et posse. et potentia et essentia: si esse et essentia in dicitur dicitur quod non ad aliquid siue per se. siue de adiecto. unde essentia. patet de quid & pari ratione potentia generandi. Tercio in dicitur idem est secundum rem non posse scire et velle. Si in dicitur non est scia per se vel voluntas propria: siue essentia ad aliquid: imo scia de quid. et est triplex scilicet et voluntas. & potentia generandi dicitur quod siue essentia. Et contra. magister dicit littera post principium. posse generare non est posse aliquid. ergo non dicitur quid vel ad aliquid. & c.

et e converso. Absit quia eadem est potentia patris qua potest esse pater: et filij qua potest esse filius. Ita est eadem est voluntas qua pater vult esse pater non filius: et filius vult esse filius non pater. et eadem est voluntas filij qua vult esse genitor: et patrem genuisse et patris qua vult esse genitor: et filij genitum esse.

¶ Item: ratione ostenditur sic. potentia distinguuntur per actus: ergo si actus potentie dicitur quod. et potentia similiter. Sed constat quod generare in dicitur non dicitur quod: sed ad aliquid. ergo nec posse generare. Tercio: Quis in creaturis differant virtus et operatio: tamen in deo idem sunt sicut vult dicitur. ergo in deo idem est posse generare et gignere. Sed generare in dicitur dicitur ad aliquid et non quid: ergo similiter posse. Tercio: potestatem generandi et potestatem generandi. aut ergo potestatem: quia generandi: aut id generandi: quia potestatem. Constat quod non ideo potestatem generandi: quia generandi: sed e converso. Si ergo ratio propria debet esse propria. ergo potentia generandi debet esse propria. et nisi hoc est proprium in dicitur nisi quod dicitur ad aliquid. ergo. & c. Tercio: omnis potentia activa que inest creature sicut secundum aliquas conditiones et proprietates. ut patet. posse enim illuminare inest luminoso per lucem. posse calefacere calido per caliditatem. Quis autem potentia generandi non sit activa: tamen actus similis est. ergo cum inest patri. inest per aliquam proprietatem. Illa potestas autem dicitur quod aut ad aliquid. Si quid inest omnibus personis: vita posset generari: quod manifeste negat magister: ergo dicitur ad aliquid ergo et potentia que inest secundum illam. ergo. & c. Respondetur. dicendum quod circa hoc perbleuma tres fuerunt positiones. fuerunt quidam qui distinguerunt potentias generandi dicentes. quod potentia generandi potest dici potentia nuda vel potentia disposita. sicut dicitur potentia nuda sic voluerunt aliquid dicere quod dicitur in omnibus personis est. quoniam hoc potentia sic dicta consequitur naturam. unde cum natura sit in qualibet persona. similiter et potentia huiusmodi. Secundum autem quod dicitur potentiam dispositam quia non habet dispositionem nec convenientiam ut creat in actum generandi nisi in sola persona patris voluerunt dicere. et dicitur ad aliquid. Sed verba istius positionis non videntur vera nec sana. Non inquam vera. quoniam cum potentia est nuda nata est pariter disposita esse. si ergo triplex est potentia generandi ut est potentia nuda similiter et disposita. vita quilibet posset generare. Preterea non videtur sana. ponere enim potentiam nudam que similiter

g. li.

se hys ad eē et nō eē respectu gñatōis
quā oīno necessariū est eē, nō vñ sane
dictū eē sine pprie. ¶ Fuerūt et aliq̄
dixerunt q̄ cū in dñis sit idē posse et
eē, et potētia et eēntia q̄ quēadmodum
potētia et eēntia dicunt quid q̄ sūt es
se et posse. Et quēadmodū cū dico eēnti
tiam patris et eēntiā filij et spūsc̄i sine
eē patrem siue eē illūm siue spm̄ san
ctum, non dico aliam eēntiam nec ali
ud eē sed alterius ita q̄ qñ dico poten
tiam patris siue patre posse gñare, sicut
ipm̄ posse gignit, non dico aliud et aliō
posse, s; alterius et h̄mōi pōitionis fu
it magister sicut euidenter apparet in
lra. vñ isti dicebāt q̄ posse generare si
dicat quid, sed respectū ad aliquid: q̄
est eēntialē tractum ad psonā. Cū em̄
non sit oīmode ab̄tractionis pōt ad p
sonā trāsi, et ista pōitio facta est p̄ba
bilis et facta h̄m̄ p̄ sustineri posse.

¶ Fuerunt etiā tertij moderniores q̄
dixerunt q̄ potētia generandi dicit
ad aliquid in dñis de se, et ratio eorū
est qm̄ potētia dicit habitudinē origi
nalis principij ad p̄cipiatum. Et qm̄
habitus pōt eē p̄sonē ad p̄sonā: et tūc
vere est habitudo et eēntie ad creatu
ram, et tunc s̄m̄ modum dicendi siue in
telligendi, hinc est q̄ p̄cipiatum de sui
tōne non tm̄ est eēntialē appropriatuz
per additionem: immo etiā dicit ppri
um p̄sonē, partē rōnē cū potētia dicat
originalem habitudinē non tm̄ eēnti
tialē s; vel terminat ad p̄sonā vt
dicat eēntiā p̄sonalē: imo dicit ppriū:
et ita ad aliquid de se, et pōitio ista si
ne p̄iudicio vñ p̄bilitatū. Nam potē
tia generandi nō videt dicere nisi fecū
ditatē ad actum gñationis, et illa ē pro
prium p̄sonē, vnde sicut et potētia, h̄c
est simile de posse et eē nisi vno modo
hoc enī verbum est, aliqñ p se p̄dica
tur: aliqñ est tertium adiacēs. Quā p se
dicit, tunc dicit actū absolutum: q̄ dicit
actū entis rōnē eēntie: et tūc opz q̄ dicit
catur absolute, et q̄ dicat quid, Quā ve
ro est tertij adiacēs: vt qñ dicit pater
est pater: tūc hoc verbū est dicit habi
tudine p̄dicati ad subiectū. Et qm̄ pōt
dicere habitudinē ad p̄dicatū eēntiale
vel p̄sonale, id pōt dicere eē eēntiale et
modū eēndi p̄sonalē. Posse autē de sui
rōne ppria dicit habitudinē s̄m̄ out
gignem: et h̄nc est q̄ specificatur per ad
iunctum: vt dicat conditionē principij

eēntialis vt p̄sonalis. ¶ H̄c q̄ potētia
nem sustinēdo, Rñ, argumētis p̄bāt:
bus, q̄ dicit quid, Quō em̄ ipm̄ obijci
tur, p̄, p̄cedo ei magis fuisse huius po
sitionis, vnde dixerūt q̄ eadē potētia
pōt filij gigni: qua p̄ pōt gignere, q̄
non eēt nisi potētia diceret quid, Vñ
dicit q̄ potētia generandi est in filio: s;
nō ad gñare: s; ad gñari. H̄c autē potē
tia dicit q̄ est in solo patre: q̄ non tm̄
respicit naturā sed pprietatem p̄sonē.

¶ Ad illud qd̄ obijci quō gñare eōse
quid naturā, dicendum q̄ i dñis nō se
quit naturā simp̄r: s; naturā vt in per
sona: q̄ nō in qualibet p̄sona est natu
ra secunda: s; solū personam patris: et
hoc est p̄ aliquā pprietatē q̄ est solū i
litua p̄sonē: nō sic est in inferioribus, s;
tā patebit, id p̄ q̄ illud nō vñ. ¶ Ad il
lud qd̄ obijci q̄ i eternis est idē et
posse, dōm q̄ verū est, s; tñ argumētū
nō vñ. Quāuis enim oīno sit idē in dñis
eē, et eē patre non tñ sequit q̄ si eē pa
tre est ppriū, q̄ eē sit propriū, sicut di
cendum in p̄posito. ¶ Ad illud qd̄ obij
citur de scia q̄ dicit quid siue per se di
catur siue cū alio, dōm q̄ nō eī s̄c̄e de
scia et potētia, Scia em̄ q̄ntum est de
se, dicit qualitatē absolutā, et iō quātū
est de se, semp̄ dicit quid nisi trahatur,
sed potētia dicit habitudinē et out
gignem: et id pōt dicere habitudinē pro
prium et p̄sonē ad p̄sonā. Vñ illud siue
magis nō valet s̄m̄ hanc pōitionem.

¶ Sicut vna est voluntas qua pat vult
eē pater, et non vult eē filius et eōuer
so: sicut vna est potētia vt p̄, si quis
autē vult su stinere pōitionē magistri,
de facili pōt ad oēs rōnes in opposi
tum tñdere, Nam nulla rō p̄bat q̄ po
tētia de se dicat proprium s; q̄ poten
tia generandi actiue dicta, siue posse
gñare, dicat ex adueto respectu ad p̄
sonā: et ita dicit ad aliquid s; hoc ē so
lū rōne addit. ¶ Item notandum q̄
quatuor sunt gñā nominū in dñis.
Quedam em̄ eēntialia sunt dicta eēnti
tialē, vt dñitas: deitas: et matētas.
Quedā eēntialia p̄sonalē dicta: vt po
tētia generandi. Quedā p̄sonalia dis
cta p̄sonalē: vt generā et genti us.
Quedam p̄sonalia dicta eēntialē: vt
missus: incarnatus: et h̄mōi, que dicunt
respectum ad personam, et ideo perso
nalia et effectum in creatura: et ideo
eēntialē sunt dicta, ¶ Quibus rōnib;

sequentibus facile est rñdere: qz illud non habet vitatem: nisi qñ actus com-
pletur tota potētiam non sic est in
potentia dei: qz eadē est potentia ge-
nere et gigni i deo. ¶ Ad illud quod
objicitur qz idē est posse generare et ge-
nerari. dicendum qz nō valet. Quāvis
enī idem sit pater et substantia. non ta-
men sequitur qz si pater dicitur aliquid. p et
substantia sicut melius patebit infra.
¶ Quibus vltimis rōnibus difficile ē
bene rñdere: tñ pōt quis dicere. qz rō-
nes ille nō cōcludunt qz potētia dicitur
ad aliquid de se. s; solū rōne adiuncti.
qz est generare. et sic patent. etc.

23

Questio. ij. Utrū potentia
gñandi sit in fi-
lio? qz sic vt auctoritatib; rōnib; pri-
mo sic hyla. tr. de tri. dicit. Filius h; i
se naturā naturam gignentem. ergo
natura i filio est nata generare. ¶ Itē
Aug. in li. ptra maritū. Non potest fili-
us nō generare: sed due negatiōes e-
quivalent vni affirmatiōi. qz potuit ge-
nerare. ¶ Itē rōnib; ostendit sic. plus
ordinat generare ad generādi potētā
qz ad potētā spirandi: sed pater gñans
filiū cōicat potētā spirandi. qz mul-
to fortius potētā generādi. ¶ Itē fili-
us est expressissima imago patris: ergo
tñ imitat patre qz non pōt cogitari si-
militor. sed si filius cogitatur vt gene-
rans magis cogitat imitari. qz si imita-
tur amplius qz possit quis cogitare. qz
et in actu generandi. ¶ Itē per sile vi-
detur sic. maior cōicatio et diffusio est
in luce eterna: qz in luce creata: s; lux
creata dat splendore potētā producē-
di aliu et sic procedendo et si esset infi-
nite virtutis produceret infinitos sple-
dores: qz. etc. ¶ Itē in gñatione carna-
li. pater nō dicit perfectū filiū genera-
re nisi det ei potētā generandi. ergo
pater rōne. immo multo fortiori non erit
filius pfectus nisi habeat potētā ad
id qd pater pōt. ergo ad generandum.
Aut si non est ita in diuinis: tūc ego q
ro rōnem quare de perfectōne genera-
tionis eterne: nō sic est communicatio
potētie generādi sicut i gñatiōe crea-
ta. ¶ Itē 3 Aug. 3 mar. dicit qz nō o-
portuit filium generare: s; si nō fuerit
oportunitū nec cōueniēs. s; omne scōue-
niens in deo est impossibile. ergo im-
possibile fuit filiū generare. ergo fili-
us pōt generare: ergo nō h; potētā

generandi. quia omni potentia est pos-
tens ille qui habet eam. ergo. et cetera.
¶ Item Ansel. in monolo. Qui potest
quod sibi non conuenit quanto magis
hoc potest. tanto magis a diuersitas et p-
ueritas possunt in eum: ergo cū filio
non conueniat generare si posset. potē-
tia illa eēt in eo miseria. sed nullā ha-
bet miseria: ergo nec potētā generā-
di. ¶ Itē rōne. pbat hoc idē. Sic
cut omne illud in quo aliqua duo ne-
cessario distinguūt. si necessario cō-
uenit vni. impōse est vñ puenire aliū
sicut p. Si petrus et iohānes necessa-
rio differūt in albedine. et albedo pue-
nit petro. impōse est qz iohānes conue-
niat. sed p et alius sunt psona r distincti
eti: ita qz necesse est eē distinctos. et nō
est dare in quo distinguūt nisi i hoc
qz ille est generans: iste genit; ergo cū
generare cōueniat patri impossibile ē
qz cōueniat filio: ergo filius nō potest
gñare ergo non habet potētā gñan-
di. ¶ Item: gñatio filiū a patre filius est
expresse ipsi generationi verba mētē.
sed verbū genitū non habet potētiam
generandi aliud verbū. immo opt; qz
oē verbū immediate est a mente: ergo
si recte simile est verbum in creatū nō
habet potētā generandi: sed generan-
di potētia est i solo patre. ¶ Itē: stat
argumentatio Aug. duces ad impōse.
Si fili; hab; potētā siue posse gñan-
di. ponat qz generet qro ne scōo sifr. et
si nō est stare in primo: op; ponere in fi-
nitos filios. Quia quā rōne non statur in
primo: ergo nec in aliquo: ergo si ē sta-
re: qz hoc repugnat diuine completio-
ni sc; quā rōne statur in aliquo. statur
in primo: ergo primus nō habet poten-
tā generandi. ¶ Itē: stat argumenta-
tio Richar. vt cū si generaret fili; aliū
filiū: ergo cū fili; genitus magis atti-
neat patri qz alius. s; hoc nō esset tñ
summa et equalis cōnerio: qz nec sum-
ma et equalis distinctio: ergo nec pfe-
cta beatitudo. que oia tanq; summe s;
possibilia respiciunt pta fides. ¶ Rñ. opi-
no aliquorū est qz filio est potētā ge-
nerandi. sed nō generat. hoc autē non
est: qz nō pōt: sed qz nō conuenit ei. Et
ponūt sile in creaturā productione
sue creatiōe. Me; pōt in rñitas crea-
turā pducere. s; qz nō pducit. hoc nō
est ē: i potētia. sed qz nō puenit ei. sic
et in pposito. S; 3. Ponat tunc qz

16
 Ia potentia q̄ est in filio ad generandū
 ducat in actū. p̄stat q̄ filius generabit
 deum eternū: q̄ aliqd̄ poterat incipere
 h̄re esse et esse eternū. hoc aut̄ ē imposs
 bile et nō intelligibile. p̄pter hoc dicē:
 dum q̄ p̄f nō cōdicat filio potētā gene
 randi p̄f duo. Anū ē q̄ nō pōt aliud
 q̄ nō d̄z. Hō aut̄ quare nō pōt hec est:
 q̄ fecūditas ad gñandū est in patre q̄
 p̄ncipiū. et iō p̄ncipiū q̄ p̄mū. In
 possibile aut̄ est q̄ p̄ncipiū cōdicet alij
 p̄mitatē. Hā hoc est oppositio in ad
 iecto q̄ p̄sona p̄ducta s̄: prima. Quia
 ergo fecūditas ad gñandū ex p̄mitatē:
 se p̄f (nerat. iō nō p̄t eam cōdicare filio
 et hāc credo p̄p̄tā esse rōnē hui⁹ sicut
 infra patebit di. xvij. vbi agē quare
 p̄f generat. S̄: nō debz cōdicare. q̄ in
 emanatione diuina p̄sonaz d̄z attendi
 originalis distinctio et plenissima cōdicā
 tio. Original distinctio: q̄ necesse ē ea
 q̄ cōdicant in natura distingui. vel p̄ ma
 teriā vel p̄ originē. Per materiā distin
 gui p̄sonas ē impossibile: q̄ vbi est ta
 lis mod⁹ distinguedi est p̄positio et va
 riatio. et forme multiplicatio q̄ oīa deo
 repugnat q̄ est simplex et inuariabilis
 et vere vnū: et iō necesse est distingui
 p̄ originē siue habitudinē: q̄ p̄ genera
 re et generari: q̄ si filius pōt generare.
 pōt etiā nō distingui. Si tu dicas q̄ ad
 huc ē distinctio. q̄ vn⁹ tm̄ p̄f. ali⁹ tm̄ fi
 lius. alius p̄f et filius. Tunc ego oppono
 tibi. q̄ scds filius possēt generare eadē
 rōne qua p̄m⁹ et tūc duo essēt quorū
 vterq̄ esset p̄f et filius. S̄: nō p̄pter ple
 nissimā cōdicationē nō d̄z cōdicare: quia
 multiplicatio suppositōz h̄z similit̄ mo
 dum egrediēdi nō est nisi aut p̄pter de
 fectū durationis sicut dictū est in ge
 nerabilibus et corruptibilib⁹. v̄t p̄ suc
 cessimā gñationē p̄petuetur esse. aut p̄
 p̄pter defectū p̄fecte actionis: v̄t fiat p̄
 plures qd̄ nō pōt per vnū: sicut sūt p̄
 p̄fecte plures stelle: q̄ nō sufficeret vna
 ad hoc qd̄ facit oēs. Si etiā plures an
 geli et plures aīe ad splēdā illā ciuita
 tem: et manifestandā dei bonitatē quā
 nec vna aīa: nec vn⁹ angel⁹ poterat suffi
 cienter manifestare. Tū ḡ in filio dei s̄
 plenissima cōdicatio: q̄ totā s̄mitatem
 s̄: dat sibi p̄f. nō fuit cōuentēs q̄ cō
 caret filio illā potentiam: et iō fuit im
 possibile: q̄ in cōueniens quodlibet in
 diuinitis est impossibile. Ad illud au
 tem qd̄ obijctur in p̄tratiū p̄ autorita

tem h̄yla. q̄ filius h̄z in se naturā gignē
 tem. d̄m q̄ verbū illud est imp̄ropriū
 et ex verbis imp̄ropriis nō est arguen
 dum s̄ magis eorum imp̄oprietas ex
 ponenda. et magf̄ superius exposuit.
 Est. n. fen⁹. h̄z in se naturā gignētē. i.
 naturā p̄f̄s gignētis. Ad illud qd̄
 obijctur q̄ nō potuit. d̄m q̄ magf̄
 b̄i exponit. i. nō fuit ex hoc impotens
 An̄ s̄m artē distinguedū est q̄n̄ d̄: filius
 non potuit generare: q̄ non pōt teneri
 p̄uatiue et tūc ē fen⁹ nō potuit. i. im
 potens fuit: et tūc negatur potētis et re
 linquitur aptitudo: sicut de trūcato d̄z q̄
 non pōt gradū. hoc mō non pōt dici de
 filio: q̄ si h̄z ad hoc aptitudinē: et hoc
 fen⁹ loquit Aug. Alio mō nō posse tes
 netur negatiue in hoc fen⁹ p̄cedendū
 est q̄ filius non potuit generare. Ad
 illud qd̄ obijctur q̄ p̄f cōdicat filio po
 tentiā sp̄tratiuā. p̄z r̄sio: q̄ cū filius ge
 neretur nō pōt h̄re p̄mitatē respectu
 gñationis: sed cū nō sp̄it̄ est insp̄ira
 bilis: et ideo potuit h̄re p̄mitatē et se
 cunditatē respectu illius: et sic p̄z q̄ nō
 valet rō. Ad illud qd̄ obijctur q̄ fi
 lius est expressissima imago et. d̄m q̄
 filius est expressissima imago: q̄ rep̄stat
 in oībus in quib⁹ imago nata est rep̄
 tare: sed tū imago sic nata est rep̄tare
 vt tū ipsa non sit imaginatū. alioquin
 non esset imago. Si autem filius rep̄e
 sentaret in actu generādi: iam esset pa
 ter: et ideo nec intelligibile: nec possibi
 le est filium generare siue in generatio
 ne patrem imitari. Ad illud qd̄ obij
 ctur de luce et splēdore. dicendū q̄ nō
 est simile quia lux non perfecte se mul
 tiplicat in primo splēdore: ideo in plu
 ribus facit quod non potest in vno. S̄
 militer et in filio carnali intelligendū.
 Unde vn⁹ pater generat plures filios
 carnales. Hec tū ratio non est principa
 lis: sed illa q̄ dicta est supra: quia in h̄is
 inferioribus non est fecunditas per ra
 tionem p̄mitatis: sed per rationem
 perfectiōnis. In deo autem quia est
 perfectissimum et primum. non tan
 tum est per naturam p̄fectiōnis: quia
 tunc in omnibus personis esset et stat⁹
 esse non posset: sed per rationem p̄mit
 tatis. Item rationes iste non proce
 dunt per simile. Imo magis p̄ dissimile.

17
Questio. iiii. Utrum posse
 re s̄p̄ntēti posse. et q̄ si sit vnū. v̄t d̄

Aug.alio est pf: alio est de: ergo alio est generans: alio creans sed potentia generandi est generans. potentia creandi est creans. § 2c. ¶ Itē: potētie disti- gunt per actus: et actus per objecta: ergo si generatio terminatur ad deū: et creatio ad creaturam et hec sunt om- nino diuersa: ergo 2c. ¶ Itē potētie disti- guntur per subjecta: et in pluribz subjectis plures sunt potentie. sed po- tentia creandi est i filio sine posse crea- re in eo autem non est posse generare. ergo nō sunt vnū posse. ¶ Itē: quecūq; sic se habēt q; vnū pōt intelligi: al- tero nō intelletor e conuerso illa nō sūt vnū. Sed posse generare pōt intelligi circūscripta potentia creandi. ergo 2c. ¶ Contra. vnus potentis oīno simpli- cis: vnū tantum est posse. pater ē po- tens oīno simplex. ergo vnū tantum habz posse. sed hz posse generare et pos- se creare: ergo illa duo sunt vnū pos- se. ¶ Itē si posse est aliud et aliud cum posse generare respiciat personam pos- se creare naturam: ergo natura et per- sona sunt duo. ergo nec natura de per- sona: nec e conuerso dicitur. qd est om- nino falsum. ¶ Itē: si est distinctio iter posse gñare et posse creare. ergo est ibi ordo. quero ergo quid sit prius secun- dum rationem intelligendi. Et q; potē- tia generandi videt. q; est respectu ef- fici. et eternum ante temporale. S; ptra. Intellectus communis est ante intel- lectum propriū: sed potentia creandi di- cit communiter. potentia generan- di proprium patris. § 2c. ¶ C Rñ. dōz q; posse generare et posse creare. ē pos- se vnū tñ dupl'r dicit. Vnū entis esse est in re. esse patrē et esse deū differens aut fm rōnem intelligendi. q; est abso- lutum cū dico esse deū. idem est relati- uū dico esse patrem. sicut et in posse est intelligendū. vnde sicut essentia et pso- na vnū sunt i re tñ ē differētia rōnis i- telligendo et in dicendo. Sicut dōm est de potentia gñandi et creandi. et sicut ē ibi differētia non re. s; fm rōnem. ita ē ibi ordo scdm rōnem intelligendi. Un- de scdm diuersas cōparatōes hñt ali- um et. aīum ordinē. Comparando enī posse creare. et posse gñare ad illō cus- tus sunt cū posse creare sit nature. pos- se generare sit persone. et intellectus cōis est ante intellectū ppiū. sic absq; cōlūtia. prior est fm rōnem intelligen-

di potētia creandi. Comparando autē ad illud ad qd terminat cum potentia creandi respiciat ipale. potētia vero ge- nerandi eternū prior est fm rōnē intel- ligendi potētia gñandi q; potētia creā- di. et sic patent objecta de ordine. Con- cedēde sunt ergo rationes ostendētes q; differēt posse generare. et posse crea- re dōis fm rem. sine s; eīntiā. ¶ Ad illud qd obijcit q; alio est de? alio pater dicendum q; Aug. loquit de alio et alio alietate rōnis et nō rei. Et intelligitur alietas rationis p illū modum q; supra dictum est disti. v. ubi queritur ptrum essentia generet. ¶ Ad illud quod obij- cit q; potētie distinguuntur per actus 2c. dicendū q; pex est hoc de illis acti- bus q; hñt cōpletionē ab objectis. sed non sunt sic actus diuini. Unde q;us creatura et filius omnino differant. at- tamen generatio et creatio idem sunt. sicut essentia et persona. De? enī i agē- do non completur ab objecto. q; seipso agit. ¶ Ad illud qd obijcit q; potētie plurificatur p subjecta. dōm q; istud verum est de subiecto proprio. sed filius non in q̄tum filius est subiectum potē- tie creandi. sed in q̄tum deus. Et pstat q; sicut natura diuina non facit nume- rum cum patre. ita nec potentia respic- iens naturam cum potentia patris. ¶ Ad illud qd vltimo obijcit. q; vnū potest intelligi sine altero. et e conuer- so. dōm. q; aut loqueris q̄tum ad signi- ficatum. aut q̄tum ad cōnotatū. Si q̄- tum ad cōnotatū. verū dicit q; creatu- ra pōt intelligi. non intellecta psona si- lū et e conuerso. Si q̄tum ad principa- le significatū dicit falsum. Impossibile est ei intelligi potentiam gñandi si- ne potētia creandi. sicut impossibile est intelligere personam sine essentia.

Questio. iiii. Utrum pos- se generare et posse creari sit posse vniuocum. Et q; non: videtur. quia q̄tus idem sit gene- rare et creare q̄tum ad p̄cipale signi- ficatum. aliud tamē est generari et crea- ri. sicut creator et creatura. q; cū nō ha- beat esse vniuocum creatura et creator ergo et cetera. ¶ Item creatio dicit egres- sum et mutationē. generatio vero om- nīū excludit mutationē. ergo cū posse creari importet potētiā transmutandi. posse gñari non. cū potētie differant i- sua gñalitate in potētia transmutan-

22

13

24

25

26

D

di et in hac non conuenitur, ergo in nihil
 la. Item omne distribuit terminum p
 omnibus que uocantur uel analog
 gantur in illo: sed cum dico omnipotens
 non sit distributio p illo qd pot gna
 ri, quia tunc sit non esset omnipotens
 ergo manifestum est, qd uerum posse nec
 est uniuocum, nec analogum, alioquin of po
 tentia non uentit filio. ¶ Sed res est
 cōe ad fruibile et uibile, qd cum equis am
 bitur uel maioris sit possibile qd res et
 non sit maior: dicitur iter gnatum et crea
 turā, qd inter fruibile et uibile parti ra
 tionis possibile sine posse ē cōe ad utru
 qd. ¶ Itē: in eternis non pot eē multi
 plicitas nec diuersitas, qd cum posse crea
 ri et posse gñari ab eterno ante condi
 tionē creature fuerunt, qd non hnt mul
 tiplicationē in ipsa potentia. ¶ Itē: cum
 dico, creatura pot creati nihil dicit crea
 tum, qd illud uere dicit de eo qd omnino
 nichil est, sicut de aia antitipit. qd solum di
 co potētā agentis: sed potentia dei est
 unica, non hnt aliqua multiplicitatē, er
 go eius posse uniuocū est ad posse crea
 ri et posse generari. ¶ Rñ, dōm qd cum
 dico posse creati et posse generari, di
 co principale significatū et dico cōno
 ratum. Quantū ad principale significa
 tū, dico qd posse creati idē dicit re qd
 posse creare, differens solum in mō lo
 quendi uel dicendi, qd qd dicit p modum
 actionis p posse creare dicit p posse crea
 ri per modum passionis. Quantū uero
 ad cōnotatum, dicit effectum i crea
 tura, quōd ergo cōparantur posse crea
 ri, et posse generari. Si comparant rō
 ne principalis significati, dico qd nō tā
 tū est uniuocū immo et uicū, ut uicū
 est aliter tñ et aliter intellectū et enūciatū
 sicut posse gñare et posse creare. Si an
 tem ratione cōnotati cōparent sic
 concedo qd est analogum, sicut hoc no
 men res ad fruibilia et uibilia. Quan
 tus enim creator et creatura nō habēt
 cōe uniuocū habent tamē analogum.
 ¶ Notandū autē qd duplex est analogia.
 Est quedā p reductionē ad unitatē nāe
 sūm pū et posterius et hec pot esse cōpa
 rādo creaturā ad creaturā et in hoc sū
 gnū distribuit pro oibus contentis nisi
 si sit distributio restricta ex additione
 uel expū si uemō loqundi, sic distributio
 dicit accommodata, ut si dicatur celum
 tegit omnia. Alia est analogia p redu
 ctionem ad unitatem similitudinē pro

portionis nō nature, et qd sic analogo
 tur non est inter alta. Unde distributio
 proprie p illo nō distribuit, nisi sit exten
 sa. Unde deus non est ens inter omnia
 sū sup oia. Et hic ē qd oēs non distribu
 it pro potentia gñandi proprie accepta
 distributio nisi fiat quedā extensio,
 et ex illa p dñs fiat quedam appropriat
 tio circa suppositū: uñ pprie omnia cō
 uenit tribus, qd non distribuit p poten
 tia gñandi, appropriate autē secūdu qd sit
 amplitatio ex parte signi solum est pñs.
 Et his patet oia obiecta, pcedunt em
 per diuersas rōas ut patet intuenti.

Districtio. viii. De pprie
 conditionibus essentialibus trinitatis
 et unitatis.

¶ **M**unc de ueritate siue ppe
 tate et. Terminatis supe
 rius duab⁹ partibus istis
 us partis principalis, qd est
 de trinitate sūm qd intelli
 gitur, in quibus ad proban
 dam trinitatem adducit dōnes et remo
 uit dubitatio
 nes. In hac
 rta parte de
 trinitate magis
 istis tri. et unit
 tatē ppetates
 et dicit dōes. Et
 qm qdā sunt
 ppetates res
 ppetates esse
 tiaz ut dicit
 qdā p dōes ut
 gñatio, qdā
 utrag⁹ ut qd
 pars tres h⁹
 ptes In pma
 pte agit ma
 gis de ppetat
 rib⁹ essentiali

¶ **A**tribuit dō
 proprietatem veri
 tatis.

¶ **M**unc de
 ueritate
 siue pro
 prietate
 et icom
 mutabilitate atq
 simplicitate diui
 ne nature siue sub
 stantie siue essētie
 agendum est. Est
 itaq de⁹ ut ait Au

b⁹. In. 2. d. ppetatib⁹ p dōalib⁹. j. dicit.
 Rñc ad districtōes p dōar. In. 3. d. p
 peratib⁹ et dicit dōib⁹ qdā mō essentiali
 b⁹. et qdā mō p dōalib⁹. sic ē qdā p dō
 nar. i. essētie, magnitudie et uitate. j.
 di. rix. Rñc post qd cōfēnitatē triū p dō
 rū. In. 2. c. p dōa pa qd cōtiet pñē dicit. tres
 h⁹ ptes. sūm tres ppetates qd assignat.
 p dōa ē d uitate. Scda ē d immutabilita
 te. Et hec possit ibi. dicit et solū eēntia p
 pē icōmutabilis dicit. Tertia p simplicitate

tate. Et hec ponit ibi. Eademq; sola proprie ac vere simplex est. etc. Ite prima pars h3 duas ptes qz pmo attribuit deo proprietate veritatis. Seco remouet dubitationem hsten ortu ex pdictis ibi. Sic distingit aduertendu e. C Silr scda pars h3 duas. In pma alligit deo proprietate incommutabilitate. r pbat autoritate aug. In scda pfrinat p apfm. ibi Jdq; aplo loquens. etc. Tertia de simplicitate infra subdiuidetur.

C Huc de veritate siue ppetate. etc. diuine essetie. etc. vñ male dicere. qz oẽ qd h3 ppiũ nũ distinguit h3 dicitur na essetia non e distinguibilis. q non h3 propriũ. Ad qd dõm q diuina essentia eo modo est distinguibilis. quo mō h3 proprietates r ecõuerso. Qz quis in se nō sit distinguibilis p pluri ficationem sui. nec a persona p diuersitate. Et h3 distinguibilis respectu essentie create. respectu cuius h3 has proprietates C Ite qrit de illis tribus ppetatib9 quas ponit. s. de veritate immutabilitate. simplicitate. cū multate alte p dicitōes sint diuine essetie qre solū de his trib9 agit. C Rñ. dõm. q p has tres ppetates sufficiẽt distinguit eẽ increatũ a creato. Nā creatũ eo ipso qd creatũ h3 eẽ post nō eẽ r ita esse vanum r possibile. id h3 eẽ p mĩtũ cū possibilitate. r pp hoc deficit a veritate. a stabilitate. r simplicitate. In creatũ vero eẽ h3 duas ppetates r i his sufficienter distinguit. Nā veritas respicit qd est immutabilitas quo est. simplicitas vtrũq; Jdeo p3 sufficiẽtia r ordo. h Cicut em̄ ab eo qd est sapere dicitur sapiẽtia. Nō videt dicere verũ. Sicut em̄ albedo se h3 ad albũ. ita sapiẽtia ad

sapere s3 albedo nō dicitur ab albo imo magis ecõtra. ergo etc. Rñ. dõm q fm intellectũ pponentẽ sapere dicitur a sapiã: q intellectũ cõponẽs procedit ab abstracito ad pcretũ. Scõm vero intellectũ resoluetẽ eẽ ecõuerso r qstũ ad hũc loquitur aug. Ut posset dicit q loquitur secundum considerationem grammaticet non loquit.

C Quis magis eẽ ille q dicitur famulus. Videtur male dicere: qz esse nō recipit magis et minus et maximum i deo C Respon. dicendũ. q magis et minus dupliciter pnt cõsiderari. s. in comparatõe ad idẽ et sic non dicitur intensiõẽ r remissionẽ. Vel i comparatione ad diuersas substantias r naturas. et sic dicitur gradũ r excessũ et sic est bñ posnere magis r minus in ente. respectu creatoris et creature r respectu creaturarum adinuicẽ r s3 in comparatõe creature ad creatõrẽ eẽ excessus i proportionabilis et infinitus respectu creaturarum ad se. nũc eẽ est proportio nabilis.

vere ac proprie dicitur essentia: cuius essentia nō nouit pteritũ vel futurũ Unde hiero. ad marcellũ scribẽs ait. Deus solus q exordiu nō h3 vere essentie nomẽ tenuit. qz in eius comparatione qd vere est: qz in cõmutabilia sũt. De q em̄ dicitur fuit nã eẽ r dicitur erit nũdũ dicitur aut tũ eẽ q nouit fuisse. vel futurũ eẽ. solus qd vere

quis essetis non nouit preteritum vel futurum. Uester enim esse ista proprietates et angelorum. qz Aug. de ciuit. dei dicit q immortalitas angelorum nō eẽ pterita. q. non sit. nec futura. q. nōdum sit. sed semper est presens. ergo non est proprium solus dei. Respo. quidã dicunt q duratio cui est simplex et tota simul non habens preteritum et futurum. nihilominus ipsum eternum seu eternum habet preteritum et futurum qstum ad affectiones. r ita propriũ eẽ solus dei. Alij dicunt q i ol duratõe creata qstũ differat a duratõe / etiam habet esse possibile cū pitor et postertor. sed distinguunt

2

3

4

5

3

4

Micro.

5

spiritus et posse
 rion. Quoddā
 n. ē quod dicit
 duratiōis suc
 cessiōis quōdā
 successiōis dur
 rationē cū va
 riatiōe et inou
 atione. pūmum
 est in euo. fm i
 tpe. et hoc vult
 Ansel. ep̄isse et
 hoc credo p̄ba
 bilis. et p̄ rñ
 flo ad v̄bū Au
 gu. Ipse. n. loq̄
 tur de p̄turi et
 postertori quōd
 dēst inouatio
 nē et variatiōē
 et corruptiōē.
 e Cui⁹ essen
 tie cōparatum
 nostrū eē nō ē.
 Ut hoc falsum.
 Quod inest
 aliam subalter
 nō admittit p̄pa
 ratione aliq̄ s̄
 esse ē subale rei
 cuiuslibet. ḡ et.
 Itē cōparatio
 ne ad deū crea
 tura meliorat
 ut dicit Augu. ḡ
 magis est q̄ si
 nō p̄paret. ḡ et
 Rñ. dupliciter ē
 accipere talē p̄pa
 rationem. Uno
 mō fm rōnē in
 fluētie et rece
 ptiōis sic crea
 tura ad deū cō
 parata ē magis
 q̄ si nō p̄paret
 Alio mō cōpa
 rat̄ s̄z b̄titudi
 nē cōparatiōe et
 proportiōis. et
 hoc mō vep̄e q̄
 nulla ē rō pro
 portionabil̄ s̄z
 p̄ditiōē v̄ita
 et nobilitatis
 esse dicit. et id ē

e est. cui⁹ eētie
 cōparatū nostrū
 esse non est.

Remouet
 dubiū ortum ex
 predictis. b

Hic diligēter
 aduertēdū ē quō
 intelligi debeāt il
 la v̄ba hiero De
 us tm̄ est. et non
 nouit fuisse: vel
 futurū esse. tāq̄
 nō possit dici de
 deo fuit: vel erit
 sed tm̄ est: cū de
 eo scriptum fre
 quēt reperiam⁹.
 fuit ab et̄no. fuit
 sp̄. et erit in sc̄la
 et hm̄oi. Un̄ vide
 tur q̄ nō ē tm̄ di
 cendū de deo fu
 it. vel est v̄l erit.
 Si ei diceret tm̄
 fuit. putaret q̄
 desierit esse. Si
 diceret tm̄ ē. pu
 taret q̄ nō semp
 fuerit. sed esse ce
 pit Si tm̄ diceret
 erit putaret non
 esse modo dicat
 ergo q̄ semp fu
 it. est et erit: v̄l i
 telligat q̄: nec ce
 pit nec d̄s̄it. nec
 desinit. nec desi
 net esse. de hoc
 Aug. sup. Joh.
 it a ait. Cum de
 sempiterna re p
 pie dicatur est:
 secundum nos

bene dicitur fuit
 et erit fuit: quia
 nunq̄ desijt: cur
 quia nunq̄ de
 erit. Est quia
 semper est. non
 p̄terijt qua
 si quod non ma
 neat non ouetur
 quasi quod non
 erat. Cum ergo
 nostra locutio p
 tēpora varietur.
 de eo vere dicun
 tur verba cuius
 libet temporis.
 qui nullo tempo
 re defuit. des̄t. v̄l
 deerit. et ideo nō
 est mirū si de spi
 ritu veritatis ve
 ritas loquēs di
 xit. per futurum
 Quocunq̄ audi
 et loquetur. Au
 diet scilicet ab eo
 a quo procedit.
 Audire illius est
 scire. idem etiā
 esse. A quo ergo
 illi ē essentia ab
 illo audientia. i.
 scientia que non
 est aliud q̄ essen
 tia. Audiet ergo
 dixit de eo quod
 audiuit et audit
 et audiet. i. quod
 semper sciuit. et
 scit et sciet. Ecce
 hic dicit Augu
 sti. verba cuius
 libet tēporis di
 ci de deo: sed ta

si nihil est. non
 oino i se. s̄z n̄
 h̄il a p̄p̄tōe.
 q̄ nō p̄t̄ inen
 ri aliq̄ p̄p̄tōe
 quātitatiua.
 f. Cūcat ḡ q̄
 sp̄ fuit. et erit.
 Ut hec v̄ba nō
 debere dici de
 deo. q̄ dicit de
 uersa t̄p̄a. s̄z in
 deo non cadit
 diuersitas t̄p̄o
 rū Rñ. Quidā
 voluerūt dice
 re q̄ act⁹ istū
 p̄dicat de deo d̄
 uersa t̄p̄a s̄z eē
 t̄a: s̄z s̄z cōcō
 mitatiō: q̄ dicit
 nū eē oino tuas
 riatū oē tēpus
 p̄comitat: sed
 hoc positio nō
 soluit plene. Sa
 n. de q̄ des̄t fur
 it aīōē t̄p̄o ḡ
 comitatiō non
 p̄dicere Jō d̄
 cū alij q̄ tēp̄
 p̄significatiōē
 ē dispositio rei
 accepte siue in
 tellecte q̄ d̄ d̄
 deo. s̄z solū mo
 distelligēdi q̄
 d̄o d̄ re mobil̄
 v̄troq̄ mō exē
 plum patet de
 mascullo ḡne
 lapide et v̄tro.
 q̄m̄ i v̄tro ē v̄
 dispositio retac
 cepte. I lapide.
 v̄t mod⁹ itell̄
 gēdi solū. Sed
 hec positio nō
 v̄l sufficiēs q̄
 tellect⁹ nō po
 tuit p̄teritū cir
 ca suū itell̄ge
 re q̄ itelligē
 deū fuisse ḡp̄
 q̄ ponat circa
 re. p̄p̄t hoc

Joh.

Hic agit
quod sit
intellig.
sba hie
scap.

notandū q̄ ver
ba diuersorum
temporum ali
ter dicuntur d̄
eterno. alit̄ de
euiterno. aliter
de temporalit̄.
Nam respectu
temporalis im
portant muta
bilitatem ⁊ suc
cessionem ⁊ du
rationem. Se
cundum vero
q̄ de euiternis
dicuntur. duo
tātm̄ importāt
successionem ⁊
durationem sic
aut̄ vult̄ Hic.
⁊ Aug. et ansel.
Secundum ve
ro q̄ dicuntur
de deo impor
tant solum du
rationem. Unde
dicitur des
fuit. quia eius
duratio non ce
pit. Deus est.
q̄ duratio eius
non interrum
pitur. De⁹ erit
quia non desi
nit nec corrump
itur. Proprie
ergo loquendo
non dicunt de
deo. vt dicit.
Hic. Large au
tem loquendo
dicuntur. vt di
cit magister. et
Aug. et ad hoc
vadit op̄o ma
gistri.
Esse nō est
deo accidēs ⁊ c
Queritur quia
cum esse nec
creature sit ac
cidēs (nulli em̄
omnino retac
cidit esse) quō
ergo p̄ hoc nos
alib⁹ differre

men proprie est.
Ill ergo quod
hiero. dicit ita
intelligendū est.
Non nouit fuis
se vel futurū es
se. sed tātm̄ es
se. i. cum dicitur
de deo q̄ fuit v̄l
erit non est intel
ligendum q̄ pre
terierit vel futu
rus sit. sed q̄ ex
stat simpliciter sine
aliquo tempora
li motu. Licet ei
verba substanti
ua diuersorum
temporum de de
dicantur vt fuit.
erit. est. erat. non
tamen tempora
les mot⁹ esse di
stinguit scilicet
preteritum v̄l fu
turum vel prete
ritum imperfe
ctum. vel preteri
tum perfectum
vel preteritum
plusq̄ perfectuz.
sed essentiam si
ue existentiam sue
diuinitatis sim
pliciter insinuāt
deus ergo solus
proprie d̄r eēn
tia vel eē v̄l hy
la. i. vii. li de tri
nitate aut̄ esse nō
ē accidēs deo s̄
subsistēs vitas ⁊
manēs cā natura
lis ḡnis p̄petas

De incom
mutabilitate es
sentie d̄ne ⁊ pro
bat auctoritate
Augustini. c
Dei etiā soli⁹
essentia incōmu
tabilis d̄r pprie
q̄ nec mutatur
nec mutari pōt.
Unde Aug. i. v.
lib. de triū. Alie
inqt̄ essentie vel
substantie capi
unt accidentia.
quibus in eis fi
at vel magna: v̄l
quantacūq̄ mu
tatio. Deo autē
aliquid huiusmo
di accidere non
potest. et ideo so
la substantia vel
essentia que est
deus incōmuta
bilis est. cui pro
fecto maxime ac
verissime cōpe
tit esse. Quod ei
mutatur. nō ser
uat ipsuz verum
esse. ⁊ quod mu
tari potest. etiā
si non mutet po
test quod fuerat
non esse. Ideo q̄
illud solū quod
nō tm̄ nō muta
tur veruetiā mu
tari oīno nō po
test. verissime di
xit esse. i. substā
tia patris ⁊ filij et
Confirmat quod iā di

a creatura. Re
spōdeo. dicens
dū q̄ accidēs
dicit quid na
tum in alto esse
ab alto exte. et
ab alto recede
re. Accidēs e
nim dicitur q̄
inest subiecto
et ab illo trahit
otum: ⁊ propte
rea potest ad es
se et abesse.
In his tribus
proprietatibus
communicat es
se creatum. licet
non eodem mo
do omnino.
Nā esse nostrū
pendet ab alto
sustinente out̄
tur ab alto et
ficiente. Creas
tura etiā nata
est nisi eē p̄tere
ideo eē eius est
quasi accidēs
nō tm̄ de accō
q̄ cū pendeat a
deo nō p̄det si
cut a subiecto
econuerso est
deo. et id dicit
hyla. q̄ eē nō ē
accidēs deo: et
hoc p̄pter p̄ter
ritas p̄petates
q̄ accidēs nat
ū est alij inesse
p̄pter hoc dicit
subsistens p̄ter
tas. Quia natū
est ab alto exte
cōtra hoc. dicit
manens cā. q̄
natū est etiā ab
alto recedere.
cōtra hoc dicit
naturalis ḡnis
p̄petas q̄ non
dimittit esse.

Aug.

spiritus facti.

b **C** Sol^o d^o ha
bet immor tal
tatē. Queritur
quōd hoc intelli
gatur immortali
tas cum hic di
cat Augu. q^d ac
cipitur pro in
commutabilita
tē s^z hoc nō v^t

Augu.
Que sit
sa imor
talitas
q̄ i solo
creatio
re est.

10

puentēs. Mors
el nō d^t oēs mu
tabilitatem. s^z
solum corrupti
bilitatem viuē
tium. ergo non
idem est dicere
Rū. sicut vita
accipitur cōit
et. propie ita et
mors ita et imor
talitas. Uno eni
mō d^r vita act^o
p^olmu^o et itern^o
qui est a forma
spūali sic d^r p
pe et sic imorta
litas dicit vitā

Jacobi. 1

talem cū possi
bilitate ad et
puationē. Alio
mō d^r vita act^o
complet^o potē
tie que est secu
dum rei natu
ram sicut d^r a
qua viua que
h^z operationē
aque cōueniē
tem. et hoc mo
do importat re
pugnantia ad
corruptionē et
tō d^r dicit secu
dum hāc vitā
imortale. quod
est ita i actu cō
pleto. q^d nullo
modo pōt ali
quāpeioratōe
recipere. et sic
accipit aposto
lus et ex. pont.
I **C** Nec vicissi
tudinis obum
bratio. Querit

Ps. cl.

rit autoritate a
postoli. d.

C Ideoq^{ue} apo
stolus loquēs de
deo ait. Qui sol^o
habet immorta
litate. Ut eni ait
augustinus i li.
i. de trini. Cum
sua quodāmodo
immortalis esse
dicatur et sit. nō

h^z diceret ap^ol^o s^z
lus de^o habet i
mortalitate. nisi
q^d vera immortali
tas incommuta
bilitas est quam
nulla pōt habe
re creatura: qm̄
sol^o creatoris ē

Uñ Jacobus ait
Apud quē nō est
trāsmutatio: nec
vicissitudinis o
būbratio. Et d^o.
mutabis ea et
mutabuntur. tu
aut idem ipse es.

Ideo Augu. sup
Heñ. dicit q^d de^o
nec per loca nec
per tpa mouetur
creatura h^o p lo
ca et tpa Et p tpa
moueri est p affe
ctiones cōmuta
ri. Deus aut nec
loco nec affectō
ne mutari pōt. q^d
p prophetam ait
Ego de^o et nō mu
tor: q̄ est immutabi
lis sol^o. vñ recte

sol^o d^r h^z imor
talitate. In o i et
mutabili nā vt
ait Aug. q̄ maxi
mi. n̄ nlla mors
est ipsa mutatio
q^d facit aliqd in
ea nō eē qd̄ erat
Uñ et ipa s^z hu
mana q̄ tō d^r im
mortal q^d f^z mo
dū suū nūq̄ desi
nit viuere h^z tñ
quādā mortē su
ā: q^d si iusteuue
bat et peccat mo
ri iusticie. Si
peccatrix erat et
iustificabit mo
ri p^octō. Ut a^o s
ei^o mutatioes ta
ceā de q̄b^o nō lō
gū est disputare
Et creaturay nā
celestiū mori po
tuit q^d peccare potuit. Nāz an
geli peccauerūt et demones facti
sūt. q̄rū ē dyabol^o pnceps: et q̄ n̄
peccauerūt peccare potuerūt. et
cūcūq^{ue} rōali creature p̄ntat vt
peccare n̄ possit nō ē hoc nāe p
pe s^z v^t gr̄e. Et ideo sol^o de^o vt
ait Ap^ol^o s. h^z immortalitate q̄ nō
cuiusq^{ue} gr̄a s^z nā sua. nec potu
it nec p̄t aliq̄ puerfide mutari.
nec potuit nec potuerit aliq̄ mu
tatioe peccare. Proin vt ait Au.
i li. i. d tri. Subaz dei sine vlla
pmutatioe mutabilia faciētē et
iñ vllō tpali moru tpalia creatē
itueri et nosse (s^z sit difficile) o^z
de s̄ ac ppe icōmutabilis ē so
la diuinitas: essentia que sine sui
mutatioe cūctas cōdidit nās.

q̄ d^r fia est inter
vicissitudinē et
obūbrationem.
et que pueniens
ta rōne cui^o. di
cat vicissitudo
obūbra re. et d^r
cendū q^d vicissi
tudo ipozat na
merum vicis. et
iste est numer^o
q^d interruptio
ne. Sed obūbra
tio d^r per pūna
tionem act^o luc
cis. Qm̄ ergo
actus forme lux
est. pnatol etus
recte d^r obūbra
tio et q^d vicissitu
do rōne nume
ri dicit interrup
tionē et rōne i
terruptionis di
cit puationē.
et ratione pua
tionis obūbra
tionem. et hinc
est quod recte
d^r vicissitudis
obūbratio.

1. 2. 3. 4.

Aug.

11

Hac parte ista ad entitiam duarū primarū proprietatū quas magister primo assignat: scilicet veritatis incommutabilitatis. duo principia liter queruntur. Primo de ipsa veritate. Secundo de immutabilitate, de veritate iterum queruntur duo. Primo veritas sit proprietatis divini esse. Secundo veritas sit entis proprietatis in summo. Iam deo quod non possit cogitari non esse.

Questio. i. Quæritur veritas sit proprietatis divini esse. Primo modo sic autem dicitur Hiero. ad marcellam et hinc in ista. Solus deus est cuius esse est proprietas. Ergo veritas sit proprietas divini esse. Item Augustinus de vera religione. Falsitas est in illis rebus que imitantur illud unum, quo est unum. quod quid est. in quantum illud imple non potest. Si ergo nulla creatura potest illud summe unum imple veritas non est in aliis, qua creatura, sed in omnibus falsitas. Item Augustinus in soliloquiis. et de vera religione. dicit quod lux increata est ratio cognoscendi. et sola lux increata est veritas ergo veritas est proprietatis dei solius. Item Anselmus in libro de veritate dicit quod omnia sunt vera prima veritate, aut ergo intelligit effectus aut formaliter. Non effectus. quia similiter omnia possunt dici bona prima bonitate. ergo intelligitur formaliter. ergo non est alia veritas que veritas increata. ergo si illa est. est in deo. et ergo veritas est solus dei proprietatis. Item rationibus probatur sic. veritas et unitas opponuntur. sed omnis creatura habet unitatem et permissionem cum non esse. cum sit ex nihilo et solus deus hac caret omnino ergo in solo deo est veritas. Item veritas opponitur ymbre. Quod enim est ymbra rei non habet veritatem: sed creature sunt ymbre illius summi esse ergo non habet veritatem in esse. Item veritas est qua aliquid est verum. sed veritas est vera. cum sit cognoscibilis. sed constat quod non alio modo se. quia alias esset abire in infinitum. sed quod esse verum seipso est verum per essentiam. ergo omnis veritas est vera per essentiam. sed sola veritas increata est vera per essentiam. ergo veritas est proprietatis dei solius. Con-

tra. Si veritas est dei proprietatis. aut ergo veritas completa aut incompleta. Non completa. quia talis est cum compositione. In deo autem non est compositio aliter qua. Ad incompleta: quia hec convenitur cum ente. ergo cum entitas non sit dei proprietatis. pari ratione nec veritas erit. Item: veritas eque esse est ut bonum est quodammodo magis. sed bonitas non est dei proprietatis. ergo pariter non est veritas. Item: veritas est ratio discernendi creatoris a creatura. et creaturam a creatura. sed quod est ratio discernendi et distinguendi est diversum a diversis. ergo alia veritas est in deo quam in creatura et in una creatura quam in alia. non est proprius solus dei. Item Augustinus in soliloquio. Verum est id quod est. ergo veritas est ipsa entitas. ergo non est proprius essentie. quia si sic qua ratione dicitur veritas est proprietatis essentie. possit dici eodem modo. cum omnino idem sint. Item Anselmus dicitur: veritas habet triplicem preparationem. habet et compositam ad substantiam quod informat. ad principium quod repositum. et ad intellectum quem excipit. In preparatione ad substantiam dicitur veritas actus et potentie idem. In preparatione ad principium dicitur veritas summe veritatis. et pure repositio. sine imitatione. In preparatione ad intellectum dicitur veritas ratio discernendi. Et in omnibus illis comparationibus dupliciter potest accipi veritas. Uno modo potest distinguere contra falsitatem. Alio modo potest distinguere contra permissionem habet quod veritas puri et in puri. prout veritas dividit contra falsitatem. que est unatio idem fidei. imitatio. expressio. sic cum in creatura sit aliquid modo luentre. et idem fidei et imitatione et expressio. sic est veritas non solum in creatore. sed et in creatura. et sic non assignat dei proprietatis. Alio modo potest veritas dici contra permissionem sine puritatem sic est in solo deo. Nam in solo deo est idem puri sine permissione aliter diversitatis. In solo deo est imitatio et similitudo pura non permixta aliter diversitatis. In solo deo est expressio in se non permixta obscuritate. In creatura autem est idem cum actus et potentie diversitate et imitatione cum diversitate. Est plerumque ea expressio cum obscuritate. et idem hoc modo est veritas dicitur esse proprietatis. et sic accipit magister Augustinus et Hieronymus. Nos cantem esse veritas esse quod nihil habet de politate. nihil habet de unitate nihil de non entitate. et idem in deo non cadit peritio et sustentio. quia aliquo modo non entia sunt.

- et sic procedit due prime auctoritates
 r rones. ¶ Ad illud vero qd obijctur
 q non sit alia veritas q eterna. qz ipz
 sa sola facit intelligere. dicendum q si
 cut color est obiectus visus. et motus
 visus. tñ nō sine actu lucis. et differt ipz
 sa ab luce. Sic dicendū q vritas crea-
 ta qñs non possit monere sine verita-
 te increata nihilomin⁹ est motiva suo
 mō et alia veritas est ab illa. ¶ Ad il-
 lud quod obijctur de Ansel. q omnia
 sūt vā vritate pma. dōm. q verū de sui
 impositione dicit cōparationē ad cau-
 sam exēplare sicut bonū ad causam fi-
 nale. Sicut enī dī bonū rōne ordints.
 sic verū ratiōe expressiōis. et rō expri-
 mēdi est ipz exēplaris. sicut ergo cū
 dī de bonis creatis. q sunt bona boni-
 tate increata. bonitas predicat finē in
 ablativo. non formā. qz bonitas null⁹
 creati est forma. Sicut cū dicitur q oīa
 sunt veritate increata vera ablativus
 dicit cām formale exemplarem. Omnia
 enim vera sunt et nata sunt se expre-
 re. expresse illius summi lumis. quod
 cessaret influere. cetera desinerēt eē
 vera. ideo nulla veritas creata est ve-
 ra per essentia. sed p p̄ticipationē et p
 hoc patent vltima. ¶ Ad illud vō qd
 obijctur in p̄tariū q nō est p̄tetas
 p̄. Rñ. qm obijct de veritate fm qd
 hz oppositionē ad d̄fectū falsitatis. nō
 ad p̄m̄tionē politatis. predicto em̄
 mō cōuenit nō tm̄ creatori: sed etiam
 creature. ¶ Ad illud qd obijct q ve-
 ritas est idē q diuina essentia. dōm q
 de ratione proprietatis in creatura sūt
 ista tria. p̄m̄ū est quod cōuenit soli.
 Secundū est q est rō innotescēdi. Ter-
 tium est q differt ab eo cui⁹ est p̄tetas.
 Duo prima sunt perfectiōis. vlti-
 mum vero imperfectiōis qz excludit
 simplicitatē. et ideo veritas dicitur de
 t̄ne essentia proprietatis. nō qz differat
 vel sit inherēs diuine eēntie. sicut acci-
 dens subiecto: sed qz soli cōuenit. et est
 rō cognoscendī eā. Et hec est cā quare
 cōuenit essentia nō est proprietatis ve-
 ritatis. qz non est rō innotescēdi eam.
 sicut econuerso. ¶ Si autē qras cū idē
 significant. eēntia et veritas. quare p̄m̄ū
 est rō cognoscendī alteri⁹. et nō econ-
 uerso. Ad hoc dixerūt alīq q qñs idē
 significēt essentia et veritas tñ p̄m̄ū
 scz veritas est magis rō cognoscendī.
 rōne cōnotati. Sed hoc nō pōt stare.

qz veritas nihil p̄notat. dōm ergo q
 hoc est rōne modi significandī et intel-
 ligendī. Et notandū q dupl̄r est loqui
 de his noībus. Uno mō rōne eius qd
 nolant seu significant. alio mō ratione
 eius i quo significatur ponti qd nolant
 p̄m̄ū differt dicere sensum. et sensum ho-
 minis. qz p̄m̄ū dī cōe ad sensum hoīa
 et bunt. deide p̄m̄ū. ¶ Si ergo accē-
 pinus h̄mōi noīa fm se. alia est rō eēn-
 tie. alia veritatis. qm̄ essentia dī quid.
 veritas conditionē entis. Cū vero es-
 sentiā et veritatē trahim⁹ ad deū quā
 utis idē sint. tñ rōne gñalitū signifi-
 catio r̄ū. p̄m̄ū accipitur vt p̄tetas alteri⁹.
 et nō est ibi sinonimia nec sunt nomina
 sinontima. s; manet rō subiecti et p̄tetas
 fm̄ modū significandī. et manet eē
 fm̄ modū intelligendī. ¶ Per essentia
 in creatura. intelligimus essentiam in
 creatore et p veritatē creature. intelli-
 gimus veritatē increatā. Uñ sicut ve-
 ritas creata est p̄tetas et rō cognos-
 scēdi essentia creatā. sic veritas incre-
 ata fm̄ rationē significandī et intelligē-
 di est ratio cognoscendī et intelligens
 dī essentiam increatam.

Questio. ij. Utrum hec p̄-
 p̄tetas conue-
 niat deo in summo. id est p̄m̄ū diuinitus
 esse sit adeo verum q nō possit cogita-
 ri nō esse. Et q sic p̄r per Ansel. qui di-
 cit q de⁹ fm̄ cōem animi acceptione
 est quo nihil maius cogitari pōt. Sed
 maius est quod nō pōt cogitari nō eē
 qd quod pōt. ergo cū deo nihil mai⁹ co-
 gitari possit. diuinitus essetia est q nō
 potest cogitari non esse. Item Dama-
 dicit q cognitio essendi deū nobis na-
 turaliter est impressa. sed naturales im-
 pressionē nō relinquūt nec assuescūt
 in contrariū. ergo veritas dei impres-
 sa menti humane est inseparabilis ab
 ipsa. ergo non potest cogitari non esse.
 ¶ Item maior est veritas in esse diu-
 nitus nō q̄ i aliquis dignitate. sed aliq̄ digni-
 tas ita est vera q non est ei. contradi-
 cere corde. vt omne totum est mai⁹ sua
 parte. et similia. Unde non potest cogi-
 tari nō esse. ergo multo fort⁹ hoc erit
 verum dicere de prima veritate. ¶ Itē
 intellectus noster nichil intelligit nisi
 per primam lucem et veritatem. ergo
 omnis actio intellectus que est in cogi-
 tando aliquid esse est per primam lu-
 cem. sed per primam lucem non conue-

nō cogitare primā veritatē nō esse. ergo. **C** Jte. qd nō puenit enūciare hoc nō cōuenit cogitare. sed nō cōuenit enūciare primā veritatē nō esse. ergo nec cogitare. Probatio medie. omis sermo enūciatiu⁹ asserit se esse verū. vñ seq̄tur. Si homo est asinus: hōies eē asinū est verū / sed oē qd ponit veritatē p̄nit primā veritatē: q̄ ois veritas infert illā. ergo ois sermo asserit primā veritatem esse. ergo **rc.** **C** Jte ois sermo enūciatiu⁹ aut affirmatiu⁹ est: aut negatiu⁹. sed affirmatiu⁹ affirmat hoc de hoc: q̄ sequit̄. si est ens qd est hoc: est ens qd nō est hoc. q̄ cū dico ens hoc: dico ens limitatū: finitū / r̄ ar̄tatū: et tali posito. ponit ens summū. ergo ois sermo affirmatiu⁹ circa creaturā infert deū. Jte negatiu⁹ sicut: q̄ nullus sermo est magis negatiu⁹ q̄ iste: nulla est veritas. Sed Aug. in solilo. pbat q̄ sermo iste ponit primā aliquā veritatē esse **Q**: si nulla veritas est. verū est nullam veritatē eē: r̄ si hoc est verū: aliqd est verū: r̄ si aliqd est verū aliqua veritas est: ergo **rc.** **S** p̄tra. Dam. dicit intantū p̄uenit p̄ncipiosa hōim malicia: vt dicit deū nō esse. s̄m illud ps. Dixit in spiritens **rc.** **C** Jte. idolatra dicit q̄ nō est aliquid nisi idoli. r̄ hoc credit r̄ cogitat: s̄ cōstat idoli nō esse deū. ergo **rc.** **C** Jte. oē illud quo intellectu nō esse pōt aliqd itelligit: pōt cogitari nō esse sed dicit Boetius in li. de ebdomadib⁹ q̄ intellectu p̄ impossibile summū hō: nū nō esse: adhuc pōt aliqd itelligit. rotundum r̄ albi: ergo sicut in sumo vero et sic poterit cogitari nō esse. **C** Jtem. illud qd maxime nos latet de facili potest cogitari nō eē: s̄ veritas diuini eē est hōmō. q̄ deus habitat lucē inaccessibile. ergo **rc.** **C** Jte. quero qd est dicere deū nō posse cogitari nō esse. Si q̄ nō pōt aliquo modo cogitari: nec vere nec false. illud est manifeste falsum. Si q̄ nō pōt vere: sicut nec alia nec celi. **rc.** hōmō. **C** Jte. qd contingit exprimere: cōtingit et cogitare: s̄ cōtingit exprimere diuinū eē nō esse. ergo r̄ cogitare. **Q** cōtingat hoc patet cū d̄r in sp̄ali. de⁹ nō est: r̄ in ḡnali nihil est: r̄ neutra istarū iferat deū esse: p̄ q̄ op̄positū nō infert oppositū / et q̄ nichil ponit nichil infert: quēlibet autē istarū nihil ponit. **C** Rñ. dicendū q̄ aliqd cogitare nō esse est dupl̄. Aut in ratio

ne falsi: sicut cogito de hac: homo est asinus / r̄ hoc cogitare nichil aliud est q̄ quid ē qd dicit intelligere hoc mō potest cogitari nō esse veritas diuini esse. Alio mō est cogitare cū assensu: sicut cogito aliqd nō eē r̄. credo nō esse: et hoc modo aliqd cogitare nō esse qd est: potest venire aut ex defectu intelligentis aut ex defectu intelligibilis. Defectus autem intelligentis est cecitas vel ignorantia: ob quā. q̄ ignorat rem: ideo cogitat ipsam nō eē. Cōuenit autē dupl̄ esse cogitationē de aliquo ente. videlicet si est: r̄ qd est. Intellectus autē noster deficit in cogitatione diuine veritatis q̄tū ad cognitionē qd est: tñ nō deficit quātū ad cognitionē si est. Unde Hugo. Deus ab initio sic cogitō: nē suā in hōie tēperant vt sicut nunq̄ quid esset poterat ab hōie cōprehendī. ita nunq̄ q̄ esset poterat ignorari. **Q** ergo intellectus noster nūq̄ deficit in cogitatione dei si est: ideo nec pōt ignorare ipsum esse. sicut nō cogitare nō eē. **Q** vero deficit in cogitatione quid est ideo frequēter cogitat deū esse: qd nō est sicut idolum: vel nō esse quod est sicut deū nō iustum: et q̄ qui cogitat deum non esse quod est vt non iustum: p̄ consequēs cogitat ipsum nō esse: ideo rōne defectus intellectus. deus potest cogitari non esse: siue sua veritas nō tñ simpl̄ siue ḡnalter. sed ex consequēti: sicut q̄ negat btitudinē esse in deo / negat eam esse. Hoc autem modo procedunt rationes probantes q̄ aliqua intellectus cogitat vel cogitari potest diuinū esse nō esse. Alio mō potest cogitari aliqd nō esse propter defectum a parte intelligibilis: r̄ hōmō defectus pōt esse dupl̄. Aut defectus presentie aut defectus eidentie. Defectus presentie: vt pote q̄ non semper: quia non vbicq̄. Aut quia semp r̄ vbicq̄ nō vbicq̄ totaliter. Quia non semper est aliquando est: aliquādo nō: et ideo aliqui vere pōt cogitari nō esse. Similiter de eo quod nō est vbicq̄: quia eadē ratio qua potest cogitari nō esse / hie pōt cogitari nō esse alibi. Similiter de eo qd scōs partē adest: scōm partē abest. deus autem est semper et vbicq̄ et totus semp r̄ vbicq̄: ideo nō pōt cogitari nō esse. Hęc rationē assignat Ansel. in lib. contra insipientē. Non solū propter defectū presentie: potest cogitari aliqd

21

b.1.

non esse: sed etiam propter defectum eius
 dentis: quod non est evidens in se: nec est
 evidens in probando. Sed divini esse
 veritas est evidens et in se et in proban-
 do. In se: quod sicut principia cognoscimus
 in quantum terminos: et quod causa predicta:
 et clauditur in subiecto: ideo seipsum sunt
 evidentiæ sic et in proposito. Nam dens
 siue summa veritas est ipsum esse quo
 nihil melius cogitari potest: ergo non potest
 non esse. nec cogitari non esse. Predicta
 tamen enim clauditur in subiecto. Nec tantum
 habet evidentiã in se: sed etiam ex pro-
 batione quam divina veritas esse probat
 et claudit omnia veritas et natura creata
 quod si est ens per participationem et ab alio
 est ens per essentiam et non ab alio. Pro-
 bat etiam ipsam et claudit omnia intelligen-
 tia recta: quod omnia esse cognitio est ipsa:
 et omnis cognitio est per ipsam. Pro-
 bat iterum ipsam et claudit omnia propo-
 sitio affirmativa. omnia enim talia aliquid po-
 nitur: et aliquid positum ponitur: et vero
 positum ponitur veritas que est causa omnia
 veri. Propositio autem negativa non in-
 fert ipsam: nisi sophisticè. ut dicitur. Un-
 de hoc quod est nihil esse vel nullam verita-
 tem esse: non contingit concludere: nec
 inferre veritatem esse. Hec enim propo-
 sitio: nihil est. destruit omnem veritatem:
 et id ad ipsam non sequitur aliqua affir-
 matio: et hec est falsa si nihil est. Nul-
 la propositio est nec aliquid. Aug. autem tale
 argumentum non facit approbando: sed in-
 quirendo. Concedendum est verum: quod tanta
 est veritas divini esse: quod cum assensu
 non potest cogitari non esse nisi propter
 ignorantiam cogitantium que ignorat quod est
 quod per nomen dei dicitur. Et procedentes sunt ra-
 tiones ad hoc: sed aliquid sunt sophisticè.
 Ad illud ergo quod obijcit in peritiam
 in tantum solummodo et dicitur quod dicitur. loquatur
 de cogitatione que venit ex secatione
 quod patet ex ipso verbo et sic dicitur mas-
 licta. Si ad illud de per dolo: dicitur quod
 ideo errat: quod ignorat quod sit: unde non co-
 gitatur deus non esse in privari. Ad il-
 lud quod obijcit: quod intellectu deo non esse
 potest: alia non esse intelligit: dicitur quod
 Boetius loquitur de intellectu quo per in
 possibile aliquid cogitamus: sed non as-
 sentimus. Ad illud quod obijcit quod mari-
 me nos latet: patet responsio quod maxime
 nos latet quod est: sed tamen maxime pa-
 tet: si est. Ad illud quod obijcit quod est
 dicere divinam veritatem non posse cogita-

ri non esse: dicitur quod aliquid non potest
 credere quod deus non sit dummodo praesentia
 ratione. Ad sic de creaturis. Quod sic cer-
 tam est: divina creatura esse videtur: non tamen
 omnibus: quod non est veritatis fanie: ut se
 omnibus offerat equaliter sicut prima
 veritas. Ad illud quod obijcit: quod
 tenet exprimer eonem et cogitare: ob-
 cendit quod potest accipi cogitare et generare
 pro actu mentis siue errantis siue non.
 siue assentientis siue non: et tunc est illud
 verum vel pro cogitatione cum assensu
 tunc est falsum: quod dignitatis. et pro-
 positionibus per se notis contingit ra-
 tionem contradicere quantum ad exte-
 rius: non tamen quantum ad interius:
 ut dicit philosophus in lib. posteriorum.

Consequenter secundo loco
 est questio de secunda pro-
 prietate divini esse. scilicet immu-
 tabilitate. De qua duo quæ-
 rantur. Primum queritur.
 An immutabilitas sit in
 deo. Sed contra sit proprietatis dei.

Questio. i. An immutabilis
 sit in deo obijcit. C
 dicitur hoc modo. Omnis mutatio aut
 est secundum substantiam: aut secundum ac-
 cidens: sed deus non mutatur secundum
 substantiam: quia omne tale est cor-
 ruptibile. Deus autem siue divina sub-
 stantia cum non habeat principium est
 incorruptibilis. ergo etc. Item nec
 secundum accidens: quod in deo non est
 accidens. ergo nulla in eo est mutatio.
 Item omne quod mutatur per prius est
 in potentia et in actu: et in tali differt
 actus a potentia: sed deus est purus ac-
 ctus. ergo nullo modo mutatur. Item
 fiat deductio Richardi. Omnis mutatio
 aut est in statum meliorem: aut deterio-
 rem aut parem: sed nullo istorum mo-
 dorum mutatur divina natura. Quod non
 in meliorem: quia perfectissime est. Ad in
 deteriorem: quia a semetipsa est. Non
 in equalem: quia perfecta est: ergo nul-
 lo modo convenit divino esse mutabilis
 litas. Contra. Sapientie septimo. Om-
 nibus mobilibus mobilior est sapien-
 tia. ergo etc. Si dicatur quod sapientia ob-
 jectum mobilis per causas eo quod facit a-
 lia moveri. Contra. Richardus dicit quod non
 habet: sed deus dat omnibus motum:
 ergo motus vel mutatio maxime est in
 deo. Item. obijcit quod nunc est aliquid quod non
 fuit prius est mutans: sed sicut dei hoc est

ab eterno alit nō fuit hō. ergo. est mu-
 rat. Si dicas qd hō p̄tatur de filio
 dei. nō p̄ heretia. sed p̄ unione. r̄ vno
 ē relatio r̄ relatio aduenit sine mutatio-
 ne. vt de nūmo sit p̄cū. vt dicit Aug.
 in. v. de tri. Contra. Amb. ita arguit
 hereticū qui voluit filium ex tpe ge-
 nitū a patre. q̄ si hoc. tūc factū est nō
 de patre pater ergo mutat. ergo sicut
 proposito. Item quicunq; de non a-
 gēte fit agēs mutat mutatione que est
 ab octo in actū. s; deo de nō create fa-
 ctus est creans. q̄ est mutat. Si dicas
 qd deo de non agēte fit agēs nō pp̄ mu-
 tationē fut s; pp̄ mutationē effectū. p̄-
 ductū. sicut sol de nō illumināte fit illu-
 minās. Contra nō quia creatura est. iō
 deo creat. sed qd deo creat creatura fit
 siue pducitur. per p̄p̄ est ergo deum
 agere q̄ creaturā fieri. q̄ cū postertus
 non sit cā p̄tioris. nō qd creatura fit de
 nō ente. ens deo fit de nō create cre-
 ans. sed eodē modo r̄ ita mutatio est r̄
 ne agētis nō effectus. Itē deus alit
 quid vult qd p̄ius nō voluit. qd ex tpe
 voluit creare qd non voluit ab eterno
 sed quicunq; vult aliquid qd non p̄p̄
 voluit mutatus est. ergo r̄. Si tu di-
 cas qd ab eterno voluit creare mun-
 dū in illo instāti. sicut ego volo audire
 missā cras. Contra volūtas dei ē cā rex
 p̄ria r̄ imediata. s; ei voluit. postea cā
 p̄ria r̄ imediata. post effectus. q̄ si
 ab eterno mūdus fuit. R̄. dōm qd
 sicut dicit boetius. deo stabilis manens
 dat cūcta moueri. p̄i diuina essentia ē
 imutabilis. Non enim mutatur loco.
 qd vbiq; est. Ad tpe qd eternitas simi-
 est. Non forma. qd purus actus est. Ad
 mutationem fm̄ formā tollit simplici-
 tas. fm̄ tps tollit eternitas. fm̄ locum
 tollit imensitas. r̄ iō in deo est summa
 stabilitas. r̄ inde oīs motus causalitas
 Q: sicut p̄bat Au. r̄ vult p̄s. Oīs mo-
 tū p̄cedit ab immobili. vt cū mouetur
 manū stat cubitus r̄ mouet cubitū. sicut
 hūero. qd q̄ dei sapia est stabilis. iō
 oīs mouet. Qd obicit qd de sapia. qd
 dicit mobilis. dōm qd mobile dicit actiue d
 equita facit motum non passiuē. sicut
 sensibile de alit. Et ad illud quod
 obicit. nihil dat alteri qd nō h̄. dōm
 qd triplex est aliquid h̄. s; formaliter.
 exemplariter. cātr. r̄ q̄libet istorū mōdū
 qd habet dare p̄t. primo aut nō non
 h̄ deus motum. sed scōo et tertio sic.

Ad illud qd obicitur de relatione
 dōm qd relatio cū dicit de nouo de neces-
 sitate ponit mutationē in altero extrē-
 mo. nec op̄ qd in vtroq;. ideo ista re-
 latio que est p̄sona ad p̄sona. ponit mu-
 tationē in altera p̄sonarū. r̄ vna mutas-
 ta mutatur r̄ reliqua. qd eadem sūt es-
 sentia. iō de necessitate sit de non patre
 fieret p̄ mutare. Relatio autē esse
 tte ad essentia non de necessitate po-
 nit mutationē. nisi in altero extremorū
 Quia cū diuerse sint essentie. p̄t vna
 mutari altera non p̄mutata. ideo in re-
 latione ad creaturā semp̄ intelligit in
 creatura facta r̄ mutatio non in deo.
 Tū pp̄rie loquēdo sicut alibi patebit.
 deo non refert ad creaturā nisi s; dicit
 r̄ modū loquēdi. posset tūc alit dicit s; d
 cut supra tactū est qd nō ē simile. qd rela-
 tio p̄sonalis dat personē existere nō sic
 aut relatio ad creaturā. et ideo sequit-
 ur si incipit esse pater. incipit esse hō
 aut sequitur h̄c. deus incipit esse ho-
 mo. igitur incipit esse. et ideo bene va-
 let argumentum Ambro. qd si pater in-
 cepisset gignere. qd esset mutatus. qd
 inceperet esse. non qd ab vno statu i al-
 terū mutatus esset. Ad illud qd obij-
 citur qd de nō agēte r̄. dicitur qd est
 agens qd est sua actio r̄ est agēs quod
 nō est sua actio Agens quod non ē sua
 actio sic agit. qd inter ipm̄ r̄ effectū ca-
 det medium quod disponit ipm̄. r̄ tale
 agens nunq̄ fit agēs de nō agēt e quā
 mutet. qd nouū quid sibi aduenit. Sed
 agens qd est sua actio agit seipso. r̄ iō
 inter ipm̄ et effectum non cadit aliq̄d
 mediū ipm̄ disponēs. r̄ iō cū de non a-
 gente fit agēs. qd nihil nouū sibi acci-
 dit. iō non mutat. tale agens deus est.
 Ad illud qd obicitur de volūtate. dōz
 qd causa p̄tiora r̄ imediata dicitur
 tripl̄. Aut respectu substantie. aut dī
 spositionis. aut actus. Respectu sub-
 stantie. cum inter eam r̄ effectum nō ca-
 det alia substantia media causā. Respe-
 ctu dī spositionis. cū nō addit noua dī
 spositio ad effectū pducendū. Respe-
 ctu actus qd actus p̄iungit. dico qd
 dei volūtas fuit cā prima r̄ imediata
 ab etno respectu substantie r̄ dī spositio-
 nis. r̄ nō respectu actus. quia actus nō
 p̄iungitur volūtas. nisi p̄ tpe in q̄ vult
 agere. vt p̄t cum dicit. volo cras legere
 voluntas non copulatur actus. nisi pro
 tempore crastino.

28

29

30

35

16

17

Questio. ii. Utrum imutabilitas sit diuine eentle proprietates. ita q nulli creature cōueniat. Et q sic p̄. **Qu. i.** **Th. vi.** d̄f de deo q solus h̄ immortalitatē. Et aug. dicit p̄tra martinū. In oi nature mutabili. nonnulla mors est sp̄amutatio. q̄ si solus de⁹ h̄ immortalitatē. sol⁹ h̄ imutabilitatē. **¶** Itē oē pertibile ē mutabile: s̄ ois creatura est p̄tibilis. **¶** vñ **Wam.** De qd̄ a yersione incipit i yersionē. tēdit. **¶** Itē oē qd̄ sibi relicū in nihilo cedit. quātū est de se est mutabile. sed ois creatura est h̄mōi. **¶** Unde **Breg.** Cūcta in nihilo tenderēt nisi manus p̄ditōis ea retineret. **¶** Itē nullū accidens de se h̄ stabilitatē. sed eē oi creature accidit sicut dicit **h̄yla.** et habetur i littera. q̄ ab alto venit. q̄ ois creatura quātū ad eē est instabilis. **¶** Itē oē panū est subiectū variabilitati. s̄ ois creatura pana. cum sit ex nihilo. **¶** Uñ **Rom. viij.** Vanitati subiecta est creatura. **¶** Itē si ois creatura pana nulla imutabil. **¶** Itē oē mutatū h̄ in se mutabilitatē: s̄ ois creatura facta ē. q̄ ois creatura mutata. q̄ nulla imutabilis. **¶** **¶** Contra. Imutabilitas non d̄ nisi tripliciter. **¶** Vñ em̄ imutabilitas. aut in uariabilitas. aut incorruptibilitas. aut inuertibilitas. **¶** Vñ d̄t aut q̄ inuariabilitas pueniat creaturis. p̄pote incipit. **¶** Nā ang. oīd̄t in. xi. p̄f. q̄ materia formis est inuariabilis. **¶** Q̄ qd̄ caret forma caret ordine. et quod caret ordine caret vicissitud. ne. q̄ variatione. **¶** Auctor aut̄ sex p̄ceptōiū dicit hoc de forma. q̄ est in simplici inuariabilis essentia p̄sistens. **¶** Itē vñ q̄ inuariabilitas pueniat h̄is. q̄ vbi p̄fecta b̄tudo. ibi nulla depeditio. **¶** vbi hec. nulla variatio est. **¶** Itē variatio attenditur sicut dicit **Aug.** sup̄ **Gen.** ad litterā. aut h̄ lo cum. aut fm̄ tps̄. s̄ aliqua creatura caret determinato loco et tēpore. vt vniuersale quod est semp̄ et vbiq̄. et celus empyreum quod est extra tps̄ et locū. ergo. **¶** Item si imutabilitas dicat̄ incorruptibilitas. idem oīd̄t. nā ois corruptio naturalis venit ex cōtrarietate. sicut dicit **p̄s** in libro de monte et v̄ta. sed multe creature carent contrarietate. q̄ et corruptibilitate. **¶** Itē ois corruptio est in aliquid prius se. q̄ corruptio naturalis in aliquid est. sed p̄cipia nō h̄nt aliquid prius p̄pote ma-

tertia. q̄ sunt incorruptibilia. **¶** Itē oē p̄p̄tūū est incorruptibile. sed aliā creatura naturalit̄ est p̄p̄tūa. **¶** Itē. **¶** Minor p̄b̄ari potest sic. p̄p̄tūitas est de r̄one imaginis. **¶** Unde **Aug.** Non eēt aia imago si mortis termino clauderet. **¶** Cuz ergo aia naturalis sit imago. q̄ natura liter est imortalis siue p̄p̄tūa. **¶** Item ostenditur q̄ creatura sit inuertibilis. sic p̄tibilis est in non eē. sed nihil est quod creaturā aliquā possit perdere in non eē: q̄ a se non vertitur cū nihil se corrupat. ab alto non. q̄ actio creature in id terminat̄ ex quo incipit. sed nullus creature actio incipit ante eē. **¶** Itē. **¶** P̄terea distātia finitā est inter eē creature et nihil. sed inter extrema i infinitū distātia nō pot̄ fieri mutatio p̄ virtutē finitā. q̄ nihil potest cedere in nihil nisi deo faciente. **¶** Itē p̄tibilitas dicit̄ p̄ corruptionē in nō eē oīno. sed nihil quod corrupit̄ cedit oīno in nō ens. q̄ nullū corruptibile pertibile solum. **¶** Si tu dicas q̄ inuertibilitatem nō h̄ creatura p̄ naturā sed p̄ gr̄am. **¶** Contra. **¶** Vñ oibus inest est naturale. qm̄ gr̄a speciale est. sed naturale ē. qd̄ est idē apud oēs: sed fere ois creatura est inuertibilis. q̄ nulla redigat̄ in nihilū. q̄ hoc naturale. **¶** Itē ostenditur q̄ nec p̄ gr̄am. q̄ gr̄a est perfectio nature. ergo quod repugnat nature non datur per gratiā. ergo si inuertibilitas est p̄tra naturā creature. q̄ nō datur p̄ gr̄am. **¶** Itē obiicitur de illa gr̄a q̄ si est creatura est p̄tibilis. si ergo conueniat et inuertibilitas. op̄z q̄ per altam gratiā. et sic erit abire in infinitum. **¶** Si ergo op̄z stare patet q̄ nō p̄ gratiam. **¶** Si dicas q̄ gratia illa nō dicitur haberi. sed de⁹ gratis p̄seruās. hoc nihil ē. q̄ si de⁹ opante nulla creatura opatur. q̄ sicut nulla creatura est inuertibilis nisi p̄ gratiā sic nulla gr̄a opat nisi p̄ gr̄am. q̄ nulla operatio est naturalis quod stultum est dicere. **¶** Rñ. dicitur q̄ immutabilitas dicitur per p̄nationem mutabilitatis. Mutatio autem dicitur tripliciter. **¶** Uno modo ab ente in ens. et hec est mutatio fm̄ accidens. et d̄ variatio. **¶** Alio modo ab ente simplr̄ in ens potentia siue fm̄ qd̄. et hec est mutatio fm̄ formam. et dicit̄ corruptio. **¶** Alio modo est mutatio ab ente in simplicit̄ non ens. et hec est fm̄ totam rei substantiam. et dicitur

per se. Sed in hoc intelligendum quod immutabilitas dicitur tripliciter. Uno modo inuariabilitas. Alio modo incorruptibilitas. et tertio modo inuerti-
 bilitas. Si ergo immutabilitas dicatur inuariabilitas. sic dico quod in nulla ob-
 no est creatura. neque per naturam ne-
 que per gratiam. Nam omne creatum
 aut est accidens. aut habet accidens. et
 est variabile sic accepta inuariabilitas
 proprie proprium ipsius dei est. Si au-
 tem dicatur immutabilitas incorrupti-
 bilitas sic dico quod in aliquibus est crea-
 turis. In quibusdam per naturam ut
 puta in simplicibus. In quibusdam per
 gratiam ut puta in glorificatis corpo-
 ribus. nec sic est proprie proprium diui-
 ne essentie. Si vero tertio modo dica-
 tur immutabilitas. sic omnibus crea-
 turis inest per gratiam nulli autem per
 naturam nisi soli deo. Inuertiibile enim
 per naturam est quod ex seipso habet
 ut possit stare. hoc autem est in quo nul-
 la est vanitas vel varietas. et in quo
 omnino nulla est essentie mutatio. nec
 ad esse. nec ad non esse. et hoc est solum
 eternum. ideo hec inuariabilitas est in
 solo deo et est proprie proprium eius.
 Inuertiibilitas autem per gratiam in-
 est omnibus vel pluribus creaturis:
 quia deus sua gratuita bonitate cetera
 coartinet ne in nihil cedant: et lo-
 quor de creaturis que dicunt quid com-
 pletum et perfecte existens. Concedendum
 ergo quod immutabilitas prout punit va-
 riationem secundum accidens quantum ad natu-
 ram et potentiam solius dei est. Si
 ut punit mutationem in non esse habet actum
 et potentiam: quantum est de natura solius
 dei est. licet per gratiam pueniat mul-
 tis creaturis. et sic procedunt rationes ad
 primam partem pretercedere sunt. Ad
 illud quod obijcit in preteritum quod principia
 sunt inuariabilia. omnem quod verum est
 non considerentur secundum essentiam abstractam:
 sed si considerentur secundum esse nature. sic de
 necessitate habent accidentia iuncta. et
 possunt variari. variatio autem acci-
 dentalis respicit esse. Ad illud quod obij-
 citur quod in beatis non potest esse varia-
 tio. dicendum quod verum est quantum ad substantiam
 premij. siue quantum ad premij sub-
 stantiale cadit tamen quantum ad conuer-
 sionem ad inferius. tum quantum ad affe-
 ctiones sicut patet in angelis. tum quantum
 ad actiones. Unde beati erunt agi-

les et poterunt moueri. Ad illud quod
 obijcitur de vniuersali et empirico. Di-
 cendum quod vtriusque recipit variationes.
 sed vniuersale ratione eius in quo est.
 quia mouentibus nobis mouentur ea
 que in nobis sunt. Empiricum vero ra-
 tione contenti. Potest enim aliquid con-
 tinere quod non continet. et aliquid non
 continere quod continet. Ad illud quod
 obijcitur de incorruptibilitate dicendum
 sicut preteritum est quod conuenit creatu-
 ris. alique enim creature sunt ita sim-
 plices. et ita bona conuentione coniu-
 ncte. quod nulla cadit in eis contrarietas.
 nec est in eis maior ratio corruptionis
 quam in principibus. Unde sicut principia non
 sunt resoluibilia in aliquid tamen cede-
 rent in nihil si sibi relinquerentur. sic in-
 telligendum in aliquibus substantijs.
 Unde non est dicendum quod sit verum quod
 omne compositum sit resoluibile secundum
 diuinitatem rem. sed sicut dicit Anselmus. est. resolu-
 bile re vel intellectu. Unde concedere
 sunt rationes ad hoc inducte. Ad illud
 vero quod obijcitur de vertibilitate
 te. dicendum quod quelibet creatura verti-
 bilis est per naturam: si sibi relinquatur
 Si queritur causa huius: dicendum quod
 huius personis cum sit defectus purus
 non est reddenda causa efficiens vel redu-
 cens in non esse. sed solum deficiens.
 Propter quod notandum quod natura dicitur
 naturalis origo. origo autem creatu-
 re et est ex nihilo. et est ex suis princi-
 pijs. secundum hoc dupliciter dicitur aliquid ipsi
 creature naturale. vel quia inest ei ex
 eo quod est ex nihilo. Vel quia inest ei ex
 eo quod est ex suis principijs. Et quia nihil
 nullius est causa efficiens: sed deficiens.
 ideo proprietates que sunt creature ratio-
 ne eius quod est ex nihilo. non sunt po-
 sitiones sed defectus. nec sunt a virtute.
 sed a defectu virtutis. nec habent causam
 efficientem. sed deficientem. et tales sunt.
 vanitas. instabilitas. vertibilitas.
 Si ergo queratur a quo est vertibilis
 creatura. dico quod non ab aliquo efficiente:
 sed per defectum in seipso. Secundum
 autem quod naturale dicitur inesse re per pro-
 pria et intrinseca principia. sic non dicitur
 naturaliter esse proprietates vel
 defectus. sed habilitates. et ideo hoc
 modo accipiendo naturale nulla crea-
 tura est vertibilis in non esse. nec tamen
 dicitur inuertiibilis naturaliter. quia natu-
 rale est in quod potest natura. sed prin-

34

35

36

37

38

et ipsa rei si pnt i rei pseruatione nec co
 seruatione sui. r i inuertibilitas no est
 hmoi naturalis. nec in est cõtra natu
 ram. immo e ei psona. qz ois natura ap
 petit saluari. quãtis ex se no possit. et
 maxime illa creatura q appetit beificã
 ri. hec e illa q ad dei imaginẽ facta e.
 Et qz desideriu nature non est frustra.
 vbi deficit natura supplet dei gratia
 ta isfluentia: r sic pz q vertibilitas in
 est p natura: sed inuertibilitas p gra.
 Ad illud quod obijciunt de cõpara
 tione grae ad natura itelligẽdum est q
 gra dõ adiutorium veniens a supertõri
 respectu eius qd e supra posse nature
 hoc at adiutoriu e duplex. Aut respõ
 eẽ simplr aut respõ eẽ pfecti. Si re
 spectu eẽ simplr. pputa pseruatõis eẽ
 qz nulla picipia cũ sint vana. re se pos
 sunt seipsa pseruare. sic no est median
 te aliquo habitu infuso vel dato. quia
 respõcit eẽ. r qz eẽ est cõmune oib. id
 hec gra est oibus cõmuns. Unde hec
 est gra habens modũ nature. et hec e
 gra qua datur cetera vertibilia. Alio
 modo dõ gra adiutoriu respectu perfe
 cti eẽ. r qz pfectio eẽ est in his q ad bel
 tudine ordinatur. respõcit bñ eẽ. vel eẽ
 quod no est oim. ideo hec est habitus
 specialis aliquorum non omnũ. r hec
 est gra per modũ gratie. Ex his patet
 qd obijciunt de gra. Obijci em bñ qd
 gra est specialis hñtus diuisus contra
 natura. r sic dicit aliqd de nouo crea
 tum. sed gra pdicto mō no. Et ex hoc
 pz vltimo obiectũ. qz gra dõ adiutoriu
 respectu eius qd est supra posse nature.
 et qz pseruatio picipiorũ est supra pos
 se nature. no aut egressus actionũ. im
 mo infra. id pz. r. Ad eẽqz sola pro
 prie ac vere. Supra ostendit magister
 duas ppietates diuine eẽntie. scz ve
 ritatem r scõmutabilitatẽ. hic ostendit
 simplicitatẽ diuine eẽntie vel natu
 re. Et habet hec pars tres partes. In
 prima ostendit qz pprie est simplex.
 In secunda qz vere. ibi. hic diligẽter
 notandum est cum dicitur Aug. r. In
 tertia qz summa. ibi. Huius aut eẽntie
 simplicitas. prima iterum pars habet
 tres partes. pmo pponit qz pprie est
 simplex. Secundo ostendit qz non con
 uenit nature corporali. ibi. Ut autẽ scẽ
 as quomodo simplicitate. r. In tertia
 qz non conuenit nature spiritali. ibi.
 Creatura quoqz spiritalis. r.

¶ Simpliciter pars in qua ostendit qz
 est vere simplex habet tres partes. In
 prima parte ostendit qz in deo est pur
 e multiplicitas nominum. In secun
 da ostendit qz in eo non est. dimeritas
 predicamentorum. ibi. Quod autem in
 natura diuina nulla sit accidentium.
 r. In tertia concludit qz nomina pre
 dicamentorum in diuinitis non possunt
 dici pprie r etiam nomen pmi predica
 menti ibi. Unde

De simplici
 citate essentie di
 uine que sola p
 prie e simplex. e
 ¶ Eadẽqz sola
 proprie ac vere
 simplex est. vbi
 nec partium: nec
 accidẽtium: nec
 quarumlibet fo
 marum vlla est
 diuersitas. siue
 variatio vel mul
 titudo.

¶ Qz simplex
 esse non conue
 nit nature corpo
 rali.

¶ Ut autem sci
 as quomõ sim
 plex sit illa sub
 stantia te docet
 Aug. i. vi. lib. de
 tri. Animaduer
 te primo quare
 omnis creatura
 sit multiplex: et
 nullo modo ve
 re simplex et pri
 mum de corpora

nec pprie dy
 ctur substantia.
 ¶ Similẽ ter
 tis pars in qua
 ostendit. qz est
 summe simplex
 habet tres. pris
 mo em ostendit
 qz tanta est ibi
 simplicitas: qz
 nulla est ibi re
 rum diuersitas
 Secundo qz cũ
 hac simplicitate
 te stat personas
 rum pluralitas
 ibi. Et cum tan
 te simplicitate
 r. Tertio vero
 et vltimo epilo
 gat qz ostensa
 est in diuina es
 sentia triplex p
 pteritas. ibi. Ec
 ce quãta est idẽ
 titas.
 ¶ Eadẽqz
 sola. In parte
 ista circa lites
 rem incidit hec
 questio de ordi
 ne. Cum enim
 compositio in
 creatura sit ras
 tio et causa mu
 tationis simpli
 citas est causa
 immutabilitatis
 r. quia si affir
 matio sit causa affirmationis. et negas
 tio causa negationis. ergo cum causa
 sit ante effectum. debuit primo magi
 ster ponere proprietatem simplicitatis.
 Respondet dicendum: qz reuer
 De corpore

40

Quare creatura sit multiplex non simplex.

De corpore

Redit qd
re sit m
plex.

Ugendis prior est
mutatio. sed
quoniam nega
tiones se habet
e converso affir
mationibus hic
est qd immuta
bilitas est pri
or. ita volunt q
liquit dicere:

41

Potest tamen
aliter dici: me
litus qd est pri
us notius no
bis: et prius no
tius simpliciter:
ter: et quia sim
plicitas est ma
xime nobis oc
cultas. propter
hoc qd simplex
in quantum sim
plex habet ra
tionem principi
um: et nos veni
mus h cognitione
ne posterioris
in cognitionem
prioris. ideo pri
us agit de in
mutabilitate q
simplicitate.

42

Iterum que
ritur de hoc qd
dicit in littera.
Eademqz sola
proprie ac vere
simplex: qz nec
habet composi
tionem partium.
zc. ut supflua
dicere: quia sim
plex est cuius pe
non est. sicut co
positus dicitur
quod habet par
tes. Respon. of
cendum qd ma
xister notifficat
hic simplex sim
quod est dei pr
cipium. et ita op
ponitur compo
sitioni et mult
plicitati. Quia
tam ergo ad pri

43

li postea de spiri
tuali creatura.
Corporalis utiqz
creatura ex par
tibus constat ita
ut sit ibi alia ps
minor. alia ma
ior. et maius sit
totum qd quilibet
pars: et in quoquo
qz corpe aliud e
magnitudo. aliud
color. aliud est fi
gura. pt ei et mi
nuta magnitudi
ne manere idem
color. eadē figu
ra et colore muta
to manere eadez
figura. et eadem
magnitudo. Ac
p hoc multiplex
eē cōvincit natu
ra corporis. sim
plex at nullo mō
qz simplex
eē nō cōvenit na
ture spūali. §
Creatura qd
qz spūalis ut est
aia in compara
tione quidē cor
poris est simplex
sine comparatio
ne vero corporis
est multiplex. et
non simplex.
Que ideo sim
plex dicitur respec
tu corporis. quia
mole non diffun
ditur p spacium
loci: s3 in quoquo
qz corpore et in

toto tota ē. et in
quolibet ei⁹ parte
tota est. et tō cū
fit aliqd in qua
uis exigua pri
cula corporis qd
fētiat aia. qz uis
nō fiat i toto cor
pore. illa tñ tota
sentit. qz tota m
nō latet. Sed tñ
nec i ipa aia he
simplicitas est.
Cuz em aliud sit
artificiosum eē
aliud inertē. aliud
acutū. aliud mēa
rē. aliud cupidit
tas. aliud timor.
aliud lenicia. ali
ud tristitia. pnt
qz hec et alia hu
iusmodi inume
rabilia i aie iue
niri natura et a
lia sine alijs et
alia magis alia
minus. manife
stū ē aie nō sim
plicē sed multi
plicē esse natu
rā. Nihil ei sim
plex mutabile ē
ois aut creatu
ra mutabilis ē.
nlla qz creatura
he simplex ē. de
ho et si multiplex
dicat he tñ et sū
me simplex est.
De ei magnus
bonus. sapiēs.
brūs. ver⁹. et qd
quid aliud non

nationē cōposse
tōis de q non
habet multitu
dinem partium.
quātū vero ad
pauationē mul
tiplicitatē extra
nee. et q nō ha
bet varietatem
accidentium.
Quantum vero
ad pauationem
multiplicitatē
trinsēce dicit q
non habz parte
tatem formatū:
ut generis et spe
ciet differentie.
et hoc mō sim
plex est simplex
vere et proprie
quod solus dei
est.
b Cum enī a
liud sit artificio
sum esse inertē.
et cetera. proz
bat hic August.
animam esse cō
positam ppter
multitudinē pr
prietatum. Sed
contra. Nulla
substantia com
ponitur ex pro
prietatibus. nec
per se. neqz cum
alio. et qz et hoc
nō probatur q
anima sit com
posita. Respon
deo. dicendum
q Augusti. hoc
non probat nisi
a posteriori.
Compositio es
t enim accidentia
ad subiectum et
diuersitas ne
cessario presupe
ponit aliam cō
positionem.
quia ut dicit
Boetius: quod
est pure forma
subiectū esse nō

potest. ergo ad hoc: quod aliquid sit subiectum accidentis plurimum oportet in illo preexistere compositio nem intrinsecam sed anima capite in se multitudinem accidentium. et ideo necessarium inferre a posteriori quod ipsa sit composita habet non ex accidentibus.

C sine qualitate. aut verum aut bonum esse aut omnino esse.

Quod diuina essentia vere est simplex cum tamen multiplex dicatur. **H**ic diligenter notandum est cum dicitur Aug. solum deum vere simplicem esse. cur dicatur eundem multipliciter dici. **S**ed hoc non propter diuersitatem accidentium vel partium dicitur. sed propter diuersitatem ac multitudinem nominum. que de deo dicuntur. quod licet multiplicia sint unum tamen significant. scilicet diuinam naturam. hec enim non ita accipiuntur. cum de illa incommutabili eternaque substantia incomparabiliter simpliciter est humanum animus dicunt. que admodum cum de creaturis dicuntur. **U**t Aug. in li. vi. de tri. Deo inquit est hoc esse quod est forte esse. vel sapientem esse vel iustum esse. et si quid de illa simplici multiplicitate vel multiplici simplicitate dixeris quo substantia eius significatur. humano autem animo non est hoc esse. quod est forte esse. aut prudentem. aut iustum. potest enim esse animus. et nullam istarum habere virtutum.

Tanta est dei simplicitas

idigne dici videtur. sed eadem magnitudo eius est que sapientia. Non enim mole magnus est. sed virtute. et eadem bonitas que sapientia. et magnitudo. et veritas. et non est ibi aliud ipsum beatum esse et aliud magnum. aliud sa-

ne qualitate bonum sine quan-

titate magnum sine indigentia creatorem. sine situ presidentem. sine habitu omnia continentem. sine loco ubi actum. sine tempore sempiternum sine ulla sui mutatione mutabilia facientem nihilque patientem. Quisquis deum ita cogitat et si nondum potest omnino inuenire quod sit proprie tamen causeat quantum potest aliquid de illo sentire quod non sit. Ecce si subtiliter intendas ex his articulis predictis aperit illa predicamenta arte dialectice deinate mimesis inire que nullis subiecta accidentibus

et nulli predicamentorum subdicitur. **Q**uod autem in natura diuina nulla sit accidentium diuersitas nullaque penitus mutabilitas. sed perfectas simplicitas ostendit Aug. in. v. li. de trinitate. **I**ntelligam deum quod deum possumus. **C** sine qualitate bonum sine quantitate magnum sine indigentia creatorem. sine situ presidentem. sine habitu omnia continentem. sine loco ubi actum. sine tempore sempiternum sine ulla sui mutatione mutabilia facientem nihilque patientem. Quisquis deum ita cogitat et si nondum potest omnino inuenire quod sit proprie tamen causeat quantum potest aliquid de illo sentire quod non sit. Ecce si subtiliter intendas ex his articulis predictis aperit illa predicamenta arte dialectice deinate mimesis inire que nullis subiecta accidentibus

tate bonum sine quantitate magnum. et. **V**idetur male dicere quod a quocumque remouetur superius et inferius ergo si non habet qualitatem nec bonitatem. **S**i tu dicas quod bonitas illa non est species qualitatis. queritur. quare non similitur dicitur in diuinitate qualitas diuina sicut bonitas diuina.

Respondetur. quidam volunt dicere quod non in genere si transferatur ad diuina. tamen quod non dicitur rei complementum sicut species. tamen quod signat in conceptione ad substantiam et in dependentia. **N**ota autem specialitatem notat effectum in creatura. tamen dicitur sine qualitate bonum. **S**ed si quis velit inspicere inuenit hoc non habere veritatem sed quod ratur quod dicitur in deo magnitudo et bonitas. dicendum quod magnitudo significat diuinam essentiam / per modum quantitatis. bonitas per modum qualitatis ergo isti modi cadunt in deum. **E**t iterum. **S**i queratur qualis est deus. **R**espondetur. bonus et magnus. et

ideo dicendum
q̄ nota generis
in diuinitis repe-
riunt. sed nō p̄-
ur habent ratio-
nem generis. q̄
deus i nullo ge-
nere ē. et ad hoc
significandum
remouet Aug.
nomia. i. gene-
rum in q̄cū sūt
genera.

45 **C** Si tamē di-
gnum est vt de-
us dicat substa-
re. Videtur sa-
tis dignum. q̄
summa nobilitas
est p̄ se subsi-
stere. Rñ. dicē-
dum. q̄ duplex
est p̄tetas ipsi-
us substantie. s.
p̄ se stare. et ali-
subesse. primus
est p̄fectionis.
scd̄ imp̄fectio-
nis. et iō rōne p̄-
me dicitur digne
nō rōe secūde.
e **C** Ad ex p̄po-
sita. deo q̄ p̄ta
est subsistit etc.
Querit q̄ d̄tia
est iter illas dif-
ferentias. Q̄ si
nulla est v̄ fa-
cere inculcatio-
nē. Rñ. d̄m q̄
quidā voluerūt
q̄ per illa quat-
tuor: excludant
quatuor ḡna
cōpositionum.
Prima est es-
sentie et p̄incti-
p̄is essentiali-
b̄ rōe cuius d̄i-
q̄ deus nō est i
p̄positis. i. siml-
positis. Scd̄a ē
substantie et p̄-
cip̄is natural-
b̄ q̄ sunt mate-
ria et forma ra-

46

Nota p̄di-
camentorū in di-
uinis nō possūt
dici q̄ deus nō
proprie: sed abu-
sive dicitur sub-
stantia. **k**

C ū nec pprie
dicitur substan-
tia vt Aug. ostē-
dit in li. viij. d̄tri.
Sicut ab eo qd̄
ē esse appellat es-
sentia. ita ab eo
qd̄ est subsistere
substantiā dici-
m̄ si tñ dignum
est vt deo dicat
subsistere hoc ei
de his reb̄ recte
intelligitur. i q̄
b̄ subiectis sūt
ea que in aliquo
subiecto esse di-
cūtur. sicut i cor-
pore color/aut
forma. Corp̄ ei
subsistit et iō sub-
stantia est. Res
vero mutabiles
neq̄ simplices
p̄p̄e d̄r̄ substā-
tie. deo aut̄ si sub-
sistit. vt substan-
tia p̄p̄e dici pos-
sit. inest in eo ali-
qd̄ tanq̄ in sub-
iecto et nō ē sim-
plex. Neq̄ has at
est dicere: vt sub-
sistat deo. et sub-
sistat bonitati sue.
atq̄ illa bonitas
non substantia

fit vel pot̄ eēn-
tia: Neq̄ ipse de-
us sit bōitas sua
sed in illo sit tan-
q̄ in subiecto.
Unde manifestū
est deū abusuē
substantiā vocari
vt noiey statiori
intelligat essen-
tia. qd̄ vere ac p̄-
prie d̄r̄ ita vt for-
tasse solū deum
dici oporteat es-
sentiam. Est eni
vere solus: quia
icommutabilis
est.

C ū diuina
essentia summe
est simplex quia
tanta est ibi sim-
plicitas q̄ nulla
sit rerum diuer-
sitas. **l**

C huius aut̄ es-
sentie simplici-
tas ac sinceritas
tanta est q̄ non
est in ea aliquid
quod non sit ip-
sa. sed idē est ha-
bens et quod ha-
betur. Unde hy-
larius in. viij. li.
d̄tri. ait. Nō ex
compositis deo
qui vita est sub-
sistit. neq̄ q̄ vir-
tus est ex infir-
mis p̄tinet neq̄
q̄ lux ē ex obscu-
ris coaptat: nec
qui spiritus est

tionē cuius d̄i-
cti. neq̄ ex infir-
mita. q̄ materia
subiecta est pu-
tationi que fas-
cit formā muta-
bilē et infirmā et
similiter mate-
riā. Infirma ē
dicuntur in sta-
bilita. Tertia est
compositio mix-
ta ex miscebili-
bus. ratione cu-
tus dicit. neq̄
ex obscuris q̄
vbi mixto ibi
quedam forma
rū confusio. et
ita obscuratio.
Quarta est p̄po-
sicio animati ex
partibus dispa-
ribus. ex anima
videlicet et cor-
pore. ratione cu-
tus dicit nec ex
partibus dispa-
ribus. quia ipse
est spiritus. Al-
ter tamen po-
test dici q̄ ex
cludit eandem
cōpositionē ra-
tione diuersarū
cōditionum.
Ad hoc ens q̄
p̄incipia aliqd̄
constituant. o-
portet q̄ p̄incti-
pia sint differē-
tia. sint depen-
dentia. sint imp-
fecta. sint etiam
difformia. Si et
essent omnino
conformia et p-
fecta non pos-
sent aliquid cō-
stituire: quia ex
duobus entib̄
actu nichil fit.
Quia ergo dif-
ferentia. iō sūt
cōposita. quāsi
cum alijs possi-

Dylar's.

47

sa. Quia depen
dentia ideo in
forma vel in fir
ma. Quia imp
fecta. ideo ob
scura. Quia di
similita. ideo dis
paria. Deus au
tem non potest
esse ex dependē
tia. ex diversis
quod est vitia. et
sentia. Non po
test esse ex infir
mitate. quia virtus
per essentiam.
Non potest esse ex
imperfectis et
obscuris quia
lux est. Similit
er non potest ef
se ex disparibus
et dissimilibus.
quia spiritus per
essentiam. Summa
ergo actualitas
summa pote
stas summa cla
ritas summa spi
ritualitas non
permittunt in
deum esse aliqua
compositiones.
An ex his quat
tuor condition
ibus. quattuor
rationes et ceteris
sunt probantes
deum simplicis
simum.

aliud sit tibi substantia aliud quod
accidit substantie. Sed quic
quid ibi intelligi potest substā
tia est. Verum hec dici possunt
facile et credi videri sunt nisi pu
ro corde oīno non possunt. Item
Augu. in. xv. lib. de tri. Sic h
in natura uniuscuiusque trīū quod
qui hz hoc sit quod habet. si
cut immutabilis simplexque sub
stantia. Unde ysidorus ait. De
us simplex dicit siue non amit

er disparibus for
malis est totum
quod in eo est unū
est. Idē in. viij.
li. de tri. Non hu
mano modo ex cō
positis deus est
ut in eo aliud sit
quod ab eo hz. et a
liud sit ipse quod ha
beat. hz totū vita
est natura. s. per
fecta et infinita.
et non ex dispari
bus cōstituta sed
vivens per totum
ipsa. De hoc eo
dem Boet. in. li.
i. de tri. ait. Quo
circa hoc verē
nū est. i quo nul
lus numerus. nul
lum in eo aliud
preter id quod i eo
est nec ei subie
ctum fieri potest
Augu. quoque in
li. de fide ad pe
trū dicit. In dei
substātia non est
aliquid quod non sit
substātia quasi

tendo quod habet seu quia non
aliud habet quod non est ipse: et
aliud quod in ipso est.

¶ Quod cum hac simplicitate
stat personarum pluralitas. in

¶ Et cum tante simplicitatis
atque sinceritatis sit natura di
uina. est tamen in ea trinitas p
sonarum. Unde Augu. in lib.
xj. de civitate dei ait non ppter
hoc naturam summi boni sim
plicem dicimus quia est pater
in ea solus. aut filius in ea so
lus aut spiritus sanctus in ea
solus id est quia est sola ista no
minum trinitas siue substan
tia personarum. sicut sabellia
ni putauerunt. sed ideo sim
plex dicitur quia est hoc quod ha
bet excepto quod relative queque p
sona ad alteram dicitur necesse
ipsa. Nam utique pater habet fi
lium ad quem relative dicitur
nec tamen ipse est filius: et fili
us habet patrem. nec tamē ip
se est pater. In quo vero ad semet
ipsum dicitur non ad alterum.
hoc est quod habet. sicut ad se
ipsum dicitur unius habendo
vitam. et eadem vita est ipse.
Propter hoc itaque natura hec
dicitur simplex: ut non sit aliud ha
bens. et aliud id quod hz sicut
in ceteris rebus est. Non enim
hīs liquorē liquor est nec cor
pus color nec aia est sapiētia.
¶ Epilogus quo ostenditur
quod in diuina essentia est triplex
proprietas. n

¶ Ecce quanta est identitas
quanta est unitas immutabi
litas simplicitas puritas diu
ine substantie iuxta infirmitatē
nre valitudinem assignauim⁹.

Boetius

August.

August.

Ildo.

Intelligētiam eorū q̄ dicit magis in ista quattuor q̄ris. **P**rimo q̄ris. vtrū in deo sit summa simplicitas. **S**ecundo vtrū simplicitas sit dei proprietas. **T**ertio ppter illud q̄ dicitur in littera de aia rōnālī. Quia aia rōnālī sit in toto corpore. ita q̄ in qualibet parte. **Q**uarto queritur. vtrum deus sit in aliquo determinato genere.

Questio. i. **I**n deo sit summa simplicitas sic probatur. **O**portet enim est simplicissimum. q̄ quanto aliqd̄ prius tanto simplicius. s̄ deus est primū in ḡnie entitū eo q̄ nec ē nec esse potest nec cogitari prius. ergo est ita simplex q̄ ipso nihil simplicius esse pot̄ vel cogitari. ergo ē simplicissimū. **T**ertio dicitur q̄ est quicqd̄ h̄z est simplicissimū. **D**eus est quicqd̄ h̄z. ergo etc. **P**rima pars s̄. **P**rimo probatur sic. **D**eus h̄z potentia sapientia. et sic de alijs. aut ergo est sua potentia aut non. **S**i sic habeo ppositū. **S**i nō est sua potentia. cū sit potēs potētia h̄z posse ab alto ergo deus est ab alto. q̄ si hoc est falsum. ergo illud ex quo sequitur. **T**ertio in esse nobilissimo d̄z ois p̄ditio nobilitatis ponit in summo sed deus est ens nobilissimū. et simplicitas est cōditio nobilitatis. ergo ponēda est in deo in summo. ergo deus est summe simplex. **T**ertio quāto aliqd̄ simplicius tanto potētis in virtute. et cōuerso. q̄ vtrū vnita plus pot̄ q̄ multiplicata. sed deus est infinitus et immēsus virtute. ergo est infinitus simplicitate. ergo in deo ē summa simplicitas. **C**ōtra. **S**impliciter cogitat aliquid cū cogitat vt abstractū a pluribus q̄ qd̄ cogitat vt p̄tētū in pluribus. ergo cū fides nra cogitat deum vt i pluribus nō cogitat eū vt simplicissimū. ergo si fides vere cogitat. deus nō est simplicissimū. **T**ertio maior est simplicitas vbi est idētitas sine diuersitate q̄ cum diuersitate. s̄ i deo ē idētitas cū diuersitate suppositōr. **I**n deo nō ē summa simplicitas. **T**ertio maior est simplicitas vbi est vnitas sine pluralitate. vbi est vnitas dicit aliquo mō cōpōsitionē respectu cuius vnitas est simplex. ergo cū i deo sit vnitas cū pluralitate psonarū. etc. **T**ertio maior est simplicitas. vbi nō t̄m̄ subiectū. sed etiam proprietates est eadē cū proprietate. q̄ qm̄ proprietates differunt

a proprietate in vno sunt plura d̄ta. q̄ nō est simplex. s̄ in diuina personis. in eadē persona differunt proprietates a proprietate. vnde innascibilitas differunt a paternitate ergo etc. **C**ōtra. dicitur q̄ si cut prime rōnes probāt in deo ponēda est summa simplicitas. **A**d illud ergo qd̄ obijciatur. q̄ fides nō intelligit ipsū vt simplicissimū. dicitur q̄ fides intelligit eū vt simplicissimū. et q̄ aliter intelligit. non intelligit vt summe simplex qd̄ p̄t̄ sic. **Q**uia est intelligere vnum in vno. et vnum in pluribus multiplicatū. et vnum pluribus nō multiplicatū. **S**impliciter aut intelligitur vnum in pluribus eā multiplicatū. q̄ vnum in vno: qd̄ p̄t̄ q̄ vlt̄ est simpliciter singulari. et adhuc multo simpliciter intelligit qd̄ est vnum in pluribus non multiplicatū. hoc mō intelligit fides nra deū. et id̄ simpliciter ē deus. q̄ est in oib̄ non multiplicatū. **C**ōtra si esset in vno solo vel in pluribus multiplicatū. hinc est q̄ deus simplicissimū est. et fides nra eū vt simplicissimū intelligit. et qui intelligit deū plurificatur in essentia. vel vnum in supposito derogat etiā nobilitati eius. q̄m̄ vbi summa simplicitas intelligitur. oportet summa actualitate intelligi. si summe nobilis est. **E**t vbi est summa actualitas. summa diffusio et cōcatio d̄z ponit. et ista non pot̄ esse nisi in sempiterna productione res ois infinite. et equalis i virtute. et hoc non pot̄ esse in aietate esse. ergo nō potest intelligi diuina essentia simplicissima. nisi in tribus personis intelligatur tota esse quarum vna sit ab alia. **Q**uia ergo obijciatur. q̄ simpliciter est abstractum a pluribus q̄ in pluribus. verum est si in illis pluribus plurificatur. **S**i autem nō plurificatur nō est verū. **A**d illud qd̄ obijci q̄ maior est simplicitas vbi nulla diuersitas. dicitur q̄ diuersitas dupliciter potest venire. **V**el ex additione vel ex origine. **E**t ad additionem cum est diuersitas in proprietatibus absolutis que diuerse sunt in diuersis. vt albedo in Petro. paulo et gregorio. et hec p̄nat simplicitatem. quia ponit compositionem. **E**t alia diuersitas veniens ex sola origine vt puritas quia vna persona emanans ab alia differunt ab ea et hec non repugnat simplicitati. quia nullam ponit compositionem. sed solum ordinē et respectū ad

alio. et hoc non potest dici diversitas sed distinctio et distinctio. et hoc manifestum est si intellegamus patrem seipso generare filium. et intelligamus eum generare. et ita non generare. nulla est hic compositio quia nulla additio. Ad illud quod obicitur quod maior est simplicitas ut nulla pluralitas.

Dicendum quod duplex est pluralitas. Quod dicitur quod plures in duobus quod in uno. ut in duobus habet pluralitas de beatitudine quod in uno. et ista pluralitas repugnat simplicitati. quia unitas addit supra unitatem. Queda autem est pluralitas in qua res in pluribus est quantum in uno. et hec est in divinis. quia tantum de esse et bonitate. et virtute est in una persona quantum in pluribus. et ista pluralitas nihil addit ad unitatem. et ideo nulla omnino ponit compositionem. nec privat simplicitatem.

Ad illud quod obicitur quod in parte differet proprietate. dicitur quod proprietate differet a proprietate triplici. Aut respectu sui: aut respectu sui: aut respectu obiecti. Si respectu sui quod causatur ex diversis naturis in ipso repto. sic ponit compositionem. quod ponit subiectum esse in pluribus. Si respectu sui. sic differet musica et grammatica in petro. et sic ponit similitudinem compositionem. quod ponit subiectum subesse pluribus. Si respectu obiecti. sic ponit subiectum comparari pluribus. et hoc modo non ponitur compositio: sed distinctio. Exemplum est in puncto quod est principium et finis respectu diversarum linearum hoc modo est differens: et a proprietatem in divinis etc.

Questio. ii. Utrum simplicitas sit dei proprietate. Et sic videtur per hoc modum. Nulla creatura est actus purus quod in omni creatura (ut dicit Boetius) differet quo est. et quod est ergo in omni creatura est actus cum possit esse. sed omnis talis habet se multiformitatem. et caret simplicitate. ergo etc. Item omnis creatura habet esse finitum et limitatum. ergo habet esse artatum. sed ubique est esse limitatum. est ibi aliquid quod retrahit et aliquid quod retrahitur. et in omni talis est compositio et distinctio. ergo omnis creatura est composita. ergo nulla simplex. Item omnis creatura habet esse datum aliunde. ergo habet esse aliunde acceptum. ergo nulla creatura est suum esse. ergo in omni creatura est dependentia sine distinctio. sed nullum tale est simplex simpliciter. ergo etc. Item ostendit quod est post primam unitatem de

ficit ab illa. ergo statim cadit in duas unitatem. sicut dicit Dionysius. quod post modum nadeo pas est. ergo omnis creatura est a prima unitate. ergo omnis creatura est ab illa deficientes. Contra. Ab uno non procedit nisi unum. et a vero non procedit nisi verum. sed unitas et simplicitas ergo eandem rationem habent in deo ergo sicut ab uno unum. ita a simplici simplex. Item videtur specialiter quod simplicitas sit in creaturis. quod simplex est quod non habet partem. sed punctus non habet partem quod ita diffinitur. Punctus est cuius pars non est. etc. Item ostendit ante quod non est aliud est simplex. quia si compositum est necessario habet ante se aliud. sed ens est primum sicut dicitur auctor de causa sed primum rex creatorum est esse ergo etc. Item omne illud est simplex in quo stat resolutio sed resolutio stat in principibus: quod sunt materia et forma. quia materia videtur non resoluitur. cum sit status in causa. alioquin esset res in infinitum. ergo cum resolutio stet in creato. aliquid creatum est simplex. Si tu dicas quod principia non habent omnimodam simplicitatem. quia sunt non componantur ex aliis. tamen componuntur aliis. Contra. hoc non videtur facere contra simplicitatem quod componatur aliquid. Nam quod aliquid non sit compositibile aliquid. non facit aliquam simplicitatem. cum ista proprietate sit individuis completis. que maxime sunt composita. ergo hoc quod dico compositibile aliis. non videtur ab eis simplicitatem. et sic etc. Respondeo. dicendum quod simplicitas essentie privat compositiorem et privat essentialem differentiam siue multipliciter. Unde simplex est quod non habet compositionem partium. nec multipliciter actionum siue formarum. In solo autem deo est privatio compositionis et differentie siue multipliciter. ideo simplicitas in solo deo est essentialiter. Unde notandum quod multiplex est compositio. Una compositio est ex partibus essentialibus. et hec est in omnibus per se entibus. Alia est ex partibus integrantibus. et hec est in omnibus corporibus. Tertia est ex partibus dissimilibus siue repugnantibus. et hec est in omnibus animatis et viventibus. Unde in omni substantia per se ente. que dicitur creatura est compo

54

Acto. Quia ois creatura aut est corporalis aut spialis aut cōposita ex vtroque. Sicut est cōsiderare triplicem dītam i creaturis. Prima est substantie virtutis. r operationis. sive substantie r accidētis. Secūda est dīta suppositi r essentie. Tertia est dīta entis r eē. Prima dīta est rei put est agens. Secūda put est ens in genere. Tertia prout est ens in se. Prima dīta est in omni subiecto. qm̄ esse subiectū h̄z esse mixtur. tō nō agit ex se toto. et tō differt in eo quo agit. r q̄ agit r actio sive subiecti p̄prietas. Secūda dīta est in omni inditudo. q̄ oē inditudo habet esse limitatū. r tō in aliquo cōuenit. i aliquo differt cū alto. r ideo in oī inditudo differt eēntia r suppositū. multiplicat enī eēntia in suppositis. Dīta tertia est in oī creato r creato. q̄ oē qd̄ est p̄ter deū accipit esse aliunde sive principiū sit sive p̄ncipiatum. tō nichil est suū eē sicut lux nō est suū lucere. Si ergo dicat simplicitas p̄ p̄uationē cōpositionis. p̄p̄tū est solū dei in rōne substantie. q̄ nulla alia est subā q̄ nō h̄z p̄p̄ositionem ex ponibili et actuali saltem. Si aut simplicitas dicat p̄uationem essentialis dīte r dependētie. ita q̄ in essentia nulla sit diuersitas nec dependētia. est p̄p̄rium dei in rōne entis. q̄ nullū aliū ens est: in q̄ nō cadat aliqua diuersitas vel dependētia. Concedendum ergo est q̄ simplicitas est dei p̄p̄rium. vt visum est. creature autē composite sunt nec vere simplices. q̄ h̄nt esse mixtū ex actu r potentia q̄ h̄nt esse limitatū: r ita in ḡne r specie per additionē dētū. q̄ h̄nt esse aliūde datū q̄ h̄nt esse post deū vnū a quo deficiūt. r ita cadūt in cōpositionē. Aliter pōt dīci r verius q̄ simplex dī p̄p̄uationē cōpositionis. Et notandū q̄ cōpositio dīdupl̄r. Vno mō aliter: ex aliquibz alio mō qua aliqd̄ dī cōponit aliū. Si ergo simplicitas p̄uenet p̄positionē ex alijs: sic p̄uenit et creatis. vt pote p̄t̄mia q̄ nō cōponūt ex alijs. Si aut p̄t̄net cōpositionē cū alijs et ex alijs. sic solus est dei ois et creatura aut ē ens p̄ se r in se. ita p̄posita ex alijs. Aut est ens cū alto r in alto. r ita aliū cōposita Et iterū esse creatū. aut est p̄ncipiū. et ita cōponibile aliū. Aut p̄ncipiatū. et sic cōpositū ex alijs. et sic accipit simplicitas put est rei p̄p̄ietas per p̄ua-

55

tionē. videlicet p̄triusq; cōpositiois. Ad illud ergo qd̄ obiicit q̄ ab vno nō est nisi vnū r. Dicēdū q̄ simplex non est p̄ditio ḡnalis entis sicut vnū. Nā simplicitas dicit modū vn̄tat̄: nohilissimū. quē deus nulli cōcat creature. quia creatura nō pōt eū recipere. cum esse sit limitatū. sit mixtū sic et esse depēdens r aliunde datum. Ad illud qd̄ obiicit de simplicitate p̄cti r entis r p̄ncipiū. Dicēdū q̄ ibi est simplicitas p̄ p̄uationē p̄p̄ositionis: ex alijs nō at̄ put simplicitas dī differētā oimodā. In cibus em̄ vt dīctū est cadit aliqua dīta r dependētia q̄uis em̄ nō sint p̄posita. tñ eor̄ esse d̄pēdētis p̄posito sive p̄p̄ōne. Nā h̄z p̄cedēdū est illud qd̄ ultimo dicebat. q̄ illud derogat simplicitati rei. q̄ sit alteri cōponibilis. Inquātū simplicitas p̄uat multiplicatē r dītas in resimpliti. q̄uis nō deroget inquātū p̄uet cōpositionē ex alijs. Nis et depēdētia facit ip̄m qd̄ depēdet a sūma simplicitate r in dīta recedere. Solus autē deus est idepēdēs. Ois autē alia sunt depēdētia sive cōparatiōe ad p̄ncipia ex q̄bus sūt sive vnū p̄ncipiū cōponēs cōp̄iceat ad aliud sive esse dependēs comparatiōe ad deū sive ab ipso deo. Nichil aut qd̄ depēdet est sua depēdētia. ideo nichil tale est summe simplicis. q̄ oē simplicissimum est absolutissimum. r.

56

57

Questio. iiii.

Utrū aīa rōnalis sit i toto corpore ita q̄ qualibet parte. Et q̄ sic vt. Aug. dicit q̄ sicut deus est i maiori mūdo. sic aīa in minori. sed deus est in maiori mūdo q̄ in qualibet parte totus. ergo aīa sic est in minori. s. i corpore. Item quod dat esse toti et partibus vn̄tur toti et partibus secūdis essentiam. q̄ forma p̄ sui essentia dat esse. r hoc non nisi ei cui essentialiter vn̄tur. sed anima dat esse toti corpore et omnibus partibus. ergo r. Item in oculo est videre sentire et viuere. Quero ergo vtrum sint hec. vnus actus vel differentes. Non vnus hoc constat q̄ p̄uato visu adhuc sentit r actum. p̄uato sensu adhuc vn̄tur. sicut in paralitico: cū ergo viuere sit a substantia. videre a potētia in oculo est aīa s̄m substantia. eadē rōne pōt p̄bar i. et in oibus partibz esse. Item

58

aia operat in toto corpore ergo in toto corpore est p potētiam. sed potētia aie simplex est. ergo si potētia vna est i manu et pede idē est in diuersis partibus sed nō est simpliciter potētia q̄ substantia. ergo ꝛc. ¶ Itē aia est in corpore aut i qualibet parte aut in vna determinate aut in p̄cōto. Si in qua libet parte habeo ppositū. Si in vna cū illa habeat plures partes ꝛ aia sit simplex. erit i pluribus partibus. ergo nō est in cōdne nō aia esse in pluribus partib⁹. Sz qua ratione est in partibus totis: eadem ratione est in partibus totis. Si est in puncto corporis. ergo cum punctus non habeat p̄portionē ad totum corpus. aia est improporcionabilis toti corpori. ergo non potest esse perfectio cū proportio sit p̄fectionis ad p̄fectibile. Similit̄ punctus est substantia posita h̄is positionē q̄ aia h̄z st̄i i corpore. h̄ nulla forma st̄ualis ē moto sufficiens. ergo ꝛc. ¶ Sed h̄. Forma q̄ est in toto ꝛ in partib⁹ vna. denotat partes ꝛ totit̄ rōne p̄similit̄. Nū q̄libet pars ignis est ignis. ergo si aia est in qualibet pte q̄libet pars aia sit de aia. cum q̄libet pars est sub aia sensibilibus. ¶ Itē existia aie rōnalis nō depēdet ab aliqua parte corporis. cū sit fixa in se. ergo nō est in qualibet. ¶ Itē opatio ei⁹ nō depēdet ab aliqua pte corporis. nec alicui cōsac̄. ergo in nulla parte corporis est. nec inquantū p̄fecto. nec inquantū in toto. Nū p̄s dicit q̄ aia nullus corporis est actus. i. nullus partis corporis. sed in quo est. est sicut actus. ¶ Itē corpus organicum ē diuersarum rōnum in partibus et toto. ergo habet diuersam p̄fectionem. ergo cum anima p̄ficiat totum quantum ad essentiam. p̄ficiat partes q̄tum ad potentiam. ergo aia rationalis non est in partibus. nisi solū quantum ad rōnē potētie. ꝛ hoc etiā dicit p̄s. sicut aia ad corp⁹. sic partes aie ad partes corporis. ¶ Itē si aia est tota in qualibet parte corporis. ergo tota est in manu. sed q̄n aliqd̄ totum est in aliquo mouetur illo moto. ergo mota manu mouetur aia. ꝛ sicut manu quiescente quiescit ergo cum manus vna possit moueri aliter existente in quiete aia vna et eadē numero simul quiescit ꝛ mouet̄ fm idē. ¶ Itē si aia est in plurib⁹ tota q̄ ratione in tribus. ea ratione in plu⁹

ribus: ꝛ ita in infinitis. ꝛ quāscūq̄ extendat corp⁹. q̄ aia nata est esse vbi q̄. ꝛ ita p̄ q̄ aia non sit limitata sed i mensa. ¶ Itē si tota aia est in manu sicut in alijs partibus ergo cum vita sit ab aia. nō magis recipit motū ꝛ sensū manus a corde q̄ econuerso. hoc autē est contra omnes philosophos et seq̄tur ex hoc tale inconueniens q̄ sicut leso corde p̄t vita ita lesa manu. ¶ Rñ. aliquid dicunt q̄ anima secundū essentia est in aliqua parte determinate. secundū potentia vero est ꝛ fluit in toto corpore. sicut aranea est in tela. Unde dixerūt q̄ est in corde. q̄ cor est domiciliū vite. ꝛ etus i habitator est anima. Et ad hoc ponendum mouet eos experimentum cum defectu rationis. Experimentū tū quia visibilibus apparet q̄ leso corde separatur anima. et ab ipsa insensū sensus. et motus. ꝛ est membrum nobilitate existens in medio. sicut centrum corporis. Defectus rationis quia non potuerunt intelligere quomodo aliquid limitatum sit vnum ꝛ idē totū in pluribus. et quia fides non cogit credere et ratio non intelligit ideo dicunt non esse ponendum q̄ sit in toto ratione cuiuslibet partis. ¶ Sed altorum opinio est p̄ Augu. q̄ aia in qualibet parte corporis sit tota. ꝛ ad hoc ponendum mouet experimentū exemplū ꝛ ratio nōnabile argumentum. Experimentū quia anima in partibus distantibus a corde ita cito sentit. sicut ꝛ in propinquis. Itē: q̄ simul quia si i tactu oculi sentit leisionem in partibus distantibus. ꝛ cum anima separatur dolor est in singulis partibus et resolutio. Exemplum similiter mouet sicut dicit Aug. Videmus enim q̄ in animali perfecte sano est vna sanitas in singulis partibus. nec maior in maior nec minor in minor. Et ergo hoc est in forma corporalis quanto magis in spirituali. Mouet ratio argumentum. quia anima est forma simpliciter. et motor sufficiens. Quia forma totalis corporis est in toto. Quia vero simplex non est secundum partē ꝛ partem sui. Quia motor sufficiens. id non habet situm. et ideo nec est in puncto nec in parte determinata. Et quia magis rationalis est opinio que fundatur supra rationem q̄ que fundatur supra defectus rationis. ꝛ quia Aug. hoc dicit hanc approbo tanq̄ meliorem.

58

59

Genere quantitatis nec bonitas i gene
 re qualitatis. ergo nec substantia i ge
 nere substantie. ergo in nullo genere.
 ¶ Item vs q non est in genere deter
 minato. qz omne quod est in gñe deter
 minato. habet esse finitū r limitatum.
 deus aut est infinitus. ergo. r. ¶ Itē:
 q non in quolibet gñe vs. qz qd habet
 in se res pluris generū esse compositū.
 deus aut est simplicissimus. ergo. r.
 ¶ Rñde. dicendū: q non cōuenit deo
 esse in vno genere determinato. qz oē
 tale habet esse limitatū et artatū. r cō
 positū in pluribus gñibus non potest
 esse. Aut em̄ aliquid est in plurib⁹ pro
 pter naturarū et proprietatū diuersita
 tem. vt albū inquantū dicit subiectum
 aliquid siue rē albā est in gñe substantie.
 sed inquantū dicit formā q̄ est albedo.
 est in predicamēto qualitatis. Aut pro
 pter generalitatē. sicut vnū et ens. Et
 propter naturarū multiplicatē non
 potest de⁹ esse in pluribus. qz omne tale
 compositū est et multiforme. de⁹ autē
 simplex. Non propter generalitatē: q̄
 ens tale nihil est habēs distinctū a re
 bus creatis. de⁹ autē est habēs i se ens
 distinctū a reb⁹. et hñs eē simplex r in
 finitū r id nec i vno gñe. nec i plurib⁹
 esse pot. ¶ Ad illud ergo qd obijcitur.
 q distinguat ab alijs est natura distin
 cta. r. Dicendū q perū est si distingua
 tur per aliquid qd ipsum p̄trahat r ar
 tet. sicut per differentā cadentē in ge
 nere. de⁹ aut nō sic distinguitur sed se
 ipso. ¶ Ad illud qd obijcitur q de⁹ hz
 superi⁹ vniuocū. Ddm q deo non est
 superi⁹ qz eo non est simplici⁹. nec vni
 uocū. qz substantie rō nō conuenit vni
 formiter creature et creatoi. De⁹ em̄
 est ens p se. qz nullo egēs creatura est
 ens per se. qz non est i alto vt in subie
 cto. eget tñ alto ad sui cōseruationem.
 ¶ Ad illud qd obijcitur q oē qd est p
 fectiōis r bonitatis ponendū est i deo
 Ddm q hoc pot esse dupl. Vel per di
 uersitatē. r hoc facit esse i diuersis ge
 nerib⁹. vel fm̄ oīmodā vnitatē. et hoc
 facit eē extra oē gen⁹. ¶ Ad illud qd
 obijcitur vltio q deo nihil deficit de bon
 nitate. Ddm q de⁹ nō df nō deficientes a
 bonitate ppter hoc oīs dñta boni par
 ticularis sit i deo per dñtam. s̄ qz est in
 eo per equalentā qz em̄ est summū bo
 nū cōplectit i se bonū oē sic intelligē
 dū est de entitate. et sic patet illud.

Distinctio. ix. De pp̄te
 conditionibus personalibus trinitatis
 et vnitatis.

Munc ad distinctionē per
 sonarū accedamus. et c̄.

Supra egit maḡ de pro
 p̄tatib⁹ q̄ respiciūt eēn
 tīā. Hic agit de his que
 respiciūt personas. Et

hec pars habet
 duas partes.

¶ Qz gñans
 et genit⁹ sunt p
 gñationē distin
 cti r coeterni. a

Munc
 ad di
 sticti
 onem

psonarū acceda
 mus Teneam⁹
 s̄ vt docet Au
 gu. i li. d̄ s̄ ad
 petrū: p̄ez r fi
 liū r sp̄m̄ sanctū
 vnum esse deuz
 naturaliter: nec
 tamen ipsuz pa
 trē esse qui fili⁹
 est: nec filiū esse
 ipsuz qui pater

Qz em̄ distinctio
 personarū attens
 ditur fm̄ duplīc
 ez emanationē
 scz gñationis et
 processiois. Id
 primo agit de ge
 neratione. sc̄do
 de qd p̄cessione
 infra. distinc. r.

Runc post filiū
 eternitatē d̄ sp̄
 ritus factio. r. c.

¶ Itē: p̄ma ps
 habet duas par
 tes. In p̄ma offi
 dit qd de genes
 ratōe filiū ē sen
 tendū. Secūdo

ex icidentī quo
 sermone est ip̄a
 exprimēda. ibi.

Hic q̄ri pot̄ cuz
 generatio filiū a
 p̄e. r. c. ¶ P̄tia

iterum pars hz
 quattuor p̄tes.

Primo p̄dit veritatē q̄ est a catholicis
 retinenda. s̄ qz generans et genit⁹ sunt
 p generationē distincti et coeterni. ita
 qz generatio est distinctiua et eterna.
 In secūda cōtra hoc opponit p opposi
 tionē hereticorū. ibi. Sed cōtra hoc in
 quit hereticus. In etiā determinat cō
 tra arguēdo per rōnes catholicorū do
 ctōrū Aug. et Amb. ibi. Qui hoc d̄t nō
 intelligit etiā natum esse. r. c. In quar
 ta et vltima rñdet compescendo in d̄
 tionē superflūā hereticorū et etiā ca
 tholicorū superbōū. ibi. Sed q̄ris a
 me inquit Ambro. vbi oñdit qz inscru
 tabile est sac̄m̄ generatōis. Similiter
 secūda pars huius distinctiōis i qua
 magister determinat quo sermone gñans

distinc.

10

20

tionis eternitas congruētis exprima-
tur: habz quattuor partes. In prima
ponit doctorum apparetē p̄rouerbiā.
Nam quidā dicit eā debere exprimi p̄
uerba p̄teritū tēporis: alij per uerba
presētis. In sc̄da p̄dictam cōtrouersā
am̄ reducit ad cōcordiā. ubi. sed ne san-
cti auctores in re tanta sibi cōtradice-
re uideant. In tertia per uerba h̄yla-
riū cōfirmat responsionē suā ne uideat

dictis *Dige. in
nti. ubi. h̄ylariū*
quoz dicit filiu
um nasci ex p̄fe
zc. In q̄ta con
eludit summati
q̄d dicendum si
ue quō loquens
dum: r̄ quō etiā
de ḡnatione et
na sentiendū sit
ibi. dicam̄ er
go filiu natū de
patre. ubi cōfir
mat ueritatem p̄
auctoritātē h̄yl
lariū/ per quam
etiam soluit ob
jectionem here
tici.

De eter
nitate fil
ij cū pa
tre.

C Non est ali-
ud pater. Uide-
tur falsuz quod
dicitur: quia be
ne sequitur. pe
trus est alb⁹ ho
mo: ergo est ani
mal albus: quia
idem significat
albus et albus.
ergo pari ratio-

ne: quia idem significat al⁹ et aliud se
quitur est al⁹. ergo est aliud ens. Si
tu dicas q̄ non est simile de hoc nomi
ne aliud et de hoc nomine ens. Cōtra.
bene sequitur: est alius homo. ergo est
aliud animal. ergo a similit illud sequit-
tur. Respon. dicendum q̄ quia in deo
est singularis aietas: quia alteras est
suppositi cum oimoda p̄nitate nature
ideo singulari modo oportet exprimi:
et quoniam masculinum genus impo-
tat quandam distinctionem uel discre-
tionem: ideo respicit personā: sed neu-
trum propter indistinctionem respicit
naturam: et ideo alius impoitat aietas

tem in persona: aliud aietatem in na-
tura. et ideo in diuinis non idem signi-
ficant. posset etiam dici q̄ in creatis
ris aliud significat cum dico: iste est al-
lius ab illo: et aliud cum dico est aliud
et unum sequitur ad aliud: non sic in
diuinis et nō est s̄lle de albo: q̄ albu is
ponitur a forma specialit̄ q̄ est albido.
C Coeterne enim sunt sibi tres per-
sone: uidetur hoc falsum. quia si coe-
terne et eterne.

ergo tres eter-
ni. q̄d est contra
symbolū: ubi di-
citur nō tres es-
terni. Et iterum
cōtra rationem
q̄ numer⁹ plu-
ralis multiplicat
formam. Un-
de non uere di-
citur tres sunt
dij. Respon. dis-
cendum: q̄ no-
men significans
substantiam in
diuinis reperit-
tur secundū tri-
plicem modum
Quedam enim
significant sub-
stantiam et per
modum substan-
tię: ut nomē sub-
stantiuum ut de-
us: et tale nullo
modo pluralifica-
tur: nec dicitur
pluraliter: siue
sit substantiuus
siue substantiuus

Ambio.

est aut fili⁹. vna
eni est eētia pa-
tris r̄ filij et spi-
ritus sancti. In qua
nō est aliud p̄f:
aliud filius: ali-
ud spūs sanctus:
quīs p̄sonaliter
alius sit p̄f: ali⁹
filius: ali⁹ spūs
sanctus.

C Genit⁹ est eni
a patre fili⁹ / r̄ iō
ali⁹: nec tamen
ante fuit pat̄ q̄
b filius. Coeter-
ne enim sibi sūt
tres persone.

C Oppositio
cōtra iā dicta p̄
argumētationē
hereticorum ar-
rianorum.

C Sed p̄tra hoc
inq̄t hereticus:
ut refert Amb. i
li. de triū. Qd̄ q̄d
natū est p̄ncipiū
habz: r̄ iō q̄d fili-
us nat⁹ est p̄nci-
piū habz r̄ eē ce-
pit: q̄d hereticoz
rū ore sic dictuz
est. Nā ip̄e arri-
u. in. vi. lib. de
triū. dixisse fert.
Si fili⁹ est / nat⁹
est: si natus est:
erat quando nō
erat filius.

C Responso
Augustini / et
Ambrosij ad ar-
rianam argumē-
tationem. **C**

tum: et hoc nomen eternus sic accipit-
tur in symbolo. Quedā significant sub-
stantiam per modum adiectiue: sicut
nomina adiectiua adiectiue tentā r̄ sa-
lia: quia trahunt numerum a substan-
tijs dicuntur pluraliter: et de genere
talium sunt uerba et participia. Alia
sunt nomina que impoitant substan-
tiam in adiectiua connotando intra
relationem mutuam qualis sunt coe-
terni: et talia ex duplici causa possunt
dici dupl̄. In rōne significatiōis siue
modi significādi. In rōne p̄notatiōis
et sic p̄ q̄ nulla est p̄tradictio. Qd̄ at
obijcit q̄ pluralis nūer⁹ pluralificat for-

ma. Dicitur quod hoc non dixerit in adlectu. c. Qui hoc dicit non intelligit: et natum esse etc. hic ponit magister quatuor rationes demonstrantes filium coeternum patris: et ista argumentum tuum non valere quod est tale. Filius est natus.

4. **Augu.** **S**icut splendor. hic inuitur prima ratio quod sumpta est a similitudine: et est talis. Splendor est eiusdem duritudinis cum igne sive equalis: et tunc est gratia ab igne, ergo multo fortius cum filio sit splendor: propter quod non quavis ab ipso generetur erit et coeternus. ergo conclusio dicitur ratio nis est falsa. et illa prima iterum dicitur: si natus est: erat quando non erat. Sed contra: si emanatio procedens a deo est et coeterna: sicut emanatio procedens a creatura est et coequiva: ergo cum res erint a deo: propter quod ab eterno.

Pria ratio non hereticos. **A**ug. se. c. uida ratio non hereticos. **I**tem si dei filius inquit Aug. virtus et sapientia dei est: nec unquam fuit deus sine virtute et sapientia. coeternus est deo propter filium: dicit autem apostolus christum esse dei virtutem et dei sapientiam. Aut ergo non fuit quando non fuit filius aut aliquando deus non habuit virtutem et sapientiam: quod demeritis est dicere. Contra: stat enim quod semper habuit sapientiam: semper ergo habuit

Qui hoc dicit non intelligit etiam natum esse de deo: semper enim esse: ut sit coeternus patri filius. **S**icut splendor qui signatur ab igne atque diffunditur coequeus est illi: et esset coeternus si ignis esset eternus. **I**tem si dei filius inquit Aug. virtus et sapientia dei est: nec unquam fuit deus sine virtute et sapientia. coeternus est deo propter filium: dicit autem apostolus christum esse dei virtutem et dei sapientiam. Aut ergo non fuit quando non fuit filius aut aliquando deus non habuit virtutem et sapientiam: quod demeritis est dicere. Contra: stat enim quod semper habuit sapientiam: semper ergo habuit

Qui hoc dicit non intelligit etiam natum esse de deo: semper enim esse: ut sit coeternus patri filius. **S**icut splendor qui signatur ab igne atque diffunditur coequeus est illi: et esset coeternus si ignis esset eternus. **I**tem si dei filius inquit Aug. virtus et sapientia dei est: nec unquam fuit deus sine virtute et sapientia. coeternus est deo propter filium: dicit autem apostolus christum esse dei virtutem et dei sapientiam. Aut ergo non fuit quando non fuit filius aut aliquando deus non habuit virtutem et sapientiam: quod demeritis est dicere. Contra: stat enim quod semper habuit sapientiam: semper ergo habuit

Qui hoc dicit non intelligit etiam natum esse de deo: semper enim esse: ut sit coeternus patri filius. **S**icut splendor qui signatur ab igne atque diffunditur coequeus est illi: et esset coeternus si ignis esset eternus. **I**tem si dei filius inquit Aug. virtus et sapientia dei est: nec unquam fuit deus sine virtute et sapientia. coeternus est deo propter filium: dicit autem apostolus christum esse dei virtutem et dei sapientiam. Aut ergo non fuit quando non fuit filius aut aliquando deus non habuit virtutem et sapientiam: quod demeritis est dicere. Contra: stat enim quod semper habuit sapientiam: semper ergo habuit

Qui hoc dicit non intelligit etiam natum esse de deo: semper enim esse: ut sit coeternus patri filius. **S**icut splendor qui signatur ab igne atque diffunditur coequeus est illi: et esset coeternus si ignis esset eternus. **I**tem si dei filius inquit Aug. virtus et sapientia dei est: nec unquam fuit deus sine virtute et sapientia. coeternus est deo propter filium: dicit autem apostolus christum esse dei virtutem et dei sapientiam. Aut ergo non fuit quando non fuit filius aut aliquando deus non habuit virtutem et sapientiam: quod demeritis est dicere. Contra: stat enim quod semper habuit sapientiam: semper ergo habuit

Qui hoc dicit non intelligit etiam natum esse de deo: semper enim esse: ut sit coeternus patri filius. **S**icut splendor qui signatur ab igne atque diffunditur coequeus est illi: et esset coeternus si ignis esset eternus. **I**tem si dei filius inquit Aug. virtus et sapientia dei est: nec unquam fuit deus sine virtute et sapientia. coeternus est deo propter filium: dicit autem apostolus christum esse dei virtutem et dei sapientiam. Aut ergo non fuit quando non fuit filius aut aliquando deus non habuit virtutem et sapientiam: quod demeritis est dicere. Contra: stat enim quod semper habuit sapientiam: semper ergo habuit

habet sapientiam genitum non est sapiens: propter quod sit sapiens sapientia genita. quod expressit negat Aug. in. vi. de trinit. Rñ. Aug. ista ratio non redarguit i. vi. de tri. ostendens illam procedere ex malo intellectu ubi attenditur: quod magister adducit

Et si quis arrianice quod sitio. Ambrosius in hunc modum respondet. Ego inquit filium esse natum co-fiteor: quod reliquum est interpretaris hoc sensu. Scriptum est enim in veteri testamento. ut vel unum ex pluribus dicam. Ante me non fuit alius deus: et post me non erit. Quis ergo hoc dicit patrem an filium. Si filium ante me inquit non fuit alius deus. Si pater post me inquit non erit: hic prior et ille posterior non habet. In uicem enim in se et pater in filio et filius in patre cognoscitur. Cum enim patrem dixeris eius etiam filium designasti: quod nemo ipse pater est sibi. Cum filium nominas etiam patrem fate

Et si quis arrianice quod sitio. Ambrosius in hunc modum respondet. Ego inquit filium esse natum co-fiteor: quod reliquum est interpretaris hoc sensu. Scriptum est enim in veteri testamento. ut vel unum ex pluribus dicam. Ante me non fuit alius deus: et post me non erit. Quis ergo hoc dicit patrem an filium. Si filium ante me inquit non fuit alius deus. Si pater post me inquit non erit: hic prior et ille posterior non habet. In uicem enim in se et pater in filio et filius in patre cognoscitur. Cum enim patrem dixeris eius etiam filium designasti: quod nemo ipse pater est sibi. Cum filium nominas etiam patrem fate

Et si quis arrianice quod sitio. Ambrosius in hunc modum respondet. Ego inquit filium esse natum co-fiteor: quod reliquum est interpretaris hoc sensu. Scriptum est enim in veteri testamento. ut vel unum ex pluribus dicam. Ante me non fuit alius deus: et post me non erit. Quis ergo hoc dicit patrem an filium. Si filium ante me inquit non fuit alius deus. Si pater post me inquit non erit: hic prior et ille posterior non habet. In uicem enim in se et pater in filio et filius in patre cognoscitur. Cum enim patrem dixeris eius etiam filium designasti: quod nemo ipse pater est sibi. Cum filium nominas etiam patrem fate

Et si quis arrianice quod sitio. Ambrosius in hunc modum respondet. Ego inquit filium esse natum co-fiteor: quod reliquum est interpretaris hoc sensu. Scriptum est enim in veteri testamento. ut vel unum ex pluribus dicam. Ante me non fuit alius deus: et post me non erit. Quis ergo hoc dicit patrem an filium. Si filium ante me inquit non fuit alius deus. Si pater post me inquit non erit: hic prior et ille posterior non habet. In uicem enim in se et pater in filio et filius in patre cognoscitur. Cum enim patrem dixeris eius etiam filium designasti: quod nemo ipse pater est sibi. Cum filium nominas etiam patrem fate

Et si quis arrianice quod sitio. Ambrosius in hunc modum respondet. Ego inquit filium esse natum co-fiteor: quod reliquum est interpretaris hoc sensu. Scriptum est enim in veteri testamento. ut vel unum ex pluribus dicam. Ante me non fuit alius deus: et post me non erit. Quis ergo hoc dicit patrem an filium. Si filium ante me inquit non fuit alius deus. Si pater post me inquit non erit: hic prior et ille posterior non habet. In uicem enim in se et pater in filio et filius in patre cognoscitur. Cum enim patrem dixeris eius etiam filium designasti: quod nemo ipse pater est sibi. Cum filium nominas etiam patrem fate

Et si quis arrianice quod sitio. Ambrosius in hunc modum respondet. Ego inquit filium esse natum co-fiteor: quod reliquum est interpretaris hoc sensu. Scriptum est enim in veteri testamento. ut vel unum ex pluribus dicam. Ante me non fuit alius deus: et post me non erit. Quis ergo hoc dicit patrem an filium. Si filium ante me inquit non fuit alius deus. Si pater post me inquit non erit: hic prior et ille posterior non habet. In uicem enim in se et pater in filio et filius in patre cognoscitur. Cum enim patrem dixeris eius etiam filium designasti: quod nemo ipse pater est sibi. Cum filium nominas etiam patrem fate

Et si quis arrianice quod sitio. Ambrosius in hunc modum respondet. Ego inquit filium esse natum co-fiteor: quod reliquum est interpretaris hoc sensu. Scriptum est enim in veteri testamento. ut vel unum ex pluribus dicam. Ante me non fuit alius deus: et post me non erit. Quis ergo hoc dicit patrem an filium. Si filium ante me inquit non fuit alius deus. Si pater post me inquit non erit: hic prior et ille posterior non habet. In uicem enim in se et pater in filio et filius in patre cognoscitur. Cum enim patrem dixeris eius etiam filium designasti: quod nemo ipse pater est sibi. Cum filium nominas etiam patrem fate

Ambrosius
ma ratio
hereticos

6

Ambrosius
cūda ratio
contra hereticos

ratio. et sic si in
cipit generare sub
stantia mutatur
sed hoc non potest.
quod generatio in
divinis non di
cit motum. Alii pro
cunt. quod quod geni
tus est substantia
talis gignetur.
si mutat generatur
et gignetur sic ge
nitus mutatur
si non nouo gene
ratur. ergo et
generatio per se
Alii modum dicit
dicit est quod per se
vera de substantia
natura in patre non
sic creatio vel
dominatio. et sic
pateritas vent
ens mutat non
sic dominatio.
Sed nulla potest
ctari rationem dicit
vigore hinc ratio
in patre hereti
cos quod hereticus
dicebat quod filius
non erat coeter
nus pater ac per
hoc non substantia
talis nec idem
in substantia.
Propter hoc no
tandum quod dicta
ratio bona eorum
tra hereticum fa
cta est suppositio
tione quod hereti
cus dicebat pater
et filium differ
entes in substantia
et natura si
cut in generatione
carnali. pater ratio
ne non est de Am
brosio. cum ita sit
quod pater iste carna
lis mutetur acces
sione generationis quod
gignat alium in sub
stantia. et in diuis
sione pater gignat ali

ris. quod non ipse si
bi filius est. Ita
quod nec filius sine
patre. nec pater potest
esse sine filio. Sed
per ergo pater semper
per et filius. Et tunc
dicitur quod mihi he
retice fuit ne quod
opus deo pater non
erat. et deus erat.
Nam si pater esse
cepit. deus ergo pater
mo erat et postea
pater factus est
Quod ergo inmutabilis
deus est.
Si enim ante deum
postea pater fu
it utique generationis
accessione muta
tus est. sed auer
tat deus hanc a
mentiam.
Ambrosii
responsio qua con
pescit superflua
am inquisitionem
hereticorum et etiam
am superborum
catholicorum. et de
ineffabili et non
intelligibili ge
nerationis modo.
Si quis queris a
me inquit Am
bro. quomodo si
filius sit non potest
re habeat patrem quod
ro ite abs te. quod
vel quod filius pu
tes esse genera
tum. mihi et impos

ibile generatio
nis scire secretum
habet deficit vor
silet. non mea tamen
sed angelorum
supra patres et
supra angelos et
supra cherubin
et supra seraphim
et supra omnem sen
suz est quod scriptum
est. pater christi supra
omnem sensum est. Et
si pater christi supra
omnem sensum est quod si
est supra omnem sen
suz tanta generationis.
Tu si qui manum
admoue scrutari
non licet supra
mysteria. sed scire
quod natura sit: non licet
discutere quod natura
sit. illud mihi
negare non licet hoc
querere meum est Cre
di oportet salubriter
investigari non potest
utiliter. Ineffabilis
ei est illa gene
ratio. Unesa.
Sanatione eius
quis enarrabit?
Quid tamen de
genio suo possumus
tes dicunt ista gene
neratione posse in
telligi et alia hu
iulmodi hereses
illiautoritati hie
ronimo. sup eccl. In
sacris scripturis
quid sepissime
non pro impos

us in substantia. et
accessione genera
tionis mutatur
et iste quod quod
tamen non dicat non
est magnum picu
lum. quod non oia ar
gumenta que sunt
unt ad veritates
sunt necessaria.
h. Et sic sicut
non mea tamen sic et
angelorum. Unde
male dicere an
gelorum. quod non
est nisi habitum
organum et respici
rationem. sic ages
li hec non habet.
Si dicas quod hinc
voces spirituales
non platas sicut
de Damasceno
quod tradat sibi in
telligentiam in
sua sine voce p
lata. quero que
sit necessitas vo
cis spiritualis. et
quod modo loque
dit. et quod modum
audiet. Et sic.
breuit hic dicitur
est. (quod hoc extra
principale positi
tum est quantum ad
prez ista quod in
gelis necessi
tas locutionis.)
quod sic vnicuique
natura rationali da
ta est voluntas ite
ra sic scientia se
creta. In sic non
potest aliquid volu
tate alteri in ali
indere sed solum
inducere nisi ipse
scitmet. sed solum
deus in cuius manu
sunt corda hominum.
ita non potest pater
pateres aliter cog
scere sed solum quod
est per omnem ipse
intelligentia est
(mat,

Amb. in
nectio 5
hereticu

Amb.

Phil. 8.

et ipsa expressio locutio nuncupatur. Rō autē huius est qz solus de⁹ format mētē ⁊ q̄tū ad intellectū ⁊ q̄tū ad effectum. ⁊ modus loquēdi similis ē modo addiscendi. Sicut et nos p sensū addi scim⁹. ita qz spē

cles p iteriores sensū puenit ad intellectū. sic exprimim⁹ qz per bñ cogitaciōis interne vnū vocti i cogitatio ne. ⁊ postmodū vocti sensibili in p̄nunciacione. et ex hoc fit expressio in actu. Angelus autez vnica virtute factus. qd nos pluribus. Cū Aug. sicut p applicacionē speciei in nate ad ip̄m cognoscibile ip̄m cogno scit: sic ordinādo speciem innatā ad alium angelū cognoscitē conceptus suos aperit sicut alius mutua conuersione recipit. et sic vnus loquit alter audit. Simile est de duobus speculis si bi oppositis. si volūtate possent abscondere alijs et auferre que in se reuolunt.

Et dicam⁹ peritus semp nat⁹ Gregorij ratio hec est. vt deus eternus ⁊ perfectus valeat designari. S; contra hoc est qz inter omnia tempora p̄sens maiorē pueniētā habet cū eternitate. qz veri⁹ dī ē deo q̄ fuit aut erit. sicut expōit Aug. sicut hīc ē i p̄ce

sibili sed p diffi cili ponit: vt ibi gnationē ei⁹ q̄s enarrabit. Sed hoc nō dixit hieron. iō qz gnatio fiiū eterna plene itelligi vel explicari possit a quo q̄ mortalitū: s; qz de ea aliquid intelligi vlt dicit p̄t. Quidā tñ hoc accipiūt dictū de tēporali xp̄i gnatione.

Utrū gnationis eternitas debeat exprimi. p verbū p̄ntis tēporis. sp̄ significat. vel p verbū futuri tēpis semp genitus est filius ⁊ est i hac exp̄siōe apparēs doctorū p̄trouersia. e

Hic q̄ri pōt cū gnatio filij a patre. nec p̄cipiūz habeat nec finē. qz eterna est. vtz debeat dici filij semp significat vel semper genitus

dēti distinctione. Rō hūc est qz p̄ns dicit ens i actu. alta tpa nō. Rñ. dōm: qz sicut supra tactū ē. qz verba diuersorū tēporū dicta de deo nō significāt alios quos t̄pales act⁹. s; ip̄ortāt duratiō

est vel semper genetur. De hoc Grego. sup Job ait. Dñs de⁹ le sus in eo qz virtus ⁊ sapiētia di est. de p̄eante tēpora nat⁹ est. vlt potius qz neccepit nasci nec desit. Dicam⁹ verius semper natus. nō aut possum⁹ dicere semper nascitur. ne i perfectus esse videatur. At vero vt eternus designari valeat ⁊ perfectus et semper dicamus et nat⁹ quatenus et natus ad perfectiōnē pertineat. et semp ad eternitatem. q̄uis p hoc ip̄m qd p̄fectū dicim⁹. multuz ab illi⁹ veritatis exp̄essione deuiamus. Qz quod factum nō est. n̄ pōt dici p̄prie p̄fectū. sed balbutiendo vt possit

Grego. dicit quāsi ad maiorē fidei exp̄lanationem ne error habeat locū et sic exponit mag. Magis q̄ conuenit dicere semp genitus q̄ semper gnatur.

9

Respō. Greg. et q̄ doctoz rñ dicit se ostendit opinio nes.

30

10 Nec est ille de hoc verbo est fuit. qz hoc verbum est significat per modum actus et id est esse. dū est perfectū ē. sed hoc verbū gñari penes heciferonā per modū fieri: et qz i pluribz hoc verū ē. p aliqd dū sit non hz eē perfectū, id nō ē ille fm rōnem intelligētē. **11** Ego hodie genui te. Queri tur quōd hoc intelligit. Quia hoc pōt intelligi de die quo ex mfe nat⁹ ē: sed hoc nihil vā lere qz fm hāc gñationem nō habuit patrē s; s; mī matrem. Rñ. dōm hūm illud itelligē. qū est causātr. Scdm enī gñā stonē ex mfe dicitur genuisse, qz fecit gñari. S; h; oppositio sup illud Mat. iij. potēs ē de lapidibz illis suscitare filios abīae. Glo. i hū tus testimonium ret: de; de sara genuit filiū. t. fe ct gñari. **12** Splēdor aut nō semel. Contra. si hoc ille rectū ē v; qz filius non semel nascat. qz queritur qre magis generatio filij assimilat splēdori qz alijs re-

mus excelsa dei resonemus. Et dominus nostre infirmitatis verbis condescendens. Estote inquit perfecti sicut pater vester celestis perfectus est. Super illum locum etiam. **13** ps. Ego hodie genui te. de hac generatione filij ita loquitur augustin⁹. Quā qz per hoc quod dicit hodie. potest etiam intelligi dies ille quo christus scd; hō iūuē natus est: tñ qz hodie presentiam significat atq; in eternitate. neq; preteritum quicq; est quasi esse desierit: neq; futurum quasi nondū sit: sed pñstīn. qz qd qd eternū est se; per est. diuini⁹ tñ accipitur de sempiterna generatione sapie dei. Ecce his verbis ostēdit Augu. qz gñatio filij semper ē. nec pterijt nec futura ē qz eterna ē. Ideo dixit genui. ne nouū putaret. s. ne

videret seipisse. hodie dixit ne pterita gñatio videret. Ex his qz h; bis pp hie. vt ait Joh. Cry. nihil aliū manifestat. nisi qz ex ipsa eētia pñsp genit⁹ est filius. Origenes vero. sup hie. et qz filius semp gñatur a pñe h; verbis. Saluator nō est sapia dei sapia hō ē splendor eternelucis saluator: qz nō splendor est claritat. Splēdor autē non semel nascitur et desinit: sed quotiens ortū fuerit lumē ex quo splendor oritur totiens ortū etiam splēdor claritatis. Sic ergo saluator sēp nascit. Un ait i lib. Sap. an omnes colles generat me non vt qdā male legunt generauit. His verbis apte ondit Orige. sane dici posse et debere. fili⁹ semp nascitur. Qd v; contrarium illi verbo Gregorij

rebus marie est nō generetur a luce splēdor: nisi ad presentiaz corporis obiecti. Preterea filius dicitur lux non ergo splendor lucis. Rñ. dicendū qz gñatio filij habz in se perfectā comunitatem eternitatem et equalitatē. et qz in creatura vna simul hec nō possumus inuenire. ideo captm⁹ ex multis. et ideo multas istū assilamus. Quā sum ergo ad comunitatem. s; nullis est generationi vbi qd est ples pfecte repñtat illum a quo ē. Quantū ad coeternitatē filij ē egressū splendoris a luce l quo ē coeternitas. ppter lucis actualitatē. Quātū ad equalitatē filij ē generationi vtūctis exviente qz gñat sibi equalē oīno et sic diuersimode pparat a se. Com parat qz origeni. ad egressū splēdoris. nō quantū ad iteratio; nis assilatio; nē. s; quātū ad puationē intermissio; sive in terpolatio; s. Et nota qz dñt splēdor radi⁹ et lucis: mē cū ola dicāt influentiā a l; u.

11. Orige. Et dñi. aug. i lib. lxxiiij. q. de sp nato differens ait. melior or ē sp nō ē qz qz nascit. qz qz nascit tur nō dū ē nō nō nes qz ē nat⁹ aut nat⁹ erit si se; nascit. atq; ud ei est nascit. alit ud natū ē ac per hoc nūq; filij est nūq; na s; ē filius aut ē. qz nat⁹ et sp filij. Et p igt nas; ē est.

12

minofo. qz radi
us de emissioe
fm drametralē
distātia lumē
circūferētia p
triq̄tū i pfūdū
trāfferēt. splē
dor de recessi
onē ad corpus
trāspārāsterfū
z limitatū. s̄ tñ
hic orige. notat
splēdorē lumen
p̄greditēs a lu
ce. **¶** Ad illō
q̄ obijct q̄ s̄
lus ē lux. dicē
dū q̄ lux h̄z in
se naturā mani
festādi. z ita re
spicit cognitio
nēz approp̄at fi
lio. h̄z i se vim
multiplicādi s̄
ue ḡhandi splē
dorē. z ita appro
p̄uatur patri.

dicam⁹ veri⁹ sp nat⁹. Sed quō
veri⁹ dī hoc. s̄ q̄ de p̄re añ tpa
nat⁹ est. Illud em̄ sincera z ca
tholica fides tenet ac p̄dicat:
vt istud. Quare ergo ait dicam⁹
mus verius. cū vtrūq̄ pariter
sit verū nisi qz volebat itelligi
hoc ad maiorē euidentiā et ex
pressionē veritatis dici q̄ illō.
his etem̄ verbis ois calūnian
di versutis hereticis obs̄ruif
adit⁹. q̄b⁹ xp̄i sc̄bz deitatē ḡna
tio s̄n̄ initio z s̄n̄ fine eē ac p̄fe
ctamōstrat. Nō aut̄ adeo ap
te manifestat vitas cū dī fili⁹
añ tpa genit⁹ est de p̄re vel fili
us semp nascit de p̄re. Et iō di
cit Gregori⁹. q̄ nō possum⁹ di
cere semp nascit. Nō inquam
ita cōueniēter. nō ita p̄grue ad
explanatiōnē veritatis. p̄t tñ
dici si sane intelligatur semper

premissio. s̄. non
possumus dice
re semper nasci
tur.

Respondē
do exponit pre
missa verba gre
gorū. predictam
p̄trouersiam ad
concordiam re
ducens. f

Sed ne tanti
auctores sibi cō
tradidere i re tā
ta videantur illa
verba Grego. be
nigne interprete
mur. Dñs iquit
tesus añ tpa na
tus est de p̄re v̄l
poti⁹ qz nec cepit
nasci nec desijt.

em̄ nascitur fili⁹
de patre. vt ait
Orig. nō q̄ quo
tidie iteretur illa
ḡnatio sed quia
semp est. semper
ergo nascit. i. na
tiuitas eius sem
piterna est.

Resposiōnē
suā q̄ fili⁹ semp
generat p̄firmat
ex dictis hylarū
ne videat dictis
orige. inniti. s̄
hylari⁹ quō
q̄ dicit filiū na
sci ex p̄re in lib.
vi de tri. his ver
bis. Viuēs de⁹
et nature eterne
viuētis ptās est.

z q̄b. cū sacro scie
sue ex eo nascit. n̄
potuit aliō eē na
tū q̄ viuēs. Naz
cū ait. Sicut mi
sit me viuēs p̄r. z
ego viuo p̄p̄ pa
trē do cuit vitā i
se p̄viuētē patrē
iesse. Ecce hic ha
bes qz fili⁹ nasci
tur ex p̄re. **¶** Itē

in eodē. cū dixit xp̄s sicut pat̄
h̄z vitā in se sic z filio dedit vi
tā h̄re i semetip̄o: oia viua sūt
ex viuētē testat⁹ est. Q̄ aut̄ ex
viuo viuū natū est. h̄z natuū
tis p̄fectū sine nouitate natu
re. Nō em̄ nouū est q̄b ex viuo
generat in viuū. qz nec ex n̄zi
lo est z vitā q̄ natuūtatē sumit
ex vitā necesse est p̄ nature v̄n̄

Et q̄b cum
sacro scie sue
ex eo nascit. N̄
em̄ male dicere
qz fm hoc q̄ p̄
h̄z sac̄z scie ge
nerat filiū. ḡ ge
nentia ē rō ḡhan
di. **¶** R̄ñ. d̄dm:
q̄ hylari⁹ vo
cat hoc sac̄z sa
crū secretū. de
autē filiū nasci
cū sacro scie qz
filiū ḡnatio non
tñ sacra s̄ etiā
secreta. **¶** N̄ in
deo secreta. s̄
nob⁹ qz nos eā
nō p̄prehendī
mus ip̄e aut̄ p̄
fecte nouit eā.
tō dicit cum sac
cramēto. zc.

Ad aut̄ ex
viuo: N̄ hoc
falsum. qz puer
nascit de p̄re et
in se viuētibus.
z tñ vtrūq̄ h̄z
sc̄z ip̄fectiōes
z nouitatē.

R̄ñ. rō h̄pla.
sicut p̄z p̄ram
sequētē intelli
gēda est d̄ viuo
p̄ essentiaz. vbi
em̄ est viuēs p̄
eēntiam. nō s̄t
ex non viuo vi
uens. sicut fit i
viuente p̄ parti
cipatiōnē vbi n̄

13

14

Job. vi.

Job. vi.

Item in
eodem.

gnatur vltim
ex vno, nisi per
non vnum. vt
patet, quia ho-
mo non genera-
tur ex homine
nisi mediante se-
mine.

o C Neq; ex de-
riuatione: sed ex
virtute nativi-
tas est. Ut ma-
le dicere q; sim-
bionp. et aniel:
mum. p; se h; z
ad filiu et spm
sc; npt f; os. z il-
li vt riuult. h; ri-
uus est a fonte
p; deriuatione
h; d; om; q; na-
tinitasq; est per
deriuatione at-
tenditur quan-
tum ad trasmu-
tationes aliqua
circa ill; quod
transmutatur.

et ita dicit pas-
sionem quada.
ac p; hoc infirmit-
tatem, sed vi-
uens quod est
vita est actus
purus et ita vs-
ta pura in qua
non est infirmit-
tas, sed pura ac-
tualitas. et t; o-
vult hylari; di-
cere q; pat; ges-
nerans est tota
vita. et quod
generat non est
per passionem
vel demutatio-
nem seu dimi-
nutionem que
attenditur i ve-
riuatione: sed
per omnimoda
virtutem. ergo
filius gentis
est virtus non
per mutationes
natus.

tate z pfecte na-
tinitatis sacm.
vt z in vincte vi-
uat z in se habe-
at vitā viventē.

Eccer hic habes
q; gnatur ex vi-
uo viuus filius.

C Itē i eodē. In
deo totū qd est vi-
uit deus em vita
non est z ex vita
nō pōt qdē eē ni-
si viuus. Neq;

ex deriuatōe sed
ex virtute nativi-
tas est. ac sidum
totū qd est viuut.
et dū totuz qd ex
eo nascit virtus
est h; z natiuitatē
filius nō demuta-
tionē. z hic dicit
q; nascit. Itē z in
viij. li. de tri. Do-
nat pat filio tan-
tum eē quātum
est ipse cui inna-
scibilitatis esse
imaginem sacra-
mēto natiuitatis
impartit. quem
ex se in sua for-
ma generat. hic
dicit: q; generat
pater filiu.

Breuis do-
cet quomodo de
hac generatio-
ne dicendum:
seu loquendum
sit.

Dicamus ex
go filium natuz

de patre ante
tempora. z sem-
per nasci de pa-
tre. sed cōgruen-
tius semper na-
tum. et eundem
fatesamur ab ei-
no eē z patri cō-
eternum id ē au-
ctori. Pater eni
generatione au-
ctor filij est. vt i
sequenti ostendē
vt ergo pater est
eternus ita et fi-
li; eternus ē. sed
p; sū auctore. fi-
lius vero nō qā
p; innascibilis.
fili; nat;.

Et ait
hylari; i. xii. li.
de trinitate. Ali-
ud ē sine aucto-
re semper esse e-
ternū. aliud pa-
tri. id est aucto-
ri esse coeternū.
p; Ubi autez pa-
ter auctor est ibi
z natiuitas est.
quia sicut nati-
uitas ē ab aucto-
re est. ita z ab e-
terno auctore e-
terna est nativi-
tas. Omne autē
quod sēper est e-
tiam eternū est:
sed tamen omne
quod eternum
est: etiam inna-
tum est. quia qd
ab eterno nasci-
tur habet eter-

p; C Ubi autem
pater auctor ē.
ibi et natiuitas
est. Videtur q;
improprie dicat
quia auctoritas
dicit causalitas
tem. sed hec nō
recipitur i diuis-
ntis. ergo. et ces-
tera. Dicēdum
q; auctoritas di-
cit quando pān-
cipāntatem siue
auctoritatem tra-
personā. quem
h; z habz ab alio
sed ab ipso om-
nes z ita aucto-
ritas in p; e est
inascibilitat; vn-
de nō dicit caus-
salsitatem h; z pri-
uationem p; cō-
p; i. et per hoc
summā p; cō-
litaratem.

q; C Nō ab eter-
no inuit hylari-
rius hic tale ar-
gumentum. Et
filius nō est ge-
neratus siue na-
t; ab eterno ge-
neratio ei; non
est eterna. est
hoc pater non
generat ab eter-
no ergo pat nō
est eternus. ers-
go qui derogat
eternitati filij:
derogat eterni-
tati patris. Sed
ista ratio nō vt-
detur valere. qz
similit; ergo ar-
guam ex parte
creatoris z crea-
ture. sed crea-
tura non est e-
terna. non enim
ab eterno crea-
uit deus et ita
non est creator
eternus.

16

Hylari;

Attende
totū qd
i deo vt-
tur.

35

17 **C**R. dicendū
q̄ nō est s̄c̄. s̄c̄
cur p̄ ex sequē
et eius q̄ h̄ pla
ritus supponit.
q̄ esse patr̄ est
p̄be ppriū illi
p̄sone, ergo cū
talesemper cō
ueniat. Aut alr
res nō h̄z eē p̄
fectū sequitur de
necessitate aut
filius est etern⁹
aut p̄ ab eter
no nō h̄z esse p̄
fectū. createve
ro et si sol⁹ del
lit t̄m rōne con
notati h̄z imp
fectionem con
iunctā. secūdū
quā non t̄m im
possibile. s̄z etiā
nō ab intelligē
tiss̄ est aliqd̄ ab
eterno creati.

est medium quod inter natiui
tatem dei filij ⁊ generationem
dei patris. nec sensus admittit
quia et in generatione natiui
tas est. et in natiuitate genera
tio est: quia sine vtroq̄ neutrū
est vtrumq̄. ergo sine interval
lo sui est. Sed inquiet heretic⁹
Omne quod natum est nō sem
per fuit. quia in id natū est vt
esset. Nemo ambigit quin ea q̄
in rebus humanis nata sūt ali
quando nō fuerint. Sed aliud
est ex eo nasci q̄d semper non
fuit. aliud ex eo natum esse q̄d
semper est. Ibi nec semper fuit
qui pater est. nec semper pater
est. et qui non semper pater est
non semper genuit. vbi autem
semper pater est semper filius
est. Q̄ si semper deo patri pro
priū est quod semper est pas

ter necesse ē filio
sp̄ ppriū eē q̄ sp̄
ē fili⁹. Quō ergo
cadet in intelligē
tiam n̄famv̄ nō
fuerit s̄p̄. cui p̄
priū ē sp̄ eē q̄d
natū est. Natuz
ergo vntgenitū
deū p̄fitemur. s̄z
natum ante tpa
nec ante esse p̄
natū nec ante na
tum q̄ eē: q̄z na
sci q̄d erat. iā nō
nasci est. seipsuz
demutare nascē
do. hoc autē hu
manū sensum ⁊
intelligentiā ex
cedit mādi. Nō
hoc capīt rō hu
mane itelligētie
sed prudētie fidelis p̄fessio est

Sed seipm
demutare nascē
do. Cōtra. q̄ s̄z
hoc cū fili⁹ del
p̄ eēt. r̄p̄ohea
ex vtrgine nat⁹
sicq̄ eēt mutaz
CR. dicendū
q̄ t̄p̄e h̄ pla. s̄c̄
ligit s̄m eandē
naturā s̄m quā
p̄t⁹ erat. si eē
s̄m eādē natur
ram p̄t⁹ erat et
postea nat⁹. ne
cesse est q̄ s̄m
illā naturā mut
tatus sit. s̄z si s̄z
aliā naturā op̄
mutationē steri
l illa natura. s̄z
l p̄sona. cū illa
natura nō dicat
aliqd̄ i p̄sona. s̄z
magis aliquid
cū persona. ūn
nulla sit mutaz
tio illa natura

In intelligentiā eorū que
dicit magister de genera
tione eterna. in p̄fici disti
quatuor p̄ncipaliter que
rūtur. **C**primo queritur
vtrū in diuinis sit ponē
da generatio. **C**sc̄do dato q̄ sit vtrū
gñatio in diuinis sit ponēda personarū
distinctina. **C**tertio q̄ritur vtrū
illa generatio sit eterna. **C**quarto et
vltimo q̄rit vtrū illa gñatio sit terfata.

Questio. i. **Q**̄ gñatio sit in
diuinis ostendi
tur p̄mo a minor. Multo fort⁹ d̄z esse
gñatio i eo q̄ gñationē alijs tribuit q̄ i
his q̄ recipiūt. s̄z gñatio ē i creatura. s̄z
et i deo q̄ tribuit. Et hoc ē q̄d d̄ i s̄c̄.
vi. Et ego q̄ gñationē alijs tribuo steri
ero. dicit d̄ns q̄si dicat nō. **C**Itē ostēdit
illō idē a postertorū. Per p̄t⁹ ei ē p̄fnis
tas i deo q̄ i creatura s̄z p̄fnitas ⁊ gñ
tio ē i creatura. s̄z i deo. **Q**̄d p̄t⁹ sit
ibi dicit ap̄ls Ephē. iij. Et q̄ ois p̄fnitas
i celoz i tra nolat. **I**tē ostēdit h̄o p̄s̄ ass̄

Obiectio
heretic⁹.

R̄n. h̄p̄
larū.

milli. Q: oē qđ pfectōis ē attribue dū
est dō in quo est sūma oīs pfectōis. s; gñatio est pfectōis i creatura. vt vult
p̄s. q; pfectū est qđ pōt generare q̄le
ip̄m est. § 7c. ¶ Itē illō ostēdit illa rō:
ne. Diuina nā est summe bona r actua
lūssima. § sūme pōt r vult se cōdicare. s; p̄
p̄ia r sūma rō cōdicandū est i gñatōe. §
neceffe est in diuis ponere generatio:
nē. ¶ Adtra. Gñatio in creaturis. aut ē
perfectōis aut imperfectōis. Si p̄
fectōis. tūc § cū substantie sp̄iales r i
copales sint nobilitissime. d; in eis gñatio
tō eē § cū nō sit in eis nō ē nobilitatē.
s; qđ nō est nobilitatē nō est in deo. §
7c. ¶ Itē: vbi est gñatio ibi est variatō
tō gñatio el est spēs mot⁹ r inter oēs
spēs mot⁹ maior est variatio in motu
fm substantiā. q; est entis in potentia.
minor in motu fm locū. ergo cū in deo
nō sit variatio: nec aliqua spēs mot⁹.
Et illa q̄ minima est. vt loci mutatio. §
nec generatio. ¶ Itē. vbi est gñatio ibi
est corruptio. Un̄ philosophus q; p̄o:
pter longe stare a p̄ncipio reliquo mō
cōpleuit esse deus continuā etiam in
his faciens gñationē. r h̄mōt signū est
qđ sola corruptibilia generant r gene
rant in creatur̄s. sed in deo nulla cadit
corruptio. § nec generatio. ¶ Item:
vbi gñatio. ibi nutritio. Un̄ ad tot⁹ r plu
res esse dicitur vis nutritiua § gñatiua.
s; i bonō ep̄is nutritiua. § nec gñatiua
§ nec nutritio nec gñatio. § gñatio nō
ē i diuinitis. ¶ Rñ. dicendū q; gñatio po
nenda est in diuinitis esse. huius rō po
tentissima est vt credo. q; omnis natura
est cōdicabilis r q; in deo p̄pter sui no
bilitatē est aptitudo actui cōiuncta. im
mo ipse actus opt⁹ q; natura sit pluri
bus cōdicata. s; nō possunt eē plures ab
vna natura. qn vnus sit ab alio vt am
bo a tertio. ergo cum antē diuinas per
sonas nichil sit opozit⁹ q; vna sit ab al
ia. et quōtā sunt p̄formes in natura.
r gñatio est emanatio fm cōformitatē
nature. id credo q; necesse est in diuis
ponere generationem. Un̄ autē intelli
gat per quem modū. Notandū q; gñatio
re de sui p̄p̄ia rōe est similē sibi i sub
stantia natura pducere. Sibi vero simi
lē in natura pducere tripl̄r est. Aut p
impressionē sue similitudis in alio. et
sic generat character a sigillo lumē a lu
minoso. spēs ab obiecto. Alio mō per
ductionem sp̄i consimilis ab alio. et

sic generat elementū ab elemento.
¶ Tertio mō per pductionē similitis de
similit. siue de seipso. r sic gñat a latum
ab alato. r iste tertius mod⁹ ē pfectior.
Un̄ nō reperit nisi i subijs habentib⁹
formā nobilitē q̄ est vita. Et iste modus
gñationis est fm nascentiā. r est i deo
r creaturis. sed differēt. q; pducere
alū ex seipso pōt esse dupl̄r. vt ex se to
to vel ex parte sui. Ex se toto nō pōt p̄
ducere. nisi ille cuius essentia potest es
se in pluribus vna r tota. Nā si nō pos
test esse in plurib⁹ vna r tota. si gñatio
dat totā suā subam gñatio. tūc suba to
ta trāsit in gñatiū. r gñatio p̄dit subam
totā gñatio qđ esse nō pōt. Ideo ad
huc necesse est q; talem habeat subam
que vna r tota sit in plurib⁹. talis autē
substantia nō est nisi substantia habēs sū
mam simplicitatē: hec autē est sola diu
ina essentia in qua p̄pter summā simpli
citatē suppositum nō addit ad essen
tiam. Un̄ nec ip̄m coartat. nec limitat
nec formā multiplicat. r ideo in eo po
test esse gñatio. cōdicās eādē subam
totam. et talis generatio est omnimō
de pfectōis. r in solo deo reperit rō:
ne iam dicta. Alio modo contingit alī
quem ex se producere quātum ad par
tē sui. sic pater naturalis generat filiū
partem substantie transmittendo r de
scindendo r hec gñatio necessario est
cū transmissione. q; enī pars decisa nō
h; actū totius. necesse est q; p mutatio
nē acq̄rat. sed quod acquirat qđ nō h; v
variatur hec gñatio est mutatio. et h; v
variationē cōiunctā et etiā cum corru
ptione adnera. Quia enī aliqua pars
generantis deperdit. gñatio est a quo
pōt fieri ablatio r ita corruptio. Est et
cū cōseruatione adūcta. q; enī sit dep
ditio necesse est q; p nutrimentū fiat re
stauratio. r id gñatio in creatura h; per
fectionis r imperfectōis est. Perfectio
nis a parte virtutis productus. imp
fectōis a parte subiecti diuisibilis. r id
est in solis alatis q; h̄nt formā pfectio
nis. i. iam r ip̄m. s. corpus et animam
defectibile r restaurabile. Gñatio vero
in diuinitis est omnimode pfectōis. Qđ
enim non est ex parte. id est. q; h; actus
sp̄m. Et id nec ibi est i natura imp̄e
ctio. nec variatio q; nichil nouū acq̄rit
Nec corruptio. q; nichil admittit. Nec
nutritio: q; nichil restituit. et ex hoc p̄
solo oboz q; gñatio de toto ē tate r fē

21

19

20

ctiois q̄ nō pōt eē in creatura aliqua
gñatio vero er̄ p̄tantā h̄z īperfectio
nē adiectā vt nō possit eē circa subz
suariabilem r̄ icorruptibilem r̄ simplicem
nō solū in nā creata vt r̄tētā in natu
ra creata. Aliæ rationes probant de ge
neratione. que est ex parte et cetera.

Questio. ij. Utrum genera
tio ī diuinis sit
personarum distinctiua. Et q̄ sic. osten
ditur hoc modo. Aug. dicit circa prin
cipū de tri. Nulla res est. que seipsam
gignat vt sit. si ergo gignit altā gignit
sed inter altam rem r̄ altam est distin
ctio ergo r̄c. Item gñatio est emana
tio. sed vbi est emanatio ibi est multi
plicatio siue plurificatio. vbi autē mul
tiplicatio. ibi est distinctio. ergo vbi ge
neratio. ibi necessario est distinctio.

Item: generatio in diuinis est rela
tio. sed relatio importat respectū r̄ or
dinem. sed vbi respectus et ordo. ibi sup
positorum r̄ relatorum siue ordinatoꝝ
distinctio. r̄ sic et cetera. Item: mi
nor diuersitas sustinetur a supposito.
vel in supposito composito r̄ multipli
ci q̄ substantia simplici r̄ vniiformi. sed
relatiua opposita non stant simul ī eo
dem individuo creato. ergo nec in sim
plici p̄positi. Probatio medie. Bene se
quitur. Socrates est pater platonis. er
go non est filius eius. vel est distinctus
ab eo. ergo multo fortius in diuinis.

Contra. pater generando filiū dat
ei totū qd̄ h̄z. sed h̄z eētā r̄ psonā. er
go dat et eētā r̄ psonā. ergo sicut fi
lius non distinguitur a patre essentia:
liter. ita nec psonaliter. vt v̄. Item:
p̄f̄ cōdicat filio essentia suā p̄pter sim
mā suā simplicitatē. sed eā simplex est
psona r̄ eētā. ergo qua ratiōe cōdicat
essentiam. cōdicat r̄ psonā. Item: in
patre idem est natura et psona. ergo ī
possibile est q̄ cōdicet vniū q̄ cōdicet al
liud. ergo si dat naturā r̄ psonā. Item
vt q̄ relatio nō distinguat aliqua r̄ōe:
quia vnus et idem punctus est p̄nci
piū r̄ finis. respectu diuersarū linea
rum. ergo si iste relationes nō sunt di
stinctiue: p̄f̄ sicut p̄ nec paternitas r̄ fi
liatio. Si dicas q̄ nō om̄s relationes
distinguit sed solum mutue. vt p̄nci
piū r̄ p̄ncipiatū. finis et finitū. Contra
pater r̄ filius se h̄nt vt intelligēs et ī
tellectū. vt dicit Ansel. sed idē nō pōt
esse intelligēs r̄ intellectū. ergo r̄c.

Item maior est repugnātia in h̄z
q̄ in relatiua. sed albedo r̄ nigrēdo q̄
sunt p̄traria non faciunt distinctioem
circa p̄trū. q̄ idē pōt modo esse albu
modo niger. ergo multo fortius vn̄ in
diuinis modo erit pater modo filius.
Item queritur quare potius relatio
nes faciunt distinctioem p̄sone q̄ eētē
cū eque h̄z possint esse plures essentie
vel nature ī vna p̄sone sicut ec̄ d̄uerso.
R̄. dicendū q̄ gñatio ī diuinis sit
cot̄ ostensum ē. facti realem distinctio
nem inter generantem et generatum.
nō rationalem vel intellectualem sicut
sicut dicit Sabellius. r̄ realem quātū
ad personam nō quātū ad eētā. sicut
dicit Arrius. Qd̄ sic p̄. Gñatio ī crea
turis dicit emanatiōem p̄ modū actiō
nis siue mutatiōis. ī deo emanatiōem
p̄ modū relationis. In quātū talis emana
tio dicit distinctioem ī persona. Ra
tione emanatiōis est distinctio. q̄ si
cur dicit Ansel. Nec intellectus capit.
nec natura p̄mittit illū q̄ est ab alio. et
se illū a quo est. s̄m q̄ p̄sone d̄ aliquid
esse ab alio. Nam pater p̄natiue dis
ctur esse a se. i. nō ab alio in quantum
talis emanatio ponit distinctioem ī p̄
sone. Gñatio eī est p̄ductio p̄ueniens
tis ī natura. Rōne nature nō pōt esse
distinctio. ergo vel erit rōne suppositi
vel proprietatis. Si proprietatis. Aut
absolute aut respectiue. Non absolute
quia tunc esset distinctio ī natura. Nec
respectiue vt puta relationis. quia ī
relatione secundū se nō est motus ī crea
turis. nec origo ī diuinis. Unde filia
tio nō gñat nisi ī alio. ergo necesse est
q̄ sit distinctio ī supposito. Si r̄ōe
relationis est distinctio. q̄ nichil ad se
refertur nec ordinatur. Ratione vero
talī relationis est distinctio p̄sonalis
q̄ gñate r̄ gñari. cum dicat relationē
per modum actionis et passionis. di
cū teā ī supposito r̄ respectu suppositi
ti. Et idē q̄ relatio est inter extrema. nō
tat distinctioem. p̄ q̄ distinctio est ibi
suppositiōis. His viliis patet facti solū
uere ad obiecta. Qd̄ q̄ obiecti. pater
cōdicat filio totū qd̄ h̄z v̄ p̄ter gñati
onem r̄ gñationis distinctioem. Ip
sa enim ratio cōdicandi dat intelligere
distinctioem. q̄ nullus cōdicat sibi sed
aliū. r̄ idē ī quo distinguit nō cōdicat
Ad illud qd̄ obijctur q̄ eque s̄m
plex est persona. vt essentia. Dicendū

16 **S**implicitas essentie est qd sit in pluri-
bus, sed simplicitas suppositi est qd no
sit in pluribus. Na suppositu siue indit
dum quantum est de se. di esse qd e in
vno solo. id non est sile. **A**d illud qd
obijctur qd id e essetia et persona. Di-
cendu qd qntis sint idem non tñ fut ad
id e. qd psona e ad aliq. ideo gñatur r re-
fertur: essentia vero no. id essetia cõica-
tur. r persona distinguitur. Sicut ergo
qntis id e sit in pfe essetia r psona. tñ p
sona generat. essetia no. sic econverso.
essentia communicatur et persona non

17 **A**d illud qd obijctur de principio et
sine l pucto. pñ rñsio. qd ille no snt mu-
tue relationes. qd pprie requiruntur ad
distinctione. pñ no valet. **A**d obijct
de intelligente r intellectu. Dico qd ibi
no e relatio fm eẽ. sed fm dicit. ad hoc
autẽ qd relatio distinguat. opz qd sint re-
lationes mutue qd atr no distinguit opz
entã qd dicat relationem fm esse. **A**d
illud qd obijct de albedine r nigredine
nemcedu qd nulla e oppositio formaz
nisi pñderentur respectu eiusdẽ tps. r
impossibile e qd idẽ subiectum eodẽ tẽ
pore sit albu r nigru. relationes aut in
diuinitis simul sunt. **A**d illud qd pñs-
mo qritur. quare magis relationes fa-
ciunt distinctione in psonis qd in essen-
tia. pñ ex tã dictis rñsio. pñt et alia rõ
reddi. qd pluralitas naturarũ impedit
simplicitate psonẽ. sed no sic econverso.
qd pñ sic. Plures nature sunt in vna p-
sona. Aut ergo p gratia aut p naturam
Sicut p gñam vnionis sic qd natura vnica
cõsequitur vnitatẽ psonẽ non impedit.
Sicut si natura r. vt in petro e pluralitas
essetiar siue naturaz tñc cũ intellectu
nature pcedit psonã. et no natura ex p-
sonis sed psona ex natura sic necesse e
psona esse cõpositã. et inde est qd in di-
uinitis magis est vnitatis nature cum plu-
ralitate personarum qd econverso.

per oia equalis. sed pater est infinitus
duratione. ergo r filius. **C**itẽ intellẽs
gere se coeternũ est mētis diuine. Nũs
q el e ponere qd de nõ intelliget sit des-
factus intelligẽs. sed verbũ est coeternũ
num mētĩ intelligẽtĩ. sed verbũ est qd mē-
se intelligit. verbũ gignit. Si ergo pro-
pñssime illud est verbũ. est coeternũ
patri. et hoc e qd dicit bñs Johãnes.
In principio erat verbum. **C**itẽ idẽm
ostẽdit per impossibile. oẽ qd cepit esse
est mutatum fm substantiam. sed oẽ qd
incipit generari incipit esse. ergo om-
ne qd incipit generari est mutatum ses-
cundum substantiam. sed generatio est
de substantia generantis. ergo vbi inci-
pit esse gñatio. substantia generantis mu-
tatur. sed substantia dei patris scdm eẽ
est immutabilis. ergo generatio non
incipit in diuinitis.

Contra. Sicut se habet corruptio ad
non esse ex parte finis. sic generatio ex
parte principij. sed oẽ qd corũpñtur de-
sinit esse. ergo oẽ qd generatur incipit
esse. sed nullũ tale e eternum. ergo r c.
Citẽ quicquid producit diuina essen-
tia est ipsi pãterũ tẽpore siue duratio-
ne. ergo pari rõne quicquid pductũ de-
vna psona cũ essetia r persona sint idẽ
Citẽ in deo idẽ est suũ esse et sua dur-
ratio. s; filius h; principij essẽt. ergo
h; principij duratiois. sed qd h; prin-
cipium essẽt incipit esse. ergo r c.

Citẽ pater caret principio r caret intẽ-
tio. ergo qua rõne cõicat filio nõ habe-
re intẽtum. eadẽ rõne cõicat et nõ habe-
re principium. aut si nõ hoc. nec illud.

Citẽ. dicẽdum qd gñatio filij e eterna
tum rõne gñantis tum rõne geniti. Ra-
tione generantis propter summã r per-
fectam fecunditatem. Ratione geniti
propter summam r perfectam equali-
tatem quarum vtraz cõditio tollit ne
filius sit posterius patre sicut vñsum est
in opponendo. Alia ratio est propter
summam i vtroq; actualitatem in qua
non distat actus a potentia. nec posse
antecedere esse. **A**d illud quod obij-
ctur qd corruptio ponit terminum fi-
nalem. Dicendum qd corruptio semper
dicit variationem r mutatione r ita cõ-
uersione entis in nõ esse. et ideo ponit
terminum finalem. Sed generatio alit-
quãdo dicit mutatione. vt in creaturis
et sic ponit terminum initialem. sed in

Questio. iii.

Quõd diuina gñatio sit et
na. **A**ssic. ostẽdit hoc mō. In creaturis
operã naturãlẽ operã qd citis pñt. et
de pfectione agẽtis est. qd citissime pos-
sit operari. ergo cũ pductio filij a pfe
sit p naturã r sumã potẽtiã. qd cito fuit
pñ genuit sed fuit ab eterno. ergo r c.
Citẽ de pfectione gñationis e. vt qd
gñatur equetur generãti. ergo cũ diu-
na gñatio sit pfectissima. filius erit pñ

31
32

83 **D**ivinis non dicitur mutatione ex non ente sed emanatione ab ente. **C**Ad illud quod obijcitur quod essentia nihil producit nisi ex se. Dicendum quod sicut persona producit aliam personam, sic essentia aliam essentiam. Aliam autem creaturam essentia ex se ipsa non producit, cum ipsa sit immutabilis. Nec ex alia quod si esset quere, unde producit illam aliam, et sic necesse est in productione prima creature quod producat ex nihilo, et omne sic producit, cum habet esse post non esse, et ita intelligitur. Persona autem non de nihilo producit personam, et ideo non facit de non ente ens, et ideo nullum ponit initium talis productio. **C**Ad aliud quod obijcitur quod filius habet principium essendi. Dicendum quod principium dicitur duplex, scilicet originale et initiale. Secundum quod principium dicitur originaliter, sic filius tam quantum ad esse, quam quantum ad durationem habet principium quod verum habet ab alio. Si autem principium dicitur initium, sic dico quod nec habet principium essendi nec durandi. **C**Primum principium non aufert rationem eternam, secundum vero sic. **C**Ad illud quod obijcitur ultimum, quare pater communikat filio carentiam initium non principium patet tam responso, quia temporale et eternum differunt de necessitate per essentiam, principium et principia tam non sic, ideo non est simile hoc et illo, quia ergo quod habet initium est temporale, quod caret est eternum, ideo cum pater et filius sint unius essentie pater et filius cum habere principium et non habere dicant differentiam persone, et hec est inter patrem et filium, ideo sicut pater non communikat filio personam sed tantum naturam siue essentiam, sic communicauit ei non habere initium, sed non communicauit non habere principium.

Questio. iiii. et ultima, **U**trum generatio filii sit terminata. Et quod sic per Augustinum in libro xxxiii. q. Qui semper nascitur nunquam est natus, ac per hoc nunquam est filius, Filius ergo per generationem dicendus est filius quousque generatio sit terminata, sed verbum patris recte dicitur perfectus filius, generatio eius est terminata. **C**Item ratione ostenditur sic, productio terminatur ad productum esse, ergo generatio generatur esse, sed filius dei est generatus et natus,

ergo eius productio siue generatio est terminata. **C**Item nobilissimum est esse generatum quam generari, quod generari est via ad generatum esse, et non e converso: sed quod nobilissimum est deo est attribuendum, ergo magis debet et attribui generatum esse quam generari, ergo generatio filii dei terminatio ne. **C**Item generatione que semper est in generando, semper aliquid vel aliquis producit, sed non producit id quod productum est, sed id quod est productum ergo oportet vel quod iterum, vel quod succedat generatum in tali generatione, sed in filio dei nec est successio nec ibi iteratio, et nec continua generatio, et filii dei generatio est terminata.

CContra, Dicitur, Deus infinite et sine tempore ens, infinite et sine tempore ens, infinite et inaccessibiliter generat, ergo generatio nunquam terminatur. **C**Item ratione per hoc idem posse monstrari, eternum non habet se aliter nunc quam prius, sed semper omnino unum foviter, ergo si semper pater a principio generat adhuc generat, alioquin aliter se haberet nunc quam prius, et ita generatio eterna mutaretur. **C**Item simplex et infinitum caret omni termino, sed generatio filii est simplex et infinita, et generatio filii caret omni termino. Quod sit infinita pars, quod filius est infinitus, et iterum ipsa generatio est eterna, et eternum est duratio sine termino. **C**Item perfectior est potentia semper actu connecta quam que non semper, ergo perfectior est fecunditas semper actu generantis principium, cetera maxime cum fecunditas generandi non perditur sed perfectiatur, si ergo in deo est fecunditas perfecta, semper ergo generat, sed non generat alium nisi filium, ergo filius semper generatur. **C**Respondeo ad predictorum intelligentiam non tantum quod quodam sunt in quibus id est esse et factum esse, differunt tamen fieri et esse, ut sunt illa quorum esse est permanentes nec dependet omnino a principio producere, et hoc proximo producente in facto esse, immo habet rationem subiecti ad aliquam intrinsecam, siue per principia propria subiecti et per substantiam et accidentia innata. Quedam sunt in quibus differunt esse et factum esse, id est tamen est fieri et esse, ut sunt successiva quousque dependet omnino a principio producente existente in sua actualitate ut sunt motus et mutationes. Quedam sunt in quibus est idem fieri et esse et factum esse, ut sunt illa que habet esse permanentes, et totaliter

ter de pēdēt a principio producētē in sua actualitate p eundē modū p quē sunt in principio non tñ in se sed etiā respēctū producti. ita q̄ consimilis modus actualitatis attendatur quantum ad vtrumq̄. et talia sunt influentia siue corporales siue spūales. vñ Augu. vi. super Beñ. ad litterā dicit q̄ lumē spū nascitur. r dum nascitur est. vñ aer spū ē illuminatus et semper illuminatur. S̄r̄ oīno dicēdum de lumine spūali qd̄ est gratia. Si igitur filius dei habet esse pmanētissimū et esse p̄unctissimū principio p̄ductio vñ sui actualitate extēcti. q̄ ipse est filius et purus actus. oīno idē ē in ipso nasci r natum esse. r tō semper nascit. et semper ē natus. et spū ē et nunq̄ desinit nec cessat generari. nec pater ḡnare. Cum ergo q̄ritur an ḡnatio filij sit terminata. distinguēdum est terminatum. q̄ aut excludit impfectionē. r sic ḡnatio filij ē terminata. q̄ pfecta. cū simul. immo idē sit ḡnari r generatū esse. Si vero excludat duratiōē falsa est. q̄ semp̄ durat. Cōcedo ergo q̄ ḡnatio filij est terminata rōne desitionis. q̄ nunq̄ desinit ḡnari. sicut pbant rōnes ad secūdam partē adducte. **Ad illud** quod obicitur in cōtrarium q̄ qui semper nascitur nunq̄ est natus. dicendū q̄ p̄terū est in illa ḡnatiōe in q̄ differt a se r natus esse. sed nō talis est ḡnatio diuina sicut q̄ ḡnatio diuina intelligitur p̄ generationē creaturā. r in creaturis de p̄fecto nato nō d̄ nasci. sed natus esse. ideo vult Aug. q̄ melius d̄ filius natus esse. q̄ intelligibilis esse. nō q̄ ei non p̄ueniat nasci. **Ad illud** quod obicitur q̄ producti terminatur ad productum eī r s̄r̄ nobilitus est generatum esse q̄ generari. dicendū q̄ omnia ista tñ habent locū vbi dist̄ fert generari r generatum esse. In illa autem generatione locum non habet. **Ad illud** quod vltimo obicitur in generatione que semper est in generatione. Soluendum est per in terem p̄tionem. non enim est verum q̄ generatio sp̄ ens sp̄be nouo aliquid producat. quia radius semp̄ ouit a sole nec tñ semp̄ eius p̄ductio iteratur. nec succedit h̄ a sua origine p̄tinuatur in esse.

Distinctio .x. De eterna p̄cessione spū sancti quātū ad p̄sonam q̄ p̄cedit.

Munc post filij eternitatem de spū sancto quātū deo d̄cōnante r̄c. Supra agit maḡ ḡ de ḡnatiōe filij. h̄c agit de p̄cessione spū sancti. Et quia gemina est p̄cessio sp̄itus sancti. eterna et temporalis. primo agit de p̄cessione eterna

Probat auctoritate Augu. q̄ spū sanctus p̄cedat vt amor p̄ris r filij. a

Munc post filij eternitatem de spū sancto quātū deo donāte videre p̄cedit differam. Spiritus sanctus amor est siue charitas siue dilectio patris et filij. **Uñ au. i. xv. li. d̄ tri. ait. Spū sanctus nec p̄ris ē soli.**

secundo de tēpo rali. j. dist. xiiij. Pietrea dicit ḡt̄ anōtādū ē q̄ gemina ē p̄cessio spū sancti r̄c. Et qm̄ p̄cessio spū sancti trip̄t p̄t cōparari. s̄ ad p̄sōas ad quā est. r ad p̄ncipis us a quo ē. r ad ḡnatiōē a qua differt. ideo hec ps h̄ tres. In q̄rū p̄ma maḡ agit de p̄cessiōe spū sancti quātū ad p̄sonā q̄ p̄cedit. In sc̄da q̄rū ad p̄ncipis a q̄. j. di. xi. h̄c d̄ d̄ ē spū sancti r̄c. In tertia vero agit de sc̄sa p̄ p̄d̄ s̄ nē ad ḡnatiōē a q̄ dist̄guis. j.

Dist. 1.

Aug.

distinctio. xiiij. Post hec p̄siderandū est quātū a talibz q̄les nos sumz. J̄tē: p̄ila ps p̄ter p̄sentē distinctionem h̄z q̄t̄noa partes. In p̄ma d̄t q̄ spū sanctus p̄cedit vt amor siue charitas vel dilectio. et hoc probat auctoritate Aug. In sc̄dave ro. q̄ h̄c erat dubiū q̄ spū sanctus erat charitas mouet questionē r soluit ibi. Et tō q̄rendū vtrū deus pater. In tertia h̄o solutionē p̄ auctoritate cōfirmat. tum quantum ad distinctionē que est p̄ cōdem acceptiōē r p̄opriā. tum etiam quantum ad veritatem. ibi. Pluribz exemplis doceri r̄c. In quarta p̄o r̄ vltima p̄dicte solutionis assignat r̄ctiōnem. ostendens q̄ spiritus sanctus p̄ p̄te d̄catur charitas sit nomen com̄ mune. et hoc ibi. h̄c notandum est q̄ sicut spiritus sanctus in trinitate. a Spiritus sanctus amor est siue charitas. Queritur vtrum charitas dilectio

esse different. et sic videtur per p[ro]p[ri]o
do. dicentem. Amor est rationalium et
rationalium. dilectio rationalium.
tantum. Sed cōtra Dionys. de diu. no.
c. iij. Mibi videntur theologi commu
ne quid dicere dilectionis et amoris
nomine. et ibidem reprehendit distin
guentes dicens q[ue] faciunt vim in leui

b[us] fontis qua;
si nos non poss[um]us
quattuor
per his duo. et
patriam per na
talem soluz signi
ficare. Respo
deo. Aliq[ui]d vo
luerunt dicere
q[ue] differunt q[ue]
dilectio dicitur
illa pp[ri]e que
est ex voluntate
te ordinata. sed
amor est affe
ctio libidinosa
sed hec distinc
tio est contra
Dionys. et con
tra Aug. super
Job. et 3 cano
nem sacre scri
pture. q[ui] d[omi]n[us] h[ic]
mo questuit a
petro. Simon
toāns diligis
me. et postea di
xit amas me. et
ita p[er] eodē acci
piuntur. et h[ic]
differētiam re
phēdit Dionys.
p[otes]t t[ame]n nihil o
min[us] aliā diffe
rētia assignari.
Quāvis enī de
vna et eadē pos
sint dici affe
ctione s[ed] aliā et
aliā rōne. Amor

est affectus ad hessionē respectu amari
U[bi] d[omi]n[us]. amorē mutuū dicitur dilectio
h[ic] p[ro]p[ri]a h[ic] addit electionē. v[bi] dile
ctio ex diuersis electio U[bi] Lact[antius]. v[bi] dile
ctio ex me[is] electio ex milib[us]. charitas autē
p[ro]p[ri]a illa addit magnā app[er]tationē.
H[ic] enī d[omi]n[us] q[ui] d[omi]n[us] magni p[er]c[us]i est imat[us].
Et q[ui] ap[osto]lus in ep[istola] suis vocat fideles

charissimos. s[ed] ad I[er]osol[imitan]i. et cetera.
b[on]e p[ro]p[ri]e verbum dei est dei sapia d[omi]n[us].
dubitat de hac voce p[ro]p[ri]e. q[ui] aut accipit
tur p[ro]p[ri]e. q[ui] solit p[ro]uenit aut p[ro]p[ri]e. q[ui] ap[osto]l[us].
p[ro]p[ri]e. q[ui] si solit. hoc ē fallū q[ui] sapia nul
lo mō d[omi]n[us] p[ro]p[ri]e t[ame]n p[ro]p[ri]e. Si p[ro]p[ri]e q[ui]
approp[ri]ate. hoc m[od]o h[ic] fac[er]e ad p[ro]p[ri]e q[ui]
magis vult inq[ui]rere. p[ro]p[ri]e t[ame]n sp[irit]u s[an]c[t]i nō

us ipsa trinitas
q[ui] et ipsa nō tres
d[omi]n[us] sed vn[us] ē de[us]
Ad q[ui]d Aug. i eo
dē lib. ita dicit.

Nescio cur sicut
sapiētia et pater
d[omi]n[us] et fili[us] et sp[irit]u s[an]c[t]us
sanct[us] et s[an]c[t]i om
nes nō tres: sed
vna sapia est. nō
ita et charitas di
cat p[ater] et filius et
sp[irit]u s[an]c[t]us. et s[an]c[t]i
om[ne]s vna chari
tas. Nō iō t[ame]n q[ui]s
q[ui] nos icōueniē
ter estimet cha
ritatē appellare
sp[irit]u s[an]c[t]u[m] q[ui] et de
us p[ater] et deus et
filius p[otes]t chari
tas nūcupari si
cut p[ro]p[ri]e ver
bū dei etiā sapiē
tia dei d[omi]n[us] cū p[ater] et
f. i. sit sapia. Si
ergo p[ro]p[ri]e aliq[ui]s
horū trium cha
ritas nūcupari

b[on]e p[ro]p[ri]e ver
bū dei etiā sapiē
tia dei d[omi]n[us] cū p[ater] et
f. i. sit sapia. Si
ergo p[ro]p[ri]e aliq[ui]s
horū trium cha
ritas nūcupari

ostendit q[ue] est p[ro]p[ri]e. i. ea. di. h[ic] v[bi] q[ui]d
inceptim[us] ostendere te. v[bi] ex hac autori
tate nō h[ic] q[ue] charitas sit p[ro]p[ri]e. sed so
lū q[ue] approp[ri]atū. Sed i[st]e er aliis ver
bis Aug. h[ic] q[ue] charitas nō solū app[ro]p[ri]a
patū s[ed] et p[ro]p[ri]e. p[ro]p[ri]e. f. i. Ad ill[ud] q[ui]d obij
cit q[ue] charitas approp[ri]at p[ater]. d[omi]n[us]
q[ue] charitas h[ic] duplicē p[ro]p[ri]at[ur] ad v[bi]

approp[ri]atū. Et
it[em]. Charitas
v[bi] magis app[ro]p[ri]a
p[ro]p[ri]ari p[ro]p[ri]e s[an]c[t]i q[ue]
d[omi]n[us] illa p[ro]p[ri]a. cha
ritas p[ro]p[ri]e ē q[ue] J[er]o
hoc v[bi] p[ro]p[ri]e. Rich.
q[ue] amor g[ra]t[us] est
in p[ro]p[ri]e in. f. i. s.
debitus. in filio
et v[bi] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
t[ame]n. ergo cū cha
ritas dicat amo
rē gratitū. d[omi]n[us]
ergo approp[ri]a
ri p[ro]p[ri]e. C[on]tra. di
cētū q[ue] nō om[ne]s
moda s[an]c[t]itudo.
sed in hoc est s[an]c[t]i
militudo. nā cō
grue p[otes]t app[ro]p[ri]a
p[ro]p[ri]ari manente
p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
vel significatio
nis. p[otes]t s[an]c[t]i as
q[ui]d nomē simul
dicit p[ro]p[ri]e t[ame]n
et p[ro]p[ri]e t[ame]n ma
nente vnit[ate] p[ro]p[ri]e
et s[an]c[t]ionis.

tamen ē de se
cōe. et tamen ē hoc
nomē charitas
Al[ia] p[otes]t dici q[ue]
charitas ē cōe et
p[ro]p[ri]e et app[ro]p[ri]a
tū. et Aug. b[on]o
ostidit q[ue] ap[osto]l[us]
atū p[ro]p[ri]e t[ame]n
ad sapiam: et p[ro]p[ri]e

ostidit q[ue] est p[ro]p[ri]e. i. ea. di. h[ic] v[bi] q[ui]d
inceptim[us] ostendere te. v[bi] ex hac autori
tate nō h[ic] q[ue] charitas sit p[ro]p[ri]e. sed so
lū q[ue] approp[ri]atū. Sed i[st]e er aliis ver
bis Aug. h[ic] q[ue] charitas nō solū app[ro]p[ri]a
patū s[ed] et p[ro]p[ri]e. p[ro]p[ri]e. f. i. Ad ill[ud] q[ui]d obij
cit q[ue] charitas approp[ri]at p[ater]. d[omi]n[us]
q[ue] charitas h[ic] duplicē p[ro]p[ri]at[ur] ad v[bi]

Sp[irit]us
p[ro]p[ri]e d[omi]n[us]
dilectio
et t[ri]ni
tas est
dilectio.

questio.

2

f. i. s.

Sp[irit]us
et p[ro]p[ri]e
d[omi]n[us] chari
tas.

3

4

virtutes alias. Et
paratur enim ut
mater. ut dicit
Ambrosius. comparatur
ut vitulus.
Illum. ut dicit apo-
stolus 1 Cor. 13.
charitas est vis-
cendum perfectio-
nis. ratione plus
mi appropiatur
patri. ratione secun-
di. s. f. Ad illud
quod obicit de
Rich. dicens. in
quod gratuitum non
dicit proprietatem
tem amorem sine
amandi. sed pro-
prietatem perso-
ne que dat et non
recipit.

debeo quod apertius
est spiritus sanctus ut
scilicet illa summa
simpliciter natu-
ra non sit aliud
substantia et ali-
ud charitas. scilicet
substantia ipsa sit
charitas et cha-
ritas ipsa sit
substantia siue i-
pse siue in filio si-
ne in spiritu sancto. et
tamen spiritus sanctus pro-
prie charitas nunc
cupat. Ecce his
verbis apte dicit
Aug. quod in trini-

tate charitas aliquando refertur
ad substantiam que communis est trium
personarum. et tota in singulis aliquando
spiritus ad personam spiritus sancti. sicut
sapientia dei aliquando per substantiam di-
uina. aliquando per filium accipitur. et
hoc in multis fieri reperitur.

Exemplis confirmat respon-
sionem. s. eadem nota proprie et vni-
uersaliter accipit.

Pluribus enim exemplis doceri
potest multa rerum vocabula et vni-
uersaliter poni et proprie quibusdam
rebus adhiberi. sicut legis nomine
aliquando simul omnia veteris instru-
menti significatur eloquia. aliquando
sunt proprie vocata lex que data est per
moysen. Multa alia suppetunt
exempla: scilicet in re apta vitanda est lon-
guitudo sermonis. Sicut hinc
dei verbum proprie vocamus nomine
sapientie cum sit verum et spiritus sanctus et proprie
ipsa sapientia. Ita spiritus sanctus proprio
vocabulo charitas nuncupatur
cum sit proprie et filii verum charitas. Scilicet
dei verbum. i. v. nigenitus dei filii ap-

te dicitur est dei sapientia. ore apostoli di-
citis christus dei virtus et dei sapientia
Spiritus autem sanctus ubi sit dicitur cha-
ritas iuueni. si diligenter Joh.
apostoli eloquium scrutemur. que cum
dixisset. Diligamur inuicem. quod ex
deus est dilectio. adiunxit. Et omnis
que diligit ex deo natus est. quod dile-
ctio deus est. hic manifestauit se
dixisse eam dilectionem esse deum que
dixit ex deo. Deus ergo ex deo est di-
lectio: scilicet quod filius ex deo proprie na-
tus est et spiritus sanctus ex deo proprie pro-
cedit. que potest eorum hic debet
m. accipe dictum esse dilectionem
merito querit. proprie enim solus ita deus
est ut non sit ex deo. et ideo dilectio
que ita deus est ut ex deo sit. non
ipse proprie est: scilicet aut filius aut spi-
ritus sanctus. Sed in consequentibus
cuius dei dilectionem commoerasset
Joh. quia dilexit nos et hic hor-
tatur esset. ut nos inuicem diliga-
mus. atque ita deus in nobis ma-
neat: quod vniuersam dilectionem deum
dixerat stativolens de hac re ar-
guitur aliquid eloquii. inquit. In hoc
cognoscimus quod in ipso manet
et ipse in nobis. quod de suo
spiritus dedit nobis. Spiritus itaque san-
ctus deus dedit nobis. facit nos in deo
manere. et ipse in nobis. hoc autem
facit dilectio. Ipse est ergo deus dile-
ctio. Deus ergo spiritus sanctus qui pro-
cedit ex deo significatur ubi le-
gitur. deus dilectio est. et dile-
ctio ex deo est. Ecce his verbis
aperte dicit Aug. spiritus sanctum
esse charitatem patris et filii et ita
quod sermonem perduxit ut videat di-
cisse spiritum sanctum si
solum esse dilectionem
patris et filii que se in-
uicem et nos diligunt

Joh. 4.
Filius pro-
prie deus
spiritus sancto
testimonium
querit et in-
uenit ubi
dicitur esse
charitas.

¶ Spiritus sanctus est
dilectio que patris et fi-
lii se inuicem et nos
diligunt. Querit

utrum pater et filius diligant nos spiritus sanctus. Ut et se diligat spiritus sanctus quod dicitur dist. 32. ubi istam quod non spiritus sanctus mouet, sed prima pars est ois falsa et improba. Cum enim dicitur pater et filius diligunt nos, etc. constat quod verbum diligendi tenet essentialiter. Si diligat spiritus sanctus se spiritus sanctus Et iterum dicit Augustinus, quod hoc nullo modo conceditur, pater diligat se, etc. quod diligat se tenetur essentialiter, et similiter in proposito. **C**oncedo, quod quidam dicunt quod ablatius ille exponitur per hanc propositionem per cum accusativo id est spiritus sanctus, et regula est quod hec propositio per cum verbis transitivis dicitur sub auctoritate cum absolutis autem auctoritate. Unde cum diligere sit transitivum sensus est quod pater et filius diligunt nos per spiritus sanctum quasi diceret, pater operatur per filium. Sed hec expositio non conveniens, quod similiter potest dici pater filius puniunt sine ois dicit nos, etc. quod non vult dicere Augustinus. Propter ea notandum quod

sed etiam qua diligimus deum. Sed utrum ipse sit charitas qua nos diligimus deum, in sequenti explicabitur. **N**unc vero quod in cepimus ostendere cur remus, scilicet spiritus sanctus dilectio sanctorum esse sive amoris patris et filii quo, scilicet pater diligit filium et filius patrem. De hoc hieronymus super xliij. psalmi. Spiritus sanctus nec pater est nec filius sed dilectio quae habet pater et filius in patre. Augustinus quoque in vi. libro de trinitate ait. In omnibus equalis est pater filio, et est unus eiusdemque substantie. Qua propter et spiritus sanctus in eadem unitate substantie et equalitate consistit. **S**iue enim sit unitas amoris sive charitatis manifestum est quod non aliud duorum est quod vterque coniungit quo genitus a signante diligitur.

genitorem quod suus diligit. Sicut non participatione sed essentia sua, neque dono superioris alicuius, sed proprio suo servantes unitate spiritus in vinculo pacis. Ecce hic habes spiritus sanctum esse quo filius diligitur a patre et pater a filio, et quod illi duo servant unitate pacis. Spiritus ergo sanctus ut ait Augustinus in eodem corde est aliud patris et filii quicquid illud est. At ipsa communio consubstantialis et coeterna est, quasi amicitia convenienter dici potest dicat sed aptius dicitur charitas: et hec quoque substantia, quod deus substantia est et deus charitas est. **T**ria ergo sunt et non amplius, unus diligens eum qui de illo est, et unus diligens eum de quo est, et ipsa dilectio. Que si nihil est quomodo deus

diligere aliquando tenet potest essentialiter ut cum dicitur pater et filius diligunt se aliquid pure non rationale, ut cum dicitur pater et filius diligunt se spiritus sanctus in sancto sicut patebit. Aliqua de partem essentialiter partim notionaliter. Sicut cum dicitur deus diligit nos, etc. et ex hoc patet, quia id est est patrem et filium diligere nos, etc. sed spiritus sanctus nobis mittere sive inspirare, mittere sine inspirare sunt importat actus notionales et essentialis, quod sensus est quod spiritus sanctus producat et donum eius nobis conferunt, unde dicitur simul, etc. productionem et gratie collationem, et quibus respectu actus essentialis non recipiat habitudo ablativus recipitur est ratione notionis, sicut hic patet dicit se suo verbo dicit creaturas verbo, simili modo intellegendum est in proposito, **C**oncedo siue enim sit unitas, queritur quid dicat per hoc nomen unitas, aut unitas dicit unitas sem essentialis, aut notionalis, aut personalis.

Hieronymus

6

7

Ad essentialē q̄ t̄c nō esset amboꝝ s̄z
erū. Ad notionalē. q̄. s̄. nō est cōis

spratio. Ad p̄o
nalē q̄ p̄ r̄ filij
nō s̄c̄pnū i p̄o
na J̄c̄ q̄rit quō
hec distinguatur
vntas / sc̄tias /
charitas. R̄n.
v̄dm: q̄ vntas
p̄sonalr̄ tenet.
S̄z attēdēdū q̄
vntas altiquoz
d̄f dupl̄r. Aut q̄
altq̄ sunt vntū
s̄c̄ p̄ris r̄ filij n̄
est vntas p̄o
nalis. Aut q̄ all
qui s̄c̄ vnti: et
sic p̄ r̄ filij vnt
ca p̄sona vniun
tur / sicut p̄sona
sp̄s̄cti q̄ est a
mor: r̄ vinculuꝝ
nectēs. Ad illō
q̄d q̄rit quō dif
fere illa tria d̄f
cēdū: q̄ vntū ad
dit sup̄ia alterū
Ad vntas dicit
cōditionē om̄is
amoris: q̄m̄ ois
amor est p̄s̄vnt
tina. Sc̄tias d̄f
cit cōditionē a
moris casti con
trahibidinosū q̄
nō ē par. Char
ritas dicit cōdi
tionē amoris p̄
cipit. Id est cha
ritas d̄f q̄ ē a
mor: testimabilr̄
habens charuz
amatam.
C̄s̄ntiq̄ nō
p̄ticipatiōe: v̄f
nō h̄n̄ dicere q̄
seruare vntatē
sp̄s̄ est p̄d̄ce
re. s̄. ergo sc̄ōz
hoc p̄ r̄ filij. s̄.
s̄. sua eētra p̄d̄
cūt: r̄ ita v̄f eēn
tā spirare. J̄c̄
d̄f. etiā s̄c̄lū q̄

dilectio est? Si
nō est suba: quō
deus suba est?
Rationē p̄
dicte respōsiōis
assignat: oñdēs
q̄ sp̄s̄sanct⁹ p̄
p̄rie dicat chari
tas q̄uis chari
tas sit nomē cō
mune.
C̄hic notādū ē
q̄ sicut sp̄s̄sc̄s
i trinitate sp̄ar
d̄f charitas: q̄ ē
p̄ris r̄ filij vno:
ita r̄ nomē tenet
p̄p̄e q̄d p̄ri r̄ fi
lio cōit q̄dāmō
cōgruit. Unde
Aug. i. xv. li. de
tri. Si charitas
inq̄t qua p̄ dili
git filij: et patrē
diligit filij iessa
bilē cōmunionē
demonstrat abo
rū. q̄d cōuenien
ti⁹ q̄ v̄t ille pro
p̄rie dicat chari
tas: q̄ sp̄s̄ ē. cō
mūnis ambob⁹
hoc ei san⁹ cre
dit et intelligit.
v̄t nō solū sp̄s̄
sanct⁹ charitas
sit in illa trinita
te. Sed nō fru
stra p̄p̄rie chari
tas nūcupat p̄
pter illa q̄ dicta

d̄f nō participatiōe. q̄ p̄ r̄ filij parti
cipatiōe spiratiōis seruāt vntatem.

sūt sicut nō sol⁹
in illa trinitate.
v̄t sp̄s̄ ē v̄t san
ct⁹. q̄ r̄ p̄ spiri
t⁹ r̄ filij sp̄s̄. et
p̄ sc̄tū. r̄ filius
sc̄tū. et t̄n̄ ipse
nō frustra dicit
spiritussanctus.
Qui em̄ est cō
mūnis ambob⁹
id vocat ipse p̄
p̄rie q̄d abo cōi
ter. Alioqn̄ si in
illa trinitate so
lus sp̄s̄sc̄s est
charitas profes
cto et filius non
sol⁹ p̄ris. sed et
sp̄s̄sc̄tū filij iue
nitur. Aut enim
Apostol⁹ de deo
patre. Translu
lit nos in regnū
filij charitatis
sue: si ergo non
est illa trinitate
charitas dei ni
si spiritussanct⁹:
filius est etiam
spiritussanct⁹.
Sed q̄ hoc ab
surdissimum est
restat v̄t non so
lus ibi sit chari
tas spiritussan
ctus: sed pro
pter illa de qui
bus satis disse
rui / prop̄rie sic
voeatur.

C̄R̄n. v̄dm: q̄
Aug. vult oñde
re duplicē mo
dū vntatis eē
inter p̄rem et fi
liū q̄ est inf̄mē
bia x̄pi. s̄. nature
et volūtatē sed
differētē: q̄ in
notis ē vntas
nature p̄ p̄tici
pationē vnt⁹ cō
mūnis eēntie: s̄
nō sum⁹ ip̄a eēn
tia. p̄r ei r̄ filij
nō participant
eēntiā. q̄. diuers
sū: imo sūt ip̄a
eēntia / sicut i nos
bis est cōformis
tas volūtatē p̄
vntū rei q̄d vnt
nos: s̄z p̄ r̄ filij
vntū nō donō
accepto ab alio
s̄z ip̄o p̄p̄uo: et
sic patet r̄h̄o: s̄
f̄ Qui enī est
cōis abob⁹. C̄ō
tra. ergo sc̄dm̄
hoc pari r̄ d̄e. s̄.
d̄f d̄e. p̄p̄e cum
d̄e: sit cōe abo:
h̄ R̄n. d̄ōz q̄ e
duocatio ē i cōi
tate. Ad Aug. n̄
vocat cōe q̄d ē i
pl̄ib⁹ r̄ d̄ pl̄rib⁹
b⁹: s̄z q̄d a pl̄ib⁹
et ita cōe d̄r ma
gis a cōione q̄
a cōitate: v̄t fiat
v̄t i verbo sicut
sit iter vntōnē
vntatē. Et q̄m̄
charitas nō t̄m̄
dicit cōitate: q̄
i pl̄rib⁹: s̄z cōs
munionē p̄ vnt
tatē distinctōrū
id q̄uis dicatur
essentialiter po
teit t̄n̄ n̄b̄lōm̄
n̄ dicit p̄d̄atr.
R. l.

ix

ix

Dicitur enim eo
 quod dicitur
 despitit sancto:
 in hac parte duo
 principaliter que
 runtur. Primum quod
 ritur de modo pro-
 cedendi ipsius spi-
 ritus. Secundo de proprietate ipsius.
 Circa primum queruntur tria. Primum
 est utrum in diuinitis sit necesse ponere
 personam procedentem per modum li-
 beralitatis. Secundum utrum sit nec-
 esse ponere personam procedentem
 per modum amoris. Tertium si sit nec-
 esse ponere personam procedere per
 modum mutue charitatis.

Questio. i. Quod sit necesse po-
 nere personam
 procedentem per modum liberalita-
 tis. ostenditur hoc modo: perfectior est
 dilectio mutua quam reflexa: et perfectior
 adhuc mutua dilectio quam non dilectio: quod
 talis. si non comunicata: videtur sapere
 re amoris libidinosum. ergo si in deo est
 summa dilectio: et summa dilectio
 et summa beatitudo: non est ibi persona que
 mutuo non amet: nec cui amor mutui
 non dilectio: sed dilectio amoris mutui est
 liberalitatis. § 7c. ¶ Item in his inferioribus
 duplex iuentur modus produendi nobis.
 scilicet per modum nature: et per modum voluntatis: per
 modum emanat filia pre: secundo modo
 donum a datore. Sed quod non nobilitat est
 in creatura est attributivum deo. § 7c.
 ¶ Item in deo est ponere naturam et vol-
 untatem: et sicut naturam perficit secur-
 ditatis: ita voluntatem summa liberalitas:
 sed natura perfecta secundum ditatem persona pro-
 ducit aliam personam. ergo pari ratione volun-
 tate perfecta liberalitate producit aliam per-
 sonam. et sic. 7c. ¶ Item omnes creature a
 deo procedunt per cognitionem et volun-
 tatem: sed ante creaturam productionem
 non ponere fuit in diuinitis emanationem
 per se ab eterno in quo pater omnia stenda
 disposuit. ergo pari ratione necesse fuit
 emanare personam in qua omnia vellent et do-
 naret: sed talis procedit per modum libera-
 litatis. ergo 7c. ¶ Contra. non est similis
 modus produendi creaturis respectu
 dei et in personis. Nam creature sunt extrin-
 secus: persone vero in essentia unum: sed
 extrinsecus creaturam a deo est per modum
 liberalitatis: ergo non est ponere personam
 hoc modo procedere. ¶ Item. extrinsecus per mo-

dum voluntatis ab aliquo non assimilatur
 in substantia produenti: nec equatur
 nec necessario producit: sed persona si pro-
 cedit in diuinitis est in substantia similis
 et in potestate equalis: nec potest esse al-
 iter habere. ergo 7c. ¶ Item. in his inferio-
 ribus non tamen sunt ista principia nobis
 illa. scilicet natura et voluntas: perfectior ratio
 sine operas partem: ergo si ponitur
 due persone his duobus modis proce-
 dentes debet poni tertia que tertio mo-
 do procedat: sed illa non ponitur. ergo nec
 per modum voluntatis ponitur aliqua pa-
 ri ratione. ¶ Item. quanto pluribus dilectio
 dilectio tanto perfectior: quod bonum
 in commune deductum pulchrius eluces-
 cit. ergo non solum est ponere tertiam per-
 sonam cui amor: secunde dicitur: sed es-
 tiam quartam: cui amor comunicetur
 tertie: et sic in infinitum. sed hoc est im-
 possibile in diuinitis: ut ostensum est su-
 pra: ergo est stare in prima persona pro-
 ducente. ergo non est persona proce-
 dens per modum liberalitatis. ¶ Respon-
 dicendum: quod sicut probatum est in di-
 uinitis est ponere tertiam personam pro-
 cedentem per modum liberalitatis que
 dicitur donum. Et ratio huius est per-
 fectio dilectionis: perfectio emanationis
 et perfectio voluntatis: quia existit
 te liberalissima non potest non produ-
 cere personam: sicut natura existente
 secundissima non potest non produ-
 cere personam. et hec est ratio propria hu-
 ius emanationis. ¶ Ad illud quod obij-
 citur in contrarium: quod creature eman-
 nant per modum liberalitatis. dicens
 dum quod per modum liberalitatis eman-
 nare est dupliciter. Aut sicut volentem.
 Aut sicut ratio volendi. Sive sicut da-
 tum: sive sicut ratio donandi. Primum
 modo emanat creature que sunt extra.
 Secundo modo emanat tertia in
 trinitate persona. Quia ratio volendi
 et donandi est intrinsecus perfectio: sive
 voluntatis. ¶ Ad illud quod obijcitur: quod
 voluntas non est principium assimilans
 nec necessario emanans: dicendum quod
 voluntas sine liberalitas dupliciter est
 principium. Uno modo distinctum in
 natura: et sic non assimilatur in substan-
 tia. Alio modo comunicante naturam: et
 sic in substantia assimilatur: quoniam et
 quod persona sic procedit per modum li-
 beralitatis: ut comunicetur natura: ideo
 similis est in substantia quibus se

modus procedendi non sit p modum sic
militis. et sic pater illud. Ad illud qd
obijctur quare non procedit aliqua p
sona per modū rationis: dicendum q
ois modus producēti nobilitas ad istos
reducitur duos: quia omne agens aut
agit naturaliter aut per voluntatam.
Agens enī per violentiā aut per fortu
nam est agens imperfectum et modus
producendi minus nobilitas. Unde rati
o non distinguitur contra naturā et
voluntatē quantū ad modum agendi.
et ideo nō est persona salū modo proce
dens. Sed tamē hoc non videtur ple
ne solvere: qz nos distinguitur in his
creaturis egressum per modum libe
ralitatis. ab egressu p modū artis pro
pterea dicēdū q processū p modū libe
ralitatis ē dupliciter: aut sic rō liberalita
tis sine ipa liberalitas: aut sic liberali
fctū sicut i arte. aut sic ipaarsive rō
artificiēdi. aut sicut artificiatū. et pmo
mō pōt cadere i diuina persona. secun
do modo non. et primo modo procedit
filius qui est verbū et ars piena omnī
rationū vniuersum. sed iste modus eman
andi non distinguitur a modo emanā
di per modum nature. qz emanat vt oī
no similis et per modum similitudinis
perfecte. Alius autē modus non potest
esse. qz duas personas necesse est cōica
re in eadem natura. et qz necesse est q
ois modus emanādi qui est in diuinitas
sit per modum nature principaliter vt
illa cōicante. vnde cū processus p mo
dum voluntatis posset esse intrinsecus
sic procedit amor ab amante. Per mo
dū vero artis semper est extrinsecus:
inquantum huiusmodi. ideo impossibi
le est q cadat in deo respectu persone
sed cadit solum respectu creature.

Ad illud qd vltimo obijctur si ē po
nere tertiam personā ob cōicationem.
pari ratione et quartā: dicendū q oīs
ratio et natura p cordat q non fiat per
plures qd potest sufficētissime fieri p
vnum: alioquin esset tibi superfluum.
Si ergo mutua dilectio nō pōt esse mi
nus q ad vnu. et cōicatio illi mutue nō
min⁹ q ad vnu et i vno est mutua dile
ctio. et i altero mutue dilectiōis cōica
tio pfectissime. cū vtrūqz accipiat totū
infinite. patet q non est vltra pcedere
sibi est stare. Unde ipsa eadem ratio q
ponit psonarum pluralitatem aufert
infiniteatem et ponit trinitatem.

Questio .ij. Utrum in diu
inis sit necesse
ponere personā pcedentē per modum
amoris sine charitatis. Et q sic videt
Non est enim pfecta cognitio sine dile
ctione. ergo nec perfectū verbum sine
amore. ergo nec pfecta emanatio pers
bi sine emanatione amoris. q necesse ē
ponē emanationē p modū amoris. qz
Item amor ē donū i q alia dōa donā
Filiū ei qpe donat nisi er amore. si q p
sōa pcedit p modū liberalitatis: cū ipsa
pcedat nō p aliud. sed per se. ergo per
modum amoris sine charitatis. Item
ois et summa perfectio pluralitatis est
in vnitatis. ergo r distinctionis est vniōne
sed inter omnes vniōnes que sunt iter
ditates summa et tocūdistima est vniō
charitatis. si ergo est tibi distinctio. est
vniō. et si vniō est charitatis est eman
natio. Item spūssctus in nobis exte
rius et habitans facit nos similes illi
sūme trinitati sicut dicit dñs. Joh. v. ij
vt sint vnum sicut et nos. sed spūssctus
sanctus in nobis existens producit pat
mo amorem charitatis Rom. v. Charis
tas dei diffusa est in cordibus nostris.
et. ergo necesse est in illa summa trini
tate reperiri per patris emanationem
charitatis. Sed contra. persone diu
ine sunt ipostasēs perfecte. vt pater et fi
lius. nullus autē amor dicit ipostasim s
ctus proprietatem sine habitum. ergo
nulla persona in diuinitis procedit per
modum amoris. Item amor est eius
in quo requiescit affectus. ergo semp
accipitur vt in alium tendens. s oīs p
sona est in se perfecte ens et distincta
ergo nulla persona procedit per modū
amoris. Item non ob aliud ponitur
in diuinitis emanatio per modum amo
ris nisi quis pater amat filium. cum er
go filius amet spiritum sanctū pari rati
one. erit ponere pterioream personā
emanantem per modum amoris. et sic
in infinitum et hoc est incōueniētia. ergo
et. Item cū in natura intellectuali
ex parte motiue potentie sit accipere
inascibilem querespicit honorē. sic cō
cupiscibilis amorē. Questio est quare
in diuinitis nō accipitur persona scdm
actū inascibilis. sicut scdm actū cōcu
piscibilis. Item cū sint alie affectiōes
in aia vt gaudium spes et hmodi. quare
solum p modū amoris procedit perso
na in diuinitis. Si ita dicas q amor nō tenet

16

17

18

rationem affectionis. tunc obiecto. qz
 sicut amor diuinus non est affectio. ita
 nec gaudium. **C**irca cū sint alij habi-
 tus in aīa ipostates cōplementum. cur-
 tusmodi sunt. s. dona spūscī. vt intelli-
 gentia: et sapia. quare magis procedit
 persona per modum amoris q̄ p̄ mo-
 dum alterius habitus q̄ si non altus:
 nec iste debet poni. vt videtur. **R**e-
 spondeo dicendum: qz sicut probatum
 est supra. necesse est aliquam personaz
 in diuinis procedere per modum libe-
 ralitatis. et illam dicimus spūsanctuz
 hanc autem necesse est procedere per
 modum amoris. quia sic ponatur in di-
 uinis emanatio per modum voluntas:
 tis: necesse est qz inter omnes sit prima
 et nobilissima. emanatio autem p̄ mo-
 dum amoris est huiusmodi. quod patz
 si respiciamus in anima. Affectio entis
 amoris est prima inter omēs affectio:
 nes: et radix omnium aliarum. sicut di-
 cit Augu. in pluribus locis. maxime i
 ruij. de trinitate. Et ista affectio nobilissi-
 ma est inter omnes. quoniam plus tenet
 de ratione liberalitatis. Unde hoc
 est donū in quo oīa alia dona donantur.
 et in quo consistūt omnes delictie
 substantie intellectualis. vnde nihil i
 creaturis est: considerate sic delictiosū
 sicut amorem mutuum. et sine amore
 nullie sunt delictie. ppter hoc dicit phi-
 losophus qz amicitia aut est beatitudo
 aut non sine beatitudine. Si ergo ema-
 natio est per modum liberalitatis i di-
 uinis: necesse fuit eē primam et summā
 et sic necesse fuit per modum amoris.
Ad illud ergo qd obijctur qz amor
 nominat habitum non substantiam. di-
 cendum qz est loqui de amore ratio-
 ne eius quod notat. et sic non dicit sub-
 stantiam. vel rōne eius circa quod po-
 nitur: et quia ponitur in deo i quo nul-
 lum est accidens: sed totum i deo sub-
 stantia est. id non dicit habitū vel pro-
 pteratē sed magis substantiam. et cum
 dicat egressum dicit ipostatim siue p̄-
 sonam. Si r̄ dicendum est de verbo qz
 ut est verbū in nobis sit accidens ē
 tñ substantia i deo. **A**d illud qd obij-
 ctur qz amor: charitatis semp̄ altum
 tendit et ita pcedit in altū et non stat in
 se. **R**ecedū qz pcedere i altū est dupli-
 citer. aut qz aliud respicit vt obiectū.
 aut qz aliud tendit et recipit. p̄rio mo-
 do bene conuenit p̄sone i diuinis. qz bñ

conuenit habere respectum ad altā per-
 sonam. vnde spūscīus est amor quo
 pater amat filium. Si autē dicatur ten-
 dere secundo modo sic non habet locū
 cum in proposito. qz qñ ego amo altū
 amor non erit a me. ita vt recipiatur i
 alto sed tñ a voluntate procedit. et qz
 est accidens. ideo nō recedit. sed in vo-
 luntate subsistit. In diuinis vero quis
 ipostatis est id in se subsistit. **A**d il-
 lud quod obijctur: qz similiter filius
 amans spūsanctum produceret altaz
 p̄sonam. dicendum qz hoc non tñ facit
 qz pater et filius producant altam p̄so-
 nam que est amor. qz se amāt. sed etiā
 qz in eis voluntas est secundissima. Ra-
 tio huius dicitur infra et illa non est i
 spū sc̄o. Philomunz tñ p̄t dicit qz fia-
 tus sit in primo amore. Nā p̄rio amore
 p̄ducto cum ille seipso amet altum. et
 ametur. non opz altum amorem produ-
 ci siue altaz personam per modū amo-
 ris. **A**d illud quod queritur quare si
 est emanatio quantum ad actum tras-
 scibilibis. Quidam responderet qz hec vō
 n̄ habet locū in substantia pure spūscī.
 tñ supposito qz sit i substantia intellectua-
 li adhuc actus eius nō competit p̄du-
 ctioni p̄sone. tum qz natura r̄ sedetur
 actum concupiscibilis. ita em̄ est v̄ns
 dex lese concupiscen tie. vt dicit Dassi.
 tñ etiā qz actus eius cōsistit aut respec-
 tu superioris. et hoc non p̄t esse vbi
 nihil est superius. aut respectu inferioris.
 et hoc s̄ nō. qz nulla ē inferioritas
 in respectu patris. nō s̄ r̄ p̄t eē i deo
 qz sic est cum quadam discōuenientia
 in victoriosa repulsione. In personis
 aut diuinis summā v̄ncionem et cōuent
 entā esse necesse est. Et sit obijctas
 qz nō oīs actz trascibilibis est respectu
 discōuenientis. qd p̄t in spe. et quia in
 beatis habet trascibilibis actū dicen-
 dum. qz vel cōsistit respectu discōueniē-
 tis v̄ncēdi. vel respectu ardui aggre-
 diēdi: et ita vel gradū vel discōuenien-
 tiam dicit. sed neutrum p̄t eē i diuinis
 personis. **A**d illud qd obijctur de
 alijs affectibus et habitibus tā p̄t r̄ si-
 fio. qz amor est affectus intimus. et pri-
 mus et nobilissimus. qz origo oīm alto-
 rum. id cōplectitur i se totā nobilita-
 tem emanationis p̄ modum liberalita-
 tis. id nulla p̄sone debuit emanare per
 modum alterius habitus cū talis mo-
 dus non sit principalis.

10

11

12

c **Questio. iij.** Utrum sit ne-
cessesse ponere
tercia psona pcedere p modis mutue
charitatis. Et qd sit videt Johā. xvij.
Ut sint vni sicut et nos. dōmīn⁹ orat
petit discipulis vnitate non nature:
sed dilectionis per conformitatem ad il-
lam summā vnitate. sed mēbra xpī vni-
untur per amorem mutuum. & in diu-
nitate est exēplar hui⁹. sic. tc. **Itē** hie
ronim⁹ super ps. cxiij. Spūssct⁹ est as-
mor quē hz pf in filium ⁊ filius in pa-
trē. ergo est amor mutus. **Itē** rōne
ostēditur hoc ipsum. qd pfectior est ob-
lectio qm̄ est mutua. qd si nō est mutua
ex altera parte claudicat. sed in illa di-
lectione est summa pfectio ⁊ nulla clau-
dicatio. ergo. tc. **Itē** qd non amat vt
cissim amantem se recte et liberaliter.
aut est iniquus aut ingratus: cū ergo
in diuinitis nulla sit iniquitas. nulla in-
gratitudo. necesse ē ibi eē amozē mutu-
um. **Cōtra.** si est amor mutus. ergo
fili⁹ in patrem. et patris in filium. & pa-
ter aliquid recipit a filio quod absurd-
um est. **Itē** qui amat amātem facit
qd dō. qd hoc est debitum qd repēdens
dum est. & si est in diuinitis amor mutus:
us. ergo est debitus. ergo nō est libe-
ralissimus qd absurdum est. **Item**
nullus amor mutus est amor vnicus.
hec per se nota est. ergo. si. s. s. est amor
mutuus vnicus non est amor. **Item**
si amor est mutus. ergo est amor p-ri-
us ad filium. sed iste vt dicit Rth. ē amor
gratitudo. ergo sibi erit fili⁹ ad patrē.
et ille vt ipse dicit est amor deditus. &
si tertia persona pcedit per modū as-
moris gratitudo et debiti. & est amor ex
vtrorū permixtus. ergo non est amor
purus. Et iterum. cum iste amor sit fili-
us. vt qd filius sit spūssct⁹. qd vt dicit
in filio est amor ex vtrorū permixtus.
Respondeo: dicendum qd cū amor p-
fectionem delectationis et vnionis et
rectitudinis habeat ex mutualitate.
aut nō est personam ponere in diuinitis
pcedere per modum amoris. aut si p-
cedit. pcedit per modū mutue chari-
tatis. **Ad illud** qd obijcit i-
strum qd tūc filius aliquid dat pfi. dicendum qd
ex hoc qd amās p amozē sedit in amā-
tū. nihil dat et. alioqn nō darem⁹ al-
qd dō cū ipz amam⁹ **Ad illud** qd obij-
cit qd amor mutus ē debitus. dōz qd de-
bit⁹ est. qd rect⁹. & tūc amor nō considerat

debitum. Unde quāctūqz debeat. dōz
tūc debiti nō attendatur. non inuit⁹ rō
liberalitatis: immo ostenditur ratio re-
ctitudinis. **Ad illud** quod obijcitur
si mutus non vnicus. dicendum qd ve-
rum est i amātib⁹. quozū affect⁹ sunt
diuersi. nō sic est i deo. **Ad illud** qd ob-
ijcitur qd non est amor purus. dōm qd
ex vtrorū parte liberalis est. ⁊ iō oīno
purus. Et qd dicit qd est amor debitus ⁊
gratitudo. dicendū qd iste cōditiones
nō dicūt modū amandī circa amorem
sed dicunt modū emanandī siue origi-
nis circa personas.

Secundo principālī querit
tur de secūda parte. s. de
pprietate. s. et circa hoc
queritur tria. Prio que-
ritur vtrū amor siue cha-
ritas sit proprius. s. s. **Se-**
cundo vtrū spūssct⁹ sit pprie negus.
Tertio vtrū spūssct⁹ ppe sit spūss.

Questio. j. Charitas sit
propria spūssan-
cti sic ostēdit Aug. xv. de tri. Sicut in ti-
la trinitate. nō solus. s. s. est spūss. tamē
pprie dicitur spūssct⁹. ita qd ppe sit
charitas ⁊ filius charitas. tūc ppe cha-
ritas. dō illa pōsa sit ppe dō. s. **Itē**
hoc idē ostēdit p eūb ff canonic⁹ Joh.
vbi intendit proprietatē. s. s. inuenire. ⁊
ad hoc pducit sermonē qd spūssct⁹
est charitas. **Itē** rōne ostēditur illud
idem qd illud est pprie proprius psonē.
quod dō modū emanandī ipsi⁹ hz amor ē
hmdī vt pbatū est. ergo. tc. **Itē** s. s.
cū verbum se hz ad filiū. ita amor ad
spūssct⁹. sed verbi est proprium fili⁹.
ergo ⁊ amor ppius. s. s. **Cōtra** Aug.
in. xv. li. de tri. Pater est charitas ⁊ fi-
lius est charitas. ⁊ spiritus sanctus est
charitas. ⁊ simul oēs vna charitas. er-
go charitas nō dicitur pprie de. s. s.
Item: amor nō procedit alr qd amā-
do. ergo cum amor de necessitate insit
amāti. ⁊ pater ⁊ filius amādo pducāt.
s. s. impossibile vt qd ei pueniat pprie.
Aut ergo spūssct⁹ nō est persona aut
nō est amor pprie. siue non pcedit p-
modum amoris. **Item**: sicut se habz
sapientia ad filiū. ita amor ad spiritum
sanctū. sed sapientia non est fili⁹ ppius
immo appropriatū solum. ergo ⁊ amor
similiter spūssct⁹. ergo. tc. **Item**:
omne illud qd dicitur pprie ipostas
aliquam relationē ergo si amor pprie

dicatur importat relationem. Si ad amantem, ergo amans non est amor. Similiter si ad amatum, tunc & si aut non amaret; aut non amaretur, hoc autem est impossibile. **¶** Rñ, dicendum quod dilectio in divinis potest accipi et accipit necessitate essentiali, notionaliter, et personaliter. Essentialiter, quod quilibet diligit se. Notionaliter vero quod pater et filius concordant inspirando spiritum sanctum quod concordia amor sine ductio est. Personaliter vero quod ille qui producitur per modum perfectae liberalitatis non potest esse nisi amor sine defecto, unde essentialiter dicitur dicitur concordia. Notionaliter vero per concordiam inspirando, personaliter vero per perfectum in illa concordia. Huius autem exemplum potest poni in amore creato quod sponsus et sponsa se diligunt. Nam diligunt se amore sociali ad commendandum, diligunt se ulterius amore coniugali ad plene procreandam, et illa si produceret ex sola concordie voluntate amor esset, tunc autem est amatus nisi dicatur amor per emphaticum loquendi modum. In divinis vero per se proprie amor est huius ratione amoris et ipostasis. Amoris propter hoc quod ex voluntate liberalissima primo procedit per modum perfectae liberalitatis, ipostasis, quod cum distinguat a producente et non possit distingui essentialiter, distinguitur personaliter sic autem est in amore creato. **¶** Et hoc per illud quod obijciatur primo et secundo cum dicitur quod est proprietatis amatum sine producenti, quod accipit notionaliter, nam putat ab eis procedit non potest esse proprietatis sed persona distincta, unde non omnino est filius perfectus amoris creati et amoris increati, quod hinc est proprietatis, ibi ipostasis et substantia. **¶** Ad illud quod obijciatur de sapia dicendum quod non est filius, quod sapia non dicit respectum ad alium, et id semper de se dicit ad se, et est essentialiter nisi appropriet: sed amor respectus dicit ad eos quod amore necitunt, unde sicut verbum est proprium filii et non appropriat, quod connotat respectum ad dicentem, sic est amor sine charitas non tamen est appropriatum, verum est proprium, scilicet. Et sicut procedit filius a patre per modum ubi, ita, scilicet, per modum amoris, et ex hoc est sicut melius patebit infra, quod hec admittit: pater et filius diligunt se, scilicet, non autem quod pater sit sapientia genita. **¶** Ad illud quod videtur modo obijci, ad quod dicit respectum dicentis quod ad amatum per hoc quod est amantem tenet notionaliter si est factus est. Uno enim modo diligere se idem est quod concorditer spirare, hoc modo spiritus non est

amans, quod non spirat, ipse autem obijciatur de essentiali quod non dicit egressus ab amante, sed solum dicit concordiam voluntatis quae quilibet amat et amatur.

Questio. ij. Utrum spiritus vel unitas amborum. Et sic per hoc modo Augustinus, vii, de tri. Non est aliquis duorum quo uterque coniungitur, sed coniungit necesse, ergo necus non est aliquis duorum, ergo est tertia persona proprie.

¶ Item amor in creaturis est necus, sed sicut probatur est, scilicet, est amor perfecte ctissimus, ergo, et c. Quod autem amor sit necus per se per se. Amorem sine divinum, sine intellectualem unitivam distinctivam virtutem. **¶** Item spiritus sanctus sed grecos procedit a patre solum: per latinos a patre et filio. Sed quocumque sit modorum procedit univertur in spiritu ritu pater et filius, sed ille in quo univertur est necus amborum, ergo, scilicet, est necus. **¶** Item aut spiritus patris est spiritus filii aut non. Si non, ergo cum nemo sciat que sunt in homine nisi spiritus eius: qui est in illo sicut dicit apostolus, pater non novit voluntatem filii; nec filius patris, ergo si idem est spiritus amborum in spiritu univertur. **¶** Contra, non est necus nisi separatorem. Que enim non separata sunt, non indigent aliquo connectente, sed pater non est separatus a filio, nec e converso: quia filius in patre et pater in filio, ergo, et c. **¶** Item necus est in quo duo aliqui conveniunt, sed pater et filius non conveniunt in persona, ergo nulla persona est necus patris et filii. **¶** Item necit dicitur illa que conveniunt in aliquo in quo univertur. Si ergo filius et, scilicet, originatim conveniunt in patre, ergo pater est necus filii et, scilicet, non ergo, scilicet, est necus. **¶** Item necus dicitur aut quia necitatur: aut quia necitatur. Si ergo spiritus sanctus est necus, aut ergo quia necitatur aut quia necitatur. Non quod necitur, quod tunc si multum alta persona est necus, sicut pater esset necus. Si quod necitur pater et filium, ergo dat aliquid patri et filio sed hoc est inconueniens, ergo, et c.

¶ Rñ, dicendum quod necus proprie dicitur de, scilicet, sine unitas amborum. Ratio autem huius est: quia pater et filius communicant in spiritu, et ideo amborum est unitas. Et rursum ille spiritus est amor, et ideo communicant in eo: ut in una

26

27

28

D

29

amore. et quis amor propriissime nex⁹
est. ideo. s. f. proprie nex⁹ est. quia as
mor mutans est amor n⁹icus et substā
tificus. ¶ Ad illud ergo quod obijcit
in contrarium q^o non est nex⁹ nisi se
paratorum. dicendum q^o separatio di
citur tripliciter. Secundum distan
tiam et sic dicitur separatio localis. et
s^om differentia. sic d^r separatio substā. et
s^om differentiam proprietatis relative.
et sic non dicitur separatio proprie s³
distinctio. In quolibet istorum modor
rum contin⁹ g^r esse nex⁹. quia ergo
31 pater et filius sunt distincti. et ideo re
cte d^r cū connecti. ¶ Ad illud quod
objicitur q^o nex⁹ est in quo aliq^o duo
conveniunt. dicendum q^o est conveniē
tia essentialis et convenientia origina
lis. et nex⁹ p^roq^o mō pōt dici esse. et
q^ouis pater et filius non communicāt
formā l^r persona. vna tamen origina
liter conveniunt. quia vna persona ori
tur ab p^roq^o vno et eodem modo.

32 ¶ Ad illud quod obijcitur q^o filius et
spūssctūs conveniunt in patre. dicen
dam q^o convenientia originis dicitur
dupliciter. aut quia oriuntur ab vno:
aut quia ab eis oriuntur vni. Si quia
ab vno. sic non dicitur nex⁹. quia ne
x⁹ est vno consequens distinctio. sed
vntas in origine antecedit distin
ctionem. Si vero quia a duobus vni
us origo sit. cum ibi sit distinctio et cō
sequens vno. propriissime est nex⁹. et
sic est in patre et filio respectu spūssctū
cti. Aliter tamen potest dici q^o non est
simile. q^o filii et. s. f. nō eodē mō p^rdu
cunt a patre. sed pater et filius eodem
modo spirant. s. f. et iterum patris et fi
lii convenientia est in. s. f. vt in amore
cutus est neccere. sic nō cōveniunt filii
us et spūssctūs in patre. ¶ Ad illd q^o

33 obijcitur q^o nex⁹ d^r. aut q^o neccit. et.
dicendum q^o quedam sunt verba que
in voce activa significant passionē. vt
verba ad sensum p^rinentia. vt video/
audio et silis. Quedam in voce activa
significant actionē. vt facio et p^rcutio. si
militer in passiva. dicendum igitur q^o
hoc quod est neccere cum neccere di
catur spūs. q^o ab p^roq^o procedit recte
l^r voce activa passionē significat. et pas
siva actionē. et id si significat q^o aliq^o
det patri et filio. s³ q^o magis recipiat.

et vltia. Utrū
spūssctū p^r

pie sit spūs. Et q^o sic p^r hoc mō. q^o per
sona spūssctū isto nōle pp^rijssime de
signat q^o d^r. s. f. sed hoc nomē sanctus
nō coartat hoc q^o est spūs cū sit eq^o cō
mune. ergo spūs pp^rte d^r illa persona.
¶ Itē: spūs dicitur q^o spirat. sed q^o
spiratur nō g^ratur. nec e converso. ers
go cū spirari nō cōveniunt patri nec fi
lio. ergo cōveniunt. s. f. ¶ Itē: hoies cons
cordes i vno malo d^r conspiratores.
nō q^o idē cogitent. sed q^o idē malū ap
petunt. et ad idem malū vni⁹ oīum est
colligatus affectus. ergo cū spiratio a
spirazione veniat. nō dicitur spirari nisi
si amor. ergo nec. s. f. d^r nisi amor. ergo
et. ¶ Contra. spūs est deus. et eos qui
adorant eū in spū et veritate opt^r ados
rare Joh. 4. sed tota trinitas est ados
randa. ergo tota trinitas est spūs. hoc
idem dicit Aug. ¶ Itē: ratione ostē
ditur hoc idē sic. Spūs diuiditur con
tra corpus. ergo quod non est corpus
est spūs. ergo est nomen absolutū non
relatiuum. ergo. et. ¶ Itē: spirit⁹ d^r
aut a spūalitate aut a spiratione. Si a
spūalitate sic diuiditur p^rtra corpus. et
constat q^o conveniat trinitati. Si a spi
ratione. Contra. spirare actiue dicitur
conuenit toti trinitati. quia tota trinis
tas dicitur ispirare ergo actiue dictū.
non dicitur relative. ergo nec passiue.
¶ Itē: secun dū q^o dicitur a spiratio
ne. videtur q^o magis proprie cōveniat
filio. et hoc patet per auctoritatē Job.
xxxij. Inspiratio omnipotentis dat in
tellectum. sed hoc appropriatur filio.
ergo. et cetera. ¶ Itē: spiratio est a
ctus naturalis. sed solus filius proce
dit per modum nature. ergo solus fili
us spiratur. ¶ Rūdeo. dōm q^o hoc no
men spiritus reperitur in corporibus
in substantijs rationabilibus. et in deo.
et i deo sit pp^rijssime q^o pp^rijssime ē i
eo spiritualitas et spiratio. tū ratio co
gnoscendi et dicendi tan q^o a posteriori
incipit a substantia corporali. In sub
stantia autē corporali spūs dicitur du
pliciter. aut a spūalitate contra corpus
lentiā. et sic d^r absolute. et vocat spūs
corpus subtile. sicut accipitur in libro
de differentia spiritus et anime. Aut a
spirazione. et sic dicitur spiritus flatus
sicut accipit Chrys. Johan. iij. Spirit
tus vbi vult spirat. et in. ps. Ignis
grando spiritus. et. Scdm modū hūc
duplicē accipitur in substantia spūali
R. l. ij.

£

Questio. iii.

34

55

siue p̄sonali. aut a sp̄ialitate p̄tra corpor
 realitate. et sic substantia r̄onalis vel eius
 pot̄t̄ta iterior d̄i sp̄s. Eccl̄s. iij. Quis
 nouit si sp̄s filioꝝ r̄c. Aut a spiratione
 et sic affectus vel amor d̄i spiritus. Et r̄o
 huius est. q̄ actus spirationis in corpo
 re est actus internus. actus cōtinuus.
 actus p̄uificus. r̄ habet originē a calor
 re. q̄ ergo egressus amoris vt amor est
 venit ab intrinseco. et amor est actus p̄
 uificus. q̄ amor est vita. et iterū amor ē
 actus cōtinuus. q̄ cōtinuus debet reddi
 amor. r̄ tūc est perfectus q̄ h̄ō sic amat
 r̄urus est calor sp̄ialis. id̄ solus amor
 d̄i sp̄ialiter spirari. r̄ sic accipitur. i. ad
 Thē. v. Ut integer sp̄s r̄c. Secundū
 hunc duplicē modum accipitur in diu
 nis. Nā sc̄dm q̄ sp̄s d̄i a sp̄ialitate sic
 cōuenit toti trinitati. Nā tota trinitas
 caret corporeitate r̄ materialitate. r̄ sic
 est nomen absolutum. Joh. iij. Sp̄s ē
 deus. Sc̄dm autē q̄ d̄i a spiratione sic
 p̄uenit illi soli persone que procedit vt
 amor ratione iam dicta. Spirare eū in
 sp̄u aib̄ solius est amoris. et q̄m amor
 p̄t̄ spirari recte et ordinate. r̄ sic est pu
 rus. vel indirecte et immūde. r̄ sic est li
 bidinosus. id̄ p̄sona illa q̄ est amor non
 tm̄ d̄i sp̄s. sed. ff. nō sic filius d̄i factus
 q̄ ḡnatio est motus naturalis. circa quē
 nō attenditur sanctitas vel puritas sic
 cur attenditur circa amorem voluntatis.
 Ad illud quod obijcitur q̄ spirare ē
 solius trinitatis. dicendum q̄ spirare di
 citur dupliciter. Uno modo est spirare
 idem quod sp̄m̄ factum producere r̄ sic
 non conuenit toti trinitati. Alio modo
 est spirare idem quod inspirare et illa
 conuenit toti trinitati. q̄ inspirare di
 cit̄ effectum sp̄s qui est a tota trinitate.
 d̄i enim inspirari q̄ in sp̄u nostro sp̄i
 ritualiter immittitur siue affectio siue
 cognitio. Ad illud q̄ obijcitur q̄
 motus est naturalis. dicendum q̄ sic ē
 in corporalibus que inspirant propter
 nature indigentiam. sed non sic in sp̄i
 ritualibus substantijs. que spirant ex li
 beralitate voluntatis. unde ratione hu
 ius non transferuntur. sed ratione alia
 rum proprietatum.

Distin. xi. De eterna pro
 cessione spiri
 tussancti quantum ad princi
 pium a quo procedit.

Ita dicendum est spiritum factum
 tum a p̄re esse r̄ filio. Su
 pra egit magister de p̄ces
 sione spiritussancti in p̄pa
 ratione ad seipsū precedē
 tem. h̄ec sc̄da pars iqua

**Quod spi
 ritussanctus p̄
 cedit a patre et
 filio probat mul
 tis autoritati
 bus.**

Ita di
 cendum
 ē spi
 rituz
 factū

a patre eē et filio
 et p̄cedere a pa
 tre r̄ filio: q̄d̄ m̄
 ti heretici nega
 uerunt. Q̄d̄ autē
 de vtroq̄ proce
 dat multis diu
 noruz eloquior
 testimonijs cō
 probat. Dicit ei
 ap̄ls. Misit de
 spiritum filij sui
 in corda vstra.
 Ecce hic dicitur
 spiritus filij. et
 alibi. Qui autē
 spiritum christi
 non habet: hic
 non est eius.
 Ipse etiam fi
 lius de spiritu
 facto dicit i euā
 gelio. Quē ego
 mittam vobis a
 patre. Patris au

agitur de eadē
 in cōparatione
 ad principium a
 quo. Et diuidit
 hec pars in duas.
 In prima osten
 dit q̄ sp̄m̄ factus
 procedit a p̄re r̄
 filio. In sc̄da de
 terminat qualis
 ter procedit ab
 eis. infra disti.
 xij. Itē q̄rit cū
 spiritussanctus
 p̄cedat a p̄re et
 filio. Prima pars
 habet quatuor
 In prima ostē
 dit magister p̄
 multas autori
 tates q̄ p̄cedit
 a patre et filio.
 In sc̄da vero
 econtra. per rati
 ones grecorū
 ostendit q̄ a so
 lo patre. ibi.
 Greci tamen di
 cunt spiritūsan
 ctum tantū p̄
 cedere a patre.
 In tertia autō
 ritates et ratio
 nes grecorū
 soluit et deter
 minat ibi. Nos
 autem illa per
 b̄ta determinā
 namus. In
 quarta ostendit
 confessionem R
 del grecorū
 implicate non
 venire cum nos
 tra. ibi. Sciens
 dum tamen q̄
 greci consistens
 tur.

Distin.

Sol. iij.

Ro. vij.

Jo. xij.

¶ In hinc pas
libus conciliis
Querit q̄ si illa
quatuor principa
lia p̄cella. r̄ dōz
q̄ fuerit q̄tuor
p̄cella ap̄loz in
ecclia p̄mittua
vt de q̄da glofa
sup act̄ p̄mū
fuit ad electōez
Matthie. Act. x.
Scōz ad electio
nē septē dīaco
noz. Act. vii.
tū fuit ad nō i
ponēda legalta
gēt̄b. Act. xv.
Quartū ad to
lerandū legalta
ad t̄p̄s. Act. xxi
Concilia hō pa
trum p̄ncipalia
ap̄ grecos s̄nt
fuerit q̄tuor. f.
Nicensū. Ephesi
num. Calcedo
nensē. r̄ Consta
tinopolitanuz.

¶ Greci p̄t̄dūt sp̄m̄san. pro
cedere a solo patre

¶ Greci t̄n̄ dicūt sp̄m̄s̄ctū pro
cedere t̄m̄ a patre et non a filio
q̄d̄ iō dicunt. q̄z veritas in enā
gelio fidem integrā p̄tinēte de
p̄cellione sp̄s loquens solum
patrē cōmemorat dicens. Spi
ritus qui a patre p̄cedit. r̄ etiā
ideo q̄z in principalib⁹ concī
lijs q̄ apud eos celebrata sunt
ita simbola eozum subiunctis
anathematib⁹ sancita sunt. vt
nulli de trinitatis fide aliō do
cere vel aliter predicare q̄z ibi
continetur liceat. In q̄b⁹ q̄dez
symbolis cum sp̄s̄ctūs cōme
more p̄cedere a p̄re r̄n̄ o a fi
lio q̄cūq̄z inquit a filio eū p̄ce
dere addunt. anathema incur
runt. vñ r̄ nos arguūt anathe

tem spiritus di
ctus est vbi legi
tur. Si spirit⁹ es
ius q̄ suscitauit
ch̄m̄ a mortuis
habitabit in vob⁹.
r̄ ipse x̄p̄o dicit.
Nō ei vos estis
qui loquimini:
sed sp̄s̄ patris
vestri qui loqui
tur. Et in alio lo
co. Quez mittet
pater in nomine
meo. Et alibi ip̄e
fili⁹ de sp̄s̄ s̄cto
ait a patre p̄ce
dit. his et alijs
autoritatibus a
pluribus osten
ditur q̄ spiritus
s̄ctus a patre
et filio procedit.

matris reos. Ad
dūt etiā ad asser
tionē sue opinio
nis r̄ i testimoni
um n̄re dānatio
nis d̄ simbolo fi
dei q̄d̄ fm̄ tradi
tionē p̄dictoz cō
ciliozū leo terti⁹
rome trāscriptū
in tabula argen
tea p̄ altare bea
ti Pauli posita
posteris reliquit
p̄ amore (vt ip̄e
ait) r̄ cautela fi
dei orthodoxe.

In quo q̄dē sim
bolo i p̄cellione
sp̄s̄ sol⁹ cōmēo
ratur p̄ hīs ver
bis. Et in sp̄i
tū sanctum do
minum et vini
ficatōrē ex patre
p̄cedentē cū pa
tre r̄ filio coado
rādū r̄ glorificā
dū r̄c. Illō ē sim
bolū q̄d̄ in missa
cantat̄. editū in
niceno p̄cilio i fi
ne cuius subiū
ctū ē. Qui aliud
docuerit. vel ali
ter predicauerit
anathema sit.
Iōz greci nos
anathematiza
tos dicūt. quia
dicimus spiritū
sanctum a filio
procedere. q̄d̄ i
bi nō p̄tinēt. q̄d̄

b C Qui aliud
docuerit vt alt
ter p̄dicauerit
r̄c. exponit ista
p̄ba. i. hūi doz
cuerit. vel hūo
mō r̄c. Non vñ
ista expositio p̄
p̄babūts eo q̄
ip̄e q̄ d̄ dicit ar
ticulis ecclias
r̄ est ip̄o iure. q̄
nō oportebat p̄
hūo dare sniaz.
q̄ vt q̄ p̄ dīner
fo tulerūt sniaz
p̄terea vñ ve
nit ista exposi
tio r̄ querit q̄z
renō dixerunt.
Quisquis h̄c i
terit. C̄ r̄n̄. dis
cēdū q̄ sicut dī
ct̄ Ansel. Q̄ia
p̄ttas sacre scri
pture p̄t̄ dicit
q̄ sacre sc̄pture
nō cōtradicit. p̄
pter suam gene
ralitatē r̄ digni
tatem. et ideo p̄
dicta expositio
habet h̄c locū.
Nec fuit incon
ueniens exp̄i
mere ecclias
tionem heret̄s
coz. q̄z sc̄t̄ p̄f̄e
tn̄ cōcilijs ordi
nabant q̄ turba
erant r̄ p̄ter
ea ad terrorem
est dictū. r̄ ma
luerunt dicere
aliud h̄m̄s̄ itel
lexerunt h̄m̄
vt magis cōpes
cerēt oia p̄sum
ptuosoz ne ad
uenirēt nouitas
tes in fide. Ge
cundum verita
tem at ecclias
t̄dis snia nō se
extendit nisi ad
contradictentes

Matth.

30. xv.

P̄ba c̄.

Scōz c̄

q̄ nō fuit eorū i
tētio p̄cludendū
Dīā ad explanan
tionē fidei fact
endā maiorē si
des alios mag
illuminaret, r̄ si
hoc dixisset, cō
stat q̄ si bñ mo
ti fuisset r̄ snia
eorū merito abo
lenda esset.

ei fm̄ nos ibi dicit
q̄ a p̄re filioq̄ p
cedit, alterū a la
tinis est additū
s. filioq̄.
¶ Grecorū au
toritates r̄ rōes
soluit r̄ detmiat
¶ Nos aut̄ illa
verba ita deter
minamus. Qui aliud docue
rit: vel alr̄ p̄dicauerit vel cōtra
rium docuerit, vel cōtrario mō
p̄dicauerit anathema sit. Aliū
ergo posuit, p̄ opposito, quali
ter r̄ ap̄tus in ep̄la ad Gal. Si
quis aliud euangelizauerit, i.
cōtrariū anathema sit. Non di
cit si q̄s addiderit. Nā si illud
diceret sibi p̄psi, vt ait Aug. pre
dicaret qui cupiebat venire ad
quosdam q̄bus scribebat, sicut
ad Thes. vt suppleret q̄ illorū
fidei deerant. Sz q̄ supplet q̄d
min⁹ erat addit, non q̄d inerat
tollit. Qui aut̄ p̄tergreditur fī
dei r̄ lam, nō icedit i via: sz rece
dit a via. Ad illō autem q̄d de
euāgelio opponunt responde
mus ita, q̄ cum dicat in eo ve
ritas spiritū san. a patre proce
dere non addit solo r̄ ideo etiā
a se p̄cedere nō negat, sed ideo
patrem tm̄ nominat q̄ ad eum
solet referre etiam quod ipsius
est, quia illo habet.

¶ Grecos in sensu nobiscū
p̄uenire r̄ si verbis differat pro
bat multis autoritatibus. D
¶ Sciendum tñ q̄ greci confi
tent̄ spiritum sanctum esse filij
sicut patris, quia r̄ ap̄l's dicit,
Spiritum filij. Et veritas in
euāgelio, spiritum veritatis,

Sed cū nō sit a
liud spiritū sanctū
esse patris vel fi
lij. q̄ esse a pa
tre vel filio, etiā
in hoc in eandē
nobiscū fidei se
tētā cōcūre vi
dēt. sz i verbis dis
sentiāt. Un̄ et q̄
dā eorū catholi
ci doctores intel
ligētes vnā ean
dēq̄ fore sniam
p̄dictorū verborū
q̄bus dicit sp̄s san
ctus p̄cedere
a filio r̄cē filij, p
fessi sunt spiritū
sanctū etiā p̄cede
re a filio. Un̄ a
thanasius i am
bolo fidei, Spi
ritus sanctus a pa
tre r̄ filio non fa
ctus nec creat⁹
nec genitus sed
procedens. Ecce
spiritum sanctū
ap̄te dixit proce
dere a patre r̄ fi
lio. Didimus e
tiā eorū maxim⁹
doctor in lib. de
sp̄s sancto sp̄m san
ctū a filio p̄cede
re dicit. Salus
tor iquit q̄ est ve
ritas. Nō enī lo
quit a semetip̄o
hoc est non sine
me r̄ sine meo et
p̄ris arbitrio, q̄
inseparabilis est a

¶ Sed cū nō
sit aliud. Cons
tra, aliud est de
cere cappa sou
tis q̄ cappa sou
tis a fonte, ergo
sicut vt in p̄posi
to, Aut si nō q̄
ritur rō. ¶ Rñ.
dicēdū q̄ sp̄s
sanctus denoiet
ab habitudine
p̄ncipij s. tñ ali
am habitudinē
importat, vt p̄
fessiois. sed cū
in diuinis non
cadit diuersi
tas, nec habitu
do nisi origina
rōne materie i
diuinis deter
minat ad habi
tudinē p̄ncipij.
r̄ id i deo idē ē
dicē sp̄s filij q̄
sp̄s p̄cedit a fi
lio. ¶ Preses alia
ē rō, q̄ spirit⁹
fm̄ q̄ est nomē
absolutum. sz
cut hoc nomen
deus, nō h̄z p̄
p̄te cōstrui cū
gō. q̄ tñ idē
esset dicere sp̄s
filij quod deus
filij, ergo oport
et q̄ accipiat
spiritus sc̄s q̄
dicit a spiratione
et sic est nomen
importans ori
ginem, ergo sic
cut sequit filij
us patris, ergo
filius q̄ est a pa
tre et ita est de
cere spirit⁹ filij
i. spiritus quē
a filio.
¶ Non sine
me, et sine meo
et patris arbit
rio r̄c. ¶ Al' ma
le dicē, q̄ q̄ h̄z

Gal. i.

Rōnem
grecorū
soluit.

Gal. iij.

Joh. 14

4

Athanasius

5

bet arbitrium super aliqd h3 dñum sup illud. ergo govf fm hoc q spūscūs sit in ferioz filio. Si tu dicas q arbitriū dicitur voluntatē. hoc nihil est. q sicut cum vna volūtas sit triū si tr filz nō loquit sine arbitrio spūscūs r pater similiter. quod non dicitur proprie.

CRi. dicēdum q spiritūscūs est patri et filio consubstāntialis ita q a patre et filio pcedit operatione. ergo spiritūscūs cōs est patri r filio. et sicut eque habet esse a patre et filio. ita q nō est dicere q habeat locutionem a se. et hec duo voluit excludere dominus cum dixit non loquitur a semetipso. ut excludatur ratio propriū et ratio pūni principij. et hoc exponēdidimus contra proprium dicit. Ad sine me. Contra ratio nem pūni principij dicit. sine meo et patris arbitrio. r arbitriū non importat dñū sine causā tate s3 solum autoritatē i patre et filio respe

queritur vtrum spiritūscūs procedat a patre et filio. Secundo vtrum pcedat a patre et filio in quantum sunt vnum aut in quantum

Q. O. I.

Q. solum a patre procedat pcedant greci rōne r autoritate. Ratione sic. Emānatio spūscūs est pcessio. s3 pcessio est motus ab vno in alium ergo si recte pcessio est in diuinis. spūscūs. eterna pcessione pcedit ab vno in alium. Si ergo procedit a filio aut procedit in patre aut i aliā personam. nō i patre q p nō hūl accipit a filio nec in aliā personam cū nō hū dare quartā. s3 nō pcedit a filio. Et alta rōne sic q spūscūs pcedit p modū spiratōis sicut verbū p modū locutionis. sed ita videm i creaturis q exire iocutōis nō pcedit spirationem nec egressus spūs ē a dō. s3 nec i diuinis. s3 a filio. Et spūscūs videt oēs dicit pcedit p modū ner. sed ner r rōne medi. s3 si pcederet a filio

A Johēs. chryso.

me r a patris voluntate. qz ex se non est. s3 ex patre r me est. hoc enim ipsū q sub sistit et loquitur a patre r a me illi est. Item spiritūscūs q est spiritus veritatis. spiritusq sapientie nō potest audire a filio loquente q nescit. cum hoc ipsū sit quod pferitur a filio. i. pcedens deo de deo. Spiritus veritatis pcedens a veritate. cōsolator manans ex consolatione. Itē Cirillus episcopus in epla Nestorio dicit. Spiritus intelligitur p se scdm q spiritus est et nō filius s3 tamē nō est alius ab eo. Spiritus enim veritatis nominatur et profluit ab eo sicut ex deo p a

tre. Johannes quoqz Chryso. in omelia. quadam de expositione simboli sic ait. Iste est spiritus procedens de patre et filio qui diuidit dona ppria prout vult. Idem in alia omelia. Creandum est spiritum sanctum. patris esse et filij. Isum spiritum sanctum diuini patris et filio coequalem r procedentem de patre r filio hoc credite. ne colloquia mala corrumpant bonos mores. Ecce a doctoribus grecorum aperte habemus testimonia. quibus spiritūscūs a patre filio procedere ostēdit. Ois ergo ligna pteat spiritūscūs pcedere a patre filio.

teneret rōne tertij extremi h medi. s3 si pcedit a patre r filio. s3 a patre i filio Itē s. s. pcedit a patre aut sufficere aut h. Si h sufficere r plene. s3 p ipse i spirado. Si sufficere r supflū ē fieri p dno qd h fieri p vno sufficere. s3 si a filio pcedit cū

(pcedat plene a patre. in

Cirillus.

ctu spiritūscūs vel eius operationis. intelligētiam huius patris duo principaliter queruntur. Primo querit de processione spiritūscūs quantum ad principium r

non ideo habet autoritatem. qz mittit
 sed id mittit qz hz autoritate ergo an
 te hz autoritate qz mittat spaliter. ergo
 ante qz mittat temporaliter necesse est
 spmiffi procedere a filio. ergo 7c.
 ¶ Item Joh. xvi. Ille me clarificabit
 qz de meo accipiet. Ex quo arguit sic.
 Quisquis est oē qd hz. est oē qd acci-
 pit. sed spūsanctus cum sit deus sum-
 me simplex. est oē qd hz. ergo oē qd ac-
 cipit. ergo si accipit aliquid ab aliquo
 accipit esse. sed a quo accipit esse ab il-
 lo procedit. ergo si aliquid accipit a fi-
 lio procedit a filio. Si dicas qz acci-
 pere illud est temporaliter. Tunc obit-
 citur ex hoc. quia omne quod tempo-
 raliter accipit aliquid ab aliquo muta-
 tur 7c. ¶ Respondeo dicendum qz sic
 cut ostensum est autoritatibus et ra-
 tionibus fidei. veritas est qz spiritus
 sanctus procedit a patre et filio. Ad
 intelligentiam autem controuersie la-
 tinorum et grecorum et originem eius.
 notandum est qz circa processionē spi-
 ritus sancti de filio est duo considera-
 re scilicet articuli cognitionem. 7 eius-
 dem cognitū processionem. In primo
 tota est differentia In secundo contro-
 uersa. Cognitio autem huius articu-
 li fundamentum habet a scriptura pro-
 fectum vel incrementum a ratione. s3
 conseruationem a reuelatione. In scri-
 ptura autoritate greci 7 latini conue-
 niūt. que dicit spiritus sanctus esse et
 filii 7 mitti a filio. sed in ratione 7 reue-
 latione differunt. In ratione quidem
 intelligendi Nam cum scriptura dicat
 7 spiritum sanctum procedere. greci ad
 intelligendum vsi sunt alto modo 7 a-
 lia similitudine processionis. alto mo-
 do latini. Nam cum processio dicatur
 in creaturis motus localis ab vno in
 altum. et dicatur motus causalis vni9
 ex alto. greci intellexerunt processionē
 primo modo ab vno in altum. latini ve-
 ro secundo modo. et in hoc melius itel-
 lerunt latini qz greci. quia compara-
 uerunt processionē eternā processionē
 magis spūali. et ideo magis simili com-
 parauerunt 7 sic melius similitur scri-
 ptura dicit spūsan. per spirationē p-
 cedere. Sed cum duplex sit spiratio. s.
 flatus exterioris et amoris interioris.
 greci comparant spiritum spirationis
 flatus exterioris. sed latini spiratio-
 nis interioris. amoris. Et ideo latini

melius. qz spūalior 7 filioi similitudine
 aptauerunt. Similiter cum scriptura
 dicat spiritum sanctum procedere vt
 nexum et communionē. Et duplex pos-
 sit esse nexus. vel sicut medium iungēs
 alteri. vel sicut extremum in quo con-
 iunguntur. greci comparauerunt pri-
 mo modo. latini secundo modo. 7 ideo
 spiritalior 7 similitior: quia ille nexus
 magis habz similitudinem persone. qz
 ergo differentiam habuerunt in ratio-
 ne. et latini spiritalius et conuenien-
 tius comparauerunt. ideo ex ratione
 sua sunt eleuati. et per hoc ad intellē-
 gentiā scripture dispositi. 7 id manife-
 sta reuelatiōe edocti sunt de spū. p. cel-
 siōe. Greci hō qz similitudines differen-
 tes 7 minus pprias aptabant. id sunt
 sua rōne de pssī. 7 non valentes intellē-
 gere spū a verbo procedere. nec latini
 ab eterno procedere. artauerunt scri-
 pturam ad intelligendū de p. cessione
 spali. 7 id sibi viā reuelationis clausu-
 runt. hęc est ergo rō diuersitatis in hu-
 ius articuli cognitione. Controuersia
 vero venit ex huius articuli professio-
 ne. professio vero articuli venit ab ec-
 clesia latinorum et triplici causa: vide-
 licet ex fidei veritate. ex periculi neces-
 sitate. ex ecclesie autoritate. Fides dis-
 ctabat hoc 7 periculi necessitas immi-
 nebat ne forte aliqui hoc negarēt. id qd
 periculum inciderunt greci. 7 ecclesie
 autoritas aderat. 7 ideo sine mora ep-
 mī debebat. Negatio vero hui9 articu-
 li venit ex triplici causa. s. ex ignoran-
 tia ex superbia 7 pertinacia. Ex ignoran-
 tia qz nec scripturā intellexerunt. nec
 habuerunt congruam rōnē. nec aper-
 tam reuelationem. Ex superbia. qz cum
 reputarent se sciolos. 7 vocati non fue-
 rant. noluerunt profiteri quod nō erat
 per eos inuentum. Ex pertinacia ne cō-
 uincerētur et irrationabiliter moueri
 viderentur. inuenerunt pro se ratios
 contra veritatem. et ideo suam senten-
 tiam defendere ausi sunt. et autoritatē
 ecclesie romane obutare. et ideo facti
 heretici. quia negant fidei veritatē. Et
 scismatici. quia recesserunt ab ecclesie
 vnitatem. Sed quia nos est hereticorum
 7 scismaticorum cū se nō possunt rōnē
 bus cōmunire aduersam partem accu-
 sare. ideo nos accusant et redarguunt
 tanqz curiosos et tanqz exēdicatos et
 scismaticos. Curiosos. quia sine huius

articuli professione salus erat. quare, et
 go intrinsecerunt se latini hoc perquire
 re quod non fuit necessarium, sed ad hoc
 patet responsio, quia oportunitas fuit pro-
 pter periculum quod ipsi inciderunt. Simi-
 liter dicunt nos excommunicatos, quod symbo-
 la corruptimus in quibus per factos
 patres sub excommunicationis pena hoc erat
 prohibitum. Et ad hoc patet responsio
 per predicta, quod non corruptimus, sed
 perfectimus, nec sententia lata est con-
 tra perficientes, sed contra corruptos.
 Vel potest dici sicut dicit Anselmus, quod no-
 num edidimus, quod quidem facere
 potuimus quia romana ecclesia ple-
 nitudinem potestatis a petro apostolo-
 rum principe acceperat, in qua nulla pa-
 trum sententia nec interdictum ponere nec
 artare potuit nec ei iudicare, nec liga-
 re eam ad aliquid. Sicut dicunt nos scisma-
 ticos, quia a nobis incipit divisio. Cum
 enim hoc vellemus asserere, volumus eos
 vocare. Et ad hoc responderi potest pro
 latinis, quod eos vocare non fuit oportu-
 num, quia ecclesia sine eis hoc poterat, et
 quia erat laboriosum propter distantiam
 erat infructuosum propter insipientiam
 quia iam non erat in grecis sapientia tanta
 sicut fuerat: immo ad latinos transie-
 rat. Erat nichilominus periculosum,
 quia quod pro certo habendum erat, pericu-
 lum erat ducere in dubium, et sic patet quod
 frivole sunt eorum accusationes. Ad ra-
 tiones autem intellectus que dicta sunt fa-
 cile est respondere. Ad illud ergo quod
 obijciatur quod processio est ab uno in alium
 dicendum quod verum est de processione lo-
 cali, sed non est verum de processione cau-
 sali, sicut infra melius patebit, cum proce-
 dere in alium est dupliciter, aut quia talium
 tendit sicut obiectum, et sic spiritus sanctus est
 amor quod filius amat patrem: sicut eodem
 modo. Si autem dicatur sic procedere in ali-
 quem ut ab eo recipiatur, omnino stultus
 est intellectus. Est enim dicere quod amor
 quod est spiritus sanctus, oriatur a patre et subsi-
 stat in filio sicut riuus oriatur a fonte et
 requiescit in lacu profundo. Ad illud
 quod obijciatur de spiratione quod prece-
 dit verbum: dicendum quod verum est de
 exteriori verbo et non de interiori, et
 ideo non est simile. Ad illud quod obijciatur de
 nervo, dicendum quod nervus non habet rationem me-
 diam: habet rationem tertiam, quod aliqui voluerunt
 dicere quod locum tenet in medio et tertium: et
 voluerunt sustinere opinionem grecorum et
 13
 14
 15

16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

19 **¶** Ad illud quod obicitur de Damiano. Dominum quod non est in ista parte considerandum. sicut enim intellexit ipse fuit in tempore quod orta est contentio. unde non est hoc sustinendum. quia simpliciter fuit grecus. In ipse caute loquitur. Unde non dicitur quod spiritus non sit a filio. sed dicitur non dicitur a filio. quia greci non consentirebantur. nec tamen negabant. sed modo eorum maledicta progenies addidit ad patrem nam dementiam et dicitur quod non procedit a filio nisi temporaliter. et ideo tanquam hereticos et schismaticos romana damnat eos ecclesia.

3 **¶** **Questio. ii.** Utrum spiritus sanctus procedat a patre et filio inquantum sunt unum aut inquantum differentes. et quod inquantum unum videtur per Anselmum in libro de processione sancti. Nullus intellectus capit. scilicet esse patris et filii secundum quod alter est pater. alter filius sed secundum quod uterque est idem deus. **¶** Item: one ostendit sic. unitas effectus est ab unitate actus et unitas actus ab unitate potentie vel subiecti. ergo cum una sit persona producta a patre et filio. ergo per unum actum producit. et per unam potentiam. ergo spirant inquantum sunt unum. **¶** Item: quod est a duobus in quantum duo aut est insufficienter a quolibet aut ab altero superflue. sed spiritus sanctus a nulla persona est in sufficienter nec superflue: quia non est conuenit nature perfecte. ergo. **¶** Item: quod est a duobus in quantum duo est compositum. si substantia liter est ab illis. quia a duobus in quantum duo procedit unum. et ita oportet quod illud unum habeat differentias. sed. scilicet non est compositum. ergo. et cetera. **¶** Item: nihil unum procedit a duobus similibus in natura quantum duo. nisi alter sit sicut principium actuum. alter sicut principium passivum. siue alter ut pater. alter ut mater. sed hoc non est in diuinis. ergo. et cetera. **¶** Contra: qui procedit a duobus ita quod ab uno principali quod ab alio. procedit in quantum sunt duo seu spiritus sanctus principaliter procedit a patre. sicut dicit Augustinus. et habet in sequenti dicitur. ergo. et cetera. **¶** Item: quod procedit a duobus in quantum sunt distincti. procedit a duobus in quantum sunt duo. sed nemo non est nisi distinctus ergo quod procedit ut nemo procedit ab eis ut a distinctis. et ita ut a differentibus. **¶** Item: ab unitate subiecti est unitas actus. sed pater et filius sunt duo. ergo spirant dupliciter spiratio

ne. ergo spiratur. scilicet ab eis in quantum sunt duo. ergo. et cetera. **¶** Item: si spiratur. scilicet in quantum sunt unum. aut in quantum sunt unum in substantia. aut in nomine. aut in persona. Si in quantum sunt unum in substantia. ergo cum spiritus sanctus sit idem in substantia. scilicet procedit a se. Si in quantum sunt idem in nomine. hoc nihil est. quia non idem spirant quia sunt spiratores sed econuerso. Nec in quantum sunt unum in persona. quia in persona non ununtur. **¶** Respondeo. dicendum quod spiritus sanctus procedit a patre et filio in quantum sunt unum secundum voluntatem factis. Una autem est in patre et filio voluntas. quia pater et filius sunt una substantia. si ergo est in eis voluntas secunditas una est secunditas in eis. Voluntas autem secunditas est in patre et filio. quia uterque deus improcessibilis. Sicut enim superius dicitur fuit de numero personarum. et infra melius patebit cum ageatur de innascibilitate. que idem est in patre quod primitas. et primitas est principium sunt idem et ratio primitas est ratio principii sine secunditatis. Quia ergo pater prior est in omni emanatione. scilicet processione et generatione. quia nec generatur nec procedit. hinc est quod uterque modo est principium. Quia vero prior est emanatione processione non generationis. quia generatur. tamen est inspirabilis hinc est quod est principium spirandi non generandi. Quia vero spiritus sancti neutro modo se habet. neutro modo est principium. Unde est ergo quod spiritus sanctus a duobus procedat. quia tamen procedit non ut sunt differentes. sed ut est in eis una secunditas voluntatis. patet quod spiritus sanctus procedit ab eis in quantum sunt unum. **¶** Ad illud quod obicitur quod principaliter procedit a patre. dicendum quod principaliter potest dici dupliciter. aut respectu secundarii. et sic imponat ordinem prioris et posterioris. et sic ponit diuersitatem. et hoc modo non accipitur hic. Alio modo principalitas dicitur quandam auctoritatem. sicut pater dicitur operari per filium. unde una creatura producit a patre per filium in quantum sunt unum et sic itelligendum est in proposito. **¶** Ad illud quod obicitur quod nemo procedit a pluribus. et cetera. Dominum quod ratio nemo incipit a distinctione et tendit siue procedit in unitatem.

10

11

23

Unde vltima et cōplectina ratio ē vni-
 tas. Licet ergo nexus sit duorū a duo-
 bus. si est perfectus nexus. est ab eis se-
 ctum sunt vnū non inq̄tū sunt plu-
 res. ¶ Ad illud q̄d obijctur q̄ ab vni-
 tate subiecti est vnitatis act⁹ ⁊ p̄litas.
 te p̄litas. v̄dm q̄ istud nō habet in
 stātia s̄m modū loquēdi. q̄ si duo s̄nt
 terminī copulati actus numerat⁹ des-
 bet et reddi sed s̄m rem distinguendū
 est q̄ subiectū d̄ dupl̄. aut p̄ se et p̄
 mo aut non primo. et illud verū est de
 subiecto p̄ se ⁊ p̄mo. nō de alio. ⁊ sic ac-
 cipēdo p̄ ⁊ filio nō sunt vniū principi-
 um sen p̄mū subiectū spiratōis. q̄ nō
 spirat̄ secūdiū q̄ p̄ ⁊ filio s̄m q̄ i eis
 est vna secūditas volūtatis. ⁊ ita inq̄-
 tū vniū. Vel alr̄ v̄dm q̄ est loq̄ de actu.
 vt est act⁹ vel origo. ⁊ de actu vt est ac-
 cidēs. Et loquamur de actu vt ē acci-
 dens de necessitate numerat̄ ad nume-
 rū subiecti. q̄ nō est vniū acciēs i duorū
 bus subiectis. Et at̄ loquamur de actu
 vt est act⁹ vel origo sic p̄parat̄ ad sub-
 iectū vt ad p̄cipiū et sic nō numerat̄
 ad numerū subiecti s̄m q̄ subiectū. s̄
 s̄m q̄ p̄cipiū. Quā ergo i d̄vts spira-
 tio nō est acciēs: s̄ p̄ductio vel relatio
 iō seq̄tur vnitatē subiecti vt est p̄nci-
 piū quare p̄ ⁊ filio q̄uis due sint p̄so-
 ne. tñ sunt p̄ncipiū r̄nū q̄ p̄ eandē vir-
 tutē spirat̄. iō act⁹ nō numerat̄ i illis:
 iō spirat̄ vna spiratione q̄uis sint duo

34 ¶ Ad illd̄ q̄d q̄rit̄ p̄lto aut i q̄tū vniū
 in substantia. ⁊c. v̄dm q̄ i q̄tū vniū i se-
 cūditate voluntatis p̄t illa voluntas
 tracta est ad notionē p̄ secūditatē. que
 secūditas est rōne p̄mitatis. q̄ p̄mitas
 signat̄ p̄ hoc q̄ ē ip̄cessibilis. Et hoc
 est q̄d d̄t ansel. q̄ p̄ ⁊ filio spirat̄ s̄z q̄
 p̄ter q̄ est idē d̄e: nō s̄z q̄ d̄e s̄mpl̄.
 s̄z s̄z q̄ d̄e i p̄troq̄. hoc ē p̄siderare vo-
 luntatē in p̄sonis. Et ergo q̄ras vtrū
 inq̄tū vniū i substantia. aut notione. aut
 p̄sona v̄dm q̄ r̄fideri p̄t dupl̄ s̄z dur-
 as optinēdes p̄s p̄stas de potētia ge-
 nerādī. v̄. dist. q̄ q̄dā dicit̄ q̄ potē-
 tis ḡnandī nō d̄t a ḡnacione siue p̄-
 nitate nisi i mō loquēdi. ⁊ ita d̄t notio-
 nē s̄z p̄sonalē p̄prietatē. vt ḡnatio licz
 alio modo. S̄ s̄r̄ isti dicit̄ q̄ secūditas
 volūtatis siue r̄s spiratū. d̄t eandē
 notionē quā spiratio. i. alio mō. q̄ v̄s
 spiratū d̄t i ratiōe aptitudinis sed
 spiratio i s̄ne act⁹. ⁊ ita secūdiū hos
 inq̄tū sunt vniū notione. Alij dicit̄ q̄

sicut potentia ḡnandī d̄t natura i per-
 sona ita essentia p̄sonalr̄: sic v̄s spira-
 tua voluntatē d̄t. vt volūtatis est i per-
 sonis in q̄bus est secūda. ⁊ ita p̄t et si-
 lius spirat̄ inq̄tū vniū i eēntia siue nā
 siue volūtate. vt dicat̄ p̄p̄r̄ volūtate
 cōsiderata in p̄sonis. Quilibet illarū
 positionū mihi v̄t facta probabilis.

Distinctio. xij. De eter-
 na p̄ces-
 sione spiritus sancti qualiter a patre et
 filio procedit.

Item q̄rit̄ cū. s. s. p̄cedat a
 p̄re ⁊ filio. Hec est secūda
 pars i qua maḡ determinis-
 nat qualiter. s. s. procedit a
 patre ⁊ filio ⁊ hec pars h̄z
 quattuor partes secūdam

34 **Utrū spiri-
 tus sanctus p̄p̄r̄
 vel magis pro-
 cedat a patre q̄
 a filio.**

Tez
 que-
 ritur
 cum
 spiri-
 tus sanctus proce-
 dat a p̄re ⁊ a fi-
 lio v̄t p̄p̄r̄ vel
 magis p̄cesse-
 rit a p̄re q̄ a fi-
 lio. q̄d nitē he-
 reticus oñdere
 ita dicit̄. Si p̄-
 cessit vtiq̄ spiri-
 tus sanct⁹ a pa-
 tre. processit vti-
 q̄ aut a nato iā

quattuor q̄ det̄-
 minat. In p̄ma
 us p̄cedat a pa-
 tre et determinat̄
 q̄ non. In sc̄da
 q̄rit̄ vtrū p̄nci-
 p̄alr̄ ⁊ plenr̄
 ibi. Hūc tractā-
 dum est. Tertio
 vtrū p̄p̄r̄ a pa-
 tre procedat. ibi
 Et eodem sen-
 su dicitur etiam
 p̄p̄r̄e procede-
 re a p̄re. Quas
 to determinat̄ v-
 trum sp̄ssan. p̄
 p̄ue procedat a
 patre per filium.
 ibi. Forte etiam
 turba hanc itel-
 ligentiā vbi cō-
 firmat̄ auctori-
 tate h̄yla. q̄ spi-
 ritus sanct⁹ mittit̄
 a patre p̄ filium
 et procedit.
 a C̄ Aut a nato
 iā filio aut. ⁊c.

Distictio

argumē-
 ratio h̄et
 recta.

sem videtur ma
le respodere.
Rñ. dñm q̄ he
retic⁹ i fua q̄de
q̄rebat de ordie
gnatōis filij ad
p̄cessionē spūs
scti. q̄rebat de
ordie fm dura
tionē et tps̄: uō
fm rōnē itellē
gēdi: q̄rebat:
p̄trū p̄na nat⁹ ē
filius q̄ p̄cessit
fl. aut ecōuēto.
et p̄trūq̄ fallū
erat. Jō maḡ
et Aug. p̄siderā
tes itētiōnē he
retici siue iter
rogationē sc̄b̄s
sensū in q̄ eā p
ponit: simp̄r et
bñ r̄ndēt eā itē
rimēto. Ad il
lud q̄ q̄d ob̄: c̄f
q̄ d̄uillio herē
tic⁹ est p̄ d̄ictō
ris: dñm q̄ fal
sum ē: q̄ p̄posi
tio d̄ictōris ac
cipit negāto cō
p̄sitionē p̄nci
palē: s; t̄pe fert
negationem ad
p̄p̄ositionē non
p̄ncipalē: s; itel
lectā i hoc q̄d ē
nato: r̄ id cā fal
sitate semp̄ re
manet: hec ē
falsa. fl. p̄cedit
nato filio: q̄ no
tal q̄ natiuitas
filij p̄cedat. p̄ces
sionē. fl. hec itē
rū ē falsa p̄ces
sit nō nato filio
q̄ nosat q̄ nati
uitas filij n̄ fue
rit filij cū p̄cessi
one. fl. s; hec est
p̄a. fl. n̄ p̄cessit
nato p̄ filio: q̄
sit fuit natiuitas
filij p̄cessio. fl.

filio: aut nō na
to filio. Si vero
iam nato filio p̄
cessit ante nat⁹
ē filio q̄ p̄cessit
spūs san. p̄ces
sit ergo natiui
tas filij p̄cessio
nē spūs sancti. Si
aut p̄cessit a p̄re
non genito filio:
ante p̄cessit q̄ fi
li⁹ genit⁹ fuerit.
C̄his r̄ h̄mōi q̄
stionib⁹ maḡ la
boriosis q̄ fru
ctuosa r̄ndet au
gu. i. xv. li. de tri.
dicēs. In illa sū
de⁹ est: itēualla
tēporū nulla sūt
p̄ q̄ posset ondī
aut saltez r̄q̄ri:
vtrū pri⁹ de p̄re
nat⁹ sit filius: et
postea de ābob⁹
p̄cessit spūs sc̄s
Nūqd̄ ergo pos
sum⁹ q̄rere vtrū
iaz p̄cesserat de
patre. fl. q̄n nat⁹
est filio: an nōdū
p̄cesserat: et illo
nato de vtroq̄ p̄
cessit. Nō possūt
p̄risus ibi ista q̄
ri: vbi nil ex t̄pe
inchoat: vt ex cō
sequētī p̄ficiat i
t̄pe: iō q̄ pōt itel
ligere sine tēporē
re gnationē filij
de p̄re: itelligat

sine t̄pe processionē spūs sancti
de vtroq̄. Ecce his r̄bis abso
luta est questio illa qua q̄reba
tur vtrū prius p̄cesserit. fl. a
patre q̄ a filio.

Utrū. fl. plenius vel ma
gis p̄cedat a p̄re q̄ a filio. b
Nunc tractandū est q̄d secū
do querebatur scz an plenius
vel magis procedat. fl. a patre
q̄ a filio. Ad quod dicimus:
q̄: sicut nō āte p̄cedit a p̄re q̄
a filio: ita nō pleni⁹ vel magis
p̄cedit a p̄re q̄ a filio. Aug. tñ
in. xv. li. de tri. dicit q̄. fl. p̄nci
paliter p̄cedit de p̄re. Nō frus
tra inq̄t in hac trinitate nō d̄f
verbū dei nisi filius: nec donū
dei nisi spūs sanctus: nec de quo
genitū est verbū: et de quo p̄ce
dit spūs sanct⁹ p̄ncipalr nisi de
us pater. Ecce audistis: q̄ sp̄
ritus sc̄s p̄ncipalr procedit a
patre: sed ne te hoc turbaret ip
se cōtinuo ex quo sensu dixerit
aperit dicēs. Ideo addidit p̄nci
palr q̄: r̄ de filio spūs sanctus
procedere reperit: sed hoc quo
q̄ illi pater dedit nō iā existētī
et nōdū habētī.

Sed quicquid
vni genito verbo
dedit gignendo
dedit. Sic ergo
eū genuit vt etiā
de illo donū cō
mune procedē
ret: r. fl. spiritus
esset amborum.
Ecce exposuit ip
semet quomodo
spūs p̄ncipaliter
p̄cedat a patre:
nō q̄ pri⁹ vt ma

b Anteq̄d v
ni genito verbo
dedit r̄c. Ut ma
le dicere q̄ta s; h
hoc: s; dedit et
spiratōez. ergo
dedit eā signē
dor: ergo spirat
tio est genita: s;
q̄qd̄ dicit i dis
tinctis cōcrete:
d̄f r̄ abstracte:
s; nō cōuertit:
ergo si spiratio
est genita spirat
tio est genera
tio: q̄d est p̄trā
modernos dēs.
l. i.

questio

Rñ. ad
sc̄dam p
tem. f. an
plentus
a p̄re p̄
cedat.

¶ Rñ. dñm : q
defectus ē i vtro
q argumto: nā
si nō valet de
dit gñando spī:
ratiōes: ergo ge
neratū spiratio
nē sicut nō seq:
ear generādo re
dit filio eēntiā,
ergo eēntia est
genita. Aliq̄ el
p gñationē dñr
dñr q̄ non dñr
gñari. Et iteruz
alīa rō nō valet
spīratio est ge
nita: ergo spira
tio est gñatio.
Sicut enī infra
patebit de dñā:
huc notionibus
vntus p̄sone ve
rū est dicere q
vna p̄dicat de
altera denotati
re nō in abstrā:
ctiōe: r̄ id nō v̄
illa rō: imo ē ibi
accidēs. Q̄ er:
go dñr: d̄ quid p̄
dicat denomi:
patris r̄ abstra
cte verum ē de
eēntia: sed nō ē
verum de pro:
prietate p̄sone
¶ hoc infra pa
tebit.

¶ C. Credim⁹ in
f. l. q̄ de p̄re r̄ c.
¶ Et fallum dice
re: q̄ p̄riū est
q̄d eūentū vni
soli. & si de p̄re
p̄cedit p̄re: nō
ergo de filio. Si
tu dicas q̄ non
ē p̄re cōtra
eōntiā: s̄ cōtra
improprietatez,
ergo p̄r q̄ ip̄o
p̄ue p̄cedat a fi
lio. Rñ. dñm q̄
p̄p̄e non dicit
p̄p̄etate sine so

sis p̄cedat a pa
tre q̄ a filio: sed
q̄ cū p̄cedat a fi
lio: hoc ip̄m ha
bet fili⁹ a patre.

¶ Utrū spūs
sanct⁹ p̄p̄ue p̄ce
dat a p̄re. c

¶ Ex eodē sensu
etiā dñr p̄cedere
p̄p̄ue de patre.

¶ In hiero. i expo
sitione catholi
ce fidei: niceni⁹

c simboli ait. Cre
dim⁹ in. f. l. q̄ de
p̄re p̄cedit p̄p̄e.

¶ Itē sp̄m sanctūz
verū deū inueni
mus i scriptura

et de p̄re eē p̄p̄e:
et ita de p̄re fili⁹

et. f. l. p̄p̄ue r̄ ve
re de p̄re p̄cedit

Ecce apte dicit.
f. l. p̄p̄ue esse de

p̄re r̄ p̄p̄ue p̄ce
dere a p̄re: q̄d nō

est ita itelligēdū
tāq̄ p̄us vel ple

ni⁹ a p̄re p̄cedat
q̄ a filio: sed q̄

hoc h̄z a se non
ab aliō: vt de ip̄o

fit et p̄cedat
ip̄m sctūs: filius
aut nō a se: sed a

p̄re: hoc habz vt
de ip̄o fit r̄ pro:
cedat sp̄m sctūs.

¶ Utrū spūs
sctūs p̄p̄ue p̄
cedat a patre p̄
filium. d

¶ Forte etiā iu
sta hāc itelligē
tiā dñr. ff. mitti p̄
filū r̄ a p̄re eē fi
liū. In hylari⁹
ad deū p̄rem de
spiritu sctō r̄ fi
lio loquēs i. xij.
li. de tri. ait. In
f. l. tuo ex te p̄se
cto r̄ p̄ eū missō.
Itē an r̄pavnige
nit⁹ tu⁹ ex te na
tus manet: ita q̄
ex te p̄ eū. f. l. tu
us est q̄d r̄ si sen
su non p̄cipiā tñ
teneo i cōsciētia
In sp̄ualib⁹ enī
reb⁹ tuis hebes
sum. Itē eodē.
Conserua hanc
oro fidei mee re
ligionē vt q̄d in
regñatiōis mee
simbolo p̄fessus
sum ip̄ obtineā/
te patrē. f. l. r̄ filiū
tuū vna tecū a
dōrē sp̄m sanctū
tuū q̄ ex te p̄ vni
genitū tuū est p̄
merear. Ecce ap
te dicit. f. l. a p̄re
p̄ filiū et mitti et
esse: q̄d nō est in
telligendū quasi
a p̄re p̄ filiū mi
norē mittat vel
fit: s̄ q̄ ex p̄re et
filio est r̄ mitti
ab vtroq̄: s̄ hoc
vt ab ip̄o r̄ sit et

Itudmē: sed so
nat i auctorita
tē sicut p̄ncipal
liter: sicut ei p̄
p̄ncipalr dñr sp̄
rare: q̄ hoc nō
h̄z ab alio: ita ē
p̄p̄e: q̄ hanc
cōditionem nō
habere ab alio:
nulli communis
cat ita videt d̄
cere magister.
¶ Potest tamē
dici q̄ vno mo
do p̄p̄riū dicit
cōtra cōstatem
Alto mō contra
improprietatem
Tertio modo ac
cipitur per ap
p̄p̄riationem et
sic accipitur hic
Quauis enim
spiratio eque ve
re r̄ p̄p̄e con
ueniat p̄r filio
tamē fili⁹ appo
p̄riat eum patrē
propter auctori
tatem.

¶ C. Per eū. f. l.
tu⁹ est. Et hylā,
hic referēs ver
ba ad deū male
dicere. dicitō p̄
eū: q̄ vt d̄ p̄r
sctā. p̄ eūz v̄b̄is
trāsitiuis signi
ficat subaucto
ritatē. s̄ cū ab
solut⁹ auctorita
tē vt p̄z cū dñr.
Ego sū sapiens
p̄ deū: i deo nos
tat auctoritas /
cū q̄ dñr. f. l. d̄
a p̄re p̄ filiū i f̄
lto notat aucto
ritas. Rñ. dñm
q̄ aliq̄ voluēt
dicere q̄ hec ē
ip̄oia. Sp̄m sctūs
ē a p̄re p̄ fi
liū: sine p̄cedit
r̄ debz resoluit

hyla

4

hanc spiritus
 cōspirat a p̄re
 per filiū: r̄ cons
 sentit r̄ ōnī p̄dī
 cte: sed cū ista
 sit perz creatur
 ra procedit a pa
 tre p̄ filiū: r̄ hec
 filr̄ erit vel pro
 cedit non video
 rationem quare
 s̄it illa v̄ba h̄y
 la. nō possint p̄
 p̄te dici, p̄o
 p̄erea est dicē
 dū q̄ q̄ntis pro
 cedere nō s̄it v̄
 b̄ū tr̄s̄tūū q̄
 tū ad modū s̄i
 gnificādī. quia
 nō p̄strūit cum
 accusatiō quia
 s̄i equialet tr̄s̄
 tūū vt cū d̄f
 procedit a patre
 p̄ filiū iudicādū
 est: sicut de ver
 bo transitūo. r̄
 ideo dicit sub
 auctoritatem.

referre: etiā qd̄ ipsi ē: de quo
 et ip̄e ē sic ait. mea doctrina nō
 ē mea s̄ ei q̄ misit me. Si ergo
 h̄ic intelligit ei doctrina quā t̄n
 nō dixit suā s̄ p̄re q̄tomagis
 illic intelligēd̄ est sp̄s̄ fact̄ de
 ip̄o. p̄cedere. v̄bis sic ait. de p̄re. p̄
 cedit. vt nō diceret. de me nō. p̄
 cedit. A quo aut̄ h̄z filius vt sit
 deus. Est em̄ de deo ab illo
 v̄tiq̄ h̄z vt ēt de illo. p̄cedat spi
 ritus fact̄. Et iō sp̄s̄ fact̄ vt ēt
 de filio. p̄cedat sicut p̄cedit de
 patre ab ip̄o h̄z p̄re. Quapropt̄
 qui potest intelligere i eo quod
 ait filius. Sicut habet pater vi
 t̄ā i semetip̄o sic dedit r̄ filio h̄re
 i semetip̄o. nō sine vita existē
 ti iā filio vitā patrē dedisse: sed

Appostoer precedentib̄
 q̄ sp̄s̄ fact̄. procedat a pa
 tre r̄ filio. Ad intelligē
 tiā hui⁹ partis quattuor
 q̄runt de processioe sp̄s̄
 sci i p̄paratiōe ad v̄tūq̄.

Primo queritur vtrum: si prius proce
 dat a patre q̄ a
 filio. Secun
 do vtrum ples
 nius a patre q̄
 a filio.
 Tertio vtrum.
 procedat a pas
 tre mediate fili
 o. Quarto vtrū
 primo vtrū pro
 cessio filij prior
 sit sedm̄ ordinē
 intelligēti pro
 cessioe sp̄s̄ fact̄
 vel econuerso.
 ita est sine tēpo
 re genuisse: vt vi
 ta quam pater
 filio signendo
 dedit coeſna sit
 vite patris q̄ de
 dit Intelligat et̄
 sicut habet pa
 ter in seip̄o vt de
 illo procedat spi
 ritus fact̄. sic
 dedisse filio vte
 tiam de isto p̄ce
 dat idem sp̄i
 tus fact̄ r̄ vtrū
 q̄ sine tempore.
 Ita ergo dictuz
 est spiritus fact̄
 ctum de patre. p̄
 cedere. vt intel
 ligatur q̄ etiam
 procedit de filio
 de patre esse r̄ fi
 lio. Si enim q̄
 quid habz de pa
 tre habet filius.
 de patre habz
 tiq̄. vt et de illo
 procedat sp̄i
 tus fact̄: sed
 nulla ibi tempo
 ra cogitatur que
 habeant prius r̄
 posterius: quia
 ibi omnino nul
 la sunt.

Primo queritur vtrum: si prius proce
 dat a patre q̄ a
 filio. Secun
 do vtrum ples
 nius a patre q̄
 a filio.
 Tertio vtrum.
 procedat a pas
 tre mediate fili
 o. Quarto vtrū
 primo vtrū pro
 cessio filij prior
 sit sedm̄ ordinē
 intelligēti pro
 cessioe sp̄s̄ fact̄
 vel econuerso.

Q. I.

Q̄sus est a pa
 tre q̄ a filio sic
 ostendit. Causa
 p̄ia est i qua est
 stat⁹. ergo r̄ p̄n
 cipū primū in
 quo est stat⁹. s̄
 stat⁹ est i patre
 ergo p̄ est p̄n
 cipū primū sed
 primū supponit
 p̄r. ergo prius
 procedit a p̄re
 q̄ a filio. C̄ter
 causa p̄ia est q̄
 agit alia nō sup
 posita. ergo s̄
 pater producit
 non per suppos
 sitionē alterius
 principij. filius
 per suppositos
 nem prius pro
 ducit pater q̄ fi
 lius. C̄tem
 quod habet alī
 quis ex se. per
 prius habet q̄
 quod habet ex
 alio sed pio
 ducere sp̄i
 tus fact̄

Ad cur
 fili⁹ dī
 rit. ff. a
 p̄re p̄ce
 dere cur
 ab vtro
 q̄ p̄ce
 dat.

h3 pat a se r filio a pfe. q p pntus ha-
bet pf q filius. Contra. vbi nō est po-
nere posterius nec pns. qz pns respectu
posteriors dicitur: s3 i trinitate nō ē pone-
re posterius. q nec pns. Et q pcessio spī
ritus scilicet a pfe r filio ē eterna. p3. 7c.

¶ Itē vbi ē ponere pns r posterius. est
ponere diuersitate pncipiois. s3 pf et
filius. pducit spm scilicet in quā dicitur vnus
ut supra mōstratū est. q non est tibi rō
hōis. ¶ Itē si per pns pcedit a pfe
q filio. aut a filio nō pcedit aut bis p
pcedit: s3 pcedit a filio r si pcedit bis.
ergo. 7c. ¶ Itē ptingit intelligere pns
nō intellecto posteriois. q si per pns p
cedit a pfe: ergo ptingit intelligere qd
pcedit nō comtellecto filio. ¶ Et con-
tra. Spūscitū est amor vnus et a-
mor nctēs: sed nō est accipere mutuis
amores ad minus q inter duos. q nec
spūscitū est nisi a duobus. ergo nec p
pns pcedit ab vno q ab alio.

¶ Rñ. dicitur q pns dicitur multiplici-
ter. vbi est pns duratiōe. pns causalita-
te. pns origine. pns auctoritate.
Et primis duobus modis pns nullo
modo cadit in deo: qz pns duratiōe
pntatis est eternitati. pns causalitas
pntatis est eētiae vnitati. S3 pns
origine quo alter ex altero. r pns au-
toritate quo alter accipit ab altero ca-
dit. ibi. Sed pns origine cadit respe-
ctu pducētis r pducti cū alter outur
ex altero. cū vero vnū out a duobus nō
cadit ibi pns origine. qz tūc ambo sūt
vnū originale pncipius. tñ cadit ibi pns
auctoritate: qz dicitur pf r filius sint
vnū i pducēdo: tñ hoc accipit filius a
pfe. ¶ Et q dicitur pns p pns pcedat. ff.
a pfe q a filio. Et intelligat duratiōe
falsus ē: sicut si pns cāitate. sicut pbāt
pale rōnes ad hoc iuduce. Et at pns
auctoritate vt pns idē sit qd pncipius
vitate h3. ¶ Ad illd qd pns obicit q
pf ē vnū pncipiu r cā. dōz q ille rō-
nes hnt vitate vbi ē pluralitas cāru
vl pncipioy. s3 respectu. ff. nec ē plura-
litas cāru nec pncipioy. ¶ Ad illd qd
obicit q pns h3 qd h3 ex se. dōz q si i
telligat pns. i. pncipiu vep ē. si at a-
lio mō falsū. qz vnū r idē pnt hēri a plu-
ribus psonis ita q ab vna paltā: nec ta-
lis ē pntas aliquid trū pntioy modoy

¶ **Questio. ii.** An pns pcedat a pfe
q a filio. Et q sic pf. qz pns vnū qd r

illud magis. q cū filio spīret p patrē.
qz hoc h3 a pfe. q pf magis spīrat.

¶ Itē oīs cā pnta plū sūnt q scda. s3
pf ē pns pncipiu spīradī. q plū sūnt
q filio. ¶ Itē pleni9 pcedit aliqd a q
pcedit pprie r pncipalr: q a quo nec
pncipalr nec pprie. s3. ff. pcedit a pfe
p ppe r pncipalr. sicut dicitur i lra. r aug.
br. q. 7c. ¶ Itē pleni9 pcedit aliqd ab
eo a q h3 quicquid h3. i. substantiā r pro-
prietatē. q a quo nō h3. s3. ff. h3 a pfe et
q sit r q pcedat a pfe r filio a filio aut
nō h3 q pcedat a pfe. qz tūc filio dat
ret aliquid pnti. q. 7c. ¶ Contra. si pleni9
us a pfe. q pfecti9. q a filio nō proces-
dit pfectissime. q i trinitate ē aliquid
ipfecti9. ¶ Itē si pleni9 a pfe q a
filio. plū accipit a pfe q a filio. s3 vbi ē
ponere plū r min9 ibi ē diuersitas. q
i persona. ff. de diuersitas. ¶ Itē vbi q
nec pncipalr a pfe: qz nec pfecte dat
aliquid aliter dat et vni r iurisdicōis
nē siue auctoritatē. ff. q dat pf filio pos-
se spīrare. q dat et auctoritatē spīran-
di. qz pncipalr pcedit a filio vt a pa-
tre. ¶ Rñ. dōz: q. ff. de pcedere a pfe
pncipalr r p se. Pncipalr qz auctori-
tas est i p pfe. Per se qz i tñ mediatē fi-
lio s3 ēt imediatē. nō tñ pleni9 pcedit
a pfe nec pfecti9 qz pleni9 ponit gra-
dū pfecti9is. ponit ēt ppositiōē i sube-
i pducto: quoy neutri ē in dīctō tñ
si ponat hec. q illd qd pcedit ab al-
quo. pleni9 pcedit aut si pncipalr
simpliciter est negāda. ¶ Ad illd ergo qd
obicit de cā pnta. r pp qd. 7c. Dicen-
dum q sicut dōctm est pns. illud solū
h3 locū vbi pluralitas causay est. hic
aut nō est pluralitas nec causay: nec
pncipioy. rō non h3 hic locum.

¶ Ad illud qd obicit q nō h3. ff. a fi-
lio q procedat a pfe. Dicitur ad hoc
q nō hēre a se vel ab alio si ponit gra-
dum plenitudinis. tñ quāuis filio dī-
uinitatē habeat a pfe. tñ ē pfecti9 de9
vt pf. r tō nō sequitur q pleni9 a pfe
procedat. qz pncipalr. Ad obicit ple-
ntus h3: qd h3 eētiam r p pntatē.
Rñderi pnt iterum mōmō. h3 et
ff. a filio p pntatē. s3 nō habeat fm
oīm respectum. h3 est processione a fi-
lio s3 non vt a patre. ¶ Ad illud qd
obicitur q pater dat filio auctoritatē
dōm q dādo auctoritatē sup. ff. nihil
minus ex ipso h3 auctoritatē: qz et hoc
d3 filio eō referre ad patrē. qz h3 a p

tre, et inde est q̄ in filio est auctoritas et subauctoritas. **¶** Uñ et p̄cipalr̄ p̄duct. ff. sed p̄ p̄cipalr̄. q̄ in eo est t̄m̄ auctoritas nō subauctoritas: p̄cipalr̄itas aut̄ auctoritas dicatur in diuinitis.

¶ **Q̄. iii.** **¶** Uñ sp̄s̄ sanctus procedat a p̄fe mediate filio. et q̄ sic v̄t p̄ h̄yla. xii. de tri. qui loq̄ns ad patrem ait. Sp̄s̄ sc̄tm̄ qui ex te per eum est promer̄ear. ergo sp̄s̄ sanctus est a patre per filium. ergo mediate filio. **¶** Item richard. dicit q̄ in diuinitis est processio immediata t̄m̄ et mediate et immediata. Mediate tantum eē non p̄t. et dicit q̄ mediate et mediate est processio. ff. ex patre. ergo cum non possit cadere medium nisi filius. ff. procedit a patre mediate filio. **¶** Item similis est processio in illa trinitate processio imaginis create: sed amor procedit a mente mediantē intelligentia. ergo. ff. p̄cedit a patre mediantē filio. Si tu dicas q̄ non est similitudo quantum ad hoc. ergo destructur ratio imaginis. quia imago debet representare ordinem et originem personarum non tantum numerum et personam. quia hec etiā est in vestigio. **¶** Item si solus filius spirat ita q̄ nō pater tunc pater diceretur spirare. sed mediantē filio ita q̄ esset processio mediate tantum. ergo cum spiratio conueniat patri per se et conueniat et per hoc q̄ est principium filii spirantis. ergo conuenit et. et mediate et immediate. sed si hoc sp̄s̄ sanctus procedit a patre mediantē filio.

¶ **Cōtra.** nobilitas est immediatum principium q̄ mediatum: sed omne nobilitas est deo tribuendum. ergo si pater ē nobilissimum principium. ff. ergo tantum immediate non mediate productum per ipsum. Si tu dicas q̄ productum simul mediate et immediate.

¶ **Contra.** mediatum et immediatum sunt opposita: sed opposita non sunt si mul v̄ra de eodem et respectu eiusdem. ergo impossibile est q̄ simul productum mediate et immediate.

¶ Item sicut se habet per se ad per accidens. ita mediatum ad immediatum: sed deus nullus cuius est causa per se: est causa per accidens. ergo nullus cuius est principium immediatum est principium mediatum.

¶ Item magis est immediatum. q̄ nullo modo recipit medium q̄ q̄d recipit medium. sed filius nullus medium recipit inspirado. ergo immediatus p̄ducit q̄ p̄ducit patrem nō ergo v̄niformiter om̄o p̄ducit patrem et filius sp̄s̄ sc̄tm̄. **¶** **R̄s̄.** ōdm̄ q̄ sicut vult richard. p̄ductio. ff. est mediate si mul et immediate. Mediate inquantū est a filio et filius a p̄fe sed immediate inquantū ipse sp̄s̄ sanctus. ab ipso p̄fe spirat. Et huius exēplū ponit in exitu abel de adā. Abel immediate exiit de adā. q̄ ipse ex lumbis suis genuit eū nihilominus exiit mediate: q̄ exiit ab eua q̄ fuit ab adā: siue de adam deducta. et hunc modum oportuit esse in deo p̄pter summā germanitatem. Si enī tantū mediate eēt processio. ff. v̄t t̄m̄ eēt a filio. si eēt summa germanitas. ff. cū p̄fe. Si r̄ si om̄o t̄m̄ mediate. vt esset a p̄fe t̄m̄. non eēt summa germanitas cū filio. et sic cōcedendū q̄ mediate filio. **¶** **Ad illud q̄d obicitur in cōtrariū q̄ nobilitas est immediate t̄m̄ principii: ōdm̄ q̄ mediatum est tribus modis. q̄dam enī est mediatio q̄ exclusio immediate t̄m̄: vt q̄ effectus vltimus non continuatur influente cause prioris sed per medium omnino p̄ducitur prior non cooperante et hec dicitur ordinem et diuersitatem agentis et separationem. Alio modo dicitur mediatio vt dicit ordinē causarū admittē non separationem in agēdo sed solum diuersitatem agentis et ordinē. Tertio modo prout dicit ordinē nō t̄m̄ separationem sicut est agentis. nec diuersitatem. Prima mediatio non cadit in deo: q̄ deus est causa simpliciter prima cuius influētia est tāta q̄ nulla creatura agit aliqd. eius influētia remota. et ideo nihil erit a deo mediate t̄m̄. Secūda mediatio cadit in deo respectu effectus producti a causa creatura. quia ibi est ordo causarum et diuersitas virtutum. sed tamen nō est separatio. quia deus intime agit. q̄ per se ipsum agit. nihilominus per virtutem creatam que ab ipso ē. Tertia mediatio cadit in operatione diuina in quibus sunt agentes persone. in quibus attenditur ordo. quia vna habet ab alia q̄ agat. s̄ tamen nec est ibi virtutum diuersitas. nec separatio vel distantia aliqua. imo vna virtute et eque intime agunt. et sic pater mediantē filio productum spiritum sanctum non q̄ sit medium distantie vel differētie. sed q̄ filius produ-**

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

cat hoc h3 a pfe. ita qd est ibi quiddā or
do. Et sic p3 rñlio ad seqns cū dicit qd
mediatū r imediatū sunt opposita: ve
rum est em sup mō r scdo s3 n tertio.
Ad illud qd obijcitur qd des nulli9
est cā p accñs. ergo nec mediatē: dōm
qd p accñs aliquid causare derogat ve
ritati cause sup me. Illi9 ei dō aliquid
cā eē p accidēs cui9 est cā p aliqd alie
nd: qd nō est ab ipō s3 a iudice: s3 qd deus
alicui9 eēt cā p accñs: nō eēt cā p unuer
salissima r prima: r ita nec nobilitissima
s3 mediatō nō repugnat nobilitati cau
se sup me. Causare em aliud p se. r per
id qd ab ipō ē. nō dicit id dignitatē imo
dignitatē: q3 dignitas est nō tm p se a
liquid posse: s3 posse aliū cōdicare. ita tñ
qd ille sine eo nihil possit. Ad illd qd
pctimo obijcitur qd filii est imediatio cā.
Dicēdū qd nō valet q3 ista mediatio ē
predicta est non repugnat imediatio
nō. r ideo non diminuit eam.

D

Questio. iiii. et plū ma q̄
emanatōnū sc3 gñatōis r pcessōis:
sit p̄ior: s̄m rōnē itelligēdi. Et qd gñatō
tio illū. oñditur sic. In imagine crea
ta sic est. qd s̄m ordinē itelligēdi p̄ior ē
emanatio noticie a mēte q̄ amoris. si
cut vult Augusti. q3 cognita nō possu
mus diligere sicut dicit aug. r. de tri.
s3 si ordo atēditur in imagine s̄m con
formitatē ad trinitatē increatā. s3 s̄m
rōnē itelligēdi p̄ior est pcessus ver
bi q̄ amoris in dñis. maxime cū per
imaginē creatā itelligam⁹ trinitates
increatā. Itē sicut vult ph̄s. volun
tas est. cui9 p̄icipiū est i ipso cogno
scēte singulari. s3 volūtas vt volun
tas p̄supponit cognitionē. s3 emanatio
nē verbi emanatio amoris. Itē omne
p̄icipiū s̄m rōnē itelligēdi p̄ior est q̄
p̄icipiatū: s3 filii ē p̄icipiū. s. s. s. s3 rō
nē itelligēdi op3 p̄itelligere filii q̄. s. s.
s3 r gñationē q̄ est emanatio filii p̄ior
q̄ pcessionē q̄. s. s. s. Itē i oi agente
per modū nature r volūtatē pductio
per modum nature itelligitur ante
pductionē volūtatē. s3 cū p̄ sit natu
ra itellectualis pducēs filii onatura
lē et per modū nature. r. s. s. per modū
volūtatē. vt supra tactū est. s3 emana
tio filii p̄ior est s̄m rōnē itelligēdi. e
mantione. s. s. s. Cōtra. aug. r. de tri.
partū mētē pcedit appetitus. quo id
qd nōsse volum⁹ q̄rendo nascitur p̄ior

les ipsa noticia. s3 ante est in imagine
creata appetitus q̄ sit proles noticia.
ergo ante amor q̄ verbum. ergo r pro
cessio ante generationē. Itē nulli9
videns rem cognoscit ipsam. nisi inē
tio voluntatis applicet vtm cognoscē
tem ip̄s cognoscibilī. vt p3 de homine
eunte per vtm. qd cum iur r alibi co
gitante. perfecte nescit quo transferis
sicut dicit aug. in. r. de tri. ergo volun
tas p̄cedit ip̄am cognitionem. ergo
amor v̄ verbum in creaturis. s3 part rā
tione in deo. saltem s̄m intellectum.
Itē sicut vult ph̄s p̄imum r im
mediatū est idē. Vñ ip̄e in lib. postes
rioz diffiniens p̄positionem immedia
tam dicit. qd imediata p̄positio ē il
la q̄ non est altera p̄ior: sed eque im
mediata. s. s. p̄cedit a patre vt filius.
s3 eque p̄imum. ergo nec s̄m rem. nec s3
rōnem itelligēdi gñatio filii p̄ces
dit p̄cessionem. s. s. Itē quāto alt
ius cōtus r anto p̄ior est s̄m rōnem
itelligēdi. sed i p̄ratio est cōior q̄
gñatio. quia conuenit patri et filio. s3
gñatio s̄m patri. ergo p̄ior est s̄m rō
nem itelligēdi gñatio q̄ p̄ratio.
Itē. dōm: qd quicquid sit de ordīne
reali de quo infra dicitur s̄m rōnem
itelligēdi p̄ior est emanatio verbi.
tum quia verbum est. s. s. p̄icipiū. tū
ē quia verbum p̄cedit per modū na
ture: sed. s. s. per modum liberalis volū
tatē. tum ē quia itelligimus emanā
tiones in per fontē per emanatōis re
pertas in imagine. In imagine autem
constat. qd cognitio et itelligentia p̄
cedit amorem r voluntatem non tamē
p̄olo dīcere qd in diuinitē sit emanatio
natura posterior emanatione. sicut res
perimus in imagine creata. Ad illd
ergo qd obijcitur in cōtrarium qd ap
petitus p̄cedit partum mentis. Dicē
dum qd ille appetitus h3 s̄m statū du
plicem p̄siderari. Uno mō s̄m rōnem
inbiātis ante habitam cognitionem.
Alio mō s̄m rōnem cōplectentis. et
hoc est post habitā cognitionē. et s̄m
p̄imū statum est imperfectionis. quā
tū vero ad sc̄m est perfectionis. r id
qd quod p̄fectionis est in deo ponit
mus: non quod est imperfectionis. id
appetitus sc̄do modo assumitur. s. s.
et hic tenet rōnem tertij. Et qd p̄imum
sit imperfectionis. p3 qd est ignozātia r
desiderātis sc̄iam acq̄rere. qd nō con

- 17 nent deo. Ad illud qd obijcitur. q in sc̄tio perigitur ad cognitionē. v̄dm q̄ verū est ad cognitionē acquirēdā. sed noticia put est in acquirēdo nō habet plenitudinē cū illo v̄bo. vt vult aug.
- 18 in. r̄ij. r. xv. de tri. Ad illud qd obijcitur q̄ eque immediate p̄cedit. s. f. v̄dy q̄ verum est. sed tñ spūssan. ita procedit immediate qd̄ etiam mediate filio. et ita ex illa rōne opz̄ p̄intelligi emā natione filij.
- 19 Ad illud qd obijcitur q̄ quāto aliquid cōsū tāto pius. d̄tendū q̄ verum est in absolutis: s; nō tenet in respectiua: vt in gn̄atione et creatione. p̄d̄t tñ dici q̄ istud intelligitur de eo quod est cōe cōitate p̄dicationis: sed cōta spratio est cōta cōitate nō tñ p̄dicationis: q; d̄t de parte r̄ filio. sed etiam cōitate cuiusdam concordie et cōnertionis. et tale cōmune fm̄ rōnem concordie et amicitie p̄supponit concordantes et conuersos si p̄reit. et sic patet illud.

Distinctio. xiii. De eterna processione spūssan quātū ad gn̄ationem a qua distinguitur.

ost hec p̄siderandū. r̄c. Sup̄ egit maḡ de p̄cedē p̄ p̄parationē ad illū ad quē et a q̄ est hic. sc̄tio loco agit de p̄p̄am cōparationē r̄ gn̄ationē a qua differt. Et hec pars h̄z duas partes. In prima maḡ querit r̄ determinat v̄trū spūssan debet dici genitus. In secunda v̄trum debet dici ingenus. ibi. Nunc ad p̄siderandum est cū. s. f. nō sit genit. Item prima pars habet quattuor. In prima ostendit q̄. s. f. nō debet dici nat̄ vel genitus vel fili. In sc̄da ostendit q̄ cū spūssan non dicatur genitus: cur filius qui d̄t genitus et a d̄t procedere. ibi. cū autē. s. f. nō dicatur genit̄. et ratio est q̄ aliter dicitur filius procedere. In spūssanctus. In tertia vero t̄tat assignare differentiam inter gn̄ationē r̄ processionē. ibi. Inter gn̄ationē vero filij r̄ processionē. r̄c. In quarta vero r̄p̄tita ostēdit hūmanā insufficientiā ad illam differentiam indagādā. ibi. Quid autē inter filij r̄ p̄cedere iter sit. Sit sc̄da pars

Quare spiritus sanctus cum sit de substantia patris non dicatur natus vel genitus vel filius: sed tamen procedens.

Ost hec concordie rationis dū est quantum a talibus quales nos sumus intelligi potest. cum spiritus sanctus procedat de patre: r̄ sit de substantia patris. cur non dicatur esse natus. sed potius p̄cedere. et cur non dicatur filius. Quare. n. nō dicatur sit natus et tō nō sit filius aug. ostendit i. xv. li. de trini. ita dicens

Si spiritus sanctus filius diceretur. amboque vtrique filius diceretur. quod absurdissimum est. si licet quippe nullus est duorum nisi patris et matris Absit autē vt inter deum patrem r̄ deum filiū tale aliquid suspicemur. Absurdissime ergo filius diceretur am

quis magis querit et determinat. v̄trū. s. f. debeat dici ingenus: r̄ partes. In prima ostendit magister et probat auctoritate Augustini. q̄ spūssanctus non debet dici genitus. In sc̄da vero ostendit contrarium auctoritate Hieronimi. q̄ d̄t dici ingentus. et ponitur. ibi. Hieronymus tamen in regulis distictionū. r̄ ce. In tertia vero p̄d̄t cōtam cōtentionem s̄iam determinat p̄ distictionem ibi. Sed vt ista que videtur repugnantia. In quarta auctoritate Hieronymi. confirmatum solutionem. ibi. Quod autem Hieronymus. ita accepit. et cetera. a Cōspūssan filij diceretur amboque vtrique filius diceretur. Audeat ista ratio Augustini. magis ad oppositū q̄ ad propositum. ex hoc enim similior est generationi in creaturis. que est ex duobus. Cōfideo. dicens q̄ quibus si multo sit quantum ad dualitatem p̄ducēti. nō tamen quantum ad modū producti cēdi posset eē si m̄liscendo. q̄a sic oporteret q̄ alte

Dist. xiii.

augustin.

sa personarum
esset principum
passi nū. quantū
autē ad hoc nō
potest esse simi-
litudo.

2 **C** Nam spiri-
tus sanctus . . .
videt male di-
cere. qz cū non
sit datus nisi ex
tempore videtur
q non procedit
nisi ex tempore.
C Rñ. sicut in-
fra patebit. si in-
telligitur de p-
cessione sēporali
dati dicitur actū.
Si autē de eter-
na. datus dicitur
aptitudinem.

C Itē queritur
de hoc. pñ aug.
rñdet maxime
no premittā qd-
nem refricantē
sic. Spūsan. est
deus et nō ē deus
nascēdo. q non
deus naturalr.
ergo adoptiue.
et q hoc argu-
mentū sit bonū
p q qd est ali-
cui naturaliter.
tñest ei a natū-
tate. ergo q nō
tñest a natū-
tate nō tñest natu-
raliter q est. s. f.
non procedat
natus non tñest
ei esse deū a na-
tūitate. ergo si
est deus naturalr
Rñ. dicendū ad
hoc fm aug. q
argumentū istō
nō valet nisi in
eis q gñant in
in alijs non. Et
hoc p qz adam
erat hō natura
sicut pñatō-
nostrū et tñ. i. e.

borum. id est pa-
tris et filij. Am-
borum enim si-
lius diceretur. si
eū ambo genuis-
set quod abhor-
ret omniū sano-
rum sensus. non
ē ab utroq est
genitus: sed pro-
cedit ab utroq
ābor spūs. his
verbis ostēditur
cur spiritus san-
ctus cum sit de
patre non tamē
dicatur genitus
vel filius.

C Cum spiri-
tus sanctus non
dicatur genitus
cur filius q dici-
tur genit⁹ etiam
dicitur pcedere. **b**
C Cū autē spiri-
tus sanctus nō dica-
tur genitus. sed
tñ pcedens qri
solet cur filij nō
dicitur tñ genit⁹: s;
et procedēs. Si
cur ipse in euan-
gelio. Joh. ait.
Ego ex deo pces-
si vel exiui. et ve-
ni in mūdū nō q
tñ spūscctūs p-
cedit a p̄re. s; ēt
fili⁹. Ad qd dici-
mus q cū uterq
pcedat a p̄re dis-
sistit tñ. Nā spūs
sctūs vt ait au-
th. y. li. d. e. tri. p

cedit a p̄re. non
quō nat⁹ s; quō
datus vel donū
fili⁹ aut pcessit
nascēdo erūt vt
genitus. Ac per
hoc illud eluce-
scit vt pōt scilicet
cur spūsanctus
etiā non sit fili⁹:
cū et ipse a patre
exeat Jo. s. nō d-
tū: qz nec na-
tus ē. sicut vnige-
nit⁹ nec fact⁹ vt
p dei grām i ado-
ptionem nasce-
retur sicut nos.

C Tentat as-
signare differen-
tiam inter gñā-
tionē filij et pces-
sionē spūsccti. **c**
C Inter gñatio-
nē vero filij et p-
cessionē spūsccti
dū hic viuim⁹ di-
stingere nō suffici-
m⁹ **Uñ Au.** Ma-
ximū pmissam
qōnē refricāti. s.
q̄rēti cur spūsccti-
ctus nō dicere fi-
lius cū dei p̄ris
eēt substātia. rñ
dēs sic ait. Que-
ris a me si d sub-
stātia p̄ris ē fili⁹
d substātia p̄ris
ē etiā spūscctūs.
cur vn⁹ fili⁹ sit et
ali⁹ nō sit fili⁹. Ec-
ce rñdeo siue ca-
piās siue nō ca-

habuit per crea-
tionē quod nos
habem⁹ p gñā-
tionē. sic de⁹ p̄
cōcat naturam
suā. ff. per spira-
tionem sicut se-
cto per generas-
tionem.

c **C** Pater pces-
sionem. . .
male dicere qz
aut hoc qd ē au-
tor dicit effectū
aut notionē nō
essentiam. quā
tunc dicitur de
s. f. Si notionē q
ro quā. Non in-
nascibilitatē. qz
illa nō dicit res
spectū ad pro-
cessionē. Itē nō
ad gñationem.
nec ad spiratio-
nez: qz nihil eēt
dictū vt videt.
Itē qrit p̄ p̄
posset dicit au-
tor gñatiōis. Et
q nō p̄. qz p̄ d-
autor filij: ergo
sicut supra dicit
hyla. dist. ix. sen-
sus ē. i. qz p̄ d-
filij. q tūc idem
esset dicere est
autor gñatiōis
quod genitor.

C Rñ. dicendū
q autor dicit in
p̄re fontalē p̄-
ntitudinē qz ipse
nō est ab alio. s;
alij ab ipso. et tñ
dicit vt credo
eandem notio-
nem quā dicit
innascibilitas. sed
differētī mō **Qz**
Inascibilitas dicit
puationē boni
s; autor dicit fe-
cūditatē et pleni-
tudinē respectu
pcedētis ab ipso

Qd mō-
riminā.

Rñ. aug.
qz p̄ est
autor p̄
cessionis
spūsccti

30. xvi.

fo. quā hz nō s
liūde. r iō dicit
autor ab autor
tate. Autontas
aut est in patre:
qz qd hz. ab alio
nō hz. r hoc est
qz est innascibi
lis r ita pz qz pē
dicit autor oīz p
sonaz qz sunt ab
spso. Et hīs pz
r hīto. Dico enī
qz dicit eādē no
tionē quā inna
scibilitas. s; aīto
mō. Et hoc pz
qz nūqz dicit s;
li^o autor spiri
tontis qzuis spī
ret. qz non hz a
se: s; ab alio. vñ
de autor. ppe dī
pncipiū alteri
us non ab alio.

ipso. nō diceret discipulis. acce
pite spm̄ sanctū qz eūqz in suffā
do daret. vt a se qz pcedere si
gnificans aperte ostēderet flā
do. quod spirādo dabat occulte.
Quia ergo si nāceretur. nō
tm̄ de patre nec tm̄ de filio: sed
de ambobus vtiqz nāceretur
sine dubio filius diceret ambo
rum. Ac p hoc qz fili^o amborū
nullo mō esset non oportuit na
sci eum de ambobus. Amborū
est ergo spiritus sanctus proces
dendo de ambobus.

¶ Ostēdit humanā insuffi
cientiā q̄ inter illa duo pcedere
r nasci distinguere nō pōt.

¶ Quid autē inter nasci r pro
cedere inter sit de illa excellen
tissima natura loquēs explica
re qz pōt. Nō oē qd pcedit na
scitur qzuis omē pcedat qd na
scit. Sicut non oē qd bipes est
hoc est qzuis bipes sit oīs q̄ hō

est. hoc scio. di
stinguere autē in
ter illā generati
onē r hanc pces
sionē nescio. nō
valeo nō sufficio
ac p hoc qz r il
la r ista est ines
tabilis. Sicut p
pheta de filio lo
quēs ait. Gene
rationē ei^o quis
enarrabit? Itā
spiritus scō verif
sime dicit pces
sionē eius qz e
narrabit? Sat
sit ergo nobz qz
nō est a seipso fi
li^o. sed ab illo de
qz nāt^o est nō est
a seipso spūssan
ctus: sed ab illo
de quo pcedit.
et quia de vtroqz
pcedit sicut iaz
ostendimus de
spiritus scō quō
īpe de dō sit. nec
tamen ipse fili^o
sit qm̄ proceden
do non nascēdo
legit esse de deo
iam superius p̄
tū vīsum est dis
putauimus.

¶ Probat qz
spiritus sanctus
non debet dici i
genitus auctori
tate augusti. e
¶ Nunc confi
derandū est euz
spiritus sanctus

¶ Distingues
re inter illā ge
nerationem et
istam processio
nem nescio. Ut
des talis igno
rantia esse pec
catum quia dī
stinctio perso
narum de neces
sitate est fides
r salutis: sed qui
ignorat ea que
sunt de necessi
tate fides dāna
biliter ignorat.
ergo r. ¶ Rñ.
dōm qz duplex
est scire. scilicet
r sicuti ē. Scire
si ē hoc mō cer
titudinalitē cre
dere distinctio
nem de necessi
tate salutis est
large sūpto scī
re. Scire autē
sicuti est non p̄
tinet ad statum
meriti scz p̄e
mū. r d̄ hac scī
loq̄ hic magr
et Aug. Et nota
qz trīs dicit. Ne
scio qzū ad ha
bitū scīe nō pas
leo qzū ad in
genium. Ad suf
ficio qzū ad v
trūqz. Itō obi d̄
hoc qd dicit ap
pellatur ingen
tus nō quidem
in scripturis s;
in cōsuetudine
disputantium.
¶ Cōtra. Dīo.
Ad est audēdū
aliqd dīcere de
illa sup̄subali et
scētā trinitate. p̄
ter ea qz diuini
sus nobis ex sa
cris eloq̄is cla
rueft ergo ma
le fecerūt q̄ nō

Es. 115.

August.

men hoc inueniunt. **C**R. h. Quis istud verbum non dicitur in scripturis dicitur esse verbi huius intellectus. et quod verbum non est prophetarum nec erroris coniunctum cum intellectu verbi ex scriptura et fide habeatur non fuit contra factum illud deo attribueretur ipsam trinitatem conferendo aperiuntur possunt intelligere.

August.

non sit. genitus vtrum debeat dici ingenuus. Ad quod dicimus. scilicet. nec genitum nec ingenuum debere dici. **U**bi August. ad Orrosium ait. Spiritus sanctus nec genitum nec ingenuum fides certa declarat. Quod si dixerimus ingenuum duos patres videmur affirmare. Si autem genitum duos credere filios culpamur. Sicut enim solus filius dicitur genitus ita et solus pater dicitur ingenuus. eo quod ab alio non sit. **U**bi August. in lib. xv. de trinitate. pater inquit solus non est de alio. id solus appellatur ingenuus: non quidem in scripturis: sed in consuetudine disputantium et vere tanta sermone qualem valuerint proferentium filius autem de patre natus est. et spiritus sanctus de patre principaliter. et ceteris de utroque procedit. Ideoque cum spiritus sanctus genitum non dicamus dicere tamen ingenuum non audemus. ne in hoc vocabulo vel duos patres in illa trinitate vel duosque non sunt de alio quospiam suspicemus. Ecce his verbis aperte ostendit spiritum sanctum nec genitum nec ingenuum debere dici.

¶ Probat auctoritate hieronymi dici spiritus sanctum ingenuum quod videtur predictis aduersari.

Chieronymus. tamen in regulis distinctionum contra hereticos dicit spiritum sanctum ingenuum

esse his verbis. Spiritus sanctus pater non est: sed ingenuus atque infectus. Pater non est: quia patris est et in patre est participatione huius ex patre et non natiuitatem. filius autem non est: quia genitus non est. Ecce his verbis dicitur spiritus sanctus esse se ingenuus. quod versus aduersari premittis verbis Augustini. **¶** Determinatio predictae controuersie qua secundum diuersas acceptiones dicitur eos locutos.

Sed ut istam que versus repugnantiam de medio abigamus. Dicimus quod hieronymus aliter accepit nomen ingenui. et aliter Augustinus. Accepit enim Augustinus

ingenuus qui videtur quod de alio non est et scilicet hoc de solo patre dicitur hieronymus. vero ingenuum dicit non genitum. et secundum hoc de spiritu sancto potest dici cum spiritu sanctus non sit genitus.

¶ Determinationem suam confirmat auctoritate hieronymus. ostendens. Ex quo se si dixerit spiritus sanctus ingenuum. hoc

quod autem hieronymus ita accepit. ostendit ex verbis suis quibus eodem tractatu versus faciens talem diuisionem **C**ostendit quod est. aut in

¶ Et aliter autem hoc non videtur verum. quia hoc modo ingenuus tamen puenit essentie. ergo non est patris proprium.

CR. h. dicitur quod magister dicitur intellectus Augustini. tamen non totum. Ingenuus enim secundum quod dicitur proprietas patris trinitatis potest esse ab alio nec hoc sufficit ad hoc ut sit notio. nisi etiam consequenter dicatur quod alius sit ab ipso. quia sicut obiectum est non esse ab alio sine non generari conuenit essentie.

¶ Et est quod natus est et factus non est. Obicit arrius quod. **¶** sunt modi sex

Distin-
tio nota
da est dicit
gener.

generationis quorum quolibet dato sequitur quod filius non tantum natus, sed etiam factus est. et hos modos ponit disputans contra victoritanum. Primum modus per deflexuram linee a puncto. Secundus est per emissionem radii a sole, vel ab alio luminoso corpore. Tertius est per emissionem gillationem caracteris sicut figura sit in cera a sigillo. Quartus est per emissionem, ut quoniam a deo datur bona voluntas. Quintus est per emissionem proprietatis vel accidentis a duplicata subiecti que sunt materia et forma. Sextus est per emissionem intentionis siue speciei abstracte, sicut species rerum generatur in anima. Septimus est per emissionem exercitationem sicut liberi arbitrii exercitatus a gratia procedit in bona opera. Octavus est per transfigurationem sicut ex ere sit statua vel sicut in figura incisionis. Nonus est per emissionem, sicut a primo mouente immobili productum motus. Decimus est per emissionem specierum a genere per differentias diuidentes genus et constituentes specie. Undecimus est per emissionem sicut archa exteriori: ab archa que est in mente artificis. Duodecimus est per emissionem nascetur, ut homo generatur ab homine. Quocumque autem predictorum modorum generatur non tantum generatur sed et factus est. Ad hoc est responsio, quod aut arrius accipit generationem, scilicet ad creaturam et diuinam: aut spectat ad creaturam. Si scilicet tunc dico, quod insufficienter diuidit, quod praeter istos modos est generatum est autem iterum nec factum nec natum est. Spiritus sanctus est qui a patre procedit. Quod etiam factum est, et natum non est. Caelum et terra ceteraque insensibilia sunt. Quod autem factum et natum et renatum est homo est. Quod vero factum est et natum est et renatum non est, animalia sunt. Ecce his verbis ostendit hieronymus, se ingenitum accipere non generatum. Aliter enim non esset praemissa diuisio vera, scilicet omne quod est aut ingenitum est aut generatum est, aut factum atque in diuinitate huius praesecutione in assignatione generati ubi quod ponit non natum esse in deo sicut videbant in creatura, et hoc bene tangitur in glossa, super primum ad hebraeos, ubi dicitur, non possunt temporalia comparari aeternis, in integra collatione, sed aliqua tenui similitudine, et ideo sicut supra ostensum est, secundum diuersas conditiones, diuersae generationes illam representant. Ratione enim consouentatis est similitudo generationi verbi a mente. Ratione coenitatis, similitudo generationi splendoris a sole, siue de luce. Ratione neequalitatis, generationi potentiae de potentia,

de tota substantia generantis sicut supra dictum fuit. Item, dicitur, ubi, quod non potest esse mixtum, nullo modo potest esse factum. Et autem diuidat generationem per est in creaturis. In caetero quod diuisio illa insufficientes est adhuc, quod omittit generationem equiuocam, que est secundum praetrefactionem, sed esto quod comprehendat eam sub generatione, ne que est secundum nascentiam, tamen adhuc non valet ad propositum, quod si non generatur sicut creatura de generante, nullo modo generatur. Quis est creatura sit deo similis: tamen plus est diffinitio quam similitudo, sicut dicit Augustinus, xv, de trinitate, et Hieronymus. Similiter cum omnis comparatio inferiorum plus habeatur hominibus potest quam deo apta, et ideo heretici errauerunt qui credebant omnino esse in deo sicut videbant in creatura, et hoc bene tangitur in glossa, super primum ad hebraeos, ubi dicitur, non possunt temporalia comparari aeternis, in integra collatione, sed aliqua tenui similitudine, et ideo sicut supra ostensum est, secundum diuersas conditiones, diuersae generationes illam representant. Ratione enim consouentatis est similitudo generationi verbi a mente. Ratione coenitatis, similitudo generationi splendoris a sole, siue de luce. Ratione neequalitatis, generationi potentiae de potentia,

Ad intelligentiā eorū que dicitur i littera quattuor queritur: primo queritur utrum in diuinis sit ponere processionē. Secūdo utrum processio spiritus sancti sit generatio. Tertio utrum processio spiritus sancti realiter differat a generatione. Quarto utrum spiritus sanctus debeat dici ingentis aut non.

Questio. i. **Q**ue processio sit ponenda in diuinis ostenditur primo auctoritate. Job. xv. ubi dicit saluator. Mittā vobis spiritū veritatis qui a patre pcedit. Si ergo veritas nō dicit nisi verū. et verba dei nō loquitur nisi proprie vera. ergo proprie est processio in diuinis. **¶** Item in diuinis verissime est origo. ergo et productio. sed of productioni active respondet productio passiva. s; productio passiva est processio ergo a primo ad vltimum in diuinis vere et proprie est processio. Item amor noster. et est amor et ab alto et ectus eius ab alto verer proprie exprimitur in verbo procedenti. cū ergo amor diuinus. qui est. s. s. vere et proprie amor sit. et ab alto sit. sicut nomen amoris et cōpletur et proprie in fine ita videtur et cōuenire et processio.

¶ Item ad cōpletam rationē processio nis ista duo requiruntur. **¶** Quid ab alto et talis tēdat. sed amor qui est. s. s. nō pcedit a patre in quātum amat se. nec a filio in quātū amat se. sed in quātū amat alter: quia nō est. ergo. s. s. est amor quo amans tēdit in aliu. et ista duo cōplectuntur rationē processionis perfecte. ergo processio est in diuinis. **¶** Contra processio de ratione sui notis dicit elongationē et recessionē. Unde processio quasi procul cessio: sicut processio dicitur a recessionē. **¶** Sicut in diuinis nō est antecessio propter summā similitudinem. ita non est elongatio propter summā unitatē. ergo sicut in diuinis non ponitur nomē processiois ita nō debet ponitur nomē processiois. **¶** Item in creaturis processio de ratione sui gnis dicit motū. ita indiget et imperfectionē. s; nullū tale nō mē de trāfferrī ad deū. **¶** Nec processio. **¶** Item creatio dicit specialē differentia processionis et differentia addentē nobilitatē. quia dicit egressū rei a creatore qui est causa nobilissima. s; creatio passiva nullo modo reperitur in diuinis.

nia. nulla enim persona dicitur creari. ergo pari ratione nec processio. **¶** Item processio in creaturis non dicitur nisi dupliciter. videlicet localis et causalis. Localis que est in motu progressivo. Causalis que est effectus a causa. sed localis nō potest trāfferrī ad diuinis. quia nulla mutatio scdm locū. nec generaliter nec in specialiter cadit in deo. et preterea cū talis sit ab vno in aliu oportet ponere spiritū. eternam nō pcederet a patre et filio. nō ergo inuenitur processio localis. sed hec nobilitatē et causalis. quia ista est entis cōpletio et a principio in trāffeco. ergo per locū a maiori nec causalis inuenitur in deo. et ita nullus modus processionis reperitur. **¶** Item dicendum que processio in creaturis dicit respectum ad principium a quo. ut radius dicitur procedere a sole siue flos ab arboze. et que dicit motum hoc accidit ei. Et similiter ratione nota de respectum ad terminum ad quē. et que dicit elongationē hoc accidit ei. **¶** Quia ergo in diuinis uterque respectus reperitur. **¶** Nam persona procedens respectum habet ad principium a quo ut amor procedens ab amate respectū habet ad amatum. amor. s. ille qui est nexus et charitas. ideo vere et proprie et perfecte ratio processionis inuenitur in diuinis. vnde concedende sunt rationes ad hoc adducte. **¶** Ad illud ergo quod obijcitur in contrarium que processio dicit elongationem. dicendum que hoc verum est in creaturis in quibus per appropriationē ad terminum ad quem sit elongatio et circūscriptio et distantiam. et sic nō est in deo. **¶** Ad illud quod obijcitur. que processio dicit motum in creaturis: dicendum que non transfertur ratione motus. sed ratione duplicis respectus. qui quibus non posset esse in creaturis sine motu propter imperfectionē nichilominus tamen est in creatore. **¶** Ad illud quod obijcitur de creatione: dicendum que creatio de principali impositione dicitur egressus de nichilō. et ideo nullo modo significatum eius potest in deo saluari. nec proprie nec trāsumptiue. non sic autem est de generatione et processione. **¶** Ad illud quod obijcitur. que nec causalis nec localis. dicendum que imo ad modum causalis. Et causalis vno modo convenientiam habet cum

locali. nam causalis processio vno modo terminatur in procedente. et ita quod nichil ultra respicit ut cum dicitur. filius procedit a patre. Alio modo prout effectus respicit aliquem ut terminus et sic procedit amor ab amante i amatum et aliquo modo conuenit cum processione locali. quia respicit terminum ad quem. Aliquo modo differt quia non respicit tanquam in illo recipiatur. sed tanquam obiectum. et quantitas respectus et emanatio vere reperitur in diuinis hinc est quod illa emanatio dicitur ad similitudinem emanationis causalis. sed similitudo localis processionis ibi non cadit. nisi longinque. et ideo greci decepti sunt. Et ad illud quod processio localis est perfectior. dicendum quod processio localis semper habet imperfectionem conuinctam ratione nominis. non sic originalis. et verum est quod perfectior est inter motus. sed processio in diuinis dicitur motus: sed originem sine motu mutat. sicut supra dictum est de generatione.

Questio. ii. Utrum processio spiritus sancti sit generatio. Et quod non videtur. Augustinus de trinita. xv. Sicut filio prestat essentiam sine vlllo initio temporis et sine vlla mutatione generatio. sic spiritus sancto processio. ergo si non est idem quod prestat essentiam duabus personis etc. Item hoc ipsum videtur ratione. quia generatio est emanatio secundum modum fecunditatis nature: sed sicut supra probatum est. sic procedit per modum liberalitatis et amoris. ergo non generat ergo generatio non est processio. Item nichil vni exit a duobus similibus per viam generatōis nisi alter sit: ut pater. alter ut mater. alter ut principium actiui. aliter ut principium passiuum. sic. sic. procedit a duobus similibus. et si per viam generationis aliter est et per se: aliter ut mater: quod oīo absurdum est. Item si lex est sua generatio. et sic est sua processio. et sic procedit eē generatio. sic est filius. sic. sic. procedit a duobus similibus. et sic est filius sicut filius deus patris. et si filius non est per nec. sic est filius. et nec processio est generatio. Contra. In his inferioribus generatio est substantie productio. sed processio spiritus sancti est substantie secundum ipsam substantiam productio. ergo est generatio. Item generare sic dicitur a Damasco. Generare est ubi similem in substantia producere. sed

spiratio vel processio productur spiritus similis in natura. ergo et processio est generatio. Item: actiones et mutationes tenentur a termino. et quecumque conueniunt in eo quod habet per emanationem conueniunt in modo emanandi. sed filius et spiritus sanctus conueniunt in substantia quam habent per emanationem. ergo conueniunt in emanatione. ergo si modo emanandi filius est generatio. et spiritus sanctus similiter. Item: productio est superius ad generationem. sed quecumque producuntur procedunt. ergo processio est superius ad generationem. ergo generatio est processio ergo pars ratione processio est generatio. Si dicas quod processio appropriatur spiritui sancto. quero rationem. et videtur quod magis debeat appropriari filio. quia si ratio procedendi secundum rationem intelligendi per prius est in filio. ergo processio magis debet appropriari. Item si generatio est spiratio ergo generatio est spiratio: et e converso. sic spiratio passiva est processio. ergo etc. Respondeo dicendum quod sicut spiritus sanctus non est filius. ita nec processio spiritus sancti est generatio. Ad illud ergo quod obicitur in contrariis. quod generatio est productio substantie. dicendum quod est producere substantiam similem secundum voluntatem. et est producere substantiam similem preter naturam. et est producere substantiam similem per modum nature. Isti tres modi distinguitur. et diuersi et separabiles sunt quantum est de se. quod patet. quia in productione ad am quod substantie productio. est tamen non fuit generatio. deus enim non generauit adam sed creauit. In productione ene de adam. fuit similis substantie productio. non tamen generatio: quia adam non genuit eam. Sed in productione abel fuit substantie productio secundum viam nature. et ideo fuit ibi generatio secundum rem. ergo isti tres modi distinguitur in deo. Tamen in actione creature non distinguntur. quia creatura non potest substantiam producere nisi similem. et hoc per virtutem naturalem. Et ratio huius est imperfectio potentie. et limitatio in creatura. sed in deo est summa potentia. et ideo in eius operatione isti tres modi habent distinctionem. Ideo quamuis in istis inferioribus gratia materie sit completa ratio generationis. productio substantie similis vel productio substantie. non tamen in diuinis. immo oportet addi per

modū fecūditatis nāe. Et q: p dīto de
 fecit i pductiōe spiritali. p q nō se
 15 quī. Ad illū qd obīct q simīlē hz
 p tō emanatiōē. dīcendū q differt
 emanatiō in hīs inferioribus. et in
 deo. quia in hīs inferioribus terminat
 tur ad essentiam vel substantiam. que
 multiplicatur. sed in diuinis terminat
 ad ipotases. quoniam ergo ipotasis ad
 quā terminatur processio est amor ipo
 stasis ad quam terminatur generatio ē
 imago et amōus et nexū est spirari.
 non generari: e conuerso imaginis ge
 nerari non spirari: cum non sit consti
 mīlī. ratio propria ipotasiū secundū
 se. nec erit cōsimīlīs emanatiō. ipse ve
 ro procedit. ac si ad substantiam pprie
 16 terminaretur. Ad illud quod obīct:
 tur q processio ē cōmune generationi
 Dicendū q est cōmune generationi
 et processioni pprie dicte. et nos hīc lo
 quimur de pcessione prout tantū spiri
 tualī sancto conuenit. sic autem non est
 cōmunitas nec hoc modo pceditur nec
 subīctur. nec est intelligēda ibi cōmu
 nitas rei. sed solū propositiōis siue mo
 di loquēdi. Quod ergo queritur. quare
 magis spūi sancto appropiat. Quidā
 voluerūt dicere q sicut hoc nomen p
 pūm cōmune est diffinitio et pprie
 passioni. tamē quia diffinitio addit su
 pūa nomē ppūi. p p passio. nō id diffi
 nitio hz nomē p p passio nō s; nomē
 cōe retinuit. sicut dīcūt. ppositio s; hoc
 est absurdū dicere q spū nō habet p
 pūi et singularē modū emanādī sicut
 17 sūt. Ideo volūt alī q addit alīū mo
 dū. s; q ille modū i creaturis nō est q
 aut raro aut nūq pcedit alīq ipotasi
 alr q gñatiōē. id sacri doctores nō
 sūt nomē ppūi v l nouū fingere. s; ma
 gis cōe appropiare. s; illū ad huc nō p
 p q sicut emanatiō sūt recte expmī
 hō gñādī. ita emanatiō spūi s; hō spū
 rādī. Et pp hoc alr dōm. q: sicut p dī
 genitū q ab eo remouet oīs gñatiō.
 q nec gñat nec est a gñato. s; r ecōuer
 so pcessio pprie de eo dī. i quo est oīno
 rō procedēdi: et talis ē. s. q: pcedit. et ē
 a procedēte. nō sic aut sūt. id spūi scō
 attribuit. Alr pōt dīcī q ppleta rō pro
 cessiōis pūi sit i cōparatiōe ad pncī
 pūa quo r ad emīnū ad quē. et q: spū
 in sua emanatiōe. q: nexū est. vtrūq: re
 spicit. sūt alterū. ideo cōpletissima rō
 hūi nōis reperitī spūi sancto. quāuis

aliquo mō reperiat in filio. et ideo spūi
 sacro appropiat. Ad illū qd obīct
 18 vltimo q gñans est spirās. dōm q illa
 p dīcāto non est formalis. s; solū rōne
 suppositi. et q: vna psona siue vnu sup
 positū pōt gñare et spirare. id hec ē ve
 ra gñans ē spirās. sed nulla psona vni
 ca pōt sūt plūribus modis emanare. id
 non sequitur q genitus sit spiratus.

Questio. iij. Vltīū pcessio
 spūi sancti reat
 differat a gñatiōe sūt an solū s; rōne
 intelligēdi. Et q: reat v l. p dīcōe dif
 ferūt s; suas emanatiōes. cum pso
 ne reat dīcāt. nō tū intellectuali. q
 oī intellectu circū scripto adhuc rema
 net trinitas. g emanatiōes que sunt
 pcessio r gñatiō differūt reat. C tē:
 que sunt a diuersis pncīpīs. reat dif
 ferūt. sed generatiō est ab vno in diu
 nis pcessio spiritalī sancti a duobus. q
 a patre et filio. ergo realiter differunt.
 C tē: s; rem et veritatē aliquid est
 pncīpī dīcāta substantia vt volūtas.
 quō nō est pncīpī vt natura. sicut p
 q: creature sunt a deo agēte p modum
 voluntatis. non per modum nature. s;
 ergo processio est voluntatis p modū
 voluntatis. generatiō modū nature.
 vt nature pcessio et gñatiō reat diffe
 runt. C tē: in imagine creata egres
 sus verbi. et egresus amoris dīstīgu
 tur. quia differunt realiter. hoc enim
 perfectionis est q: ex hoc factū ma
 gnis trinitatē. sed s; q dīcāt eēntialē
 ter. hoc est imperfectionis. sed omne
 quod perfectionis est ponendū est i dī
 uinis. ergo processio et gñatiō realiter
 differūt. q: non essentialiter. C dō
 tra. pater spirat et generat. Aut ergo s;
 q: tū vnu. aut in q: tū plures vel plū
 ra. Et in q: tū plures vel plura. sic pa
 ter est cōpositus. Et in q: tū vnu.
 sed q: pater et filius spirāt in q: tū vnu.
 nō sunt due spiratiōes. s; vna. ergo s;
 mīlīter si pater spirat et generat in q: tū
 vnum. spiratiō et gñatiō est vna produ
 ctiō. C tē: s; m oēs verum est q: pas
 ter ratione fecunditatis nature et intelle
 ctualis generat ratione fecunditatis
 voluntatis spirat. sed in deo idē est vo
 luntatis et nature. ergo r. C tē: ema
 nationes patris pene terminos dīstī
 guūt. s; pater oīno idē rōtū qd dat
 filio per generatiōē. dat spūi sancto p
 processionem. ergo spiratiō et generat

Ita sunt oio vna emanatio. ¶ **Itē**: hoc ipsum ostenditur per impole. Si differet aut seipfis. aut alijs. Ad seipfis qz emanationes nec sunt a se nec ad se. ergo si vnū qd qz distinguit per illud qd est. vel a quo emanat idē hōmō seipfis nō distinguitur. Si alijs aut seipfis aut notione. aut persona. Non eēntia cōstat. qz illa nō distinguitur. nec distinguit. Ad persona qz est? est distinguit non distinguit ergo si differet hoc erit alijs notionibz. et sicut erit querere de illis alijs. et sic in infinitū. ergo. et. ¶ **Itē**: si differūt. Aut differētia substantiāli. aut accīdētali. Ad substantiāli. qz tal' differētia nō est i diuinis. Non accīdētali. qz in deo non est accīdēt. ergo. et. ¶ **Itē**: p' differet situs a creatura qz a spū s'cto. ergo plus differet gñatio a creatōe qz p'cessione. Sed gñatio nō distinguit a creatōe. ergo nec a p'cessōe. P'cessio hōmō medie. creatio ē diuina eēntia. sed p'sona et eēntia nō distinguitur ablut. cē. ergo nec gñatio et creatio. ¶ **Rñ**. dī cēdū qz gñatio et spiratio siue p'cessio differūt. nō tñm secundū rōnē dicendū sed etiā secundū dīctam origis et habitudinis. qz diuers' est modus se h'ndi et differēs modus originis. talis antez dīctā p'nitātē eēntie nō repugnat. Si autem q'ratur rō dīctē harū emanationū. dōm qz p'ima rō differendū non potest assignari a pte terminoz. Termini emī sunt p'sone qz nō imp'pōtāt rōnē differendū actiue sed passiue. Si ergo p'de differūt. quare et in quibz differant si ostendere voluerim? necesse ē redire ad emanatōes et relationes. qz sunt generatio et p'cessio. et ita in hac assignatione erit circulus. Si r' ex parte p'icipio rū. Si emī dicatur qz differant he due emanationes secundū p'ceditātē duplīcēm. nature et voluntatis. qro quomō differat fecūditas a fecūditate. Si dicās qz fecūditas nature est in solo p'fe. voluntatis i patre et filio. hoc p'ltiozem hz qd nē vñ veniat hec dīctā. et optz ad hoc venire. qz fecūditas nature est in vno. qz imago p'cedēs p' illā. nata est eē solū ab vno fecūditas voluntatis in duobz. qz nē? siue p'cessio p' modū nature est i duobz. et ita redit dīctā i p'mū. et est ibi rō circularis. ergo p' fm hoc. qz harū emanationū dīctā p'ma. nec est sumēda a parte terminū nec a pte p'ncipij. ¶ **Et** ideo notandū. qz est loq' de

hōmō emanationibus qz ad esse et qz ad distictū. Si qz ad eē sic h'nt rō nē eēndū a suis p'fectis p'ncipijs et fecūditas. Qz emī i deo ē p'fectissima nā. et nā p'a. id p'fecta et p'a fecūditas i p'ostasi qz hz rōnē p'ncipij. Et qz p'a et p'fecta et p'p'ria est fecūditas nā. id verā et p'p'ria hz emanatōes. et hec ē gñatio. sicut intelligēdū ē de spiratōe qz ad volūtatē. Un' rō quare hōmō v' sūt i deo ē p'a fecūditas nā et voluntatis. Si autē loquamur qz ad differre. dōm qz se ipfis differūt. sicut ostium est. qz omnis distinctio in diuinis venit a modis ordīnis et relationis. Un' sicut due differētē seipfis differūt. vt rōnale et irrōnale. sicut i diuinis he due emanatōes. Et sicut dīctē dīctā p'notescūt nob' per alias dīctas qz ab illis oriūt. Sic et in diuinis. qz emī seipfis distingunt gñatio et spiratio ad eas cōsequēt fm rōnē intelligendū dīctā duplex. Una qz gñatio est ab vno. sed spiratio a duobz. Qz emī gñatio est emanatio p' modū p'fecte assīctatōis. id ad vnū p'ncipij respicit. Qz vno spiratio est emanatio p' modū cōneritōis. id est a duobz. Alia dīctā est in cōparatōe ad nos. Qz emī. sicut spiratur vt necēs. et ita i alterū tendens. id p'p'ian. vt donabilis. Filius vno gñatur. et gñatio non respicit tertiū per has differentias necessario elicit harū emanationū cōcomitātia. Qz spiratio dat p'intelligere generationē. nō emī necitūtur nisi distincti. et siles. et ita illi quoz vnus est ab alto p' gñationē. Si r' gñatio dat p'nter intelligere spirationē. Necesse est emī dīctos et oīno siles p'delictosum amōrē cōiungi. Cōcedēdū ergo sunt rōnes p'bātes qz dīct. sicut est manifesta tum in rationibz. s' ille rōnes nō sunt sum' pte a p'iori. Aliqu' tamē voluerūt assignare alias dīctas. et quidā p' vīm spiratōis et generatū dīcant differre. sed hec dīctā declaratū ignoz per ignoz. Alij etiā dīctū qz filius p'cedit per modū esse. sicut per modū h' esse: s' hec verba nō sunt sana. nec tali materie cōueniētia. ¶ Ad illud ergo qz p'mo obijctur. vt r' pater spiret in qz vnu. et. dōm qz nec in qz vnu nec in qz plures sed in qz alio et alio mō se habens. qz alio mō se habet et ad filij. alio modo ad spiritū sanctū. ¶ **Itē** autē alius et alius modus se habendū non repugnat.

20

21

19

- gnat unitati substantie vel persone, sed
 p̄f et filii spirant in eo, q̄ vñs vno mo
 do se h̄nt. Inde est q̄ duplex ē p̄cessio
 filii ⁊ sp̄s sancti a patre, sed vna ē spi
 ratio siue p̄cessio sp̄s sancti a p̄re ⁊ si
 22. **Ad illud q̄ obicitur, q̄ natura
 ⁊ voluntas i deo sunt idē. D̄m q̄ et si
 natura ⁊ voluntas i deo cōsiderata ab
 solute sint idē, tñ aliqd̄ respicit volun
 tas vt voluntas i ratiōe p̄cipū quod
 nō respicit natura vt natura. Et inde ē
 q̄ sicut non sequitur creatura est a deo
 per modum voluntatis q̄ ideo ⁊ p̄ mo
 dum nature. S̄tr q̄ natura ⁊ voluntas
 cōparant ad has emanationes sub ra
 tione p̄cipū, ideo nihil p̄hibet has e
 manationes differre q̄uis idē sint i sub
 stantia natura ⁊ voluntas. **Ad illud
 q̄ obicitur q̄ emanationes differunt
 penes terminos. D̄m q̄ in his iferio
 ribus est verū, vbi emanatio dicit ens
 in potētia, ⁊ ita imperfectū. nō autem
 est verum in deo, q̄ ibi non dicunt ens
 in potentia, nec imperfectiōē. Unde
 in diuinis sunt r̄ d̄ distinguēdi. Tñ si ve
 limus dicere, q̄ differunt penes termi
 num non accipiem⁹ terminū pro sub
 stantia vel essentia sed i postasi vt p̄
 24. **habitu est. Ad illud q̄ d̄ r̄itur, ⁊ trū
 seip̄s vel alijs, patet q̄ seip̄s. Et ad
 id q̄ obicitur, q̄ nō h̄nt eē a se, ergo
 nec distingu. D̄m q̄ illd̄ nō tenet in
 esse originali. q̄uis est a genere diffe
 rentie habeat ortū, tñ nō distinguunt
 25. **generes, sed a seip̄s. Ad illd̄ quod
 obicitur, quō differunt, aut substantia
 li aut accidentali differentia. D̄m q̄
 insufficienter diuidit: q̄ in diuinis est
 relationum differentia, vt dicit Augu.
 in. v. li. de trinit. q̄ nec accidentalis nec sub
 stantialis est, sed magis d̄ originalis.
 26. **Ad illud q̄ obicitur de creatiōe. Di
 cendū q̄ r̄ ē p̄notati magis d̄t creati
 o, s̄ r̄ōne p̄cipalis signati, non tan
 tū differūt, q̄ nō tñ d̄t eēntia a per
 sona quātū p̄sona a persona. Unde p̄
 dicat essentialr̄ de p̄sona, nec facit ali
 quo modo aliquē numerū, persona er
 go distinguunt ab alia persona, et id nō
 valet argumentum.**********
- Questio. iiii.** Supposita
 differentia
 generatiōis et processūis. Queritur
 hic quarto vtrum sp̄s sanctus sit i ge
 nitus. Et q̄ sic, p̄ auctoritate hierony.
 quem magister ponit in lra. **Item:**

hoc p̄sum offiditur ratiōe hierony. **Ad**
 oē q̄d est aut est i genitū, aut genitū,
 aut factū, sed sp̄s, non est genitū, aut
 factus, ergo est ingentus. **Item:** au
 gatio p̄uatiua cū constantia subiecti
 equipollet p̄uatiua ⁊ termino. Unde
 non par cit ca numerū. Idē est q̄ ipar,
 sic cū sp̄s sanctus genitus non sit, er
 go est ingentus. **Item:** plus distat
 ratione generatiōis sp̄s sanctus q̄ pat,
 q̄ p̄ generat q̄ntū si generetur sp̄s
 vero sc̄tus nec ḡnat nec ḡnatur, ergo
 eō vere p̄uat ḡnatio a sp̄s sc̄to vt a pa
 tre, ergo sicut p̄ d̄t ingentū, sic ⁊. i. f.
Contra: Aug. ad Rosellum dicit q̄ so
 lus p̄f est ingentus, ergo s̄m hoc non
 conuenit sp̄s sancto. **Item:** ingent
 us, aut d̄t s̄m substantiā, aut secundū
 relationē. Si s̄m relationē ergo est no
 tio, ergo sp̄s sanctus, habet duas noties,
 ⁊ ita essent ser. q̄d est cōtra cōem opti
 monē, si s̄m substantiā, ergo pari ra
 tione diceretur de filio, cum illd̄ quod
 s̄m substantiā d̄t conueniat tribus.
Item: cū diuina essentia nō sit gen
 ta nec sp̄s sanctus sit genitus, nec p̄ter
 sit genitus, nec etiā aliqd̄ istozum
 sit factum, ergo ratio ingenti s̄m He
 ronp̄m oibus cōuenit queritur ergo
 quō differunt. **Res.** Dicendū q̄ aliq̄
 voluerunt distinguere de hoc nose in
 genitū, quod p̄t scribi per vñs, n. et
 sic tñ valet q̄ntū i creatū, vel p̄ duo, n.
 ⁊ sic opponitur ei quod est genitū p̄
 p̄te dictū. Sed hec distinctio ⁊ si va
 leat apud grecos, non tñ valet ap̄ las
 tinos, quia ingentum per duo n. est
 vox non significatiua apud nos. Mas
 ascennus aut assignat hanc differens
 tiam in lingua sua, q̄ greca erat. Pre
 terea nō valet ad p̄positū, quātil q̄
 r̄itur hic de ingentū, put tñ valet q̄
 tum i creatū, sed vt tñ valet q̄ntū non
 genitū siue innascibile. Et p̄pterea all
 ter d̄m est ⁊ breuiter, q̄ ingentū vno
 modo pure accipitur p̄uatiua sc̄z pro
 eo quod nō ḡnatur, ⁊ hoc mō dicit de
 sp̄s sancto: ⁊ de essentia. Alio mō put
 ingentū tantū valet q̄ntū nō ens ab
 alio ⁊ a quo aliq̄, ⁊ hoc modo dicit nos
 tionem solius patris, q̄ dicit p̄p̄tetas
 tem ⁊ dignitatem in patre. Et secundū
 p̄mū sensum loq̄tur Hiero. s̄m altum
 loq̄tur Aug. An aut habeant ortus isti
 sensus, ⁊ quare innascibiles sit notio ⁊
 non improcessibiles: infra dicitur: Et

18 his patet solutio contrarietatis/patent
etiam obiecta. ¶ Ergo obicitur. qd
negatio cũ constantia subiecti edpoller
termino p̄uatiuo: verũ est: si vere p̄u
uatiuũ: sed illa ratio cõcludit solũ de
hoc note s̄m qd̄ p̄uat: nõ scdm̄ qd̄ ali
quid ponit. ¶ Ad illud qd̄ obicit: aut
p̄nat eẽntiã aut relatione. Dicendum
q̄ s̄m qd̄ dicit de essentia solũ p̄uati
ue sine negatiue tenet. Et id nõ p̄dicat
aliq̄d: sicut qũ d̄r eẽntia non generat.
Letera alia manifesta sunt. &c.

19 **Distinctio. xiiii.** De tẽ
pore processionis spiritus sancti quantum
ad principium a quo.

Reterea diligenter notã
dum est: qd̄ gemina est p̄
cessio sp̄s sancti. Termi
nata parte que est de p̄
cessione eterna. Hic inci
pit secunda pars que est
de processione t̄pali. Et qm̄ in hac pro
cessione est tris considerare. s̄ p̄ncipiũ
a quo procedit sp̄s sancti. & modus scdm̄
quẽ: et proprietates per quem aptus na
tus est procedere. ideo hec pars habet
tres partes. In
quarum p̄ma a
git maḡ de pro
cessione t̄pali: p̄
cõparationẽ ad
principiũ a quo.
In secunda agit
de ipsa in cõpa
ratione ad mo
dum secundum
quẽ. infra. disti.
xvi. Aliud de sp̄s

¶ Qd̄ gemina
est p̄cessio sp̄s
sancti eterna et
temporalis.

Reterea
diligenter
notãdũ est qd̄ ge
mina est p̄cessio
sp̄s sancti etna vi
delicet q̄ ineffa
bilis ē qua a pa
tre et filio eterna
liter et sine tem
pore processit.

prima iterum parte tris facit: s̄m tres
partes. ¶ In prima ostẽdit qd̄ gemina
est processio sp̄s sancti. In scda qd̄ veras
qd̄ p̄cessio est a patre et filio. ibi. De tẽ
pore aut p̄cessione. Beda in omel. &c.
In tertia qd̄ sp̄s sancti. tẽporalis proces
sio eius est donatio ostẽdit ipse qd̄. s̄m in
propria persona donetur: nõ tantũ i ef
fectu. ibi. Sunt aut̄ aliqui qui dicunt sp̄s
sanctũ. ¶ Et sic secũda pars q̄ icis
pit̄ ibi. Hic queritur verũ et sancti virt
dent vel &c. in qua ostẽdit qd̄ spiritus
sanctus procedat temporaliter sine do
netur a patre et filio. querit maḡ vtrũ
donetur ab aliquo sancto vtro. Et hec
pars habet tres partes s̄m tris qd̄ ostẽ
dit. Primo nanq̄ declarat et probat qd̄
sp̄s sancti non detur ab aliquo sancto vtro.
Secundo vero ostẽdit auctoritate Au
gustini. qd̄ non potest dari. ibi. Et p̄ p̄s est
nõ posse etiã dari. &c. In tertia oppo
nit ad contrarium: quia videtur datus
a paulo. ibi. Sed huc videtur contra
riũ quod apostolus. &c. vbi soluit qd̄ nõ
est datus ab ipso: s̄ ab et̄ ministerio.
¶ Preterea diligenter. In parte ista
sunt dubitationes circa litteras: primo

de situ huius par
tis: qd̄ nõ videt̄
q̄ hic debet as
gere de p̄cessio
ne tẽporali quia
in hac parte a
git de his q̄ eter
naliter deo cõ
ueniunt. ¶ Pre
terea. cũ ḡnatio
filii eterna tẽ
poralis in alto &
de situ huius par
tis: qd̄ nõ videt̄
q̄ hic debet as
gere de p̄cessio
ne tẽporali quia
in hac parte a
git de his q̄ eter
naliter deo cõ
ueniunt. ¶ Pre
terea. cũ ḡnatio
filii eterna tẽ
poralis in alto &

alio libro determinet qd̄ eterna in p̄
mo scda temporalis in tertio/ quare nõ
similiter facit de processione spiritus sancti.
R̄n. dicendum qd̄ processio temporalis
et eterna ab eodem p̄ncipio sunt sicut
dicit maḡ. et iterum est ibi quodãmo
modus p̄ducendi cõformis: et tẽ vnã
facit ad declarationẽ alteri: et id inci
dentaliter ponitur h̄c tractatus de p̄
cessione tẽporali ad manifestationẽ p̄
cessionis eterne. Sed sic nõ est de gene
ratione filii t̄pali: quia non est ab eodẽ
p̄ncipio: imo a matre tantũ: et respicit
duas naturas. s̄ diuinã et humanã
ideo debuit de ea determinari post di
uinã de qua agitur in p̄mo & post hã
manã naturam de qua in secundo.

Distin.
xiiii.

m.t.

Bet temporalis
qua a patre et fi
lio ad sanctifican
dam creaturam
procedit ut dice
re falsum: quia p
cessio temporalis
est eius missio: sed
spiritus sanctus est
missus in colum
ba et in linguis
ignis quas non
sanctificavit: sicut
dicas quod non est
missus ad lin
guas: sed in lin
guis missus ad
apostolos quos sancti
ficavit. Contra,
missus est in co
lumba super christum
nec sanctificavit
columbam nec christum.
Contra. potest ad
hoc dici. quod mag
ister non generaliter
diffinit hic. pces
sione temporalis:
sed specialiter prout
est idem quod missio
inuisibilis i qua
datur spiritus sanctus
et sanctificat
creatura. Uel po
test dici quod generaliter
accipit sancti
ficationem. Sancti
ficare enim tripli
ter accipitur. Uno
modo secundum quod est de
non factum sanctum, fa
cere. Secundo mo
do ita sanctum in scita
te confirmare.
Tertio modo tam
sanctum et con
firmatum manife
stare: et secundum as
tquam istorum mo
dorum reperitur
sanctificatio in
omni spiritus sancti
missionem: rati
one terminat ad
quem: et sic acci
pit magister.

Bet temporalis qua
a patre et filio: ad
sanctificandam crea
turam procedit. Et
sicut ab eterno
coniter ac simul
procedit a patre et fi
lio: ita et in tempore con
ter et simul ab ut
troque procedit ad
creaturam non diui
sim a patre i filio:
et a filio i creatu
ram. Unde Augustinus in
xv. lib. de tri. ait
spiritus sanctus non
de patre procedit in
filium: et de filio pro
cedit ad sanctifi
candam creaturam:
sed simul de utro
que procedit: quibus
hoc filio patris de
derit: ut sicut de
se: ita etiam de il
lo procedat.
Quia utraque
processio est a pa
tre et filio. **B**
De temporalis autem
processione Beda
in omel. dominice p
me post ascensionem
ne ita loquitur. Cum
gratia spiritus sancti dat
hominibus: perfectio
mittit spiritus a pa
tre: mittit et a fi
lio: procedit a patre
procedit et a filio:
quia et eius missio
est ipsa processio
his verbis aper
te ostendit dona

tionem gratie spiritus
sancti dici processio
ne vel missione
eiusdem. Sed cum
donatio vel da
tio non sit nisi tem
poralis constat quod
et haec processio
sive missio tempo
ralis est. haec quo
que temporalis spiritus
sancti processione.
Augustinus in xv. li. de
tri. in sinuati di
cens: spiritus sanctum pro
cessisse a christo quasi
post resurrectionem
insufflauit i disci
pulos his verbis
Cum resurrexisset
christus a mortuis:
et apparuisset disci
pulis: insuffla
uit et ait. Accipi
te spiritus sanctum: ut et
eius de se. procedere
consideret. et ipse est
vultus qui de illo eri
bat: ut legitur in eu
angelio: et sana
bat oes: et ut ostē
deret hanc pro
cessione spiritus
sancti non esse ali
ud quam donationem
vel dationem ipsius
spiritus sancti ad
didit post resur
rectionem dominus ies
us bis dedit spi
ritus sanctum: semel i
tra pro dilectionem
primum: et iter de
celo pro dilectio

Cet ipse est vultus
qui de illo eri
bat. Uel hoc de
spiritus sancto male
dicere: quia aut
vultus accipit pro
prie. aut approp
riate: primo modo
non constat. non se
cundo modo ut. Qu
i. cor. i. dicimus
christum dei virtutem
et dei sapientiam etc.
Ad hoc potest dici
quod spiritus sancto non
appropriat vultus
simpliciter: sed vultus
sanctus: et hoc
quia gratia sancta
tunc est donum spiritus
sancti et gratia eius
est ipsius alicuius
dicitur: sed filio
appropriat vultus
operandi: quia
omnia per ipsum facta
sunt. Aliud potest di
ci: quod vultus vel huius
comparationem ad
illud quod est: sic
tenet et tunc dicitur
pater: vel ad id cu
ius est: et sic tenet
rationem coples
meti. ut ad vultus
quod et sic tenet ra
tionem medij. Sic aut
ergo ex ipso ap
propriatur pater
ipsum filio: in ipso
spiritus sanctus ita vultus
in ipso tenet
rationem principij ap
propriat pater: in
ipso tenet rationem
medij filio: in ipso
tenet rationem prople
tionis spiritus sancti: quia
completio est i bo
nitate. sed hoc
isra melius dicitur
dicitur. Post resur
rectionem dominus ies
us bis dedit spi
ritus sanctus: Uel

effi q̄ ter dedit
rit q̄ primo de
dit eis ate pas
sione cū dedit
eis potestatem
eijcten di demo
nta et curare lā
guores. Mat. x.
Itē post resur
rectionē. Job.
ix. Accipite spi
ritū sc̄m. Item
post ascensionē
Act. ii. In suffi
ciēter enūerat
Angu. Rñ. ad
p̄s. dōs q̄ p̄nt
nūerari dario
ues. Itē ad
actū et effectū.
et sic nūerat Ra
ba. et fuerit tres
q̄ ter dedit. et
q̄ ad tria dicit.
P̄mo ad mira
culorū opationē
Secūdo ad pctō
rū absolutionē
Tertio ad infi
delitū cōuersio
nē. p̄nt et alio
mō nūerari q̄
tū ad locū et rē
gnatū. et sic de
dit bis sc̄z i ter
ra et in celo.
Itē in terra
ad p̄mēdādum
h̄ceptū dilectio
nis ad p̄mū.
In celo ad cō
mendādū affe
ctū dilectionis
ad deum. et sic
p̄t̄ p̄troueris.

dicēs. Hūc dē sp̄m̄ sanctū datum
cū insufflasset iel̄ de quo mor
ait. Itē et baptizate oēs gētes
in noie patris et filii et sp̄s sc̄i
cti ambigere non debem̄. Ip
se est ergo qui etiā de celo da
tus est die penthecostes. Quo
modo ergo deus non est q̄ dat

nem dei q̄ p̄ ip̄s
donū diffūditur
charitas i cordi
b̄ n̄ris qua dū
gim̄ deū et pro
ximū.

Q̄ non so
lū dona sp̄s sc̄i
cti: s̄ etiā sp̄s sc̄i
ctus qui est de
detur et mittat̄
hominibus.

Sūt aut̄ aliq̄
q̄ dicunt sp̄m̄ sc̄i
ctū ipsum deum
nō dari. s̄z dona
ei⁹ que nō sūt ip
se sp̄s et vt aiūt
sp̄s sanct⁹ d̄ da
ri cū gr̄a ei⁹ que
tū non est ip̄e da
tur hoib⁹. et hoc
dicūt Bedam sē
fisse in sup̄iorib⁹
h̄bis d̄bus dicit
sp̄m̄ sc̄m̄ p̄cede
re cū ipsius gr̄a
datur hoib⁹. tā
q̄ nō ip̄emet de
tur. sed gr̄a eius
Sed q̄ ip̄se sp̄s
sc̄ctus q̄ deus est
et tertia in trini
tate p̄sona detur
apte dicit Aug.
l. xv. li. de tri. ita

sp̄m̄ sanctum immo quant⁹ est
deus qui dat deum. Ecce his
h̄bis apte dicit. N. ipsum sc̄z de
um dari hoib⁹ a patre et filio
Et q̄ ip̄se sp̄s sanct⁹ qui deus
est ac tertia in trinitate p̄sona
nobis detur nostrisq̄ infunda
tur atq̄ illabatur mentibus a
parte ostendit Ambro. in. i. lib
de spir̄m̄ sancto dicens. Licet
multi dicantur spiritus: quia
legitur. qui facit angelos su
os spiritus. vnus est tamē dei
spiritus. Ip̄sum ergo vnū sp̄
ritum et apostoli et prophete
sunt consecuti. sicut etiā vas
electōis dicit. q̄

vnū sp̄m̄ pota
uimus. quasi est
qui nō q̄at sc̄idi:
sed infundat̄ ani
mis et sensib⁹ il
labatur vt secu
laris sitis restri
gat ardorē. qui
sp̄s sc̄ctus nō est
de subst̄ntia rez
corporalium nec
de subst̄ntia in
uisibilium crea
turarum. His
verbis aperte di
cit spiritum san
ctum ipsum qui
creatura non est
infundi menti
bus nostris.

Idem in eodē
Omnis creatu
ra mutabilis ē:
sed non mutabi
lis spiritus san
ct⁹. Quid aut̄ di
cere dubitē quia

¶ Unus sp̄m̄
potauim⁹. Que
rit̄ it̄ tropo d̄i
ctū ē. Et p̄ q̄
eueniat maḡ
fili⁹ q̄ Eccl. xv.
di. Aqua sapie
salutaris. Et p̄
uer. ix. Venite
bibite vinū et
hoc d̄t̄ p̄ sapia
s̄ dei fili⁹. s̄z
Rñ. Dicit̄ d̄ q̄
sp̄s sc̄ct⁹ d̄: pot⁹
l̄ctū secularis
sitis restringit
ardorē. Hic aut̄
appropriat̄ sp̄m̄
sc̄ct⁹. q̄ sicut d̄t̄
Bregō. gustato
sp̄m̄. despit ois
caro. In c̄tum
aut̄ p̄ potū est
elegatio nutri
menti ad singu
la mēbra. sic ap
propat̄ filio. cu
i⁹ est sapia et
p̄ndētia appo
p̄tatū q̄ quodā
mō h̄t̄ v̄i regi
tinā et ordinat̄
nā p̄ctus oib⁹
p̄trib⁹ anime.
m. ii.

Charitas di
diffusa est i cor
dib⁹ nris. p^o im
proprie dicitur: qz
qd diffusa est.
disp^o est. 2. p^o h^o
disp^o minor 2.
si q^o charitas po
tes est. nō q^o d^o
dici diffusa.
Rñ. dōm. q^o in
fundi r diffun
di pprie d^o hūo
ris. ipa aut cha
ritas hūo cō
parat. qz sicut
arbor fometū.
2. vitā et vridi
tatē h^o ab hūo
re. sic tota spūa
lis machina ab
amore. Itē aut
amor ifunditur
iquātū itra re
cipitur. Diffun
ditur vō in quā
tum ex itimis p
cedens dilatāt
affectum ad di
lectionem mul
torum: 2. mouet
omnes anime
pīres ad bonas
operationes. o
peratur est ma
gna si est. si ve
ro operari tenu
it amor nō est.
Sicut d^o Bre
go. Et ideo d^o
cit dñs Johā.
vt. Flumina de
ventre ei⁹ flu
ent aque vtue.
qd q^o d^o qd mi
nuitur. dōm q^o
perum est i hīs
q^o hñt ortum ab
origine deficiē
di sicut est i pu
teis in quibus
non pūit aqua.
Sed charitas
habet origine
indeficiente si
cut flumino.

datus ē 2 spūā
ctus. cū scriptus
f sit. Charitas
dei diffusa est in
cordib⁹ nris per
spūm scīm q^o dat⁹
ē nobis. Qui cū
sit inaccessible
natura. receptibilis
tñ pp bonitatem
suā nobis est cō
plēs virtute oia
sz q^o solis ptecepe
tur iustis. sim
plex sba opulēs
virtutib⁹. vnicui
q^o pūs. diuidēs
de suo singulis
vbiq^o tot⁹. Incir
cūscript⁹ q^o 2 i
nit⁹ spūāctūs q^o
discipuloz sēsus
separatoz infudit.
quē nihil p^o fal
lere. Angeli ad
paucos mittebā
tur. s. s. At popu
lis ifundebat.
Quis q^o dubitet
qn dinū sit qd in
fundit simul plu
rib⁹ nec vī. Un⁹
est spūāctūs q^o da
tus ē oibus. licz
separatis aplis.
Et hic apte dicit
Amb. q^o spūāsan
ctus q^o ē substan
tia simplex. cum
sit vn⁹ dat⁹ pluri
bus. Alia quoq^o
auctoritate hoc
idez astruit. s. q^o
spūāctūs q^o ē q^o

lis filio hoib⁹ detur. Aut enim
Aug. de verbis apli sic. Char
tas dei diffusa est i cordib⁹ no
stris p spūm scīm q^o datus ē no
bis. a quo datur ab illo q^o des
dit dona hoibus. q^o dona: spūm
sanctū q^o tale dat donū qualis
est ipse. Magna est mia eius.
donum dat sibi equale. qz do
num eius spūāctūs ē. p^o remis
sis et alijs plurib⁹ auctoritati
bus aperte monstratur q^o spūā
ctūs equalis patri 2 filio no
bis datur. nec iō tñ minor est
patre et filio. Un⁹ aug. in. iij. li.
de tri. ait. Non ideo inquit mi
nozem spūm san. qz 2 eum pater
misit et filius arbitrādum est.
¶ An viri scī et ecclie prela
ti dent vel dare possint spūāctū.
et q^o non dent hic ostēdit. d
¶ Hic queritur vtrū et sancti
dent vel possint dare alijs spūā
ctū. Quē si alii dant. cum
eius donatio supra sit dicta p
cessio. videtur ab eis pcedere
spūāctūs vel mitti. Sed crea
tor a creatura nō mittitur vel
procedit. restat ergo vt spūāctū
ipso non dent nec possint
dare. Un⁹ aug. in. xv. li. de tri.
Non aliquis discipuloz xpi.
dedit spiritū sanctū. Orabāt q^o
pe. vt veniret in eos quib⁹ ma
num imponebant non ipsi euz
dabant. Quem morem in suis
prepositis etiam nūc seruat ec
clesia. deniq^o 2 simon magus
offerens aplis pecuniam non
ait. date mihi et hanc p^oatem
vt. dem spiritū sanctum. sz cu
cunq^o inquit imposuero ma
nus accipiat spiritū sanctum.
Quia nec scriptura superius

dixerat. Videns autem simon
 qd apli darent spiritū sanctū.
 Sed dixerat. Videns autē sy-
 mon qd per impositionem ma-
 num apłorū daretur spūsan-
 ctus. Ecce his verbis osten-
 dit augu. nec apłos: nec alios
 ecclesie prelato s dedisse vel da-
 re spiritum sanctum.

¶ Quid non potest dari spūsan-
 ctus docet.

¶ Et quod plus est non posse
 etiam dari dicit in eodem lib.
 subdens. De xpo scriptum est
 qd acceperit a patre pronūssio-
 nem spiritū sancti et effuderit.
 in quo vtrūq; natura monstra-
 ta est humana. s. et diuina. Ac-
 cepit quippe vt hom o. effudit
 vt deus. Nos autem accipere
 quidem hoc donum possumus
 pro modulo nostro effundere
 vero super alios non vtiq; pos-
 sumus: sed vt hoc fiat. deū su-
 per eos a quo id efficitur inuo-
 camus. His verbis expresse di-
 cit non spiritum sanctum non
 posse super alios effundere id
 est alijs dare.

¶ Opponit in contrariū. f
 ¶ Sed huic videtur contrari-
 um quod aplūs ad Salath. de
 se loquens ait. Qui tribuit no-
 bis spiritum et operatur virtu-
 tes in nobis. Ecce euidenter
 dicit se tribuisse spiritum.

¶ Sed intelligendum est hoc
 dixisse apostolum. nō quia ha-
 beret potestatem et auctorita-
 tem dandi spiritum sanctum:
 sed quia ministerium habue-
 rit in quo dabatur a deo spū-
 sanctus. Ut em̄ sit aug. super
 eundem locuz exponens illud

in intelligētā eo-
 rum qd dnr in pres-
 senti distinctione
 duo principafr. q
 runtur. Primo qd
 ritur de pcessioe
 tepozali spūsan-
 ctu. Secdo de eius
 notioe. Quantū ad p-
 mū quntur duo.
 Utrū sit ponere pcessio-
 nē tpalem. s. f.
 Secdo vtrū pcessio temporalis ponat
 in numerum cum eterna.

apostoli verbū.
 Ab apło predi-
 cta est eis fides
 in qua pdicatio-
 ne aduerū et pre-
 sentiā spūsan-
 cti senserāt. sicut il-
 lo tpe i nouitate
 luitatiōis ad fi-
 dem etiā sensibi-
 libus miraculis
 pntia spiritūsan-
 cti apparebat vt
 in actib; apłorū
 legit. Aperte hic
 ostendit quomo-
 do illis spiritū-
 sanctū apłolus
 tribuerit. Non
 vtiq; ipsū mittē-
 do in eos: s; pre-
 dicādo eis fidē
 christi quā illis
 recipiētib; spū-
 ritūsanctus in
 eis esset aliq; b;
 signis visibilib;
 monstrabatur.
 Nō ergo homi-
 nes quātūcūq;
 sc̄i dari possunt
 spiritūsanctum.

modum spiritūsanctus mittit i mētē;

¶ Quid. j.

¶ Sit ponēda p-
 ccessio tpalis vt
 p. Bedā qd dicit in
 omel. et h̄t i f. a
 ff. missio ē eius
 pcessio: s; mis-
 sio ē tpalis. qd
 ponere pcessio-
 nē. s. f. tpalem.

¶ Itē: hoc ipm
 ostēdit ratio sic
 procedere ē ab
 vno i altū cuz qd
 f. f. iste a deo et sic
 i creatura. a deo
 pcedit i creatu-
 rā. hoc autē nō ē
 anteq; creatura
 sit: s; hoc est ex
 parte. ergo. r. c.

¶ Itē: donū si-
 ue datū a dante
 pcedit i accipiē-
 tē est dat. sed. ff.
 ex tpe dat. qd ex
 tpe pcedit a dā-
 te i recipiēte. qd
 est ponere pro-
 cessionē tempo-
 ralem. ¶ Con-
 tra. ff. pcessio
 idē est qd eius
 spratio: sed nō
 dē eius spratio
 aliqua teporal.
 qd nec pcessio.

¶ Itē: sicut pro-
 ccessio se habet
 ad spiritūsanctū
 sic gñatio ad fi-
 lum. et quē ad:

Act. viij

11

11

Gal. iij.

Definitio
 uapio.

ita filius, r vtrūq; est rāone. s; gñatio
 ne filij rōne talis missio nullo mō
 dō spalis, s; nec pcessio spāssci. ¶ Itē
 pcessio, s; nō dōr spātaunū fīm q; ē p
 ccessio ab aliquo. I aliqd; p pte i creat
 urā. s; pcessio ab aliquo in aliquid nō
 est nisi duplr; aut fīm pcessū ab agen
 te in inscriptis aut fīm pcessum a loco
 in locū. s; pmo nō nō est spalis pces
 sio. q; s; est p persona in se fira et stās.
 ergo nō pducit i suscipiēte. sed in se.
 Scdo mō nō q; qd; talis nō procedit a
 pncipio recedit r ad terminū accedit.
 hoc aut nō cōuenit spāssci. ¶ Itē qd;
 qd; spalter pcedit ab alio: h; initium
 eēndi ex tpe. s; ergo. s; spāl; pcedit. s;
 eē incipit. ¶ Itē pcessio spalis aut dōr
 spalis rōne spāssci, aut grē. Nō rōne
 spāssci: q; psona eterna est. S; s; v; q;
 nec rōne grē. q; ag; dicit. iij. de triū.
 fīm q; aliquid eternū mēte captū. nō
 sum; in hoc mūdo. s; si grā elenat ad
 capiēdū eternū. eē ei; r pcessio nō est
 spalis. s; nec pcessio. s; rōne gratie.
 ¶ Itē i pcessio de. s; i creaturā ē pces
 sio dōnt creat; qd; est. s; r dōnt crea
 ti qd; est. grā: s; dōnt i creatū ē nobilit
 us. s; cū a nobilitate debeat fieri deno
 minatio. pcessio. s; i creaturā d; d;
 ci pcessio i creaturā: s; oīs talis ē eterna
 nō spalis. s; rē. ¶ Rñ. dōm: q; pcessio
 fīm q; cōter accipit de filio r de. s; dōr
 emanatio ab hoc. s; a pte. Scdm q; dōr
 de. s; dōr pcessio ab vno in aliū: sed p
 cedere ab vno i altū est duplr; aut sic
 cut in obiectū i qd; ptenidit. aut sicuri
 susceprū i quo recipit. r p; quides
 mod; ē i pcessio de eterna. q; em. s; s; p
 cedit vt amor mutū. iō pcedit a duob;
 bus. ita q; ab vno i aliū. Spūs em; san
 ctus vt dicit Hiero. r aug. amor ē quo
 p; amat filiu. r filiu; amat patrē. Scds
 mod; in illa eē nō potuit. Quis ita itel
 leritū greci. q; in filio recipit. s; s; et a
 pte pducit: s; penes fīm modū (cū res
 cepto. s; s; sit p; suetiam boni gratuiti
 qd; ex tpe est) artēdū. pcessio spalis s;
 qd; s; dōr pcedere ab aliquo in aliqū.
 nō tm; sicut i obiectū: s; sicut i hitacu
 lū. r sic pcedēdū est q; est pcessio spā
 lis. nō rōne ei; a quo s; rōne eius i qd;
 pcedit. ¶ Ad illud ergo qd; obicit de
 spiritali. r gñatione. iam p; rñ. q; neu
 trū horū noīm respectū dicit i termi
 nū i quē sit pcessio. ¶ Ad illd; qd; obij
 citur. q; pcessio. s; nō p; eē ab aliquo

p; in receptū. Dōm q; p; vtrū est rōne
 ipsius persone. sed in rōne pnotat qd;
 est gratia in qua datur. s; s; suscipitur.
 q; gratia est in aliquo sicut in suscepti
 uo. ¶ Ad illud qd; obicitur. p; spalter
 procedi incipit. eē. Dicendum q; hoc
 est duplex. q; hęc determinatio spāssci
 potest poni circa actum pcedendi per
 comparationem ad pncipium a quo
 p; in comparatione ad terminū in
 quem. Primo modo vera ē propositio
 sed sicut nō dōr spūs pcedere spalter
 eo q; ex tpe producat. Alio mō p; cō
 parationē ad terminū in quem. sic s;
 h; veritatem. i; pcedit in hoc ex tem
 pore q; habeat initium. sed solum q; in
 cipiat eē in hoc. ¶ Ad illud qd; obicit
 ur. q; gratia non pcedit spāl; q; ele
 uat ad eternū. dōm q; i spāl; dōr tripliciter.
 Uno mō dōr spāl; qd; habet initū
 et variationem et actum in tpe: r hoc
 mō dōr tēporale quod substantia tempor
 ri. et est corruptibile et variabile. Sc;
 cundo mō dōr tēporale quod h; initū
 in tēporē eēndi: sed non variatione. s;
 ita. Tertio mō dōr tēporale quod ha
 bet initium in tempore. sed accē etia
 tēpus et supra tēpus eleuatum. et hoc
 tertio modo dicitur tēporalis pces
 sio: vel gratie donatio. Potest tamē di
 ct q; gratia habet eē tēporale rōne
 eius in quō est. s; s; arbi. quod mutat
 variatur: et verbum Augu. quod dicit.
 q; non sumus in hoc mundo est intelli
 gendum q; unum ad conformitatem.
 ¶ Ad illud qd; obicit q; denominatio
 debet eē a digniori. Dicendum q; totū
 copulatum. q; destruitur destrutione
 cuiuslibet partis. habet denominatio
 nem a parte imperfectiori. Unde si vna
 pars copulationis est falsa totum cop
 ulatum dicitur falsum. Et vna conti
 gens totum iudicatur contingens. Si
 vna tēporalis: et totum tēporale.
 Si ergo pcessio tēporalis includit et
 manationem eternam persone: r emā
 nationē grē q; tēporalis ē. ideo dicitur
 tēporalis. r non eterna. Et quod dicitur
 q; denominatio debet fieri a digniori.
 Dicendum q; non est verum. nisi in eo
 in quo illud quod minus dignum est:
 conformatur digniori.

Q. II. Ita ponit in numerus
 cum eterna. Et q; sic dōr per hoc qd; di
 cit mag; q; gemina est pcessio. s; ete

7

S

9

10

11

12

13

14

na r tepozalis. **C**Itē rōne v̄f s̄lr: qz
 pl⁹ distat tale ab eterno. q̄ eternū ab
 eterno illū cōstat. s̄ p̄cessio eterna fa
 cit numerū cū eterna. qz p̄cessio s̄lij. r
 p̄cessio. s̄. s̄. sunt due. ergo. r. Itē q̄cū
 q̄ h̄nt ordinē h̄nt numerū et disti
 ctionē. s̄ p̄cessio eterna et t̄pals h̄nt
 ordinē. qz eterna an̄ t̄palē. q̄ h̄nt disti
 ctionē. q̄ faciūt numerū. q̄ p̄cessio t̄pa
 lis r eterna s̄nt due. **C**ōtra. numerata
 p̄cessiōe. numerat̄ p̄cedēs. qz p̄v̄t̄r idē
 nō p̄cedit b̄s. q̄ si sunt p̄cessiōes s̄nt
 vno p̄cedentes. ergo. s̄. s̄. sunt duo: sed
 hoc est falsum. qz vnus est. s̄. s̄. p̄cedēs.
 ergo r p̄m̄i. **C**Itē p̄cessio t̄pals et
 eterna si differunt. aut hoc est ex hoc
 q̄ sunt diuerse emanationes. aut qz di
 uersus modus emanandi. Ad qz diuer
 se emanatiōes qz t̄sic eēnt diuersi ema
 nates. Nec qz diuersus modus: qz p̄ r
 s̄ltus semp̄vno mō spirant. ergo. s̄. s̄.
 vno modo p̄cedit. ergo. r. **C**Itē
 homo pictus et hō verus nō sunt duo
 homines. non t̄m̄ numerātur nisi vni
 uoca: et quod dicitur de duobus sc̄dm
 vnam naturam. sed t̄pozale et eternū
 m̄tus cōt̄cant. q̄ homo pictus. et ho
 mo ver⁹. ergo p̄cessio t̄pozalis r eter
 na non est dicenda gemina.
CItē p̄cessio temporalis non ad
 dit super eternam nisi respectum vel
 effectum in creatura: sed respectus v̄l
 effectus cause additus. ipsam non nu
 merat. Unde sol lucens et sol illustrās
 siue illuminans nō sunt duo. similiter
 deus ens: et deus creans. ergo nec p̄
 cessio eterna. nec temporalis erit du
 p̄l̄citer. **R**espon. ad predictorum i
 telligentiam est notandū qz p̄cessio
 dicitur geminari. aut ratione p̄cedē
 tium. vt puta cum procedunt duo s̄lij.
 aut ratione modi vt amor et verbum
 dupliciter procedunt. vel ratione mo
 di dicendi. vt dicatur p̄cessio gemi
 na. id est dupliciter dicta. Sed atten
 dendum est qz modus dicendi est tri
 plex. s̄. vniuocus/equiuocus/et analog
 us. Cum est modus equiuocus. ibi ē
 geminatio circa dictū. r nō circa eē. Vñ
 hō pictus r hō verus dupliciter d̄f ho
 mo. s̄ nō est duplex hō. vel duo hoies.
 Cū est mod⁹ dicēdi vniuoc⁹. est gemi
 natio circa eē. r si circa dicere. Vñ hō
 ver⁹ in fonte r platone numerat. quia
 sunt duo hoies: sed non multipliciter
 dicitur. Vbi est mod⁹ dicēdi analog⁹.

q̄nta partem tenet de natura vniuocit
 partem de natura equiuocit. ibi est nu
 meratio l essendo r d̄m̄ s̄m̄ h̄nc ergo
 modum. D̄m̄ qz p̄cessio s̄m̄ qz dicta
 est de p̄cessiōe temporalit̄ et eterna nō
 est vniuoce. nec equiuoce. sed analogi
 ce. qz vnus modus claudit l alio. p̄os
 cedere enim ab hoc in hoc. vt in obies
 ctum est eternū. S̄ p̄cedere ab hoc
 in hoc. vt in habitaculum est temporas
 le. Quoniam ergo analogum est sicut
 dictum est. et sic ideo ibi duplex r̄cti.
 r vna p̄cessio dicitur duplex. et ita p̄
 consequens dupliciter esse. vt non in
 conuenienter dicat p̄cessio sp̄ssan.
 esse duplex. **A**d illud ergo quod obi
 citur in contrarium qz multiplicata p̄
 cessiōe. multiplicatur procedens. Mis
 cendum qz verū est. si accipiat de mul
 tiplicatiōe secundum vnum modū di
 cendi. Unde si gemina esset p̄cessio ses
 cundū qz p̄cessio dicitur erit⁹ ab ali
 quo vtiqz duo essent procedentes. n̄c
 non sic. sed gemina. Qz vno modo ē ab
 aliquo in aliquem. vt in obiectū. Alio
 modo ab aliquo in aliquem. vt in habi
 taculum. **A**d illud qd̄ obi cit̄ secun
 do aut est duplex p̄cessio. qz duplex
 emanatio. vel duplex modus. Dicēdū.
 qz non sufficienter diuidit. debet enim
 tertium membrū addere sc̄z aut qz du
 plex modus dicendi non equiuoc⁹. Et
 p̄ hoc p̄ sequēs d̄ hoie picto. r vero. qz
 ibi non est analogis: sed equuocatio pu
 ra. **A**d illud quod obi citur vltimo.
 qz respectus additus non numerat. r
Cdicendum qz respectus addit⁹ sub
 iecto non numerat subiectum. Vñ non
 dicitur. s̄. dupliciter. quia spirat̄ r in
 spiratur: sed quando respect⁹ additur
 significatiōi termini tunc necesse est
 r aliter illum dici. r si sit respect⁹ non
 distrahens. ita qz nō faciat oīno diuer
 sam significatiōem s̄ ad illam ordinat⁹
 faciat analogiā in termino. r numerū
 secundū dici. r etiā numerum secundū
 esse. Unde si hoc nomen illuminatio si
 gnificaret actum lucēdi absolutum. et
 actū lucēdi p̄paratū. sol dupliciter di
 ceretur illuminare. r esset illuminatio
 solis gemina. sed t̄m̄ magis prop̄te ibi
 esset geminatio in dicendo q̄ in effens
 do. Vñ magis magis p̄ueloqueretur.
 si diceret p̄cessio sp̄sscti. d̄ duplex
 ter. q̄ cum dicit qz est gemina. quia nō
 cadit ibi prop̄te geminatio.

Onsequenter est scđolo: eo questio punctualis de donatione spiritus sancti. Et circa hoc queritur duo. Primo queritur, utrum spiritus sanctus detur in propria persona hominibus. An tñm dicat id dari: quod datur eius effectus. Scđo. utrum spiritus sanctus detur ab aliquo factivo

Questio. i. Quod datur in propria persona sic ostenditur ad Rom. v. Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datur est nobis. Et nihil diffinitur charitate nisi spiritus creatus. Et cetera. Item Augustinus dicit. v. de trinitate. quod spiritus sanctus est donum. et eo dicitur donum quod datur ergo si personaliter est donum. personaliter datur. Item hoc ipsum ostendit ratione. Spiritus sanctus est amor et primus amor: sed amor est donum primum in quo alia omnia dona donantur. ergo si non est posterius sine priori. non est ponere dona spiritus sancti dari quin detur proprie spiritus sanctus. Item spiritus sanctus datur ad intendendum et colligandum membra corporis mixta sed membra corporis mixta sunt membra inuicem unita. sicut ipse dominus petrus. Johan. xvij. ut sint consummati in unum. sed perfectatio non est nisi in uno simplici ergo membra ununtur per aliquod quod est unum et idem in omnibus hoc autem non potest esse donum creatum. sed increatum. ergo necesse est cum dono creato dari increatum. Contra. Gratia est ars recte vivendi. et gratia est donum sufficienter dirigens animam in finem. ergo ut quod aliud donum quam donum gratie create non sit. a se oportuni: ergo si non est in operibus dei ponendum superfluum. pro quod non est necesse dari. Item cum aliquis sanctificatur per gratiam nihil est in eo quod non esset prius nisi gratia. ergo cum dare sit facere quod aliquid sit in isto quod non erat prius. non datur nisi gratia. Si dicas quod. scđo. est in eo ut sanctus. prius erat ut spiritus. ergo nihil aliud est quam spiritus sanctus facientem gratiam sanctificantem in hoc Item quod datur post donationem: est in potestate accipientis sed. scđo. sub nulla potest redigi potestate ergo non potest dari. Item quod datur alicui differens per essentiam. aut de nouo creatur. aut multiplicatur. aut eius possessio transferretur. ut patet cum de alio cut cappam: sed persona. scđo. non creatur

nec multiplicatur. nec possessio eius transfertur: quod deus semper habet. scđo. ergo. scđo. non datur. Respondeo. dicitur quod dare est ad aliquid habendum. vel possidendum. habere autem aliquid vel possidere est cum aliquid est in facultate habentis vel possidentis. Esse autem in facultate habentis vel possidentis. est esse presto ad fruendum vel utendum. perfecta autem possessio est cum homo habet illud quod possidet vel possidet. scđo. recte frui non est nisi deo. et recte uti non convenit nisi per gratiam gratum facientem. ergo perfectio possessio est in qua deus habet et eius gratia. scđo. perfectio donum est ad perfectam possessionem. ergo non est datum optimum et donum perfectum nisi detur donum increatum quod est. scđo. et donum creatum quod est gratia. Concedendum ergo utrumque dari. Ad illud ergo quod obijciatur de gratia quod est ars bene vivendi. per gratiam autem sit ars qua utimur non tñm est possessio quam fruimur ut obiectio. et tñm non est perfectio donum sine illo. Ad illud quod obijciatur nihil plus est in isto quam prius. idem quod dari non ordinat ad esse. sed ad bene esse. scđo. est prius ipse deus non tñm habebat ab eo. quod peccator non habebat facultatem fruendi ipso. Ad illud quod obijciatur. quod datum est in potestate accipientis. idem quod aliquid dari alicui ut finis sicut finis mercedi. Aliter quid ut perfectio. ut gratia consistit. Aliud ut subserviens. ut eorum multum. Quia autem datur datum est in potestate accipientis. verum est de donatione tertio modo dicta. non primo et secundo quod illi sunt modi habendi quibus habet et habet per gratiam. Unde homo habet gratiam: et habet a dona quo fruitur. Et hoc per ultimam. quod illud verum est de eo quod datur ut possessio limitata. Sed de eo quod datur ut finis non quod tale simul potest dari multis. et habet a multis. quod ad idem tendunt. et ideo cum datur non transferretur.

Questio. ii. Utrum scđo. debet ab aliquo vel hoc modo. Spiritus sanctus dari non est aliud quam gratia gratum facientem dari. scđo. ostenditur quod gratia gratum facientem ab homine dari siue infundit: sed hoc est possibile et convenienti et verum. Et quod sit possibile videtur a minoribus. Quia maioris virtutis potest producere formam substantialem quam accidentalem. et gratia est forma accidentalis. cum ergo creatura habeat virtutem producendi formam

substantialē. multo fortius p̄ de gr̄a
 q̄ est forma accidentalis. ¶ Itē hoc ip̄
 sum p̄ posse ostēda similit. q̄ gr̄a est
 lumē sp̄iale. sed ita videm̄. Nūc cor-
 porali q̄ aliqd̄ ē lūsa datū. r̄ aliquid
 datū r̄ receptū. aliqd̄ t̄m̄ receptū
 nū ergo si lumē sp̄iale est eq̄ potēs. pa-
 ritate p̄ de ip̄so. Sed datū cum
 sit deo. nō potest eē receptū. q̄ nihil
 recipit ab aliquo. ergo hoc est reperiri
 in creatura. quod recipiat lumen sp̄i-
 tuale. quod est gr̄a r̄ de ip̄sum. r̄ sic de
 alijs. ¶ Itē duo sūt que faciunt crea-
 turā habere posse p̄ducendi sibi simi-
 le. s. corruptibilitas ob quā indiget cō-
 serti alio. r̄ p̄fectio i natura. ob quas
 potest in actum perfectum qui est pro-
 ducere sibi similit. Perfecte enim dicit
 re vnum quodq̄ quod potest genera-
 re tale quale ip̄m est. Si autē gr̄a ē for-
 ma q̄ citissime corrumpit r̄ forma ma-
 gne perfectionis. ergo debet h̄se vir-
 tutē p̄ducendi sibi similit. sed non i sub-
 lecto in quo est. ergo in alio. ¶ Itē q̄
 potest perfecte expellere contrarium.
 q̄ contrarium non expellitur perfecte
 nisi per cōtrarium. sed gr̄a pot̄ p̄fecte
 expellere culpā. ergo gr̄a in hōie po-
 test et se generare. gratia. sed nō in ha-
 bente. ergo in alio. Ostenditur autē q̄
 sit congruū. q̄ gr̄a p̄cedat ab vno hō-
 mine in alium. Et sic ostenditur. Ratio
 superbiendi. fuit r̄ omittere gratiā.
 ergo ab oppositis. humiliatio est r̄ ratio
 recuperandi. Sed si gr̄a datā ab hōie
 plus humiliatur hō q̄ si t̄m̄ a deo. q̄ si
 datur ab hōie. humiliatur hō sub deo.
 et sub hōie. Non autē si a solo deo da-
 tur. humiliatur sub vtroq̄. ergo videt̄
 q̄ ille modus conueniat magis.
 ¶ Itē: si in actu iusticie qui est p̄ni-
 tio i subicitur anima peccatrix creatu-
 re corporali: p̄t ordinetur in vniuerso.
 ergo in actu misericordie debet subici
 aliquid creature p̄t reordinet̄: ergo sicut
 ab aliqua creatura recipit penā. sic p̄-
 detur congruū q̄ recipiat et gratiā.
 ¶ Item: perfectum agens. non tantus
 dat suscipienti formā. sed etiā dat potē-
 tiā similit. r̄ hoc est in manifestationē
 sine potentie. ergo si deus est agens no-
 bilissimum. et qui maxime debet lauda-
 ri i sua actioe p̄gruū est. v̄nō t̄m̄ deo
 formā gr̄e. sed et potētiā dandi. ¶ Itē:
 sicut a deo est esse: ita r̄ bene eē sed in

nullo derogatur deo. cum dat potentia
 creature dandi bene esse. ergo in nul-
 lo derogatur. cum dat potentiam dan-
 di bene esse. ergo et esse gratuitū. Ostē-
 ditur autē q̄ sit verum. quia Joh̄s. r̄.
 dixit dñs. Accipite spiritum sanctum.
 quorum remisistis pecc̄a remittuntur
 eis r̄. ¶ Item Act. viij. dicitur q̄ per
 impositionem manuum apostolorū. da-
 batur spiritus sanctus. non per imposi-
 tionem manuum aliorum. p̄t dicit glo.
 Ibidem de philippo discipulo. ergo al-
 qua virtus erat in apostolis. que non
 erat in alijs. sed per illam dabatur sp̄i-
 ritus sanctus: ergo ab homine dabatur
 spiritus sanctus. ¶ Secūdo: ostendit̄
 tur. q̄ donū spiritus sancti dari ab hō-
 mine sit fallum. sit incongruum: sit et
 iam impossibile. Quod sit fallum videtur
 per Augustinum in. v. libro de trinitate.
 Non aliquis discipulorum dabat
 spiritum sanctum: sed orabant p̄t veni-
 ret in hominem. ¶ Item: quicūq̄ dat
 vel donat aliquid habet posse aliquid
 actuum supra illud: sed supra donū sp̄i-
 ritus sancti. nullus homo habet posse:
 q̄ r̄. ¶ Item q̄ sit inconueniens vide-
 tur. quia si anima ab alio q̄ a deo gra-
 tificatur: alius q̄ deus cadit medium
 inter animam et deum. Sed quando-
 cūq̄ aliquid cadit inter animam r̄ de-
 um: anima hominis est peruersa: er-
 go secundum hoc tum daretur anime
 gr̄a: p̄t p̄tetur. ¶ Item: gratia
 potest super liberū arbi. ergo si posset
 homo dare gratiam: homo haberet
 posse super alterius arbitrium: sed ar-
 bitrium quod est aliū subiectum: nō est
 liberum. ergo talis donatio tollit ar-
 bi. libertatem. ¶ Itē: maxima est gl̄ia
 dei de imp̄i iustificatione: sed maxima
 gloria dei non dicit aliū communicari:
 ergo si cōmunicatur. diuine glorie de-
 rogatur: sed si alius q̄ deo dat gratiā:
 alius q̄ deo iustificat. ergo talis donatio
 minuit dei gloriam. ¶ Item: iustum ē
 in eo sperare qui potest dare meritum
 salutis sed si homo posset dare gratiā:
 posset dare meritum salutis: ergo ius-
 tum esset sperare in homine: sed hō-
 mo est vanitas: ergo donatio talis da-
 ret fiduciam vanitatis. ¶ Ex his quas
 tuor medijs patet q̄ donatio sp̄i-
 ritus sancti ab hōie tollit ordinē aie ad deum
 tollit arbitri. libertatē r̄ minuit gloriam
 dei. r̄ inducit in vanam cōfidenciam.

que omnia sunt in contententia. **C**on
ditur etiam qd impossibile sit dari talē
potentiā creaturę. Quia sicut dicit Au
gustinus. Magis est de impio facere epi
m. q̄ creare celum et cel. Sed poten
tia creandi non potuit a creatura reci
pi. ergo nec potentia dandi gratiam.
Item productio gratie per presentiam
agentis ab anima suscipitur: sed solus
deus potest antine illabi. ergo solus de
us potest gratiam infundere in animā.
Item gratia est forma simplex. et dei
formis et spiritualis: non habens ortū
a principijs subiecti. ergo cum anima
rationalis ratione desoumitatis et spi
ritualitatis non potest esse nisi ad eo
patet qd nec gratia que eque spiritalis
est inimo spiritualior est ipsa anima.
Item gratia immediate unit deo: er
go non potest esse a deo nisi immedia
te: ergo nullo cooperante: ergo creatu
ra non potest producere gratiā. **R**e
spōdeo. dicendum qd sicut iste vltime
rationes ostendunt gratiam siue spiri
tualis sanctū dari ab homine. sicut a prin
cipio effectiuo siue productiuo. omni
no est falsum et impossibile. Tamen p
pter intelligentiam obiectoꝝ in cōtra
rium est notandum. qd gratiam dari ab
aliquo est tripliciter. Vel sicut a prepa
rante siue ministrante sacramenta: seu
sicut ab annunciante. salutaria docu
menta. Vel sicut ab imperante per ora
tionem: siue per bona opera. Vel sicut
a producente. primo modo datur gra
tia a bonis et a malis. Secundo modo
tantum a bonis. Tertio modo tantum a
deo. et per hec manifesta est responsio
ad duo vltima obiecta que pbant spi
ritum sanctum dari: quia ibi datio nis
cū aliquid est qd preparatio. **A**d illud
ergo quod obijctur primo. qd agens
creatum possit in formam substantia
lem. Dico qd non potest in omnem sub
stantialem vt puta in eam que est dei
formis. sicut est anima rationalis. Et
quia gratia est dei formis. sicut est ani
ma rationalis. ideo non potest ab agen
te tali product. Si autem de alijs for
mis naturalibus arguat. non est locus
a minor. **A**d illud quod obijctur de
lumine corporali. dicendum qd non ē
simile. Lumen enim corporale diffundi
tur per medium deferens: et per idem
medium potest iterum generari per
quod deferitur: gratia autem est per di

lata tionem vel delata tionem. sed per sua
lapsum agentis et per omnimodā in distan
tiam. **A**d illud qd obijctur qd creatu
ra corruptibilis debet habere potentia
am generandi. dicendum qd verū est de
illa que corruptibilis est de se: sed gra
tia de se nunq̄ corrumpitur vel sene
scit. Vel dic qd illa non est tota cā mag
me in his que non dicunt substantiam
completam sed magis dispositionem.
Ad illud quod obijctur qd gratia po
test expellere culpam. dicendum qd ex
pellere culpam est dupliciter. vel effe
ctiue. vel formaliter. **N**ō pot̄ expellere
effectiue pot̄ efficere gratiā sed nō qd
qd illud qd formalit̄: qd illud seipso ex
pellit: qm̄ ergo gratia expellit formalit̄
ter et seipsa. ideo non sequitur. qd possit
gñare illā gratiā. **A**d illud qd obij
ctur. qd in iustificatione debet peccatoꝝ
humiliari. **W**dm. qd verū est qd humili
ri dō et sub hoie. et est sub vtilibus: sicut
gnis est alit̄ qd sub deo qd alit̄ honor de
bet deo qd homini. et tō qd sub deo hu
miliatur vt sub principio salutis et a q̄
saluatur. Et sic non debet sub creatura
humiliari vt a qua salus datur. et: sicut vt a
salus ministrat. Et sic p̄ est sequens
de humilitatione in pena. non enī est esse
de humilitatione ista: quia ibi aia puer
sa manens in sua pueritate rōne tūp
subiecti inferiori p naturam: vel qd h̄
reliquis pueritatis: sed in gñe dona
tione aia puer sa pueritate mutata
tur et ad deum immediate ordinatur.
Ad illud quod obijctur qd agens p
fectum dat potentiam agendi simile. **D**i
cendum qd verū est si patiens conueniens
ter possit suscipere: sed sicut ostensum
est ex parte hominis nō est possibile vt
talit̄ potētia ab eo recipiat. p̄ talit̄
fose nobilitatē q̄ non pot̄ esse nisi a no
bilissimo agente. **A**d illud qd obijct
tur. qd dare potentia ad bñ esse nō de
rogat deo. dicendum qd ordo est in esse
tūp: qd alit̄ creature sunt ita nobiles
qd nō decet eas nisi a nobilissimo agen
te p̄dici. vt sunt ille que sunt ad imas
ginē. qm̄ qd gratia est de nobilissimis.
qd non potest product ab homine. sicut
nec esse anime. que vltimo obijctur
soluta sunt supra per distinctionem da
tionis secundum naturam tr̄ in eadem.
Distinctio. xv. **U**irū r̄a
ne spiritus sanctus pcedat a seipso. **I**t p̄cessio

22
23
24

25
26
27
28

Ite considerandū est cū spū
ritussactus detur hoibus
a patre & filio. Supra agit ma
gister de processione spū
ipius spū. fm q̄ est a pa
tre et filio. hīc sc̄do oñdit
q̄ patr̄ pcedit a seipso. & hoc itēdit in
tota ista pte vsq̄ ibi. Hic, q̄rit, vtrū se
met tm̄ sit miss⁹
filij: pbi incipit
agere de mō. p̄
cessiōis seu mis
sionis filij. q̄ est
visibilis & inuisi
bilis. Et hoc q̄
damō incidit
talit. cū ista mis
sio & filio cōue
niat q̄ spū sc̄to.
h̄z aut̄ bec pars
quatuor ptes. In
p̄ma oñdit q̄. si
patr̄ a se mittit
dat̄ & p̄. sc̄. lit. et
hoc dōcedo ad
impossibile: q̄ alr
nō est et̄. idiuisa
opera trinitatis
In sc̄da oñdit a
p̄mōn p̄ autorit
tate. q̄ p̄. missit
filij p̄na cū spū
sc̄to. itaq̄ spū sc̄to.
missit filij. i. quē
nullo mō h̄z au
toritatē. q̄ mltio
fortis mittit se. &
hoc facit ibi. He
aut̄ mirer q̄. si.
d̄. mitti v̄l p̄ce
dere a se. In ter
tia vero parte
ostēdit hoc a se
mili. Et enim fi
lius missit se pa
tri rōne. i. si. se. &
hoc facit ibi. De
inde oñdit datū
et a seipso esse.
In q̄ta vero et
ultima opponit
cōtra p̄dicta. et
hoc ibi. Sed ad
hoc opponit si
filij a seipso te
p̄t̄ et soluit & bene epilogat p̄deflata

Quod spū sc̄to
ctus a seipso tē
poralr mittit da
tur & procedit. a

Ite cō
siderā
dum
est. cū
spū
ritussactus detur
hoib⁹ a patre et
filio qd̄ est ipsuz
spūlter pcedere
ab vtroq̄ v̄l mit
ti. vtrū etiā a se
ipso det. Si dat
tur a se. & proce
dit v̄l mittit a se
Ad qd̄ dicimus
quia spū sc̄to
et deus est. et do
num siue datum
et id̄ dat & datur
Dat quidē iquā
tum deus & dat
in q̄tū donū. Cū
aut̄ donatio siue
datio spū sc̄to
sit operatio dei.
et cōmunis sit et
idiuisa operatio
trium persona
rum. Donatur
itaq̄ spiritussan
ctus non tamen

Donatur itaq̄. si. nō tm̄ a p̄fe et filio
lto. s̄ et a seipso. Ut dicere fallū: q̄ su
pra fecit argumētū. q̄ nō pōt dari a se
ctis v̄tris. q̄ nō pōt ab ipsis pcedere s̄
nō pōt a seipso pcedere. ergo pari rōne
nō pōt dari a se. Rū. d̄m q̄ magister
arguebat de processione spū. & de hac
bene pcedit ipse q̄ pcedit a se eo q̄ p̄
pue p̄tatis ē. v̄
sp̄ret in eum in
quē vult: sed s̄
cti v̄tri non ha
bent posse eū.
b. Cōt̄ in q̄
corp⁹ carnis n̄.
h̄t altitū ē q̄ ca
ro sic donū spū
ritussan̄hil altitū
est q̄ spiritus
sanctus. Ut d̄
si similitudo bo
na est. vt omne
qd̄ ē donum spū
rituss. sit spū sc̄to.
Cōt̄ contra.
T̄mōr est donū
spū sc̄to: & nō
est spiritussan
ctus. **2.**
C̄rū. Dicē dū
q̄ donū cū dicit
relationē ac per
hoc quodamō
distinctionē po
test illam im por
tare tripliciter.
Aut fm̄ modū
intelligēdi: aut
fm̄ modū essēdi
aut fm̄ essētiā
p̄mo mō idē
est dans & datū
sicut idē intellē
gens & intellectū
et differētiā rōne
modi dicēdi q̄
dat idē a se & sic
intelligit Aug.
Alio mō fm̄ mo
dū essēdi sine se
h̄ndi. q̄ alr̄ ē et
alr̄ i p̄ōis. & sic
dicit relationē
p̄sonē ad p̄sonā
T̄rto mō ip̄e
fat distinctionē
fm̄ eñs̄tā: & respectū create ad cēntiā

incretam: et hoc modo amor dicitur donū. ff. sed hoc infra melius patebit. c. **C** Si pater et filius dant. Quia ista ratio, ut supra dictū est non valet. Pater potest generare filium, et filius non potest ergo pater potest aliquid quod filius non potest ergo pari ratione cum spiritus, dicitur personā ut filius, non valet. Si tu dicas quod non est simile propter actū dādi, qui est operatio in creatura. Contra, sicut dicit magister in littera.

Spiritus factus donatio est et processio: sed illud argumentū non valet. Spiritus procedit et pater non, ergo aliquid facit spiritus, quod non pater ergo si nec in proposito. Si tu dicas michi, quod non est simile de activa et passiva. Contra, in inferio notis per casum, non videtur significatio, ergo si nec ibi videtur ratio per actum et passivum. Est tu dicas quod non est simile ostendit quod sic quod omnia activa sunt passiva, ergo ut quod si in voce activa tenetur essentia litera, quod si in passiva. Rū. dicitur dicitur quod sicut per determinatū ē rationes magister sicut bone sicut: quod ipse accipit dante secundum quod dicit effectū in creatura. et secundum hoc eodem est tribus personis necessario, et hoc in activa significatio. Dicitur enim spiritus factus aliquid, est facere quod habet Leo, et non est simile de potestate grandis. **C** Ad illud quod obicit, quod magister dicit quod donatio idem est quod processio dicitur quod loquitur de donatio passiva, secundum quod artat ad, ff. et argumentum bonū est: quod ab eodem principio ē actio

et passio ergo si donatio activa est a patre similiter et donatio passiva, similiter si donatio activa est a filio, et passiva.

C Ad illud quod obicitur quod in activa tenetur essentia, ergo est passiva. Similiter ergo potest dici, quod pater procedat, dicitur quod argumentum istud non valet, quod spirare in voce activa puenit duobus, in voce passiva puenit vni soli. Et mittere potest conuenire tribus, procedere vero sine

Nam processio temporalis spiritus sancti vel missio ipsius est donatio et ipsa dei operatio. procedit ergo spiritus factus temporaliter a se, et mittitur a se, quia datur a se. **C** Oñdit per autoritatē a minoribus quod spiritus factus dicitur mitti procedere a se: quod etiam filius dicit mitti a se.

C Ne autem mireris quod spiritus factus dicit mitti vel procedere a se. Nam et de filio dicit Augustinus in ii. lib. de trinitate, quod non tantum a patre missus est, sed etiam a seipso et a

le effectus talis est a spiritus factus et processio, licet non ita proprie sicut de patre. Et non valet de productione, quod productio solum dicitur preparationem ad principium a quo non connotat effectum. Unde sicut non valet, procedit et ipsa litera quod dicit talis, sic et in proposito. **C** Ne autem mireris quod spiritus factus dicit mitti et mitti quod male perbet missionē spiritus

4
dere vero sine mitti duobus. **C** Si autem seipsum datur: tunc et a seipso procedit. **C** Ad idem fallit: quis procedere est potest et ergo si spiritus procedit a se, procedit a se. Si tu dicas quod non dicitur sine de terminatio, ut dicit talis. Contra tunc dicitur non terminatio non terminatio ergo sequitur de necessitate, si temporaria procedit a se quod procedat a se.

C Respon. dicendum quod sicut dicitur de supra processione comparationis ad terminum in quo scriptur creatura scilicet quod sanctificatur de ratione nominis connotat temporale et id dicit talis temporalis, et quod

et per missio-
ne filii quia missio
dicitur subantoni-
tate in missio s
plus est de sub
autontate i spi-
ritu sancto q in
filio. ergo plus
de ratione missio-
nis: ergo potest
potius dberet p
cedere p rario
Et missio dicit
cit manifesta-
tionem: s missio
filii manifestas-
ta est p missio-
nem spūs sancti. s
manifestata est
missio spūs scti
datur q probet
ignotū p igno-
tū. Jurta hoc
dicitur. de quo
dicitur mitti p
scz de filio. an
de spūs sancto.
Rñ. Dicedū q
magister pbat
missionē spūs
sancti per mis-
sionē filii. quia
magis expel-
sas hz autouta-
tes. Ad huc p dē
tū nihilominus
alio mō dicit q
etiā rōcinādo
hñ procedit.
In missione
enim persone ē
duo considerā-
re. scz emanatio-
nem rōne cuius
est subantontas
in missio. Et
ad hoc arguit
magister a mis-
sionē. q si fili-
us mittitur a
spiritu sancto
et a se multo for-
tius et spiritu
sancto. Est au-
tem considerā-
re manifestatio

spūsctō querens
quō filius vel spi-
ritus sanctus sit
missus. cū vterq
sit vbiqz tāq de-
us. Nam vterqz
inquit Augu. legi-
tur missus. De
spūsctō em legit
Quē mittet p in
noie meo Et iterū
Si abiero mittā
eū ad vos. Et fili-
us de se dicit. Eri-
tū a patre et veni
in mūdū. Et apłs
dicit Misit deus
filiū suū. In pro-
phetia at scriptū
ē ex persona dei.
Celū et terrā ego
impleo. itaqz vbi
deus est. vbiqz er-
go est filius. vbi-
qz etiam est spūs
sctus. Illuc ergo
missus est filius
et spūs sanctus vbi
erant. Quocirca
querēdum ē quō
intelligat missio
filiū vlt spūs sancti.
Pater enī solus
inquit Augu. in
eodem nūsqz le-
gitur missus sed
filius et spiritus
sanctus. Et de fi-
lio primo vides
mō quō missus
cum apostolus
dicat. Misit de-
us filiū suū factū
ex muliere: vbi

satis ostēdit eo-
ipso missio filius
quo factum ex
muliere. p inde
mitti a patre si-
ne spūsctō nō po-
tuit. qz p itelli-
git misisse eum
cū fecit ex femina
quō vtiqz nō fecit
sine spūsctō. Ec-
ce hic dicit filiū
missū a patre et
spūsctō. Et quō a
spūsctō filius sit
missus. vt ait Au-
gustinus in eodē autoritā-
tibz cōfirmat. ip-
se xps dicit per
Esa. Nunc misit
me dñs et ipsē
i. de hoc Amb.
in li. ij. d spūsctō
ita ait. Quis est
qui dicit. Me mis-
sit dñs et spiritus
ei. nisi q venit
a patre vt saluos
faceret pctōres
i. xps. ergo et p
filiū misit et spūs
sctus. Idē in eo-
dē. dat⁹ est a pa-
tre. vt Esa. dicit
Puer natus ē no-
bis. et fili⁹ datus
nobis. datus est
audeo diceret q
spūs. qz et a spiri-
tu missus ē. Dicit
ei fili⁹ dei. Spūs
dñi sup me. pp̄
quō dñs dicit me. euā
gelizare paupe-

multiformitas et
spūs. Est autem
considerare ma-
nifestationem.
et ratione huius
pvenit filio mag-
gis: quia magis
evidenter appa-
ruit mundo tāq
tum ad hoc ar-
guit magister a
manifestat et
ita per optime p-
cedit. Ad illud
quod obijciatur
q spiritus. ma-
nifestat filium et
eius missionem
Dicedū q hoc
non est propter
defectum eius
dentie a parte
missionis filii.
sed propter ces-
sationem a parte
videntium quā
remonet spūs.
gratia. et sic pa-
tet de quo prius
Uno enim mo-
do magis com-
petit filio. alio
modo spiritus a
sancto secundū
duas predictas
conditiones.
Satis ostē-
dit et. Secūdu
hoc videt q cū
s. s. non sit factus
ex muliere vidi-
tū q nō sit mis-
sus. Preterista
filius est factus
ex muliere. er-
go est factus.
Contra. in sim-
lo non factus.
Respondeo. is r
non est commu-
nis ratio mis-
sionis. sed solus
missionis vlt
bilis ipsius filii
et ideo patet de
se. Ad illud

Qa spūs
sctō filii
sic missus
autontate
bō cōfirma-
mat.

Esa. 48

Esa. 9.

Esa. 61.

quod obicitur: quod non est factus. Dominus quod illud non est intelligendum secundum humanam naturam et ideo operum addere determinationes ut dicatur factus et ex muliere vel secundum humanam naturam. quod simpliciter propter errorem arrium vitandum non recipit ea eloquium quod ecclesiasticum.

secundum diuinitatem non super christum est spiritus sed in christo. Ecce his verbis ostendit Ambrosius filium esse missum et datum nobis non tantum a patre: sed etiam a spiritu sancto.

¶ Ostendit a spiritu sancto missum seu procedere a se. quod filius missus est et processit a se.

¶ Deinde ostendit esse datum etiam a seipso ita dicens in eodem. Item. Cum non diffinitum fuerit per prophetam a quo datum est filio ostendit datum gratia trinitatis. ut et ipse filius dederit. Ecce hic dicit quod filius se dedit. quod trinitas eum dedit. Si autem filius a se datum est a se ergo missus est. et a se processit. Et hoc utique verum est et procedi operum: cum eius missio sit diuina operatio. ¶ Quod autem a semittatur Augustinus astruit in libro. de trinitate. dicens forte aliquis cogat ut dicam etiam a seipso missum esse filium quod et marie conceptus et per operatio trinitatis. Sed inquit aliquis quod per eum missus. si ipse se misit. Cui respondetur dicitur. quod eum per sanctificauit. si et ipse se sanctificauit. Utrumque enim dominus ait. Quem pater inquit sanctificauit et mi-

ssit in hunc mundum. Et sibi. Ego pro eis. sanctifico me ipsum. ¶ Et tunc quod per eum tradidit. si ipse se tradidit. utrumque enim legitur. Credo quod responderebit si per de sapit: quia vna voluntas est patris et filii et inseparabilis operatio. Sic igitur intelligat illam incarnationem et ex virgine natiuitatem. in qua filius intelligitur missus. vna eademque operatione patris et filii inseparabiliter facta. non inde separato spiritu sancto ergo a patre et filio missus est idem filius: quia a patre et verbo eius factus est ut mitteret. id est incarnatus homo appareret. Non enim missus est mutando locum: quia in mundo erat. Quapropter et pater inuisibilis vna cum filio secum inuisibili. eundem filium visibilem faciendo missus se eum dicitur est. quod si ita visibilis fieret: ut cum patre inuisibilis esse disteret. id est substantiam inuisibilis verbi in creaturam visibilem mutata et transiens verteret. ita missus a patre intelligeretur filius ut tantum missus non etiam mittens cum patre ueniret. Cum vero sic est accepta forma serui ut maneret incommutabilis forma dei. manifestum est. quod a patre et filio non apparentibus factum sit quod apparet in filio. id est ab inuisibili patre cum inuisibili filio idem ipse filius mitteretur. Ex predictis aperte monstratur quod filius missus est a patre. et a spiritu sancto. et a seipso. et que sit ipsa missio scilicet incarnatio. id est quod factus est homo. per quod visibilis apparuit quod est opus commune patris et filii et spiritus sancti.

Opponit p̄tra p̄dctā eo q̄
 fili⁹ dicit a meipso non veni. d
 Sed ad hoc opponit. Si fili
 us a seipso miss⁹ ē cur ergo ait
 a meipso nō veni. Ad hoc Aug.
 r̄ndet. ij. lib. de tri. dices hoc
 dictū cē fm̄ formā serui secūdu
 quā nō fecit vt mitteretur id ē
 non est operat⁹ incarnationē
 sed secundum formam dei.

Ad intelligentiā hui⁹ par
 tis quatuor querunt. Pri
 mo q̄ritur. p̄trū missio sit
 in diuis. Sc̄do dato q̄ sit.
 p̄trū missio sit ex tempore
 vel eterna. Tertio querit⁹
 cuius sit missio vt missi. Quarto cuius
 sit missio vt mittentis.

Questio. i. Q̄ missio sit in
 diuisiōnē ostendit p̄
 mo per scripturā ve. te. Sap. it. Mitte
 illam de celis. r̄loq̄tur de sapia. q̄ est
 dei filius. C̄tem: per scripturam no.
 te. ad. Gal. itū. Cū venit plenitudo tem
 poris misit de⁹ filium suum r̄ post qm̄
 estis fili⁹ dei misit deus sp̄m̄ filij sui in
 corda vestra. C̄tē: hoc ostendit p̄ te.
 stimonij veritatis Joh. xvi. Cū autem
 abiero mitrā vobis sp̄m̄ vitæ. C̄tē:
 rōne v̄t illud idē q̄ mittere nō ē aliud
 q̄ ex se aliquē p̄ducere l̄ alij. sicut sol
 radiū mittit i aera s̄. s̄. a patre r̄ filio
 procedit i creaturā. q̄ ab eis mittitur.
 C̄tē: q̄ncūq; datur aliqd̄ alicui vt ab
 senti cōueniēter d̄ mitti. sed tota trini
 tas est abis p̄ctorib⁹ q̄tū ad gratiam
 inhabitantē. ergo q̄ncūq; dat. s̄. p̄trū
 ad gratiā inhabitantē nō incōgrue d̄
 mitti. si q̄ dari est i diuis hoc mō vt di
 ctū est. q̄ r̄ missio. C̄tē: p̄trū q̄ncūq; ē
 missio. ibi ē separatio. Vñ p̄tero. super
 Ezech. Qd̄ p̄unctū est r̄ i vno corpore
 copulati. mitti nō p̄t: sed qd̄ extra ē.
 Vñ nō mittit man⁹ s̄ taculū. Sed i di
 uinis ē oimoda iduisio r̄ nulla separa
 tio. ergo. r̄. C̄tē: p̄trū q̄ncūq; ē missio ē
 missi ad mittentē subiecto. qd̄ p̄t. d̄is
 em̄ mittit seruū r̄ nō seru⁹ d̄im. S̄z in
 diuisiōnē oimoda equalitas: r̄ nulla sub
 iectio. ergo ibi nō ē missio. C̄tē: p̄trū
 q̄ncūq; ē missio. ibi ē mutatio. q̄ nō dicit⁹
 aliqd̄ mitti. vbi est: s̄ i diuis. nulla ob
 no cadit mutatio. ergo. et cetera.

C̄tē: missio passiva dicitur l̄ q̄tū talis
 est op⁹ ministerij. sed i nobilissima na
 tura in q̄tū talis nō cadit ministerij.
 r̄. C̄tē: d̄m q̄ missio est in diuinis
 sicut ostendit p̄dctate auctoritates r̄ rō
 nes. r̄ transfert a creaturis ad deum.
 Sc̄dm̄ autē q̄ missio in his inferioribus
 cōsideratur. h̄ respectū ad tria sc̄z ad
 principium r̄ ad terminū. r̄ ad missum.
 Ad p̄cipiū siue ad mittentē sub tripli
 ci habitudine cōparari conuenit vt ad
 dantē esse. r̄ sic mittitur radius a sole.
 Ut ad dantē virtutē. r̄ sic mittitur iaca
 lum a p̄ctore. Ut ad dantē iurisdic
 tionem siue auctoritatē. r̄ sic mittitur as
 ctus a p̄ceptore. Sc̄dm̄ oēm h̄ac com
 parationē est in diuinis missio. q̄ sp̄s
 mittitur a patre r̄ filio tanq̄ habēs eē
 et virtutē r̄ auctoritatē i operando ab
 eis. r̄ ideo missio secundū hunc respe
 ctū est cōpletissime i diuis. Nō em̄ est
 ponere q̄ vna persona recipiat aucto
 ritatē. nisi a quo recipiat virtutem. nec
 virtutē nisi a quo recipiat eē. S̄z ad
 terminū sub tripli ci habitudine cōpas
 ratur. Mittit em̄ aliqd̄ alicui. vbi v̄z
 quietatur. vt lapis mittitur deorsum.
 Mittitur etiā alicui vt a quo habeat si
 cut aliqd̄ mittit alicui donū. Mittit ē
 vt ad aliqd̄ sc̄z q̄ opetur. Sc̄dum
 hanc triplē comparationē ē missio
 in diuinis. Mittitur eni filij vel. s̄. vt
 alicui ad inhabitandū. vt alicui ad pos
 sidendum vt donum: vt ad aliqd̄ sc̄z
 ad effectū operandum. r̄ ideo missio p̄
 comparationē ad terminum reperitur
 completissime in diuinis. multo magis
 q̄ in creaturis. Et autem loq̄mur de
 missione in comparatione ad missum.
 sic in his inferioribus ponit triplē
 conditionē imperfectionis. sc̄z separa
 tionem. subiectionē. et mutationē que
 quidē non sunt in diuinis est tñ aliqd̄
 perfectionis ibi istis correspondens. r̄
 ratio huius p̄z sic. In istis inferioribus
 separatur missus a mittente p̄pter d̄i
 stantia terminum ad mittentē. vt patz cū
 mitto aliq̄ romā: quia roma distat a
 me. si ille debet esse roma oportet q̄ se
 paretur a me. In diuinis vero q̄ deus
 mittens est vbiq; nulla est distantia. et
 ideo nulla est separatio. loco tñ h̄mōi
 est missi a mittente egressio siue ema
 natio. r̄ sic p̄z responsio ad illud quod
 obijctur de conditione separationis.
 Similiter i his inferioribus est i miss

so subiecto propter differentiam mittē
tis ad missum. quia enim missus recti
pit a mittente. vel esse: vel virtutē vel
operationem. et est separatus ab eo in
substantia: quia substantia omnino eadē
nō participatur a pluribus. necesse ē q̄
aliā virtutē recipiat ab eo. et aliā ius
riisdictionem illa inferiorē: sed in diuinis
non est substantialis differentia. et ideo
omnia sunt equalis nobilitatis in mit
tente et misso: sed tamen loco huius est
subauctoritatis origo. et sic patet secun
da obiectio. Similiter in his inferiori
bus est in misso mutatio. propter distā
tiam missi a termino: quia enim non est in
termino ad quem mittitur ideo oportet
q̄ mutet locum. et q̄ sit in eo mutatio:
quia vero in diuinis missus nulli loco
absent: nō oportet q̄ personaliter acce
dat: et ideo non est ibi mutatio. Sed ta
men loco eius est aliquid effectus de
nouo productio. et sic patet tertia obie
ctio. Quāvis enim in diuinis nō sit se
paratio: subiecto et mutatio tamen lo
co horū est emanatio subauctoritatis.
origo et non effectus productio. ¶ Ad
illud quod ultimo obi. q̄ pertinet ad mi
nisterium. Videm q̄ hoc verum est. vbi
missio dicit subiectionem. sed hoc nō
est in diuina natura: sed in creaturis. et.

Questio. ii. Utz missio in
diuinis sit ex
tpe tantum an etiam ab eterno. Et q̄
ab eterno ostenditur auctoritate et ratio
ne. Auctoritate sic. Gregorius. eo mittitur
filius quo gñatur: sed gñatur ab eter
no: ergo mittitur ab eterno: ergo mis
sio in diuis est ab eterno. ¶ Itē Beda
in omel. Spūscrl. missio ē pcessio: sed
pcedit ab eterno. ergo mittit ab eter
no. ¶ Itē: ratione sic. Missio siue acti
ue siue passive ducta ē deus. sed ois ac
tio q̄ actiue et passive est deus ē ab eter
no. ergo. et. ¶ Itē: ois actio q̄ h̄z deū
vt terminū. et vt principium est ab eter
no. vt patet cū dicitur. deus intelligit
deus generat: sed missio est h̄mōt: quia
deus mittit deū. ergo missio ē eterna.
Si dicas q̄ missio req̄rit duplicē ter
minum. scilicet qui mittitur. et eū ad quē
mittitur. et ille ad quē sit missio. est tem
poralis. Contra. Deus pot̄ esse q̄ mittit.
deus q̄ mittitur. ergo pari rōne. deus
ad quē mittitur. et vt q̄ sit comparā
tiones p̄icipij et termini maxime deo
conueniant. Deus enim est alpha et o.

principium et finis. ergo magis oportet
dicitur deus ad quem mittitur. q̄ deus
qui mittitur. ¶ Item: quicquid est deus
est eternum. missio est deus. ergo de eter
na. sed premissa sunt vere. ergo et cons
clusio. ¶ Contra. Joh. xvi. Si non abie
ro paracletus non veniet ad vos. cū au
tem abiero mittam vobis eū. Cū ergo
spūsanctus potest mitti et promitti: sed
quod est eternū non pot̄ promitti: er
go. et. ¶ Item Aug. iij. de tri. mittit
filius vel. scilicet cū ex tēpore cuiusquā mēs
te percipitur. ¶ Item: omnis missio ē
aliquid posterio mittēte: sed vbi cadit
posterius necessario iterum et d̄ p̄n
cipij et tēpore. ergo. et. p̄ma propositio
per se est vera: quia mittens per p̄n
cipij habet ipsam qd̄ mittit. q̄s habet ille ad
quem mittit. ¶ Item: ois missio. vel ē
ratione mutationis: vel rōne operatiōis:
sed in diuinis nō est mutatio: ergo ad
hoc q̄ missio sit. necesse est q̄ iterum
at operatio. et sit operatio et effectus. et si
effectus et tempus: ergo ois missio est ex
tempore. ¶ R̄s. Videndum ad p̄dicta q̄
missio in diuinis nullo mō d̄ nisi ex tē
pore. Et ratio huius est: quia dicit cōpara
tionem. non t̄m ad principij: nec t̄m
ad missum: sed etiam ad terminum: sed
terminus ille de necessitate creatus ē:
quia missio in deo cum nō dicat mutatio
nem. dicit aliquā circa terminū opera
tionē. et ita aliquē effectū. et quia ois qd̄
recipit effectum est creatus et tēporalis.
¶ Ad illud ergo quod dicit Gregorius. eo mit
titur filius quo gñatur. Videm q̄ spe lo
quitur p̄supposita manifestatione in
creaturis. pater enim manifestat in crea
tura: sed non mittitur: sed filius mitti
tur. Et Gregorius. reddit rationē: quia nulla
alta causa est nisi q̄ ille gñatur. ille nō
id est pater. ¶ Ad illud quod obiicitur de
Beda. Videm q̄ Beda loquitur de p̄cessio
ne spūscrl. p̄t est in creatura. et ita sp̄
est tēporalis vt missio. ¶ Ad illud quod
obiicitur q̄ ois quod actiue et passive i
deo ponit. eternū est. Videm q̄ verū est.
nisi habeat vlteriorē respectū ad crea
turam: sed missio p̄ter respectum qui
est mittentis ad missum. importat alit̄
quem effectum i creatura. ¶ Ad illud
quod obiicitur. q̄ missio actiue et pas
siue est deus: videm q̄ est qdam actio que
solum respicit passum. vt percutio. et
quedā que passum. et alium terminum.

ut doceo te grammatice: sicut et mitto te ad illud. Et quod obijcitur: verum est in actio-
ne et passione: quod nichil aliud respicitur,
nisi principium et obiectum. sed non in alijs quod
requiritur altum terminum: ideo habet
stantiam in proposito. Sicut soluedum est
ad sequens: quod verum est si actio illa omnino
terminaretur in deum. Sed quod obijcit
missio respicit deum vel terminum ad quem
dicendum quod si terminus quod est missio
esset solus in ratione finitatis: sic verum est.
nunc autem non est sic: sed magis in ratione
susceptivitas. Ad ultimum obiectum dicendum.
quod sibi est paradoxus: sicut accidit.
sicut hic. Omne est naturale: statua
est ea. ergo. et c. quod erat materie: attri-
buitur statue ratione artificij. Simili-
ter hic: quod erat divine essentie attri-
buitur missioni ratione consentati.

16

17

Questio. iij. Quis est missio ut
missio. Et ut quod sit totius trinitatis. Aug.
iij. de trini. Mitit filius cum ex tempore cu-
lusque mente percipit. Sed tota trinitas ex
tempore mente percipitur. ergo tota trinitas
mittitur. ergo pater. **Item.** mitti per-
sonam: est ipsam de nouo venire ad ha-
bitandum: sed tota trinitas de nouo ve-
nit ad habitandum in peccato: cum gratia datur
ei. **et c.** Minor pars Johannis. xij. Ad
eum venimus. et c. **Item.** missio connotat
effectum in creatura: sed ita est quod omne
notans effectum de essentialiter. ergo mis-
sio passive dicta de essentialiter: sed quod essen-
tialiter de conuenit toti trinitati. **et c.**
Item. quando aliquid mittitur: mitti-
tur cum eo omne et quod inseparabiliter est con-
iunctum: sed pater est inseparabiliter con-
iunctus cum filio. ergo quando mittitur
filius mittitur et pater. **Item.** mittere
et mitti aut sunt equalis nobilitatis: aut
non. Si equalis ergo qua ratione dici-
tur mittere de patre: eadem ratione et mit-
ti. si est in equalis. ergo mittens est ma-
ior missio. Ergo filius est in equalis patri.
Contra. Aug. iij. de trini. per nunc le-
gitur missus. sed non debemus aliquid
asserere de deo quod non habemus ex scri-
ptura. ergo mitti non conuenit toti trini-
tati. **Item.** Aug. dicit quod pater absurdus
dissime dicitur missus: sed sermones
veri non sunt absurdis: sed potius
falsi. ergo mitti non vere dicitur de patre
Item. Aug. dicit quod mitti est cognoscere
esse ab alto: sed pater non cognoscit
esse ab alto: ergo pater non mittit.

Item. omne mobile reducitur ad immobile:
ergo missibile ad immisibile. ergo in di-
uinitis est alta persona immisibilis: sed non
nisi pater. ergo. et c. **Item.** dicendum quod
missio sicut patet ex ratione augustiniana
et melius infra patebit. semp duo ha-
bet ex suo intellectu: scilicet emanationem et
manifestationem per effectum. Quia ergo ipso-
tat emanationem passive missio dicitur:
hinc est quod cum pater omnino careat princi-
pio: quod de ipso nullo modo potest dici mis-
sio passiva. unde non inuenitur et si inue-
niretur esset tanquam falsa et velut impropria
exponenda. **Ad illud** ergo quod obijcit
primo et secundo: quod missio est perceptio ab
intellectu: vel inhabitatio de nouo: di-
cendum quod non dicitur tota ratione missionis:
sed solus a patre terminatur in quem: unde de-
bet addi cum illis emanatio ab alto: et
tunc non valet. **Ad illud** quod tertio obij-
citur. quod connotat effectum: ergo est es-
sentiale. dicendum quod nomine connotas es-
fectum: aut dicitur solus respectum ad effe-
ctum et tunc est pure essentialiter ut creare
aut dicitur etiam cum hoc respectu ad per-
sonam: et sic potest esse notionale: sicut crea-
re per filium: solus est patris: sic est de
hoc quod est mitti. Quia non dicitur tantum
comparationem missi ad suscipientem effectum
sed etiam ad principium. Significatur enim
ipsum esse ab alto: et in altum: et sic patet.
Ad illud quod obijcitur: quod inseparabi-
liter simul mittuntur: dicendum quod illud
est verum de illa missione que est per se-
parationem: sed de illa missione que est per
distinctionem non est dicere. quod sic mitti-
tur necessario illi qui distinguuntur: si-
cut nec in alia missione illa que separa-
tur. et quam pater distinguit a filio et mis-
sio in diuinitis dicitur distinctionem id non
oportet quod cum mittatur filius mittatur
pater. **Ad illud** quod obijcitur ultimo
quod equalis nobilitatis est mitti ut mit-
tere: dicendum quod mitti non remouetur
a patre quia dicitur ignobilitatem: sed quia
dicitur emanationem et subauctoritate que
habita non sit ignobilitatis: tamen non
conuenit patri.

18

19

20

21

22

Questio. iiii. Ultimo que
sit missio: ut mittentis. Et quod sit totius
trinitatis ostenditur sic. Missio id est
quod temporalis donatio: sed temporaliter da-
re conuenit toti trinitati: quia tota trini-
tas dat spiritum sanctum: ut dicit Aug.
et c. **Item.** Aug. iij. de trini. Mitti a patre
n. 4.

tre filius sine spiritu sancto non potuit
 ergo missio filii conuenit spiritui sancto.
 ergo eadem ratione missio sui. Si di-
 cas sicut dicitur quidam quod illud intelligit
 tur de missione secundum humanam natura-
 ram qua missus est ad predicandum
 secundum illud Galat. Ad annuncian-
 dum mansuetis misit me. non autem de
 missione secundum diuinam naturam. Contra
 missio secundum diuinam naturam est missio
 in mentem: vel in carnem: sicut Augustinus
 intelligit de missione in carnem. unde statim
 subditur: quod pater intelligitur cum misit
 se cum fecit ex femina. ergo collat quod lo-
 quitur de missione secundum diuinam naturam.
 Item magister facit tale argumen-
 tum. Si pater potest dare vel mittere spi-
 ritum sanctum: et hoc non facit. si alii
 quid facit pro quod non facit. si ergo diui-
 ta sunt opera trinitatis. Contra dicitur
 dicitur relatiue ad dante: sicut dicitur Au-
 gustinus. de tri. ergo spiritus sanctus non datur nisi
 ab his ad quos relatiue dicitur: sed
 non dicitur relatiue ad se. ergo non datur
 se. ergo nec mittit se. Item. sicut pa-
 ter est prima persona in trinitate: ante
 quam non est alia. ita. si. post quem non est
 alia. Sed pater qui non habet personam ex qua
 sit: nullo modo dicitur missus. ergo cum
 si. non habeat personam ex se emanantem
 nullo modo dicitur mittere. Item.
 ubi dicitur est missio passiva: ibi est sub-
 iectio respectu alicuius principii in
 missio. sicut dicitur ab aug. et magistro.
 ergo ubi est missio actiua ibi notatur au-
 ctoritas respectu persone. sed spiritus san-
 ctus non habet auctoritatem respectu sui: nec
 alterius persone. ergo. et. Item. ubi dicitur
 est missio ibi dicitur notatur distinctio: si-
 cut in creaturis separatio. sed persona
 spiritus sancti non distinguit a se. ergo a
 se non mittitur: nec filium mittit: cum non
 habeat auctoritatem in ipsum. ergo non
 mittit. Item. dicitur omnia sunt que persona
 reflectit supra se est essentialis: et essentialiter
 dicitur: si ergo filius mittit se vel. si.
 se. ergo mittere vel mitti essentialiter dicitur:
 sed omnia talia actus dicitur de tribus. ergo pro
 mittit se. Contra. dicitur. quod in hac questione sapientibus.
 Nam magister dicit expressum: quod mitti pro parte au-
 ctoritatis et ratione. si. si. mittit se et datur
 se: nec oportet secundum ipsum quod inter mittentem
 et missum cadat personalis distinctio: vel
 sed solum quantum ad rationem intelligit: ut
 ipse sit mittens in quantum deus: et tunc

ipse sit missus in quantum donum.

Aliorum magistrorum et antiquorum
 fuit positio: quod mittere et mitti de ratione
 sui nominis important subauctoritatem
 et auctoritatem et distinctionem: et ideo
 nullo modo potest dici quod una persona mittat
 se vel mittat a se: unde locutiones iste
 sunt improprie et exponende que hoc dicere
 videntur: et positio sua confirmatur per
 Augustinum. qui dicit quod pater nullo modo mit-
 titur nec legitur missus: hoc non est ob as-
 sum: nisi quod hoc quod est missus importat
 subauctoritatem: ergo per oppositum mittere
 important auctoritatem: et una persona non
 habet auctoritatem supra se. Et respondet ra-
 tionibus magistrorum: quod non est simile de hoc
 quod est dare: et de hoc quod est mittere.

Quod dare uno modo est ex liberalitate si-
 ue amore concitare: et sic est essentialiter oi-
 nis: et nullam connotat distinctionem: et sic
 conceditur quod tota trinitas dat se ipsam
 et per se. Alio modo dare est alicui donum
 concitare. non tamen ex liberalitate: sed etiam
 ex auctoritate: et sic dare dicitur notione
 siue tenetur notionaliter: et hoc modo
 non valent ille rationes: si per datur spiritus san-
 ctus: et spiritus sanctus non datur se: ergo aliquid
 facit pater quod non. si. si. quia dicitur notio-
 nis: et in hoc sensu equipollet et quod
 est mittere. sicut donatio passiva et quod est
 pcedere. Item. si ad se quod inducit ma-
 gister de filio: dicitur quod non est filio: quoniam
 filio duplex est natura: scilicet diuina et hu-
 mana: et quantum ad humanam potest mitti et
 mitti a tota trinitate: quod minor est deo
 et inferior. et non tamen subauctoritate habet
 sed etiam seruitute. quod est seruus dei quous
 per unionem sit deus. Quantum ad diuinam
 autem mittit a solo patre: quod a solo patre produ-
 citur. Quia ergo spiritus sanctus producit a pa-
 tre et a filio et non a seipso: hinc est quod
 non mittit nisi a patre et a filio: et propter
 hoc rationes magistrorum non valent: quod omnes au-
 ctoritates que dicuntur filium mitti a spiritus sancto
 vel a se secundum humanam naturam in-
 telliguntur. Sed licet hec positio ratio-
 nabilior videatur et facilius ad sustinendam
 tamen quam non debemus auctori-
 tates sanctorum ad nostram trahere ra-
 tionem: sed magis eaduerso rationem nos-
 tram auctoritatibus sanctorum sub-
 cere ubi non continent expressam ab-
 ditatem. Et facient dicunt: et magister
 dicit: et maxime Augustinus. qui plus super
 hac materia locutus est filium mitti a spiritu
 sancto: et a se: quod non potest exponere secundum hunc

24

25

23

manā naturam. Ad alio posito. tū ob
 reuerentiā sanctorum tum ob reuerenti
 am magistrī ut magister esse tenēda. ¶ Illud
 enim verbum Aug. qd dicit qd fili
 us est missus in carnē a spiritu sancto
 fm humanā naturā a nullo modo pot
 telligi ut videtur qd missio hec fuit ad
 humanitatis siue carnis assumptionē
 ergo scdm rōnem intelligētiā precedit
 humanam naturam ut iam vnitam. er
 go si filius hoc mō dicitur missus. optz qd
 attribuitur diuine nature. et ita rōne
 diuine nature missus est a spūs. multo
 fortius ergo a se. ac per hoc spūs factus
 a se. Et ppter ea ad intelligentiam ob
 iectorū in ppariū notandū est qd mis
 sio de se duo importat. scilicet emanationē
 et manifestationē. et principaliter d rō
 ne siue significationis importat mani
 festationē. Et hoc pz per Augu. in. iiii.
 de tri. qui dicit qd mitti est cognosci eē
 ab alio. et habetur in presenti distin. qd
 tunc filius mittit. cum ex tempore ci
 uis hū mente percipitur. Quia ergo prin
 cipaliter importa manifestacionem et
 connotat in misso emanationem. ideo
 manifestatio significatur per hoc quod
 est mittere per modū actionis et per hoc
 quod est mitti per modum passivis. scilicet
 emanatio utrobqz vni formiter. Unde
 sensus est pater mittit filium. i. decla
 rat siue manifestat filij emanationem
 siue filij emanat. In passiva hō sēsus
 est. filij siue. scilicet mittitur. i. manifestat
 ab alio emanare. Et qm ab actu respectu
 passiu. et nominatiu respectu a
 ctui. important rōne principij. et signi
 ficatio huius verbi mittere. et mitti est
 manifestatio et emanatio. id illa est p
 priūssima. qm ablatiuus vel nōus impor
 tat habitudinē principij respectu vtri
 usqz. cū dicitur. pater mittit filium. et filius
 mittit a patre. quia filius emanat a pa
 tre et manifestatur a patre. Quia ve
 ro principale significatum horum ver
 borum est manifestatio non emanatio
 qm nōus vel ablatiū est principium ma
 nifestationis quibus non emanationis
 propria est. sed minus predicta: et tu
 hoc sensu pcedunt iste. Filius mit
 tit se. et filius mittit se. Quia vero tam mit
 tere qd mitti important emanationem
 circa missum. et persona patris non e
 manat ab aliquo similitur nec trinitas
 id persona patris nisi qd legit missa nec
 ipsa trinitas. Et hoc pz qd hec est signi

et oino fm propria. pfer mittere se siue ipz
 sa trinitas. qd recedit a proprietate pso
 narum et trinitatis. Illa hō est simplr
 et oino propria. pater mittit filium cū
 a nullius proprietate recedatur. Ad
 illud quod obijctur in contrariis de
 dato qd dicitur reiatue. dicitur qd verū est
 fm qd dare dicit p quandā autoritatē
 communicare. hoc modo non accipit
 magr. sed inquantū dare idem ē quod
 liberaliter et voluntatē cōdicare. Ad
 illud quod obijctur qd pater non mit
 titur. qd non ab alto: dicendum qd non
 est simile. quia tam mittere qd mitti im
 portant emanationē in misso. ut patet
 exponenti. sensus enim est hoc perso
 na mitti illam. i. manifestat eius eman
 nationem et hec mittitur ab illa. i. eius
 emanatio manifestatur ab illa. scilicet hec ē
 emanatio non semper importat respec
 tum omnis persone mittentis quia
 ab aliquo potest esse manifestatio eman
 nationis a quo tamen non est ipsa emana
 tio. et ideo sic nō ponitur productio
 in mittēte sicut emanatio in misso. et id
 non sequitur qd si pater non mittit qd
 si nō mittatur. Ad illud qd obijct
 vbi est misso passiu. ibi est subautori
 tas dicendum qd verum est non ratiōe
 qua passiuū. scilicet ea rōne qua tā passiuū
 qd actiuū nō orat emanationē in misso. si
 cut patuit i expostione. Et qd emanatio
 nō sp ē respectu mittētis. id non optz
 qd sp iporet autoritas in mittēte. scilicet rō
 ista valeret qm si ita esset. ut pncipale
 significatū eius qd est misso eēt emana
 tio siue pductio. Ad illud qd obijct
 qd mittere importat distinctionē. dōs qd
 mittere vno mō iporat dītas substan
 tialē. ut cū iporat dītas. ut cū dicitur deus
 mittit angelū. Alio mō distinctionē pso
 nalē. ut cū iporat autoritatē i mittēte
 et subautoritatē in misso respectu mit
 tētis. ut cū dicitur pater mittit filium. Tercio
 mō iporat distinctionē solū quātū ad
 modū itelligēdi. Sicut cū dicitur volūtas
 est instrumentū seipsū mouēs. qd idem
 ē mouēs et totū sicut cū dicitur. spūs
 scūs mittit se. id ē mittere et misso rō
 ne differēs. ¶ Item est iniqua hō qd de
 missū hō qd donū sicut p dicitur ē. Ad
 illud qd obijctur pto de reflectiōe actus
 dōs qd verū est qd ad pncipale signifi
 cātū. scilicet nō optz quātū ad pnotatū. et rōne
 pncipalis significati ē reflectio pōne
 mittētis supra se. ut dicitur. mittere ē misso
 h. ij.

16

17

18

19

20

21

22

28

29

30

31

32

De missione filij. s. f. scilicet ad modum qui duplex est. visibilis. s. et invisibilis. **H**ic dicitur primum semel tantum missus sit filius. Supra egit magister de missione quantum ad principium. hic agit de missione quantum ad modum que duplex est: scilicet visibilis et invisibilis. Et quoniam isti modi conveniunt missioni filij. s. f. id magister primo assignat eos circa missionem filij. Secundo circa missionem. s. f. infra in principio. xvi. distictio. Hunc de spiritu sancto videndum est. et. p. pars hanc quatuor partes. In prima (missa questione) ostendit auctoritate Augustini. q. filij duo: bus modis missus est. s. visibiliter et invisibiliter. ibi. Ad quod dicitur. In secunda assignat dupliciter dicitur istorum duorum modorum una ibi. Et dicitur sunt duo modi missionis filij. Alia ibi. Preterea notandum. In tertia movet dubium quoddam quod hanc ostendit ex parte terminatis. ibi. Hic dicitur cur per non dicitur missus. **I**n quartae remonet sive docet erroris cavere. pcedere ex illis dubij solutione. ibi. Id quod putaverit quoddam hereticus. Et hoc est quod dixerat patre non mitti posset

quod credere in divinis non est equalitate. Ad hoc respondens magister dicit quod hoc non est propter equalitatem sed propter principij auctoritatem sive propositionem.

Hic dicitur primum semel tantum missus sit filius/an. et. In parte ista sunt dubitationes circa istam. et primo dubitatur de situ. c. t. huius partis. **U**t enim quod magister non debeat hic ponere tractatum de missione filij. quia missio filij est incarnatio: sed de eius incarnatione agit in tertio. et ibi deberet agere de missione filij. **C**ontra. q. magister incidit et introducit hunc tractatum de missione filij propter applicationem missionis filij. s. f. possit tamen dici quod magister hic agit de missione filij in carne per accisionem: ut distinguat a missione filij in mente. **M**ella autem missione que est in carne spiritaliter et precipitatur agit in tertio. et id aliter ibi dicitur hic. **C**ontra id ipsum quod de pre-nato est missus dicitur filij. **U**t dicitur Gregorius. quod per Gregorium. quod de eo mittitur filius suo generatur. **C**ontra. dicitur: quod Augustinus. loquitur cum pre-nato. ut intelligat si eorum tamen Gregorius autem cum suppositione manifestatis. **U**t aliter Augustinus. loquitur de generatione eterna. Gregorius de temporalibus. unde nullus

Utrum semel tantum missus sit filius. an sepe. **H**ic dicitur quod primum semel tantum missus sit filius an sepe mittatur. Si eius missio filij ipsius tantum incarnatio est. cum semel tantum incarnatus sit semel tantum missus. **A**t si sepe mittitur est et alia eius missio est incarnatio. Sed que est illa. **N**umquid eterna generitura missio eius dicenda est. an etiam alia missio querenda est. **O**stendit auctoritate Augustini. quod filij duobus modis missus est scilicet visibiliter et invisibiliter. **A**d quod dicitur quod duobus modis dicitur filius mitti preter illam eternam generaturam que ineffabilis est secundum quam etiam missus possit dici. ut videtur quibusdam: sed

b

augu.

Joh.

Greg.

Greg.

la est omnino contradictio.
 c. **W**illias est et ante incarnationem et
 ad oēs scōs. Querit utrū post icarna
 tionē plenius sit datus filius et spūscētūs.
 Et q̄ sic, p̄. q̄ status legis fuit status
 imperfectōis.

status enāgelij/
 statū perfectōis.
 Ter enī neminē
 ducit ad perfe
 ctionē. s̄ euang
 gelij dicit. esto
 te perfecti. Mat.
 v. 48. c. **T**er
 de spūscētō vide
 tur hoc spūscēt.
 q̄ scribit Job.
 vii. Spūs non
 dum erat datus.
 q̄ Iesus nō dū
 erat glorificatus
 hoc non dicitur
 q̄ nullo modo
 ante fuerit da
 tus. sed quia nō
 ita abundāter.
 ergo. c. **T**er
 maior cognitio
 et dilectio erat
 tempore legis
 gratie: q̄ tēpos
 re legis scripte
 ergo. c. **C** Rñ.
 dicendum q̄ ple
 nitus dari pos
 test dupliciter i
 telligi. Aut in
 tensiue. aut ex
 tensiue. Si ex
 tensiue. sic plu
 ribus datus est
 spūscētus
 tempore legis
 gratie. quia in
 omnem terram
 erunt soni eor
 rum. c. non t̄
 tum ad vnā gē
 tem. Si intensi
 ue hoc est dupli
 cter. aut quan
 tum ad genera
 lem statum. aut
 quantum ad speciales personas. Quā
 tum ad generalem statum in noua testa
 mento. quantum ad speciales p̄so

titur cū a quō
 cognoscit atq̄ p
 cipitur. quantum
 cognosci et per
 capi potest. p̄ ca
 ptu vel proficiē
 tis in deū vel p̄
 fecte in deo anie
 rationalis.

✠ **A**lignat
 duplicē d̄raz isto
 rū modorū. s. q̄
 s̄ aliter se et s̄m
 aliter sepe sit mis
 sus. et s̄ aliter vt
 sit hō: et scōm al
 terum vt sit cum
 homine.

✠ **E**cce distincti
 ſūt duo mōi mis
 sionis filij. et se
 cū dū alterum se
 mel tantū missus
 est dei filius secū
 dum alterū sepe
 missus est. et mit
 titur quotidie.

Nā scōm alterū
 missus est vt sit
 homo quod se
 mel tm factū est.
Secundum alte
 rum vero mitti
 tur vt sit cū hōie.
 quomō quotidie
 mittit ad scōs et

nas in ve. te. et sic se habent vt excedēs
 tia et excessa. Quia in ve. testa. fuerunt
 aliqui vtri euangelici. et sic procedunt
 rationes ad vtramq̄ partem. In ve
 teri testamento fuerunt aliqui abun
 dantes in sapiē
 tia. vt salomon.
 Aliqui in patiē
 tia. vt Job. Ali
 qui in mansue
 tudine vt moy
 ses. Aliq̄ in fide
 vt abrahā. Aliq̄
 in deuotione vt
 dauid. Aliqui in
 miraculosa ope
 re vt helias.

missus est et an
 incarnationē et
 ad omnes san
 ctos qui an fue
 runt. et etiā ad
 angelos. Unde
 Augusti. de fi
 lio. i. de sapien
 tia p̄ris loquēs
 in quarto libro
 de trinitate. ait
 Aliter mittitur
 sapientia vt sit
 cū homine: ali
 ter missa ē vt sit
 homo. In ani
 mas enim san
 ctas se trāffert:
 et amicos dei et
 prophetas con
 stituit sicut im
 plet etiā scōs
 angelos. S̄ cū
 venit plenitudo
 t̄pis missa ē nō
 vt impleret an
 gelos: nec vt es
 set angelus: nec
 vt esset cū hōi
 bus: vel in hōi
 minibus vt an
 tea in patribus
 erat et in p̄phe
 tis. sed vt ipsū
 verbū fieret ca
 ro. id est homo.

Et etiam ad
 angelos. vt fals
 sum. Quia angeli
 d̄ nuncius sem
 missus s̄ ad mis
 sum nō est mis
 sio. ergo. c. Si
 tu dicas q̄ alio
 mō mittit. Con
 tra: qui semper
 est presens. non
 indiget missio
 ne. sed angelus
 semper contem
 platur deum vt
 presentem. ergo
 cetera. **C** Rñ.
 deo. dicendum:
 q̄ missio sapien
 tię siue filij est
 ad creaturam il
 lustrandam. s̄
 cū missio. s̄. ad
 creaturā sancti
 ficādam. Et qm̄
 angeli nec ex se
 fuerunt sapien
 tes nec ex se fue
 rūt sc̄i. id opor
 tuit q̄ a puncto
 pio mitteretur
 eis sapientia. q̄
 est filius et. c. s̄.
 Unde Augusti
 nus. loquit̄ pro
 statu gloria s̄

August

35

tionis. proprie autem non dicitur mit
 ti et nunc. nisi dicatur large mitti ad ma
 nifestationem altissimi occulti.
 n. iij.

e **¶** Nā et nos
 fm q̄ mente ali
 qd̄ eterne capti
 mus, nō in hoc
 mūdo sumus.
 Ut fal sum dice
 re. Nā aut dicit
 fm aliam, aut fz
 carnem. Nō fz
 carnē hoc con
 fiat. & fm aliam
 & p̄ q̄ antia qn̄
 deus cognoscit
 fit i celo, sine ex
 tra mundum.
¶ Tē hoc vix
 tur rōne. qz̄ ca
 pere eternū est
 magis capti. & si
 qd̄ capta capti
 ente locatur. &
 asa local i eter
 nitate. & extra
 tēp̄. Preterea
 qd̄ cognoscit et
 amat: aut trahi
 tur a cognosce
 te & amate, aut
 ecōverso, fz dū
 deū amamus &
 cognoscimus h̄
 trahimus deus
 ad nos, sed nos
 ad deū: sicut d̄
 in. iij. de diu.
 nominibus.

36

¶ Rñ. dōm: q̄
 locus h̄z natu
 rā cōtinētis &
 quietantis. Est
 ergo i hoc mū
 do est dupl̄.
 Aut q̄tū ad ve
 ritatē & cōtinē
 tiam, aut q̄tū
 ad quietē. Aug.
 aut loquit non
 p̄mo modo. q̄
 asa & corp̄ vere
 egrediat hunc
 mundū dū mē
 te capit deū, sed
 itelligit quan
 tū ad quietem.
 Nā affectus ale
 nō requiescit

¶ Secūdū al
 terum modū di
 citur fili⁹ miss⁹
 in mundum secū
 dū alterū nō. h̄
¶ Preterea no
 tādū est. q̄ cum
 his duobus mo
 dis mittat fili⁹.
 scdm̄ alterum di
 citur miss⁹ i mū
 dum: scdm̄ alter
 vero non. Eo em̄
 modo missus di
 citur in mūdum
 quo visibilis mū
 do apparuit. Un
 de aug. in eodē
 libro, ait. Cuz ex
 tempore cuiusq̄
 mente p̄cipitur.
 mitti quidē dicit
 sed non in hunc
 mundū. Non ei
 sensibiliter appa
 ret. i. corporeis se
 sibus p̄stō est.
¶ Nā et nos scōz
 q̄ mente aliquid
 eternū capimus
 non in hoc mun
 do sumus & om̄i
 um iustozū spiri
 tus etiaz i carne
 viuentium inq̄
 tū diuina sapiūt
 non sunt in hoc
 mundo. Ex p̄
 dictis liquet q̄ p̄
 ter ineffabilē ge
 nituram duob⁹
 modis mittitur
 filius. i. cum visi
 biliter apparuit.

vel invisibiliter p̄
 cipitur mente.

¶ Dubius or
 tum ex p̄missis.
 Cur. i. pater non
 dicitur missus: cū
 ab aliquo co
 gnoscitur vt fili
 us.

¶ Hic querit cur
 pater nō dicitur
 missus, cuz ex tē
 pore a quoq̄ co
 gnoscitur sicut fi
 li⁹. Ad quod di
 citur. qz̄ in eo
 est principij au
 thoritas, que nō
 habet de quo sit
 a quo filius est &
 spiritus sanctus.
¶ Pater enim est.
 (vt ait Aug. i eo
 dē lib.) principij
 um totius diuini
 tatis, vel si me
 lius dicitur dei
 tatis, quia prin
 cipium est filij &
 spūs sancti. Nam
 vt ait Aug. in eo
 dem. Si voluis
 set etiam de⁹ pa
 ter per subiectaz
 creaturam visibi
 liter appareret.
 absurdissime ta
 men aut a filio
 quez genuit, aut
 a spū sancto qui
 de illo procedit
 missus diceret.
 Congruenter au
 tē ille missus di

spalib⁹ fz eter
 nis qb⁹ super
 tur. & q̄tum ad
 hoc itelligitur
 dpo. & itelligit
 scda rō. q̄ ama
 tū trahit nō lo
 calr mutādo, fz
 sibi p̄formādo.
 qz̄ amāstrāffer
 mat i amatū, et
 cognoscēs p̄for
 mat cognitio.

questio,
 Rñ,
 37

¶ P̄ ei ē. rē.
 p̄ncipiū totius
 diuinitatis, vel si
 meli⁹ d̄ deitatis.
 d̄ male di
 cere. qz̄ aut hoc
 est p̄ gnationē:
 aut p̄ spiratio
 nē. Sz si hoc &
 p̄ gnāt vel sp̄
 rat deitātē, qd̄ ē
 d̄ magistrū su
 pia di. v. vbi d̄.
 q̄ eētia nec ge
 nerat: nec gnā
 tur. pretea q̄ri
 tur. q̄re d̄. vel
 si meli⁹ d̄ de
 itatis. **¶** Rñ. di
 cendū: q̄ Aug.
 nō simp̄t d̄. q̄
 sit p̄ncipiū diu
 nitatis: fz cū hac
 determinatiōe
 totis. Et qm̄ in
 simplicissimo si
 cadit aliqua to
 talitas, nisi ex
 tēso noīe totali
 tatis ad p̄sona
 rū pluralitatē.
 tō deitas siue di
 uinitas, fiat vt
 in p̄sonis. tū qz̄
 nō p̄t trahi ad
 p̄sonas. cū sit
 nomen abstrac
 ctū. p̄dict⁹ ser
 mō exponēd⁹ ē
 sicut supra expo
 nit maḡ locu
 tiones cōsilēs.
 Nā q̄ritur qua: 38

Aug.

fe dē beatiss
melius dōm q
diuinū pōt dicit
de creaturis. s; z
q dē hō dicit
nus. sed de sō
lius dei propus
um. sō deitas
magis pprie di
cit formam dei
q diuinitas. sō
melius dicitur
deitatis q diu
nitatis.

citur qui i carne
apparuit misisse
a ut ille qui in eo
nō apparuit.

Docet ca
uere errores qui
posset oriri ex so
lutione predicti
dubij p scz fili
et spūssctūs non
sunt minores pa
tre quāuis missi

dicantur.

Ideo q; putauerunt quidaz
heretici. Cum pater nō sit mis
sus. sed filius z spūssctūs pa
trem esse maiorem ac filiū mi
nozem esse z spm̄ sc̄m̄ atq; pa
trem quasi maiorem misisse v
trumq; quasi minorem. Quod
Augu. improbat in. iij. lib. de
trini. illis contradicens. Non
ideo inquit arbitrādum est mi
nozem esse filium q; missus est
a patre nec ideo minorem. s; q
et pater eum misit et filius. Si
ne em̄ propter visibilem creatu
ram siue potius propter prin
cipij auctoritatem vel commē
dationem non propter inequa
litate vel imparilitatem. vel
dissimilitudinem substantie in
scripturis hec posita intelli
guntur. Non ergo ideo dicit
tur pater misisse filium vel spi
ritum sanctum q; ille esset ma
ior et illi minores. sed maxime
propter auctoritatem principij
commendandam. z quia in vi
sibili creatura non sicut ille ap
paruit. Ecce ostensum est que
sit missio filij et quibus modis
mittatur.

Intelligētā eo
rū que dicuntur
in parte ista tria
querūt de missi
one filij inuisibi
li. q; de visibilita
getur i tertio. Et
q; missio inuisibi
lis filij. similis est missioni inuisibit. s;.
Ideo simul q̄ritur de vtraq;. ¶ Primo
q̄ritur vtrū hec missio sit s; dona gra
tie gratū facientis. vel gfe gratis da
te. ¶ Secūdo q̄ritur vtrū secundū ear
dem dona gfe. dicat mitti si ius. et. s;.
¶ Tertio vtrum vtraq; missio sit secū
dum eadem dona gratie augmentata.

Q. 1. Q; hec missio sit secū
ditur sic Rab. dicit de. s; q; ter dat; est
s; z primo dicit ipm̄ esse datū ad mira
culorum operationē. cōstat aut q; mi
raculorū operatio est gfa gratis data.
ergo. z. ¶ 2. s; dat cū datur donum
pphie. vñ. I. Reg. II. Factū est spiritus
dñi sup saul z pphetabat sed bonū. p
phie dat frequēt; hīs q; nō hnt gratiā
gratū facietē sicut pz de saul p tertium
q; zc. ¶ 3. s; q; filij mittat s; dōa gfe
gr̄ date vñ. Tūc ei filij dē mitti qñ sit
reuelatio occultor; s; reuelatio occultor
p̄t fieri sine dono gfe gratū facietē. s;
zc. ¶ 4. s; Augu. di. z h̄ in pñti di. q;
tūc sapia mittit cū a cuiusq; mēte p̄ci
pitur siue cū alicui inotescit. si q; p̄cipi
tur z inotescit p; dona gfe gratis date
vt p; fidē informē ergo vñ i illis dari. s;
zc. Cōtra au. di. q; tūc datur. s; alicui
cū sic dat p̄t eū faciat dei et proximi di
lectorē. hoc est dicere qñ datur hoib;
charitas. s; charitas nō ē nisi gfe gra
tū facietis. ergo. zc. ¶ 5. s; hoc ipz vñ
de filio q; dē Sap. 7. In alias sanctas
se trāfert z amicos dei p̄stituit. s; am
cti dei nō dñr sine gfa gratū facietē. s;
zc. ¶ 6. s; de ostendit. tūc dat vñ mittit
s; qñ h̄tat i hole s; n̄ dē hitat i hoie si
ne gfa ḡtū facietē. s; zc. ¶ 7. s; cū mittit si
l; vñ. s; ad aliquē. n̄ mittit p̄t sic s; vñ
pus nō erat s; vt sic i eo alr q; p̄t. sed
nouns modus essendī. addens supra
esse per naturam. non est nisi per gra
tū gratū facientem. ergo. et cetera.
¶ 8. s; Ideo. ad hoc d̄stinguūt alicui q;
spūssctū. dari vel mitti inuisibit; p̄
test esse vel inquantū spūs. vel inquantū
tum sc̄tūs. Inquantū spūs dat p; donū

augu.

grē gratis date. Inquāti scilicet datur per dona grē gratū faciētis. Sicut sapia vel filij pot mitti. vel put faciēs sapere. et sic p dona grē gratū date: vel put sapia dicta ē a sapote et sic p dona grē gratū faciētis. Et istū n̄ v̄ solvere q: datē oppositū istū solutiōis ē possibile adhuc solvere. et q̄rere d̄ spū et v̄bo quō dicitur dari et nō inhabitare. Propter hoc alr̄ dicendum tā de filio q̄ de spūctō q̄ dari vel mitti est dupl̄. vel simpl̄. vel ad hoc. Tūc dat̄ simpl̄ q̄n simpl̄ h̄f. v̄z nō tm̄ ad v̄sū. sed ad fructum. hoc aut̄ est solū p dona grē gratū faciētis. et tō in illa solū dat̄ simpliciter vel filij vel spūctūs. Alio mō d̄: dari ad hoc. q̄n non ad fructū s̄ ad auriculū siue ad aliquē v̄sum aliqua dona grē gratis date. in quib̄ manifestat̄ filij vel spūctūs. et sic pcedūt rōnes ad primam partē. Nā sic intelligendum est verbū Rab. Ipse em̄ cōter loquitur de missione. Uñ dicit spūctū. ter datur. Augu. aut̄ loquitur de datione vel missione q̄ est ad habitandū v̄ simpliciter habedū. Ad illud qd̄ obijciē de prophetia dicēdum q̄ pno mō datur in ea. ff. simpl̄ prout ip̄a dicit cognitio nem fm̄ idoneitatem suscipiētis et fm̄ pietatē exequētis. Alio mō prout est reuelatio. et sic nō datur in ea spūs simpliciter siue nō mittit nisi ad hoc. Uñ. nō d̄: in li. Reg. q̄ spūctū sit missus ad saul. vel fact̄ in saul. s̄ sup saul. Ad illud qd̄ obijciētur q̄ mittitur filij cō sit reuelatio occulto d̄cedū q̄ hoc nō est in quacūq̄ reuelatione. nā aliqua sit reuelatio. nō per missione filij. s̄ p missione angelī. Multa em̄ reuelātur angelis. s̄ intelligitur de illa reuelatione in qua ē ase illustratio p gratiam et si per gratia datam. nō simpliciter mittit. s̄ si p gratiam faciētē tunc simpl̄ mittit et habe tur. Ad illud qd̄ vltimo obijciētur q̄ tūc mittitur q̄n p̄cipit. r: dicendū q̄ nō sufficit cognoscere filium q̄ sit ab alio. immo op̄ q̄ cognoscat q̄ sit in ipso vt in suo habitaculo. Hoc aut̄ dico nō i cognitione necessitatē sed cōiecture. nec de cognitione actuali. sed de habituali.

¶ Questio. ii. Utrū scōs eadē dona gratie datur mitti filius et spūctūs. Et q̄ non: v̄ hoc mō. Missio spūctū est ei⁹ donatio. et sicut filij. sed alia ē missio filij

et spūctū. ergo alia donatio. ergo fm̄ aliud donum. Item hoc ipsum v̄ per simile. q̄ sicut se habet missio visibilia filij ad missione visibilia. ita et et visibilia. s̄ missio visibilia filij et spūctū ē fm̄ aliū et aliū effectū et signū i creatura. s̄ invisibilia fm̄ aliud et aliud donū. Item missio est ad cognoscēdū emanationē et discernendum. si ergo filius discernitur ab effectū in quo mittitur et. ff. et h̄mōi sunt dona grē. ergo quantum ad aliud donū mittitur filius. quantum ad aliud spūctū. Item non est idē appropriatū filio et. ff. sed aliud in creatura. ergo cū filij dicitur mitti in effectū sibi appropriato. in alio effectū vel dono mittitur filij q̄. ff. Contra. ois donorū distributio tā gratie gratis date q̄ gratie gratū faciētis attribuitur spiritus sancto maxime dona gratie gratū faciētis. Sicut patet p̄ime Lox. r̄. ergo cum. ff. mittitur in donis sibi appropriatis. in oib̄ donis mittit. ergo in eisdem in quibus filius. Item filij mittitur cum sapientia dat̄. et similiter spiritus sanctus: quia p̄cipuum donum spiritus sanctus est sapientia. ergo et cetera. Item quando cumq̄ datur cognitio dicitur mitti filius. sed in hoc dono datur vel mittitur. ff. Joh. xvi. Cum venerit ille docebit vos om̄. ve. ergo et. Item quando cumq̄ caritas datur mittitur spiritus sanctus: s̄ in hoc dono datur filius. Sap. vii. In animas sanctas se transfert. et amicos dei constituit. et Augu. in. it̄. de trinit. exponit illud de missione filij. ergo et. Respon. dicendum q̄ in missione invisibili est donorum collatio in quibus est manifestatio et inhabitatio. Et scū dum hoc intelligendum est q̄ est loquitur de donis dei quantum ad radicem. vel quantum ad habitum. vel quantum ad actum cōsequētē. Loquendo aut̄ quantum ad radicem. sic quia vna est gratia gratum faciēs per quam inhabitat filius et spiritus sanctus que est radix donorum gratuitorum. sicut dantur vel mittuntur eodem dono. Loquendo aut̄ quantum ad habitum sic distinguendum. quia quidam habitus sunt pure affectiui. quidā pure cognitui. quidam medij. In habitibus pure affectiuis datur siue mittit. ff. quis et appropriatur. In habitibus pure cognitui nec filius nec. ff. proprie sicut dictū ē mittit.

In habitibus autem partim cogniti-
uis. partim affectivis secundum q̄ di-
versa in se continent et filius mittitur et
spiritus sanctus. ¶ Nam cognitivi du-
cunt in manifestationem amoris. Si
autē loquamur quantum ad actus cō-
sequentes q̄ sunt illuminatio intellectus
et affectus inflammatio sic. vocādo donū
in alijs et alijs donis mittunt. sed qm̄
ista p̄fecta sunt. id missio filij et. ff. inui-
sibiles sunt indituse. et fm̄ hoc p̄cedit
rōnes ad oppositas partes. In illis q̄
adducit p̄ sibi in missione sensibil. ne
quāq̄ est simile. quia non est tāta unio
et connectio insignis exterioribus quā
ta est in habitibus interioribus.

Questio. iij. Utrum missio
sancti. sit secundum eadem dona gra-
tie augmentata. Et q̄ sit v̄t exēplo auto-
ritate et rōe. Exēplo sic. Constat in die
penthecostes ap̄tis esse. ff. missum. nō
tantum v̄sibiliter. sed etiam inuisibili-
ter. quia missio v̄sibilis sine inuisibili
non confert. sed ipsi prius habebant
gratiam. ergo et. ¶ Item hoc videtur
auctoritate rabani. In baptismo datur
ff. ad habitationē deo p̄secranda. sed i
confirmatione cum oī plenitudine. s̄c̄-
titatis venit in hominem. ergo datur
in confirmatione post baptismū. ergo
et. ¶ Item. augmentū gratie est per gra-
tie additionem. sed vbi est gratie addi-
tio. ibi gratie donatio. sed. ff. mittit vel
datur cum dat ei⁹ ḡsa. vt dicit Beda.
ergo in augmento gratie dat vel mit-
titur. ff. ¶ Item nō minus donum est
charitatem conservare q̄ inchoare. er-
go si mittitur filius vel spiritus sanctus
cum gratia inchoatur. multo fortis⁹ cū
consequatur. sed conservatur per aug-
mentum. ergo mittitur in augmento.
¶ Contra. spiritus sanctus non mitti-
tur in hominem vt de novo sit in eo. s̄z
vt aliter sit in ipso. sed in eo in quo au-
getur gratia non est aliter vt prius. er-
go ad illud non mittit. ¶ Item. si mit-
titur in augmento gratie aut ergo quia
de novo mittitur. aut quia abundanti-
us mittitur. non quia de novo. ergo q̄
abundantius. ¶ Sed contra. mitti est
procedere. ergo abundantius mitti est
abundantius procedere. sed semper e-
qualiter procedit. ergo et cetera. ¶ Item.
si mittitur in gratie augmento. cū er-

go gratis in nobis quotidie augetur.
etiam homine nesciente. videtur q̄. ff.
vel filius mittatur homine nesciente.
et q̄ quotidie mittatur hoc q̄ nō est di-
cendum. ¶ Item. conuenit gratiā cha-
ritatis in aliquo per negligentiam res-
mitti. ergo si. ff. mittitur in augmento.
et recedit in remissione. ergo quando
aliquis peccat. remittitur perdit spiritū
sc̄m qd̄ falsum est. ¶ R̄s. ad hoc dicitur
aliqui q̄ gratiam augeti est dupliciter
scilicet perceptibiliter et imperceptibiliter.
¶ Si perceptibiliter tunc dicunt i ta-
li augmento dari vel mitti filium et spi-
ritum sanctum. Si autem impercepti-
biliter. tunc dicunt ipsum non mitti. Et
ratio huius est. quia tunc dicitur dari
vel mitti cum mente percipitur. Sed
aliter potest dici q̄ augmentum gratie
est dupliciter: aut secundum profectū
in gratia prius habita aut eius vsus. aut
per collationem noui vsus / vel eti-
am doni gratuiti. Si solum per profes-
ctum sicut ostendunt vltime rationes.
non d̄ mitti. ff. Si autē per collationē
noui doni sicut fuit apostolis in die p̄-
thecostes vel noui vsus. sicut est in cō-
firmatione. tunc potest dici mitti vel
dari. ff. quia aliquo modo est ibi de no-
uo quantum ad illud donum vel vsum
doni. et quia abundantius est. ¶ Ad il-
lud quod obijctur q̄ non est ibi alio
modo essendi: dicendum q̄ et si hoc nō
sit alio modo essendi. est tamen perfe-
ctior modo inhabitandi. et alio modo
vtendi. et ideo nouo modo. ¶ Ad illud
quod obijctur si abundantius mitti-
tur abundantius procedit. dicendum
q̄ mitti abundantius vel procedere ē
dupliciter vel ab hoc vel in hoc. p̄mo
modo vniuersimter est mitti. sc̄do mo-
do nō. ¶ Ad illud qd̄ obijctur q̄ quo-
tidie augetur. dicendū q̄ quotidie au-
getur quantum ad feruorem. sed non
quantum ad nouorū donorū vel vsuum
collationem. ¶ Ad illud quod obijctur
q̄ gratia remissa debet recedere. dicitur
q̄ sicut infra patebit gratia augetur
quantum ad substantiam. sed nō remitti-
tur nisi solum quantum ad feruorem.
spiritum autē sc̄m mitti non d̄: in aug-
mēto feruoris. sed solū sube charitate.

Distinctio. xvi. De p̄-
sione vel missione spiritus sancti quan-
tum ad modum secundum quem.

45

46

47

48

Una de. ff. videndū est preter illā in effabile ꝛc. Sicut patet magis de tꝑali processione. ff. qua procedit pel mittitur a seipso. hic agit de eadem quātū ad

modum. Et quā missio. ff. duo. bꝝ modis est. ff. visibilibꝝ et inuisibilibꝝ sicut missio filij. sꝫ hec pars habet duas partes. **C**In pꝑma agit magis de missione spūscā et visibili.

CIn scda agit de inuisibili. et hoc. f. dist. xvij. Itā nūc accedamꝝ ad assignandū missionē. ff.

CPrima iterū pars hꝫ duas. **C**In pꝑma magis explicat missionē. ff. visibilibꝝ In scda ad maiore explanatio nē monet ꝛ de terminat dubitationē quādā ibi. Sed prius quendū est cur filius dicat mator patri ꝛ ceter.

CPrima pars hꝫ duas. In pꝑma magis assignat duplicem modum missionis spūscā sꝫ duplicē modū missionis filij.

CSecundo dicitur sequitur altera. ff. missio visibilibꝝ ibi. Et primo assignamus de illo modo missionis quod sit visibilis ꝛc. ubi dicitur quod missio est visibilis a partitio facta in exteriori signo.

**De missio-
ne spūscā que
fit duobꝝ mo-
dis visibiliter et
inuisibiliter.**

Una de spūscā videndū est preter illā ineffabile et eternā processionez quod procedit a patre ꝛ filio ꝛ nan a se ipso que sit eius temporalis processio que dicitur missio siue datio Ad quod dicimus. quod sicut filius duobꝝ modis dicitur mitti. vno quo visibiliter apparuit. altero quo inuisibiliter castis membris percipitur. Itaque. ff. a patre ꝛ filio a se ipso duobꝝ modis procedere siue mitti siue dari dicitur. vno visibiliter altero inuisibiliter. Datꝝ est enim visibilis creature demonstracione sicut in die pethecosfes alijqꝫ vicibus ꝛ

quod monstrat missio tertio. **C**Et sic scda pars in qua magis monet dubitationē quod hꝫ oculi ex comparacione missionis filij ꝛc. cū enim spūscā sanctus mittat visibiliter sicut ꝛ filij quod est quod non dicitur minor patre ꝛ filij habet tres partes.

Datꝝ quotidie inuisibiliter illabedo membris fidelium

De illo modo missionis spūscā que fit visibiliter.

CEt pꝑmo agit magis de illo missionis modo quod fit visibiliter specie.

CAug. in. ij. li. de trinitate. ita ait. In proprio est itelligere de spūscā.

CCur missus ꝛ ipse dicat. facta est enim quāda creatura spēs ex tpe in qua visibiliter ostēderet. ff.

siue cum in ipsū dñm corporali specie colūbe descendit siue cum in die pethecosfes factꝝ est subito de celo sonꝝ quasi ferretur fiat ꝛc.

hemēs ꝛ vise sunt illis lingue diuise sicut ignis quod ꝛ isedit supꝑnū quēqꝫ eorꝫ. hec opatio visibiliter expressa. ꝛ oculis oblata mortali

bꝝ missio. ff. dicitur ē. nꝫ vt apparet eis ipsa ista quod ꝛ ipse inuisibiliter ꝛ icō mutabilis. sicut pꝑ ꝛ filij. sꝫ vt terioribus visis corda hoꝫ pꝑ mota a tꝑali manifestatōe veniēt.

ad occultā eternitatē spꝫ pntis conuerterēt. Ecce his verbis apꝫ Aug. illū modū missionis quod visibiliter exhibet. cū tñ ipse spꝫ in sui

CIn pꝑma opꝫ ponit et dicitur minatur quod spūscā ceter non dicitur ex missione missio. nꝫ sicut filius. quod spūscā non est vnus.

CSecundo occasione huius adiungit quod dā verū huc an nexum. ff. quod filij

ratione missionis dicitur minor seipso ibi. Notādū autē quod filij sꝫ hꝫ factus est.

CTertio docet sane itelligere quoddā verbū dubitū quod ē pꝫ tꝫ cōsiderationē cōtūctū quod dicitur ceter hylari. ff. quod pꝫ sꝫ dicitur tē ē mator filio.

filius sꝫ diuinitatē nō est minor ibi. hylari autē dicere vꝫ quod pater sit ꝛc.

CAug. in. ij. li. de trinitate. ita ait. In proprio est itelligere de spūscā.

CCur missus ꝛ ipse dicat. facta est enim quāda creatura spēs ex tpe in qua visibiliter ostēderet. ff.

siue cum in ipsū dñm corporali specie colūbe descendit siue cum in die pethecosfes factꝝ est subito de celo sonꝝ quasi ferretur fiat ꝛc.

hemēs ꝛ vise sunt illis lingue diuise sicut ignis quod ꝛ isedit supꝑnū quēqꝫ eorꝫ. hec opatio visibiliter expressa. ꝛ oculis oblata mortali

bꝝ missio. ff. dicitur ē. nꝫ vt apparet eis ipsa ista quod ꝛ ipse inuisibiliter ꝛ icō mutabilis. sicut pꝑ ꝛ filij. sꝫ vt terioribus visis corda hoꝫ pꝑ mota a tꝑali manifestatōe veniēt.

ad occultā eternitatē spꝫ pntis conuerterēt. Ecce his verbis apꝫ Aug. illū modū missionis quod visibiliter exhibet. cū tñ ipse spꝫ in sui

CIn pꝑma opꝫ ponit et dicitur minatur quod spūscā ceter non dicitur ex missione missio. nꝫ sicut filius. quod spūscā non est vnus.

CSecundo occasione huius adiungit quod dā verū huc an nexum. ff. quod filij

Dist. xvi.

nā nō videat. q̄ nec i illis creaturis magis erat q̄ in alijs. s; ad aliō. In illis ei erat vt peas ad hoies ventens ostenderetur esse in illis ad quos ille creatur re veniebat. Non enim. s; tēporali motu tūc venit vel in ho mines descendit. sed per talem motum creature significata est spiritualis ⁊ invisibilis spiritus sancti infusio. Et vt apertius dicam. per illud modum missionis spūssācti corporaliter exhibitū mōstrata est spūsalis ⁊ interior missio sācti spūs siue donatio de qua agendum est.

¶ Dubitatio ex p̄dictis orta q; cū fili⁹ sit minor patre secundum formam creatā in qua apparuit. cur non et. s; s̄tr.

¶ Si prius querendū est cū filius dicat minor patre secundū missionem qua i forma creata apparuit. cur et. s; non dicatur s̄tr minor p̄re cū i forma creata

apparuit. Nā de filio q̄ minor sit p̄re scdm formam qua missio apparuit aperte ostendit aug. in iij. li. de tri. dicens. Missit de⁹ filiū suū factū ex muliere. factum sub lege vsq; a deo parūvt factū eo itaq; missum quo factū. fateamur q̄ factum minorē: et intātū minorē i quātū factū. in tātū factū iquā

tum miss⁹. Ecce habes. q; fili⁹ in quātū ē miss⁹. i. fact⁹ minor ē p̄re. Cur ergo. s; non dicitur patre minor. cum et ipse creaturam assūpserit in qua apparuit. Quia aliter spiritus assūpsit creaturā in qua apparuit aliter filius. Nā fili⁹ accepit per vnionē spūs vero non. filius em̄ accepit hominem ita vt fieret hō. Spirit⁹ hō sāct⁹ non ita accepit colū

tāta fuit vt faceret hōiem deū ⁊ deū hominem. Effetia r̄ loquēdo. nullo mō filius dei ē minor s; hoc dicitur ē p vnionē q; ota q̄ dicunt de hōie possūt dici d; filio dei et ita p̄t q; nulla ex hoc ē idignitas nulla mutabilitas i ei⁹ p̄sōa. s; sic ob ut p̄trūq; obiectum q; p̄trūq; rō p̄cedit itellecto q; s; m̄ eādē naturam fieret minor scōz quā equalis. erat. et ita desineret eē equalis. Nunc autem simul est minor et eq̄lis.

Respon.

August.

August.

¶ Nā de filio re. Extra hoc q; fili⁹ i quātū missio fact⁹ minor sit sic obicitur s; act⁹ s; quē aliquid cōtingit fieri minorē ē in dignitatē. Et q; fili⁹ rōne missionis ē minorat⁹. q; missio p̄tinet ad dei idignitatem. Itē q; sicū q; aliq; de eq̄li sit minor mutat. s; fili⁹ an̄ missionē erat equalis. et mō ē minor. s; re.

¶ Nā. vdm. q; qdā d̄nr de filio dei p̄ essentia: q; dam p̄ vnionē q;

bāvt fieret colūba. De hoc Au. i. ij. li. d; tri. ita ait. Jō nusq; scriptū ē q; de p̄r maior sit. s; v. s; minor p̄re: q; nō sic ē assumpta creatura in qua appareret. s; si cut assūpt⁹ est fili⁹ hois in qua forma ipsi⁹ dei verbi p̄sona p̄ntaret. nō vt h̄ret hōbū dei vt alij sc̄i sapiētes. s; q; ipsū hōbū erat Aliō ē em̄ hōbū i carne. aliō hōbū caro. i. aliud est verbum i hoie. aliud verbum hō. Caro em̄ pro hoie posita ē in eo q; ait. verbū caro factū est. Nō ergo sic assūpta ē creatura in q̄ apparuit. s; sicut assūpta ē caro illa ⁊ humana forma ex virgine Maria. nō em̄ colūbā vel illū flatū vel illū ignē b̄tificavit. s; b̄tificavit p̄sonē p̄s̄ixit i eternū. Ex p̄dictis apte on̄s ē scdm qd fili⁹ dicat minor p̄re: ⁊ quare fili⁹ dicatur minor patre et nō spiritus sācto.

b Etiam seip
 so minor dicit
 r. Uidet male
 dicere q: maior
 diuersitas im
 portatur p hoc
 quod e maior r
 minor. q: p hoc
 quod est alt⁹ et
 alius q: prima
 no cadit i diu
 na natura. secu
 da sic. Si ergo
 hec est vera fi
 li⁹ est minor se.
 ergo et hec fili
 us est alius et
 alius. r ita due
 persone. qd no
 pceditur. Rñ
 dñm q: verum
 est q: maiorem
 diuersitatē di
 cunt maior et
 minor. q: diuer
 sitatem virtut⁹
 et naturarum.
 sed ad diuersi
 tatē nature q:
 ut sit maior.
 no seqt diuersi
 tas in persona
 q: ples nature
 pnt esse in vna
 persona. qm q:
 i xpo cadit di
 uersitas natu
 rap: r ita virtu
 tū non aut per
 sonarum id v:
 maior et minor
 rōne diuersa
 virtutum. non
 aut alius et al
 us: cū no habe
 at diuersas per
 sonas.

qualis pfi. In forma ergo dei
 vni genitus patris equalis est
 patri. In forma serui et seipso
 minor est. non ergo immerito
 scriptura dicit vtrumq: scilicet
 et equalem patri filium et
 patrem maiorem filio. Illud em

q: fili⁹ se
 cū dū q: hō fact⁹
 ē nō mō pte sed
 et spiritus scō ē
 et seipso minor
 est.

Notādū autē
 q: filius scōm q:
 hō fact⁹ est. non
 tm pte sed. ff. et
 et seipso minor d:
 Et q: et seipso mi
 nor dicitur scōz
 formā serui. Au.
 oñdit. i. li. de tri.
 dicēs. Errauēnt
 hoīes ea q: d xpo
 scōz hoīez dicta
 sūt ad ei⁹ substā
 tiā q: sēpiterna ē
 trāsserētēs sicut
 illud qd ipse dñs
 ait p⁹ maior me
 est. qd pp formā
 serui ritas dicit
 scōm quē modū
 et seipso mior est
 fili⁹ Quō ei non
 et seipso mior fa
 ctus est qui se
 ipsum exinan
 uit formam ser
 ui accipiens. Nō
 enim sic accepit
 formam serui vt
 amitteret formā
 dei i qua erat e

propter dei for
 mam hoc autem
 propter formam
 serui itelligitur.
 De hoc eodem i
 u. libro. de trini
 tate. Augusti
 n⁹ ait. Dei filius
 est equalis patri
 secundum dei for
 mam i qua est et
 minor patre se
 cū dū formam
 serui quam acce
 pit. i qua nō mō
 patre. sed etiā. ff.
 nec hoc tantum
 sed etiam seipso
 minor inuētus ē
 propter quod vt
 idem in. li. cōtra
 maximū ait nō
 tm patre: s; etiā
 seipso r. ff. minor
 factus est. et eti
 az minorat⁹ pau
 lominus ab an
 gelis. Est ergo
 dei filius vt ipse
 ait in. i. li. de trini
 Deo patri natu
 ra equalis. habi
 tu minor. i. i for
 ma serui quam
 accepit. his au
 toutatibus ostē
 ditur aperte fili
 us secundum
 formam serui
 minor patre r se
 ipso r spiritus san
 cto.

Docet sa
 ne itelligere ver

c Minoratus
 paulominus ab
 angelis. Uidet
 esse falsum. Quē
 sup illud heb.
 ij. et qui modū
 co ab ageltem
 nozatus est. di
 cit glo. Natura
 humane mētis
 qualem xps as
 sūpsit. que nul
 lo pctō potuit
 deprauari. sup
 oēs maior est.
 Item beata
 vgo q: est pure
 creatā. ē super
 oēs āgelosecat
 tata. ergo r.
 Rñ. dicendū q:
 est loquē d xpo
 i pparatōe ad
 angelos quātū
 ad quattuor. scz
 quantū ad gra
 tiam. et quan
 tum ad naturā
 mētis. et quan
 tum ad naturā
 corporis. r quā
 tum ad statum
 passibilitatis.
 Quātū ad gra
 tiam est simplis
 cū maior. Quā
 tum ad naturā
 mētis. saltē nō
 fuit minor quia
 sicut dicit glo
 sa. Minor āge
 lis fuit corpore
 nō mēte. Quan
 tū ad naturam
 corporis minor
 fuit. Quātū ad
 ad naturā passi
 bilitatē fuit mi
 nor et modico
 minorat⁹ quia
 status passibili
 tatis in statum
 glorie et hono
 ris paulo post
 conuertendus
 erat.

Videtur qd p̄ sit maior filio. Contra. si verū est quod dicit. cum ides sit in deo sapientia potētia bonitas ⁊ magnitudo. ergo si maior est. et est potentior et sapientior melior preterea in deo nō est magnitudo molis sed virtutis: ergo si pater est maior est potentior quod stare non potest. **I**tem maior aut dicit essentia aut notionē Non essentiam quia essentia sūt equales. Si notionem. quēro quam. Si tu dicis qd paternitas. Contra. cōparatio sū maior aut minus. non attenditur nisi in p̄partici p̄tib⁹. Uñ non dī. cign⁹ ē albi or coquo sed filius nō ē p̄participāspatēntatē ⁊ c. **I**te q̄ritur quare nō dī maior. **R̄.** dōm qd in p̄fe est autoritas respectu filij. et spiritus sancti. i filio respectu spiritus sancti. et ideo in patre maior autoritas et maior fecunditas. et quia nullum nomen ita competit ad exprimendū autoritatē. si hoc nomen magn⁹. ideo dicit hylarius qd pater ē maior filio. ex hoc patent obiecta. qd maior non dicit essentiam. sicut potentia et sapientia sed dicit notionem. Si querās. quam dico. dicit notionem cō-

muniter. sed tñ in rōne principij. sicut subaucto: itas in rōe emanantis. ⁊ h̄c est qd p̄ dī maior filio. qd ⁊ si p̄ter qd habeat notionē in rōe p̄ncipij. p̄ tñ in rōe p̄ncipij tñ. ⁊ t̄o p̄ h̄z de rōne autoritatis. i p̄s aut sc̄tis nulli us p̄sone ē p̄ncipij. et t̄o non cōparatur eis sū autoritatē. **E**t maior itas qd donās ē. sed minor ⁊ c. **U**ñ dicitur falsū. qd q̄cung⁹ mō accēpiatur maior. d̄z relative ad minorē. ⁊ si est ponere patre maiorē. est ponere filium minorē. **I**te: p̄ dicit maior. qd h̄z autoritatē supra filij. ⁊ cū filius habeat subauctoritatem respectu p̄tis d̄z dicit minor. **R̄.** dōm qd nihil se petit. q̄re filij nō dicat minor p̄fe rōne subauctoritatis. sicut p̄ maior: nisi quis nota indignitas i deo nō debet ad p̄sū tra h̄i. **U**ñ qd sc̄i doctores quātum p̄nt se elōgant ab hereticorū fallacia. t̄o cum hyla. dixit p̄ter maiorē noluit qd filius diceret minor. ne p̄t d̄ret illa maioritas. nō tñ auctoritatis. sed ē

bum dubium hylarij.

Hilari⁹ autē dicere videt qd pater sit maior filio. nec tamen filij⁹ minor patre. pater enim dicitur maior propter autoritatem. qd in eo est autoritas generatiōis secundum quas dicit. pater maior me est. Et apostolus. Donavit ei nomen quod est sup omne nomen. Cum ergo ait. pater maior me est. hoc est ac si diceret. donavit mihi nomen. Si ergo inquit hylarius i nono libro de trinitate. Donātis auctoritate pater maior est. nunquid per doni cōfessionem filius minor est. Maior itaqd donans est sed minor iam non est. cui vnum

ē donatur. Ait enim. Ego ⁊ pater vnum sum⁹. Si non hoc donatur iesu vt cōfitendus sit in gloria dei patris minor patre est. Si autem in ea gloria dei donatur esse quater est habes et donantis autoritate. quia maior est: et in donantis confessione: quia vnum sunt. Maior itaqd pater filio est. et plane maior. Cui tantum donat esse quant⁹ est ipse: cui inna scibilitatis esse imaginem sacramento natiuitatis ipartit. quas ex se i forma sua generat. Audi si lector quid super hoc dicit hylarius. cuius verba vbi cunq; occurrerint diligenter nota. pie ⁊ intellige.

inequalitatis. ⁊ quis hyla. diceret in p̄fe autoritatē. nō tñ legit in libro dixit se subauctoritatem. s̄ illud per b̄i a magis ē additū i p̄suetudie disputatū.

Joh. 2.

Phl. 2.

De uidentia huius partis
queritur tria de missio
ne visibili. pmo qd sit. se-
cundo ad qd sit ut sit. et
quod queritur quibus modis fa-
cta sit.

21

Questio. i. Ostenditur pri-
mo qd visibilis
missio non est aliud qd appa-
ritio. Augustinus dicit qd tunc spi-
ritus sanctus vel filius mittitur. cum
ex tpe cuiusq; mente percipit: ergo tunc
visibiliter mittitur cu visibiliter per-
cipitur. sed visibiliter percipitur cum
apparet i creatura visibili. ergo visibi-
lis missio non est aliud qd appa-
ritio. **Item** hoc ipz ut per se q mitti inui-
sibiliter non est aliud qd p effectum inui-
sibilem inuisibiliter manifestari er-
go mitti visibiliter non est aliud qd p
creaturam visibiliter manifestari. hoc
autem no est aliud qd visibiliter appa-
rere ergo &c. **Item** hoc iteru videt
exemplo. quia spiritus sanctus i colum-
be specie dicitur missus ad filium sicut
dicit Augustinus. et habetur in litte-
re. sed tunc no fuit facta aliqua dona-
tio filio quia plenus fuit semper spiri-
tu sancto. sed solum exterior appa-
ritio ergo &c. Sed contra. qd missionis visi-
bilis no sit tota ratio ipsa appa-
ritio. quia pater in subiecta
creatura apparuit. tamen non dicit
visibiliter missus. ergo plus est missio
q appa-
ritio. **Maiores** p. q. Augustinus dicit.
v. de trinitate. Temerarium est dice-
re patrem prophetis et patribus. p al-
quas visibiles formas nuq; apparuisse.
Item filius et spiritus sanctus
in veteri testamento multoties appa-
ruerunt visibiliter. et tamen tempore il-
lo neuter visibiliter dicitur missus si-
cut dicit Augustinus. iij. de trinitate.
ubi hanc questionem mouet et cetera.
Item oē quod visibiliter apparet est
corporale. cu sensu percipitur. sed deus
cum sit simplex. est omnino incorporalis.
si ergo ad deum non spectat visibi-
liter apparere. ergo si visibiliter mitti-
tur missio visibilis non est appa-
ritio. **Si** dicas qd no apparet i se. s; i effectu
Contra. sic apparet in omni creatu-
ra. et ubiq;. et semper. ergo fin hoc ut
visibiliter mittitur in omni creatura se-
per et ubiq;. quod stultum est dicere.
Item ubi est missio ibi est manife-

statio persone. ut dicit Augustinus. sed
per solam apparitionem nunq; est ma-
nifestatio nisi assistat reuelatio. & ratio
ne missionis visibilis non tantum est
apparitio: s; etia reuelatio qd appa-
ritio no est tota ratio. **Contra.** dicens qd mis-
sio visibilis presupponit missionem tanq;
superius. et superaddit differentiam que
est visibilis. **Missio** autem communiter
ut dictum fuit supra in precedenti di-
stinctione. presupponit circa missum es-
sentialitatem. et superaddit manifesta-
tionem. Et quoniam manifestatio ema-
nationis secundum quam attenditur
missio non fit nisi super eam quem spi-
ritus sanctus inhabitat per effectum gra-
tie inhabitantis hinc est qd missio de ra-
tione generali dicit manifestacionem
emanationis et inhabitacionis. hec au-
tem differentia visibilis super aduen-
iens missioni. contrahit ipsam quantu
ad principale significatum quod est ma-
nifestatio: ideo dicit manifestacionem
cum apparitione: siue apparitionem ma-
nifestantem persone emanantis inha-
bitacionem. vel persone inhabitantis es-
sentialitatem. Unde concedo qd visibi-
lis missio est appa-
ritio. sed hec no est
tota ratio. sed apparitio in qua manife-
statur diuina persona. non tantum ut
operans: sed etia ut inhabitans. nec ta-
tum ut inhabitans. sed etiam ut ema-
nans. quasi ab alto ueniens. Per pri-
mum excludit apparitionem dei i qua
libet creatura. per secundam apparitionem
i ue. te. p tertiam apparitionem patris. qd
pater non apparuit ut emanans siue ab
alto ueniens filius uero vel spu. in
ue. te. non apparuit. ut inhabitans. sed
ut se inhabitaturum premonstrans. ut
de angelis apparerat in illis creatu-
ris in persona dei. Et hoc probat Aug.
in. iij. de tri. dicens. Constat firmiter
te autoritatis et pbilitate ratiōis. cu
antiquis patribus dicitur deus appa-
ruisse uoces illas ab angelis esse factas.
Et adducit auctoritates apostolorum
ad Gal. iij. lex ordinata per angelos. Et
ad Heb. ij. si enim qui p angelos i
est: sermo &c. Nec tñ dico qd ista sit ratio
quare non est missus. qd appa-
ritio hie-
bat ministerio angelico. quia sicut dicit
Aug. iij. de tri. probabile est qd illa
columba in qua apparuit spu. fin mi-
nisterium angelum moueret. tñ idem in
iij. de tri. in fine dicit. sup hoc aliqua

inuenire difficile est et temere affirmare non expedit. Quod in ista siue rationali siue intellectuali creatura potuerunt fieri. non video. Et ita patet quod non quelibet apparitio est missio. prout etiam ratio ad duas rationes patet. Ad illud quod obicitur tertio quod non sit apparitio. quia deus est inuisibilis. deum quod apparere est dupliciter vel in se. et sic conuenit corpora. vel in alio. et hoc dupliciter. vel sicut causa effectus. vel sicut signatum in signo. et hoc tertio modo. missio est apparitio. et secundum hunc modum non conuenit omni creature. Ad illud quod ultimo obicitur quod apparitio non est manifestatio. dicendum quod cum dicitur missio est manifestatio. non intelligitur actu sed habitu. quia aliquid fit vel ostendit in quo potest persone emanatio manifestari. et hoc quidem de se importat apparitio. Ad illud quod obicitur in contrarium quod preter se sit apparitio. quod si accipit totam rationem missionis. quia mitti non est tantum mente percipi. sed mente percipi. ut ab alio emanans. et in aliquo inhabitans. Et similiter ad illud mitti inuisibiliter. est manifestari per effectum inuisibilem. deum quod manifestari non dicitur totam rationem. Ad illud quod obicitur quod in missione spiritus sancti in specie columbe non fuit nisi apparitio. dicendum quod si non fuerit donatio spiritus sancti. fuit tamen manifestatio prius datus. et tunc inhabitantis in christo. et quietis. et ab alio procedentis. et ita tota et perfecta ratio missionis. sed ex hoc non sequitur quod qualiscumque apparitio sit missio visibilis. omnis tamen visibilis missio est apparitio. et c.

Questio. ii. Ad quod sit visibilis missio visibilis. et constat quod ad efficiendum nihil confert. quia exterior apparitio. nihil interius operatur. Quod etiam non sit visibilis ad innotescendum ostenditur sic. Aut est ad manifestandum persone alicuius emanatione aut inhabitacione. Ad inhabitacionem. quia non scit per odium vel amore dignum sit. et ita non potest deus in eo habitet cognoscit. Et iterum que visibilis est. esto quod sciat bene aduenisse. tamen cum ignoret permanens. nulla visibilis. Ad ad manifestandum alicuius persone emanationem. quia cum illa noticia omni tempore sit necessaria. et tempore legis scripte. et nunc. vel quod et tunc et nunc deberet esse missio visibilis. Queritur ergo quare solum tempore

re ecclesie permittitur. Item: quantificatio quod appareat in creatura. non innotescit nisi relatio assistit. sed cum adesse reuelatio interior: pentum est ad cognitionem periorum et certiorum quam que est a sensu. si ergo habens cognitionem certam non indiget occupari circa cognitionem imperfectam. ergo per exterior apparitio omnino superflua. Item probatur etiam quod impedit sic. Affectus circa bona visibilia occupatus. minus surgit ad bona inuisibilia. ergo similiter intellectus. ergo si debet ad perceptionem inuisibilium eleuari. non debet et fieri ostensio visibilium. quod si fiat visibilis potius impeditur quam triplex sit in nobis vis cognitiua. scilicet sensus exterior: et imaginatio et intellectus. et sic hanc triplicem vim triplex assignatur visio prophetalis. pari ratione visus triplex missio debet et distingui. Preterea cum missio sit ad manifestationem habitacionis. et sicut inhabitet sicut spiritus sanctus. quare non est missio visibilis ad manifestationem illam. Sed propter quod sit visibilis ad innotescendum videtur. quia cognitio nostra incipit a sensu. ergo si debemus eleuari ad perceptionem intelligibilem congruum et perutile est quod aliquo modo preuia sit excitatio in sensu per signum. Et hoc est quod dicit Gregorius. dum visibiliter deum cognoscimus per hunc in inuisibilem. et cetera. Item: sicut miracula ostendunt diuinam potentiam. ita signa diuinam presentiam. sed visibile fuit et per necessarium fidei nostras manuduci per miracula ad cognitionem diuine potestate. ergo pari ratione per aliqua signa visibilia ad cognitionem diuine presentie. Item: missio est ad redimendum hominem perditum. sed homo est perditus secundum naturam visibilem et inuisibilem. ergo missio secundum visum est visibilis. Item familiaris offertur sua presentia. qui se offert per sensum et intellectum quam qui secundum alterum tamen. sed hoc maxime expediebat hoc auctori so pot conuenteretur ad deum. et cetera. Respondeo dicendum quod missio sicut visibilis propria et maximam habuit utilitatem. sicut patebit in tertio. Sed nunc de spiritu sancto dicendum quod eius missio visibilis visibilis est ad manifestationem et emanationem et inhabitacionem

- nem, sed nō qualēcūq; inhabitationem nec i oī gñe persone, propterea itelligendū q̄ est inhabitatio duplex, s. fm̄ sanctificationis sufficientiā, & fm̄ plenitudinis redundantīā. Illa q̄ est secundū sanctificationis sufficientiā interius inuisibiliter latet. Que vero secundū redundantīā exterius apparet, & ideo talis inhabitatio in signo visibilī & exteriori manifestari debet, sicut factum est in apostolis. Similiter intelligendum q̄ duplex est genus credentium.
- 12** Quidā enim volunt signa, ut puta sensuales. Quidā intelligentiā querētes, ut puta iam pronecti. Querētes signa, ut per hec manuducant ad intelligibilia ppter tales vtilis est missio visibilis ad manifestandū inhabitatiōnē plenitudinis redūdantis, & hoc personis manuducēdis per sensum. Ex hoc patet primū, quare, s. nō fuit missio visibilis tēp̄e legis scripte, q̄ nō erat missio plenitudinis quoad usq; venit plenitudo tēp̄oris. Patet etiā quare mō non datur sine mittitur visibiliter, q̄ iam manuducti sumus ad fidē vnde sicut cessauerunt miracula, ita exteriora signa.
- 14** Quod dicitur q̄ nō fecit vtrū odio vel amore dignus sit: verū est, nisi deus dignetur osidere, & tunc ostendebat et hoc perutile erat ad fidem roborandā et deuotionē exercitandā. Ad illud qd̄ obijcitur q̄ necessaria est aliqua reuelatio, dicendū q̄ verum est, nec tñ sup̄fluit apparitio, q̄ exercitat intellectum ad inquisitionem, & sic exercitando pparat ad reuelatiōnē, & post reuelatiōnē exercitat ad dilectionē, reuelatio autē et si sit interior cognitio, tñ adhuc ē vltimioris, & ideo nō euacuat cognitiōnē apparitionis.
- 16** Ad illud qd̄ obijcitur q̄ visibilia impediunt affectū dicendū q̄ visibilia possunt dupliciter considerari, vel vt res absolute, vel vt signa & nuntius ducētis aliud. Primo modo si amētur vel si considerentur, retardāt intellectū & affectū, scđo mō inuaniunt, et sic est in apparitione visibilī, q̄ ibi consideratur creatura vt signum faciens alid in intellectu. Ad illud qd̄ obijcitur, quare non est triplex genus missionis, fm̄ triplex genus cognitionis, dicendū q̄ si cognitio sit de ratione missionis, non tñ quēcūq; vel cuiuslibet, sed inhabitantis. Et quia duplex ē modus inhabitandi vt prehabitu est,
- ideo tantum est duplex modus mittendi, licet plures sint modi cognoscendi. Vel aliter dicendū q̄ deus in via non cognoscitur, nisi aut in effectu, aut si gno. Si in effectu cū effectu ille sit gratia gratū factēs, que in sola cadit mente, sic est missio inuisibilis. Si in signo, cum signū sit qd̄ offert se sensui, sic est visibilis. Quia vero imaginaria est eārū rerum quarū imagines interiori sensui exprimuntur, deus aut nō est talis, id de eo nō est ponere h̄mōi cognitiōnē.
- 19** Ad illud qd̄ vltimo queritur quare non fuit missio visibilis ad manifestandam inhabitatiōnē filij, dōm q̄ filium inhabitare est dupliciter: aut per gratiam vnionis, aut p̄ gratiā sc̄ificatiōnis. P̄mo mō nō fuit necessaria manifestatio, siue visibilis missio, q̄ plenissime erat in hoīe sibi vnito, in quo opabatur opera visibilia, in quibus manifestabatur, & tñ nō oportebat alia signa visibilia adhiberi. Scđo vō modo nō habuit missionē manifestantem inhabitatiōnē talē, q̄ sc̄ificatio appropriat sp̄i sc̄to, vnde sufficebat eē missionē visibilē ad manifestandū ipsū in habitatiōnē cui sanctificatio approbatur, cum inhabitatio filij & sp̄i sc̄ti sint indiuise, manifestatio q̄ in homine inhabitet sp̄i sc̄ti, sufficienter ostenditur q̄ et filius, et cetera.

Questio. iiii.

Quibus modis sit missio visibilis. Et accipiuntur diuersi modi ex scripturis. Filius enim visibiliter apparuit in creatura dñali, vt in homine, sp̄s vero sc̄tus in irrōnali, ut puta in columba igne & flatu. Querit ergo de diuersitate horū modorū apparendi, & vt q̄ non fuerūt cōueniētes hoc mō. Sp̄i sc̄ti, est eq̄ nobilis p̄sona vt filij, ergo in eque nobili creatura dñali manifestari vt filius. Item: si filij ppter assumptionem humanitatis siue apparitionē in forma serui est minor patre, in mo factus minor angelis, & multo fortius, si, ex apparitione in igne non tantum minor deo: sed hoīe etiam, sed hoc nullo modo congruit, ergo nō cōgruit sp̄i sc̄to apparere in creatura irrōnali. Si tu dicas q̄ filius apparuit in hoīe assumpto & vnito, sp̄s autē sanctus non est columbe vnitus vel igni. Contra: vnio n̄ h̄mōi aufert diuinitatē, ergo propter vnionem nō debet

dicit minor. Si ergo dicitur minor hoc est propter
 apparitionem. ergo etc. **C** Item videtur quod
 spiritus sanctus fuit unicus in columba et non in alia, et
 rursus apparebat ipse tibi non alia, pro-
 na, ergo alio modo erat in illa quam pater
 et filius, et aliter in illa quam in alia, sed al-
 ter non potuit esse in illa quam alia persona
 quantum ad substantiam nec quantum
 ad operationem, quia eadem est substantia et
 operatio in trinitate, ergo quantum ad
 unionem, ergo etc. Si tu dicas quod appa-
 ruit sicut in signo, tunc quero aut illud
 signum fuit a natura aut ab institutione.
 Si a natura: tunc pariter et omnia alia
 columba. Si ab institutione: queritur
 quod instituit. **C** Item filius apparuit ut
 sensibiliter uno modo tantum et una creatu-
 ra, querit quare non sit spiritus sanctus, videtur
 quod ita debet esse, quia sicut in filio nul-
 la cadit partitas, immo omnimoda uni-
 formitas, ita et in spiritus sancto, ergo debu-
 it apparere tantum in una specie. **C** Item
 filius tantum semel apparuit sensibiliter,
 quia tamen semel est incarnatus non amplius.
 Querit ergo unde hoc est quod spiritus sanctus
 pluries apparuit, ut puta non tamen semel
 in igne, sed etiam in specie columbe. Si
 dicas quod illa in quibus spiritus sanctus appa-
 ruit statim esse desiderat post apparitio-
 nem, et ideo oportuit rursus alia fieri,
 tunc ergo videtur quod nec illa columba fuerit
 vera nec ignis cum tanta columba quam ignis
 habeat virtutem permanendi, et si hoc in si-
 la apparitione non fuit, tunc ergo non fue-
 runt vera, sed falsa, et non fuerunt appa-
 ritiones, sed prestigia et illusiones, si-
 cut sunt fantasmatum demonum et aliorum
 magorum. Ultimo querit quare tot mo-
 dis apparuit spiritus sanctus et quare in
 alia specie in capite quam in membris, ut
 in scripto et apostolus. **C** Rursus, dicendum quod finis
 imponit necessitatem hiis que sunt ad
 finem, id est modus apparendi sumendus
 est iuxta finem apparitionis. Apparuit
 autem filius in carne, ut esset mediator
 spiritus vero sanctus ut doctor. **C** Joha-
 nis. xvi. **C** Cum venerit deus, etc. **C** Ad
 meditationem autem necessaria est ex-
 tremorum separatim concursio et in
 uno uno sicut patet, et ideo filius in creatu-
 ra apparuit ut unicus. Ad eruditionem
 autem ignorantium intervenit signum, ideo
 spiritus sanctus apparuit in creatura
 ut signatum in signo. Quoniam ergo
 nichil est deo perfecte participabile nisi bea-

tificabile, et hoc solum est substantia ratio-
 nalis, ideo filius in sola substantia ratio-
 nali apparuit. Quia vero videtur signifi-
 cationis pure convenit creature irra-
 tionali magis quam rationali, ne forte cre-
 dere videretur non tantum significans, ideo
 spiritus sanctus apparuit in creatura irratio-
 nali, que aliquo modo haberet rationem
 significandi et exprimentis, sicut flatu
 significat inspirationem, igitur vero dilec-
 tionem. Rursus quoniam ad perfectam me-
 diationem requiritur quod mediator sit
 unus et quod unio sit inseparabilis, filii ap-
 paritio singularis fuit et indivisibilis.
 Sed econtra, quia non potest spiritus sanctus
 perfecte significari in uno signo, ideo
 oportuit per plura, et tunc filius uno modo
 apparuit, sed spiritus sanctus pluribus. Hiis
 visis facile est respondere ad obiecta.
C Nam ad illud quod primo obicitur quod
 eque nobilitas est persona spiritus sancti, dice-
 dum quod nichil facit tibi nobilitas appa-
 rentis, sed finis apparitionis, quia ille
 videtur mediator inter se et deum sine doctor
 ideo filius ut in homine assumpto spiritus
 sanctus ut in creatura et signo. **C** Ad illud
 quod obicitur, quod spiritus sanctus debet
 dici minor, sicut et filius, dicendum quod mi-
 noritas illa non dicitur de filio ratione divini-
 tatis, sed ratione unionis et consubstantia-
 tum, quia filius factus est homo passibilis,
 sed spiritus sanctus non est factus colum-
 ba. **C** Ad illud quod obicitur quod est unitas
 colombe, dicendum quod est unio secundum veritatem
 et est unio secundum intentionem, primo modo
 videntur illa que unum sunt in natura vel
 persona, secundo modo videntur significatus
 et signum, et hoc modo unitas est persona
 spiritus sancti, illis formis in quibus appa-
 ruit. **C** Si autem queratur unde veniebat
 talis unio, dicendum quod dispositiva a pro-
 phetibus creaturae in quibus nata erat
 persona spiritus sancti declarari, sicut flatu
 spiritus, ignis amoris, columba donum pro-
 phetiarum fecunditate. Sed complete venie-
 bant hec a divina ordinatione que ordi-
 navit creaturas ad hoc non instituitur modo
 sed simul formando et instituendo, et ad
 hoc solum formabat, quia tam columba
 quam ignis simul cum apparitione etiam
 incepit et desinit. **C** Et hoc patet quod spiritus
 sanctus non tantum semel apparuit, sed
 pluries filius autem non, quia columba et ignis
 statim post apparitionem esse desiderat, non autem
 homo. **C** Et hoc patet quod si columba illa et
 ignis essent veri corpus, tamen nec columba

21
 22
 23
 24
 25

20

...

fuit vera columba. qz statim desijt. sed similitudo colibe. Similiter nec ignis verus ignis. quia non comburebat. Nec tamen ibi erat aliqua illusio: qz nō erat ibi aliqua falsitas in significando. Offerebatur enim sensui ad significandum quod vere ibi erat. et qz magis attendebat ratio significandi q̄ existēdi. tō tandū duravit q̄dū significare potuit. vel officium signi impleuit. Et q̄ eadem vi formata est columba mota et conservata. statim p̄t vis illa desijt movere. columba et ignis desijt ēē.

26

Ad illud quod ultimo q̄ritur quare tot modis apparuit spūssanctus: dicitur qz apparitio spūssan. fuit ad manifestandam plenitudinē redundantē ut pat̄ habitū ē. et qm̄ redūdantia pōt ēē triplex. tō tribus modis apparuit potest ei ēē hec plenitudo p̄ceptionē: et ita fuit i r̄pōr: hec est p̄fecta gr̄a p̄ oēm modū. tō i r̄pō apparuit in columba. qz erat p̄ctum redemptiois primo: gentiorum: et erat aial integrū et perfectū. potest etiā esse p̄vite influentia: quantum ad sensū motū. et hoc mediantibus sacramētis. et hec plenitudo est in sacerdotibus. et datus est eis sp̄ritussanctus in specie flatu. Jo. vr. In sufflavit i eos dicens. Accipite sp̄ritū sc̄m quoz remis. pet̄a. et c. p̄ d̄t et tertio mō esse p̄ cognitōis administratōne siue doctrinā. et hec plenitudo ē i apl̄s et docto. et ideo spūssanctus appuit eis in lin:

De missio-
ne spūssancti qua
inuisibiliter mit-
titur secundum
suā opinionē. a

Am runc
acce:
da:
mus
ad assignandam
missione spūssancti
qua inuisibiliter
mittit i corda si:
delū. Nam ipse
spūssanctus q̄ de:
est ac tertia i tri:
nitate p̄sona ut
supra ostensū est
a p̄re et filio ac
seip̄o t̄paliter p̄
cedit. i. mittitur
ac donat̄ fideli:
bus: s; q̄ sit ista
missio siue dona:
tio: vel quomo:
do fiat conside:
randum est.

Supposi:
ritussanctus in specie flatu. Jo. vr. In
sufflavit i eos dicens. Accipite sp̄ritū sc̄m
quoz remis. pet̄a. et c. p̄ d̄t et tertio mō
esse p̄ cognitōis administratōne siue do
ctrinā. et hec plenitudo ē i apl̄s et do
cto. et ideo spūssanctus appuit eis in lin:

gulis ignis. Et his p̄ r̄silio. et sufficē:
ti a modorum apparendi et oblectoz.
Distinctio. xvii. De in
visibili
li sp̄ritussancti missione.

Am nunc accedamus ad
assignandā missione spūssancti qua inuisibiliter et
terminata parte in qua
magis agit de processioe
spūssancti inuisibili i hac pte
agit d̄ inuisibili. Et vidit̄ hec p̄ i duas.

to qz spūssanctus
fir amor: quod di:
ligimus deū et p̄
ximū / ondit ipm̄
inuisibiliter mitti
q̄ i nobis efficit
hūc effectū. b
hoc aut̄ ut in
telligibilis do:
ceri: ac pleni p̄
spici valeat p̄re:
mittēdū ē q̄dā
ad hoc valde ne:
cessariū. Dictus
q̄dē est supra: et
sacris auroita:
tib; onsum: q. f.
f. amor ē p̄ris et
filij / quo se tuicē
amāt nos. his
aut̄ addendū est
qz ip̄e idē spūssan:
ctus est amor si
ne charitas qua
nos diligit de
um et proximū: q̄
charitas: cū ita
ē i nobis / ut nos
faciat diligere

firmat h: q̄tuor ptes. In p̄ia ondit qz
amor: q̄ diligit deū: ē si r̄ amor: q̄ diligit
p̄ximū In sc̄o ondit qz amor
ille proprie est sp̄ritussanctus. ibi. Luz
aut̄ fraterna dilectio sit de; et c. In ter:
tia ondit qz. ff. est charitas: nō causalis

In p̄ia det̄m̄at
magis spūssancti:
inuisibilis missio:
nē fm̄ suā opi:
ntonē. In sc̄o
vero qz sua opti:
no habuit multis
ostipugnatōes
p̄onit opt̄m̄is
sue defensionē.
ibi. hic q̄ritur si
charitas spūssan:
cti est. p̄ia itez p̄
h; duas. In p̄
ma missione sp̄
ritussancti inuisibilis
lē notificat. In
sc̄o p̄firmat. ibi.
He aut̄ i re t̄ta
at̄ qd̄ de n̄o. et c.
Itē p̄ma p̄l q̄
notificat h; du;
as: i qz p̄ia p̄d̄t
cit suā it̄tionē.
ibi. Jā nūc acce:
dam; ad assignā:
dā In. 2. supposi:
to qz. ff. sit amor
q̄ diligit deū et
p̄ximū: ondit ip̄
sū inuisibiliter mit:
ti q̄ i nobis effi:
cit hūc effectū.
et hoc facit. ibi.
hoc at̄ intelligi:
bilis. et c. Si r̄ se:
ctūda p̄ i qz p̄o:
sitionem suā cō

Di. xvij.

der sed essentia
tialis et formalit
ter loquendo
ibi. S3 ne forte
aliquis dicat illud
dictum. Quarto
et ultimo ostē
dit tā q̄ māsfe
statū tā q̄ spū
sctūs et tūc mī
tū insubilitē qm̄
nos facit dei et
primi dilecto
res. ibi. Ex p̄di
ctis clarescit. p̄
spū. charitas
a Qui prior
mū diligit. p̄se
quens est p̄ ip
sā dilectionem
diligit. Ut ista
p̄na nō valere.
Quāvis ei poss
ibile sit dile
ctionem diligi
non tamen est
necessē aliquid
diligit eā/mul
ta et frequēter
amamus, que
nollemus amare
Itē dubitat
de ista p̄sequen
tia. Qui diligit
dilectionē. p̄se
quens est p̄ deū
diligit. Qu aut
intelligit de in
creata aut crea
ta. Si de crea
ta nichil valet.
diligit q̄ creatū
q̄ creatū. Si d
creata. tūc in
nullo cōcordat
cū p̄on sēctā.
q̄ dilectio qua
diligitur p̄ri
mū est dilectio
creata. C. R. h.
dōm q̄ p̄traq̄
cōsequētia hōa
ē i p̄posito. Qui
dā enī est amor
in quo non est
queratio. nec

deū et proximum.
tūc spūscctūs dī
mitti v̄ dari no
bis et q̄ diligit ip
sā dilectionē q̄
diligit primū in
eō ip̄o deū diligit
quā ip̄a dilectio d
us ē. i. spūscctūs
et Autoritati
b̄ p̄firmat q̄ a
mor quo diligi
m̄ deū ē sicut a
mor quo diligi
m̄ primū. c
Ne aut̄ i re tā
ta aliqd̄ de n̄ro i
fluere videamur
sacris autorita
tib̄ q̄ dictū est
corrobozemus.
De hoc Aug. in
viij. li. de tri. ait.
Qui primū di
ligit p̄ns ē vt ip
sām precipue di
lectionē diligit.
De q̄ aut̄ dilectio
est. cōsequēs er
go est vt p̄cipue
deū diligit. Itē
in eodem de^o di
lectio est: vt ait
Joh. ap̄ls. Ut qd̄
ergo unus et cur
rim⁹ in sublimia
celoz et ima ter
rarum queren
tes eum qui est
apud nos si nos
esse apud euz ve
lumus. Nemo di
cat non noui qd̄
diligit am: diligit

fratrem et diligit
eamdem dile
ctionem magis
enim nouit dile
ctionem qua di
ligit q̄ fratrem
quē diligit Ecce
iam potes no
tiorē deum ha
bere q̄ fratrem
Plane notiorē
quis presentio
rem. quia lterio
rem. quia certio
rem. Amplectes
re dilectionem
deum. et dilectio
ne amplectere
deum. ipsa est di
lectio que omēs
bonos angelos:
et omnes dei ser
uos cōsociat vis
culo sanctitatis
Quanto ergo sā
ctiores sumus a
tumore supbie:
tanto sumus di
lectione plenio
res: et quo nisi
deo: plenius iest
qui plenius ē di
lectione. his ver
bis satis oñdit
aug. q̄ dilectio
ipsa qua diligi
mus deum vel
primū de⁹ ē S3
adhuc apti⁹ i eo
dē l. subdit dicē
dilectionē quā
commendat Jo
hannes aposto
stol⁹ attēdam⁹.

dilectatio nec
complacencia.
p̄t puta ille q̄ ē
ex p̄nitatē corru
ptiōis cui rō ob
sistit Quidā vō
est amor qui est
cum delectatio
ne. complacens
tia. et quietati o
ne. et in tali a
more non est tā
tū acceptio rel
amate immo es
tiam ipsi⁹ amo
ris. et talis a
mor ē charitas
et ideo sequitur
qui amat prior
mū amat dile
ctionē id est ac
ceptat. S3 quo
niam benefeq̄
tur q̄ acceptat
aliquid ex se.
multo magis ac
ceptat illud in
quo inuenitur
ratio dilectio
nis. si dilectio
eō ip̄o quo di
lectio acceptas
tur maior dile
ctio magis ac
ceptatur. Cum
q̄ dilectio n̄ra
sit dilectio erā
plata et dilectio
diuina sit exem
plar oīa recte
dilectiōis. et in
illa p̄ra et sūma
rō oīa acceptio
n̄ h̄ic ē qd̄ seq̄
q̄ diligit dile
ctionē. diligit
deū. An Au. ar
guit ex hac sup
positiōe. q̄ p̄ra
r̄ acceptio n̄ra
ē i dilectōe erā
plata n̄derē pla
tate hoc p̄. i.
b̄ Ecce tā po
tes notiorē dī
habere q̄ fr̄e
q̄.

Af hoc falsum: **Q**ui diligit in
 quit fratrem i lu
 mine manet: et
 scandalum in eo
 non est. Manife
 stum est q iustit
 cie perfectione
 i fratris dilectio
 ne posuerit. Nā
 in quo scandalū
 non est vtiq; per
 fectus est: et ta
 men videtur di
 lectionem dei ta
 cuisse quod nun
 q; faceret: nisi q
 in ipsa fraternā
 dilectione vult i
 telligi deū. Aper
 tissime enim i ea
 dez epistola pau
 lopoli ait. Ita di
 lectissimi diliga
 mus invicem: qz
 dilectio ex deo ē.
 et oīs qui diligit
 ex deo natus est.
 et cognovit de
 um. Qui non di
 ligit non cogno
 vit deuz. quia de
 us dilectio est.
 Ista contextio sa
 tis aperte decla
 rat eandem ipsā
 fraternā dile
 ctionem. Nam
 fraternā dilectio
 est qua diligim⁹
 invicem: non so
 lum ex deo: sed
 etiam deum esse
 tanta auctorita
 te predicari: scilicet

cet Johannis.
Cum ergo de di
 lectione diligi
 mus fratrem de
 deo diligim⁹ fra
 tres. nec fieri po
 test vt eandem di
 lectionem nō pre
 cipue diligamus
 qua fratrem di
 ligimus. quoni
 am deus dile
 ctio est. Item q
 non diligit fra
 trem non est in
 dilectione. et qui
 non est i dilectio
 ne non est in deo
 quia deus dile
 ctio est. Ecce a
 perte dicit frater
 nam dilectione
 deum esse.
¶ Ostendit
 q amor ille quo
 diligimus deuz
 et proximum nō
 est pater: vel fi
 lius: sed spiritus
 sanctus tantum
 d
¶ Cum autem
 fraternā dilectio
 sit deus nec pater
 est nec filius: sed
 tantum spiritus
 sanctus. qui pro
 pue in trinitate
 dilectio vel cha
 ritas dicitur.
 Unde Augusti
 nus in quinto de
 cimo libro de tri
 nitate.

vnius qui est vt
 lectio sitat ipso
 aliam et est p
 sens. et magis
 cognoscitur q
 frater.
¶ Qui diligit
 inquit fratrem in
 lumine manet.
 Af hoc verbum
 i. Johā. ij. posu
 tū improprie de
 ctū q: lumē res
 picit cognitio
 nem. sicut calor
 affectionē. ergo
 magis debet
 dicere manet i
 calore. q; māet
 in lumine. Rñd.
 dōz q; lumine
 est manifestare
 manifestare ē at
 aliquid altē
 dupl: aut sicut
 viam cognoscē
 dorū: aut sicut
 viam agendor.
 Primū est p sci
 entia. et contra
 illud lumen op
 ponitur tenebra
 ignorantie sim
 plicis. Scdm ē
 p gratia. vñ. i.
 Johā. ij. vñctio
 docebit vos de
 oibus et contra
 illud ē tenebra
 malicie sine pec
 cati. et de hoc lu
 mine de his te
 nebris loquitur
 beatus Johā. qd
 p i tertio. et de
 clericis. et.
 Etroz vtenebe
 pctoribus cons
 creata sūt qm
 charitas semp
 est cum gratia.
 alie virtutes nō
 ideo dicit. Qui
 amat māet i lu
 mine per appo
 pulationem.

20

l. 30. h. 4.

3

ang

5 **S**i dicitur deus nihil est maius charitate. et cetera. Ut dicere falsum quod sapientia donum ponitur excellentissimum inter omnia dona. vel si idem est charitas et sapientia. a. charitas non retinetur pro gratia iter dona. **I**tem dicitur de gratia. si charitas est principium inter dona dei. et nullum maius est quam spiritus sanctus. g. l. f. est charitas. Aut loquitur de charitate creata. aut increata. Si de increata. tunc probatur idem per idem. Si de increata tunc nulla est gratia. quod non valet. quod si creata est charitas maior inter dona creata quam sit spiritus sanctus. Respon. dicendum quod si dicta auctoritas arguitur potest intelligi de charitate creata et increata. et pro utraque habet veritatem. Si de increata certum est. Si de creata maximum est inter dona: quod plus habet esse de ratione bonitatis. sine ipsa bonitate. et aliquod donum loquendo precise. Quaedam enim dona sunt que sunt sine charitate. et hoc quod

Si dicitur deus nihil est maius charitate. et nullum est maius donum dei quam spiritus sanctus quid consequentius est quam ut ipse sit charitas qua dicitur et deus et ex deo. Ita enim ait Johannes. Dilectio ex deo est. Et paulo post deus dilectio est. Ubi manifestat eam se dilectionem dixisse deum quam dixit ex deo deus ergo ex deo est dilectio. Item in eodem Johannes volens de hac re aperire loqui. In hoc inquit cognoscimus quod in ipso manemus. et ipse in nobis. quod de spiritu suo dedit nobis. Spiritus itaque sanctus de quo dedit nobis. facit nos in deo manere. et ipsum in nobis hoc autem facit dilectio. Ipse est ergo deus dilectio ipse igitur significatur ubi legitur deus dilectio est. Ex his apparet quod spiri-

tus sanctus charitas est. **Q**uod spiritus sanctus est charitas non casualiter: sed essentialiter et formaliter loquendo. **S**ed ne forte aliquis dicat illud esse dictum per expressionem cause deus charitas est: scilicet quod charitas sit ex deo et non sit ipse deus. sicut dicitur. Deus nostra patientia est et spes. non quod ipse sit ista. sed quia ista ex deo sunt occurrit Augustinus ostendens hoc non esse dictum per causam: sicut illa in decimo quinto libro de trinitate dicens. Non dicturi sumus charitatem non propterea esse dictam deum quod ipsa charitas sit vlla substantia que dei digna sint nomine. sed quod donum sit dei sicut dictum est deo. Tu es patientia mea.

dem certum est quod minora sunt. Quaedam presupponunt charitatem sicut donum sapientie. Charitas enim est que dat sensum gustat ut sapiat et bona eterna. Unde sapientia supradicta quam dicitur per rationem per rationem est presupposita. et ita patet quod charitas precise loquendo est excellentissimum donum. sapientia vero presupponendo siue implicando donum charitatis dicitur excellentissimum. **A**d illud quod obicitur de consequentia: dicitur quod utroque modo bona sunt. Si enim intelligat de charitate increata. sic ipsa est donum primum et principium et. ff. est homo. g. opus quod ipsa sit. si quia quod per superabundantiam dicitur prout soli convenit. Si autem de charitate creata tunc patet Augustinus intelligenda est apte nobis sic. Si charitas creata est maximum iter dona creata. ff. maximum est donum. g. melius notatur nomine domini excellentissimum.

1 Joh. 4

1 Joh. 4

sed sup. deus dicitur in sup. 151101111

o.ii.

sim/ Gallo. plis ergo est vr. s. s. sic cha-
ritas. sed non creata. imo illa q̄ deo ē.
e. **¶** Ad vtiq̄ id dicitur est. r. q̄ dei sub
stantia est nostra

patientia. ut ma-
le dicere. quia
charitas qua
nos distinguit
deū nō est ipse
deus. nisi itelliga-
mus quo diligit
mus exēplarē
pl̄ cāliter. q̄ cū
sile sit de patie-
tia. v̄ q̄ augu-
male destruit il-
lud sile. **¶** Itē
cum deus facit
nos diligentes
sicut patientes.
quare nō d̄ de-
us charitas no-
stra sicut patie-
tia nra. **¶** Rñ.
ddm: q̄ deo est
charitas rēn-
tia r̄ cāliter.
ēntialr. q̄ in
se amor est. Lau-
sabr. q̄ in nobis
amorem efficit.
Sed deo nō est
patientia eēntia
liter. sed solum
cāliter. et ideo
scriptura istum
diuersū modū
inmēs dicit de-
um eē patientiā
nraz r̄ deū esse
charitates sine
additōe. Rñ at
huc ē. q̄ quidā
hicus dicit in
cōplētiōe. si-
cut patia: spes
r̄ hndi q̄ n̄ ca-
dūt i deo p̄ eēn-
tia s̄ p̄ eām. q̄
hndi s̄ a deo.
Quidā at sunt
h̄t̄ dicētes cō-
plēctū. r̄ huc
eūsmōi sūt i do-
eēntialr. sicut
charitas r̄ sapia

e Non vtiq̄ ideo
dictū ē. tu es pa-
tiētia mea q̄ dei
substantia est nra
patientia. sed q̄
ab ipso nobis est
Unde alibi. Ab
ipso est patientia
mea. hunc enim
sensum facile re-
fellit scripturaz
ipsa locutio. Ta-
le est em̄. Tu es
patientia mea q̄
le est. Dñe spes
mea et deus me-
us. mia mea. et
multa similia. n̄
est. at dictū. Dñe
charitas mea.
aut tu es chari-
tas mea: aut deo
charitas mea.
Sed ita dictum
est. deus chari-
tas est. sicut di-
ctum est deo spi-
ritus est. hoc qui
non discernit. in-
tellectum a do-
tino non expo-
sitionem querat
a nobis. Non a-
pertius quicq̄
possum dicere.
deo ē charitas ē
¶ Ostēdit tā-
q̄ manifestum
q̄ spiritus sanctus
tunc mittitur in-
uisibiliter quan-

r̄ hndi. Horādū aut q̄ Aug. vult dice-
re q̄ deo ē charitas eēntialr. s̄ ipse nō
vult dicere q̄ sit charitas nra eēntias
liter. s̄ cālr et
exēplarē. Quā-
tis ei oēs h̄tus
tes hēant exē-
plar cognoscit
nū i deo. r̄ oēs
h̄nt exēplar s̄m
silitudinē iōglē
quā tñ q̄ dā h̄tu-
tes nō h̄nt s̄nt
correspōdēs in
deo p̄ oia sicut
patientia. q̄ duo
d̄. s̄ passionē. et
supferri passio-
bus. Quātū ad
p̄mū n̄ h̄ i deo
correspōdēs. s̄
q̄rū ad h̄z solū.
Charitas at hy
amorē s̄nt i deo
p̄ oia coriden-
tē. r̄ amorē non
em̄ eēntialē. s̄
d̄t p̄sonalē. et id
dicit auctorita-
tes q̄ spūscūs
ē charitas qua
diligim⁹ deū. r̄
ablati⁹ qua d̄
cit habitudines
nō em̄ cause es-
sentiētis s̄ ēt for-
malis. nō perf-
ctentis sed exē-
platis.

do nos facit dei
et proximi dile-
ctores. **¶**
¶ Ex predictis
clarescit q̄ spiri-
tus sanctus chari-
tas est qua di-
ligimus deum r̄
proximum unde
facilius est nobis
ostendere quo-
modo spiritus san-
ctus mittatur si-
ue detur nobis.
Tunc enim mit-
ti vel dari dicitur
cum ita in nobis
est vt faciat nos
diligere deum et
proximum. per
quod manemus
in deo: et deus i
nobis. unde Au-
gustinus. hunc
missionis modū
insinuās in. xv.
libro de trinita-
te ait. Deus spi-
ritus sanctus q̄ p̄cedit ex deo cui
datus fuerit h̄oi: accendit euz
ad diligēdū deū r̄ proximū. et
ipse dilectio est. Nō em̄ h̄z h̄o
vnde diligit deū nisi ex deo.
Ecce quomō datur vt mittitur
nobis spūscūs s̄m q̄ d̄r datū
siue donū. Qd̄ donū p̄mendat
augustin⁹ explanās expertius
quomō detur in eodē lib. Dile-
ctio iquit dei diffusa est in cor-
dibus nostris vt ait ap̄ls p̄ spi-
ritus sanctū qui dar⁹ est nobis.

So. lxi.

rom. 8

Solū est qđ
diuidit inter fi-
lios regni ⁊ fili-
os pditionis.
Uť hoc male di-
cer de dono cha-
ritatē. qđ aut lo-
quit de dñs filio-
ne spūm ad co-
gnitionē aut qđ
tū ad veritatē.
Sī qđ a dñs tē
hoc fallū est
qđ n̄ solū i char-
ritate: s; et i fi-
de gratuita et
spe differūt. Sī
qđ ad cogni-
tionē tūc mini-
me diuidit: qđ
nescit qđ hoc
donum habeat.
Rñ. dōz: qđ oīa
dona virtutum
possunt eē i for-
mia preter char-
ritatē ⁊ qm̄ pos-
sunt esse infor-
mia. possunt esse
in iustis pec-
catoribus. et iō
in illis nunq̄ se-
parant ab inuisi-
cem. sed chari-
tas nūq̄ pōt es-
se in formis. nec
eē cum pctō qđ
actus eius ē di-
ligere ppter se
et sup oīa. qui
remouet per oē
peccatum. et iō
dicit ang. qđ so-
la charitas dī-
stinguit loquen-
do de distinctio-
ne i vniuersali.
Ad obicit de fi-
de gr̄uita. sine
formata. pcedo
qđ distinguit. sed
tū hoc nō h; qđ
fides: s; qđ gr̄ui-
ta et ita ex hoc
qđ charitati cō-
iūcta. ⁊ sic p̄z il-

Nullum est isto
dono dei excellē-
tius. Solū em̄ ē
quod diuidit in-
ter filios regni ⁊
filios pditionis.
Datur ⁊ alia per
spūm munera. sed
sine charitate ni-
hil profunt.
C Nisi ergo tan-
tum ipartiat cu i
qđ spūsc̄tus. vt
eum dei et proxi-
mi faciat amato-
rē a sinistra non
trāssert ad dexte-
rā. Neq; spūsc̄tan-
ctus pprie dī. do-
nū nisi prop̄ di-
lectionem quam
qui non habue-
rit. et si loquatur
omnibus linguis
et hāuerit pro-
phetiam. et om-
nem scientiam. ⁊
oēm fidem ⁊ di-
stribuerit substā-
tiam suā. et tra-
diderit corp⁹ su-
um ita vt arde-
at. non ei pdest.
Quantum ergo
go bonum est. si-
ne quo ad eter-
nam vitam nemi-
nem tanta bona
perducunt: ipsa
vero dilectio vel
charitas nā vni-
us rei nomē est.
vtrumq; perdu-
cit ad regnum.

dilectio q̄ que ex
deo est. et de⁹ p-
prie spūsc̄tū ē.
per quē diffun-
ditur i cordibus
nr̄is de⁹ chari-
tas p quaz nos
tota inhabitat tri-
nitas. Quocir-
ca rectissime spi-
ritus sc̄tus cū sit
de⁹ vocat etiam
donum dei. Qđ
donuz pprie qđ
nisi charitas in-
telligendū est qđ
pducit ad deū ⁊
sine qua qđlibz
aliud dei donuz
non perducit ad
deum.
C Ecce hic ape-
ritur quod su-
pradictum erat
scilicet qđ chari-
tas sit. n. et do-
nū excellenti⁹. ⁊
quō hoc donum
id est spiritus sc̄-
tus detur no-
bis scilicet cum
ita impartit ali-
cui id est ita ha-
bet esse i aliquo
vt eū faciat dei
et proximi ama-
torem. Quod
cum facit. tunc
aut dari dicitur
sive mitti alicui
et tunc ille dicitur
habere spiritū san-
ctum.

lud. g. C. Et tra-
diderit corp⁹ su-
um ita vt. ⁊ cet.
Uť male dīcere
quia dñs dicit.
Johā. 15. Mato-
rē hac dilectio-
nē nemo habet
vt animā suam
ponat pro ouib⁹
suis. ⁊c. qđ hoc
est maximū op⁹
charitatis. im-
possibile est qđ
fiat sine charita-
te. **C** Respō. alī
qui dicit qđ
postol⁹ dī p im-
possibile. postol⁹
em̄ ad hoc qđ as-
lūz hanc penā
pateret sī chari-
tate p r̄pō. ad
huc nō pdeset
sibi. Credo tñ qđ
ex industria nas-
turalit⁹ ⁊ aliqua
grā gratis data
possent sustine-
re p fide christi
mortē etiā sine
charitate. sicut
hereticus susti-
net per erroiē.
⁊ qđ dicit dñs. il-
lud ē sūme cha-
ritatis. hoc dē
qđ ad signū ⁊
exteriorē ostios-
nē. signa tñ sunt
fallibilia. ⁊ tēo
non necessario
optz qđ si aliqđ
mortem sustinet
pro christo sine
pro eius fide qđ
habeat charitas
tem credo tñ qđ
si aliqđ pro r̄pō
sustineret mortē.
qđ si magnū hē-
ret obicē. qđ dis-
pberet s; ad grē
suscipionē ita
qđ daretur sibi
charitas.

quō spū
sc̄tus de
tur hic
notatur.

Chotin.
tū.

o. lū.

Ad intelligentiā huius par-
tis quattuor querunt. Pri-
mo et principaliter ppter
positionem magistri queri-
tur. Utrū ppter donū cha-
ritatis increate sit ponere
bonum charitatis create. Et hoc ē que-
rere. Utrū charitas qua diligim⁹ deus
fit. sc. scdo dato qd sit creata charitas
queritur. Utrū illa charitas sit diligenda
et charitate. Tertio vitū charitas cer-
titudinalitē possit cognosci ab hñte cha-
ritate. Quarto si possit cognosci ab ali-
quo non habente.

Questio. i. Quod non sit po-
nere aliam cha-
ritatem ab increata [supposita] pbaric⁹
ne per autoritates multas quas addu-
cit magister in littera] pbaritur rōnib⁹
et primo rōnib⁹ sumptis ab essētia cha-
ritatis que est bonitas hoc mō. Nullū
accidēs ē meli⁹ substantia rōnālī. s; cha-
ritas ē meli⁹: aīa rōnālī qz eā facit me-
liorem. ergo nō est accidēs. s; est substā-
tia. Sed cōstat qd nō irrōnālīs: ergo rō-
nālīs. ergo aīa. vel angel⁹. v; de⁹. s; nō
aīa vel angel⁹ s; de⁹. ¶ Itē nulla boni-
tas creata equalet bñtudini. sed chari-
tas equalet bñtudini. qz per charitatē
meretur hō rē effici dign⁹ vita eterna
sue bñtudine. ergo charitas nō est bo-
nitas creatura. ergo rē. ¶ Itē omne bo-
num creatū est bonū p participationē.
S; oē bonū alio bono bonū. pōt itellē-
gi nō bonū. rē si caderet in ipō malū p
dimitutionē speciet. modi. rōnālīs. s; si
charitas ē bona creata bonitate. p̄t eē
mala. vel saltem itelligit malavel ēt fieri
informis. qd falsū ē. ¶ Itē hoc ip̄s ofidi-
tur rōnib⁹ sūptis a virtute sic. Quāto
aliqd virtuos⁹ rōtato pauciorib⁹ medijs in-
ditget s; si aliqd ē potētissimū. nlla alia
virtute a se idiget s; si spūssctūs ē potē-
tie infīnite. rē ipse ē charitas. s; seipso nō
alio infīmat affectū ad amorē. nō est s;
ponere charitatē creatam necessario q̄
sit habit⁹. ¶ Itē p̄videt virt⁹ natura-
lis a deo q̄ volūtas s; de⁹ dirigit virtutē
naturalē nō alio q̄ sit ip̄e. ergo si ibi nō
cadit mediū nec i volūtatē cadet. s; rē.
¶ Itē vbi monet virt⁹ motoris p̄mū sp̄
p̄is rē nō potēs errare supfluit aliō vir-
tutē supaddere. vt puta si man⁹ eēt sep̄
disticta temoni. nō oporteret ibi eē aliā
virtutē s; spūssctūs ē dirigēs rē adiuuās
ip̄ā volūtatē. rē p̄fect⁹ sp̄ rē potēs er

rare s; supfluit aliā charitatē ponere. s;
oē supfluit ē refecadū. s; rē. Itē rōnib⁹
sūptis ab actu ofidit illd idē. qz act⁹ cha-
ritatis ē aīam recreare. sed nō minoris
virtutē ē recreare q̄ creare. s; si creare
solū ē ab increato. qd ē infīnite potētie. er-
go rē recreare. s; hoc p̄p̄tū ē charitatē.
ergo est increata. ¶ Itē aliqd act⁹ cha-
ritatis est vnire. s; nulla creatura p̄pas-
nitatē vnit veritatē. s; oīs creatura va-
nitas. ergo nulla creatura est mediū
vnitēdi deo. si ergo charitas est mediū
vnitēdi. ergo nō ē vanitas nec creatura
¶ Itē actus charitatis est vnū quodq;
ordinate diligere ergo si ordinate dilige-
re est diligere vnū quodq; s; m qd sibi
cōuenit cū bonū increatū sit meli⁹ crea-
to in infīnitū. ergo ip̄s magis in infī-
nitū diligibile. qd si charitas facit deū
diligere vt diligēd⁹ est. charitas facit deū
in infīnitū diligere. sed qd erit in
actū infīnitū est infīnitū rē increatū. s; rē.
¶ S; cōtra. charitas est p̄ncipiū refor-
mandi aīam q̄tū ad potētā volūtatē.
s; aīa q̄tū ad alias potētās. s; rē. s; aīa
rē rōnālē reformatur per virtutes crea-
tas. ergo pari rōne rē p̄ncipiū bñtis. sed
eī⁹ reformatio est charitas. ergo rē.
¶ Itē vbi est reformatio ibi est confortatio
rē informatio. rē vbi est informatio
ibi est aliquid informā⁹ qd se h; p modū
forme. s; oīs forma rei create est creata
de⁹ eī⁹ null⁹ est forma p̄fectēs. ergo rē.
¶ Item charitas est p̄ncipiū vnitēdi.
Uñ hugo de factō victo. Scio aīa mea
q̄ amor est vita tua. sed oīs vita erit
p̄ participationē i aliquo est ab aliquo
informate. ex quo rē vnū scibili fiat p̄nū
s; ex deo rē aīa nō pōt fieri p̄nū. ergo ne-
cesse est ponere in anima aliquā chari-
tatem creatā q̄ vnū sciet. ¶ Item oē qd
est in aliquo possibili ad mortem. est in
illo per aliquid separabile sed vita grē
est in aīa possibili ad moriendum mor-
te culpe. ergo per aliquid separabile.
hoc aut non est deus. qz impossibile est
dei p̄fectiā separari ab aliquo. ergo est
aliqd creatū. ¶ Item charitas est p̄nū
cipiū gratificandi. sed gratificatio est
id in quo distinguitur bonus a malo.
iustus ab impio. non tantum in actu. s;
etiam in quiete. vt paruulus rē adultus
ergo cū distinctio non sit boni a malo
per bonitatem increatam. quia illa om-
nibus est communis. charitas non de-
cit quid commune. Et itē cū cum disti-

etio quiescentium non fit per actū vel per p̄sum. sed habitū: p̄ q̄ charitas dicitur habitum creatū. ¶ Item charitas est principis merendi s̄ non q̄ bona faciunt. id boni sumus. s̄ magis econuerit. fo. q̄ charitas p̄ facit bonū q̄ eliciat actū sed cū aliquis de non bono fit bonus necesse est aliquid poni in ipso de nouo. et hoc non potest esse actus. ergo habitus. ¶ Itē deus alio modo cooperatur operatione meritoria q̄ nāt. q̄ si non alio modo tunc redit error: p̄ la q̄ q̄ ex naturalibus posset homo mereri. si ergo alio modo. cū per virtutes increatam omninature cooperetur. necesse est q̄ in operatione creata meritoria cooperetur mediante alia virtute: sed hec non potest esse nisi creata. ergo etc. ¶ Item: videtur q̄ magister errauit q̄ qui diuidit opa trinitatis hereticus est: sed magister posuit q̄ charitas qua nos diligimus deum sit spiritus sanctus proprie. ergo ponit q̄ nostrū diligere: qd̄ est effectus [creatura] sit solus spiritus sanctus et ita diuidit opa trinitatis. ¶ Itē: q̄ dicit qd̄ creatū esse in creatū errat. sed charitas qua diligitur deū et primū [vt cōdit tenet] est qd̄ creatū. s̄ magis dicit hāc esse. s̄ q̄ errat. ¶ Itē. ad p̄dictorū intelligentiā est notādū. q̄ circa hoc est: et fuit ab antiquo duplex opinio. Quorūdam em̄ vt magister sequacium suorū est opinio. q̄ spiritus sanctus est essentialiter charitas qua pater et filius diligunt nos. et etiā qua nos diligimus deū. Et qd̄a voluerūt dicere q̄ intellectus huius positio nis p̄t demōstrari p̄ similitudinē. Dicūt et q̄ sicut lux tripliciter p̄t considerari sc̄i se et in trāsp̄arētī et in extremitate p̄p̄icui terminati. p̄mo mō ē lux. sc̄o mō lumē. tertio mō hypostasis coloris. Ita spiritus sanctus potest considerari in se. et sic est amor p̄ris et filij. Potest rursū considerari vt in humana anima in habitans. et sic spiritus sanctus dicitur gratia. potest etiā considerari vt vnitas voluntatis. et sic est charitas qua nos diligimus deum. Vñ dicunt q̄. s̄ ē nostra charitas non per appropriationē sed per vnionē. Quēadmodum enim solus filius est homo vel incarnatus. et tamen tota trinitas est incarnationē operata. sed tamen solus filius vnitus. sic quia tota trinitas faciat vnionem s̄. cum voluntate. solus tamen spiritus

ctus vnitur voluntati. et ideo solus est charitas. Ratio autem mouens ad ponendum hoc est auctoritas apostoli. ij. cor. vi. q̄ adheret deo. vnus spiritus ē. Et etiā mouet eos similitudo. Dicunt enim q̄ sicut filius procedit per modū nature. et ita nature vnitur. sic spiritus sanctus per modum voluntatis. et ideo voluntati vnibilis et vnitus. et quia voluntas vnibilis est non sic natura is spiritus sanctus vnitur separabiliter. sed filius inseparabiliter. et itō longe inferiori modo q̄ filius. et quibus sic vnitur. se ipso facit diligere. Sed hec positio: nō potest stare. q̄ spiritus sanctus non est vnibilis. et p̄terea licet vnibilis. aut p̄ naturā aut p̄ gratiā. Non per naturā. ergo per gratiā. ergo adhuc oportet esse habitū gratie disponētē aīam ad susceptionem talis vnionis. et ita redit cōtrariū. Ideo non credo q̄ magister hoc mō fuerit huius opinio. ¶ Et p̄ter hoc aliter dōm q̄ istud quo diligitur deum. nō ipse est accipere. Aut quo diligimus effectiue et sic charitas siue amor est trinitatis et spiritus sancti appropriate. ¶ Aut quo diligimus exemplariter. et sic. s̄. est vnio patris et filij. et nerō aborū et vnitas. ¶ Ad cuius imitationē charitas nos necit s̄m q̄ dicit dñs Job. xvij. vt sint vnū sicut et nos vnū sumus. Aut quo diligimus formaliter: et sic s̄m op̄intonē magistri est animi affectio. Et i his oibz verū dixit. nec errauit s̄ de fecit q̄ p̄ter hoc est ponere charitates s̄m cōdem op̄intonē. q̄ est habitus creaturæ aīam informans. Et rō huius sumit a parte essentie eius virtutis et op̄ationis a parte essentie. q̄ charitas est bonitas creature rōnalis. ipam p̄ficiēs et diligitur ordinās. et disponēs ad vitam eternā. ergo necesse est q̄ sit formalis p̄fectio. ¶ Ad illud ergo qd̄ obijcit primo q̄ charitas est melior aīa rōnali dicendum q̄ nō est ibi cōparatio. q̄ vbi vnū p̄pter alterū. ibi tantū vnū. vnde habens charitatē bonus est p̄pter charitatem. Vel non cadit ibi comparatio q̄ nō vniformiter dicit bonū. Nā suba rōnalis dicit bona. q̄ ordinabilis in finem. charitas bona. quia ordinans. ¶ Ad illud qd̄ obijcit q̄ equialet sc̄dm diuinā estimationem que opus charitatis estimat dignū vita eterna sine tāta remuneratione. ¶ Ad illud qd̄ obijcit

10

12

estur qd si est bonum p participationē.
 tunc eius bonitas est p mutabilis in in-
 formitate. dicendū qd aliquid dicitur bonū
 per participationem dupl'r. Aut quia
 participans r ordinatū. Aut quia partici-
 patio r ordinatio. p'lo mō est bonū ha-
 bēs charitatē. Secundo modo chari-
 tas r ideo potest non esse qd nō est ip-
 sa essentia bonitas sed participatio tñ
 non potest non esse bona vel ordinata
 qd est ipse ordo amorus. Unde soluendū
 ad illud per distinctionem r in hoc pa-
 rent rōnes sumptae ab essentia. A parte
 etiam virtutis necesse est ponere chari-
 tatem habitum creatū. Nā charitas
 qua diligimus deū est virtus. nō tñ qd
 dēo coopat nobis sed etiā qua nra vo-
 luntas cooperat deo. Adiuuatores ei det
 sum. r qd cum cooperamur deo necesse
 est nos sibi cōformari. necesse est ab il-
 la summa charitate relinquitur in no-
 bis aliquid exemplatū. in nostro affe-
 ctu. p qd moueat illi pformiter. Volun-
 tas enī libera est r nata moueri ad op-
 posita. et ideo potest virtus charitatis
 create in nobis. nō ppter defectum a
 pre dī nobiscū opātis. s; voluntatē nre
 sibi cooperat. Ad illud qd obijcit qd vir-
 tus potētissima nō indiget virtute me-
 dia. perū ē s; charitas nō ē ppter illi
 virtutis indigentia sed potius volūta-
 tis suscipientis. qd indiget aliquo habi-
 tu disponente. Ad illud qd obijcit qd
 deus cōparat nature sine virtute crea-
 ta. dōm qd deus regit naturā sicut ista
 tuit. et natura pformiter currit. r tō
 non indiget aliquo regulante. Non sic
 est de voluntate qd mouetur difformi-
 ter. r ideo indiget aliquo habitu regu-
 lante r disponente ipsam. Vel dōm qd
 aliud ē de natura r voluntate. Quia nā
 nō hz moueri nisi iuxta se vel infra. s;
 volūtas supra. et ideo indiget aliq
 ele-
 nate ipsas. Ad illud qd obijcit qd vir-
 t' pmi motus ē p'ia: dōm qd nō suffi-
 cit p'ia. s; necesse est qd recipientes istu-
 entia habeat habitatē r pformitatē. r
 hoc ē p virtutē creatā pte etiā opati-
 nis ponit necessitas. qd reformatio vel
 recreatio vno r dilectio nō tñ sūt ab
 aliquo vt ab efficiente. sed etiam ab in-
 formate. Informatō aut charitas crea-
 ta est et ex hoc patent obiecta ex parte
 actus sine opationis. Nā qd obijcit qd
 creatio est ab increato. perū est p mo-
 dū efficientis sicut r recreatio. sed re-

formatio plerumq; relinquit formā. r ideo
 necesse est ponere habitū informantē.
 Ad illud qd obijcit qd vanitas nō vnit pe-
 ritati. dōm qd grā pōt cōsiderari s; qd
 ex nihilo. r sic ē vanitas r sic nō vnit.
 Vel s; in qd ē in fluxu r hinc dicitur p'ia.
 r sic hz vnitatis ex p'iam similitudinē. r ta-
 li mō vnit. Ad illud qd obijcit qd chari-
 tas facit diligere deū qd est diligēdus
 r. dōm qd hoc pōt intelligi dupl'r. Vel
 qd dēo deberet diligere in se. r sic ē fal-
 sum qd cū sit bonū infinitū deberet in
 infinitum diligi. et tali modo dēo s; ip-
 se ipsum diligit. Vel in qd est diligens
 ab hoc. r sic perū est. r tūc diligit
 in infinitū. nō simpliciter s; s; estimationē
 habentis charitatem. Tantum enī dili-
 git charitas deum plus qd bonum crea-
 tum. qd si bonum creatum in infinitum
 multiplicaretur adhuc magis diligeret
 deum. Quod autem obijcit in cō-
 trarium concedendum est. ppter duo
 vltima que ostendunt magistrū errare
 se. Qd aut obijcit qd dicitur opa trinitatis.
 dōm qd falsum est. qd qd. s; illi cha-
 ritas qua diligimus deum. aut dictum
 est per a p'prietationē. aut per vniōnē
 aut certe p'prietatē. r sic intelligi-
 tur oēs auctoritates quas mag' addu-
 cit p se. formaliter aut loquendo non
 intelliguntur vere nec credo qd magis
 ster intelligeret sic. r per hoc patet il-
 lud qd mag' nō dicit qd creatum sit in
 creatum. sed qd sufficit donum increa-
 tum sine creatore. et in hoc non fuit er-
 ror sed defectus tantum.

Questio. ij. Utrum charitas sit amabilis
 ex charitate. et qd sic ostendit hoc mo-
 do Aug. viij. de trinitate. Nemo dicat
 non noui quid diligam. diligat fratrem
 et diligit ipsam dilectionē. ergo dile-
 ctio est diligenda. ergo. r. Item: hoc
 ipsum videtur ratione. quia non est p-
 fecta cognitio nisi illa qua quis nouit
 se nosse. siue nouit ipsam. noticiā ergo
 nec perfectus amor: nisi ille quo quis
 amat se amare siue amorem. sed chari-
 tas est perfectus amor. ergo et cetera.
 Item: aliquis diligit primum r recte.
 quis videt eum habere charitatem. s;
 ppter quod vnumquodq; tale r illud
 magis. ergo magis debet diligere cha-
 ritatē siue dilectionē. Contra. Augu-
 stinus in lt. de doctrina christiana. di-
 cit tantū quattuor diligenda ex chari-

late. s. deum seipm. proximi. et corpus
proximum. et corpus propriū. sed chari-
tas siue dilectio nō est aliqd̄ horū. ergo
non est diligenda ex charitate. Item
duplex est dilectio. s. concupiscentie et
amicitię. si ergo charitas siue dilectio
diligitur. aut ergo dilectione concupis-
centie aut amicitie. Non amicitie con-
stat. q̄ amicitia est inter similes. et amor
quo aliquis optat aliū bonum. charitati
aut nemo optat bonū. Item nec concupis-
centie q̄ concupiscentia ē rei nō habite. s̄
est ex charitate nemo diligit nisi hñs
charitatē. s̄ ex charitate nō pōt q̄s cō-
cupiscere charitatē. Si tu dicas q̄ concu-
piscit augmentū charitatis. hoc nō sol-
uit. q̄ ego nō hō nisi vtrū charitas ha-
bita secūdū q̄ habita est possit amari.
Item sicut se habet fides ad credere. et
spes ad actum sperādū. ita dilectio siue
charitas ad actum diligendū. s̄ nullus
hñs fidem. credit fidem vel in fidē. q̄
sicut dicit Augustinus. Credens scit se
credere. et videt se credere. credulitas
autē est de non v̄sis. s̄ n̄ nullus spe-
rat spem ipsam sed habet. ergo. a simili
nec diligit charitatem. vel si nō est simile
queritur quare non. Item si diligēs
diligit dilectionem. aut eadem aut alia
Et alia. tunc pari ratione et aliam dile-
ctionem diligit alia. et sic erit abire i in
finitum. Et ergo stare est et non conue-
nit abire in infinitū. si diligit. diligit ea-
dem. Sed si hoc p̄tra. Nulla forma spe-
cialis super seipsam reflectitur nisi de
primis intentionibus. sicut unitas. veri-
tas bonitas. Unde nullo modo dicitur
albedo alba. ergo nec dilectio dilecta.
et sic etc. C̄ñ. dicendum q̄ accipiēdo
dilectionem s̄m q̄ deus dilectio est. cō-
stat vtiq̄ ex charitate est diligenda.
sed accipiēdo dilectionē s̄m q̄ est ha-
bitus gratuitus sic vtiq̄ diligenda est
sed non super omnia.

Ad intelligentiā autē obiectorum no-
tandum q̄ triplex est animi. scz amicitie
quo aliquis aliquid optat bonū. Concu-
piscencie. quo aliquis sibi desiderat al-
quid. Et complacētie quo aliq̄s requie-
scit et delectat i re desiderata cū p̄p̄o ē.
Dico ergo q̄ charitas amore amicitie
nullo modo est amabilis. q̄ nō est beati-
ficabilis. Amore concupiscentie est amabi-
lis ex charitate s̄m q̄ diligens deside-
rat amplius diligere. Amore complacētie
scilicet quo diligens acceptat ipsā dile-

ctionem qua deum diligit. hoc mō cha-
ritas diligenda est s̄m q̄ tam hētur. eo
q̄ ipsa est bonū valde acceptabile. His
v̄sis p̄t̄ r̄sio ad duo prima. Nā ratio
illa ex autoritate Augustini. de doctri-
na christiana. currit solum quantū ad
dilectionem amicitie. quia Augustinus
loquitur de amabili cui aliquis optat
bonum. Quod secundo queritur simili-
ter patet. Quamuis enim charitatis ha-
bite secundum q̄ habita. non sit concu-
piscencia. nihilominus tamen est com-
placētia. Possēt tamen dici q̄ spiritua-
lis dilectio et possessio excitat ad desir-
derandum dum reficit. et reficit dū exci-
tat. ideo simul manent concupiscentia
et complacētia. Ad illud quod obi-
icitur tertio de fide et spe. dicendū q̄ nō
est simile. Actus enim fidei de se dicit
imperfectionem. similiter et spei. Alter
enim est rei non v̄se. alter rei non habi-
te. et ideo si talis actus reflecteretur. d̄
minneret de ratione habitus. Unde q̄
credit credulitatem non habet eam et
spem similiter. et ideo he virtutes eas
cuanatur in patria. sed dilectio est actus
completionis et perfectionis sicut sciē-
tia. vnde sicut p̄fecte scit q̄ scit se scire.
ita p̄fecte diligit qui amat dilectionē.

Ad illud quod obi-
icitur aut eadem
aut alia. etc. dicendum q̄ eadem s̄m
ad habitū. s̄ alia quātū ad actū. Et q̄s
obi-
icitur q̄ specialia non reflectuntur.
Dicendū q̄ reflectio in forma. aliquā
do venit ex natura. et sic est i generalib̄
aliquādo venit rōne eius in quo est. et
sic est in formis que sunt in potentia
natis supra se conuertit. et in quādam sus-
pra se conuertuntur et quoniam poten-
tia cognitiua seipsam cognoscit et potū-
tas est instrumētū seipsam mouens. id
per scientiam scit aliq̄s et scientiā suā
nouit. et per charitatem se et ipsam di-
ligit. Et sic queritur ratio quare po-
tentis intellectua nata est supra se redi-
re et voluntas. alibi dicitur. sed hoc mo-
do t̄m sufficiat. q̄ sunt simplices poten-
te. et in substantia simplici fundate et
organo nō alligate. ideo patet q̄ non ē
simile illud quod obi-
cit conuenit in se
sibus. alia est potentia que videt. et alia
qua videt se videre. q̄ similiter debeat
esse in intellectu.

Questio. iii. Utrum chari-
tas sit certitu-
dinaliter cognoscibilis ab habente.

Et q̄ sic videtur aut oritate. August. in
vñ. de trinit. et habetur in littera Qui
fratrem diligit magis nouit dilectio
nē qua diligit q̄ fratrem quem diligit
sed fratrem nouit certitudinaliter. Et
charitatem. Item. i. Johan. ii. Qui di-
ligit fratrem suū in lumine manet. &
si charitas est lumē. cū nihil certū vi-
deatur q̄ lumen ergo &c. Item. i. Joh.
ii. Unctio docebit vos de oibus. nō in
quā de oibus cognoscibilib⁹. s; de om-
nibus necessarijs ad salutem. ergo ma-
xime nos docet unctio spiritus sancti.
C̄tē q̄to aliquid ale est presentis. cā
to certius videtur & cognoscit. s; cha-
ritas ale est presentissima. quā est i ip-
sa ala. & c. Item habena fidem. certū
est se habere fidem nichil ei certū est
hōi sua fide. vt dicit. Augu. ergo pari-
tōne h̄is charitatē. scit se habere cha-
ritatem. C̄tra Eccles. jr. Nemo scit
vtrum odio vel amore dign⁹ sit. & cu-
h̄is charitatē sit dign⁹ amore nescit se
dignū. & c. Item. i. Corint. iiij. ni-
hil mihi conscius sum sed nō in hoc iu-
stificatus sum. ergo videt q̄ homo nō
habens remouū possit non eē iustifica-
tus ergo non habere charitatē. s; nul-
lum signum euidētis est charitatē: q̄
carentia oimnis remouus. ergo si illud
est fallibile. cetera sūt fallibilia. C̄tē
charitas est diligere deum propter se
& sup omnia. infra quod nihil eque. vñ
supia. vel contra. s; nemo scit vtrū pie
omnib⁹ diligit deum. & nemo scit vtrū
habeat certitudinalit charitatē C̄tē
habeō charitatē est deo acceptus. & cō-
stat nobis et omnibus: q̄ ista sūt puer-
tabilia. sed nemo scit vtrū deo sit acce-
ptus nisi per reuelationem ergo nemo
scit se habere charitatem nisi p reuelā-
tionē. C̄tem dicit apostol⁹. q̄ nescie-
bat vtrum haberet culpam cum dicit.
sed non in hoc iustificatus sū & ab op-
positis nesciebat se habere gratiā. er-
go cū charitas non sit sine gratiā. er-
go &c. C̄rñ. dicendum q̄ charitatem
cognosci essentialiter est dupliciter.
Vel i vntuersali quid sit. & q̄tis esse de-
beat. & sic vtiq; cognosci potest. Alio
mō ē cognosci charitatē in speciali si-
ue i hoc thoc mō nec de se nec de alio
q̄dū homo vtiuit. potest certitudina-
liter scire. De alio non. quia nemo no-
uit que sunt in homine. nisi per signa
que fallibilia sunt. De se non. et huius

modi potest esse quadruplex rō. Una
& precipua est diuine acceptatiōis im-
plicatio quia charitas iuncta est gra-
tie gratum facient. quare ideo dicitur
gratum faciens. quia reddet hominē
deo acceptum. et ideo charitas sic vo-
catur. non tantum quia habet charuz
amatum sed quia etiam facit hominē
deo charum. et quia nescimus dei ac-
ceptionem certitudinaliter nisi per
reuelationem. ideo nescimus nos ha-
bere charitatem. nisi per reuelationē
doceamur. Secunda ratio est similitu-
do ipsius ad dilectionem acquisitam.
Potest enim contingere aliquem in-
flammarē ad amandum deum per as-
suefactionem qui conuict per aliquod
peccatum spirituale. et tamen semper
afficitur. sicut eripisse patet per bea-
tum Bernardum in libro de amore dei.
vbi reprehendit superbentes de deu-
otione. Tertia ratio est nostri oculi
lippitudo. quia oculus noster est sicut
oculus noctue ad manifestissima natu-
re. sicut dicit phisosophus. Unde sicut
oculus lippus nescit distinguere iter
lumen diei & lumen flamme vel lune
ita oculus noster spiritualis inter lu-
men gratie gratis date et gratum fa-
cientis. Quarta ratio est diuinoū ius-
diciozum dispensatio. Deus enim clau-
dit oculos seruorum suorum. quātum
ad ea que spectant ad eorum dignita-
tem. et de quibus possunt efferri. Un-
de gratia contraria est superbis. & u-
perbia enim aperit oculos ad viden-
dum prerogatiuas. et claudit ad vi-
dendum indigentias et defectus. Ius-
ta illud Apocalip. iij. Dicitis quia di-
ues sum. et locupletatus et nullus in-
digeo. et nescis quia pauper es & ce-
c⁹: & cetera. Sed econtra. vir sanctus
dicit se nichil esse. quia claudit ocu-
los suos deus ad bona. et aperit ad
videnda mala. Et hec est ratio quare
homo non cognoscit charitatem: que
quamuis per se nō sufficiat. tñ cū alijs
bona est. Credo tamen q̄ illa est p̄ceti-
pua que primo dicta est. Quamuis em̄
charitas non possit certitudinaliter
cognosci esse in aliquo eam habente
respectu sui. tamen potest per signa
probabilia cognosci. maxime per moti-
ficationem concupiscentie/ et amo-
ris vni sue mundani. et per multa al-
lia signa probabilia: que sancti dicunt

26 **R**ponunt. **A**d illud ergo quod obicitur in contrarium quod certior est dilectio quam frater. dicendum quod charitas non tantum dicit dilectionem. sed ultra hoc addit quod gratuita est. Et quantum ad habitum dilectionis certitudinaliter est cognoscibilis. quantum vero ad illud quod dicit gratuitum. non. **A**d illud quod obicitur quod charitas est luminosa. dicendum quod quamvis de se charitas sit cognoscibilis. tamen non cognoscitur a nobis. quia oculus noster percipit illud. **A**d illud quod obicitur quod unctio docet nos de omnibus necessariis ad salutem. dicendum quod verum est eo modo quo necessaria sunt. sed scire se habere charitatem non est necessarium ad salutem. sed solum habere. **A**d illud quod obicitur de presentia charitatis. dicendum quod quia substantia habitus sit presens tamen conditio que concomitatur habitum scilicet divina acceptatio non est presens. immo latens in dei cognitione et iudicio. **A**d illud quod obicitur de fide. dicendum quod non est simile. quia fides dicit habitum purum. non superaddendo acceptationem. sicut charitas. et ideo patet quod non est simile.

Questio. iiii. **U**trum charitas sit cognoscibilis a non habente. et quod non videtur. quia omne quod cognoscitur aut cognoscitur per essentiam aut per similitudinem. Non per essentiam. quia non est essentialiter in anima peccatrice. Si ergo cognoscitur hoc est per similitudinem. Sed contra. **2°** **C**orinth. xij. dicit glossa. Tertium genus visio. nis quo dilectio intellectiva conspiciatur eas res continet que non habent sui similes imagines. que non sunt ipsae. ergo similitudo charitatis non est aliud quam charitas. ergo si caret de charitate. caret et similitudine eius. et ita nunquam cognoscit charitatem. **3°** **I**tem si non habens charitatem cognoscit eam. Aut ergo per speciem innatam seu lucem propriam aut per acquisitam. aut per effectum. Non per innatam. quia creata est sicut tabula rasa. Non per speciem acquisitam. quia omnis species acquisita acquiritur mediante sensu et imaginatione. sed species charitatis non cadit in sensu nec in imaginatione. **I**tem non per effectum. quia nemo

cognoscit per effectum aliquid nisi sciat quod sit causa illius effectus. Unde nullus cognoscit per eclipsim iterpositio nem terre nisi sciat quod interpositio est illius causa. Si ergo per effectum cognoscit oportet quod sciat prius quantum illius est causa charitas. et ita precognoscit charitatem. non ergo per effectum. Si tu dicas quod cognoscit in illa veritate eterna. Aut hoc erit effectus aut formalis. Si effectus. sic omnia cognoscunt in ea quod omnia facit scire quecumque sciuntur. Si autem formaliter sine exemplari. **2°** ergo videtur quod vel impunit aliquid quam speciem in intellectu. vel necessesse est quod ipsa veritas vel exemplar conspiciatur. quorum alterum est supra im probatum. **3°** Sed contra. peccatores desiderant charitatem. sed nullus desiderat quod non cognoscit. quia incognita non possunt diligere. sicut dicit Augustinus. ergo ipsi cognoscunt charitatem. **I**tem aliquis habens charitatem potest habere cognitionem de illa. sed omne quod cadit in intellectu apprehendete potest in memoria conservari. ponatur ergo quod impunitur hec cognitio memorie. et quod demum cadit a charitate. constat quod lapsus a charitate memoriam eius retinuit. ergo adhuc cognoscit eam. ergo charitas potest cognosci a non habente. **I**tem si charitas cognoscitur ab habente. aut hoc est per essentiam. aut per similitudinem. per essentiam non constat. Sed probatio quod per similitudinem quia nichil cognoscit intellectus. nisi ab alio informetur. sed charitas habitus est affectus. ergo secundum essentiam illam non egreditur. ergo si punitur intellectui et illum informat hoc est per similitudinem. et hec similitudo potest haberi a non habente charitatem. ergo **2°**. **I**tem Augustinus dicit. **1°** de trinitate. quod ad hoc quod intellectus intelligat quod est in memoria necesse est actum intellectus informari. ergo multo fortius ad hoc quod intelligat quod est in voluntate. ergo si intelligit charitatem informatur intellectus aliquo non substantia charitatis. ergo similitudine. ergo idem quod prius.

Responso. dicendum quod cognitione experientie non cognoscitur charitas nisi ab habente. cognitione vero speculationis certum est cognosci charitatem

etiam a non habente. **M**odus autem huius cognitio nis non potest esse per charitatis essentiam nec per similitudinem a se ipsis acquisita. ergo necesse est quod sit per similitudinem infusam vel innatam. **P**ropter autem quod sic cognoscuntur ab homine. dicuntur ab Augustino cognosci in veritate eterna. aut quia veritas cognitionem infundit. ut in propheta aut quia a conditione impunitur. secundum illud psalmiste signatum est super nos lumen vultus tui domine. **Et** Charitas autem non cognoscitur a peccatoribus per speciem infusam. ergo oportet quod per innatam cognoscatur.

29 Species autem innata potest esse dupliciter. aut sicut modo tamen sicut species lapidis. aut ita similitudo quod etiam quodammodo veritas. in se ipsa pura species est sicut pictura. et ab hac creata est anima nuda. **S**ecunda species est impressio aliquid summe veritatis in anima sicut verbi gratia anima dicitur supra da-

Et Opponitur rationes contra opinionem suam quod dixit spiritum sanctum esse charitatem quia diligimus deum et proximum.

Hic queritur si charitas. scilicet est. cum ipsa augetur et minuat in homine. et magis et minus in diversa tempora habeat utrum concedendum sit quod augetur vel minuat in homine. et magis et minus habeatur.

Si enim in homine augetur et magis vel minus datur et habetur mutabilis esse videtur. **U**t ergo quod vel spiritus sanctus non sit charitas. vel charitatis non augetur vel minuat in homine. **I**tem charitas et non habenti datur ut habeat et habentibus plenius habeat. **S**i ergo scilicet charitas est. et non habenti datur ut habeat et habentibus plenius habeat. quomodo datur non habenti. cum ipse ut deus sit ubique et in omnibus creaturis totus. **E**t quomodo plenus datur

vel habetur sine sui mutatione. **H**is ita respondeamus dicentes quod spiritus sanctus siue charitas penitus immutabilis est. nec in se auget vel minuitur: nec in se recipit magis vel minus sed in homine. vel potius homini auget et minuit et magis vel minus datur vel habet. **S**icut deus dicitur magnificari et exaltari in nobis quod tamen in se nec magnificatur nec exaltatur. **U**t propheta. **A**ccedat homo ad cor altius et exaltabit deus. **S**uper quem locutus ait auctoritas. **D**eus non in se sed in corde hominis grandescit. **S**ic ergo scilicet homini datur et datur amplius datur. id est augetur. et magis et minus habet et tamen immutabilis existit. **C**umque ubique sit et in omni creatura totus. sunt tamen multi qui eius non habent. **N**on enim omnes scilicet habent in quibus est. alioquin et

tum et lumen quoddam dicitur et quedam directio naturalis. data est etiam ei affectio voluntatis cognoscit ergo anima quod sit rectitudo et quod affectio rectitudinis. et cum fuerit hoc cognoscit charitatem per quamdam veritatem que tamen veritas est similitudo non charitatis et tunc recte habet rationem similitudinis. **D**icitur accipitur ab intellectu. habet tamen rationem veritatis. **P**ut est illa. **U**t quod Augustinus dicit. quod huiusmodi habitus cognoscitur in ipsa veritate. et per similitudines que sunt id est quod ipse non dicit hoc quia non fuit aliqua species intellectus cognoscit. sed quia in anima non est pura species. sed veritas quedam ab ipsa veritate impressa. et sic patet responsio ad obiecta. **P**otest obesse siue optionis. **H**ic queritur si charitas spiritus sancti est cum ipsa augetur et cetera. **S**uper egit magister de missione spiritus sancti inuicibilis secundum optionis

R. ad p
ma obie
ctio h
me r. ad

po. scilicet

hem sua. Sic se-
cundo ponit opti-
mōis sue defen-
sionem et hoc fa-
cit respondendo
obiectōibus q̄
possunt optimo-
nē suā improba-
re. Et quoniam
sua positio ipso
bari p̄t. et ratio-
ne et auctoritate
et p̄roq; mō is
habet hec pars
tres. In prima
parte per rōnes
impugnat et im-
probat hoc qd̄
dicerat. q̄ sp̄s
sc̄tus est chari-
tas qua diligit
m̄ deū et prox
mū. Et cōtra p̄
auctoritatē. ibi.
Supradictū est
q̄ sp̄s sanctus.
Tertio p̄ aucto-
ritates et ratio-
nes. ibi. Alias q̄
inducunt. etc.
¶ Prima ratio
cōtra magistru
sumpta ē ex hoc
q̄ charitas au-
geat. ¶ Secun-
da ratio contra
sp̄s sumpta ex
hoc q̄ charitas
est a sp̄u sc̄to si-
cut d̄t Augusti.
Tertia rō sum-
pta est ab hoc q̄
charitas est ani-
mi affectio. et
hoc qd̄dē rationi
et auctoritati cō-
sonat. In qualz
autē istarū par-
tū magi primo
opponit. et sc̄to
determinat et par-
tes manifeste s̄t.
30 ¶ T̄po autē q̄
est dei filius non
ad mēsurā dat̄
est spiritus. Ut
hoc falsum. q̄a

irrōnabiles cre-
ature haberent
ff. qd̄ fidei pie-
tas nō admittit
¶ It autē certius
fiat qd̄ diximus
auctoritate con-
firmam̄.
¶ Qd̄ sp̄s sc̄tus
magis ac min̄
pcipiat̄. et hoc
augeatur. et non
h̄nti detur. et h̄nti
vt pl̄ habeas-
tur Aug. oñdit
sup Jo. dicens.
Sine sp̄s sancto
cōstat nos xp̄m
non diligere. et
ei m̄data ser-
uare nō posse. et
id nos posse at-
q̄ agere tanto
min̄ q̄to illum
percipimus mi-
nus. Tanto ve-
ro amplius q̄to
illū pcipim̄ am-
plī. Joq; nō so-
lū nō h̄nti. verū
etiā h̄nti non in-
castum p̄mitti-
tur. nō h̄nti qd̄dē
vt h̄atur. habē-
ti autē vt amplī
h̄atur. Nā si ab
alio min⁹ et ab
alio aplī nō ha-
beret sc̄tus helye
seus sc̄to helye
nō diceret. sp̄s
q̄ est in te duplo
fit i me. christo
autē q̄ est dei fi-

lius nō ad men-
surā dat̄ ē sp̄i-
tus. neq; em̄ si-
ne gratia. ff. est
mediator dei et
hoi hō christ̄.
quod enī est vni-
genit̄ dei filius
equalis p̄ri. nō
est gr̄e s̄z natu-
re. q̄ aut in vni-
tate p̄dnevnige-
niti assumpt̄ est
hō. gr̄e ē nō na-
ture. Ceteris au-
tē ad mēsuram
datur et dat̄ ad-
dit. dōec vni cui
q; p̄ mō sue p̄fe-
ctiōis pp̄ua mē-
sura cōpleat̄. Ec-
ce expresse h̄nt
q̄. s. s. magis et
min̄ dat̄ vel ac-
cipit. et hōi dat̄
auget. et h̄nti et
si h̄nti dat̄ q̄. ff.
est charitas q̄ nō h̄nti datur: et
in h̄nte augetur et p̄ficat. Im-
mo vt verī et magis pp̄rie lo-
quar. hō i ea p̄ficat et deficit alt
q̄n. et tūc ip̄a d̄z. p̄ficere vel des-
ficere. q̄ tūc nec p̄ficat nec d̄ficat
i se q̄ de⁹ ē. vñ aug. i ome. ix. i f̄
epistolā Johā. ait. Probet se
quisq; q̄tū i illo p̄fecerit cha-
ritas. vel poti⁹ q̄tū ip̄e i chari-
tate p̄fecerit. nam si charitas
de⁹ ē nec d̄ficat nec p̄ficat. Sic
ergo in te p̄ficere d̄ charitas:
q̄ tu in ea p̄ficis. Ecce quō in-
telligendū sit cū d̄t. s. s. augeri
i nobis. q̄ nos i eo. s. p̄ficim̄.
sic et alia huiusmodi.

oē finitū h̄z m̄
surā ergo si xp̄o
datus est sp̄s
nō ad mēsurā
christo dat̄ est
sp̄s in finitū
sed cōtra hoc
est q̄ oia crea-
ta sunt finite ca-
pacitatis. ¶ Et
spon. hoc infra
melius patebit
mō t̄n sufficiat
q̄ hoc vel est di-
ctum. p̄pter gra-
tiā vniōis. qua
fecit q̄ oia que
dei sunt sint illi
us hominis. vel
p̄pter gratiā ca-
pitis. q̄ in ch̄s-
to est gratia ad
oēs actus nō ar-
tata. sicut in ca-
pite vident oēs
sensus. Unde il-
la determinatio
non p̄uat finitū-
tate s̄z p̄uat de-
terminationem
ad aliquē actū
sive speciale bo-
num.

Auctoritates q̄t
dent pro
eis facē.
Obiectio
nis sc̄de
auctitas
p̄ma sum
pta ex v̄
bis Aug.
q̄ chari
tas est a
sp̄s̄facto

¶ Opponit p̄ auctoritates
p̄tra opinionē suā iā dictā. h̄
¶ Supra dcm̄ ē q̄. ff. charitas
ē p̄ris et filij qua se iuicē diligūt
et nos: et ip̄e idē ē charitas q̄ dif
fūdīt i cordib⁹ n̄ris ad diligen
dū deū et primū. h̄or̄ alterum
oēs catholici p̄cedūt. s. q̄. ff. sit
charitas p̄ris et filij. Qd̄ at̄ ip̄e
idē sit charitas q̄ diligim⁹ deū
et primū a plerisq̄ negat. Di
cūt ei. Si. ff. charitas ē p̄ris et
filij. et n̄ra eadē ē charitas ē q̄
de⁹ diligit nos. et qua nos dili
gim⁹ eū. hoc at̄ sc̄or̄ auctori
tates negare vidēt. Dicit enī
Aug. li. de sp̄u et l̄ra. Qñ ē di
lectio nisi v̄n et ip̄a fides. i. a. ff.
Nō esset enī i nobis nisi diffū
deretur i cordib⁹ p̄ sp̄m. Char
itas aut̄ dei dicta ē diffūdi i cor
dib⁹ n̄ris. nō qua nos ip̄e dili
git s̄ qua nos facit dilectores
suos. sicut iusticia dei d̄r. qua
nos iusti ei⁹ munere efficiuntur.
et dñi sal⁹ qua nos saluat et fi
des xp̄i qua nos fideles facit.
his verbis v̄r̄ mōstrari distin
ctio iter charitatē qua nos de⁹
diligit. et qua nos diligimus.
Et sicut iusticia n̄ra d̄r dei. nō
q̄ ip̄e sit ea iust⁹. sed q̄ ea nos
iustos facit. Et it̄ et fides et sa
l⁹. sic v̄r̄ dicta dei charitas q̄ ē
in nobis. nō q̄ ip̄e ea diligit. s̄
q̄ ea nos diligere facit. De hoc
etiā idē aug. li. xv. de triū. ait
Cū ioh. p̄mōrasset dei dilectio
nē. nō qua nos eū. sed qua ip̄e
dilexit nos et misit filiū suū li
beratorē p̄ p̄ctis n̄ris. Ecce et
hic v̄r̄ manifeste diuidere dile
ctionē qua nos diligim⁹ deum
ab ea qua ip̄e diligit nos. Si

ergo iquiunt. ff. dilectio ē qua
de⁹ diligit. et qua nos diligim⁹
duplex dilectio est imo duo di
uersa est qd̄ absurdū et a h̄itate
lōge ē. Nō ē ergo dilectio qua
diligim⁹. s̄ qua de⁹ tm̄ diligit
nos. his r̄ndem⁹ p̄dictarū au
ctritatū verba determinātes
hoc mō. Charitas dei dicta est
diffundi i cordib⁹ n̄ris. nō qua
ip̄e nos diligit. s̄ qua nos dili
gere facit. et. his h̄bis nō diui
dit̄. nec diuisa oñdit̄ charitas
qua de⁹ nos diligit ab ea qua
nos diligim⁹. s̄ pot̄ cū sit vna
et eadē charitas: et dicat̄ ip̄a v̄i
charitas. et diuersis de causis
et rōnib⁹ dei charitas appella
ri i scriptura oñditur. D̄r enī
dei charitas vel q̄ de⁹ ea dili
git nos. vel q̄ nos ea sui dilec
tores facit ¶ Cū ḡ ab ap̄lo d̄r
charitas dei diffundi i cordib⁹
n̄ris. nō est dicta charitas dei
qua diligit nos. sed qua facit
nos diligere. i. nō ibi appellat̄
charitas v̄i eo q̄ de⁹ nos ea di
ligit s̄ eo q̄ nos ea sui dilecto
res facit. Et q̄ ea rōe possit di
ci charitas dei. q̄ nos ea dili
gere facit: ex simili ḡne locutio
nis oñdit sicut d̄r iusticia dei q̄
nos iustificat: et dñi sal⁹ q̄ nos
saluat et fides xp̄i qua nos fide
les facit. ¶ Sit et aliā expont
mus auctoritatem vbi ait dile
ctionem dei cōmemorari: non
qua nos eū: sed qua ip̄e dile
xit nos ac si diceret p̄memorat
dilectionē dei. non secundū q̄
ea nos diligimus deum. s̄ se
cundū q̄ ip̄e ea diligit nos.
Sed aliō est inq̄unt qd̄ magis
v̄r̄get. Dixit enī supra A. S.

R̄ns. ad
auctores
et Aug.
p̄tman.

Rom. 5.

R̄ns. ad
auctores
et Aug.
secūdam
Obiectio
nis sc̄de
auctori
tas f̄tia.
Augusti.

R̄ns. ad
tertiam
auctori
tas
Augusti.

Obiectio
nis sc̄de
auctori
tas sc̄da.
Augusti.

i. Jo. 4.

Oppo-
nit anto-
ritate et
rōne cō-
tra eādē
suā opti-
monem
Rō pro-
bas con-
trariam
Obie-
ctōis ē-
tie anto-
ritas sū-
pta ex h-
bis Au-
g. q̄ chari-
tas ē ai
affectio.
Rō. ad
obiecto-
nes etie
auctōri-
tatis.

q̄ dilectio est a. s. a quo fides. Sicut ergo fides nō est spūālī-
ctus a quo est. ita nec charitas
Quō ergo. s. est si ab ipso est:
nā si ab ipso ē. r̄ ipse est. ergo. s.
a seipso est. Ad q̄ dicimus.
Spūāctūs q̄dē a seipso non est:
sed tñ a seipso dat nobis: vt s. di-
ctū est: dat ei seipsū nobis. s. Et
ex hoc sensu dcm ē q̄ charitas
ab ipso ē nobis: r̄ tñ ipa. s. ē. s. fī-
des autē est a. s. et nō ē. s. qz do-
nū vel datū solum mō est: nō de-
us dans. Alias quoq̄ indu-
cunt ratiōes ad idē ostendēdū
s. q̄ charitas nō sit spūāctūs:
quia charitas affectio mentis
est r̄ mor⁹ ai: spūālī. s. nō est affe-
ctio animi vel mor⁹ mentis: qz
s. imutabilis est r̄ increat⁹: nō
est ergo charitas. Qd̄ autēz
charitas sit affectio ai et mor⁹
mētis auctōritatib⁹ cōfirmant.
Dicit enī aug. in. iij. lib. de do-
ctri. xp̄iana. Charitatem voco
motū animi ad fruēdū deo p-
pter ipm: r̄ se ac p̄mo ppter
deū. Idem in libro de morib⁹
ecclie catholice. tractās illud
verbū apli. Nec mors nec vita
poterit nos separe a charitate

b Charitas
dei inq̄ dicta
est virt⁹ r̄c. Ut
datur male di-
cere q̄ chari-
tas est affectio.
qz nullus habit
tis est affectio.
charitas ē virt⁹
r̄ ita habit⁹ er-
gō nō ē affectio
R̄n̄ deo dcm
q̄ affectio dicitur
quadruplī-
citer. Anomodo
ipsa p̄s affectus

b dei. Charitas
dei inquit dicta
est virt⁹ que ani-
mi nostri rectissi-
ma affectio est q̄
cōiūgit nos deo
qua eum diligi-
mus. Ecce his
verbis exprimi-
tur: q̄ charitas
est affectio r̄ mo-
tus animi: ac p
hoc nō videt eē

s. Ad q̄ dicitur
m⁹ hoc ita dictū
ē: sicut dī. De⁹
est spes nostra r̄
patientia nra: qz
facit nos spera-
re et pati. Ita
charitas dī esse
motus siue affe-
ctio ai: qz p̄ eam
mouet et afficit
anim⁹ ad diligē-
dū deū. Nō autē
mireris si chari-
tas cū sit. s. dica-
tur mor⁹ mētis: cū
etiā in libro Sa-
pientie dicat de spiritu sapien-
tie: qui attingit a fine vsq̄ ad
finēz. qui est act⁹ mobilis cert⁹
incoinquinat⁹. Quod nō ideo
dicit q̄ sapientia sit mobile ali-
quid vel actus aliq̄s: sed quia
sui immobilitate oīs attingit: nō
locali motu: sed vt vbiq̄ semp
sit: r̄ nūq̄ inclusa teneat sic er-
go charitas dicitur mor⁹ animi:
non q̄ ipsa sit motus vel affe-
ctio: vel virtus animi: sed qz p
eā quasi esset virtus afficitur
mēs r̄ mouet. Sed si charitas
spūāctūs est qui operat in sin-
gulis put vult cū per eū mens
hoīs afficiat r̄ moueat ad cre-
dendū vel sperandū: r̄ huiusmo-
di: sicut ad diligēdū: quare nō
sic dicit charitas mor⁹ vel af-
fectio mentis ad credendū vel
sperandū sicut ad diligendum
Ad q̄ sane dicitur
pōt: qz alios a-
ct⁹ atq̄ mor⁹ vir-
tutū operat cha-
ritas. i. spūāctūs

na. Altomō dī
affectio. passio
p̄s affectiue p̄
gandū et dolor
r̄ h̄mōi. Tertio
mō dī act⁹ pos-
tente affectiue.
Quartomō dī
h̄itus affectiue
sicut intellectus
p̄nomō dicitur
h̄it⁹ p̄nciptōz
r̄ est regula Intel-
lect⁹ et hoc mō
accipit cū dī q̄
charitas ē affe-
ctio et similiter
accipit Ber. cū
dicit q̄ virt⁹ ē
affectio ordiata

Sapientie. viij.

Obiectio.

c Altos act⁹
r̄c. Corra p̄ hoc
q̄ dicit q̄ chari-
tas intus ope-
ratur alios act⁹
atq̄ motus mē-
p. 6.

diatib' alijs virtutib'. Ut dicere ptra il
 lud quod dicitur ad Gal. v. Fides per
 dilectione operat'. Rñ. dñm. q' q'nta
 ill' possit sustineri. q' charitas operat'
 mediātib' alijs virtutib' tāq' mltit' r
 alie: n' h' l' omi' n' p' charitatē adiunātē r
 dirigitē/ēn solutio mag' quā h'ic fac
 nō valz q' mag' petit p'ictū soluedo
 supponit eī solutiōe oppositū et q' d' p
 batur. cū em. ff.

nō efficit in no
 bis opera alia
 virtutū sine hi
 cibus, medijs q'
 mō efficit in no
 bis op' dilectio
 nis. Si tu dicas
 q' ipse dilectio
 est. similiter pos
 sū dicere q' illu
 us est sapiētia r
 verbū. ergo pa
 r' r'at' dē sine ha
 bitu medio de
 bet illuminare in
 relectū. et pro
 pter hoc magi
 stri op'nto non
 est ita pbabilis.
 nec q'ntum ad ra
 tiones nec q'ntū
 ad auctoritates
 quod patet si at
 tendantur pre
 dicte solutiōes
 d' C' Rec ipse di
 uidit. Ut dicere
 falsū q' ff. nō di
 uidat. q' Rñe. r
 d'f: q' dñs dixit
 moyfi. Auferā
 de spū tuo. r c.
 Item i. ioh'is.
 itū. De spū
 suo dedit nobis
 si dedit de spū.
 ut q' vel totum
 dedit vel dant

33 sit in partes. Rñ. dñm. q' ff. est i semet
 ipso simplex: r ideo in se indiuisus: sed
 in effectib' est multiplex: et id q'ntū ad
 effectū diuiditur q' nō datur singulis
 ad oia: r hinc est q' plent' dat' est moy
 si q' alijs: r q' ideo dicit: auferā de spū
 ritu tuo: et q' nō ad oia dat' nob' id di
 cit bñs Jōh'ēs de spū suo dedit nob'.

ri secundum substantiam. Secundo q'

in eodē lib. cha
 ritate dicit eē bō
 nū: quod nil meli
 us est: r p hoc ip
 sam eē deū signi
 ficat dicens. Si
 nulla res ab ei'
 charitate nos se
 parat: qd esse nō
 solū meli' s' etiā
 certū hoc bono
 pōt. Ecce dicit
 q' charitate nū
 hil melius est.

Charitas q' spū
 sanc. ē: q' est de'
 et donū dei siue
 datū qui diuidit
 singulis fidelib'
 d' dona. nec ipse
 diuidit: s' idui
 sus singulis dat'
 Uñ Aug. vbi Jo
 hānes dicit. Nō
 ad mensurā rōo
 dari spū ait. Ce
 ter' vero diuidit
 nō qdē ipē spūs
 sed dona eius.

go puenit charitate augmentari. C' rē.
 cōstat: q' diuersis maiorā r minorā p
 mta dabunt. Uñ spū pme. Choz. xv.
 Alta claritas solis alta claritas lune.
 r c. et constat q' vni et eidē secundū
 diuersos stat' debet diuer' sū p' m' s' s' s'
 minus et minus: sed magnitudo pre
 m' substantialis rñdet quantitātē cha

Intelligentiam
 huius partis est q'
 sito de augmento
 charitatis. et cir
 ca hoc queritur
 quartor. Primo
 querit: vtrū cha
 ritas possit ange
 ritur de modo
 augmētī ipsius
 charitatis. Ter
 tio querit de op
 posito augmētī
 ipsius. s' de d' m'
 mutatione. vtrum
 charitas possit
 d' m' n' n' n' n' n'
 to de augmento
 charitatis q'ntū
 ad terminū siue
 ad statum.

Q. 1.

Quātū ad p'mū
 ostendit q' cha
 ritas possit au
 geri s'm substā
 tiā paug. ad bo
 nificatiū. Char
 itas meret ange
 rit: vt aucta me
 reatur perfectā.

C' rē: hoc ipm
 videt rōne. cha
 ritas vie scōm
 substātiā minor
 est charitate pa
 trie. s' a charita
 te vie/ad chari
 tatē patrie cōue
 nit deuenire: ipsa
 saluata iēē: q'ntū
 charitas vie nū
 q' excidit: s' mo
 tus a minor ad
 mai' rē salua
 est augmētū. er

ritatis. nō sed in feruore. s; fm s; baz. & si ptingit matius p̄m̄tū alicui debet. & charitate s; b; r̄ augert. ¶ Itē ptingit charitate meliorari. cū nō ut sūmū bonū s; charitas est bona substantiālit. ergo ptingit charitate fm s; b; substantiālit fieri meliore. Sed vt dicit Aug. in vij. de tri. vij. ca. In sp̄ialib; idē est matius et melius ergo cū charitas sit qd sp̄iate. possibile est fm substantiā sp̄ia effici maiorē. ¶ Itē p̄stat q; l' vno eodē charitas p̄t in maiorē effectū r̄ actū. ergo cū maioritas effectus venit a magnitudine virtutis possibile est charitate maiorē effici fm virtutē. Tūc q̄ro aut charitas est sua virtus. aut nō. Si sic ergo augmentata virtute. necesse ē augeri essentia charitatis. Si nō tūc q̄ro de illa virtute. aut h; essentia. aut nō. Si sic s; b; r̄ q̄ro de illa. & vel erit abire in infinitū. v; necesse est ponit q; aliqd̄ augetur fm substantiā. s; quā rōne alia virtus r̄ charitas ¶ S; charitas est forma. s; ois forma p̄senti essentia inuariabilis. ergo et charitas. sed nihil inuariabile fm essentia augetur fm essentia. & nec charitas. ¶ Itē vbi augmentū. ibi matius et minus. sed vbi est simplicitas. ibi nō est matius r̄ minus si ergo charitas ē forma simplex r̄ nō extēsa. in charitate nō erit augmentū ¶ Itē augmentū in corporalibus ē h; accides. r̄ nō fm substantiā. ergo pari rōne r̄ in sp̄ialib;. ergo si charitas augetur. hoc est fm accides nō fm substantiā. ¶ Itē qd̄ augetur mutat. r̄ qd̄ augetur fm substantiā mutat fm substantiā. s; qd̄ substantiā mutat est aliud nūc q̄ prius. ergo qd̄ augetur fm substantiā nō manet. si & charitas nunq̄ excidit nisi p̄ p̄c̄m s; semp̄ manet. ergo nō auget. ¶ R̄. dicitū q; fm cōem opinionē verū est charitate substantiālit augeri. ¶ Ad intelligentiā aut obteetoz̄ distinguūt quidā augmentū fm duplicē differentiā. Augmentū est q̄ minor succedit maius. hoc autē p̄t ēē dupl̄. vel ita q; illud idem quod prius fuit minus potest fiat matius. sicut h; d; augetur. v; aliqd̄ aliud q̄rum. r̄ hoc mō charitas nō auget. vt dicitur. vel ideo q; minor succedit matius. non idem in numero. sed confimile in forma. sicut dies dicitur augeri. nō q; idē dies. primo sit minor et postea maior. s; quia minor succedit maior. sic dicunt augeri. charitas

et ac p hoc posse euadere oppositū Sed positio ista (vt supra probatū est) nō p̄t stare. Quis n̄ est em q; charitas ē manēte eadē contingit circa eadē fieri crementū r̄ p̄fectionē. Et ideo alr̄ dicendum q; augmentū sequit̄ virtutē. Quātitas autē d; dupliciter. s. p̄p̄e r̄ metaphoyice p̄p̄p̄e d; quātitas moralis. et hec est in corporalibus. Metaphoyice quātitas virtutis et hec in sp̄itualibus. Sic et augmentū d; dupliciter p̄p̄p̄e. s. fm magnitudinem moralis. r̄ metaphoyice fm quātitate virtutis. cum ergo in charitate sit virtus virtutis. r̄ non in summo. constans est charitatem augeri posse. Rursus cum virtus sit idē q; substantiā charitatis r̄ sic virtutis virtutis. hinc est q; de necessitate sequitur charitate augeri fm substantiā. cum ei sit virtus eius subā. non est alia a virtute. ¶ Ad illud q; qd̄ obicitur in sūmo. q; essentia forme est inuariabilis. dicitū q; verū est q; forma virtutis. si autē dicatur de forma singulari. verū est in se p̄siderata. sed nō prout in alio. ¶ Ad illud qd̄ obicit q; simplicitas nō admittit magnitudinē. dicitū q; verum est q; non admittit magnitudinē molis admittit tamē magnitudinem virtutis ¶ Ad illud quod obicitur q; in corporalibus est motus augmenti secundum accides p̄t r̄ sponso. Nam quātitas molis est accides essentialiter. differens a quantitate immo quātitas virtutis eēntialis est vt in opponendo probatum est. ¶ Potest tamen dici q; cū d; minor corporalis est motus secundū accides dupliciter p̄t accipi hoc quod est sensū d; Aut q; dicat habitudinē terminis p̄ se sine terminis formalis. r̄ sic virtus terminus augmentū est virtus perfecta. Aut ita q; dicat terminū per accides r̄ hoc mō augmentū respicit substantiā quod. p̄t. Et si addit quātitas motus minor. nisi fiat p̄ rarefactionē. v; p̄ p̄tensionē oportet q; addat substantiā in q; sit illa quātitas. et ita augmentū p̄t h; de substantiā r̄ ita p̄ sequēs ad substantiā teriat. etiā i corporalib;. et p hoc p̄t qd̄ obicit qd̄ mutat r̄ substantiā formalis. s; non sic dicit. ¶ Ad illud quod obicit quod augmentatur fm substantiā. mutat r̄ r̄ substantiā. d; p̄.

34

35

36

37

38

edū q: rei nō em̄ est eē substantiale. s; etiā pfectū eē mutari. s; fm̄ substantiā hoc pōt eē dupl. vel respectu eē sim- pliciter sic mutatus est aliud r̄ aliud. v; respectu eē pfecti. q: cū de pfecto sit pfectū. nō ē aliud s; idē. Et hic ē q: cha- ritas q̄nis substantia r̄ augetur. non est alia. sed eadem fm̄ substantiam. vnde non valet obiectio.

Questio. ii. De hoc modo

charitatis. Et q: augmētū ei; sit aliud de offi; per Augu. qui t q: charitas mere; augetur. s; qd̄ aliq̄ mere; h; ab alto q̄ a se. s; si charitas mere; augmētū h; ip̄m altitud. ¶ Itē q: augmētetur p̄ appositionē v; p̄ rōnē augu. Augmētū em̄ est p̄tinentiā quātitatis addita mētū. s; vbi est augmētū ibi est appo- sitio alicui; eiusdē generis. r̄ vbi appo- sitio. ibi additio. s; r̄c. ¶ Itē hoc v; pos- se offi; p̄ sile q: charitas est i aia. sicut lux i aere. s; lux in aere augetur p̄ ad- ditionē noui luminis. v; p̄ si vni cāde; le i illudate supuenit alia. s; r̄ i charitas te erit sicut respectu aie. ¶ Itē hoc v; p̄ p̄cipiū augmētū. q: ex eis dē vni quod q: r̄ nutrit r̄ augetur. s; p̄ similitē mo- dū h; charitas augetur ḡhari r̄ p̄serua- ri. s; ḡfiatur i nobis per diuā influentiā s; r̄ per eādē maiorē auget. s; vbi ma- ior influentiā. aliquid plus influat q̄ pri- us. r̄ vbi hoc. ibi est additio. s; r̄c.

¶ Contra. maioris virtutis est calor amoris spūalis. q̄ ignis material. s; ignis seipso augetur. s; r̄ charitas q̄ ē ignis spūalis. ¶ Itē q: nō p̄ appositionē. v; q: si simplex simpliciter addat nihil mai; efficitur. nec molene; virtute. v; si p̄- etus p̄fectio. s; nec si charitas addatur charitati erit maior. ¶ Itē si addit ali- quid cū additionē sequat p̄positio et ad maiorē p̄positionē virtutis diminui- to. s; quāto maior sit additio. tāto effi- citur charitas ipotētior. r̄ quāto ipo- tētior tāto minor. s; cū augmētum charitatis sit quātū ad virtutē chari- tas nō augetur per additionē. ¶ Itē si aliquid addatur priori charitati. aut additum est charitas. aut non. Si non ergo non auget charitatem. Si vero ē charitas. sed charitas non est materia respectu charitatis. ergo cum ex as- liquibus duobus nō fiat vni. nisi vni sit materialis respectu alterius. ex cha- ritate ferriente r̄ superadditis non fit

vnum. sed augmētum necesse est fieri vnum ex augente et aucto. ergo nō lomō pōt per additionem augeti.

¶ Rñ. ad predictōem intelligentiam nō tādū q: circa hoc fuit duplex opinio. Una est q: augmētum charitatis est per depurationem siue per ip̄mittio- nem cum contrario. Contrarium autē amoris christi est amor concupiscentie. vnde quantomagis in nobis extinguitur concupiscentia. tantomagis depu- ratur charitas: et quantomagis depu- ratur tāto magis assimilatur deo r̄ ac- cedit ad terminum. r̄ quanto magis ac- cedit. tanto magis augetur. et ita pos- siverunt charitate per se posse augeti per assuefactionem in bono. et debilitationem concupiscentie. Ratio autē que istos mouit fuit auctoritas philo- sophi qui dicit formas intendi per ac- cessum ad terminum r̄ impermittionē cum contrario. Fuit etiā cum hoc au- ctoritas augu. qui dicit in li. lxxxiij. q. q: sicut minuitur concupiscentia. sic crescit charitas. et tale augmētum p̄ maiorē depurationem simplici non repugnat. Sed ista positio non est cō- ueniens. quia constans est charitates maiorē et minorē esse omni sublas- ta concupiscentia. sicut i primo homi- ne. et etiam in angelis. ergo cum omni- nō sit ibi impermitta in quolibet an- gelo. et etiam in statu innocentię. esset in summo. quod stultum est dicere.

¶ Unde non est dicendum quantum ad remissionem concupiscentie augeti se- cundum substantiam: concedendum est tñ quātum ad remissionē concupis- centie tendi per feru. o. ē. r̄ hoc mō in- telligit aug. r̄ hoc mō loquitur etiam ph̄s de formis quātū ad intensiōnes nō quātū ad augmētū. Alia positio ē q: charitas augetur p̄ appositionē r̄ hu- ius sile h; i lumine qd̄ expresse charita- ti assimilatur. Vñ sicut mai; lumen ad- ditū minori. ip̄s auget. sic charitas s; per addita auget minore. r̄ hec possi- tio ponit charitatē non augeti virtutē propria sed diuina. Idem enim est p̄- ceptum augendi et generandi. Unde sic- cut a solo deo habet ortum. ita et au- gmentum. Ex hoc patet illud qd̄ obij- citur per sile in igne. Ignis em̄ h; po- testate se facendi in alio et augendi. non sic charitas. ¶ Ad illud qd̄ obij- citur sc̄do. q: charitas sit simplex. dicit dū

42 **Q**uāto charitas sit simplex. q: non hz ptes quātītatīas s quātītatē molis hz tñ quātītatē virtutis. r quātū ad illam potest augeri. Si obijciatur de pū cto q̄ habet quātītatē virtutis. r tamē non augetur. dōm q̄ ad hoc quod aliquid sit natum augeri per appositionē cōsistēs quātītatīs duo sunt necessaria scz quantitas r vnibilitas. Vnibilitas autēz venit ex imperfectione. perfecto em̄ in quātīs h̄mōi non ē possibilis additio. id puncto non pōt fieri additio. licet ergo punctus habeat quantitātē virtutis non tamen habet vnibilitatē. quia est quoddam perfectum i suo genere. **A**lter potest dici q̄ punctus ē simplicissimum i genere quātī molis. et ideo no est infinitum virtute. charitas autem nulla est simplicissima i genere quanti virtualis nisi diuina. et id illa est infinita. et qm̄ illa nō potest augeri per additionem. item nec virtus puncti. Et si obijcias mihi. q̄ virtus puncti est creata ergo nō est infinita. dōm q̄ q: punctus est simplicissimum in genere non simpliciter. ideo non habet infinitam virtutem simpliciter. sed in gñe respectu linearū. p̄fecta p̄fecta h̄ ē oino actus s̄ f̄min⁹ respectu linearū id nō habz potētīas actiua infinita. sed passiuam. q: nō pp̄le d̄f punctus posse lineas pducere. sed pōt statui terminus līnē. r hoc nō est inueniēs ponere in creatura. ideo virtus puncti nō ē augmētabilis vt virtus charitatis. **A**d illud q̄ obijci q̄ quāto aliquid est magis cōpositū tanto est ipotentius. dōm q̄ illud generaliter intellectum est falsū propter hoc distinguendū. q̄ sunt partes materiales et sunt partes formales q̄ dant actum r virtutem toti. Si m̄ plex igitur magis potest dici per priuationē partīs materialium r tunc habet propositio veritatem. q: tales partes potius dant pati q̄ agere. Vñ q̄to aliqd magis elōgatur a materis. tāto est potentius. Si autē dicatur magis simplex. q: pauciores hz ptes formales siue actiua. falsus est. q: tūc ignis minor potentior esset q̄ maior. Sirupus cōpositus ex paucis virtuosior est q̄ ille q̄ p̄stat ex multis. quoz vtrūq; falsum ē. r id p̄dicta propositio est s̄līr falsa. qm̄ tā charitas perūs q̄ aduentēs vtrazq; hz rōnē actiua. r pōt tñ et aliter responderi s̄m v̄itatē. q̄ charitas

augmētata si est magis pposita. immo magis simplex. r hoc sic patet. q: contrario modo est in q̄to molis et quāto virtutis. In q̄to molis simplicissimū est minimū vt punctus. r ideo in hoc gñe q̄t. accessus ad simplicitatē est p̄ diminutionē. recessus est ecōtrario p̄ additionē. in quāto vero virtutis simplicissimū est maximū: r ideo accessus ad simplicitatē est per additionē r h̄c est q̄ charitas augmētata est purior et simplicior r deo similior. Nec videat hoc inconueniēs. q: addere puritatē r simplicitatē. r spūalitātē alicui. nō f̄z cit recessum a simplicitate sed magis accessum. **A**d illud q̄ obijci. vtrū ex eis fiat vnū. p̄dictū quidā q̄ sicut diuersa lumina sunt in aere distincta r lī confusa. attamē vnuz maius lumē red dunt ppter cōcursum i vnū susceptibile. Sic in lumine spūali. q̄ ē gratia vt charitas dōm q̄ distincta sunt eēntialiter. tamen vnū maius efficiunt i mouendo h̄tutē lī. ar. Sed tamē illud nō est s̄lī. q: distinctio luminariū in aere venit a parte originū diuersarū vtrūq; tā qm̄ plura sunt lucentia. non sic ē in gratia. Et ideo dicēdū. q̄ ex eis sit vnū. **A**d illud quod obijci. q̄ se non habet in rōne materialis. dōm q̄ augmētationem dupliciter cōtingit fieri. Aut per virtutem ipsi⁹ augmētabilis. vt patet in animali. r tunc augmētabile habet se in ratione formalis et actiua. augmētās in rōne materialis et passiuā. Contingit r augmētū fieri p̄ virtutem extrinsecam. possibilitate sola r vnibilitate existente in augmētabili. r tūc augmētabile. quia imperfectū. sed habet in ratione passiuā. augmētans. quia p̄ficiens i ratiōe formalis r cōpletiuā. q: dat quātītatē perfectam. **Q** ergo obijciatur. q̄ vnū non est i potentia a l̄ aliud. dicendū q̄ non est i potentia ad conversionem. sed est i potētīa ad vnionem r potētīa ista ē in charitate ratione siue imperfectionis quia entm̄ imperfecta est ideo possibilis p̄fici. r ideo vnibilitas rei p̄ficiēti. vnde non habet possibilitatē ad illud q̄ ad dicitur in q̄tum charitas. sed in q̄tū im̄ perfecta. et sic patet illud.

Questio. iiii. Atrum charitas possit diminui. Et q̄ sic vt per naturā sui op̄ possit. sic. Sicut dixit Augu. Venenum p. iij.

charitatis est cupiditas. unde et dicitur
 qd ubi magna cupiditas ibi paua chari-
 tas. Et lib. cor. 13. **¶** Qui se amat qd aliter
 quid tecum amat, qd non propter te amat.
 Si qd perigit cupiditate non enim remittit,
 sed et augetur. **¶** Primum ergo dicitur charita-
 te diminuit. **¶** Item ventale est malum, sed
 non est malum nisi qd admittit aliquid de vo-
 no. **¶** Ventale admittit aliquid. **¶** Sed natu-
 ralis habitus est multo maioris liberet-
 te qd charitas. **¶** qd ventale admittit de
 bonitate naturalis. **¶** qd de charitate. **¶**
¶ Item hoc ipsum ostendit per naturam sui
 subiecti. Quia sicut hominem perigit, pfecte-
 re, ita retro ducere. **¶** sed per pfectum li. arb.
 perigit in nobis charitate augetur dum
 ascendit ad pfectionem. **¶** qd cum ueniat eis
 de gradibus redire ad imperfectionem con-
 uenit charitate diminuit. **¶** Item ostendit
 qd sui dehabilitatis termino est causa
 corruptio, per sui dehabilitationem
 citra terminum est causa diminutionis. **¶** sed li.
 ar. dehabilitatum per auersionem est causa
 corruptio charitatis. **¶** dehabilita-
 tio eius sub deo est causa diminutionis.
¶ Item hoc ipsum ostendit per naturam ipsius
 charitatis sic. **¶** Opposita nata sunt fieri
 circa idem. **¶** sed augmentum et diminutio
 sunt opposita. **¶** si uenit charitate au-
 geri, uenit et diminui. **¶** Item qd per sal-
 uari esse sine punctione sui ad aliquid.
 potest illud ab illo post corruptionem separari.
 sed charitas ante additionem huius est si-
 ne additamento. **¶** qd potest separari. **¶** et hoc
 non diminuit. **¶** Item. **¶** Contra charitas est
 forma simplex et iniformis per totum. **¶** qd
 admittit de charitate, qua ratione admittit
 unam partem. admittit et totum, et si hoc
 non diminuit. **¶** Item magnitudo cha-
 ritatis est secundum magnitudinem diuine influen-
 tie. **¶** diminutio eius est per diminutionem
 influentie. **¶** sed deus non subtrahit influen-
 tiam suam nisi offensus et si offensus nisi per
 auersionem ab ipso et corruptionem. **¶** non di-
 minuit charitatem nisi per peccatum mortale.
 sed hoc non est aliquid qd charitatem tollit.
¶ Item. **¶** Item ostendit qd diminuit aliter
 est illi oppositum sed ventale vel cupi-
 ditas. **¶** siue cupiditas circa deum non
 opponitur charitati. **¶** imo est omnino illi in-
 contingens. **¶** qd non diminuitur. **¶** Item
 qd diminuit alterum huius posse super illud.
 sed ventale huius posse supra chari-
 tatem. **¶** qd plus diligit charitatem deum qd
 cupiditas. **¶** Item. **¶** Item hoc ipsum
 sum ostenditur per impossibile hoc modo.

Si ventale diminuit charitatem. **¶** si aliquid
 diminuit ab ipso. **¶** si charitas non est
 infinite magnitudinis. **¶** ventale aliquid
 tenens iteratum totam admittit charitas
 tem quod falsum est. **¶** Item si dimi-
 nit charitatem secundum substantiam. **¶** qd minuit
 premium substantiale et debitum. **¶** sed pre-
 mium substantiale est bonum eternum.
 ergo ventale aliquid auferit de bono eter-
 no. **¶** sed ablatio boni eterni vel simpliciter
 vel secundum partem est pena eterna. **¶**
 ventale meretur penam eternam. **¶** quod est
 contra eandem opinionem. **¶** Item ergo ven-
 tale non minuit unum nec aliud.

¶ Item. **¶** Item ostendit per hoc duplex opinio
 est fundata super duplicem opinionem
 precedentem de modo augmentandi cha-
 ritatem. **¶** Quidam enim dicunt charitatem
 augetur per impermixtionem. **¶** et cum imper-
 mixtione maior sit secundum materiam li. ar. ha-
 bilitationem. **¶** et secundum concupiscentie di-
 minutionem. **¶** et e contrario permixtio de-
 habilitationem li. ar. et augmentatio-
 nem concupiscentie. **¶** dicunt per omnia ea
 diminui secundum quod augetur cupiditas vel
 concupiscentia et dehabilitatur li. ar. et
 hoc est per ventale peccatum. **¶** sed quoniam ven-
 tale peccatum manens ventale non est totiens
 iteratur. **¶** qd concupiscentia augetur. **¶** ita qd al-
 liquid diligit supra deum. **¶** id charitas
 per uentale potest diminui. **¶** sed si tollit. **¶** tol-
 litur autem per mortale quod auget concu-
 piscientiam supra deum. **¶** sed hoc opinio per se
 praeparata est nisi huius stabile fundamentum.
 quoniam stabile augmentum charitatis non uenit
 a li. ar. nec concupiscentia. **¶** id nec diminutio.
¶ et propter hoc potest alia opinio probabili-
 or. **¶** qd charitas non minuit. **¶** sed hoc op-
 inio fundatur super hoc qd augmentum cha-
 ritatis fieri huius per additionem vel incremen-
 tum maioris influentie. **¶** qd supposito dicitur qd
 charitas secundum substantiam non minuit. **¶** sed au-
 getur. **¶** et ratio huius sumitur a parte opposi-
 ti siue ageris. **¶** Nam charitas non huius oppo-
 situm nisi mortale peccatum. **¶** per illud autem non
 minuitur. **¶** sed tollitur. **¶** concupiscentia autem siue
 cupiditas et uentale peccatum opponitur
 charitati secundum feruorem solum. **¶** quoniam si licet et
 substantiale sunt sese perigenda. **¶** et id sol-
 uendum ad duo prima. **¶** quod illud aug. de cupi-
 ditate et in nouo amore sicut ad illud de
 uentale diminutione. **¶** locum huius solum est
 ad feruorem charitatis. **¶** et sic patet duo
 prima. **¶** Sumitur et ratio quare charitas non
 minuitur a parte ipsius subiecti qd est
 li. ar. secundum auersionem ad deum. **¶** li. ar. arb.

ad augmentū charitatis se disponit per
habilitatē, sicut ad diminutionē per des-
habilitatē citra mortale. s; hec disposi-
tio ē de pgruo si de cōdigno r qm̄ deo
est prior ad miserādū q̄ ad condēnā-
dū. r ad donādū q̄ ad abstrahēdum.
hic ē q̄ charitatē tribuit cū se lib. ar.
disponit de pgruo. s; h̄ abstrahit. nisi
q̄n̄ necessario se disponit ad abstractio-
nē. vel subtractionē gr̄e. hoc aut̄ solū
est per auersionē. r tunc totū tollit.

Et hinc est q̄ charitas nūq̄ minuitur
sed augetur: q̄ solū de pgruo p̄ se pre-
parare subiectum ad diminutionem.

Ad illud qd̄ obijcitur: q̄ sicut hō p̄-
ficat. ita descendit frequenter. dōm: q̄ nō
sic diminuitur. per descēsum substantia
liter charitas. sic augetur per ascēsum.

qd̄ aut̄ obijcit q̄ li. ar. p̄ totū p̄uare
per dehabilitationē. r. dōm q̄ istud
falsum est. q̄ forma substantialis oīno
p̄natur per dispositionē ad oppositū i
termino. si tñ minuitur per dispositio-
nem citra terminū.

Preterea illud h̄z
locum q̄n̄ dispositio in termino citra
terminū sunt eiusdē ḡnis. nō sic aut̄ ē
in p̄posito. q̄ vna est mortale p̄m̄ alta
mentale. Sumitur ē r ratio quare non

pōt̄ minui a parte nature sue. ipsa eī
est influentia s̄m̄ diuinā acceptationē
sed q̄ deus acceptet. hoc est ab ipso et
ita q̄ magis et magis acceptet r ita te
sua natura potest augeri: q̄ aut̄ minui-
tur acceptet. hoc non est ex se. s; opoz
tet q̄ veniat a nobis. ergo charitas de
se habet augeri. minui vero non habz
nisi a nobis vt̄ supra ostensum est. per
nos aut̄ non potest minui. et ideo cha-
ritati debet augmentū naturalr.

Ad illud ergo quod obijcitur. q̄ opposita
nata sunt. r. dicendum q̄ verū est n̄
si alterum insit per naturam.

Ad il-
lud qd̄ obijcitur potest esse sine addi-
tione. ergo separari. dicendum q̄ istud
verum est si esset aliquid separans. s; n̄
nihil est quod separat.

et vltima.
De augmē-
to charitatis q̄stum ad terminum. vt̄
habeat statum vel terminū vltra quez
non possit augeri. Et q̄ sic ostenditur
hoc modo. Omne qd̄ est in aliquo non
excedit capacitātē ei⁹ i quo ē. s; chari-
tas est in aīa. ergo non excedit aīe ca-
pacitatē. Sed capacitas aīe est finita.
q̄ oīs potentia finita habet capacita-

tem finitā. ergo r charitas. ¶ Itē: aug-
mentū charitatis at̄cedit s̄m̄ quāritas
tē virtutis. s; quāritas virtutis s̄m̄ est
quāritati molis. r p̄fectior. s; i quāritas
tate molis i augmētādo est stat⁹. vnde
p̄s. oīm natura cōstantiū termin⁹ est.
r ratio magnitudinis r augmētū. ergo
sicut est i quāritate virtutis. ¶ Itē: aug-
mētū charitatis at̄cedit per accessionē
ad charitatē p̄fctā. q̄ qd̄ sp̄ angel nūq̄
venit ad p̄fectū. p̄fectum aut̄ est cui
nō est pot̄is additio. sed charitatē cum
sit opus dei nō cōuenit p̄fici. dei enim
p̄fecta sunt opa. ergo. r. ¶ Itē: aug-
mentū charitatis at̄cedit s̄m̄ appor-
tionationē ad finē. nā quanto charitas
maior. tāto s̄m̄ proxim⁹. s; nūq̄ perue-
nit ad finē. aut̄ si sic necesse est stare. q̄
altas eēt frustra. s; r. ¶ Cora. q̄ non
sit status ostēdit a parte virtutis augmē-
tātis. ¶ Itē: em̄ ostēditur augmētū. quā-
tum virtus augmētatur. s; virt⁹ aug-
mētans charitatē. est virt⁹ diuina. que
nō h̄z terminū r statū. ergo. r. ¶ Itē:
hoc ipsum v̄ a parte suscipiētis. Sicut
enim se h̄z transparentis ad lūmē corpo-
rale. sic capacitas aīe ad lūmē gratie
sive charitatis. Sed aer nunq̄ tñ recti-
pit de lūmie. quin adhuc possit pl⁹ re-
cipere. ergo. r. ¶ Itē: hoc v̄ ostendit
posse a parte augmentabilis. quod est
charitas. quia ipsa est que in actu v̄
āplius sicut ignis materialis. s; ignis
materialis ratione sive actualitatis au-
getur in infinitum. si affit combustibilis.
sicut dicit philosophus. ergo similiter
charitas dese. ¶ Itē: hoc s̄m̄ ostēdit
tur a parte obiecti charitatis quod est
summū bonū nō h̄ns mensurā. ergo si
mēsurā charitatis d̄z attendit p̄ magni-
tudine obiecti. r illud caret mō r men-
sura. ergo r charitas. r si hoc ergo nō
habet statum nec terminū. ¶ Rñ dicē-
dum. q̄ status est in augmētō charita-
tis. s̄m̄ oēm modū. s̄m̄ quē cōuenit eē
statū r perfectionē in motu augmētū.

Augmentū em̄ (sicut patet in corpo-
ralib⁹) habet statū a tribus. vtz a virtus
te agēte. r potētia suscipiēte. r forma p̄-
sistente sicut est in hōie. cuius augmē-
tum stat q̄n̄ virt⁹ caloris r carnis sc̄bz
spectē nō pōt̄ amplius cōuertere q̄ de
perdat̄. q̄n̄ potentia humidit̄ radica-
lis nō pōt̄ plus extendi. q̄ corpus p̄se-
ctū est s̄m̄ q̄ cōgruit perfectioni aīe.

Sic dōm. q̄ charitas stat a parte virtus
p. iiii

49

50

50

50

50

50

50

50

50

50

50

50

50

50

50

48

7

49

50

- fuitis agentis, sed hōi status pōt esse
 dupliciter. Nā illa vtr̄. aut ē operans
 naturaliter. aut a proposito. Si natura
 liter tunc stat qñ non pōt amplius. Si
 a pposito. tunc stat qñ non dispone am
 plius. et hoc mō stat charitatis augmē
 tum cū deventū est ad mensuram quā
 mensus est de? homini fm̄ distributio
 nem sue sapientie. et ideo licet virtus
 augmentans sit infinita. tñ operatur se
 cundum dispositionem sapientie limitā
 tis effect⁹ variō fm̄ qd placet sibi. Ad
 em̄ operat fm̄ oimodā possibilitatem.
- 51** Stat etiā a parte suscipiētis. qz sicut dicit
 Mat. xxy. Medit vnicuiqz fm̄ ppriā vir
 tutē. Et hōi stat⁹ pōt intelligi trip̄l̄r
 Aut scdm̄ actū. cū apl̄s nō pcedit. et sic
 stat i virtū pfectā qñ assurgūt ad maio
 ra. Aut scdm̄ aptitudinē. et sic stat i hōis
 qñ apl̄s nō pōt se disponē. et tñ hōi stat⁹
 se disposuēst vñ stat⁹ ē i eis. Aut scdm̄
 possibilitatem suscipiētis. et sic statum
 hñt in xpo. et credo etiā q in hōis vtr̄gt
 ne et aliquid dicit q in angelis. vtr̄ in
 aliqub⁹ alijs nescio. Scio tñ de xpo. qz
 tantū hz de glia qñ pōt recipere crea
 tura vnica. et credo hoc ip̄s de matre
 dulcissima. Stat etiā a pte augmētabil
 cū puenit ad quantitātē pfectā. S; no
 tandum q quantitas virtutis pfecta est
 dupl̄r. Vel simpl̄r. vel in gñe. Simpl̄ci
 ter perfecta est in summo et simpl̄cissi
 mo vt in deo. In gñe vero oib⁹ q p̄tin
 gūt ad actū p̄pletū ad quē sūt. et hoc ē
 diligere deū ex toto corde. et ex tota aia
 et ex tota virtute. Primo mō nō ē stat⁹
 s; scdo solū. Ad illud qd obijct⁹ pmo
 de infirmitate hūit⁹ agēis. dōm q illa rō
 teneret. si v̄ charitatē augmētās age
 ret naturalr̄. et fm̄ ipetū. siue fm̄ torū
 suū posse nūc aut agit sapiēter. et ita po
 nit vnicuiqz limitē ip̄a in se non limita
 ta. Ad illud qd obijctur p sile i aere
 q suscipiētis potētia ē ad infinitū: dōm
 q lumen augeri in aere hoc est dupl̄r.
 Vel p ip̄s clarificationē vel p luminū
 aggregationē. Primo mō credo q stat⁹
 sum habeat. adeo em̄ posset aer illumina
 ri. q si etiam supuēret altud lumē.
 nō magis claresceret. Alio mō pōt au
 geri lumen in aere luminū aggrega
 tionē. et sic q luminā diuerso i lumina
 rī sūt i eodē pūcto aeris. si se agustāt
 nec se expellant. sicut mltē spēs in vno
 medio. et ita nūq̄ sūt tot spēs. qñ ples
 pnt eē. sicut de lumib⁹. S; tūc nō ē sile
- de charitate. qm̄ sicut pius tactum est
 in vna aia tñ est vna charitas. nō sic ē
 de lumine qd egredit a diuersis lumina
 rib⁹. Ad illud qd obijct⁹ a pte aug
 mentabil. q ignis in infirmitē ē augmēta
 bilis. dōm q calor pōt augeri duplici
 ter. Vel intēsiue. et sic statū hz i summi
 Vel extēsiue. et vt sic in plurib⁹. et sic nō
 hz statū a parte sua. s; a parte p̄bustib⁹
 lis qd finitū est. Sicut dico q charitas
 pōt augeri intēsiue. vt magis diligit. et
 sic hz statū sicut ignis. Alio mō extēsi
 ue. vt a parte dilectorū. et sic nō hz statū
 ex pte sua. qz nūq̄ tot diligit. qñ adhuc
 nata sit diligere ples. Ad illud quod
 obijct⁹ a parte obiecti charitatis. dōm
 q obiectū nihil ad hoc facit. quod obiectū
 sp̄ est idem nō mutatu ē est infirmitē et tñ
 nūq̄ ei charitas p̄mēsurat. nec ad eius
 mēsurā recipit augmētū nec dēremētū
- 52**
- 53**
- 54**
- 55**
- Distin. xviii.** De spali pro
 ritione sancti q̄tum ad proprietatem per
 quam natus est temporaliter pcedere.
- Q**uerit. cū. ff. p que dō
 uidentur dona ip̄e sit dō
 num. et. hec est tertia p̄
 but⁹ partis in qua maḡ
 agit de p̄essione sp̄s sc̄i
 spali. Deteriat ei p̄incti
 pto a quo. ff. p̄cedit. dēterminato etiā
 mō. fm̄ quē p̄cedit. dēteriat hic maḡ
 pprietatē fm̄ quā cōuenit et spaliter p
 cedere. et hec pprietas ē donū. et de hac
 in tota p̄nt dicit. intendit agere. Diuidit
 tur autem hec pars in quattuor partes
 fm̄ quattuor qōnes quas mouet. In p̄
 ma qrit et dēteriat vtrū. ff. sit donū i q
 alia dona donā. In scda qrit vtrū. ff. sit
 eadē rōe datū r donū ibi. p̄ces diligē
 ter cōsiderandū est cū. ff. dicatur donū
 et datū. In tertia queritur cū non solū
 ff. sed etiā filius sit dat⁹. quare nō dicit
 filius n̄ sicut sp̄s n̄ ibi. hic qrit vtrū
 et filius cū sit nobis dat⁹. et. In quarta r
 vltima querit cum spiritus san. sit donū
 relatiue. quomodo possit a se dari. si
 enim a se donatur. videtur. ff. ad se rela
 tiue dicit et hoc facit ibi post hoc querit
 tur vtrum. ff. ad seipsum referatur. Les
 tertia p̄tib⁹ indiuissib⁹ remanēt ibi. qz sp̄
 liter p̄sequit qōnes p̄dictas. p̄dicta s; ue
 scda pars q est de hōis donū vel datū
 hz quattuor ptes. In p̄la qrit et dēter
 minat q si eadē rōne. ff. dicit donū et datū
 q donū est ab eterno. sed datū ex temp

poie. In sedare
ro. hoc. l. p. ff.
sit donū etiaſt
obiicit ibi. Sed
querit cui dona
bita vtz pfi vī
filio. In ſua vā
qz i ſolūtōe di
cerat qdā du
bitū: ita icterer
mouet r veter
minat illud ibi.
Hic autē q ſtio
trū filij nāscen
do rē. In ſtra
ho r vltima re
dte ad putā ſo
lūtōnē. on dēs
q. ff. etiaſt do
nū ē. qz eo ſpō ē
donū q pcedit
a pfe r filio r q
pater ē datū vl
donatū. r hoc
facit ibi. Ex pie
dictis p q ſpi
rituſſanct⁹ rē.

Di. xviii

Questio

Rn.

August.

Utrū ſpūs
ſctūs ſit donū in
q̄ alia dona do
nantur.

In cōri
tur cū
ff. per
quem
diuidūtur dona
ipſe ſit donū. v
trū concedendū
ſit q p donū di
uidantur ac den
tur dona. Ad qd
dicim⁹ qz p do
nū qd est ſpūſſā
ctus ſingulis p
pria diuidūtur.
et ipſum cōmu
niter omīs boni
habent. Un au.
in. xv. li. de trin.

ait. per donum quod est spiri
tus sanctus in cōmune omnib⁹
membriſ chriſti multa dona q̄
ſunt quibuſq̄ ppria diuidunt
Non enim ſinguli quicq̄ habēt
omnia. ſz hi illa. alij alia q̄uis
ipſum donum a quo quicq̄ p
pria diuiduntur omnes habe
ant. i. ſpirituſſanctum. Aper
te dicit per donū dona donari.

Utrum eadem ratione ſpi
rituſſanctus dicatur donum et
datum ſiue donatum.
Preterea diligenter conſide
randum eſt cum ſpūſſ. dicatur
donum et datum. vtrum eadez
ratione vtrumq̄ nomen ei con
ueniat. quod vtiq̄ videri po
teſt. Cum enim idem ſit ſpūſ
ſanctum dari. et ſpirituſſan
ctum donari ex eadē ratione vi
detur ſpirituſſanctus dici da

Rō ap
parens.

tum et donum. hoc etiam vi
detur aug ſignificare. in. xv. li.
de tri. cum ait. ſpirituſſanct⁹
intantum donum dei eſt. in q̄
tum datur eis quibus datur a
pud ſe autem deus eſt et ſi ne
mini datur. Ecce apte dicit. ff.
donum appellari. quia datur.
Si autem ex eo tantum appella
tur donum quia datur nō ab
eterno fuit donum: quia nō da
tur niſi ex tēpore. Ad qd di
cimus qz. ff. et donū dicit r da
tum ſiue donatum. ſed datum
ſiue donatum ex eo tantum di
citur. quia datur ſiue donatur
quod habet tantum ex tempo
re. Donum vero dicitur non ex
eo tantum q̄ donetur. ſed ex p
prietate quā habuit ab eterno
vnde et ab eterno fuit donum.
Sempiternae enim donum fuit.
non quia daretur. ſed quia pro
ceſſit a patre r filio. Unde Au.
in li. iij. de trin. ait. Sicut na
tum eſt filio a patre eſt. ita
ſpirituſſancto donum dei eſt
eſt a patre procedere et a filio.
hic aperte oſtenditur q̄ ſpiri
tuſſanctus eo donum eſt q̄ p
cedit a patre et a filio: ſicut fili
us eo ē a patre q̄ nat⁹ ē ab eo.
Non enim idem eſt filio eſt a
patre et ſpirituſſancto. i. nō ea
proprietate filius dicitur eſt a
patre qua ſpirituſſanctus. Nā
filius dicitur eſt a patre quia
genitus eſt ab eo. Spūſſ. vero
dicitur eſt a patre et a filio.
quia. ff. eſt donum patris r filij
i. qz procedit ab vtroq̄. Eo enī
dicitur ſpiritus quo donum et
eo donum quo procedens. Un
de Aug. in. v. li. de tri. ait. Spi

Spūs. dī
datū vel
donatū.
Spūs. dī
donum.
Aug. qd
ſit filio eſt
ſe a pfe
r ſpūſct⁹

August.

a Relatio nō
apparet in hoc
noīe spūs. Uidef
dicere fallum .
quia spiritus dī
quia spirat er
go refertur ad
spūrantem ergo
apparet i eo re
latio. ¶ Item:
uidet q̄ magis
appareat q̄ in
hoc noīe donū.
q̄ relatiua di
cuntur que hoc
ipm q̄ sunt alto
ram sunt s̄z spū
ritus eo q̄ spū
ritus habet esse
a spirāte. donū
vero non opoz
tet q̄ habeat es
se a donante. er
go nō uidet in
hoc tantū appa
rere relatio.

¶ Respo. dicen
dum q̄ tam do
nus q̄ spiritus
dicitur relatiue
sed tamen rela
tio magis appa
ret in hoc noīe
donū q̄ in hoc
noīe spūs. q̄ do
nū semp dicit
respectū ad dā
tē spūs aut nō.
Imo pōt accipi
absolute. Uel a
liter dōz q̄ au
nō dicit q̄ rela
tio non appare
at in hoc noīe
spiritus. s̄z q̄ non
appareat i hoc
noīe spiritus.
Quamuis enīz
dicatur eē spūs
spiratoris non
tū dī eē spūfā
ct⁹ spiratoris.
¶ Ad illud qd̄
obicit q̄ spūs
magis dicit ha
bitudine respis

ritus sanctus qui
non est trinitas
sed in trinitate i
telligitur. i eo q̄
proprie dicit. ff.
relatiue dicitur.
cum et ad patrē
et ad filium re
fertur. q̄ spūfā
ct⁹ z p̄ris et filij
spūs est sed ipsa
relatio nō appa
ret in hoc nomie
spūs apparet at
cū dī donū dei.
Donū est ei p̄ris
z filij. q̄ a patre
pcedit z a filio.
Ecce his verbis
apte oñdit eadē
relatiōe dici spi
ritū sc̄tm z donū
autē q̄ pcedit a
patre et filio. p
petas ergo qua
dicitur spiritus
sanctus del do
num pcessio ip
sa est d̄ qua post
plenius agem⁹
cum alijs. Cum
ergo ab eterno
processerit ab v
troq̄. et ab eter
no donum fuit.
Non ergo spiri
tus sanctus eo tā
tum dicitur do
num. quia dona
tur. nam et ante
fuit donū q̄ do
naretur. Unde
Augustinus in
li. v. de trinitate

Semp spūf. p
cedit z nō ex tpe
sed ab eternitate
pcedit. S̄z q̄ p
cedebat vt esset
donabile. iā do
nū erat anq̄ eēt
cui donaretur. Aliter enī intel
ligitur cum dī donuz: aliter cū
dicitur donatum. Nam donuz
pōt eē etiā anq̄ def. donatum
autē nisi datū fuerit. nullomō
dici pōt. Sēpiterne ḡ spūs est
donum t̄p aliter aut donatum.
his verbis aperte ostēditur q̄
sicut. ff. ab eterno procedit. ita
ab etno donū ē. nō q̄ donaret
a p̄re filio. vel a filio p̄ri. sed q̄
ab eterno processit donabilis.
¶ Obiectio cōtra hoc q̄ spi
ritus sc̄tus sit donū etnaliter. e
¶ S̄z q̄rit cui donabilis vtrū
p̄ri et filio. an tm̄ nobis qui nō
dū eramus. Si aut nō erat do
nabilis p̄ri z filio. s̄z tm̄ nobz z
ex eo donū erat. q̄ sic donabi
lis pcedebat. vt q̄ fili⁹ semp ea
dē rōne donū fuerit. q̄ ab eter
no pcessit a p̄re donabil⁹ nobis
tpe. Nam z de filio legit q̄ da
tus est nobis. Ad qd̄ dicim⁹ q̄
ff. nobis tm̄ nō p̄ri vel filio do
nabilis pcessit. sicut z nobz tm̄
dat⁹ est. Et fili⁹ de dat⁹ est no
bis et ab eterno pcessit a p̄re.
non vt donabilis tantum: s̄z vt
genitus qui et donari possit.
¶ Processit ergo vt genitus et
donabilis. sed. ff. non pcedit vt
genit⁹ sed tm̄ vt donū. donum
aut sp̄ fuit: non solū q̄ donabil⁹
s̄z q̄ ab vtroq̄ pcessit z q̄ do
nabilis fuit Un̄ an. i. li. v. d̄ tri.
ait. Solpso q̄ daturus erat eū

clere eē q̄ donū
dōm q̄ verū est
in his q̄bus ac
cidit donū. sed
in. ff. quis ideo
est quia donū.
nō habet locuz
ista obiectio.

An. q̄ p
pcedit. ff.

ff. v. d̄ tri.

ff. v. d̄ tri.

ff. v. d̄ tri.

ff. v. d̄ tri.

ff. v. d̄ tri.

ff. v. d̄ tri.

q̄d filio
processit
vt genit⁹
z donabi
lis. ff. do
vt donū
donatū z
q̄ pcedit
ab vtroq̄
q̄ z quo
nabil⁹ est

Ego dī. ff.
q̄ donū z
eo non q̄
pcedes.

Essentia nascitur eēn-
tia est. Unde dicitur
falsū dicere. qz
cū nascēdo sit
essentia pari rō-
ne p̄ q̄ nativitatē.
et hoc videtur per au-
toritatē hylā. l. l. te-
tera. **C** Rñ dicitur
qz ab hō dubio
ista est distinctio
guēda. Filius na-
tuitate est dī-
uina eēntia. qz
ablativus pōt
constitui i rōne
forme. vel i rō-
ne p̄cipij. Si i
ratione forme.
sic est falsa. qz
nativitas nō ē
cā formalis re-
spectu p̄dicatū
essentia. Si i
rōne p̄cipij: sic
h̄z veritates qz
ōia que conue-
niunt filio. pue-
niunt ei per na-
tuitatis origi-
nem. Sed magi-
ster qz accipit
gerundij i rōne
p̄ncipij. i. deo
cum gerundio
simpliciter p̄ce-
dit. Et qz acci-
pit ablativū in
ratione forme iō-
cū ablo simpli-
citer negat. magi-
ster em̄ indicat s̄m-
plū loquēdū qz
h̄z veritates s̄m-
plū d. **C** Rñ dicitur
qz defectio aut
p̄tensionē. aut
derivatōnem.
Queritur quō-
differēt illa tria

Hyler.

C Rñ. quidam
dicitur sic. p̄ p̄
defectioē p̄ducti

Hic ostenditur quod si
filius nascendo habet
non tamen ut sit fili-
us. sed ut sit essen-
tia. et sic. p̄ceden-
do non tamen ut sit
donū s̄vut sit eēn-
tia. ergo et filius
nativitate eēn-
tia est. et sic. p̄ces-
sione est essentia
cum alibi dica-
tur qz nec p̄ eo
p̄ ē qz deo nec fili-
us eo filius qz deo.
nec. sic. eo donū qz
deus. **Q**uia ait au-
tem. v. l. de trini-
tis noīb̄ relati-
va eorū ostenditur
nō essentia. vñ p̄
pleni⁹ agemus.
Ad quod breviter
respondentes dicimus
qz nec filius nati-
vitate essentia ē
sed tamen filius. **N**ec
spiritus sanctus. p̄-
cessio eēntia ē s̄z
donū tamen t̄ h̄yter
qz ille nascendo
iste p̄cedendo ac-
cepit ut esset es-
sentia. **N**on em̄
ut ait hylā. in. v.
li. de tri. p̄ defe-
ctioē. aut p̄ten-
sionē aut deriva-
tionē ex deo de-
us. sed ex vir-
tute nature i na-
turam eandē na-
tuitate subsistit
filius. et ex vir-

tute nature i na-
turam eandem
processione sub-
sistit. **¶** **Q**uod
ita intelligi po-
test. **E**x patre qz
virtus ingenita
naturaz quā ha-
bet. eādē filius
nativitate. i. na-
scendo. et sic. p̄ces-
sione. i. procedē-
do habet. **U**nde
ipse idem apertus
eloquens quod
dixerat aperit di-
cens **N**ativitas
inquit non po-
test non eam de
qua profecta est
tenere naturam
non enim aliud
quod deus subsistit
quod non aliud
de deo deo sub-
sistit. **E**cce his
verbis aperitur
quomodo intelli-
gendū sit illud de
p̄re gnatio p̄stat essentia filio.
et de utroqz p̄cessio p̄stat eēn-
tia spūisctō **N**ō qz ille essentia
sit filius et ista eēntia sit. **¶** **I**mo p̄-
prietate p̄sōali s̄z qz ille nascē-
do. et iste p̄cedendo eēntiam h̄z
eādē et totam que in patre est.
¶ **R**edit ad primā solutioē
ostēdēs qz spūisctūs dī donū et
donatū sc̄bz duos p̄dictos mo-
dos processionis.
¶ **E**x p̄dictis p̄z qz. sic. s̄p̄itne
donū ē. et t̄p̄aliter datū vel do-
natum. **E**x quo apparet illa di-
stinctio gemine processionis.

Exponit
per ba h̄y-
larū.

¶ Aliud est el
quod accepimus ut
essemus et aliter
male dicere: quod
sicut sine spiritu
non possumus sciri
esse. ita nec esse
quod per spiritum
non tamen accepimus
ut essemus
sciri. sed et ut es
semus. **CR.**
post ad hoc dicit
quod hoc dictum
est per appropriat
tionem. Quia
ei a spiritu sancto
habeamus esse et
sciri esse approp
riate tamen habemus
sanctus esse
se ideo non sic acci
piuntur in non tamen
productio. sicut
in sanctificatione.
Aliter tamen potest
dici. per sicut da
re ordinatur ad
habendum.

¶ Aliter
dicit. ff.
de fir. ait
ad us.

deus supraegi
m. Na scilicet al
tera percellionez
de donativum da
tu scilicet alteram
ho de donu. Et
scilicet hoc sepi ter
ne donu e refert
ad patrem et filiu.
fm hoc vero quod
de datur vel do
nari. et ad eu quod
dedit refert et ad
eos quibus datur
de esse quod dat et il
lorum quibus datur
Un augu. in. v. li
bro. de trini. ait.
Quod datum est et
ad eu quod dedit re
fertur. et ad eos
quibus dedit.

Itaque. ff. non tam
tuz patris et filii
quod dederunt. sed
etiam noster de
quod accepimus Spi
ritus ergo et dei
est qui dedit. et
noster quod accipi
mus. ille spiritus
noster quod sumus quia
ipse est spiritus ho
minis qui ipso est
spiritus qui illi spiritum
quod huius de utique
accepimus. sicut licet
iste. ali. ille non de
Aliud e ei quod acce
pimus ut essemus a
liud quod accepimus
ut sciri essemus Quod
ante. ff. non dica
tur scriptura omni

dit. Scriptum e
enim de Johan.
quod in spiritu he
lye veniret. Ecce
dictus est helye
spiritus que ac
cepit helyas sci
licet spiritus san
ctus. Et moysi
ait dominus.

Tollam de spiri
tu tuo. et dabo
eis. i. dabo illis
de spiritu sancto
quem iam dedi
tibi. Ecce et hic
dictus est spiri
tus moysi. per
igitur quia spi
ritus sanctus no
ster dicitur spiritus
bis datus. et dat
ut sancti essemus.
Spiritus vero
creatus ad hoc
est datus ut
essemus.

¶ An filius cum sit nobis da
tus posset dici noster. ut spiri
tus sanctus dicitur noster.
¶ Hic queritur utrum et filius
cum sit nobis datus dicatur
possit dici noster. Ad quod di
cimus. quia filius de noster pa
tris noster redemptor: et huius
sed non dicitur noster filius quod
li de tantum relative ad eum quod
genuit. et ideo non filius non potest
dici. sed patris tamen. In eo autem
dicitur datus et ad eum qui de
dit et ad eos quibus datus est
refertur ut spiritus sanctus qui
etiam cum in scriptura ut supra
dictum est dicitur spiritus noster
vel spiritus tuus. vel illius. ut
de moysi et helya dictum est

illud intelligit de
spiritu sancto ad esse
ctum. et hec pre
positio de ipor
tat conformita
tem similitudinem
et similitudinem. sed
non spiritus ad patrem
refertur vel patrem
noster fm verita
te fm fm ppotio
ne quod effectus
ff. in top. ab
davit in moysi
i alio. ut quod ali
quod preterit sine
viteret hie et
tollere spiritus ad
solicitudinem quod
dona. ff. alio
ff. coticata. solli
citus moysi e
diminuta rpa il
li sollicitudina e
alio pmilla et.

ff. de. ff.

Quod non
de. ff. non
de. ff. non

nūq̄ tñ in scriptura occurrit: ita dici. spūs sc̄tus n̄r vel tu⁹ v̄l illius. sed spūs n̄r. vel tu⁹ vel illius. Quia spiritus sc̄tus eo dicitur quo donū. et virtus relative dicit ad patrē et ad filiū. et hoc sempiterna relatiōe. Si tñ ali qñ dicitur donū n̄m accipitur donū pro donato vel dato. Cū vero donum accipitur eo modo q̄ spūs sc̄tus donū p̄ris et filij d̄r nō hōis ita et filij sub hac appellatiōe nō potest dici noster vt dicitur filius noster sicut nec dicitur. n. noster et tamen de filio dicitur panis n̄r. et de spū spūs noster. Ille noster panis qui nos reficit nobis datus. Iste n̄r spiritus. qui nobis inspiratur a patrē et filio et in nobis spirat sicut vult.

Unde August. in. v. lib. de trinit. ait. Quod de patre natum est. ad patrem solum refertur. cum dicitur filius. et iō filij patris est et non noster. Dicimus tamen et panem nostrū da nobis sicut dicimus spiritum nostrum.

¶ An spiritus sanctus ad se relative dicatur.

¶ Post hec queritur. vtrū spiritus sc̄tus ad seipsum referatur hoc enim videtur ex predictis posse probari. Si ei quod datur refertur ad eum qui dat et ad eum cui datur et spiritus sc̄tus datur a seipso vt predictū est q̄ refert ad seipsum. huius questionis determinationem in posterum differimus donec tractemus de his que relative dicuntur. de eo ex tempore iqb⁹ datū et donatū continēt

Supposito ex p̄cedētib⁹ q̄ si. sit donū. et q̄ donec ad intelligit ita h̄ sex q̄runt. Primo q̄r̄ vtrū. si. sit donū quo oīa alia dona donat. Secundo vtrū. si. sit donum vel ab eterno vel ex tpe. Tertio querit qd puenienti⁹ dicat de. si. donum scilicet an datū. Quarto vtrū dona pp̄tē cōuentiāt spūs sc̄to. Quinto vtrū donū sit pp̄tēas spiritus sancti distinctiua. Sexto vtrum ratione donabilitatis dicatur. n. noster.

Questio. i. Quod spiritus sc̄tus sit donū q̄ oīa alia donant ostēdit auctore rōne sic Apo. i. Cor. xij. Diuisiōes gratiā sūnt idē aut spūs diuidit singulis p̄tē vult et loquit de donis nō tñ ḡe gratiā factis: s̄ etiā q̄ sunt gratiā date. s̄ si p̄s donant vtrāq̄ cū nō sit alia d̄rta donoz. ipse est donum in quo omnia alia donantur. ¶ Item August. xv. de trinit. per donum qd est. n. ēē oībus mēbus rōf̄ p̄p̄tēas quibusq̄ dona dei dant. ¶ Item rōne ostēditur sic. Spiritus sanctus est p̄tēū donū sed omne posterius ad p̄tēas redic̄t. ergo oē donū reduc̄t ad donū qd est. n. ergo in oībus donis rō donationis est p̄. si. ergo r̄c. ¶ Item d̄rta donū in q̄r̄tū donū ex amore datur. alioquin non habet rōnem doni. sed. si. est amor patris et filij vt dicit Aug. et habetū est supra. s̄ r̄c. ¶ Contra istō. multis idignis spiritus sc̄to dant dona. n. s̄ p̄tēngit alia dona donari sine hoc ergo non est donum in quo oīa alia donantur. ¶ Item aliqua sunt dona que appropriantur filio vt puta sunt illa q̄ dantur ad illustrationem intellectus. ergo si loquamur a proprietate. talia dona donant in filio siue p̄ filium non dono qd est. n. ¶ Item filius datus est nobis. Esa. ix. Parvulus natus est nobis filius datus est nobis. ergo si dāt p̄. si. videt q̄. si. aliquam auctoritatem vel influentiam habeat in filium. hoc autem est falsum. ergo nō omnia alia dona donant p̄. si. ¶ Item: hoc ostēdit p̄ ipso possibile est q̄ intelligat p̄ ipso possibile spūs sc̄tū nō esse adhuc pater et filij intell̄ ligunt vt liberales. alioq̄ inest eis liberalitas a spiritus sancto quod falsum est. ergo si intelligitur liberales. ergo et donatores. ¶ Item. si spūs sanctus est donū in quo alia donantur. ergo totū

Aug⁹

hec q̄o
solūt in
fradi. 30
in fine.

est bonum. et donatio est donatio. et si hoc motus est motus et relationis relatio. et hoc habet philosophus pro inconvnientia. Cum enim dependens non possit alteri determinare. erit ibi processus in infinitum. ¶ **R.** dicendum quod cum dicitur quod spiritus sanctus est donum in quo omnia alia donantur. ablativus iste potest accipi dupliciter. vel ita quod dicat concomitantiam. vel sic quod dicat causalitatem. Si dicat concomitantiam sic intelligedo univrsaliter falsum est. quia est sensus quod datur cum omnibus donis. Quedam enim sunt dona que semper sunt cum spiritu sancto ut charitas et sapientia. Quedam que nunquam sunt cum spiritu sancto ut timor servilis. Quedam que aliquando sunt cum spiritu sancto aliquando sine: ut fides. prophetia: et huiusmodi. Si autem particulariter intelligatur de donis grati facientibus. sic veritas est: et non habet instantiam. Potest etiam ablativus importare causalitatem. et hoc tripliciter. Vel ita quod dicat simpliciter causalitatem: et in hoc distinguitur nec a patre nec a filio. quia omnia dona sunt a patre et a filio. et a spiritu sancto. Vel ita ut dicat causalitatem et subauctoritatem. et in hoc distinguitur a patre. sed non a filio. quia pater et pater filius et per spiritum sanctum datur. Vel ita ut dicat causalitatem et subauctoritatem et exemplaritatem et sic proprie spiritus sanctus convenit. Ipse enim procedit per modum primi doni. ita quod omnia donata recta et gratuita post illam est et ab illa accipit rationem donationis. Concedendum est ergo quod spiritus sanctus est donum quo omnia dona scilicet gratuita donantur per concomitantiam. et quo omnia dei dona donantur per exemplaritatem eam. ¶ **Ad illud quod obijcit primo dicitur.** ita patet ratio. quod ipse loquitur de donis grati gratis date. non grati facientis. ¶ **Ad illud quod obijcit secundo.** quod quedam dona appropriantur filio. dicitur quod de donis est loquitur dupliciter. aut ratione eius quod subest. aut sub ratione donantis. Ratione vero eius quod subest. aliqua dona appropriantur filio. ut sapientia et intelligentia. aliquid spiritus sancto ut charitas. Ratione vero donantis omnia appropriantur. sicut de ista dicitur. quia per spiritum sanctum per primum donum donantur alia. ¶ **Ad illud quod obijcit secundo.** quod filius est datus et non a spiritu sancto. si dicitur potest. quod filius est datus secundum humanam naturam. et hoc sicut per amorem Johannis. 3. Sic de dilectis

mundum ut filium suum. et. ¶ **Ad illud quod obijcit quod spiritus sanctus circumscribitur.** adhuc manet ratio doni. dicitur quod circumscribitur. non est intelligere in deo donorum causalitatem et subauctoritatem. sed non exemplaritatem dicitur ratio sub ratione donantis quia non intelligitur processus amoris. et hoc ultimo dicitur proprie convenire spiritus sancto. ¶ **Ad illud quod obijcit.** quod tunc est donum domini dicitur quod motus non est motus per terminum. sicut nec relationis relatio. est per principium. et motus est motus. quia motus est principium motus. et relatio relatio. et sic dicitur donum domini. et quia in causando statur in primo cum sit primum donum. non est abire in infinitum. propterea donum in divinis veris appropriatum dicitur.

Questio. ii. Utrum spiritus sanctus sit donum ab eterno vel ex tempore. Et quod ex tempore videtur Aug. 15. de tri. eo donum est quo datur quibus datur. sed datur ex tempore. §. 7c. ¶ **Item.** de tri. eo donum dicitur quod datur ipsi erat deus sed constat quod datur erat ex tempore ergo si donum est eternum. tunc est causa eterni. ¶ **Item.** per rationem. Donum enim non tunc dicitur comparatione ad datur. sed etiam ad eum cui datur. ergo positio dono: ponit datur et recipientes. quia relatio potest extrinseca. sed recipientes est creatura. §. 7c. ¶ **Item.** donum addit supra datum. quod donum est datur irreducibilis. ergo si. non est datur nisi ex tempore. nec est donum nisi ex tempore. ¶ **Item.** sicut filius est generari: ita donum est donari. sed non est filius antequam generetur. ergo nec donum antequam donec. sed donatur tamen ex tempore. ergo. et c. ¶ **Contra.** aug. 5. de tri. quia spiritus procedebat ut esset donabilis. iam donum erat. sed procederet donabile hoc est eternum ergo et donum ab eterno. ¶ **Item.** id est expressum. si sempiternum donum est. temporaliter vero datur. ¶ **Item.** hoc ipsum per rationem. quia ubi est amor gratum. ubi est gratia domini. sed ab eterno est in deo ponere amorem gratum tamen. ergo et donum. ¶ **Item.** ubi est perfecta ratio liberalitatis ubi est donum. Sed in divinis ab eterno est perfecta ratio liberalitatis. ergo. et c. ¶ **Item.** sicut se habet ratio verbi ad rerum productionem. sic se habet ratio doni ad gratiarum distributionem. sed ante rerum productionem in principio sunt verbi: ergo ante gratiarum collationem in principio sunt doni. ¶ **R.** dicendum quod cum donum dicat respectu ad eum cui datur hoc potest esse tripliciter. vel secundum actum. vel secundum habitum

nem. vel secundū aptitudinē. Et scdm actū hoc mō dī donū q: dat. Et scdm habitudinē hoc mō dī donū q: donan dū aliqn. Et fm aptitudinē hoc mō dī donū q: donabile. Scdm p̄mā a ceptionē dī tēporālī. sed fm scdm r̄ et r̄tā dī eternalī. r̄ in hīs tribus sensibus accipit Aug. Adcedendū est ergo q: fm aliquā acceptionē donū det dicit eternalī. sicut p̄bant rōnes iducte ad secundā partē. Ad illud vero quod obijcī in contrariū. ddm q: pcedit de dono vt dī actū donatiōis. r̄ sic ex tpe dī. vñ nō valz obiectio. Ad illud qd scdo obijcī q: eo dī donū q: datur. r̄. ddm q: fm istā acceptionē dī eterna lī. q: nō dicit respectū ad creaturā fm actū: sed fm habitū sicut r̄ p̄cedet: sicut. Qd ergo obijcī q: tūc tempo rale est cā eternis: ddm q: illd p̄cipit datur. duo ipostat. s. ordinatiōem ad dandū. r̄ actū ordinatiōis. r̄ ordinatiō est eterna lz actū sit t̄pālī. r̄ tūc abla: tius nō dicit causalitatē rōne actus. s. rōne ordinatiōis. Posset tñ dicit q: dī cām cōsequētē nō cōsequētis. Ad illud qd obijcī q: dicit relationez ad extrema. ddm q: relatiō actualis ponit vtrūq: extremū in actu. nō autē relatiō habitū sicut p̄t q: dī eternaliter dicitur exēplar creature t̄pālī. Ad illd quod obijcī q: donū addit supra datū ddm q: donū in quibusdā cōsequitur rō nē dāt: v̄puta sunt illa. q: de se non dī cūr liberalitatē nisi put addit et r̄: ratiō cōdicatiōis. vt liber cultellī r̄ h̄mōī In aliquo datū cōsequitur rōnē doni vt puta l eo qd ex se ipostat liberalitatem etiā si nunq̄ datur donū. vt est amor. r̄ sic cōuenit sp̄s̄ctō. Ad illud quod obijcī q: sicut filiū est ḡnari. r̄. dōz q: fallum est. q: ḡnari dī emanatiōē filiū q: fm rōnē intelligēdi p̄cedit filiū. Uñ impole est q: sit nisi ḡnē. Nonari autē non solum dicit doni emanatiōē: sed amplī dicit etis cōdicatiōē et hoc cō s̄quitur esse doni. r̄ ideo non dicit do nū ex tpe. q̄uis donetur ex tempore.

Questio. iii. Utrū conue-

niens dicitur de sp̄s̄ctō donū q: datū. Et q: tā conueniēter dicitur datū vt donū v̄. q: a Jaco. i. Qd datū optimū r̄ oē donū p̄fectū d̄ sursum est. ergo a sp̄s̄ctō sūt data sicut et dona: ergo sicut ad ip̄sum transfertur ratio doni ita et dāt.

Item: mobilis r̄ moti ē eadē ratio. ergo similiter dāt r̄ donabilis. ergo si donū dī in ratione donabilis. datū pe ro in ratione actualitatis dāt: ergo eadē est rō doni r̄ dāt. ergo. r̄. Item in quolibet genere perfectior est actū q: potentia. ergo cū datū in actu donū in potētia. p̄fectior exprimit aliqd cū dī datū q: donū. sed qd maius est perfectiōis. magis p̄p̄te cōuenit do ergo. r̄. Item: qn̄ aliqua duo dicuntur de aliquo quoz vnū est rō dicitur alte r̄ de eodē illud cōueniētius dī quod est rō dicitur. s. datū r̄ donū dī d̄. s. r̄ vt vult Aug. eo donū dī q: datur. ergo magis p̄p̄te dicitur datū. Contra. datū cōuenit. s. solum ex tpe. sed donum eternaliter. ergo magis p̄p̄te dī do nū. Item: si nūq̄ actu daretur donū ē. r̄ sp̄s̄. esset: ergo vt q: magis p̄p̄te cōuenit ei donū. Item: glo. super illd Jaco. i. Qd datū optimū. r̄. dī q: datur dicitur quo ad naturalia. donum quo ad gratuita. Et ergo gratuita ap̄tius appropriātur. s. q: sc̄ificat q: naturalia. ergo melī in diuis dī. de. s. s. donū q: datū. Item: donū est dātio ir redibilis. sed quod d̄ datur dicitur ite r̄ dāt. q: cū det nihil p̄t recipere. s. in diuis datū rationē habet doni et induit euasiōnē ergo conueniētius sibi dicitur donū q: datū. Rñ. ddm: q: q̄uis in diuis vtrūq: dicitur r̄ datur r̄ donū. tñ cōueniētius dicit do nū. Et huius duplex est rō. Una q̄dem est. quia datum cū sit participium: pel nomē verbale. cōcernit tempus. donū autē a tēpore subtrahit. r̄ ideo q: offia dona supra tēpus sunt. cōueniētior dī in diuis datū q: datū. Alia rō est. q: donū supra rationē dāt addit cōditio nem liberalitatis siue ir redibilitatis q: est cōditio magne nobilitatis. r̄ ideo maxime p̄p̄t diuisio: r̄ hec est ratio quare donū appropriatur gratuitis do nis: nō tm̄ ip̄s̄. s. q: est p̄cipitū gratū totū donoz. r̄: hoc p̄t r̄ h̄s̄io ad illd de auctōitate Jaco. Ad illd qd obijcī q: mobilis r̄ moti eadē ē rō. q: dī cendū q: nō est simile de mobili r̄ mo to. r̄ dono. r̄ donato. Q: motum esse addit supra mobile actum. r̄ dī totum quod dicit mobile. Sed datū nō dicit totum quod dicit donum q̄m̄ ē de ge nerali intellectu nomis nisi approprietur. Donum est enim dātio ir redibilis

et hoc melius patet in istis. pbleumate
 20 **Ad** illud quod obijcit quod actus est perfectior: potest: domus quod aliquid est in potentia ad actum dupliciter. Aut propter imperfectiōem agentis. Aut propter defectus susceptiōis. Si sit potentia pro modo, tunc actus est perfectio potentie. Si autem secundum modum, non est perfectio. Unde si dicat quod sol actu lucens potest domum illuminare que non est aperta, et domus aperta illuminat, nulla obno maior: notatur perfectio quod ante. Sic intelligendum est de donabilitate et actuali donatione. **Ad** illud quod obijcitur datum est ratio dandi donum: quod id donum quod datur: dicendum quod non est tota ratio sicut dicitur in Ista, sed solum in parte ad eum cui datur. Uel potest dici datum a parte nisi intellectus ideo donum datur, quod datur sed tamen a parte rei est e converso: so quia ideo datur, quia donum est.

Questio. iiii. Utrum donum spiritus sancti: et sic videtur Aug. v. de trinitate sicut in trinitate non est verbum nisi filius ita nec donum nisi. **Item** donum dicitur emanatione per modum liberalitatis, hoc autem est proprium solum. **Item** ergo ratio. **Item** donum dicitur de re relative ad donatorem sed donum non tamen est per se imo est filius, quia propter quod est mittens: ergo donum dicitur relative ad patrem et filium, et si hoc distinguitur ab utroque ergo nec per nec filius: sed solum. **Item** dicitur proprie donum. **Contra**: donum dicitur in habitu, sed datum dicitur in actu ergo datum addit supra donum, ergo cui consentit esse datum et ratio doni. Sed datum consentit trinitati, quia tota trinitas datur se ergo et donum non ergo proprie spiritus sancti. **Item** donum dicitur respectu ad dantem et ad eum cui datur. si ergo est proprium, aut propter respectum ad dantem aut recipientem, non propter respectum ad recipientem quia similiter filius datus est nobis, et magis etiam datus est spiritui. **Spero** ad dantem. **Contra**: filius datur procedere ad dantem, scilicet a patre, ergo videtur secundum communem rationem filio conuenire. Si dicatur quod filius non procedit per modum donabilis, neque quomodo datus est: sed quod natus. **Contra**: filius sic ab eterno procedit temporaliter esse: similis quia eo mittitur filius quo generatur, sed missio non est aliquid quod donatio ergo filius processit per donabile. **Item** si datur est filius ex parte, aut erat ad hoc habitus ab eterno aut non, si sic, ergo

processit per donabile. Si non est aliquid conuenit ex parte filio quod repugnat eterne emanationi quod est inconueniens. **Item** regula est quod omne nomen dicens respectum vel effectum ad creaturas est commune tribus: sed donum est huiusmodi, ergo, ratio. **Item** dicendum, quod sicut patet ex verbis Aug. donum dicitur in diuinis proprie siue personaliter: non essentialiter: sicut verbum proprie dicitur de filio datum aut potest accipi essentialiter et personaliter, siue proprie et cetera, tota enim trinitas datur se: et tamen pater et filius proprie dant. **Item** propter hoc non tantum: quod datum de sui ratione id est quod dicitur. Potest igitur hoc quod est datum dici dicitur ex liberalitate: et sic est commune toti trinitati. Uel ex liberalitate et auctoritate: et sic conuenit spiritui sancto et filio qui habet subauctoritatem respectu patris. Uel potest dici datum ex liberalitate: et auctoritate: non tantum dicitur: sed etiam productum et hoc modo proprium est, scilicet cuius proprium est procedere secundum rationem liberalitatis. Ita secundum rationem doni vel donabilis: et hoc modo donum vel datum equivalent, differunt tamen: quia datum dicitur dicationem in actu: sed donum in habitu. Et concedendum est quod donum proprie dicitur in diuinis de. **Ad** illud quod obijcit quod datum addit supra donum, dicendum quod secundum eam acceptiōem datur et donum aliquid dicitur donum ultra datum: et datum ultra datum. Donum ultra datum: proprie datur emanatione per modum liberalitatis. Datum vero ultra datum: proprie datur actum dicationis: quia donum dicitur habitu: et id quod illud quod addit donum supra datum est personale, id donum est proprie persone. **Ad** illud quod queritur ratione cuius respectus datur donum proprie tam patet responsio: quia ratione respectus ad dantem non in se ratio respectus simpliciter: sed ratione talis respectus: quia emanat per modum donabilis, quod est proprium. **Ad** ergo obijcitur quod emanat per modum donabilis filius: dicens autem quod falsum est. Quia enim donabilitas siue liberalitas dicitur filii generationi non tamen est ratio emanandi: quia comunicatur eternaliter: ideo datur temporaliter: sed quia non est ratio emanandi: ideo non emanauit filius per donum: sed solum spiritus sanctus. **Ad** illud quod ultimo obijcit de respectu ad creaturas.

21

22

24

25

26

q. 1.

21

stone dicitur. q: dicitur pparationem ad idē. r dicit eadē emanationē. s: tamē differēter eā nomināt. Hā spūs dicit eā picipaliter per cōpationē ad vnū pducētē q̄ est vis spiratua. Amor picipaliter q̄ ad modū emanandū. q: vt ner. Donū hō q̄ntū ad respectū cōfē: quētē: et s̄tr emanationē h̄bi cōgrit tripliciter significari scz p hoc nomen filius. imago et verbū. Q: a vi nature filii. Q: p modū exp̄ssū imago Q: alit̄: is exp̄ssū id h̄bi. S̄tr a vi spiratua. spūs. Q: p modū ner amor. Quia nos nacti cōnectere donū. Et sic p: q̄ vna est notio. alit̄ r alit̄ notata s: rōes pntes. ideo non ē ibi similitudo.

Questio. vi. Utrū rōe donabilitatis dicitur

cas spūs n̄r. Et q: sic v̄r. q: n̄ d̄t possessionē. s: nos n̄ habuim⁹ aliquid diuinitū nisi p largitionē r donationē. q̄ cū s̄r dicit qd diuinitū. qd d̄r n̄r. hoc ē rōne donabilitatis. ¶ Itē si rōne donabilitatis. q: etiā d̄r spūs n̄r. nō aut̄ d̄r filii vel p̄ n̄r ergo p̄t aliqua p̄prietatē q̄ est in spū sancto: non i p̄rē r filio s: hec nō est nisi donabilitas. ergo rē. ¶ Itē si q̄. s̄r. habuerit i nobis nō d̄r noster s: in habitat p donationē. ergo d̄r n̄r ratio ne donabilitatis. ¶ Contra: si rōne donabilitatis. ergo cū donabilitas sit p̄prietas psonalis nō essentialis. v̄r solū dicit de psona. s̄r. hoc aut̄ falsū q: d̄r d̄r n̄r. ¶ Itē si rōne donabilitatis. ergo constat q: nō p cōpationē ad dā rē. sed ad eū cui datur. s: filius datur est nobis etiam magis q̄. s̄r. ¶ Item si rōne donabilitatis ergo d̄r cōueniēter dicit donū n̄r. ¶ Itē si rōne donabilitatis cū ergo donabilis sit nobis magis in q̄ntū sancto. q̄ in q̄ntū spiritu. melius debet dicit. s̄r. noster qd tñ non dicit. ¶ Querit ergo generaliter de quibus possit dicit noster. ¶ R̄s̄. dicendū q: meum et nostrū dupl̄ p̄nt attribui alicui vel mediante cōpōsitōe vel inmediate. Si mediante cōpōsitōe. sic d̄ se ponunt propriam habitudinē circa terminū. s̄r. habitudinē possessionis vt cum d̄r. hoc est meū r hoc in d̄. q: ois q̄ habet spm dei. habet deū. r ois que sunt dei. hoc modo meum et nostrum vel tuū p̄t dicit de oī quod in deo est communiter. sed magis proprie de filio. q: datus est nobis per incarnationem. maxime anteq̄ de. s̄r. qui est p̄gus

eterne hereditatis. Unde concedendum q: ratione donabilitatis p̄t iter alias personas ratio possidentis appropriari. s̄r. potest etiam hoc quod est nostrum attribui alicui immediate et sic non dicit habitudinē possessionis: sed tantum rationem habitudinē importate per terminum cui vultur sic enim nulli datur nisi quod importat respectum explicitē. vt pater noster vel meus vel implicitē. vt liber meus id est possessio mea. Secundum hoc notandum. q: non dicitur meus vel noster de aliquo nisi s̄m illud nomen secundum quod dicitur hoc esse huius autem esse huius. potest dicit secundū triplicē habitudinē. Aut informatio nis. vt albedo petri r hanc habitudinē importat nota q̄ significat i abstractio ne. r q: nihil diuinitū comparat ad nos s̄m habitudinē informationis: ideo nō p̄t dicit de nobis abstractiuis n̄r id nō d̄r deitas n̄r. nec eternitas n̄r p̄t etiā sc̄do dicit hoc esse huius s: habitudinē causalitatis. et hanc habitudinē importat nota q̄ dicitur actū. vt creator. r q: hāc habitudinē oīno h̄bit diuina ad nos ideo pene de talibus omnibus nominibus d̄r nostrū. potest etiā tertio modo hoc esse huius secundū habitudinē correlationis et hāc habitudinē importat nomina relatiua sed hec sunt dupliciter. quia quedā dicunt respectum ad personā. Quedam autem respectum ad creaturam. De his que dicunt respectū ad personam non d̄r meū vel noster. De his autem que ad nos. vt d̄r. magis recte dicitur noster. D̄m ergo q: donabilitas quātū ad sc̄dū modū dicitur n̄r. nihil facit sicut p̄bat: rōnes sc̄dū idūte. sed hoc facit respectū q: spiritus dicit respectum ad illum cui inspiratur. r hoc sumus nos. ideo dicitur spiritus noster. Similiter deus quia imponitur ab actu quem habet circa nos. vt dicit damas. ideo dicitur deus noster. Est ergo regula. q: de his dicitur noster. que dicunt respectum ad nos secundū habitudinē causalitatis. vel correlationis. et sic patent oīa obiecta

Distinctio. xix. De proprietatibus

trinitatis et quodammodo personalibus

q. ii.

¶ Ad alia duo
mēbris. s. magni
tudine et poten
tiam.

b. C. ad alio ma
gnus. et. v. p. p.
r. t. d. n. c. s. alio
fit de. alio p. f.
¶ alio fit de:
alio magn. Si
dicat q. quāti
tas trahit i sub
stantiā. relatio
nō. Obiect q. il
lud si soluit. au
gu. et loquitur de
formali p. d. ca.
t. d. e. et cōstat q.
formalr loquēdo
q. sicut ista est
falsa. de. e. ma
gnus deitate.
vel deus est de
us magnitudi
ne. sic et ista p. f.
est magnus.

¶ C. ad. d. m. q.
¶ h. u. s. m. rōne
loquēdo vel itel
ligēdo a pte nra
magnitudo in
diuinitis dicat p.
modū q. ritatis
et deitas p. mo
dū s. b. e. s. a. p. re
ret nulla est o.
no d. f. a. Nichil
enī de magnitu
dine d. f. q. d. nō
dicat de substā
tia. In resolu
tione aut pater
nitatis si est ita
Aliqd ei p. d. ca.
tur de p. f. u. tate
q. d. nō p. d. t. d. c.
de e. n. t. i. a. sicut
distingueret et
distingui.

¶ C. In g. n. a. t. i. o.
et g. n. a. t. i. o. n. e
t. u. i. U. t. m. a. l. e. d. i.
c. e. r. e. q. i. e. n. t. i. a.
t. e. n. t. i. a. c. a. d. e. v. s.
r. i. a. t. i. o. q. c. u. i. a. n.
s. u. s. v. a. r. i. a. t. i. o. n. e

breuiter assigna
uit augustinus
in quo trium per
sonarum consi
stat equalitas. s.
alia aliam nō ex
cellit. aut e. n. t. i. a.
te. aut magnitu
dine. aut p. t. e. t. e.

¶ Q. d. eterni
tas et magnitu
do et p. t. a. s. in deo
sunt vnum: licet
ponantur quasi
diuersa. b.

¶ C. Cūq. enume
rentur ista quasi
diuersa. i. deo ta
men vnum et idē
sūt scz e. n. t. i. a. d. i.
uina simplex et i
commutabilis.

vñ Augu. in. viij
lib. de trinitate.

b. Non alio ma
gn. alio de. est:
sz eo magn. quo
de. q. i. n. e. illi ali
ud magnū esse.
aliud de. e. e. Sa
des q. p. p. e. i. ma
gnitudo est que
virtus: et eadem
e. n. t. i. a. q. magitu
do. P. r. ergo et fi
lius simul vna
e. n. t. i. a. et vna ma
gnitudo. et ita e.
t. i. a. et potētia dei
essentia diuina

est. Uñ Augu. in
viij. lib. p. f. e. l. q. o.
luntas et poten
tia dei deus ipse

est. Eternitas q
q. dei e. n. t. i. a. d. i.
uina ē Q. d. Aug.
oñdit sup illum
c. locū p. s. In ge
neratiōe et g. n. a.
tionē anni tui.

d. Est g. n. a. t. i. o. ge
nerationū q. nō
trāsīt collecta d
olibus g. n. a. t. i. o. n. i.
bus. i. scī in illa
erunt anni dei q.
non trāsēunt. i.
eternitas dei. n.

ei aliud sunt an
ni dei. aliud ip
se. sz anni dei e.
ternitas dei est.

Eternitas vero
ipsa dei substan
tia est nihil h. s. s.
mutabile. Incō
cussē ergo tenea
mus q. vnum et
idē est. s. e. s. s. e. n. t. i. a.
diuina: dei eter
nitas. potentia
magnitudo et tñ
psuevit scriptu
ra hec et h. s. s. i.
milia q. si distin
cte ponere. In
his ergo verbis
triū p. s. o. n. a. r. e. q.
litate breuē cō
plex. e. i. a. u. g. u. q. i.
ali. aliu nec e. s.
nitate. nec ma
gnitudine nec po
tētia superat.

Q. d. aut eternita
te aliqua triū p
sonarū aliā non

q. i. j.

habeat. nō debz
transferrī. i. b. t.
¶ C. t. e. i. illa e. s.
nitate est oimoz
da simplicitas et
impartialitas. q.
nō deberet p. t. a.
liter dicit ānos.
¶ C. R. i. d. d. d. m. q.
iuxta modū n. f. e.
in t. r. i. n. i. t. a. t. i. s. et
i. t. e. r. r. i. m. i. t. a. t. i. s. et
i. t. e. r. r. i. m. i. t. a. t. i. s. d. i. n. a. s.
t. r. i. n. i. t. a. t. e. v. l. e. s.
n. t. a. t. e. et n. o. m. i. a. s.
m. q. m. a. n. n. o. d. e.
cōp. l. e. t. i. m. o. d. o. r. e. s. u.
u. o. l. u. t. i. o. n. e. s. e. c. o. m.
d. e. c. u. r. s. u. m. s. o. l. i. s.
i. n. 30. d. i. a. c. o. et r. e. s.
g. r. e. s. s. i. m. a. d. i. d. e. s.
p. u. n. c. t. u. m. et d. i. u. i. a.
e. t. e. r. n. i. t. a. s. p. e. r. f. e.
c. t. a. e. s. t. et d. u. r. a. s.
t. i. d. e. s. c. e. s. a. s. c. i. r.
c. u. p. l. e. c. t. e. s. i. d. a. d.
i. p. s. a. m. t. r. a. n. s. l. u. t. i. t.
s. c. r. i. p. t. u. r. a. n. o. m. i. n. e.
a. n. n. i. R. u. r. s. u. s. q. z.
i. n. t. e. r. m. i. a. t. a. et a.
p. a. r. t. e. a. n. t. e. et a. p. a. r.
t. e. p. o. s. t. i. d. nō a. n.
n. u. d. e. t. q. u. a. s. i. t. e. r.
m. i. n. u. s. h. e. a. t. n. e. c.
g. n. a. t. i. o. n. e. s. i. n. g. u.
l. a. r. i. t. e. r. s. e. d. p. l. a. s.
l. i. t. e. r. ā. n. o. s. et g. e.
n. e. r. a. t. i. o. n. e. s. s. i. m. i. s.
l. i. t. e. r. R. o. n. e. q. p.
f. e. c. t. i. o. n. i. s. et i. t. e. r.
m. i. n. a. t. i. o. n. i. s. t. r. ā. s.
f. e. r. t. u. r. nō r. a. t. i. o.
n. e. v. a. r. i. a. t. i. o. n. e. s.
d. ¶ Est g. n. a. t. i. o.
g. n. a. t. i. o. n. u. m. U. t. d. e.
t. u. r. f. a. l. s. u. m. d. i. c. e.
r. e. et i. n. u. e. n. i. r. e. q.
i. n. g. n. a. t. i. o. n. e. s. a. n.
c. t. o. u. m. s. i. n. t. a. n.
t. i. d. e. i. e. t. e. r. n. i. t. a. s. q.
q. d. u. r. a. t. i. o. s. e. t. o. r.
r. u. m. e. s. t. f. i. n. i. t. a. a.
p. a. r. t. e. a. n. t. e. sz e. s.
t. i. n. i. t. a. s. d. e. i. e. s. t. i. s.
t. i. n. t. a. a. p. a. r. t. e. a. n.
t. e. et p. o. s. t. q. s. e. c. t. i.
n. o. n. s. u. n. t. i. n. i. l. l. a.

2
augusti.

q magni
tudo est
dei essen
tia.

3
augusti.
q poten
tia dei de
us est.

4

Itē quō eēndi
tinet gñatio san
ctorū in illa. Si
cur mēsurā nō
q̄r deī eternitatē
foli⁹ deī emen
sura. Et sicut
cā i effectu. sed
hoc mō ē i cete
ris creaturis.

¶ Rñ. dōm: il
lud verbū nō ē
dictū p̄ ymēsur
rationē. neq; p
equalitatē. s; p
cōcomitātā et
p̄fontatē. Q̄
ei gñatio sc̄d̄
a p̄te post durat
illūctū. durat
et sine variatio
ne. id illā sūmā
eternitatē eter
nū comitat et
exp̄sse p̄fontatē
et sic exponit
illō ps. b̄ctis au
gu. In gñatioē
et gñationē ant
tū sine in gñā
tione iterlata. q̄
est gñatio sci fi
ne sc̄ti sunt illa
gñatio: q; i p̄te
tū durat. et q; r
er m̄t; gñatio
b; sunt collecti.

simul maius
nec maior est
q̄ in duab; nec in
vna. quia tota est in
singulis. Unde Johānes
damasce. ait. Con
fitemur deitatis naturā
oēm p̄fecte esse i
singula suarū
ypostaseon. i. p̄sonarū
omnem in patre. om
nem in filio. oēm i
sp̄ritu sancto. Ideo
q; p̄fectus de⁹ p̄
fectus de⁹ p̄fectus
de⁹ filius p̄
fectus de⁹ p̄fectus
de⁹.

¶ Per essentia
idivisionē si
ue vnitatē probat
equalitatez

excedat supra o
stēsum ē. vbi coe
ternitas triū p̄
sonarū insinua
ta est.

¶ Una perso
na nō est maior
alia. nec maius
aliq̄dybi due q̄
vna. nec tres v̄l
due q̄ vna. c

¶ Nūc igit̄ sup
est ostendere q̄
magnitudine v̄l
potētia ali⁹ aliū
nō excedat. et pri
us de magnitu
dine videamus

¶ Probat e
qualitatem ma
gnitudinis p̄ eēn
tie vnitatē. d
¶ Sciēdū est er
go q; p̄ non est
maior filio. nec
p̄r vel filius ma
ior sp̄i sc̄tō: nec
mai⁹ aliq̄d due
p̄sone simul sūt
q̄ vna. nec tres

aliquid q̄ due.
essentia in trib⁹
q̄ in duab; q̄ in
vna. quia tota est in
singulis. Unde Johānes
damasce. ait. Con
fitemur deitatis naturā
oēm p̄fecte esse i
singula suarū
ypostaseon. i. p̄sonarū
omnem in patre. om
nem in filio. oēm i
sp̄ritu sancto. Ideo
q; p̄fectus de⁹ p̄
fectus de⁹ p̄fectus
de⁹ filius p̄
fectus de⁹ p̄fectus
de⁹.

¶ Per essentia
idivisionē si
ue vnitatē probat
equalitatez

magnitudis per
circūincessionē:
sc; quō d̄r eē de
us pater in filio
et filius in p̄re. et
sp̄i sc̄tū i vtro
q; et singulus i
singulis. e

¶ Et ide est q̄
pater d̄r esse i fi
lio et filius i p̄re
et sp̄i sc̄tū in
vtrōq; et singul⁹
in singulis. Un
Aug. i lib. de fi
de ad petrum.

¶ Propter vni
tē naturalem to
tus pater i filio
et sp̄i sancto est.
totus quoq; spi
ritus sanctus in
patre et filio est.
Nullus horum
extra quemlibet
ipsoꝝ est. p̄pter
dine nature vni
tatem. Ecce hic
aperit aliquatez

nus (non enim plene potest t̄
tum ab homine referari archa
num) ex qua intelligentia dica
tur singula personarū tota es
se in alijs. vnde etiam hylari⁹
ista vterius pquirez in li. iij.
de tri. ait. Affert plerisq; obscu
ritatem sermo dñi cum dicit.
Ego i patre et p̄r i me est. nec i
merito. Natura ei intelligentie
humane rōnem dicti huius nō
f capit: nec exem
plum aliq̄d re
bus diuinis cō
paratio huma

et ¶ Pat d̄r eē
in filio et fil. rē.
Contra. q; si q̄
qd est i deo. de
us est p̄pter sū
mā simplicitatē.
ē. q̄ quicquid
est i filio est sūt
us. s; si p̄r est in
filio p̄r ē filius.

¶ Rñ. dōm. q̄
nō est s̄se. q; cū
d̄r aliquid eē i
deo. hec p̄positio
tio in. aut dicit
distinctionē eēn
tialē. et sic h̄ q; r
quid est i deo ē
de⁹ q; nos i do
vntim⁹ moue
mur et simus.
Aut nullā d̄r d̄
fictionē. nisi s; h̄
modū itelligen
ti. et hoc ponit
omōdā idēntita
tem. et sic sequit̄
q; sit de⁹ qd est
in deo. Sed cū
d̄r de p̄sone hec
p̄positio in: d̄
cit distinctionē p̄
sonalē. et vna p̄
sona de alia nō
predicat et tō p̄
q; nō est s̄se.

¶ Nec exp̄sū
aliquid rebus
diuinis. rē. Uides
tur falsū quia

Imago est expre-
sa sicut dicitur et vestit
grati est sicut crea-
tura et per se et ex
plura sunt in obibus.

¶ Rñ. dicitur: quod est
exemplum expresse
perfecter consistit
omni et tale nullo
lū est in creaturis
quod imago certe
re creature plura
habet distincta
dicitur et sicut dicitur
nō. et est exemplum
aliquid modo manus
dūcēs et sic multa
sunt et ex multis
colligitur unum:
nec tamen omni perfe-
ctū. § Quid si
intelligibile est
hoc. et. Ut falsū
quod alia nra quod dicitur
modo et oia et
Intellectus noster
nō tot intelligit
quod plura possit
intelligere.

7
8
¶ Rñ. dicitur: quod
est loquens de intel-
lectu apprehēde-
te et sic nō est ve-
rū quod oia intelli-
gere possit. quod
nec deus nec alius
quid dicitur et appre-
hensibile nobis.
quod omni finit.
Et est loquens de
Intellectu appre-
hendente et hoc
duplex. Aut irra-
tione possibilis
tatis et suscipiē-
tis. et sic omne
quod potest fieri
potest intelligere.
quod possibile
est ad intelligē-
dum. Aut in ras-
tione agentis. et
quod non habet lu-
men tante potē-
tie quod possit sup-
oia. scilicet per-

na prestabit.
§ Sed quod non
intelligibile est.
hoi. deo possibili
le est. Cognoscē-
dū ita quod atque intel-
ligēdū est quod sit il-
lud. Ego in patre et
pater in me est. Si tamen
apprehēdere hoc
(ita ut est) valebi-
mus ut quod natu-
ra rerū pati non
posse estimat. id
dine veritatis rō
consequat. Pa-
trem ergo in fi-
lio. et filium in
patre esse pleni-
tudo in utroque
divinitatis per-
fecta est. quod ple-
nitude divinita-
tis in filio. quod
in patre est. hoc
et in filio est. quod in
genito est. hoc in
genito. alter ab
altero. et vterque
num. Is. scilicet. qui
est nihil habens
quod nō sit etiam
in eo a quo est. si
duo unus. sed
alius in alio. quod
nō aliud in utro-
que ut unum sint in
fide nra uterque
nō unus nec eū-
dem utrumque. nec
aliud cōfitemur
quod deum ex deo
natum. nec eūdem
nativitas. nec

aliud esse permittit.
Eadem ergo in utro-
que. et virtutis simi-
tudinē. et deitas
plenuitudo
perfitemur. quod ve-
ritas dicitur. Ego in
patre et pater in
me est. Omnia
enim filius ac-
cepit a patre.
¶ Nam si partes
eiusdem quod genuit
accepit neuter er-
go perfectus est. de-
est ei eivnde de-
cessit nec pleni-
tudo in eo erit
quod ex portione con-
sisterit. Neuter
ergo perfectus est.
si plenitudinem
suam et quod genuit
amittit. nec qui
natus est conse-
quitur. fatea-
mur ergo quod pa-
ter est in filio et
deus in deo ut idē
hilarius sit in
septimo libro d
trinitate. Non
per duplicem con-
venientium ge-
nerum coniun-
ctionem nec per
institiam capa-
cioris substan-
tie naturam sed
per nature uni-
tatis similitudinē
per natiuitatem
vivēt ex vivēte

sentia et futura
quod multa sunt cō-
tra eius iudicium
sic nō est oium.
h. ¶ Rñ si parte
eiusdem quod genuit
et. Ut nō sequit
hoc. quod homo per-
fectus generat
filium perfectum
et nō dat ei in-
te partē. ¶ Rñ
deo. dicendum:
quod est perfectio
simpliciter et perfectio
in genere. Per-
fectio in genere be-
ne compatit se-
cū datione et re-
ceptione partis
quod in dante sup-
pletur per restau-
rationē in acci-
piente per aug-
mentū et addi-
tionē. Sed per-
fectio simpliciter
non patitur se-
cū restauratio-
ne nec additio-
ne et quantiam in
deo perfectio est
simpliciter. deo
si daret partem
in dante reman-
neret defectus
similiter. et in
accipiente.
¶ Non per du-
plicem convenientiam.
et. Contra
aut tangit mo-
dos effecti. aut
generandi. Ad
essendi. quod multo
plures sunt quod isti.
Ad generandi.
et ita in utroque
modo est insuffi-
ciens.
¶ Rñ. Aliquod dicitur
cū quod hylar. asse-
gnat hos modos
generationis. quod
sunt in creaturis.
ut excludat
quod istū.

eos a filio. Sed non assignat nisi duos modos. qz non loquitur nisi de generatione vni. vniens autem generabile dicitur in vegetabile et sensibile et sensibile. et hinc illud duplex gen duplex est modus generā

di. quē tāgit hylar. Hāc alia generatur p cōfūctionē maris et femie. et plāte per insertū. et p mnum tangit cū dicitur. Non p duplitem cōuentiū gñationē qz masculū et femina sūt duplites generis quātū ad ferū. et tñ cōuenientes sūt quātū ad formā et materiā. Scdm modum tangit cum dicit. Rec p insitūam naturā in capactōris substantie si cuturculus inseritur arbori. s; per nature vniensam similitudinē. et similitudinē nō in natura differētē. Aliter pōt dicit. qz hylar. non loquitur de modo generādī. s; loquitur quomodo pater sit i filio. et excludit modū essēdi in quocreatura dicitur esse in creatura secundum modū pcurrit duplex conditio creaturarū. Prima est quo ad naturā

diuersitas. Scda est ptnētis capactas et has excludit ab illo modo existēdi q est in diuinis p illa duo q dicit. q filius est in patre. nō p pūctionē duoz gñimēqz p insitūa capacti substantie naturā hōc p; p l; hylar. qm imediate sub

fungit in originali. magis obmittit. qz inq; hyla. p corporale necessitate extensio fieri his qbz ptnent i extensio non possūt. Ant q illud est impossibile in creaturis corporalibz q mutuo sint in seipso. sicut p est in filio. qz ppter corporales necessitate et pfectionē. iertio ra non pōt fieri extensio h; qbus ptnēt. v; si aqua ē in vase dū est itus nō pōt fieri extra r ita nō ptnēt pas v; pas sit in aqua. k dū naturā dei nō degenerat naturas.

dictum est Unde ambro. predicto rum verbor sententiā nobis aperiens super epistolam. ij. ad Corin. ait. Per hoc intelligitur pater esse in filio qz vnus est eorū substantia. Ibi enim ē vnitas vbi nulla diuersitas Et ce tribus illustrium virorum testimonij. s. Augustini. hylarij. et Ambro. in idē concurrentibus ruelatione spiritus sancti in eis loquentis. pie credere volentibus ostenditur (tamen quasi p speculū et i enigmate) qualiter accipiendum sit cum dicitur pater i filio esse. vel filius in patre. vel spiritus sanctus in vtroqz.

relinqre. nō p similitudinē s; p diuersitate. et hoc mō ois naturas creatas degnat. qz in oī creatura gñans ē aliud a gñante. et in sola diuina gñatione degnatio nō ē. qz nihil nascit nouū nisi addit altentū. et iō gñans a gñante i substantia

Ambro.

II

non separatur. et ideo sola illa genera-
tio est nobilissima. etc.

Ad intelligentiam
hujus paritatis quod
dicitur quatuor. primo
quod si primum in di-
vinitis sit ponere equal-
tatem. Secundo dato
quod sit: primum sit ibi
summa equalitas. Ter-
tio primum in divinis sit equalitas cum conver-
sione. Quarto, primum sit ibi equalitas
cum circumscriptione.

Questio. i. An sit ibi equa-
litas ordinis primum
per illud quod dicitur in simbolo. Tote tres per-
sone coeternae sibi sunt et coequales.

Item hoc ipsum ostenditur ratione sic.
Omnis multitudo reducitur ad unitatem. et
omnis equalitas ad equalitatem. sed unitas a qua
est omnis multitudo est unitas increata. et
equalitas ad quam reducitur omnis iniqua-
litas. est equalitas increata. ergo et coe-

quitas ordinis quod perfectio est transferenda
ad divinitatem. sed equalitas est perfectio in
creatura. etc. Item unitas in substantia facit
identitatem. unitas in quantitate equalitatem.

unitas in qualitate facit similitudinem. sed in di-
vinitis non est unitas in substantia. sed est in
equalitate. alioquin non esset ibi perfecta unitas.
et non tamen est ibi identitatis subiecta. sed
est equalitas. Contra. ubi equalitas ibi di-
versibilitas. quia simplex simpliciter non equa-
tur. sed in divinis non est ponere diversibilitatem.

et nec equalitatem. Item. ubi equalitas
ibi quantitas. quia proprius est quantitas.
sicut est equalitas inaequale dicitur. sed in
divinis non est ponere quantitatem. quia sicut
Augustinus. De magno sine quantitate. etc.

Item. ubi equalitas ibi finitas. quia
ibi est commensuratio. ergo ubi est mensu-
rabilis ibi est finitas. sed in divinis est in-
mensurabilis. ergo etc. Item ubi equalitas
ibi diversitas. quoniam nihil est sibi equalitas.
sed in divinis est omnimoda unitas.

ergo non est ibi equalitas. Respondeo. dicitur
autem quod equalitas ponitur in divinis sicut
quod dicitur in simbolo. Et dicit Augustinus.

Ad hoc intelligendum. notandum quod
equale et inaequale est propria passio commo-
sequens quantitatem. Quantitas autem
dicitur dupliciter. proprie. scilicet quantitas
mollis. et translativae quantitas virtutis.
et quia illa est propria passio quan-
tatis. equalitas consequitur primum
quantitatem. sed ubi est ponere equalitatem vir-

tutis. ibi est ponere equalitatem vel inae-
qualitatem. Hec autem equalitas virtutis
ponitur in spiritualibus. et summe reperitur
in divinis. quia hec equalitas non repu-
gnat simplicitati. sed personat. sicut nec equalitas
consequens istam quantitatem. Et quia
altera pars contradictionis completior
attribuenda est deo. et equalitas preter
inequalitatem. ideo ponenda est equalitas
in divinis. et concedenda sunt rationes
ad hoc.

Ad illud ergo quod obicitur
in contrarium. quod ubi equalitas ibi
diversibilitas. idem quod verum est de equalitate
quod sequitur quantitate mollis.

Ad illud quod obicitur ubi equalitas ibi
quantitas deum quod primum est. vel sicut
genus. vel sicut species. et quibus nomen
equalitatis non transferat. transferat tamen
nomen species. vel magnitudo.

Ad illud quod obicitur ubi equalitas
ibi finitas. dicendum quod equalitas
in creaturis duo importat. scilicet con-
taminationem et excessus privationem. primum
est incompletio ratione limitationis.
Secundum perfectio. ideo transferatur
ratione secundum non primum.

Posset tamen dici quod infinitum quod est
in comprehensibile sicut veritate. ab infinito
to est comprehensibile. ideo commensurabile
in infinito. et hoc non sequitur. est commensurabile
in infinito. et sicut. immo magis
in finito. et est ibi quod simpliciter.

Ad illud quod obicitur ubi equalitas ibi
diversitas. idem quod est diversitas supposito-
rum diversitas forme. Ad equalitatem
et similitudinem requiritur diversitas supposito-
rum non autem forme diversitas. sed unitas.

Quod autem consequitur in inferioribus ad
diversitatem suppositorum. numeratio forme
vel equalitatis. hoc est imperfectio.
et ideo totum est quod est perfectio
nisi transferatur in deum. Non tamen est
in suppositis proprie loquendo diversitas.
sed distinctio.

Questio. ii. Utrum in divinis
sit summa equalitas. Et quod sic videtur hoc modo
sicut dicitur ab Augustinus in libro de fide ad petrum
non dicitur aliquis maior alio. nisi autem
precedit etate. aut quia excedit magnitudinem.
aut quia superat potestate. sed nichil horum
est in divinis ut probat Augustinus. et magis. ergo nihil est ibi
inequalitatis ergo est ibi summa equalitas.

Item. non potest maior equalitas
cogitari. quod ubi unitas equatur primum
pluribus. unitas omnibus. Sed in divinis

tantus est filius quous est pater, et tantus
 filius quantus pater et spiritus sanctus.
 et tantus est filius quantus oēs tres. § 7c.
Consequenter: unitas et simplicitas sicut dicitur
 facta equalitate. § ubi summa unitas. ibi
 summa equalitas. § hoc est in diuisis. § 7c.
Consequenter: ratio non est nisi in summo. § ratio est
 in illa equalitate per reductionem oīs ad spaz.
 § 7c. **C**ontra. Au. in. li. xxxviii. q. si oīa
 eēt equalia. nō eēt oīa. § oīmoda equali-
 tas tollit perfectionem in diuisis. Si § ni-
 chil est ponēdū in deo quōd repugnet per-
 fectioni in diuisis nō est ibi oīmoda equali-
 tas. **C**onsequenter: maior est equalitas quā atten-
 ditur secundum quantitatem primum et discretam. §
 secundum primum tñ. § in diuisis nō est equali-
 tas secundum simplicitatem discretam quia ibi est tri-
 nitatis. et ita ipsa simplicitas. § in diuisis nō est oī-
 moda equalitas. **C**onsequenter: maior est equa-
 litas que attenditur secundum poten-
 tiam et sapientiam et bonitatem. § que
 secundum sapientiam et potentiam tan-
 tum. sed in diuisis non est equalitas se-
 cundum bonitatem. ergo non est ibi su-
 ma equalitas. Probatio minoris bonū
 est diffusiuum sui. sed magis diffun-
 dit se filius. § spiritus sanctus quia producit si-
 bi equalē. et etiā pater § filius. ergo 7c.
 Querit ergo. quare Aug. non ostendit
 equalitatem in sapientia et bonitate. et
 iterū quare non ex parte loci. sicut ma-
 gnitudinis. et etiā altarū differentiarum
 quantitatis. quōd cum non faciat. non vi-
 detur assignare omnimodam equalita-
 tem: § solum in parte. aut si oīmoda osten-
 dit insufficienter pcedit. **C**onsequenter. oīdū quod in
 diuisis est summa equalitas. et summa est
 assignata ab Aug. quoniam sufficienter
 ostenditur remotio omnis inaequalitas
 per illa tria quae sunt eternitas et ma-
 gnitudo et potentia. Horum triū distin-
 ctio et sufficientia ab aliquibus accipi-
 tur sic. Quia enim in diuisis non est ex-
 tensio molis nec aggregatio multitu-
 dinis. ideo non est ibi quantitas conti-
 nua extensua. nec discreta. sed loco es-
 tus est quantitas virtutis que tangit-
 tur per hoc membrum quod est poten-
 tia. Quia vero deus suo ambitu com-
 plectitur omnem durationem. ideo est
 ibi quantitas eternitatis correspondens
 tempori. Quia vero ambitu sue
 immensitatis complectitur locum om-
 nem. et locatum ideo est ibi quantitas
 magnitudinis correspondens loco.
 Et sic patet cum non sit aliam quanti-

atam accipere ibi. quod sufficienter in-
 lris ostendit equalitas et consistit. Sed hec
 distinctio nō est pueniens. tñ: quia nō est in
 deo nisi quantitas virtutis: et ita nō de-
 beret ibi esse nisi vñū mēbrū. nec dicitur
 la distinguitur a aliis. tñ: et. quia magnitudo
 in diuisis nō est attendit ad habitū loci
 calitatis. § est attendit ad extensionem bonitas
 et. tñ: dicitur in. vi. li. de trinitate. quod in spūali
 hō idē est maior et melius. et propter hoc
 quantitas virtutis non tantū attendit-
 tur in operatione. sed etiam ut res cō-
 siderata in omnimoda absolute. Id
 possumus aliter horū trium distinctio-
 nem et sufficientiam assignare. in om-
 ni enim quod est conuenit hanc triplicem
 considerationem habere. potest enim
 aliquid considerari in cōparatione ad
 suā originē siue a parte ante. et sic vñū
 maior est altero. quando origo eius est
 prior. Et contra hoc est equalitas eter-
 nitatis. potest iterum considerari se-
 et sic dicitur vñū altero maior. quia
 maioris extensionis. vel quia maioris
 valoris. **C**ontra habet in deo equa-
 litas magnitudinis. ut hec equalitas
 non tñ dicatur per cōparationem ad
 localitatem. sed etiam ad sapientiam et
 bonitatem et ad omne quod facit alterū
 altero dicitur maior. quia melius. Unde
 aug. et magister in hac distinctione per-
 hant equalitatem magnitudinis. per
 equalitatem virtutis siue in virtute.
 potest etiam tertio considerari per cō-
 parationem ad affectum et sic dicitur ma-
 ius quia potentia. Et contra hoc est equa-
 litas potentie. Quoniam ergo rō equali-
 tatis non cōtingit pluribus modis cō-
 siderari. si equalitas est in istis summa
 et cum ostenditur in istis summa ostē-
 ditur. et perfecta inductione procedit-
 tur. et sic patet quod ultimo quereba-
 tur. **C**ontra illud quod obicitur primo:
 quod equalitas repugnat perfectioni. dic-
 endum quod verū est perfectioni omni-
 si. que aggregata est ex diuersitate. nō
 sic est in deo. **C**ontra illud quod obicitur
 tur. quod maior est equalitas secundum virtutem
 et quantitatē in 7c. dicendum quod summa
 equalitas non est in quantitate conti-
 nua nec discreta. quia ibi vñū nō equa-
 tur pluribus. sed hec est perfectissima
 equalitas. ideo solum secundum quan-
 titatem virtutis attenditur. **C**ontra illud
 quod obicitur de bonitate quia diffusio-
 nū 7c. dicendum quod emanatio persone non

atreditur scdm rōnem bonitatis essetie
sed magis fecunditatis psone. vel in pso
na. 7 ideo non sequitur. qd si. ff. non pdu
cit qd propter hoc habeat minus de bon
nitate. Unde notandū qd duplex est dif
fusio. s. intra vel extra. Diffusio intra ē
qñ persona procedit a persona vnitate
nature. et hec non est proprie diffusio 7
hoc nō psequitur bonū qd bonū. s. bon
num in ppositali que alia pducere nata
est 7 ideo fm hanc diffusionem non dī
vna psone altera melior. Est alta diffu
sio extra que atreditur in productione
effectus 7 fm hanc rōnem attendit dif
fusio propite et ratio boni. et qz in hac
vna persona altera non excidit. qz indi
uisa sunt opera trinitatis. ideo hac nō
est vna melior alia.

20 **Q**uestio. iiii. Utrum in diu
nis sit equali
tas cū cōuersione. Et qd nō p hoc mō
Chub. super illud Heb. i. Qui cū sit splē
dor 7c. Filius ē equalis ptri. nō p filio
Item hyla. Imago si pfecte implet
illud cuius est. ipsa cōuertat et nō illud
sue imagini. Item aug. in. i. lit. de do.
ctia. In pspenitas in filio equalitas. &
p qd p nō sit equal filio vt filius pti.
Item dion. In causis et causatis
non recipimus reciprocationem. s. pa
ter est principium filii. ergo 7c.

21 **C**ontra De relatione edparantie deno
minat extremū secundū modū pfilēm. s.
equalitas est relatio equiparantie. ergo
similis reciprocatio. Item vniū in qñ
tate facit equalitatem. s. sicut filius ē vniū
cū patre. ita p vniū cum filio. qñ ad
substantiā 7 qñtitate ergo sicut filius est
equal patri. ita p filio ergo est ibi reci
procatio. Item equalitas mutua 7 reci
proca. maior est qd nō reciproca. ergo si
in diuinis est summa equalitas. p 7c.
Item oē qñtū pparatū qñto aut ē ma
ius. aut mins. aut equale. s. p est qñtus
virtute. 7 filius filius. aut ergo pater ē ma
ior virtute filio aut minor. aut equalis.
Item. dōm q equalitas est ibi non tñ
q diuina. sed etiā q equalitas et cum
equalitas de sui ratione dicat recipro
cationē inqñtū equalitas fm hoc cre
dendū est qd pater est equalis filio 7 fi
lius patri. Et ad intelligētū objecto
rum notandū qd duplex est loq de equal
itate. Aut prout dicit respectū edparā
tie. aut prout ultra respectū pcerit actū
coequantis. Inqñtū dicit respectū

edparantie. sicut ostēdūt rōnes. necesse
est qd sit ibi reciprocatio. s. inqñtū vte
rius pcerit actū coequantis. sic dicit
rōne imitationis. 7 sic nō puenit pater
respectu filii. qz importat autoritatē in
patre. Vñ non dī p coequari filio. qz
filii nō imitat. nec pfecte nec ipfecte.
Et sic ē sile. si dicatur hoc cū illo. p dī
em duplr intelligi. Aut prout dicit vno
punctionē. 7 sic de necessitate attendit
fm puerionē. si em itepadit cū illo ne
cesse ē et qd p vniū sit cōuerso Alio mō
hoc cū illo dicit associationē 7 ita quā
dam subautoritatē a associatē. 7 sic dī q
milles vadit cū rege. nō cōuerso sicut i
telligēdū ē cū equitate. Et ex his patet
autcritates scdō q loquūt de equalis
tate scdō mō. pter illā dīo. ad quā rñdē
dum qd nō hz locū i. pposito. qz dīo. loq
tur ppe de cā fm qd cō illud ad cuius
esse seqtur aliud. 7 ita differt p essentia
ab effectu et hoc modo nō cadit in deo
respectu persone.

22 **Q**uestio. iiii. Utrum i diu
nis sit equa
litas cū circūuersione. Et qd sic ostēdit
pmo autoritate dñi. Job. xvii. Ego i pa
tre. 7 p in me ē. Item Aug. de fide ad
petrū propter vnitatē nature. totū p ē
i filio 7 spūscū. Item hoc ipū ostēdit
tur. rōne. qz in quocūqz est substantia vt
essentia patris. est pater. s. substantia pa
tris est in filio. ergo p est in filio. eadē
rōne est filius in pte. Item omne cogni
tum est in cognoscēte. vel p veritate vt
per similitudinē. s. p cognoscit filium
quātū ad ppositasim et ppteratē. & filius
est i pte. aut quātū ad veritatē. aut quā
tum ad similitudinē veritatē. Non quātū
ad similitudinē qz tūc esset filius in pte si
cut creatura q quātū ad veritatē. eadē
rōne pater in filio. & circūuersione ē ibi
Item omne qd est pparatū ad alte
rum aut est in illo. aut extra illū. s. er
go filius pparatur ad patrem. aut ē in
illo aut extra. Si in eo eadem ratione
et p in eo. Si extra eum sed illa quorū
vniū est extra alterū differunt per sub
stantiam ergo pater et filius substantias
liter differunt. Item maior est cōues
nientia in diuinis qñ sit generis ad spes
cies. vel totius ad partes sed ppter cō
uenientiam generis ad species. genus ē
in speciebus 7 e conuerso. ergo multo for
tius in diuinis. p ē in filio et cōuerso
23 **C**ontra: si pater est in filio. 7 cōuer

so. ergo pater est in patre. Sicut enim se
 quitur in predicando. q. quicquid predicatur
 in plus vel eque de aliquo, predicatur
 de omni eo quod est sub eo. Si similitur
 si aliquid est in aliquo, necesse est quod in
 eodem sit omne quod est in eo. Si filius
 est in patre, omne quod est in filio est
 in patre sed pater est in filio, ergo pater est
 in patre. Item quoad hoc duo simplici
 a eiusdem generis simul sunt, ita quod
 unus est in altero, non distinguuntur ab i
 nicem sicut punctus est in puncto. Si ergo
 pater et filius sunt omnino simplices,
 si pater est in filio, et filius in patre non
 videtur quod distinguantur. Item si due
 essentie diuine essent, impossibile est quod
 una esset in alia, quia una non potest illa
 bi alii, quia utraque esset eorum spiritualis et sa
 me spiritualis, ergo si due persone sint eorum
 summe spirituales, impossibile est quod una sit
 in altera et ita videtur quod deus non possit
 esse in creatura quin et illabatur. Si ergo
 go persona est in persona, videtur om
 nino et illabi. Item quod si significet
 hoc quod est esse in patre, utrum dicatur se
 cundum substantiam, aut secundum relationem
 Si secundum relationem hoc est contra Au
 gu, qui dicit in littera, quod propter unita
 tem nature totus pater est in filio et sp
 scit. Si secundum substantiam autem quod si substantiam
 dicatur, conueniunt tribus et hoc quod
 est esse in patre puenit filio et spiritus sancto
 et pater, ergo pater est in patre, quod non co
 ceditur. Item cum dicitur pater est in fi
 lio et filius in patre, aut impositatur ea
 dem habitudo, aut altera. Si eadem est cuius
 filius sit in patre ut spiritus principio, tunc si
 pater esset in filio ut principio, quod sim
 pter est absurdum. Si impositatur altera
 habitudo, ergo sicut non est circuli ces
 sio, cuius genus est in specie, et species in
 genere, si nec in proposito est circuli ces
 sio. Item filius est de patre et apud
 patrem et non queritur quod pari ratione ut
 non queratur quod si pater est in filio quod
 filius sit in patre. Item, ita, modi esse
 di sunt in creaturis primo modo sicut
 pars in toto. Secundo modo sicut totum in
 partibus. Tertio modo sicut species in ge
 nere. Quarto modo sicut genus in speciebus
 Quinto modo sicut forma in materia,
 Sexto modo sicut rectum sine motu
 in regente. Septimo modo sicut res in
 suo fine. Octauo modo sicut contentum
 in continente, et nonum addit Boetius
 sicut accidens in subiecto Queritur

ergo quo iston sit pater in filio, et econ
 uerso, et cum nullo illorum sit dare, videtur
 quod nullomodo sit. Respon, dicendum quod
 sicut autoritates probant et rationes
 in diuinitas est summa et perfecta circuli ces
 sio: et hic notatur circuli ces
 sio qua dicitur quod unus est in alio et econ
 uerso, et hoc proprie et perfecte in
 solo deo est, quia circuli ces
 sio in es
 sendo ponit distinctionem simul et unita
 tatem. Et quoniam in solo deo est unita
 tas cum distinctione, ita quod distinctio
 est inconfusa et unitas indistincta, hic
 est quod in solo deo est circuli ces
 sio
 cta Et patet ratio huius, quia ratio cir
 culi ces
 sionis est perfecta unitas essentia
 tie cum distinctione personarum, et quia hoc
 est proprie solum deo, dicitur quod argum
 entum talis secundum quod dicitur hylar, et magis idu
 ct in littera Ad illud ergo quod obijci
 tur, quod pater est in filio et filius in pater, ergo
 go pater est in se, dicitur quod argum
 entum non valet, quia mutatur habitudo et
 quod est in. Quia in uno dicitur habitudo in
 principio ad principium, in alia autem
 habitudo in principio ad principium. Tamen
 illud non oportet dicere, quia sicut ita
 patet in non dicitur diuersa habitudo
 nem, nec tamen sequitur, immo est acci
 dens ibi eo quod notat distinctionem, sicut
 accidens est hic petrus est similis pau
 lo, et paulus petro, ergo petrus est simi
 lis petro, ita et in proposito intelligend
 um. Ad illud quod obijciatur simpli
 cta simul existentia confunduntur in uno
 dicendum quod illud verum est, quando
 simplicia habent distinctionem penes illud in
 quo sunt perfectus et unitas, ab eo in quo
 est. Sed quia seipsum distinguuntur et in
 seipsis substantificantur, tunc quibus sunt
 proprietates diuine, et tales sunt
 proprietates diuine, et huiusmodi (quibus
 perfecte) non possit in creatura inueni
 ri: tunc dicitur, ponit exemplum in luminibus
 que multa sunt in eodem aere inconfu
 sa, et huiusmodi signum est quia quando lu
 minare auferit secundum habitudo suum, ut
 huiusmodi de aliis conuallens, et ratio huius
 est, quia lumina in aere non distinguuntur
 penes id in quo. Ad illud quod
 obijciatur quod essentia non est in essentia
 nisi per illapsum, etc, dicendum quod non
 est simile, quia ubi est essentiarum di
 uersitas, si una est in altera, oportet quod
 una sit aliquomodo materialis alteri,
 sed quando persone differunt salua essentia

23

24

25

2

esse unitate. vna est in alia. qz eentia vni
ta est essentia alteris. ita. sicut idē nō
silabatur sibi ita nullus pot eē ibi lapsus

17

Ad illud qd dicitur. quia significet hoc
est esse in patre. dōm q sicut sancti in
nuunt. sicut equale dicit respectu secu
dū unitate qritatis. et simile scdm vni
tate equalitatis. S ilr hoc qd est eē in
pfe. scdm unitate sbe. vñ sicut equale
simul imponat substantia cū relatiōe. si
cut patebit infra. ita. et hoc qd est esse
in. et sicut qd est equalis pti artat ad
standū p alijs psonas. ita et in propo
sitiō intelligendū.

28

Ad illud qd dicitur. qritur
pōtē eadē habitudo. dōm sine
pudictio. q sic qritur est de rōne nōlo.
Sicut enī cū dī pater est filius filio. et
ec dūerho nō ipōtatū alta hitudo. ita
nec in hoc qd est esse in. qz ipōtat re
latiōē idēitatis sine cōsubstantialita
tis. Vñ si dicit p f est filius filio. et ec d
uerso. nō dī alia hitudo. sic in ppo
sitiō. qz significat

hoc qd eē i pfe
idē qd eē patri
cōsubstantialē.
Et vñ sicut fac
cipitur substā
tialis. cū dī de
pfer filio. qz hoc
p qz si non dī
ceret p simdem
hitudinē non
esset circū incesso. sicut nec ē qñ dicit
creatura esse in deo. et deus eē in crea
tura. qz alia ipōtat hitudo i p troqz

29

Ad illud qd dicitur de hoc q est a.
p. r. c. dicitur q qdā pōnes ipōtant
hitudinē repugnāte. vt cōtra. Quedā
distātie. vt hoc qd est ad et ppter. Que
dā cause vt de. et ex. Quedā conueni
entia. vt in et cū. prime et secūde nullo
mō recipiūtur. s; tertie et qrtē sic ter
tie q nō cōuersis. s; qrtē pueris qz cō
ueniētia ē relatio e qparātie. Ad vl
timū solū dū q iste est singularis mo
dus essendi in q nō cōtinetur inter illos
nec pōt recipi p pue in creatur. p
bat equalitate excludendo cōmunē ra
tionem inequalitatis. Et s; iam nunc
ad ppositū redeam. Supra ostēdit ma
gister diuinas personas equari qritum
ad eternitatem et magnitudinem. per
hoc q vna essentia est in singulis to
ta. hic ostēdit q est summe in eis e q
tas. et hoc facit excludēdo ab eis cō

ppositū redea
m pcepto qz insi
nam oñdentes
q magnitudine
nulla trium per
sonarū aliam su
perat. quia nul
la maior alijs.
nec maius aliqd
sunt due q vna
nec tres q due.
nec maior deus
q singuli horū.
quia singul^o ho
rū perfectus est.
nec est quo cre
scat illa pfectio.

In equali
tate personarū
non cadit rō to
tius et partis. S
Nec ē aliqua
trium personarū
pars dei vel di
uie eēntie qz sin
gula hāz ver^o et
plenus de^o est. et
tota et plena di
uina eēntia est. et
ideo nulla istarū
in trinitate pars
est. Vñ aug. i li.
ij. cōtra maximi
nū hereticum sic
ait. Putas deuz
přezcū filio et spi
ritus scō vñū deū
esse nō posse. ti
mes enim ne pa
ter sit pars vni^o
dei q pset ex tri
bus. Noli hic ti
mere. Nulla enī
sit ptiū i deitatē

munē rōnē ines
qualitatē. Et dī
uidit hęc pars i
tres ptes. In p
ma ostēdit q nō
cadit ibi rō tot
tis et ptegrī. In
scōda ostēdit q si
cadit ibi rō ge
neris. p. vel i
diuinitū. ibi hic
ad hīc dū est.
tata est equali
tas et. In tta
ostēdit q non ca
dit ibi rō nūerī
ibi. Qd ar Jōhs
dicit r. C. pus
ma iterū pars i
duas. In prima
quia fecerat dī
gressiōē p tūm
at dicta dicen
dis. In secunda
vero ostēdit q
ibi nō cadit rō
totius et partis
ibi. Nec est aliq
trium personarū
C. Item. secun
da pars in qua
ostēdit q i di
uinitis non cadit
ratio vniuersa
lis siue gñis et
speciei. h; duas
partes. In pta
ostēdit q non
est accipere ge
nus in diuinitis.
nec speciez nec
indiuinitus. In
secunda pō cō
tra hoc oppo
sitiōe dāff.
ibi. Hīs autē dī
dent aduersari
qdā. Pta hāz
duas pto ostē
dit q nō est ibi
nō generis. vel
speciei vel indi
uidui. Et dōq
nō est ibi ratio
mālis pncipi
ibi. Forādū ē

Augus.

essentia dicitur
na non e mate-
ria. Sicut ps in
qua obicit con-
tra hoc. h3 du-
as. In pma offi-
dit q cadit ibi
ratio vniuersa-
lis r indiduit
rde Dam. In
scda soluit. Pri-
mum facit. ibi.
His aut vident
aduersari. r.
Secundum. ibi.
Hec aut q hic
dicuntur licet i
singulis simon-
ibus r. C3e
ps tertia i qua
onidit q i diuis-
nis no cadit ra-
tio numeri h3
q tuu pncipulas
In pma pmissio
q in equitate p-
sonar no cadit
r0 numeri. offi-
dit q b3 modis
differre nume-
ros no pueniat
psonts et qbus
modis pueniat
Scdo q i diuis-
nis psonts tan-
ta e magnitu-
do i pna psona
qta i trib3. ibi.
Sciendū est q
In tta onidit
q des no pōt
dicir plex siue
multiplex. ibi.
Pret ea cū des
dicat trin3. In
qta onidit dif-
ferētā inē plu-
ralitate q est in
trinitate. r pla-
litate q ēi crea-
tur3 cor palib3
ibi In reb3 cor-
pe is no tm. r.
Et notandū q
tota sūma r sū-
damētū totius

vnitate diuisio .
vnus est de⁹ pa-
ter r fili⁹ r spūs
sanctus id ē ipa
trinitas vn⁹ est
deus. Ergo in-
quis. Deus pa-
ter est pars dei.
absit.

Tres eni per-
sone sunt pater r
filius et spūs san-
ctus. r hi tres qz
vnus substantie
sunt. vnū sunt. r
summe vnū sūt.
vbi nulla natura
rum. nulla est di-
uersitas volūta-
tū. Si enim natu-
ra vnum essent.
et consensioe nō
essent. non sum-
me vnū essēt. Si
ho natura dispa-
res essent. nō sū-
me vnus essent.
hi ergo tres. qz
vnū sunt ppter i-
effabile cōiunctio-
nē deitatis qua
ieffabiliter copu-
lantur vn⁹ de⁹ ē
Pars ergo trini-
tat3 esse non pōt
q cūq3 vn⁹ est in
tribus. In trini-
tate ergo que de-
us est. r p⁹ de⁹ ē.
r fili⁹ deus est. r
spūs sanct⁹ de⁹ est
et simul hi tres
vnus deus Nec
huius trinita-
tis tertia pars ē

vnus. nec mai⁹
aliqd duo q vn⁹
est ibi. nec mai⁹
aliquid sūt omīs
q3 singuli. qz spī-
ritual nō corpat
est magnitudo.
Qui pōt capere
capiat. q aut nō
potest credat et
oret. vt qd cre-
dit itelligat. Ne-
rū est ei qd p pro-
phetam d^r. Nisi
crediderit? nō i-
telliget. His h3
bis apte onidit i
differētē magni-
tudine triū pso-
nar. Itē in eodē
Tu nēpe dixisti
vnum deū nō ex-
ptib⁹ eē ppositū
r hoc de p^re tm
vis itelligi. Ille
iq3 virt⁹ est i ge-
nita simplex r tm
i hac simplicivir-
tute mltā vider3
pmemorare cuz
dicit. de⁹ deū ge-
nuit bon⁹ bonū
genuit sapiēs sa-
piētē. clemēs cle-
mētē. potēs potē-
tē. Nūqd h3 boni-
tas r sapiētia. et
clemētia. et potē-
tia partes sunt
vni⁹ virtut3 quā
simplicē eē dixi-
sti. Si dixer3 per-
tes sunt. Simi-

distinctionis in
hoc verbo con-
sistit. q diuina
essentia est ma-
gnitudo pna nō
multiplicata. et
tota nō diuisa ē
in qualibet per-
sonarum. ideo
necesse. est q p-
sone sint omīs
no equales mas-
gnitudine. Nec
pōt ibi cadere
r0 tot⁹ vniuers-
satis. quia illud
multiplicatur i
partib3. Nec to-
tus integri. qz
diuiditur i par-
tes. Nec totum
in qualibet par-
te. et ita nec ra-
tio mātal3 pnci-
pū nec rō nūeri-
a C Oret vt qd
credit itelligat
videtur iprope
loqui quia nul-
lus orat qd nō de-
siderat et null⁹
desiderat quod
non cognoscit
vel itelligit.
Item nullus af-
sentit rei quam
mente non itue-
tur siue concti-
pit. ergo nullus
assentit rei quā
non itelligit.
quia itellige-
re ē mēte ituert
C Respondeo.
dicendum q in
telligere dupli-
citer dicit. vno
modo idem est
qd cognoscere
aliquid quod p
nomen dicitur.
Alio modo idē
est quod ratiōe
apprehendere.
primo modo
precedit fidē q

Argumenta-
tatio au-
d her est
cos q on-
dit psem
r sicut et
spū sancti
nō eē par-
tes i trī-
nitate.

Et auditu scdo
mō cōsequitur qz
nulla rō hūana
sufficit ad mani
festāda credētib
ita nisi intellectus
fide illustrat et
captuetur.

plex ergo virtus
ex partib⁹ stat.
Et simplex ista
virt⁹ te diffiniē
te vn⁹ de⁹ ergo
deū ex partib⁹ cō
positū esse dicis

Nō dico inq̄s. nō sūt ptes. Si
ergo i vna psona p̄s r̄ illa in
uems q̄ p̄a vidētur et ptes nō
inuenēris. qz vna virt⁹ simplex
ē. Quātomagis p̄r r̄ fili⁹. r̄. ff.
et ppter idiuiduā deitatē vn⁹
de⁹. r̄ ppter vniuscuiusqz p̄p̄e
tatē tres p̄sone sunt. r̄ ppter sin
guloꝝ p̄fectionē ptes vni⁹ dei
nō sunt. Virt⁹ ē p̄r virt⁹ ē fili⁹.
virt⁹ ē. s. s. hoc verū dicis. Si q̄
stutē de stutē genitā et stutē
de virtute pcedētē nō vis ean
dē h̄re naturā hoc falsū dicis.
hoc p̄tra fidē rectā r̄ catholicā
dicis. his verbis apte docet. qz
tres p̄sone ille non sunt partes
dei vel diuine essentie. Nulla
qz illarum trinitatis pars dicē
da est nec vna maior alijs.

In equalitate psonarū nō
cadit ratio generis speciei. vel
indiuidui.

Hic adūciendū est qz tāta est
equalitas triū personarū atqz
indifferēs magnitudo. qz cum
dicamus tres personas vnam
esse eēntiā vel substantiā. neqz
vt genus de speciebus. neqz vt
speciē de indiuiduis predicam⁹
Non em̄ essentia diuina genus
est r̄ tres persone species vl̄ es
sentia diuina species. r̄ tres p
sone indiuidua. Quod august.
rationibus probabilibus atqz
irrefragabilib⁹ a parte demon
stratin lib. viij. de trini. dicens.

Si essentia genus est: species
autem persona. vt nonnulli sen
tiūt. oportet appellari tres sub
stantias. vt appellantur tres p
sone. Sicut cum sit animal ge
nus et equus species appellā
tur tres equi idemqz tria ani
malia. Non enī ibi species plu
raliter dicitur et genus singu
lariter. vt si diceretur tres equi
sunt vnū animal. sed sicut tres
equi speciali nomie. ita tria a
malia nomine generali dicun
tur. Cū ergo tres personas vnā
fateamur esse essentiā nō tres
essentias cum tres equi tria a
nimalia dicantur non vnū. pas
ter nomine essentie non signifi
cari genus. nec nomine perso
ne speciem. ¶ Si vero dicūt no
mine persone non speciē signifi
cari sed aliquid singulare atqz
indiuiduum. et nomie essentie
speciem intelligi vt persona nō
dicatur sicut homo. s. quomo
do dicitur hic homo. velut a
braham. ysaac. iacob. vel quis
alius qui etiam digito presens
demonstrari possit. Sic quoqz
illos eadē ratio confutabit. Si
cut enim dicuntur abraham. y
saac. iacob. tria indiuidua ita
tres homines r̄ tria animalia.
Cur ergo p̄r et filius et. ff. scz si
secundū genus r̄ speciē et ind
uiduū ista differim⁹. non ita di
cunt tres eēntie vt tres p̄sone
¶ Alio quoqz mō idem probat
Aug. scz qz essentia diuina non
est genus. nec p̄sone species. r̄
essentia non est species. nec p
sone indiuidua. Una inq̄t eēn
tia nō habet species. sicut vnū
animal nō hz spēs. p̄r ḡ et filius et

Probat
qz si dicitur
ipsa de f
diuiduis

Probat
qz diuina
eēntia si
dicitur de p̄s
one vt ge
n⁹ de spe
ciebus.

Probat
ides alto
modo.

spiritus sanctus non sunt tres species unius essentie. Divina ergo essentia generis non est: sed nec species est essentia divina et persone individua sicut homo species est individua autem abraham ysaac. et iacob. Si enim essentia species esset homo sicut non dicitur homo esse abraham. ysaac. et iacob. ita non dicitur una essentia esse tres persone. Non itaque secundum genus et species ista dicimus.

In equalitate personarum non cadit ratio materialis principij. **N**otandum etiam quod essentia divina non est materia trium personarum. ut aug. in eodem libro dicitur tanquam secundum commune eandem materiam tres persone dicantur esse una essentia. sicut ex eodem auro si fierent tres statue diceremur tres statue unum aurum. Non autem sic trinitatem. id est tres personas dicimus unam essentiam et deum unum. tanquam ex una materia tria quedam subsistent. In statue enim equalibus plus auri est tres simul quam singule et minus auri est una quam due. In illa vero essentia trinitatis nullo modo ita est. Non ergo secundum materialitatem cum tres personarum unam dicimus esse substantiam vel essentiam. sicut tres statue dicitur unum aurum. **H**is quoque addendum est quod tres personarum non ita dicimus esse unam essentiam. ut aug. in eodem aut. vel unius essentie. sicut dicimus aliquos tres homines eiusdem sexus et eiusdem temperationis corporis eiusdemque animi. unam esse naturam vel unius nature. Nam in his rebus non tantum est unus homo quantum tres homines simul

et plures aliquid sunt homines duo quam unus homo. sicut in statue esse divinus. at in deo non est ita. Non enim maior essentia est pater et filius simul quam solus pater vel solus filius. sed tres sicut ille persone equaliter sunt singulis. Ex premissis patet quod tres persone dicitur divina essentia. nec secundum materialitatem cum ut tres statue unum aurum. nec secundum complexionis similitudinem ut tres homines unius nature. nec ut genus predicatur de individuis. id est communis de contentis. maius de maioribus.

Opponit auctoritate Damasceni. quod in equalitate personarum sit ratio generis. speciei. individui. et numeri.

His autem videtur adversari quod quidam sacre scripture tractatores catholici in suis scriptis tradiderunt. In quibus significare videtur quod essentia divina sit quoddam commune et velle velut species. tres vero persone sint tria particularia. tria individua numero differentia. Unde Joh. Damascenus in libro quem de trinitate scripsit. quem et papa Eugenius translatus ferri fecit. ait. Communia et universalia predicantur de subiectis subiectis particularibus. Commune ergo substantia est. particulare vero hypostasis. id est persona. Particulare autem dicitur: non quod partem nature habet: sed particulare numero. ut athanasius. id est in individuo. Numero enim et non natura differre videtur hypostases. Item in eodem. Substantia significat commune et circumplectivam

non dicitur tres persone una essentia sicut tres homines unum numerum

speciē homo ydeo id est similitū
specie: ypostaseon. i. perionarū
vt pura de^o / hō ypostasis indi-
uiduū demonstrat. s. patrē z fili-
um z sp̄m sc̄m / petrū paulū et
h̄mōi. Ecce aperte dicit substā-
tiam esse vniuersale: ypostasim
vero particulare z q̄ de^o est spe-
cies vt homo: z q̄ pater / z fili^o
z sp̄s sanct^o / sunt indiuidua: si-
cut petrus z paulus: eo q̄ nu-
mero differunt: q̄ premisse sen-
tentie Aug. penit^o cōdicere vi-
dent. Quid ergo dicemus ad
hec: hoc vtq̄ dicere possum^o
atq̄ debem^o q̄ ea q̄ Augu. tra-
didit superi^o sine omni hesita-
tione tenenda sunt.

Respondet q̄ sane intelli-
gi possunt que Johānes dam.
dicit: z quomodo ostendit. I
hec autē q̄ hic dicitur: lz i ser-
mōis sup̄ficie aliqd̄ a fide alie-
nū resonare videant: sane tñ in-
telligi queūt piūq̄ lectorē atq̄
intellectorē plurimū efflagitāt
In quorū explanatiōe mallē si-
lens alios audire: q̄ loquendo
maluolis detrahēdi occasiōez
p̄stare. Videt tñ mihi ita posse
accipi: ch̄ ait. Suba ē cōe: z ypo-
stasis est p̄ticulare. Nō ita hec
accepit cū de deo dicant vt ac-
cipiunt in p̄tica disciplina. Sz
p̄ similitudinē eorū q̄ a p̄his dicitur
locut^o est: vt sicut ibi cōe vel
vniuersale d̄f ōs p̄dicat de plu-
rib^o / p̄ticulare hō vel indiuiduū
q̄s de vno solo: ita hic cōe n̄a di-
uina d̄cta est v̄se: qz de oib^o p̄-
sonis simul z de singulis sepa-
ratim dicitur. Particulare ve-
ro singula quelibet p̄sonaz qz
nec de alijs cōiter: nec de aliq̄

aliarū singulariter p̄dicat. Pro-
pter similitudinē ergo p̄dicatiōis
substātiā dei dicit vniuersale z
p̄sonas particularia vel idiui-
dua. Propter hoc idē etiā ean-
dē diuinā eētia dicit eē speciē
cōem: z circūplectiā similitum
specie p̄sonaz. Qz sicut hec spe-
cies hō / de suis p̄dicat indiui-
duis / velut de petro z paulo /
et alijs: nec ista specie differūt:
sed cōueniūt. Ita de^o / de trib^o
p̄dicatur p̄sonis: q̄ in diuinita-
te nō differūt: sed p̄ oia cōueni-
unt. h̄c ergo similitudinē inter
res sempiternas et res tpales
perpendens Johānes vniuersa-
litate z particularitate nota
que rebus tēporalib^o pprie cō-
ueniūt ad res eternas trāstulit
August. vero maiorem videns
dissimilitudinē q̄ similitudinē
inter res p̄dictas ad excellētia
trinitatē p̄dicta nota remouit.
In equalitate p̄sonaz nō
cadit ratio numeri: z quō itelli-
gatur dictū Johā. dam. m
Q̄s autem Johannes dicit
ypostases differre numero non
natura: ait. verissime z sine scrupulo
loquit. Q̄s vero dicit differre
numero cauendū est quomodo
intelligat. Diuersis enī
modis dicuntur aliqua differre
numero.

Quibus modis aliqua di-
cuntur differre numero z secū-
dum quem modum conuenit
personis.
Dicuntur enī aliqua differre
numero: quando ita differunt
vt hoc nō sit illud. nec aliquid
q̄s illud est: vel in ipso est

Verba
augu. sti.
tenenda
dicat.

Soluit
q̄s time-
diate op-
ponitur.

Et q̄ in
lectu
dixerit
q̄ suba
dei sic
sp̄s vel
vniuersa-
le z p̄-
sone idē
indua:

qualiter differunt socrates et plato / z huiusmodi: que apud philosophos dicuntur indiu-
dua vel p̄ticularia. Juxta que modum non possunt dici tres persone differre numero. Di-

31 b ¶ **Al**iqua differre numero q̄ in enumeratōe sine cōputatōe nō sibi adiunguntur. Unde male dicitur: q̄ illi cōputatōi: aut respondet aliquid in re aut nichil. Si aliquid respondet ergo nō differt a p̄cedenti differentia. Si nihil respondet, ergo distinctio siue p̄paratio non fita sup nichil et panum fun: data est.

¶ **R**ñ, dicitur q̄ cōputatōi nostre cū dicitur unus vn̄ / duo / tres / aut quid respondet. Sed illud non est diuersitas numerus: sed distinctio personalis. Unde in dicitur non dicitur esse numerus / nec differentia secundum numerum nisi addatur secundus numerus personarum qui dicit distinctiōem in p̄positis: nō q̄ntus dicantur tres persone tamen non est tertiaritas: sed trinitas.

b cuncti quoque aliquid differre numero q̄ in enumeratione siue cōputatione nō sibi adiunguntur: sed a se inuicem discernuntur: ut cū de aliquibus rebus loquētes dicim⁹ vna: due: tres: z fm hunc modū forte dicit Johan. p̄positas. i. tres personas differre numero. Possum⁹ eni dicere: p̄ est vn̄ / z pater z filius sunt duo: et pater z filius z spiritus sanctus sunt tres. Et itē: hec persona est vna: z hec z illa sūt due et hec z illa z alia sūt tres. Cōuenienti⁹ tamen tres ille persone p̄prietatib⁹ tm̄ distinguitur: de quarū distinctiōe fm p̄prietates in sequenti tractabit. Nūc vero ad inceptū redeam⁹ / que dicta sūt re-

petētes: vt sepius versando familiarius innotescant. Quia vna persona non est maior alia: nec tres simul vna: et hoc ratione ostendit catholica.

¶ **S**ciēdū est ergo tantā equalitatē esse in trinitate: vt ait Augu. in. viij. li. de tri. vt nō solus pater non sit maior q̄ filius: s̄ nec pater z filius simul maior aliquid sint q̄ sp̄s sanctus / aut quibet persona minus aliquid sit q̄ ipsa trinitas. Quod aut ita sit aliquid mō (si fieri pōt) demonstrādus est. Quantum ergo ipse creator adiuuat attendamus. Inquit aug. in eodem. Quō i hac trinitate due vel tres persone non sunt maior aliquid q̄ vna earum. Quod ibi magnū dicit aliunde magnum non est q̄ eo quod vere est: quia ibi magnitudo ipsa veritas est: z veritas est quod veritas non est. Non autem veritas est pater z filius simul: q̄ pater solus vel filius. Nō ergo maior aliquid vtrunq̄ filius singuli eorū. Et quod eque vere est etiā sp̄s sanctus: nō pater z filius simul nō sunt aliquid maior q̄ ipse: quia nec veritas sunt. Itē in essentia veritatis hoc est verū eē quod est esse: z hoc est eē quod est magnū eē hoc est ergo magnū esse quod est esse. Quō igitur ibi eque verum est: z eque magnū est. Quod ergo ibi plus veritatis nō habet: nō habet plus magnitudinis. Plus autē veritatis nō habet quod verius non est. Non est autē verius vna persona q̄ alia: vt due q̄ vna: vt tres simul q̄ singula. Non ergo pl⁹

Augu.

Subtilis
fimarō:
ne pbat
q̄ dicit.Itē autē
ter idem
pbat.

12

Cū deus dicatur trinus. si tñ dicitur triplex. ut dicere illud qd dicitur. Sap. 7. Qd sps sapie est multiplex & duplex. vel quadruplex. & c. Item Ido. dicit qd trinitas est multiplex et numerabilis. Item rōne videtur. qd panis vñ substantia duplicata duplex dicitur triplicatus triplex. ergo si vna est substantia in tribus personis. videtur triplicari eis et triplex dici. **C**ū dicitur qd distinctio personarum non potest significari per dictionem terminabilis ad hoc nomen deus nisi huius nota trinus qd specialiter ad hoc inuentum est significet pluralitatem in suppositis cum unitate forme. Qd ergo hoc nomen triplex dicitur distinctionem simpliciter in termino non additur. vel qd ad formam vel qd ad partem multiplicationem. et quia in deo non cadit multiplicatio. nec qd ad formam. nec quatenus ad personam. ideo nullo modo potest dici triplex.

veritatis habet vna q̄ alia vel due q̄ vna vel tres similes q̄ similes. Sic ergo et ipsa trinitas non est maius aliquid q̄ vnaqueque ibi persona sed tam magnum q̄ similes. Non enim ibi maior est que verior non est ubi ipsa veritas est magnitudo. Ecce modo conveniunt et ratione catholica omnino est quod in differens sit magnitudo trium personarum. quod nec vna maior est alia nec due vna. nec tres simul maior aliquid q̄ similes.

Quod non est dicendus triplex vel multiplex sed trinus per preterea cum deus dicatur trinus: non tamen debet dici triplex. Ibi enim non triplicitas ubi summa est unitas et indifferens equalitas. Unde de augusti. in libro vi. de trinitate. ait. Non quoniam deus trinitas est. ideo tri-

plex putandus est alioquin minor esset pater solus vel filius solus q̄ simul pater et filius. Cū itaque trinitas est pater solus vel solus filius vel solus spiritus sanctus quātus est si mul pater et filius et spiritus sanctus nullo modo triplex dicitur est deus. Non enim pater cum filio et spiritu sancto maior deus est q̄ singuli eorum. quia non est quo crescat illa perfectio. Perfectus autem est et pater et filius et spiritus sanctus et perfectus dicitur deus singulus eorum. Et ideo trinitas potest dici triplex dicitur debet.

Quod pluralitas non est ita in rebus corporeis ut in trinitate.

In rebus enim corporeis non tantum est vna quantitas tres simul et plus sunt due q̄ vna res. In trinitate vero summa tantum est vna persona quantum tres similes.

Quod ergo obijciatur quod dicitur multiplex. dicitur quod dicitur est dicitur caliter. quia est causa multorum et quod va rior bonorum vel dicitur effectum est prescriptum in quibus est vera divinitas non sic in personis. Et quod dicitur Ido. in proprie dicitur et exponendum est Ad illud quod idem panis dicitur multiplex dicitur quod dicitur sed tamen similes et alias personarum. et quod deo non est aliter primum nec formale. ideo non potest dici triplex.

In rebus enim corporeis. videtur male dicere quod in rebus corporeis plus sunt due q̄ vna videtur enim instantia quia ignis cum ferro non est manus q̄ ferrum per se. siue lux cum aere est dicitur casus quod non sunt corpora: obijciatur quod corpus glorificatum si mul est est non glorificato. et tantum locum occupat non glorificato per se quantum glorioso ergo non sunt manus: quia corpus plus manus materiam occupat locum.

33

CR. d. b. in : q
aug. loq. de res
bus corp. de q
q. lib. 2 corp. s.
ignis in ferro.
luc. i. aere. n. est
corp. s. p. p. p.
tas corp. s. p. p.
terea notadiu q
angu. n. accipit
ibi mai. exten.
ue s. accipit p.
q. t. ad vitatez
existentie v. l. es
sentie. cu. ei no
fit sum. vitas i
qualibet re. p.
est de vitate ex
stente i duab. re
bus q. i vna q.
uis n. sit ibi p.
de latitudine de
stantie. siue ex
tensioe magnitu
dis v. l. capacita
tis p. t. t. u. r. c.

e t. m. sunt due q.
tu vna et in se in
finite sunt qz no
est finis magni
tudinis eaz. Ac
p. hoc aperit qd
superio. dictu. est
quod singula sut
in singulis r oia
in singulis r sin
gula i oib. r oia
i oibus. r vnu in
oib. est r vnum
oia. Ecce ia. ostē
dimus sufficien
ter. qualis i tri
nitate aliqua p.
sona alia no. su
peret magnitu
dine.

solum esse suppositum. sicut qui credit
tres esse personas. Sed hoc falsum e.
ergo. r. c. Item si aliquid est equale
alicui. eod. addito adhuc aliquid egle. s.
si aliquid e ad aliquid eod. addito adhuc
erit totu. s. tres e totu ad vnu. s. tres
perone ad vnam personam. Item
omne quod predicatur de aliquibus si
mul. et de nullo per se est totum inte
grum ad illa. istud constat et non habz
instantiam: sed trinitas predicatur de
tribus personis simul et de nulla per
se. ergo. r. c. Item omne quod remo
uetur ab aliquo differt ab illo genere.
vel specie vel numero. vel est totu ad
illud. sed trinitas remouetur a patre:
quia pater non est trinitas nec differt
genere. vel specie. vel numero. ergo. r. c.
Contra. Ambro. in libro de trini. In
diuinitis nullam ponimus totalitatem.
quia non est ibi quantitas nec nume
rus. Item ratione videtur. q. omne in
tegrum est compositum ex partibus.
sed deus est summe simplex. ergo in
deo nulla est totalitas nec integritas.
ergo. r. cetera.

Item omnis pars sub ratione par
tis habet esse imperfectum respectu
totius. quia ex aliquibus omnino per
fectis non resultat tertium. ergo cum
in diuinis nihil imperfectioris sit po
nendum. non est ibi pars. ergo a rela
tione nec totum.

Item omne totu est maius sua par
te: sed vbi infinitas ibi non est maius
minus. ergo nec totalitas. sed in diu
inis est infinitas. ergo.

Item omne totum est resolvable. vel
fm rem vel secundum intellectum. et
omne resolvable est corruptibile. er
go cum in deo sit nichil corruptibile.
non erit resolvable. r. ita nec totum.

Respondeo. totum siue totalitas v.
eo modo dicitur absolute. et sic totum
idem est quod perfectum. Alio modo
dicitur totum per comparisonem ad
partem. et sic dicitur totum quod ha
bet partem et partem siue partes. p.
mo modo bene est ponere totalitatem
in deo. secundo non. Nec etiam partia
litate. Non totalitate. quia auferit
simplicitatem. Non partialitate. qz
tollit perfectum. R. e. n. t. r. u. m. quia tollit
equalitatem summam.

Ad illud ergo quod obicitur de au
gustino. qui dicit q. tota trinitas. r. c.

M intelligētā huius par
tis quattuor frūtur. p.
mo vtrū in diuinis sit pone
re totū integrale. Scdo
vtrū sit ponere totū vni
uersale. Tertio vtrū in di
uinis p. onis sit p. n. c. i. p. i. u.
Quarto vtrū in diuinis sit differētia
fm numerum.

Questio. i. Quod sit pone
re totalitatē se
gritatis. videtur per aug. primo: r. ha
betur in littera. Tota trinitas est i sin
gulis personis. ergo aut est ibi implica
tio falsi. aut est ibi totalitas. sed no. est
ibi implicatio falsi. ergo est ibi totali
tas. Item hoc ipsum ostēditur ratiōe.
quia vbi quantitas. ibi totalitas et in
tegritas. Sed in diuinis est quantitas
virtutis. ergo saltem fm illam et inte
gritas. Item vbi pluralitas ibi inte
gritas. quia omnis pluralitas constat
ex vnitatibus. sed i deo est pluralitas.
quia trinitas. ergo in deo est integritas.
Si dicas q. illa pluralitas non in
tegratur. quia nihil plus est in tribus
q. in vno. ergo si tantum est in tribus:
quantum est in vna. ergo tantum cre
dit r. eque plene credit. qui credit vnu

dicendum. q. totū accipit p̄ perfectō. vel totū ibi accipit p̄ uarietate. q. p̄ uarietate hoc qd̄ est eē partē extra partē. Uā t̄m̄ ualeat tota eēntia. q̄m̄ ualeat nō habēs partē extra partē intra. ¶ Ad illud qd̄ se cūdo obijct. q. est ibi q̄ritas uirtutis dōm: q. q̄ritas uirtutis fiat cū sūma simplicitate. id̄ abstrahit a totalitate r̄tegritate. ¶ Ad illud qd̄ obijctur q. vbi pluralitas. ibi. r̄c. dōm: q. pluralitas i creaturis duo dicit. dicit em̄ alit̄ quousi distinctionē. r̄ ex ip̄sis vni⁹ multiplicationis p̄stitutionē. p̄mū qui dē reperitur i d̄inis. q. ibi est distinctio uere. Secūdu nō. q. vbi p̄stitutio ē ibi p̄stitutia minus h̄nt q̄ totū qd̄ constituit. r̄ ita eēntia r̄ differūt ab inuicem. In d̄inis aut̄ nō sic. q. cū p̄ h̄s beat̄ totā eēntiam nō partē. nō potest minus habere: nec eēntia r̄ differre. r̄ ideo dōm: q. in d̄inis reperitur pluralitas r̄ōne distinctionis. S̄z q. pluralitas est totū r̄ōne cōstitutionis. et hoc non ē i diuinis. ideo n̄ sequit̄ q. sit ibi totalitas. est t̄m̄ nature unitas. r̄ personarū pluralitas. r̄ t̄m̄ est in unitate. q̄m̄ t̄m̄ in pluralitate. sed nō tot̄ modis. S̄z q. idea nō t̄m̄ est respectu eēntie uel magnitudinis. sed ēt̄ modi essendi. p̄z qd̄ obijctur q. nō t̄m̄ credit̄ qui credit̄ unā p̄sonā. q̄m̄ qui credit̄ plures. Et hoc patet sequētia. q. vni⁹ est pars t̄m̄ p̄m̄ q. dicit̄ unitatē. r̄ tris trinitatem. Sed cū addit̄ hoc nomē persona. abstrahit̄ r̄ nō manet illa ratio unitatē. ideo nec r̄ō p̄tialitatis. ¶ Ad illud qd̄ obijct̄ q. oē quod predicat̄ simul r̄ de nullo. r̄c. Et ad seq̄ns oē qd̄ remouetur r̄c. dōm: q. hoc non solum conuenit totalitati respectu partis sed etiam pluralitati respectu unitatis. que q̄ritas si teneat r̄ōnem partis p̄pter diminutio nem̄ imperfectionem: tenet̄ tamen rationem unitatis p̄pter p̄ncipiū r̄ distinctionem. unde q. totum remouetur a partibus et non differat. hoc nō est r̄ōne constitutionis p̄ncipalit̄. sed r̄ōne distinctionis: et quoniam in diuinis pluralitate q̄ritas non sit unitas maioris constitutio quā tamen est ibi distinctio. ideo sic remouetur. r̄ sic predicatur sicut totū in creaturis.

Questio. ii. Utrum in diuinis sit ponere totum uniuersale. Et q. sic uidetur per Damascenum: qui dicit q. in diuinis

cōe ē uel substantia. Particulare uel aīho ntus. ergo si est ibi cōe et particulare. ergo ule. q. particulari non respondet aliud cōe q. ule. ¶ Item: hoc ipsum uel detur per distinctionem uniuersalis et particularis. Uniuersale entis est quod predicatur de pluribus. particulare de uno solo. sed has rōnes est inuenire in diuinis ergo. r̄c. ¶ Item omne qd̄ est in plus r̄ est uniuocū. est uniuersale ad illa respectu quousi est in plus sed essentia siue substantia est in plus q. persona. r̄ in plus uniuocū. quod dicit vnā naturā repertā in illis s̄m̄ identitatem ergo. r̄c. ¶ Item in diuinis est cōmunicabile r̄ icōmunicabile: aut ergo eodē. aut alio r̄ alio. Non eodē. q. illud non est intelligibile q. ex eodē ueniat cōmunitas et p̄prietas conuenientia et differentia personalis. ergo alio r̄ alio. ergo si alio est comunicabile. alio in: comunicabile. ergo cū comunicabile sit r̄ōne eius quo est in communis cabile r̄ōne eius quod est. ergo quo est et quod est in diuinis sunt per differentia sed vbi hec sunt per differentia ibi est uniuersale et particulare: ergo. r̄c. ¶ Item: quāto aliquid simplicitas tāto uniuersalius. sed diuina essentia est simplicissima: ergo ibi est maxima ratio uniuersalis. Contra: Boetius dē. q. nec ē uniuersale nec p̄ticulare. ¶ Item: hoc ipsum uidet̄ r̄ōne. quis vbiq̄q. est ule ibi ē vna forma multiplicabilis: uel multiplicata: in cuius rei signū. oē quod significat uniuersaliter p̄t addi omni ule. sed in deo non est vna forma uel natura multiplicabilis. nec multiplicata. nec recipit signū ule. ut dicit̄ ois deus ergo. r̄c. ¶ Item: vbi est particulare. ibi est forma uel natura. ut hic. r̄ nunc. sed diuina natura siue in se siue in p̄positis non est hic et nunc sed semper et vbiq̄. ergo nec in se nec in p̄positis est ibi particulare. ¶ Item: vbi est particulare r̄ ule. ule est simplicitas particulari. ergo cū in deo non sit simplicitas essentia q. persona quā persona nullū est acc̄s. nullū p̄ncipiū cōstitutiuū ergo. r̄c. ¶ Item: ois natura in qua est ule et particulare est in ḡie terminato. et ois talis est limitata. ergo cū diuina natura sit infinita. patz. r̄c. ¶ R̄n̄. ad p̄dicatōy intelligētā est notā. dū q. cū fides n̄a p̄dat trinitatē r̄ unitatē in diuinis. necesse ponit̄ cōuenientia r̄. iij.

36

37

38

Nam & distinctionem & qd euenientia
 nō est nisi i cōdicabili a pluribus & cōi.
 distinctio aut n̄ est nisi i pprio & icom.
 mutabili. necessario in dīnis ponit rō
 cōis & pprii cōdicabilis & icōmunicabi
 lis. S; cū i deo & i creaturis sit distin
 ctio suppositō. alr est in deo q̄ i crea
 turis. Distinctio eū suppositō. maior ē
 q̄ distinctio accidentā. An quis inote
 scat p accētia. tñ nō sit p accētia. Accē
 dētibus em circūscriptis adhuc ē in
 telligere supposita differre. & cū non
 fiat p accētia pseqntia opz q̄ fiat ab o
 rigine vel originali pncipio. Ab origie
 est qñ vnū differt ab altero q̄ emanat
 ab eo. (Idē em ase emanare n̄ p̄) tal
 distinctio suppositō. est i deo. S; hoc n̄
 p̄ ee i creatura. s. distinctio solū p ori
 ginē. nā nulla creatura p̄ alteri totaz
 suā eēntiā dare. S; q̄ dā. p̄tē necesse ē
 q̄ alia dīa sit ibi q̄ origis. & id ē dīa
 ab originali pncipio. Hec aut n̄ est for
 ma i se. q̄ d̄ qd p̄municabili. Hec ma
 teria i se. q̄ dicit qd distinctiū. S; hoc
 facit forma vt adueniens materie. Qz
 ei adueniens materie accipit p̄tē nō ma
 teria. hic est q̄ ipaz distinguit. & ipaz di
 stinguēdo trahit i p̄tē & limitat & sic hic
 & nūc & vnū nūero & p̄ticularē. Qm̄ S;
 in dīnis nō est additio ad materiā nec
 tractio ad p̄tē. id nō cadit i dīnis v̄le
 vel p̄ticularē sicut ostēdunt rōnes ad
 hoc iducte i opponēdo. ¶ Ad illd̄ q̄ qd
 39 p̄io obijct̄ de deo. dōm: q̄ iproprie
 d̄ p̄ticularē p icōmunicabili. ¶ Ad il
 40 lud qd̄ obijct̄ q̄ v̄le est qd̄ p̄dicat̄ de
 pluribz. dōm: q̄ ista est rō p̄municabi
 lis. p̄tis aut nō est nisi b̄m q̄ realk̄ in
 telliḡ multiplicatū i illis. S; it̄ solū
 uēdū de p̄ticulari. ¶ Ad illud qd̄ obij
 41 ctur. q̄ est plus & est vnūcū. &c. dī
 cēdū q̄ v̄le est i plus ita q̄ simplicius
 & sic m̄n̄ p additionē ad illud nō aut̄
 sic i deo. ¶ Ad illud qd̄ q̄r̄ v̄trū eodē
 42 p̄municabile & icōmunicabile. dōz. q̄
 alio & alio: q̄ sicut dicit augu. alio ē de
 us. & alio p̄: s; nō alio & alio b̄m rē. s;
 b̄m rōnē. q̄ dicitate est de9 paternitate
 p̄. & paternitas nō est aliud re ab eēn
 tia. q̄m paternitas est eēntia. Est tñ ali
 ud rōnē. Et q̄ ablativ̄ dicit rōnē. id n̄
 eodē est de9 quo p̄. Et si obijct̄as. aut
 tunc illi rōnē r̄ndet aliquid i re aut ni
 hil dōm: q̄ rō illa per cōparationē ad
 eēntiā n̄ est nisi mod9: s; p cōparationē
 ad aliā p̄sonā ē res. & hoc p̄. qm̄ habere

eēntiā ab alio & nō habere non dicit̄
 rem aliā: sed solū modū. habere autē
 ab alio. & nō habere ab alio dicit̄ reale
 dī i z. qz n̄ lia res ē ase & ab alio. ¶ Ad
 illud qd̄ p̄tino obijct̄ur de simplici. 45
 dōm. q̄ ē simplex possibile ad additō
 nem. & tali modo v̄le est simplex. Alio
 modo simplex. q̄ puat cōpōnē & ad
 ditionē. & hec repugnātia non confor
 nat vn̄uersalitati. & tali modo diuina
 eēntia est simplex. q̄ nullo modo tra
 hibilis est in partem per additionem
 sicut trahitur vn̄uersale. & ideo nō ē
 vn̄uersale.

Q. iii. Utrum in diuinis per
 fontis sit ponere prin
 cipium materiale. Et q̄ sic ostenditur
 hoc mō. Qñcūqz aliq̄s vel aliq̄d est re
 aliq̄. ita q̄ ip̄m ē distinctiū: & illud de
 quo est distinctiū. est de illo tanq̄ de
 māli pncipio. s; p̄sona s̄iū ē de s̄ba pa
 tris. & p̄sona distinguit̄. s̄ba dicit̄ qd̄ in
 distinctiū. q̄ est sicut materiale pncipiu
 m. ¶ Itē sicut efficiens et finis sunt
 cause correlarie. ita forma & materia.
 Forma em̄ d̄ respectu materie. sed in
 deo est ponere cām formale ipse ē est
 forma. vt dicit Boetius. ergo i deo est
 ponere materiā. ¶ Itē. v̄t q̄ cā mater
 rialis magis cōpetat deo q̄ aliquid
 causarū genus. qz materia in hīs infe
 rioribus dat eēntiā & p̄manētā p̄
 sicut icorruptionē. An fūdamentū est eē
 stētie creature. cū q̄ de9 sine deū esse
 habeat eēntiā siue p̄manētā p̄ fū
 damentū icorruptibile. v̄t q̄ deo ma
 2c. ¶ Itē. in reb9 creatis finitas a for
 ma venit. s; finitas a materia. s; om̄e
 qd̄ est in deo est i finitū. S; cum deo ma
 rime pueniat passio. marie cōsequens
 pncipiu materiale. marie cōpetit i p̄
 sum. ¶ Itē. finis in deo sit summa & of
 moda simplicitas. tñ nos ponim9 i deo
 q̄ est & q̄ est vere: s; tñ p̄ idifferētiam.
 S; pari rōnē v̄t q̄ i deo p̄sser pont ma
 teria & forma. tñ per indifferētiam.
 ¶ Itē. ois distinctio est a forma. S; cir
 cūscripta oī forma creata materia nō
 distinguitur. ergo nō est aliud a deo. q̄
 est deus. qz oē quod ē & non distinguit̄
 tur a deo. est deus. v̄t ergo q̄ materia
 le pncipium sit ipse deus & ita cōpe
 tere diuinis personis. ¶ Contra. Boe
 tius in lib. de trinit. Forma sine mate
 ria non pōt esse subiectum. & loquitur

de deo, ergo in deo non erit ratio primi
cipij in materiis. **I**tem, materia inter
omnia entia est imperfectissimum. Unde
et Augustinus, dicit in libro confessor.
q̄ proprie nichil est, sed deus est omni-
no perfectissimum, ergo omnino in eo
nichil inuenitur imperfectionis, ergo
nec q̄ est materia. **I**tem, materia est
principium patendi, unde pati est a
materia. Unde omne in quo est mate-
ria est natum pati et recipere, s̄ nichil
tale est om̄s. In hoc em̄ q̄ pati p̄t
deficit a posse, q̄ in oportet nullo mo-
do est materiale principium. **I**tem,
si materia in deo est, aut respectu sui,
aut aliorū. Si respectu aliorū cum er-
go materia sit en̄s in potentia ad alia,
nec distinguitur ab alijs rebus sed p̄
eas perfectiatur, tūc deus recipere cō-
plementum a creatura, nec ab ea disti-
gueretur quod absurdum est. Si autē
materia sit in deo respectu sui, aut pu-
re est materia, aut ad aliud. Si pure
materia, q̄ non est ens, et preterea nichil
est materia sup̄ius, ergo oportet q̄
sit ibi aliquid cum materia, et si hoc q̄
est compositum et mixtum, ergo nec de-
us habet esse simplex, ac p̄ hoc nec eē
44 primū, et ita non est deus. **R**espon-
dendum: q̄ in deo nullo modo nec p̄prie
nec transumptive recipitur materiale
principium. Et ratio huius est, q̄m ma-
teria dicitur principium passivum, et ita
incompletum, et q̄m a diuino esse oīs
lcompletio totū passio penitus remo-
uenda est, ideo nullo modo genus ma-
terialia principij in deo esse ponitur.
Ad illud q̄ quod obijctur, q̄ perso-
na est de substantia, et ipsa est distin-
cta, et s̄ba non dōm: q̄ hīc est defectus
quantum ad p̄t̄q̄z conditionē. Nam
primo hec non recipitur q̄ persona sit
de substantia sicut vult Augustinus, q̄ non
dicimus tres personas ex eadem eēn-
tia, licet hec cōmunit̄ recipiatur, q̄
alius est de substantia patris, ubi non
materia: sed originis consubstantiali-
tas designatur: sicut supra ostensum ē
distin. v. Alia est conditio que deficit,
nam materia est indistincta et passibi-
lis ad distinctionem per formam: sed
substantia vel essentia, nullo modo di-
stinguitur, nec per se, nec per accidēs,
45 et ita p̄ q̄ non conuenit ei rō materie.
Ad illud quod obijctur: q̄ effecti-
ens ad finem refertur, et forma ad ma-

teriam, dicendū q̄ nullius cause habet
tudo cadit in deū respectu sui, s̄ respe-
ctu creaturarū, et aliarū causarū habi-
tudines in deo recipiuntur circūscripta
dependentia, propter hoc q̄ sonant in p̄-
fectionē, sed materia sonat oīno in im-
fectionē. **E**t q̄ obijctur q̄ forma di-
citur ad materiam dicendum q̄ est for-
ma constitutiva, et forma exemplaris et
forma cōstitutiva dicitur ad materiam, et
hec nō cadit in deo, sed forma exemplaris
sicut si dicitur q̄ deus est forma in
se, hoc est dictū, q̄ est actus purus nō
dependens a possibili, hec tamen simi-
le est de correspondentia forme et ma-
terie, et efficientis et finis. Efficiens em̄
et finis possunt incidere in idē nume-
ro, sed forma et materia nunq̄. Forma
per oī tantū constitutiva incidit cū effi-
cientē et sine in idē specte nō numero,
forma per oī exemplaris in idē numero.
Ad illud q̄ obijctur q̄ materia est
fundamentū existentie, dicendū q̄ mo-
dus illius fundamenti deo non compe-
tit, q̄ esse fundamentū est esse q̄d recti-
pit aliud et attende p̄ficatur s̄z a forma
deus aut a nullo recipit, ideo nō cadit
in eo materia. **A**d illud quod obijctur
de infinitate, dicendū q̄ est infinitas
ex defecta perfectiōis, et hec com-
petit materie, sed nō deo. Et est infinitas
ex priuatione limitatiōis, et hec deo et
forme liberrime nō materie cōpetit, et
ita p̄t̄ illud. **A**d illud q̄ obijctur qua-
re materia et forma non ponitur p̄ in-
differentiā, dōm q̄ ista duo quo ē et q̄d
est: de ratione sua nullam importat iper-
fectionē, sed rōne ei⁹ q̄d differūt. Unde
sub lata eoz differentiā manet cōpletio,
et ideo i diuinit̄ recipiuntur. Sed mate-
ria nō em̄ q̄ differit a forma de incom-
pletionē, sed etiā q̄ materia est et ideo
nullo modo ponitur in deo. **A**d illud
quod ultimo obijctur q̄ circūscripta
omni forma, materia non distinguitur,
dicendum q̄ ista propositio, omnis di-
stinctio est a forma, non habet veritatem
nisi intelligatur de distinctione perfe-
cta. Quod enim habet esse distinctum
habet esse completum, distinctio au-
tē qualicūq̄ falsum est, materia enim
differt a forma, et p̄stat q̄ seipsa distat
ab ea, sic potest dici et i p̄posito, q̄ ma-
teria differt a deo seipsa, tamē ex parte
sua, q̄ nō ē p̄fecta nō cadit p̄fecta disti-
ctio, s̄ ex parte dei, q̄ p̄fectissim⁹ est. q̄
r. lxx.

46

47

48

49

50

secta cadit distinctio. in causam effi dicitur a causato. ens actu ab ente i potetia r iste sit pme differetie r sume.

Questio. iiii. Utrum i diuinis sit ponere differetia scdm numeru. Et q sic vt datur dam. in primo lib. In numero non natura differunt ppositas. r loquitur de diuinis ppositasibus. **Item** oia q contingit vere numerari. necesse e differre numero. s3 ppositas vere contingit numerari. vt dicatur due r tres. q vere cadit in eis dfta secundu numeru. **Item** oia q differunt re. aut differunt genere. aut specte. aut numero. aut nullo mo differunt. Sed impu est dicere q ppositas nullo modo differunt. q salte numero differunt. **Item** vnitas scdm materia siue numeru non respicit vnitate forme s3 suppositi. r hoc p. Hoc em albu r hic sedens demonstrato ptero est vnu numero. ergo ab oppositis. diuersitas scdm numeru non respicit diuersitate nature s3 supposito. sed in deo est pluralitas supposito. qus no sit diuersitas naturarum. ergo r c.

Item idem et diuersum sufficienter diuidunt ens. ergo o qd est ad alteru comparatu. aut est idem specie aut diuersum aut idem numero aut diuersu. Si ergo pater comparatur filio aut est idem numero aut diuersus. Si idem. s3 qscuq aliqua duo sunt eade numero. vnu vere predicatur de altero. q possu dicere. pater est filius. qd est ctra fide Si diuersus numero. ergo in diuinis cadit diuersitas secundu numeru. Sed contra. Ambro. supra. ij. epistolam ad Corinth. r magi recitat in littera. ibi pte vnitas vbi nulla diuersitas. ergo no est ibi diuersitas secundum numerum. **Item** Boetius in li. de trinit. cap. v. Nulla est in deo diuersitas nulla ex diuersitate pluralitas. nulla ex accidētibus multitudo. q nec differetia secundu numeru. **Item** diuersitas scdm numerum solu venit ex pte materie. An dicit p. q oino materia numerabil est. s3 in diuinis n cadit materia aliqua q nec diuersitas fm numeru. **Item** qcuq differunt numero numerant oia q sunt in seipis. saltem oia q sunt ibi ex parte pncipi formalis. hoc p. q em petrus et paulus sunt duo ideo duo hoies duo alia duo alba. et sic de singulis. q si p et r sunt nui o differentes. ergo habet

duas naturas. r duas essentias q sunt duo di. qd est contra catholicam fidem. **Item** qcuq differunt numero sunt separabilis imagine vel intellectu. s3 p et r. s3 lius nullo mo sunt separabilis. nec re. nec mo nec intellectu i diuinis. q vna psona est in alia. et e conuerso q nec differunt numero. **Item** qd non est multiplicabile nec multiplicatu. est vnu numero. sed diuina natura non est multiplicabilis. nec multiplicata. q est vnu. sed quecuq vni sunt numero no possu differre numero q si eentia vel natura diuina ceteras pplectitur personam impossibile e q persone numero differat. **Item** vicedu q in diuinis no est ponere differetia scdm numeru. Et huius ratio sumi potest et a posteriori et a priori. A posteriori quonia oia q differunt numero consequitur ista passio que est numerus. numerus autem est aggregatio multitudinis in qua plus est in toto q in singulis partium. Hec autem aggregatio est ex his solum que hnt vnitate limitata. que plus e cu alio q p seipsa. Limitatio aut venit per additionem. additio autem perducit ad compositionem cum materia que facit esse hic et nunc. r tm et plus. et ita non est diuersitas secundu numeru nisi i his i qd e distinctio p additionem r ppositionem r materia. s3 hec distinctio n cadit i deo. id nec diuersitas fm numeru. Alia r e a priori q in quolibet quod intelligimus vt completum intelligimus sub ista duplici conditione. scilicet per modum qui est/ et q est et vnitas quidem siue identitas secundum speciem vel genus est vnitas a parte eius quod est quo secundum diuersos status siue completionem maiorem et minorem. Unitas vero vel diuersitas secundum numerum venit a parte ipsius quod est secundum esse. siue put est in supposito in diuiduo. sic autem ista duo coniuncta sunt in omnibus. q numerato ipso quod est necesse est numerari ipsum quo est. cum ergo in omnibus que differunt numero numeretur ipso qd est. necesse e q in illis multiplicetur ipsum quo est q ad diuersitate secundu numeru. pcurrit diuersitas ipso qd est et quo e. et q e. id e nature r suppositi siue ppositasem. s3 pncipalr ipso quod est. cum ergo in diuinis quo est siue essentia ppter summam simplicitatem nullo modo sit multiplicabilis. ideo

Necesse est qd ipsi qd e sst remaneat i
 distincti. r i o impossibile est qd cadat ibi
 diuersitas s m numeru. nec eni est vnu
 numero qz ipm quod est vnu numero
 in creaturis. no est dicibile de pluribz.
 sed in diuinis ipsi qd est qus sit vnu
 eni de pluribus dicibile. Eratio huius
 est. qz id e ibi quo est. r quod est qua
 tum ex parte rei. et ideo sicut quo est.
 est communicabile pluribus. Quis no
 multiplicabile. ita ipsum quod est. Unde
 de possumus dicere qd pluralitas per
 sonarum mediu tenet inter id e nume
 ro r diuersum. Quans et ipm qd est.
 non numeretur numeratur eni ipe qd est
 Un sunt ibi plures qui. Et hoc vult di
 cere dam. cu dicit numero no na diffe
 runt ppositas. Per hanc eni additio
 nem non natura ipse contraxit differē
 tia scdm numerum siue distatit a po
 pta ratione vt ipse dicit primo li. c. xi.
 Apote scire qd aliud est differre re a
 liud rone. In oibus creaturis. pposita
 sum diuisio re cōsideratur: cōmunitas
 vero rōe. In summa do r i supersuba
 li trinitate est ecōuerso. Un cū diuersi
 tas s m numerum faciat siue notet di
 uersitatē in re et natura pprie loquen
 do. nisi nomen diuersitatē distrahāt s
 numerum ad distinctionē suppositoz.
 non est concedendum qd sit ibi diuersi
 tas s m numerum personarū siue ppo
 sitalum. Et hoc vult dicere dama. qn di
 cit qd ppositas differunt numero non
 in q numero quib dicit diuersitatē in re
 et natura. s qui dicat differentiam in
 prietatibz et relatione natura semp
 manente vnica r indiuisa. ex hoc patet
 illud dama. Ad illud quod secundo
 51 obicitur qd numero differunt ea que
 numerantur. Dicendū qd verū est quia
 eo no differūt qd no numerātur. s non
 numerantur nisi qm ad personas. r
 ita non differunt nisi numero pposita
 52 r p prietate. Ad illud quod obici
 tur. qd que differunt r c. Distingnendū
 est in hoc nomine re. quia potest dice
 re naturam siue essentiam. et potest di
 cere personam. Et dicat essentia r na
 turam verum est. Et personam falsum
 est et non habet locum illa diuisio.
 53 Ad illud qd obicitur qd vntas nu
 mero respicit identitatem suppositi.
 Dicendum qd si suppositum dicitur ip
 sum quod est tunc veritatem habet. Et
 obicitur ipe qui est siue persona. no

habet veritatem nisi in his in quibus
 differt quo est. et quod est. Unde pros
 pue loquendo. diuersitas secundū nu
 merum. sequitur ipsum quod est. et is
 in diuinis non habet locum. Ad illud
 quod idem et diuersum sufficienter di
 uident ens ergo idem numero vel di
 uersum. Dicendum qd illud verum est
 in ente quod natum est numerari. sicut
 ens creatum. sed in ente increato hoc
 deficit. Unde hylarius de trinitate. De
 um ex deo natum. nec eundem natu
 ritas. nec alium esse natura permittit. e
 ita sicut dictum est. tenet mediū inter
 idem et diuersum numero.

Distinctio. xx. De tris p
 sonarū es
 qualitate qm ad potestate n.

Unc ostender e restat quō
 altqua harū psonarū r c.
 Supra ostendit magister
 equalitate psonarū quātū
 ad magnitudinē. hic ostē
 dit quantū ad potentia r
 virtutē. Et hz hec pa tres ptes. In p
 ma pponit qd i

redit. s. qd alia p
 sona no excedit
 aliam potentia.
 In secūda pbat
 ibi. Nihil liquē
 pfe min⁹ hz r c.
 In tertiadubiti
 siue obiectiōe
 in contrarium
 soluit. ibi. Sed
 forte eotipso ma
 ior est r c. Pta
 et pletima parte
 manentibus in
 diuisis. Media
 diuidit in tres.
 s m tres pbatio
 nes siue rōnes.
 quaz pma sum
 pta est ab auto
 ritate dñi Johā
 nts. r. i. Omia q
 hz pf: mea sum
 Secūda sum
 pta est p deduc
 ctione ad ipof
 sibile q: si no e
 nunt equalē aut
 potuit et noluit. et ita fuit inuit⁹. Aut
 voluit et no potuit. et ita fuit ipotens

Dist. xx.

Alia psona n̄
 excedit aliā potē
 tia. 9.

Unc
 ostē
 dere
 restat
 quō aliā harū p
 sonarū aliā no et
 cellat potētia. vt
 sicut vna et idif
 ferens est ma
 gnitudo trium
 ita vna r indiffe
 rens monstrētū
 potentia trium.
 Sciendum ē er
 go quia non est
 potentior pater
 filio. nec fili⁹ vel
 pater spiritalian

potuit et noluit. et ita fuit inuit⁹. Aut
 voluit et no potuit. et ita fuit ipotens

et hec ponit ibi
 Itē alto modo
 pbat filii equa
 lem patri. Ter
 tia ratio est offi
 sua sumpta p
 simile in gene
 ratione creata.
 et ponitur ibi.
 Hoc autē p fili
 tudinē hūanae.
 a Oia q̄ hz p̄
 mea sunt &c. Ex
 lit̄ era forma
 p̄ia ratio. q̄ ali
 qua personarū
 non excellit alt
 an potentia tar
 li mō. Omnia q̄
 habet pater. fi
 lius habet ergo
 quantā potētā
 hz pater hz fili
 us. Itud argu
 mentum non vi
 detur valere: q̄
 mutatur qd̄ in
 q̄tū nam omnia
 distribuit p sub
 stantia quātum
 autē dicit quan
 titatem. Res
 spondeo. Dicen
 dum. q̄ quōta
 lts mod⁹ argu
 endinō valeret
 si differret quā
 titas et substan
 tia. tamē p̄bi idē
 est oimodaz hz
 necessitate & q̄
 hoc in diuinis.
 ideo argumen
 tum bonū. Pos
 set tamen dici.
 q̄ predict̄ gar
 gumentū i qua
 lter materia ē
 bonum. Habere
 enim non dicit
 aliquis solum
 substantiaia s̄
 etiam proprietate
 tes. ergo sequi
 tur cū oia distri
 buat p omnibus

cto. Nec mai orē
 potētā hnt duo
 vel tres simul q̄
 singul⁹ eorū. qz
 nec plus pōt p̄
 fit et fili⁹. s̄ sol⁹
 spūsanct⁹. Nec
 hi tres sunt pl⁹
 pnt q̄ singulu s
 eoz. qz oipoten
 tiā quā hz p̄ r̄fi
 li⁹ accepit nascē
 do & spūsanct⁹ p
 cedēdo. Qd̄ Au.
 rōnib⁹ et aucto
 ritatibus pba
 billit̄ astruit i lib.
 contra mari. qui
 dicebat patrem
 meliorem ac po
 tentiorem filio.
 & Prima rō q̄
 pbat q̄ non pōt
 min⁹ fili⁹ q̄ p̄.
 sumpta ex auto
 ritate dñi. Joh.
 xvi. b
 Nihil iqt̄ p̄e
 min⁹ hz ille q̄ d̄t
 a Oia q̄ hz pater
 mea st. Nā si mi
 n⁹ hz i p̄tate ali
 qd̄ q̄ p̄ nō sunt
 oia que hz pater
 sz ei⁹ sunt oia q̄
 habet pater. tan
 tam ergo hz po
 testatē fili⁹ quā
 tā pater. Equaz
 b Non enim po
 test qui accipit i
 qualis esse ei qui
 dedit. Tu autēz

hoc de potentia
 sapis. q̄ potens
 sit filius. sed po
 tentior pater vt
 secundū doctri
 nam vestram po
 tens potentem
 potuerit genera
 re vel gignere
 et non omnipo
 tens omnipoten
 tem habet. ergo
 pater omnipotē
 tiam quam non
 habet filius. & si
 hoc est. falsum ē
 quod ait filius.
 omnia que habet
 pater mea sunt.
 Sed inquis. pa
 ter a nemine po
 tentiam accepit
 filias autē a pa
 tre fatemur et
 nos filium acce
 pisse potentiam
 ab illo de quo na
 tus est potens. patri vero potē
 tiam nullus dedit quia nullus
 eum genuit. Signendo eum
 dedit pater potentiam filio. Si
 cut omnia que hz in substantia
 sua. signēdo dedit ei quem ge
 nuit de substantia. Csz q̄ritur
 vtrum ei tantam: quanta ipsi ē
 potentia pater filio dederit an
 minorem. Si tantā nō solū po
 tentē sed etiā oipotentē genuit
 se oipotens intelligit. Si vero
 minorē quō omnia que hz pater
 filiū sunt. Si patris omipoten
 tia filiū nō est. nō omnia p̄culdu
 bio que habz pater filiū sunt. at
 omnia filiū sunt. oipotentia ergo

habitis q̄ habe
 at. et etiam pro
 pletates. ergo
 cū nullā potē
 tiā habeat vn⁹
 quam nō habet
 at alter. & nihil
 pōt vnus quod
 nō pōt alter. et
 hoc si nonna oia.
 et alter. & ita pa
 te t q̄ hic nō est
 figura dictiōis
 quia oia distri
 but hic p reb⁹
 oium generum
 a C̄ p̄o enī pōt
 qui accipit ines
 q̄lts eē ei q̄ d̄dit
 ut dicere falsū
 quia si hoc. cur
 ois creatura sic
 accipit̄. nulla
 e flet inqualis
 deo sed hoc fal
 sum & p̄mū.
 C̄ R̄n̄. dōm q̄
 Au. nō loq̄t̄ ḡna
 lit̄ et de quibz
 accipiente sine
 de quolibet mō
 sed de eo q̄ acci
 pit oia et talis
 accipēs nō pōt

Qd̄ an
 gust. qui
 artat he
 reticum.

3 esse inaequalis. **C**ontra potuit. ubi est ergo oipotencia. dei patris. Et ista forma tur secunda ratio ad idem talis modo. Si pater non potuit gignere filium equalē. ergo pater non est oipotens. Unde male arguere quod sicut potest argui de filio et sic non potuit filium equalē producere. § 7c. **C**ontra ad hoc quod non dicitur gignere nisi proposita essentia sicut alibi tactum est. id non valet. nec est ille. **C**ontra dubitatur de alia parte rationis. quod illud argumentum non potest valere. potuit producere equalē non produxit siue genuit. ergo invidus fuit. quod sicut potest argui potuit ista creaturam facere meliorem et non fecit. ergo invidus. Si tu dicas quod invidia sepe committitur perempel superiorē. sicut dicit gregorius. super illud Job. Patrum nulli occidit invidia. obicitur tunc. quod si filium genuisset minor non habuisset ibi locum invidia ergo videtur quod ista solutio non soluit. Item in creaturis non valet. Item artifer potuit facere ista rem me-

patris etiam est filius. Non est ergo pro potentior filio.

¶ Secunda ratio ad idem probatur ex deductione ad impossibile.

Contra alio modo probatur filium equalē patri contra maximū ita dicens Tu dices quod pater genuit filium minorē seipso in quo et patri de-

rogas. qui si filium unicum minus genuit. aut non potuit aut non voluit gignere equalē. Si dices quod non voluit. eū invidum esse d-

ixisti. Si autem non potuit. ubi est ergo oipotencia dei patris. Proius ad hunc articulum res colligitur. ut deus pro equalē

sibi gignere filium aut non potuerit aut noluerit. Si non potuit infirmus. Si noluit invidus invenit. Sed utrumque hoc falsum est patri. ergo si istud verum equalis est. Genuit ergo pater sibi equalē filium et ab utroque procedit

utrumque equal. spiritus sanctus. Si enim formā suam contra eundem pater in unico filio plenā gignere potuit. nec tamen plenam genuit: sed minus. cogimur patrem invidū dicere plenum ergo deum et equalē sibi genuit filium.

¶ Tertia ratio ad idem probandum a similitudine in generatione creata.

Contra hoc autem per similitudinē humanam ita esse demonstrat invidiosus. Homo pater si potuisset equalē filium genuisset. Quis ergo ait deat dicit quod hoc omnipotens non potuit. Adde et si posset homo maiorem meliorem quod seipso gigneret filium. Sed minus vel melius deo quicquid esse non potest deus: ergo cur non equalē ut ait filium genuit. cui nec anni ne-

lione non fecit ergo fuit iudicatus. Quod re etiam non tenet in deo. **C**ontra. dicitur quod invidia artificis producit non attendit in productione rei equalis vel minus bone. sicut ubi res de sui natura exigit talis esse. tunc enim necessariocluditur quod aut producit non potuit aut invidiosus. Si potuit et non produxit quod non fecit ut debuit et quoniam filius eo ipso quo filius est natus est perfecte imitari si non genuit filium in perfecta imitatione. necluditur quod aut producit minus potest fuit. aut invidiosus. et tunc patet simile de creatura et creatore archa et artifice. **C**ontra. Homo potuisset potuisset. et littera formatur tertia ratio ad idem tali modo. Homo pater si potuisset equalē filium genuisset. ergo et deus. **C**ontra. illud argumentum non valet. Homo habet alium hominem sibi equalē vel habere potest ergo et deus. quoniam deus de sua nobilitate hoc habet quod nullus potest et equari et ita videtur ratio augere non valere.

Contra. dicitur quod si equalis

4 Augusti.

itas poneret de necessitate in equali
bus diuersitate in natura quod tunc

non valeret. **S**upposito q̄ de
us generet filium
naturaliter sibi de necessi-
tate: sed tunc q̄
si hō equalē ge-
nuit q̄ deus mē-
tosus. Quā-
uis enim impo-
ssibile sit equa-
ri diuerso inas-
tura. tñ equari
cōnaturaliter per-
fectio: ē alio.
q̄n diuisa natu-
ra esset: tñ aliq̄
perfecte q̄ si hoc
ē possibile p̄ rē
et cōsequenter at
q̄lis aut quā-
sit cōtra. v̄t dicitur
de cere fallū q̄ si
le dicitur q̄litate. et
fm eā accēdit
silitudo nō eq̄-
litas. q̄ p̄p̄tū
est q̄litate fm
eā sile vel dis-
sile dicitur. Rñ.
dōm q̄ de eq̄l-
tate: loq̄ dupl̄
Anomō pur d̄
denotans. Alio
modo put d̄
disponibilitatē
et h̄c accēdit
maior: r̄ minor
nobilitas: r̄ ita
nobilitas res d̄:
Et q̄: l̄ sp̄l̄alib̄
s d̄ ē maior: me-
lior t̄ q̄l̄tio de
q̄litate spectat
ad eq̄litate. nō
er̄ p̄p̄a rōe no-
minis. s̄ ex p̄e
q̄nti vt p̄l̄tū est

l̄ diuisa sit ponē ordinē. Quātū ad p̄mū

cessariū fuerūt p̄
quos adpletur
equalitas. nec
omnipotētia de
fuit an forte no-
luit ergo qd̄ ab-
sit inuidit. Sed
non inuidit eq̄lē
ergo genuit filiū
Credan̄ q̄ filiū
ei esse equalē.

& Obiectio
nem heretici po-
nit et soluit.

C Sed forte di-
ces eo ipso pater
est maior filio q̄
de nullo genit̄.
genuit tamen e-
qualem. Ad qd̄
cito respondebo
immo ideo non
est pater maior
filio. q̄: equalē
genuit. Origi-
nis enim questio ē
ista quis de quo
sit. Equalitatis
autem qualis
aut quantus sit
quod est dicere.
Ad originem p̄-
tinet q̄stio qua
queritur q̄s de q̄
sit ad equalitatē
vero illa q̄ q̄ritur

q̄ritur duo. p̄lo q̄ritur p̄trū i diuisa sit po-
nere adēq̄tionē q̄ritū ad

qualis aut q̄st̄
q̄s sit. Nec cū d̄
filius a patre ge-
nit̄ ostenditur i
eq̄litas substantie
sed ordo nature
nō quo alter pri-
or est: altero sed
q̄ alter est ex alte-
ro Non ergo s̄
hoc q̄ pater ge-
nuit et filius ge-
nit̄ est vel sp̄i-
ritus sanct̄ ab vtro-
q̄ p̄cedit. equa-
litas vel inequa-
litas ibi existit
quia non secun-
dum hoc alia p̄-
sona aliū equa-
lis vel inequa-
lis dicitur. Ecce
equalitas trini-
tatis et vna ea-
demq̄ substan-
tia q̄ntum bre-
uiter potuimus
demonstrata est
in superioribus
qualiter scilicet
aliqua trium p̄-
sonarū quamli-
bet aliam nec e-
ternitate nec ma-
gnitudine. nec
potētia excellat

p̄ si p̄tē plura q̄ filio. pari rōe nec q̄
sp̄l̄l̄ctūs cōtra. Quāto p̄ductū sūt
maḡ distātis tāto potētia p̄ducēs est
latior sine apl̄to. s̄ potētia p̄tis se er-
tēdit ad creatū r̄ creatū potētia filii
ad creatū tm̄. r̄ maḡ distat creatū et

adēq̄tionē p̄tē
bilit̄. sc̄o v̄t
sit ibi eq̄l̄tio q̄
tñ ad eq̄l̄tionē
potentē.

Q̄. ii.

Q̄ sit ibi ponē
adēq̄tionē potē-
tie q̄ritū ad nū-
rū possibilium
on̄dit sic. q̄ntum
q̄ eādē naturā
h̄nt eādē potē-
tiā naturalem.
s̄ q̄cūq̄ h̄nt ot
no eādē potē-
tiā q̄cūq̄ potē-
vni r̄ alter: s̄
pater r̄ filius et
spiritus sanctus
habent eandē
potentiam. er-
go: r̄c.

C Itē q̄cūq̄
h̄nt oīno eādē
opationē. n̄h̄t
p̄tē vni opari
sine alio sed p̄
r̄ filio h̄nt eam-
dē opationē. q̄
n̄h̄t p̄tē p̄ se
ne filio. Joh̄.
vi. Quēcūq̄ p̄-
facit. hec oīa
sūt filio facit.

C Itē: null̄ p̄
p̄ta oīpotēte s̄
p̄bū det ē ops.
s̄ d̄t s̄ op̄ r̄vū
Ops p̄mo tuus
d̄nt. Maior p̄
q̄ q̄ oē d̄t nihil
er̄cipit. **C** Itē l̄
s̄ finitis nō ē po-
nere aliq̄ eē plu-
ra. s̄ filio p̄tē
finita q̄: nō p̄tē
tot q̄n plura q̄

In creatis q̄ creata solis. §. 7c. ¶ Item: 1
 filii dei et creatura sūt alibi et alibi q̄
 creatura ē q̄d creati. s̄ filii est eētia
 lcreata § filii et creatura sūt alibi et ali
 ud § plura. § potētia q̄ p̄t in filii et
 creaturā potētor est q̄ q̄ p̄t i creatu
 rā tm̄. siue potēs ēi plura. s̄ potentia
 p̄tia est alia ergo 7c. ¶ Itē tm̄ v̄. eq̄
 magnū vel mai⁹ est p̄ducere p̄sonā eq̄
 lē sicut creaturā. s̄ p̄ p̄t sine filio p̄
 ducere p̄sonā. ergo et p̄ducere creatu
 rā. ergo v̄ q̄ potētia i p̄se extēdat
 ad plura. ¶ Itē q̄ntū p̄ductio et filii
 nō sūt aliqd̄ pl̄. tm̄ plures sūt q̄ filii
 solis. ergo cū in p̄se potētia possit in p̄
 ductiōe v̄triusq̄ i filio i alterā tm̄. in
 plura p̄t potētia i p̄se q̄ i filio ergo
 extēsiōe possibilis est maior. ¶ Rñ. dēz
 7 q̄ loq̄ndo de potētia essentiali q̄ ē re
 spectu act⁹ eēntialē siue p̄ductiois ad
 nihil se extēdit i p̄se. ad q̄d parit nō ex
 tēdat se i filio. et q̄d equalitas p̄sona
 rū p̄sistit quātū ad potētia essentialē cō
 cedēdū est sine calūntia q̄ p̄ et filii eq̄
 liter sūt potētes quātū ad extēsiōnem
 8 possibilis. ¶ Ad illd̄ ergo q̄d obijcitur i
 p̄trariū. q̄ latior ē potētia q̄ p̄t i ma
 gis distātia. d̄m q̄ istud v̄p̄ ē de po
 tētia eodē mō dicta et q̄ntū ad p̄lem
 modū p̄ducendū: sed patrē posse pro
 ducere quid creati: ē potētie eēntial
 et opis creationis patrē vero pos
 se p̄ducere filium. est potētie v̄t in per
 sona et generatiōis. ideo illa ratio nō
 valet. ¶ Ad illud q̄d obijcitur. q̄ crea
 tura et filii sūt plura. d̄m q̄ v̄p̄ est
 q̄ sūt pl̄a. et nō plura p̄ducta. q̄ntū
 est filius sit aliud q̄ creatura. tamen
 non est aliud productum filius enim ē
 essentia et natura: sed tamen non esse
 tia vel natura producta. quia produce
 re filium non est producere aliquid s̄
 aliquid. et ideo nō sequitur q̄ produ
 cere filium et creaturam sit posse pro
 10 ducere plura q̄ posse producere alte
 rum. ¶ Ad illud quod obijcitur. q̄ p̄
 dicit personam sine filio. dicendū q̄
 non est simile: quia cum p̄ducere crea
 turam sit producere essentiam tam pro
 ductio q̄ potentia est essentialis. et
 quia essentia est indiuidua in patre et
 filio. ideo et potentia est actio. proinde
 et illa productio quia vero producere
 filium. est producere personam. ideo
 productio illa et potentia dicit quid
 personale. et quoniam pater et filius

non conueniunt in persona sed in es
 sentia. patet. et cetera. ¶ Ad illud 11
 quod obijcitur q̄ filius et spūssactus
 sunt plures 7c. d̄m q̄ v̄p̄ ē q̄ p̄t ēē
 in p̄se. s̄ q̄ntū ad hoc nō atēdit equa
 litas vel inequalitas vt d̄sum est.

Q. 0. 11. ¶ Itē in diuisis sit equali
 tas q̄ntū ad intētiōe po
 tētie. Et q̄ sic. d̄ndū hoc nō atēdit ē po
 tētie v̄tute. s̄ v̄p̄ ē dei v̄tute. § p̄
 nō est potētor filio. s̄ p̄t pari rōe. nec fil
 li spūssctō. ¶ Itē: siube eq̄ nobil: eq̄ no
 bils et excellēs est potētia s̄ siuba eque
 nobilis ē i filio vt i p̄se. § potētia eq̄
 nobilis. § nihil potētis p̄t p̄ filii
 ¶ Item: ea potentia qua q̄ p̄t supra
 infinitā et summā distātia nihil ē potēs
 tis. s̄ potentia verbi p̄t sup̄ infinitā et
 summā distātia q̄ est iter ens et nō ens
 q̄ p̄ ip̄m oia facta sunt. § 7c. ¶ Itē: ea
 potentia cui nil potēt resistere. nec alit
 q̄d p̄t eā retardare. nihil ē potētis s̄
 potētia filii nihil p̄t retardare. nec alit
 q̄d p̄t ei resistere. q̄ subito facit et lit
 bere. patet. q̄ dicit et facta sunt. § 7c.
 ¶ Contra: potētor est potentia in eo
 qui solum potest agere. q̄ in eo qui age
 re et pati: sed in patre est solum agere
 in filio agere et pati. ergo 7c.
 ¶ Itē: potētis aliqd̄ p̄t q̄d ē p̄mū p̄n
 cipii. q̄ q̄d non p̄mū. q̄ oia cā p̄maria
 plus inuit q̄ secunda. sed pater est p̄
 mū p̄ncipii. ergo v̄nū et idē potētis p̄t
 p̄ filius. ¶ Item: potētis p̄t q̄ h̄z
 potētia a se. q̄ ab alio. Qui ent aliqd̄
 a se habet. multo meli⁹ h̄z q̄ si ab alio
 recipiat. ergo cū filius habeat posse a
 p̄se. p̄t aut p̄ se et a se. § 7c. ¶ Itē pl̄ po
 test aliqd̄. qui p̄t et per se et per alium
 q̄ q̄ tantū p̄ se. sed pater p̄t opari per
 filium spiritus sanctus nō p̄t p̄ filium
 nec etiam ipse filius proprie loquen
 12 do. ergo 7c. ¶ Rñ. dicendū q̄ potentia
 in p̄se et filio est eque intensa. quia in
 p̄troq̄ summa est et eq̄ nobilis. quia in
 p̄troq̄ v̄na p̄ naturā nō degenerans.
 s̄ p̄t et in spūssctō est. et hoc loquēdo de fi
 lio s̄m diuinā naturā. s̄m quā equalis
 est p̄ti. ¶ Ad illud q̄d obijcitur. q̄ filii
 p̄t pati. dicendū q̄ istud nō est s̄m po
 13 tentiā diuinā. s̄ s̄m infirmitatē huma
 nā et s̄m illā infertor est p̄se et m̄tus po
 tens. s̄m autē diuinā non p̄t pati sicut
 nec pater. ¶ Ad illud q̄d secundo obij
 14 citur. q̄ p̄mū p̄ncipii magis potest.
 dicendū q̄ p̄mū p̄ncipium: aut solus

dicit ordinē. aut substantiāle differenti-
 an. Si solū ordinē. cum vnum ⁊ idē sit
 per obiq. nō est potētus hīc q̄ ibi. Si
 aut differentiā substantiāle cū ordinē. sic
 vix est q̄ potētus ē p̄mū. q̄m. q̄ h̄
 addit aliqd̄ supra p̄mū. q̄ dū facit ma-
 gis p̄positū. magis reddit limitatū. et
 ita m̄n̄ potēs. **Ad illud q̄ obijctur**
 t̄tio. tā solutū ē. q̄ habere ab alio hoc
 est aut differentiē s̄balter aut p̄sonalitē
 Si substantiāliter sic vix ē q̄ cū habeat
 ab alio p̄tētā n̄ h̄z eētā s̄r s̄ p̄cipa
 rōne. s̄ q̄n̄ h̄z ab alio p̄sonalitē. eodē t̄n̄
 eētāliter. tūc h̄z eā nobilitē. q̄ tota
 liter ⁊ eētāliter. **Uñ Jo. vi.** Sicut p̄
 h̄z vitam in semetipso sic dedit filio: ⁊
Ad illud q̄ obijct̄ q̄to p̄ p̄ potēs
 se ⁊ p̄ aliu dōm q̄ posse p̄ aliu ē dupli-
 citer. Aut p̄ aliquā cām infertorē siml
 agentē. Aut p̄ altā p̄sonā p̄mo modo
 potētus ē posse p̄ se ⁊ p̄ aliu q̄ p̄ se t̄m̄.
 q̄ posse p̄ aliu dē dñū et ita p̄tātē. sed
 posse p̄ aliu. p̄ p̄sonā p̄substantiāle non
 ē dñū. sed t̄m̄ autortatē. Autortas
 aut nō dicit maioritatē. sed solū sit ori-
 ginē. sicut posse ab alio ⁊ nō ab alio nō
 dicit minoritatē in p̄tēntia. sed solum
 subautortatē et originē ⁊ sic intelligē
 dū est in proposito de posse per altum
 et non posse per altum.

Consequenter est q̄sto se-
 cūdo loco de secundo ar-
 ticulo. vtrū in diuinis sit
 ordo. Et circa hoc querun-
 tur duo. Primo queritur.
 vtrū in diuinis sit ordo ponend⁹. secūdo
 vtrū in diuinis sit ordo nature

Questio. i. Qd̄ in diuinis
 sit ordo ostenditur
 p̄lo p̄ aug. ad mari. vbi dicit cū d̄ fil-
 ius a patre. non significatur inequali-
 tas substantie sed ordo nature.

Item hoc videtur autortate eccle-
 sie. quia ecclesia nominationem trini-
 tatis exprimit ordinate. dicitur enim
 In note p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄s̄s̄c̄i. ⁊ hic ordo
 nunq̄ mutatur. ergo ⁊c. **Item ordo dī**
 est rōnē p̄plet eē ⁊ boni. esse enim v̄
 dicit Boe. ē qd̄ ordinē retinet seruatoq̄
 naturam. siml̄iter ⁊ bonum. sed in di-
 uinis est perfectissime ratio boni et es-
 se. ergo ibi est ratio ordinis. **Item vbi**
 cūq̄ sint plura inter quos non ē or-
 do sunt in ordinati. sed in diuinis per-
 sons est pluralitas. ergo si nō ē ibi or-
 do est inordinatio et confusio. sed inor-

dinatio et confusio repugnat diuinis
 ergo est ibi ordo. **Contra Euseb̄us.**
 In diuinis est numerus. sed non ordo.
Item: hoc ipsum videt̄ erratione or-
 dinis. Augusti. de trinitate. dicit. Ordo
 est parium disparium suauicūq̄ tri-
 buēs loca dispositio. sed in diuinis nō
 est distinctio locorum. ergo ⁊ cetera.

Item ordo contrariatur similitati.
 ergo vbi est ordo. non est omnimoda si-
 militas. sed vbi non est omnimoda si-
 militas. non est perfecta equalitas. ergo
 cum in diuinis sit omnimoda ⁊ per-
 fecta equalitas. nullus est ibi ordo.

Item: si ordo est in diuinis. Aut est
 qd̄ essentialē. aut notionale. Non essen-
 tiale. quia vbi ordo ibi distinctio. in di-
 uinis autem non est distinctio secundū
 essentialē. ergo ⁊c. **Item:** quod notionalē
 ē. quoniam idem est notio et proprie-
 tas. sed ordo nullius persone est proprie-
 tas. ⁊ ⁊c. **Item:** vbi est ordo. ibi est de-
 pendentia ⁊ inclinatio. nihil enim ordi-
 natur ad aliquid nisi ad illud habeat i-
 clinationem. in diuinis autem nulla ē
 dependentia. ergo ibi nullus omnino
 ordo. **Item:** ordo presupponit nume-
 rum. sed in diuinis non cadit differen-
 tia secundum numerum. v̄ ostensum ē
 supra. ergo nec ordo. **Rñ.** Dicendum

q̄ triplex ē ordo. sc̄z sc̄dm̄ positionem
 secundum antecessionem. ⁊ secundum
 originem. Ordo secundum positionem
 d̄r̄ aliorum quoz̄ vnum est superius.
 aliud infer⁹. Et hoc pot̄ eē dupl̄. Vel i
 loco v̄ i dignitate. ⁊ hic ordo nō cadit
 i diuis. sicut ostendit p̄la rō sumpta ab
 Eusebio. ⁊ sc̄da sumpta ab Augu. sicut
 ps. Ordo vero sc̄dm̄ antecessionē d̄r̄ eē
 eoz̄ quoz̄ vñ prius est/alterum vero
 poster⁹. et hoc dicitur dupl̄. Aut
 quia antecedit duratione siue tempore
 Aut prius natural̄ intelligētia siue co-
 gnitione. et hic ordo non est in diuinis
 sicut probat ratio tertia. quia hic ordo
 tollit equalitatem et similitatem. quo-
 rum vtrumq̄ perfecte est in diuinis.
 Ordo autē sc̄dm̄ originē siue s̄m̄ ema-
 nationē est p̄ducentis ad productū. ⁊
 iste ordo est in diuinis. quia ibi ē ordo
 p̄ncipiū et p̄ncipiat̄. siue p̄ducentis
 et p̄ducti. ⁊ hunc ordinē eē i diuis
 probant rationes prime. **Ad illud**
 quod obijctur quart⁹. q̄ ordo non est
 quid notionale. nec essentialē. **Item:**
 dūm q̄ est notionale: sed notionem con-

tingit dupliciter significare, aut sub p-
pria ratione ut est de generatio. Aut sub
cōi ratione, cōmunitate in qua ratiōis,
ut cum de ordo, notio, proprietat. sicut
individuum est eōis lentiō et sub hac
cōtate non distinguit, tamen in suis l-

21 fertibus distinctionē supponit. ¶ Ad
illud quod obiicitur, ubi est ordo ibi de-
pendentia, dicendū q̄ ordo ipōitat hā-
bitudinem et q̄ habitudo in creaturis
ratione imperfectionis dicit dependē-
tiam ideo in creaturis importat depen-
dentiam, in diuinis autē sōiū ponit cō-
parationē et connexionem, et nullā de-
pendentiā et inclinationē.

22 ¶ Ad illud
quod ultimo obiicitur, q̄ ordo suppo-
nit numerū. Dicendū q̄ sicut in diuis
numerus distrahit a ratiōe numeri, q̄
ibi est distinctio ppositam tantum, ita
ordo a ratiōe ordinis simpliciter, quia
quā sit ibi ordo, nō tamē est ibi ante-
cessio s̄ solum originis emanatio. Vel
aliter dicendū q̄ non semper suppo-
nit distinctionem s̄m numerū, nisi i-
telligatur de ordine locali, siue s̄m po-
sitionem. Nam ordo secundū naturam
et secundū naturalem intelligentiam,
attenditur inter superi⁹ et inferius, in
ter q̄ non cadit numerus. Et ita p̄ illud.

Questio. ij. Utrū i diuinis

est ordo nature. ¶ Utrū i diuinis
Et q̄ sic, videtur per Augustinum, qui
dicit in littera, q̄ cū dicitur filius a pa-
tre non dicitur inaequalitas substantie
sed ordo nature. ¶ Itē: ubi est natura:
lis origo, ibi est naturalis ordo sed i di-
uinis est naturalis origo, ergo et natu-
ralis ordo ergo est ibi ordo nature.

¶ Itē: ubi est causa et effectus ibi ē pri-
us et posterius, sed ubi cōiū hoc, ibi est
ordo nature, ergo cū in diuinis contin-
gat repetire causam et effectū sicut di-
cit L. h. p. super principium ad hebr. et
Damascē. l. l. cap. 8. P̄ est causa filij,
p̄s, et. ¶ Contra. Cuiuscūq̄ est ordo ip-
sum ordinat ergo si i diuis est ordo na-
ture, natura ordinat, s̄ qd ordinat, di-
stinguit et nūeratur. Si hoc ergo in di-
uinis natura distinguitur et nūerat, sed
hoc falsum ergo, et. ¶ Itē: in diui-
nis idē est natura et essentia, q̄ natura
nomē est essentialē sed in diuinis nullo
mō ponitur ordo cēntie, ergo nec natu-
re. ¶ Itē: ubi est ordo nature, ibi est pri-
us et posterius s̄m naturā, ergo si i di-
uinis est ordo nature, ergo ibi est prius

et posterius, sed hoc nullo mō recipit,
ergo nec ordo nature. Qd autē in diuis
nō sit pri⁹ et posterius, ostenditur sic. Re-
latius sunt simul natura ergo p̄ et filij
secundū q̄ p̄ et filius simul sunt natu-
ra, q̄ relationes in diuinitē nō sunt ada-
uenientes, nec tantū sunt ratio referē-
di, sed etiā existendi ergo p̄ et filij se-
cundū suas ppositas simul sunt natu-
ra, ergo nō est ibi ordo nature. ¶ Item
in causis creatis videm⁹ gradus, quia
quanto substantia creata citius potest,
velocius operatur. Unde quedā operā-
tur in tēpore, quedā repente quedā su-
bito. Et illa cā que opatur subito, alq̄
non pcedit tēpore: sed natura. Si ergo tēp-
orū producit filij secundū oēm nobilitates
et virtutē sue potentie, et virtus sue po-
tentie infinite maior est q̄ finite nō er-
go tantū simul duratione, sed etiam si-
mul natura producit, ergo nō est ibi or-
do nature. ¶ Item: videmus in cogno-
scibilibus q̄ quedā habet sui cognitio-
nem inuestigando et poster⁹ tēpore, et lo-
quor de actuali, nō de habituali ut aīa
hūmna et qdā simul duratiōe, ut ange-
lus ergo si dei cognitio, et dictio siue
locutio non est accidens, sed mōdo no-
bitus et virtuosus q̄ omnis creatura,
habet verbum intelligentie, non tantū
simul duratione, sed etiā natura, ergo,

et cetera. ¶ Respon. dicendum, q̄ ordo
dicitur esse alicui⁹ dupl. Aut sicut or-
dinati, aut sicut rationis ordinandi. Qd
ordo in diuinis sicut ordinati de p̄one
patris et filij et sp̄s sancti, sicut rōis
ordinandi, de nature. Natura est dicit
v̄m productiōnā s̄m q̄ dicit p̄s, q̄ est
v̄s insita reb⁹ ex filijbus filia p̄creas.
In diuinis autē est ordo s̄m pductionē
id est de ibi ordo nature. i. naturalis ori-
ginis. ¶ Unde genitiuus ille nō p̄struitur
subiectiue sicut cū de albedo, p. sed
ex v̄ declarationis essentie, ut cum de
albedo clarificatio. Et ideo resoluitur in
v̄nos, p̄ sit sensus ordo nature. i. natu-
ralis originis. Ex hoc patet prius qd
obiicitur quia obiicit, ac si diceretur,
ordo esse nature ut rei ordinate, patet
etiam secundum q̄ essentia dicitur
in absolute omnimoda non p̄ alte-
rius principium, natura vero dicitur
alterius principium, ideo dicitur compa-
rationem ad productionē siue eman-
ationē naturā. ¶ Unde dicitur atten-
dēdū, q̄ ordo s̄ nālez originē i his in-

23

24

25

ferioribus duo dicit. scz emanationem et antecessionem. et ratio huius est. qz emanatio in his inferioribus ponit diversitatem substantialem. Unde omne quod emanat in his inferioribus est effectus et quod pducit e causa. et id est causa ad cuius esse sequitur aliud. et quod aliud in natura ideo posterius in natura. In divinis autem est emanatio ad quam non consequitur essentie diversitas vel nature ideo nec prius nec posterius natura sed simul natura. et ideo in divinis non accipitur ratio cause vel effectus se-

cundum latinos. sed nomen principis: quibus greci extenso nomine plantantur nomine cause pro nomine principis. et ideo in divinis est ordo nature. non quo alter sit posterior altero: sed quo alter ex altero. Et hoc est quod dicit aug. in lra. et ex hoc patet quod tertio obijciatur. Quia enim in creaturis ordo posterioritas semponat. non tamen in deo. et quibus non sit ibi posterioritas. si sequitur quoniam bene sit ibi ordo.

Et his patet obiecta ad utraque parte. Concedendum ergo quod alio modo reperit in divinis ordo nature. sicut ostendit per rationes Tertii scilicet ratio deficit. quoniam nomine cause non reperitur in divinis secundum latinos pro parte. Quod obijciatur ad oppositum patet. quod ordo non est nature vel rei ordinata. Patet etiam quod obijciatur de divina cetera.

scz. qz est nomen absolute nec sponat rationem originis. Ultimum patet quod non est ibi ordo nature. quod alter posterior altero. scz quod aliter et alio.

Distinctio. xxi. Qualiter dictio sine exclusione accipiatur in divinis.

scz ostendit quod tres originis sunt ex predictis. Supra probavit magister equalitatem personarum. hic quoniam in probatione dubitas rationes dicitur propter dictiones exclusivas: movet

Querit quomodo possit dici tantum est solus pater et filius. et cum sint inseparabiles.

Incognitum quod sitio tra-

hens originem ex predictis. Dicitur est enim supra quod tantum est solus pater vel solus filius vel solus. scilicet quibus simul illi tres et quod due vel tres persone sicut non sint maius aliquid quam una persona sola. Ad quod dicit aug. in vi. libro de trinitate. quomodo hec sane dici possit cum nec pater sit solus: nec filius: nec spiritus sanctus: sed semper et inseparabiliter. et filius cum pater et pater cum

filio: et spiritus sanctus cum utroque. Inseparabiles enim sunt hee tres persone.

Ad quod ita respondet aug. in eodem. Solus deus pater dicimus non quod separet a filio vel a spiritu sancto: sed hoc dicentes significamus quod illi similes eum eo non sunt pater. Solus ei pater pater est quod non dicitur quod ipse sit solus id est sine filio vel spiritu sancto sed pro hoc filius vel spiritus sanctus et a paternitatis sortio excluditur. Ita et cum dicitur solus filius filius est vel solus. scilicet spiritus sanctus est. non dicitur filius a patre vel. scilicet ab utroque: sed a sortio filialis propter exclusionem dicitur pater et. scilicet a sortio processibilis propter assensionem pater et filius. Cum ergo dicitur tantum est solus pater. quantum similes illi tres. pro hoc quod dicitur solus non separatur pater ab aliis. sed hic est sensus. Solus pater. id est pater quod ita pater est quod nec filius nec. scilicet tantum est. et. Sicut intelligitur cum dicitur solus est filius vel solus est. scilicet. Solus ergo pater dicitur ut ait aug. in eodem. quod

illas dubitationes neque soluit. Et hec paratres partes. secundum trinitatem dubia quod propter. propter enim quod dicitur de hac ratione tantum est solus pater. quantum pater et filius. Sed propter hanc lineam quod dicitur de hac. solus pater est deus. et hoc facit ibi. post hoc quod dicitur. utrum sit cur dicitur solus pater. et. Tertio quod dicitur de hac. Trinitas est solus deus. et hoc facit ibi. scilicet ternus quod dicitur ipsam trinitatem. Et in qualis ista pars propter motum dubitatio secundo soluit.

nō nisi ipse ibi p̄r ē ⁊ sol⁹ fili⁹: qz
nō nisi ipse ibi fili⁹ ē ⁊ solus. ff.
qz nō nisi ipse: ibi spūsc̄tus est.
⁊ Utrū possit dici: sol⁹ p̄r est
de⁹: sol⁹ fili⁹ ē de⁹: vel sol⁹ spūsc̄.
est de⁹: vel p̄r ē sol⁹ de⁹: vel fili⁹
ē sol⁹ de⁹: vel. ff. est sol⁹ de⁹. b
C Post hoc q̄rit vtrū sicut d̄r so
lus p̄r est p̄r: vel sol⁹ filius est fi
lius: ita possit dici: solus p̄r est
deus: vel solus filius est deus:
ita ⁊ de spiritali sancto. Aut pa
ter est solus deus: filius est so
lus de⁹. Ad qd̄ dicim⁹ quia p̄r
⁊ fili⁹ ⁊ spūsc̄tus d̄r ē vn⁹ de⁹.

a Hec trinitas simul pp̄te d̄r ē sol⁹ deus. Cōtra. Uidet q̄ hoc velle negare istā. Pat̄ est solus de⁹: s; p̄r hec eē veraper expositiōe: qz p̄r est de⁹: ⁊ nō alius a deo: vel alius. ergo. ⁊c. C Itē p̄dicatus qd̄ dicit̄ de tota trinitate: nō p̄r esse nisi p̄dicatus ēntiale: qz aliter nō dicit̄: ref̄ de tota trinitate. ⁊ ēntia: le p̄dicatū d̄r de qualibet p̄sona sigillatim: ergo p̄r est sol⁹ de⁹. C Rñ. d̄m q̄ qñ sol⁹ p̄r se adit̄ ad p̄dicatū: tū: ita q̄ nō intelligit̄ a parte subiecti: i p̄p̄: us est sermo: si ne dicat̄ de trinitate tota: sine de p̄r. Accipit̄ dicere Augu. q̄ solus de⁹ p̄dicat̄

a ⁊ hec trinitas simul pp̄te d̄r esse sol⁹ de⁹: sicut sol⁹ sapiēs: sol⁹ potēs. S; nō videt̄ obere dici a nobis h̄b; n̄ris vtentib⁹ nisi vbi fino auctoritari b⁹ occurrit: sol⁹ p̄r est de⁹: vel p̄r est sol⁹ deus: ita de filio ⁊ spūsc̄to dicim⁹. Uñ aug. in. li. vii. de trinitate. Qm̄ oñdim⁹ quomō possz dici sol⁹ p̄r: vel sol⁹ fili⁹: cōsiderāda est illa sn̄ia qua d̄r. S; eē solum patres desū versū solū: s; parrē ⁊ filiū ⁊ spūsc̄m. Ecce habes qz non sol⁹ p̄r dicēd⁹ est esse ver⁹ de⁹. Itē in eodē. Si q̄s i terrogat: p̄r sol⁹

vrum sit deus. Quomodo r̄nde bim⁹ non eē: nisi forte dicam⁹ ita eē q̄dem patrem deū: s; nō eē esse solū deū. Esse at̄ solū deū dicam⁹ patre ⁊ filiū ⁊ spiritali sc̄m. Ecce ⁊ hic habes: quia p̄r nō d; dici sol⁹ de⁹: atq; hoc solū i parte subiecti t̄m accipere qd̄ā volūt in pte h̄o p̄dicati sic cōcedūt q̄ p̄r ē sol⁹ de⁹. S; ex h̄b; Aug. v̄r oñdi q̄ pp̄rie sol⁹ de⁹ dici debeat tota trinitas. Et hec trinitas vt ait Au. cōtra mari. Itelligit̄ cū ap̄s dicit̄ btūs ⁊ sol⁹ potēs ⁊ ibi. Soli sapiēt̄i deo. ⁊ ibi. Inuisibili soli deo. Nō ei de solo patre hec accipienda sūt: vt p̄cedebat maxim⁹ et alij heretici: sed de trinitate. Sicut ⁊ illud. Solū h; immortalitatē. quia s̄m resctā fidem ipsa trinitas est vn⁹ solus de⁹: beat⁹ / potēs / sapiēs / inuisibilis. Uñ Aug. i eodē. Cū vn⁹ de⁹ sit trinitas: hec sit nobis solutio quest̄ionis: vt intelligam⁹ solum deū sapiētem / solū potentem / patre ⁊ filiū.

sur de tota trinitate: ita q̄ nō de patre. S; in illis locutionibus / solū deo honor ⁊ gloria: ⁊ cōsimilib⁹. Solus deus nō accipitur pro vnica p̄sona excludendō alias personas: sed p̄ tota trinitate: excludendo alias naturas: ⁊ magister ita accipit: ac si Augu. vellet dicere: nō q̄ hoc sc; sol⁹ de⁹ p̄dicaret̄ de trinitate: et nō de patre. Sed ipse vult: q̄ supponat p̄ ista trinitate. Pro patre vero si supponat: nō tñ p̄ seisse supponit pro solo patre. et ideo Aug. cōcedit q̄ sola trinitas est sol⁹ vn⁹ de⁹ nō tñ sol⁹ p̄r. Uñ ⁊ maḡ non dicit q̄ pater non sit solus deus: sed q̄ non proprie dicitur: et illud manifestū est si inspicatur qualiter solus debet addi ad p̄dicatum.

l. th̄m. 6
Rom. 16
l. th̄m. 1.
l. th̄m. 6

Augusti.
Qd̄ non
d̄r solus
p̄r de⁹ ē.

1

Quod ipsas trinitatem dicitur solū deū cū sit cū spiritibus et aiab⁹ scis. Querit cū iste parabilis sit a reb⁹ aliis et int⁹ mus oib⁹ ppter qd magis d⁹ eē cū scis q̄ cū aliis. **R**ñ. dicē dū q̄ q̄us de⁹ sit cū oib⁹ et in oib⁹ tñ spectat: liter d⁹ esse cū sanctis pp̄ effectū gr̄e in habitacōis: p̄ quam ip̄i cōformātur et carī et sicut et fuerunt. Unde puer. viij. Velle mee esse cū filiis hoīm: dicit sapiētia dei. **U**n̄ dñs vobis: cū dicitur hoībus nō bestiis. **C** Nemo novit patrē nisi filius. **L**tra. **E**cū nemo cōponat ex non et hō: ergo nemo idē est qd null⁹ hō: sed dictio excepti: na nō excipit nisi p̄tētū sub termino. **U**n̄ nihil est dictum. **A**ulus homo currit nisi alius: cum ergo pater nō cōtineat in supposito huius nōis homo p̄t. **r**c. **S**i tu dicat q̄ ampliat: tur ex p̄: distri butio importa: ta per istum terminū nemo vltra q̄ ad homines. **T**unc ego quero pro quo stat: aut pro creato aut pro lcreato. **S**i pro crea

lūi et spm̄ sc̄tm̄ q̄ est yn⁹ et sol⁹ de⁹. **Q**uomodo d⁹ trinitas sol⁹ de⁹: cū ip̄a sit cū spiritibus et animab⁹ scis. **S**ed iterū q̄ritur: quō ipsam trinitatē dicim⁹ solū deum: cum sit cū spiritibus et aiab⁹ scis. **A**d quod respondet Augustinus in vi. li. de trini. ita dicēs. **T**rinitatē dicim⁹ deū solū: quia semper sit cū spiritibus et aiabus scis: sed solū dicimus q̄ nō aliud q̄ ip̄a trinitas deus ē: non enī illi cū illa deus sunt vel aliqua alia: s̄ ip̄sa trinitas tārū: non illi vel alia deus est. **U**eruntamē vt ait aug. et si de solo patre predicta diceretur nō tamen excluderet fili⁹ vel spiritū sanctū: quia hi tres vnū sunt: sicut i Apo cal. de filio legitur q̄ habet nomen scripturū qd nemo scit nisi ip

se. **N**on enim inde separatur pater vel spiritus sanctus. **E**t cum dicitur. **N**emo novit patrem nisi filius: non inde separatur pater et spiritus sanctus: quia inseparabiles sunt. **A**liquando etiam nominantur pater et filius: et tacetur spiritus sanctus vt veritas ad patrē loquens ait. **U**t cognoscant te et quem misisti iesum christū: esse vnum verum deum. **C**or ergo inquit Augustinus. tacuit de spiritu sancto: quia consequens est: vt vbi cūq̄ nominatur vn⁹: sicut pater et filius tanta pace vni adherens intelligatur etiam ipsa pax: quia non commemoratur: vno ergo istorum nominato: etiam reliqui intelliguntur: quod i pluribus scripture locis occurrit.

to: nulla est exceptio: quia simpliciter vera: et p̄terea p̄ non est ibi cōtentū. **S**i pro increato simpliciter et totaliter est falsa: ergo per exceptionē nō potest verificari. **S**i tu dicas q̄ pro vtroq̄: quō potest hoc esse: cū nichil habent cōmune. **E**t si habent cōmune aut hoc q̄ nemo distribuit pro essentia aut p̄sonis. **S**i p̄ essentia. ergo nō debet excipi pater. **S**i p̄ personis: ergo debet excipi. **S**i sicut et pater: alioquin locutio est falsa. **R**ñ. de. **S**ed q̄ nemo distribuit cōmunitate pro cōmunitate cognoscit siue habet v̄m cognitivā: et distribuit nemo si p̄ supposito tñ siue p̄ persona: s̄ pro natura: vn⁹ de p̄ non excipitur q̄ persona: na sed q̄ eiusdē nature cū filio: et t̄ applicat i illa exceptiōe filius et sp̄s sc̄s et ideo locutio habet veritatē. **U**el dic. q̄ nemo distribuit p̄ hoīb⁹: et tenet ip̄ nisi nō excipitur: sed aduersus fatue. sicut dicitur. **I**hmo. **S**i ad nichil vtile est nisi ad subuersionem audientium.

Et si de solo p̄re dicitur: nō tñ excluderet filius: sp̄ritus sanctus.

Dubita
 uo tertia

Rñ. s̄.

Ad intelligentiam huius par-
tis est hic questio de di-
ctionibus exclusivis Et cir-
ca hac principaliter quere-
nda sunt duo. Primo quiritur.
Utrum dictio exclusiva in divinis vere
addat termino substantiali? Secundo utrum
vere addatur termino relativo. Et qua-
rum ad primum queratur duo. Primum utrum
dictio exclusiva vere addatur termino
substantiali a parte subiecti. Secundo si ve-
re addatur a parte predicati.

Questio. i.

Quere videtur si vere adda-
tur huic termi-
no deus a parte subiecti. ostendit hoc modo
Deus habet aliquid proprium sicut proprium est quod
est solus. Et quod patet quod exclusio ve-
re addit termino substantiali respectu pre-
dicati essentialis. Unde bene dicitur So-
lus deus non creat. queritur utrum vere
addat et respectu predicati proprii sicut
termini relati. utrum scilicet vere dicatur
Solutus deus est pater. Et sic. ut patet
in expositione que est solus deus est pater.
non alius quam deus est pater. Et solus deus est
pater. Et sic sit ista eius expositio. hoc
habet a consuetudine. et a philosopho qui dicit.
quod solus idem est quod non cum alio.

¶ Item hoc videtur a convertibilitate. quoniam
iste due convertuntur. Nichil est petrum
currere. ergo solus petrus currit.
ergo et iste due nihil preter deum est pater
ergo solus deus est pater. Sed prima
est vera. quia hec est falsa. Nichil est pater: et non
habet instantiam nisi in deo. Et sic. **¶** Item a
quocumque remouet hoc quod est in plus re-
mouetur quod est in minus sed esse deum
est in plus quam esse patrem. ergo a quocumque
remouet deus et pater. Sed quecumque
sic se habent: quia a quocumque remouetur
vnum et alterum. vnum precise predicatur
de altero. nec habet instantiam. ergo
patet precise predicatur de deo sed si preci-
se ergo cum exclusione. ergo sic.

¶ Contra. Terminus accidentalis im-
plicat rem suam circa suum subiectum.
ut patet cum dicitur. Homo albus cur-
rit. circa hunc terminum habet implicat ab-
bedo. ergo similiter cum dicitur solus de-
us est pater circa deum implicatur solitu-
do. Sed huiusmodi dicitur. quod deus non
est solitarius conueniens ergo et ce-
tera.

¶ Et ratio ista peludit. quod non possit vere ad-
di. nec cum predicato proprio nec communi.

¶ Item ostenditur quod non possit vere ad-

di respectu predicati communis. ut cum
dicatur. Solus deus creat. hoc est non
me de se habet suppositionem que in des-
initam respectu personarum. ergo red-
dit locutionem veram pro aliquo sed pro
quolibet est falsa. hec est enim falsa. So-
lus pater creat. ergo cum omne predi-
catum essentialiale conueniat tribus. et non
solum vni nullo modo potest addi dictio ex-
clusiva respectu talis predicati subie-
cto communi

¶ Item quod non respectu proprii videtur.
Quia si hec est vera. Solus deus est pater
et a simplici conuersa. et hec. Solus pater
est deus. sed ista est falsa. ergo sic. Et
dicas quod non inuertitur simpliciter. sed
tra. habet intellectum vniuersale ne-
gatiue. et particularis affirmatiue. et
vtraque conuertitur simpliciter. et sic.
Dicendum quod hec dictio solus potest esse
cathegoreuma vel sincathegoreuma.
Secundum quod est cathegoreuma sic est
nomen adiectiuum absolutum ponens
rem suam circa suum substantiuum et res
sua est solitudo. Unde tantum valet
solus. quantum solitarius: et quod solitudo
nullo modo recipitur in diuinis quan-
tum ad substantiam. quia est in multis
fontibus. Hoc nomen solus non recipitur
in diuinis substantialibus. sicut osten-
dit prima ratio. Si autem accepta in
quantum est sincathegoreuma. sic pu-
nat associationem. et imponit aliquam
negationem. Et sic cum aliquod predi-
catum et substantiale et personale pre-
cise dicatur de nomine substantiali. sic
vere dicitur in diuinis et respectu predica-
ti substantialis. ut cum dicitur solus deus
creat. et respectu personalis. ut cum dicitur.
solus deus est pater.

¶ Ad illud ergo
quod obicitur. quod ponit rem suam circa
substantiuum. Dicendum quod non est simile
sicut quod hoc nomen solus tenetur sinca-
thegoreumatice. quia habet est dispositio
subiecti absoluta vni absolute ponit re-
m suam circa terminum. sed solus ratione ne-
gationis non absolute et ideo non ponit
solitudinem sed precisionem. **¶** Ad illud
quod obicitur secundum quod terminus sub-
stantialis debet reddere locutionem ve-
ram pro aliqua persona. dicendum quod termi-
nus cui additur exclusio. respectu habet
ad predicatum et respectu habet ad exclusio-
nem. licet respectu predicati possit habere
suppositionem personalem. ut cum di-
catur. Solus homo currit tamen regula
sua.

est apud sophistas, q̄ p̄ p̄parationē ad
dictionē exclusiua talis termin⁹ habz
suppositiōnē simplicē p̄ nullo mō licz
descēdere, ⁊ hoc est qđ d̄r in lib. de re
gulis fidei, qđ dictio exclusiua facit ex
clusiōnē quātū ad genus rei, nō q̄tum
ad rē generis, q̄ rōne forme cōis que
est genus rei n̄ rōne suppositi q̄ ē res
generis. ¶ Ad illd qđ obijcit vltimo,
qđ conuersa est falsa. D̄m: qđ illa non
est sua cōuersa, q̄ ista. Solus deus est
p̄ hz intellectum affirmatiue scz deus
est p̄, ⁊ hec cōuertitur simpliciter hz
Intellectū negatiue h̄nt null⁹ alius a
deo est p̄, ⁊ hec s̄l̄r p̄uertitur simpli-
citer, s̄z hec nō est sua cōuersa, nullus
alius a p̄te est de⁹. S̄z hec. S̄ibil qđ ē
p̄, ē alius a deo, idē ei qđ subijcteb at
in p̄ma: d̄z p̄dicari i sc̄da, ⁊ sic p̄z illud.

Questio. ii. Utrū dictio ex-
clusiua a p̄te possit
addi termino substantiali a parte p̄
dicati. Et qđ sic ostenditur hoc mō augu.
p̄h. de trī. Patrē dicim⁹ eē deū, s̄z non
eē solū deū, eē autē solū deū dicim⁹ pa-
trē ⁊ filiū ⁊ sp̄m sc̄m. Si tu dicas: qđ
ip̄ solū, ite illigif a p̄te subiecti obijcit
expressius p̄ hoc qđ dicit augu. contra
maxi. Ipla trinitas est vn⁹ solus ve-
rus de⁹. cōstat qđ in hac solus deus n̄
potest eē dispositio ex parte subiecti:
qđ sic esset sermo icōgruus, ergo, ⁊c.

¶ Itē, hoc p̄t p̄ expositionē. Trinitas
est de⁹ ⁊ nō aliud qđ de⁹, qđ trinitas est
solus de⁹. p̄missē sunt vere, ⁊ ⁊ cōclū-
sio. ¶ Itē, rōne p̄t p̄stē, qđ p̄dicatum
n̄ inest aliq̄ qđ subiecto vere, hec dictio
sol⁹, accipit ex p̄te subiecti, qđ qđ subie-
ctū n̄ subest aliq̄ qđ p̄dicato. p̄e accipit
a p̄te p̄dicati, s̄z istud subiectū trinitas
nō inest aliq̄ qđ deo, ⁊c. ¶ Cōtra, hec
dictio sol⁹: ē dispositio subiecti, sicut
hoc signū ois: s̄z qđ ois addit ad p̄di-
catū locutio ē falsa ⁊ ip̄roa, qđ s̄l̄r qđ
hec dictio solus. ¶ Itē, hec dictio so-
lus addita altcui termino, excludit ali-
um. Unde sensus est, solus h̄d, h̄d ⁊ nō
ali⁹, sed alius respicit suppositū ⁊ ter-
min⁹ subijcti rōne suppositi, ⁊ p̄dicat
rōne forme, qđ hec dictio solus, de sui
rōne respicit subiectū, ⁊ falso ⁊ ip̄o-
p̄te addit p̄dicato. ¶ Itē, s̄m qđ addi-
tur p̄dicato, aut tenet cathogorematicē,
aut s̄ncathogorematicē. Si catho-
gorematicē, tūc ē nomē adiectiui et
nō recipit i d̄ntis, Si s̄ncathogoren-

maticē, sed sic ip̄ortat negationē impli-
citā, s̄z negatio antecedit qđ negat, ⁊
necesse ē qđ antecedit p̄pōnē quā negat
s̄z cū d̄r, P̄t ē solus de⁹, n̄ sequit p̄pō-
nez, qđ v̄t qđ n̄ possit ip̄as negare, qđ, ⁊c.
¶ Itē, ego q̄ro qđ excludat qđ addit
ad p̄dicatū. Si alit̄ a p̄dicato v̄t sit sen-
sus, ē sol⁹ de⁹, i. de⁹ ⁊ n̄ aliud, tunc est
ibi supfluitas, qđ forma p̄dicati excludit
alit̄ā formā disparatā q̄tū ē de se.
Uñ sequitur, Iste ē h̄d, qđ nō est aliud ab
hōie, qđ v̄t qđ dictio exclusiua facit, sup-
fluitatē ⁊ nugationē, n̄ qđ tenet exclusi-
ue, ⁊ ita v̄t qđ tenet adiectiue solū, et
qđ ip̄ortet solitudinē citca hūc t̄minū
de⁹, ⁊ sic iste s̄nt false. ¶ R̄n̄, ad hec po-
luerūt aliq̄ dicere, qđ hec dictio solus:
pp̄te n̄ d̄z addit ad p̄dicatum, s̄z t̄m ad
subiectū, ⁊ cū addit p̄dicato, ip̄op̄te
sunt locutiōes, ⁊ tūc idē ē dicere sol⁹,
⁊ t̄m, ⁊ t̄m si alit̄as inspiciat non t̄m cū
hac dictione solus, s̄z cū hac dictione
t̄m videbit ip̄op̄rietatē ⁊ supfluitatē.
Quid et aliud ē dicere, Trinitas ē tan-
tum de⁹ nisi ē de⁹ ⁊ non aliud qđ de⁹,
hoc ip̄op̄te satis dictū est, qđ hoc ip̄s
so, qđ de⁹ ē excludit qđ n̄ sit aliud a deo.
Si et de⁹ ē, qđ n̄ est aliud a deo, ⁊ null⁹
heretic⁹ vnq̄ dicit trinitatē eē deū qđ
diceret aliud ipsam eē a deo, ⁊ t̄o n̄ v̄t
magnū d̄d aug. dicere si hoc voluit di-
cere, Propterea alr̄ d̄m est, qđ hec di-
ctio solus: dupl̄t potest addi termino
substantiali, aut per se, aut cum termi-
no numerali sine partitū o. Per se im-
prop̄te additur: ⁊ si addatur s̄m vocē,
tamen secundum intellectū stat a parte
subiecti. Idem ei est dicere, Homo
albus est, ⁊ est albus h̄d, Uñ sensus ē n̄
dicim⁹ patrē eē solū deū, i. n̄ dicim⁹ so-
lum p̄t em eē deū, Si autē alr̄ ponatur,
videtur sermo habere supfluitatē ⁊ ip̄o-
p̄rietatē, qđ hoc excludit qđ excludi-
batur ex natura ipsius predicati, Alr̄
additur hec dictio solus, termino sub-
stantiali cum termino numerali, sicut
cum termino vnus, ⁊ tūc excludit plu-
ralitatem, ⁊ hoc modo bene additur p̄-
dicato, ⁊ sic accipit aug. contra maxi-
cum dicit, Trinitas est vnus solus ve-
rus deus, ita qđ non plures, ⁊ tunc est
verus sermo ⁊ pp̄t ⁊ p̄tra hereticos
qđ dicebāt trinitatē eē plures deos, et
ip̄ortatur p̄ istū terminū sol⁹, p̄uatio
multitudinis, ⁊ ita distinctio, et magis
p̄p̄e d̄r de trinitate, qđ trinitas sit vn⁹

deus. q̄ de p̄fe. cū tñ possit dici de v̄s
troq; q; p̄f est vnus deus. r̄ nullus vn̄
q̄ dicit patrē eē plures. sed de trinitate.
se. sine de tribus aliqui dixerūt. r̄ tō cō
gruentius d̄f trinitas ē vnus sol⁹ de
us. Concedēdū est q̄. q̄ sol⁹ p̄t addi
ad p̄dicatū substantialis ve
re in diuinitis. s; nō pp̄te: nisi cū deter
minatione r̄ adiunctione terminū par
titut. ¶ Ad illud q̄ qd̄ obijcit: q̄ sol⁹
est dispositio subiecti. sicut hoc signū
ois. d̄m: q̄ non est ita propria dispositio
subiecti sicut hoc signū ois: q; ois
distribuit p̄ suppositis. p̄ q̄bus terminus
subijctur non p̄ q̄bus predicatur
saltem simul sumptis. Solus aut̄ non
solū d̄f ratione suppositi. verū etiam
ratione forme q̄ excludit alium. et eē
potest excludere aliud. Et per hoc patet
sequens. quia non semper excludit alium
masculine. sed etiam potest exclu
dere aliud naturaliter. vel etiam plu
ralitatem q̄ additur termino nume
rali. vt visum est. ¶ Ad illud quod q̄ri
tur. vtrum teneatur sincathegorieus
tice. vel prout est nomen ipotans for
mam de nominantem vt idem sit sol⁹
quod solitarius. Dicendum: q̄ sincas
thegorieumatice. Quod obijctur. q̄ se
quitur compositionem. Dicendum: q̄
solus: importat duo in se. s. intellectū
huius nominis alius: et intellectum
negationis. Quantum ad intellectum
huius nominis alius respicit terminū
circa quem ponitur et sequitur actū.
Quantum ad intellectum negationis
precedit. et hoc n̄ est iconueniens quā
tum ad diuersa precedere et sequi hoc
patet exponenti. Si enī dicam. Uideo
solum contradi. Sensus est vdeo con
radum et non vdeo alium a conrado.

9
Sic̄ intelligendum est in proposito.
¶ Ad illud quod queritur quid exclu
dit cum additur predicatio. Dicendum
q̄ qñ additur sine determinatione. ex
cludit aliam formam. r̄ tunc reuera ē
tibi superfluitas r̄ improprietas. tamē
nihilominus veritas: sed quando ad
ditur cum termino partitino. tunc ex
cludit pluralitatem. et tunc potest lo
cutio habere veritatem: pater enim r̄
filius sunt vnus deus et non plures.
et ita vnus solus deus. r̄c.

10
¶ Ad illud quod queritur quid exclu
dit cum additur predicatio. Dicendum
q̄ qñ additur sine determinatione. ex
cludit aliam formam. r̄ tunc reuera ē
tibi superfluitas r̄ improprietas. tamē
nihilominus veritas: sed quando ad
ditur cum termino partitino. tunc ex
cludit pluralitatem. et tunc potest lo
cutio habere veritatem: pater enim r̄
filius sunt vnus deus et non plures.
et ita vnus solus deus. r̄c.

11
¶ Ad illud quod queritur quid exclu
dit cum additur predicatio. Dicendum
q̄ qñ additur sine determinatione. ex
cludit aliam formam. r̄ tunc reuera ē
tibi superfluitas r̄ improprietas. tamē
nihilominus veritas: sed quando ad
ditur cum termino partitino. tunc ex
cludit pluralitatem. et tunc potest lo
cutio habere veritatem: pater enim r̄
filius sunt vnus deus et non plures.
et ita vnus solus deus. r̄c.

Consequenter secundo lo
co est questio de secundo
articulo q̄stionis sc̄s vtrū
dictio exclusiua possit ad
di termino relatiuo. Licet
hoc queruntur duo. Pri
mo q̄ritur. vtrū dictio exclusiua de ad
datur termino p̄sonali respectu p̄dicat
ti pp̄ij. Sec̄do vtrū vere addatur t̄m̄
no p̄sonali respectu p̄dicati cōts vt pes
re dicatur. Solus p̄f est deus.

Questio. i. ¶ respectu p̄e
dicati pp̄ij ad
datur vt sc̄s hec sit vera. Solus p̄f est
pater. ¶ per Augu. v. de trinitate. In
illa trinitate sol⁹ p̄f. d̄f p̄f q; null⁹ nisi
ipse est tibi p̄f. ¶ Itē: hoc vt per exposi
tionē. q; persona patris est p̄f. et nulla
alia est p̄f. ergo hec est vera. Solus p̄f
est pater. ¶ Itē: nihil est magis pp̄ij
alicui. q̄ qd̄ est idē sibi re et ratione. ergo
pp̄ij sume d̄: de se. sed qd̄ pp̄ie cō
uenit alicui. conuenit sibi. ergo p̄f dicit
tur de solo p̄fe. ¶ Cōtra. Sol⁹ vt vult
p̄f. idem est qd̄ non cum alio. sed im
possibile est patrē non esse cū alio. ergo
sem̄ qñ additur huic termino pat
ter. vel alū termino personali. est locus
tuo falsa. ¶ Itē: solus excludit alium. sed
alio est de. alio est p̄f ergo addita huic
termino. p̄f excludit deū. ergo si hec ē
vera. Solus p̄f est p̄f. et hec s̄l̄r. deus
non est p̄f. q; si hec est falsa. ergo r̄ p̄f
ma. ¶ Item: solus includit hoc relati
uum alius. s; alius ita est relatiuum d̄
ueritatis. q; nihilominus implicat ali
quam identitatē. ¶ Itē sequit. Iste va d̄
cuz alio hōe ergo iste est hōmo si ergo
excludit alium. ab hoc quod est pater.
aut alium patrem. aut alium deum sed
quocūq; modo dicatur: est locutio fals
sa et implicatio falsa. ergo. et cetera.

12
¶ Respondeo. dicendum q̄ secundum
q̄ hec dictio Solus: tenetur sincathe
gorieumatice. importat priuationem as
sociationis. et locutio similiter est vera
exclusio illo sensu quo importat solituz
dinem. q; sic nō accipitur in diuinitis. si
cuti r̄a dicitū est. Secundum enim q̄
importat priuationem associationis ve
ra est. Quia cum tripliciter possit eam
importare. in quolibet sensu locutio est
vera. Potest enim hec dictio solus im
portare priuationem associationis res
pectu forme t̄mini subiecti vt dicat so
lus p̄f. ¶ Ille q̄ est solus p̄f. et sic absq̄

s. i. q.

Dubio veritate h: solus p̄f est p̄f. Uel
 p̄d̄t ipotare p̄uationē associatiōis re-
 spectu p̄dicati. ⁊ hoc dupl̄r. vel i partē
 cip̄ādo. vt q̄ alij nō p̄ueniat: ⁊ adhuc
 vera ē. q̄ hoc p̄dicatū qd̄ ē p̄f solt per
 sone p̄ris p̄uenit. nulla ei p̄petaspat̄i
 p̄uenit. ⁊ ita q̄ nulli alij. Uel p̄d̄t iporta
 re p̄uationē associatiōis i p̄participan-
 do. vt cū d̄r petrus comedit sol̄. vel
 vadit romā sol̄. n̄ q̄ alius n̄ vadit ro-
 mā. vel nō comedit. s̄ q̄ nulli p̄partis
 cipat cū eo. q̄uis p̄articipet. ⁊ sic locu-
 tio adhuc ē h̄a q̄ p̄sona p̄ris n̄ p̄ctis
 pat vel p̄participat cū alia i p̄prietate
 paternitatis. ⁊ id̄ fm̄ q̄ sol̄ exclusiue
 tenet. indicat locutio h̄a. ¶ Ad illud q̄
 qd̄ obijcit: q̄ sol̄ id̄ ē qd̄ nō cū alto.
 D̄m: q̄ negatio illa nō simpl̄r exclu-
 dit aliū i existendo. sed excludit aliū
 respectu forme subiecti vel p̄dicati. vt
 visum ē. ⁊ q̄uis p̄f cū alto existat. ⁊ nō
 possit sine alto eē: q̄ tñ p̄prietatē p̄nt
 tatis cū alto nō cōdicat. id̄ h̄z simpl̄r lo-
 cutio v̄itatē. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur
 q̄ alto ē de⁹. alio ē p̄f. D̄m: q̄ sicut d̄r
 ctū est supra. aliud d̄r diuersitatē h̄z rō-
 nē d̄icēdi vel itelligēdi i h̄bo p̄posito.
 s̄ i expositiōe hui⁹ d̄ictiōis sol̄. d̄icit
 diuersitatē sine d̄istinctionē i supposito
 ⁊ q̄ de⁹ i supposito n̄ differt a p̄f. im-
 mo supponit p̄ p̄f. id̄ n̄ sed̄tur q̄ d̄ic-
 tio exclusiua addita p̄f. excludat de
 um. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur. q̄ alij
 p̄licat formā aliquā fm̄ quā p̄ueniat.
 D̄m: q̄ istud nō op̄ q̄ ista sit forma
 p̄ terminū iportata. vere ei d̄r. h̄ō ē ali-
 ud ab alio. nisi qñ aduenit illi fm̄no
 imediate. vt cū d̄r alij asin⁹. icluditur
 p̄ueniētia i natura cōi. s̄ cū d̄r sol̄ pa-
 ter nō ē dicere q̄ p̄f ⁊ nō alij pat: sed
 pater ⁊ nō alij a patre. ⁊ id̄ nō iportat
 p̄ueniētia i forma p̄prietatis paterni-
 tatis cū alietate. s̄ sufficit q̄ sit alia p̄
 sona. pater ei est alia p̄sona vel ēt alia
 essentia. et ista excludit hoc quod ē so-
 lus: et sic patet illud.

Questio. ii. Utr̄ d̄ictio ex-
 clusiuua v̄e ad
 datur terminū p̄sonali respectu p̄dicati
 cōis vt v̄e d̄icat. sol̄ pater est de⁹: Et
 q̄ sic. p̄ auctoritate ⁊ rōne. auctorita-
 te sic. ecclesia cātat. In sol̄ altissim⁹ te-
 su r̄p̄e. Et illud deo p̄f sit gl̄ia. et usq̄
 solt h̄. ⁊. ⁊ p̄siles multe inueniuntur.
 ¶ Itē. Mat. xi. Nō nouit filij nisi p̄f.
 s̄ nō nisi pat ⁊ sol̄ p̄f p̄uertuntur. ⁊

sol̄ pat nouit. ⁊ hoc p̄dicatū ē eēntis
 le. ⁊. ⁊. ¶ Itē. rōne v̄t q̄ d̄ictio exclu-
 siua addita alicui. n̄ excludit nisi alij.
 s̄ tres p̄sone nō h̄nt alietatē respectu
 p̄dicati i h̄balto. ⁊ addita vni n̄ excludit
 altā respectu talis p̄dicati. s̄ si non ex-
 cludit. locutio ē vera. ⁊. ⁊. ¶ Itē. d̄ic-
 tio exclusiua addita alicui. n̄ excludit
 qd̄ ē in eo vt pars. vt si d̄ictio exclusi-
 ua addit petro nō excludit pedē petri.
 ⁊ cū maior idētitate sit alij in p̄f. q̄
 pes i petro. d̄ictio exclusiua addita pa-
 tri. n̄ excludit filij. ¶ Cōtra. nec pater
 sol̄. nec filij sol̄. nec p̄siles solus
 de⁹ est. ⁊ nō vere addit. respectu fm̄nt
 cōis. ¶ Itē. ois p̄posito i qua p̄dicatū
 cōis est subiecto. addita exclusiue ad
 subiectū ē falsa. q̄ nullū tale p̄fice con-
 uenit subiecto. s̄ talis est hec p̄siles.
 sol̄ pater est de⁹. ⁊. ⁊. ¶ Itē. d̄ictio
 exclusiua addita alicui. excludit oē illū
 lud qd̄ ponit associatiōē cū termino.
 ⁊ hoc p̄ q̄ p̄uat associatiōē. s̄ filius
 ponit associatiōē cū patre: vñ pater
 cū filio est pater cū alto. ¶ Itē. d̄ictio
 exclusiua excludit oē aliud ⁊ marie op-
 positū. s̄ relatiua sunt vna d̄cta oppo-
 sitionis. ⁊ addita vni. relatiua excludit
 aliud. ⁊ addita patri excludit filij. ⁊ si
 hoc oēs tales sunt falsē. ¶ Itē. q̄ h̄c
 est duplex positio. Quidā ei simpl̄r et
 sine d̄istinctione p̄cedit h̄as ⁊ p̄siles.
 solus pater est deus. ⁊ positio eorū est
 q̄ d̄ictio exclusiua addita vni relatiua
 rum non excludit reliquum. Et rō hui⁹
 positiois est quia nō excludit qd̄
 consequitur ad terminū ⁊ intelligit̄
 tur in termino vt addita homini non
 excludat alal. sed vnum relatiuum i
 telligitur in altero ⁊ consequitur alte-
 rum. ergo addita vni non excludit alte-
 rum. Et si opponatur q̄ solus excludit
 oppositum. Dicunt q̄ relatiua ⁊ sunt
 differentie oppositionis ⁊ entis. Op̄
 positiois secundum q̄ ad idē. ⁊ sic
 addita vni excludunt aliud. Unde sed̄
 tur. Itē est tantum pater. ergo non ē
 filius. Secundum q̄ ad diuersos com-
 parantur sunt differentie entis. et sic
 positio vno ponitur et reliquum. ⁊ vni
 non excluditur ab alto. quia d̄ictio ex-
 clusiuua illud solum aliud excludit. qd̄
 non necessario concomitatur. S̄ hec
 positio non videtur conueniens. W̄
 ctio enim exclusiua p̄inat associatio-
 nem. ergo excludit oē illud quod pos-

nisi circa ipsam associationem. et ideo addita patri. excludit filium. Et propter hoc alia est opinio quod dictio exclusiva addita patri. excludit filium. et hec positio magis est probabilis. Secundum hanc positionem procedendo distinguende sunt huiusmodi locutiones. secundum quod distinguit augustinus. et magister tangit. quod solus potest facere exclusionem respectu propositionis intellecte circa subiectum vel respectu propositionis principalis. Si primo modo tunc est sensus. Solus pater est deus. id est ille qui solus est pater. est deus. et tunc resonat formam termini subiecti ab aliis non formam predicati. et sub hoc sensu vere sunt omnes. Et sub hoc sensu accipit augustinus. Solus spiritus sanctus est tantus quantum tuus est pater et filius. Si autem fiat exclusionem respectu principalis propositionis. locutio est falsa. et omnes false sunt proprie loquendo nisi addatur determinatio per artem exclusionis. ut patet cum dicitur. Tu solus altissimus. Iesu christe cum sancto spiritu. et sic patet primo. Ad illud quod obijcit secundo quod solus pater equoquod huiusmodi. Nemo nisi pater. Dominus quod falsum est quod non distribuitur per naturam. non per personam. solus autem addit terminum personam. id est excludit personam. id est subijcitur. sed associatur. siue sit aliquid in forma: siue in supposito. et quoniam pater cum filio respectu predicati substantialis associatur. ideo respectu illius excluduntur invicem. et quia pars non associatur. id est non excluditur. unde identitas maior vel minor nihil facit ad exclusionem. sed ratio associandi vel non associandi. Et si obijciatur quod addita distinctio non excludit distinctionem. et antecedenti non excludit consequens. Breuiter dicendum quod si consequens ita sequitur. quod non ponat associationem. et distinctio non claudat in se diuersum tunc non excludit. Si vero aliter est tunc excludit et contradictorie opposita implicatur in antecedente. Unde hic applicatur per contradictionem. tamen pater est. huiusmodi positio concordat augustinus. qui negat hanc. Solus pater est deus. et coequalis.

Distinctio. xxii. De trinitate. De trinitate et unitate secundum quod credita et intellecta rationaliter et catholice exprimitur.

Quod predicta nobis differendū videt de nominibus diuersitate. Supra egit magister de sacra trinitate. secundum quod catholice creditur et intelligit. In hac parte agit de ea secundum quod credita et intellecta per catholicos sermones exprimitur. Vnde sicut ipse magister dicit in ista. intendit hic agere de nominibus diuersitate. Et hec pars habet duas partes. In prima parte determinat de nominibus diuersitate. In secunda parte specialiter hoc dicitur. et dicitur adiciens dū est. quod cum omnia nota. et prima pars dicitur in duo. In prima parte ponit magister multas species nominum diuersitatis. In secunda parte reductis ad duas. scilicet Boetio. id est diuinitatem. Quod omnia diuinitas est bimedietas. vel ad bimedietatem reducitur. et hoc. scilicet bimedietas est igitur illa que proprie pertinet. Item prima diuinitas in duas. in prima parte magister dicitur notis diuersitatis.

De nominibus diuersitate quod videtur in secundo Augustini. et Ambrosii.

Quod predicta nobis differendū videt de nominibus diuersitate. In hac parte agit de ea secundum quod credita et intellecta per catholicos sermones exprimitur. Vnde sicut ipse magister dicit in ista. intendit hic agere de nominibus diuersitate. Et hec pars habet duas partes. In prima parte determinat de nominibus diuersitate. In secunda parte specialiter hoc dicitur. et dicitur adiciens dū est. quod cum omnia nota. et prima pars dicitur in duo. In prima parte ponit magister multas species nominum diuersitatis. In secunda parte reductis ad duas. scilicet Boetio. id est diuinitatem. Quod omnia diuinitas est bimedietas. vel ad bimedietatem reducitur. et hoc. scilicet bimedietas est igitur illa que proprie pertinet. Item prima diuinitas in duas. in prima parte magister dicitur notis diuersitatis.

Quod predicta nobis differendū videt de nominibus diuersitate. In hac parte agit de ea secundum quod credita et intellecta per catholicos sermones exprimitur. Vnde sicut ipse magister dicit in ista. intendit hic agere de nominibus diuersitate. Et hec pars habet duas partes. In prima parte determinat de nominibus diuersitate. In secunda parte specialiter hoc dicitur. et dicitur adiciens dū est. quod cum omnia nota. et prima pars dicitur in duo. In prima parte ponit magister multas species nominum diuersitatis. In secunda parte reductis ad duas. scilicet Boetio. id est diuinitatem. Quod omnia diuinitas est bimedietas. vel ad bimedietatem reducitur. et hoc. scilicet bimedietas est igitur illa que proprie pertinet. Item prima diuinitas in duas. in prima parte magister dicitur notis diuersitatis.

De nominibus diuersitate quod videtur in secundo Augustini. et Ambrosii. Quod predicta nobis differendū videt de nominibus diuersitate. In hac parte agit de ea secundum quod credita et intellecta per catholicos sermones exprimitur. Vnde sicut ipse magister dicit in ista. intendit hic agere de nominibus diuersitate. Et hec pars habet duas partes. In prima parte determinat de nominibus diuersitate. In secunda parte specialiter hoc dicitur. et dicitur adiciens dū est. quod cum omnia nota. et prima pars dicitur in duo. In prima parte ponit magister multas species nominum diuersitatis. In secunda parte reductis ad duas. scilicet Boetio. id est diuinitatem. Quod omnia diuinitas est bimedietas. vel ad bimedietatem reducitur. et hoc. scilicet bimedietas est igitur illa que proprie pertinet. Item prima diuinitas in duas. in prima parte magister dicitur notis diuersitatis.

18

19

20

Dist. 22

augu. de diuino. tres dicit

gnifi cãtia sũt q̄ ⁊ de singul' singulatum ⁊ de oib' cõiter dicunt. Alia vero sunt q̄ translatiue ac per similitudinem de deo dicuntur. Unde Ambro. in. ij. lib. de trini. ait. Quo purius niteat fides tripartita videtur deriuanda distinctio. Sunt enim nomina quedam que euidenter proprietatem personarum deitatis ostendunt. Et sũt quedam que perspicuam diuine maiestatis expriment unitatem. Alia vero sunt que translatiue et per similitudinem de deo dicuntur. Proprietatis itaq; indicia sunt generatio. filius. verbum. ⁊ huiusmodi. Unitatis vero eterne sapientia. virtus. veritas. ⁊ huiusmodi. Similitudinis vero splendor. character. speculũ. ⁊ huiusmodi. Premissis addit tres nominum differentias que temporaliter deo conueniunt ⁊ relative dicuntur ad creaturam.

A His adijciendum est. qdã est nota. ⁊c. Obijciuntur: quod aut diuisiones Augustini. et Ambrosii sunt sufficientes aut non sic. ⁊ magis superflue addit si dicat in sufficientes. p. Iconuenienti e habendum. **C** Rn. vdm q nec diuisio aug. nec ambrosii est diminuta. nec additio magis superflua. Nam mēbra diuisionis magis includit in mēbris diuisio: nis Ambro. illa em̄ ē p̄ imedita. ta. cū em̄ sit tris

nomē qd̄ de nullo persona singillatim dicitur de oib' simul. i. trinitas qd̄ non dicitur secundum substantias: sed quasi collectiuum pluralitate denotat personarum.

Sunt et quedam nomina que tempore deo pueniunt. nec relative dicuntur. ut humanitas. in carnate. ⁊ huiusmodi. Ecce sex nomina differentias assignauimus quibus utimur loquentes de deo de quibus singulis agendum est.

Reducit omnes nomina diuinorum differentias ad duas quia quedam dicuntur relative et hec pertinent ad personas. Quedam ad se et hec dicuntur de omnibus simul.

C Sciendum est ergo quod illa que proprie ad singulas personas pertinet relative ad inuicem dicuntur sicut pater et filius. ⁊ utriusque donum spiritus sanctus. Ea vero que unitatem essentie si

mēbris. reducunt ad has diuisiones. qd̄ oē nomē det. aut ē p̄ p̄. aut ē trãslatiuũ. Si p̄ p̄. aut spectat ad hãm aut ad p̄sonas. magis aut ista mēbris magis specificat: qd̄ nomen aliqd̄ potest spectare ad unitatem substantie vel ab eterno. vel ex tempore. Si trã ad p̄sonas vel ab eterno vel ex tempore ad p̄sonas dupl̄. vel diuisim vel hoc nomē p̄ vel filii ⁊ p̄fecti vel hoc nomen tritas ⁊ ista sunt sex mēbra. **Q**uasi collectiuum. **U** male dicere qd̄ tritas ē quasi collectiuum quia unitas collectiua est in se. **B**er. ⁊ mima unitas. **S**ynitas tritas? arcē ⁊ iter oēs unitates. **⁊** ⁊c. **C** Rn. qd̄ hoc nomen tritas dicitur in duobus nominibus proprie collectiuo. **P**ilo quod illa nomen collectiuum colligit huiusmodi pl̄r diuersitate. ⁊ sc̄o: qd̄ habet unitatem s̄m qd̄ ⁊ ec̄tra ē i nōle tritas? tñ i h̄ ē s̄m̄do. qd̄ sicut nomen collectiuum pl̄s s̄m̄ d̄ ⁊ de n̄lo ⁊ se p̄d̄ cat ita nec hoc nomē tritas p̄d̄ catur de aliq̄ p̄sona ⁊ tñ oēs s̄m̄ ip̄ortat idēma ḡster ñ d̄ qd̄ s̄

Secunda
dia.

Tertia.

Ambro.
de diuis
tres dif
ferentie.p̄la dif
ferentie.

collectus fims
placiter. s3 quasi
c. Scieb. e. g.
q. illa q. ppe. r. c.
Circa hoc nota
du. q. erp. au.
q. hic ponunt et
in it. de tri. elici
untur quedam
regule de noi.
b. d. i. u. s. p. i. a. e.
hec o. e. nom. e. q. d.
de deo. dicit
vel fm. subam.
pel. s3 relatione
excepto hoc no
mie. h. d. s. c. d. a. e.
hec. o. e. nomen
q. d. de trib. p.
sonis. ita q. de
q. i. b. e. t. s. i. n. g. u. l. a. r.
d. i. c. t. u. r. s. e. c. o. m. s. u. b. a. m.
e. x. c. e. p. t. i. s. n. o. i. s. b.
p. a. r. t. i. t. u. i. s. I. e. r.
t. i. a. e. h. e. c. o. e. n. o. m.
m. a. d. e. s. s. s. b. a. m.
p. d. i. c. a. t. d. e. t. r. i. b.
p. s. o. n. i. s. s. i. l. s. i. p. e. s.
s. i. n. g. u. l. a. r. i. t. e. e. x. c. e.
p. t. o. h. o. c. n. o. l. e. p. s.
s. o. n. a. Q. u. a. r. t. a. e. s. t.
h. e. c. o. e. n. o. m. e. d. i.
c. t. u. s. d. e. d. e. o. r. e. s. p. e.
c. t. u. c. r. e. a. t. u. r. e. i. d. i.
c. a. t. e. e. n. t. i. a. e. x. c. e.
p. t. i. s. h. i. s. q. p. e. r. t. i.
n. e. n. t. a. d. u. n. i. o. n. e.
Q. u. i. n. t. a. e. s. t. h. e. c.
o. e. n. o. m. e. q. u. o. d.
d. i. c. i. t. u. r. d. e. d. e. o.
e. r. t. p. e. r. n. o. n. d. i.
c. i. t. d. e. p. e. r. s. o. n. i. s.
s. i. n. g. u. l. i. s. p. r. e. d. i. c.
t. u. r. n. o. t. i. o. n. e. v. e. l.
q. u. a. s. i. e. t. h. o. c. d. i.
c. i. t. u. r. p. p. t. e. r. h. o. c.
n. o. m. e. m. i. s. s. u. q. d.
d. i. c. t. u. r. e. e. a. b. a. l. t. i. o.
d. i. c. t. u. r. e. s. t. t. r. e. s.
o. i. p. o. t. e. s. t. e. s. r. c. e.
C. o. n. t. r. a. q. i. c. u. s. d. i.
c. a. m. t. r. e. s. p. o. t. e. s.
t. e. s. v. e. l. q. p. r. o. e.
p. o. s. s. u. m. d. i. c. e. r. e.
t. r. e. s. o. i. p. o. t. e. s. t. e. s.
4 C. R. n. d. o. m. q.

August.

gnificant. ad se
dicuntur et ea q
ad se dicuntur.
substantialiter vi
q3 dicitur. et de
oibus communi
ter. r. de singulis
singillati dicunt
personis et sin
gulariter nō plu
raliter accipiun
tur in summa. vt
de. bon. potēs
magn. et huius
modi. Que autē
relatiue dicūtur
substantialiter nō
dicuntur. Unde
aug. in. v. lib. de
tri. ait. Quicqd
ad se dicit prestan
tissima illa r di
uina sublimitas
subaliter dicit. Qd
autē ad aliqd dicit.
nō substantialiter
dicit. sed relatiue.
Cātaq3 ē vis e
iusdē sub ei pfer
filio r spūscro vt
q. c. d. de singul
ad seipos dicit nō
plr in summa: s3
singulariter ac
cipiat. Dicim
ei p̄ est deus. et
fili⁹ est de⁹ r spi
ritus sc̄tus ē de⁹
qd fm subāz dicit
ci nemo dubitat
Nō tñ dicimus
hāc trinitatē eē
tres deos: s3 vnū
deū. Ita dicit pat

magn⁹ fili⁹ ma
gnus. r spūscan
ctus magn⁹ non
tres magni s3 v
n⁹ magnus. Ita
etiā oipotēs p̄.
ops filius. omi
potēs spūsc̄tus
d. Non tñ tres o
ipotēs s3 vnus
omps. Quia s̄
ad seipm dicit de⁹
r de singul pso
nis s̄ dicit: r s̄ d
ipsa trinitate nō
pluralitē s3 singla
ritē dicit. Et qm nō
est aliō deo eē: et
aliō magnū eē. s3
hoc idē est illi eē
qd est magnū eē
pp̄tea sicut non
dicimus tres es
sētias: sic nō dici
m⁹ tres magni
tudines: s3 vnā
essentiā r vnam
magnitudinem.
r Probat re
ductione3 pcedē
tē q. i. sicut de⁹
magn⁹ est ea ma
gnitudine q de⁹
est. sic dōm ē de
bonitate r de o
ibus que scōm
subām dicit. d
Deus enī nō
est magn⁹ ea ma
gnitudine q nō
est qd ip̄e vt q̄ si
particeps ei⁹ sit
alioqñ maior es
set illa magnitu

verbis semper
adiectiue et in
adfectiua signi
ficat et tō sem
per trahit nūes
rū ad supposita
S̄itr p̄ticipium
manēs p̄ticipiū
q3 habz naturā
verbi s3 nomen
quia inquiete
significat aliqñ
substantiatu
r qñ numerat.
tūc numeratur
sicut nomē sub
stantiū a parte
sue forme. et tō
q3 potēs potest
esse participiū.
omnipotens est
nomē tantū. tō
non sic recipit
tres omnipotēs
tes. sicut tres
potēs. nisi oī
potens sit adies
ctiū et adiecti
uetentū. Cā
tō autem qua
re omnipotens
non potest esse
participiū. e. p.
pter cōpositio
nem quam non
admittit verbū
participiū enī
vt dicit grāma
ticus trāsit i no
mē q̄tuor mo
dis: cōpositio
vt in doct. ppa
ratōe. vt doctoz
cōstructione. vt
amans illius. tē
pous amissione
vt amandus. se
cundum q̄ ides
significat vel tē
dem sonat q3
mari dignus.
e. De⁹ enī nō
ē magn⁹ ea ma
gnitudine r ce.
Querit de ista
rōe Au. S̄i de⁹

est participatio de magna. ergo magnitudo est maior quam deus. Et per ista ratio non valere. Non enim valet. Iste est albedine albus per participationem. ergo albedo est albius vel maior quam albedo. Et ratio. dicendum quod ratio bona est. Et fundatur supra ipsam nominis expositionem quia participare est partem capere et partem capere. ergo minus est quam totum. Quod ergo obiectum de albedine deum quod est maius dupliciter.

vel primum a deo se vel quantum ad posse. dicitur enim ergo est quod participatio subiecti attendit respectu forme primum in ipsa sit tota in subiecto quantum ad esse non tamen quantum ad posse quod potest aliter esse: deo tamen nichil potest esse maius nec primum ad esse nec quantum ad posse. et tunc arguitur. Au. huius tenet quod deus nichil possit participare. Aliter potest dici quod arguitur. Aug. huius tenet in his formis que nate sunt aliquid denotare presentiam. et talibus quod est per participationem. reducit ad illud quod est per essentiam. et quoniam officium est quod illud quod est ens per essentiam. excellit illud quod habet ens per participationem. Si ergo magnitudo est magna per essentiam. et deus per participatio est. necessario sequitur quod magnitudo est maior quam deus non sic de albedine. quod non est nata se denotare. nec de aliquid per essentiam predicari denominando illud.

Intelligentiam eorum quoniam in hac parte dicitur de nobis ut dicitur quattuor quoniam. primum quod dicitur deus sit notabilis. Secundo primum solo nomine ut pluribus debeat notari. Tertio supposito quod plura sint nota dicitur querit primum quod dicantur translatione. aut etiam quaedam dicantur proprie. Quarto primum nota dicta de deo dicantur in substantia. an est aliquid alto modo.

Quo. i.

Quod deus sit innotabilis ostenditur auctoritate scripturarum et rationibus. Auctoritatibus sancti Dionysii de divinis nominibus. deum neque dicere neque intelligere possibile est. Et iterum dei nomen est neque verbum: neque ratio. neque opinio. neque fantasma. ergo deus est omnino innominabilis. Item philosophus in libro de causis. prima causa superior est omni narratione. sed quod est superius omni narratione est inenarrabile et omnino tale innominabile. Item philosophus in libro de divinis nominibus ostenditur sic. Nomen proportionem et similitudinem aliquid quod habet ad notatum vel primum ad significatum. sed deus est infinitus omnino. primum autem omnis finis. ergo cum nulla sit proportio

dici potest. Ecce aperte docuit quod non est minima unitatem divine maiestatis significantia et ad se dicuntur de deo. id est. sine relatione. et de omnibus personis communiter. et de singulis divinis dicuntur. nec pluraliter sed singulariter in summa accipiuntur. Illud vero nota quod proprie ad singulas pertinet personas relative non substantialiter dicuntur. Quod est proprie singulari in trinitate persona dicitur. ut ait augustinus. in eodem nullo modo ad se ipsam. sed ad aliam suam vel ad creaturam dicitur. Et tunc relative non substantialiter dici manifestum est.

posito finit ad infinitum nulla proportio est expressio. et nec notatio. Item philosophus ostendit quod nomen sit ponit a forma aliqua. sed in deo non est ponere certam formam. Unde Augustinus. Deus

August.

qui oēs formā subterfugit. Intellectus p-
 uis esse non pōt. ergo ꝛc. ¶ Item oē
 nomē significat substantiā cū qualitate
 sed in deo est substantia mera sine quas-
 titate et qualitate. ergo non conuenit
 deum significari per nomen. ¶ Item q̄
 nec deus sit noiabilis p̄ pronome. Pro-
 nomen em̄ non h̄z significationem des-
 terminatā nisi per demonstratōnem vel
 relationem. Demonstratio aut̄ sit mediā
 tibus accidentibus que possunt oculis
 conspici. sed hec non sunt in deo. ergo
 uidet̄ q̄ dei neq̄ sit nomē neq̄ pronome
 ¶ Contra in ps̄. Dñs nomen est illi. Et
 iterum. Quam admirabile ē nomē tuū
 in p̄niuersa terra. ergo deus h̄z nomen.
 ¶ Itē Dionys. fecit libris de diu. nomē.
 Aut ergo de⁹ est noiabilis. aut sciētia
 ibi tradita cassa est et inutilis. ¶ Item
 ratione uidetur. q̄ oē q̄ se expunit per
 bo. pōt se expunire signo uerbi: sed si-
 gnum uerbi est uox. ergo cum de⁹ suo
 uerbo expunitur pōt expūni uoce. h̄z
 q̄ pōt uoce expūni pōt noiari. ergo ꝛc.
 ¶ Item q̄ conuenit intelligi p̄uenit si-
 gnificari siue enuncitari. sed contingit
 deum a nobis cognosci. hoc certum est
 ꝛ supra probatum est. ergo ꝛc. Item q̄
 conuenit laudare et conuenit nominare
 sed deum p̄uenit laudare. immo ip̄e s̄s
 me laudabilis ergo et nominabilis.
 ¶ Rñ. oēm q̄ sicut intelligere d̄: dupl̄
 sic effabile et nominabile. Uno em̄ mō
 intelligere d̄: per perfectā p̄prehēsi-
 onem. Alio mō p̄ semiplenā cognitionē.
 Sic effabile dupl̄ d̄. Uno mō per per-
 fectam expressionē. Alio mō per sem-
 plenam narrationē sic etiā noiabile. si
 dicatur effabile siue noiabile s̄m perfe-
 ctionē exp̄ssōis. sic dicēdū q̄ sicut de⁹
 sibi soli est intelligibilis. sic sibi soli est
 effabilis et noiabilis. non alio noie q̄
 ipse sit. nec alio uerbo q̄ ipse sit. ꝛ sicut
 nobis. est incōprehēnsibilis. ita et ineffa-
 bilis. ita etiā et innominabilis. et per
 hunc modū loq̄tur Dionys. ꝛ philo. Si
 uero dicat̄ effabile et noiabile s̄m quas
 lem̄ q̄z notatōne. sic quā admodū de⁹
 est nobis cognoscibilis. ita ꝛ effabilis ꝛ
 noiabilis. et qui mel⁹ cognoscit mel⁹
 affatur et mel⁹ uolat et exp̄ssius. Uñ
 exp̄ssius noiari fidelis. ꝛ scriptura q̄ si
 dei suffragatur. ut sacra scriptura q̄ rō
 uel philosophia. ꝛ hoc mō procedūt ra-
 tiones et autoritates ad scōam partem.
 ¶ Ad illud ergo: q̄ sc̄o obijciunt de

Dionys. et pho iam p̄z responsio p̄ hoc
 q̄ loquuntur de noiacione in qua ē per-
 fecta exp̄ssio. ¶ Ad illud q̄ obijciunt
 uox in hole est proportionabilis uerbo
 interiori siue significato. dicendum q̄
 hoc intelligitur de noiacione que totā
 rei significationem includit. aliter non
 haberet ueritatē. nisi intelligatur esse p̄-
 portio ad rem sub rōne cognoscibilis
 et sic pōt esse nominabilis q̄uis et de⁹
 sit. in finit⁹. tñ finitē cognoscit a nobis.
 ¶ Ad illud q̄ obijciunt q̄ deus nō h̄z
 formā. dicēdū q̄ nō h̄z formā p̄uā nro
 intellectui. cuiusmodi ē forma cuius est
 imago in sensu. h̄z tñ formā. q̄ ipse est
 forma q̄ est ratio cognoscendi. qm̄ et si
 nos non cognoscimus in se ipse cogno-
 scit se in se ꝛ nos eum in forma creata.
 Unde a forma creata nos nomia impo-
 nimus quam intelligimus et uidemus.
 ¶ Ad illud q̄ obijciunt q̄ nomē signi-
 ficat substantiā ꝛ qualitatē. dicēdū q̄
 substantia et qualitas non accipiuntur
 proprie sed communiter. prout substan-
 tia d̄: q̄ cognoscitur. qualitas d̄: quo
 cognoscitur. et hoc per modū quietis.
 et hoc dico propter uerbum et partici-
 pium. et aduerbium q̄ ē dispositio uer-
 bi. et qm̄ i creaturis ut plurimū differ-
 quod cognoscitur ꝛ quo. ideo nomē in
 creaturis ut plurimū hoc importat per
 diuersitatem. In deo uero idem est cog-
 gnitum ꝛ ratio cognoscēdū quātum est
 de se. ideo significat nomen diuinū illa
 duo p̄ differentiā rei ꝛ ita saluat ibi rō
 substantie et qualitatis ut cōgruit nol.

Questio. ii. Utrum des ha-
 beat unum so-
 lum nomē an plura? Et q̄ plura uel au-
 toritate scripture que ipsū diuersis no-
 minibus appellat? Exod. iii. Nomen
 meum magnum adonay non indicant
 eis. Exod. xv. Omnipotens nomen ei⁹.
 Et psalmi. Dominus nomen illi. Et er-
 go ista sunt diuersa nomina p̄ter auto-
 ritate scripture q̄ deus habet plura no-
 mina. ¶ Item Dionys. in li. de diu. no.
 plura assignat nota dei. ꝛ Ambros. simi-
 liter in li. de tri. et magister similiter in
 littera. ¶ Item hoc ipsum ratione uide-
 tur. quia nullum nomen sufficienter ex-
 primit esse diuinum. nec in se nec in cō-
 paratione ad intellectum. Quod patet
 quia oīs perfectio ꝛ est ꝛ intelligitur
 esse in deo: et nullum nomen expūnit
 omnis conditionis perfectionem. ergo

cum nō possit fieri per vñū indigem⁹ pluribus. ¶ Itē illud in quo res conueniūt rī quo differunt aut necesse ē plurib⁹ modis dicere, aut necesse est vñū equocari: s; equiuocatio generat ābiguitatem r tollenda est, ergo pgruūm est diuersis exprimere noībus, cū ergo in diuinis sit cōe r propiū. hoc in pluribus, necesse est plura noīa eē.

¶ Itē quīs sit veritas vna, tñ articuli fidei sunt multi, si ergo fides de deo multos articulos credit r quod corde creditur ad iusticiam, op; ore confitert ad salutē, multos pōt et debet articulos ore cōfiteri, sed multi articuli vno noīe non expresse r explicite exprimūtur, ergo op; habere plura nomina.

¶ Contra: hylari, non sermonis res sed rei sermo est subiect⁹, ergo cum i deo sit omnimoda realis vnitās, ergo ryo cīs et nominis. ¶ Itē omne quod ē in deo est deus, ergo qđ significat alī quid qđ est in deo est de⁹ s; de⁹ vnus ē ergo omnia diuina noīa habēt vnum significatum sed oīa talia sunt spno; nima, noībus autē significatis nō plus dī pluribus spno; ergo videtur qđ omnia alia ab vno non sint necessaria.

¶ Itē multiplicatio diuino⁹ noīm aut venit a pte rei aut a pte intellectū aut a pte effectū. Si a parte rei tūc bonitas et veritas non sunt nomina diuersa, q; res omnino vna. Si a parte effectū tunc ergo vnitās r eternitas non sunt diuersa, cum non connotent effectum. Si a parte intellectū solū, ergo videtur qđ huiusmodi noīa cassa sint r vana cū non habeāt aliqd core spondens in re. ¶ Itē in scriptura nomen dei singulariter, pponit siue ad; dicitur vnt, vt cū dī, dñs nomē illi. Si; ue pluribus, vt cū dī, In noīe patris r filij r spūscī, ergo cū eadē sit rō rei et vnus rei et noīs r vni⁹ noīs, ergo de⁹ tñ vñū habet nomen. ¶ Rñ, dicē dū qđ in noīe trīs sunt, s; pōr, et signifi; catio et rō innotescēdi. Vñ r nomen multiplex accipit, Aliqñ p voce signifi; cāte, vt cum dicitur, petrus est nomen apostoli, et sic cōstat qđ in deo sūt plura nomina. Aliquando nomen accipitur p re significata, vt cum dī, bonum r honestum sunt idē noīe, r sic in diuinis quodammodo ē dicere nōmē vñū quodammodo plura. Si enī res signifi; cata dicat eēntialiter, sic oīa vnum.

Si personaliter, sic plures, r plura nōmīa correspondētia. Aliqñ nomen accipitur p ipso notamine siue ratione innotescēdi, r sic dicēdū quodā mō nōmē vñū quodā mō plura. Si ei accipit rō innotescēdi ex parte dei, sic innotescit p virtutē que vna r magna ē, r sic vñū nomen dei est, r magnum siue maximum. Vñ Hierē, r, Magnus es tu et magnū nomē tuū, id est, qđ ad rō nē innotescēdi siue virtutē p quā innotescit, s; m qđ dī in ps, Notus in iudea deus in israel magnū nomē ei⁹. Si aut accipitur rō innotescēdi rōe effectū siue creaturā, sic diuersa sūt noīa nō de⁹ innotescit nobis triplex, s; g cālitat ē p ablationē, r p excellētā: r s; hoc est multitudo noīm. Si ei nominetur per causalitātē, multa sunt noīa, q; mltos h; effect⁹. Si p ablationē, multa sunt noīa q; mltā remouentur, s; oīa creata. Si p excellētiam multa, q; in multis, i oībus, s; conditionibus nobilitatis expedit creaturas. ¶ Ex p̄dictis patēt obiecta. Quod ei obijcit qđ scriptura nōmē dei exprimit singulariter dicēdū qđ scriptura vt plurimū nomē dei p̄dicat magnū, admirabile, sanctum, r iau dabile, r sic non loquitur de innotescēdi a pte dī, r sic vnum tñ non sequitur loquitur singulariter ergo vñū solū, qđ frequēter qđ dicit singulariter dicit r vniuersaliter, vt patēt in multis exemplis i lege cum dicebatur, homo de israel, vel hō qui fecerit hoc vel illd in telligebat de quolibet hoīe. ¶ Ad illud quod obijcit qđ pluralitas a pte rei est dicendum qđ pluralitas a parte rei est vt accipitur res pro psona. Si aut pro natura, r sic si non sit pluralitas in se tñ in qđ tñ innotescit, Et ideo pluralitas nomina. ¶ Ad illud quod obijcit qđ nomina talia sunt spnōmīa, dicē dū qđ tūc sunt spnōmīa cū dicitur a parte vocis solū. Hoc autē est differētia s; m rationē innotescēdi, r ideo non s; p nomina. Alia ratio dicta fuit supra dī, viij, in primo problemate. ¶ Ad illud quod obijcit, qđ si venit a parte itelligēdi solū, ergo talia noīa sunt vana, dicē dū qđ non venit ab hoc solū, qñ illi rō nō innotescēdi, respondet pluralitas in creaturis, et in deo respondet vera vnitās cōplectēs illā totā pluralitātē, vnde q; intelligimus dei potentiam r

12

14

15

sapientiam per diuersa. diuersimode nominamus. et quia in deo uera est sapientia et potentia. ideo non est ibi uarietas.

Questio. iiii. Utrū oīa nomina diuina dicantur translatiue. an etiam quedā dicantur proprie. Et q̄ omnia dicantur translatiue. uidetur. In regulis fidei dicitur oīe simplex proprie ē et improprie dicitur sed q̄ improprie dicitur improprie nomina sunt cū ergo deus sit proprie. notat improprie. sed improprietates reducitur ad proprietatem. ergo nomina diuina de deo dicuntur improprie. de alijs proprie. sed q̄ dicitur de aliquo improprie. dicitur translatiue. si de alio proprie. §. 7c. ¶ Item unū quodq̄ sicut contingit intelligere. cōtingit et significare. sed nō cōtingit deum intelligi nisi per proprietates et conditiones creaturarū. ergo nec nomina re. sed q̄ nominatur s̄m alienas proprietates semper translatiue nominatur. ergo 7c. ¶ Item nō ē nisi duplex theologia scilicet mystica et symbolica s̄m q̄ uult dionysius. s̄z utraq̄ deū notat translatiue. Nam mystica per creaturas spirituales et inuisibiles. sed symbolica per corpales. ergo oīs nominatio dei translatiue est. ¶ Item oīe nomen diuini est impositū ppter nostram instructionē. sed omnia nostra doctrina incipit a sensu. ergo nomen dei accipitur s̄z aliq̄ sensibile. s̄z in deo nulla est proprie. s̄z sensibilibus s̄z dicitur sed solū translatiue ergo 7c. ¶ Contra hoc dicit apostolus 1°. Ep̄. iij. loquens de deo quo oīs paternitas in celo et in terra nominatur sed si paternitas in terris nominatur a paternitate dei. ergo deus proprius et principalis dicitur p̄ q̄ alia. non ergo translatiue. Hoc ipsum dicit dionysius. et damianus. innitentes huic autoritati apostoli Inquit enim damianus. Sciendum q̄ non est a nobis translatum ad beatam deitatem paternitatis et filiationis et processionis nomen. sicut ait diuinus apostolus. ex quo omnis paternitas. ergo 7c. ¶ Item beatus Ambrosius dicit. et habetur in littera. q̄ triplex est nomen diuinorum differentia. et una ex illis sunt nomina translatiua. non ergo omnia dicuntur translatiue. ¶ Item quedam dicuntur de deo que habent oppositum in omni creatura. ut eternitas et imensitas. sed nomē trās-

latiue attendit s̄m aliquā similitudinē. et talia nomina nō sunt translatiua. ¶ Item: quedā dicitur de deo. quoz significatū est proprie i solo deo. ut hoc nomē bonū. et q̄ est Mat. xix. Nemo bonus nisi solus deus. Et aug. dicit q̄ solus deus uere est cuius operatione cetera non sunt. ¶ Item. ad hoc uoluerūt quedā dicere q̄ quedā sunt nomina q̄ deus sibi iposuit. quedā q̄ nos et impositum? Si loquamur de nobis? q̄ deus sibi iposuit. cū ipse se p̄ se ipse itelligit. huiusmodi nomina sunt propria. et talia dicitur esse bonū. et q̄ est. Uñ dionysius. uelle q̄ illud nomen bonū solū sit propriū et principale. Damianus. q̄ illud nomē. q̄ est. solū est propriū et principale. et unū attendit in nomine perfectionē. alter absolutiōnē. uterq̄ t̄m proprietatē. Si autē loquamur de nobis? q̄ nos et iposuit. sic cū nos nō cognoscimus deū nisi p̄ creaturas. non eum nominamus nisi per nomina creaturarū. ideo solum translatiue. siue quia proprius et prius conueniunt creature. siue quis prius imposita sunt creature. ¶ Item nō proprie conueniunt creature. et hec ē translatio quedam. quibus proprie loquens dicitur translato. quando prius conueniunt his a quibus transferuntur. ut ridere hominibus. proprius q̄ prius. Et hec positio. non uidetur stare. Cum enim nos cognoscimus deū tripliciter. scilicet per effectum. per excellentiam. et per ablationem. constat q̄ omnibus his modis contingit deum nominare. Si per effectū. nulla est ibi translatio. Pariter si per excellentiam. Si per ablationem. quam similitudinē. omnes enim transferentes. secundum aliquam similitudinem transferunt. Et propterea aliter dicendū. q̄ quedā sunt nomina que significant rem. cuius ueritas est in deo et oppositum in creatura. ut immensus et eternus et talia nullo modo transferuntur. nec s̄m re nec s̄m ipositionē. Quedam significant rem cuius ueritas est in deo et similitudo eius in creatura. ut potentia sapientia et uoluntas. et talia nomina transferuntur a creaturis ad deū. non s̄m rem. sed s̄m ipositionē. q̄ prius imposita sunt creaturis a deo. licet prius sint in deo. Quedam sunt nomina que significant rem cuius ueritas est in creatura et consimilis proprie in deo ut lapsus et leo. res enim significata est in creatura. sed similitudo

17

18

qualitatis vt bon⁹. et sic de alijs omni-
bus. Tertio modo dicitur diuersimode e⁹ fm
diuersum modu⁹ se habendi. quod que-
dam attenditur q⁹tm ad absolutu⁹. et ad
comparatu⁹ siue relatu⁹. et hic quidem
modus diuersitatis minor est q⁹ p⁹m⁹.
et maior q⁹ secundus. Minor q⁹ p⁹m⁹.
quia secundu⁹ p⁹m⁹ attenditur diuersi-
tas essentialis et compositio. Mayor q⁹
secundus. q⁹ secundu⁹ illum no⁹ omnino
attenditur in re distinctio. e⁹ e⁹dm autē
istum modu⁹ attenditur in eo vnitas et
pluralitas. vnitas secundu⁹ absolutu⁹.
pluralitas secundu⁹ receptu⁹ et q⁹tm ad huc
modu⁹ solum sunt duo modi dicēdi. s. se-
cundu⁹ substantiā ad se. et secundu⁹ rela-
tionē vt illa q⁹ dicuntur ad aliquid. Q⁹

14
pero no⁹ dicitur alius modu⁹ eēndi id hec
predicantur de illis. et sunt vni⁹. Et q⁹
dicunt alium modu⁹ se habendi. ideo se-
cundu⁹ hec vnitas. secundu⁹ illa pluralitas
Et his patēt obiecta. Q⁹ em⁹ ob⁹ q⁹ oē
q⁹ dicitur. d⁹ secundu⁹ substantiā. vel
secundu⁹ acc⁹s. d⁹dm q⁹ in diuinitis hab⁹
instantiā. vbi relatio no⁹ est acc⁹s. nec
tamen d⁹ secundu⁹ substantiā. ¶ Ad il-

15
lud quod ob⁹ secūdo q⁹ oē quod d⁹ i di-
uinitis est ens p⁹ se. d⁹dm q⁹ verū est. s⁹ ta-
men no⁹ seq⁹tur. d⁹ vt ens per se. ergo se-
cundu⁹ substantiā. q⁹ no⁹ dicitur nomen
d⁹ci secundu⁹ substantiā vt substantia d⁹

16
citur per se. sed vt dicitur ad se. ¶ Ad
illud q⁹ ob⁹ qualis sit hec diuersitas.
aut secundu⁹ re. aut secundu⁹ modu⁹ stel-
ligendi. d⁹dm q⁹ secundu⁹ modu⁹ habens
d⁹. q⁹ non tm⁹ est in nostro intellectu. s⁹
etiā in re. ¶ Ad illud quod ob⁹ quar-
to. q⁹ no⁹ relatiua r⁹identur ad inter-
rogationē factā de substantia. d⁹dm q⁹
substantia d⁹ dupliciter. aut ens per se
aut ad se. s⁹ vt ens per se. t⁹ sic o⁹ et re-
latiua et absoluta dicunt in deo substantiā
etiā. et q⁹ hoc no⁹ substantia r⁹identur ad
questionē factā per quid. ideo o⁹ pos-
sunt r⁹ideri. s⁹ aut dicitur substantia.
vt ens absolutu⁹ no⁹ comparatū. sic d⁹ci-
tur secundu⁹ substantiā q⁹ d⁹ ad se. et sic
non accipit Aug. et sic p⁹ et filius et re-
latiua secundu⁹ substantiā non dicunt.

17
¶ Ad illud q⁹ ob⁹ p⁹imo ob⁹ q⁹ multa di-
cuntur de deo q⁹ no⁹ dicitur secundum
substantiā. nec secundu⁹ relationē. d⁹dm
q⁹ d⁹ci relatiue i diuinitis p⁹ esse dupli-
citer. Quedā eni⁹ no⁹ dicitur relatiue
et p⁹ncipali no⁹ intellectu. quedā ex cō-
sequenti. p⁹ima d⁹ta diuiditur in tres.

Quia quedā significāt relationē et d⁹
cuntur relatiue vt p⁹. quedā significāt
relationē. vt paternitas q⁹ no⁹ d⁹ ad
alteru⁹. sed est ipsum quo alteru⁹ refer⁹
tur. quedā dicuntur relatiue q⁹ p⁹ima
relationē. vt igenitus improcessibilis.
t⁹ ista no⁹ est p⁹uatio pura. vt infra v⁹
debitur. Que autē impotent relationē
et consequenti intellectu s⁹ sunt secū-
dam triplicem differentiam. Quedam

Excipit
hoc nomē perso-
na a g⁹ali r⁹ta q⁹
est subāle d⁹ de
trib⁹ singularit.
Quia cū illō s⁹
subām dicat: t⁹
p⁹aliter non sin-
gulariter i sum-
ma accipit. a

Redict
adū
ci en-
dū est: q⁹ cū o⁹
no⁹ia q⁹ s⁹ substā-
tiā de deo dicitur
sing⁹ et no⁹
pluraliter de o⁹
bus in summa

eni⁹ dicuntur d⁹
et relatiue. quia
ponuntur. p⁹ res-
latiuis: vt cū d⁹
deus generat de-
um id est pater
filium. Quedā
dicuntur relati-
ue. q⁹ claudunt
in suo significas-
to interius rela-
tionē vt cū d⁹
tur incarnatus.
sensus enim est.
id est carni vn⁹
tus. vnto eni⁹ d⁹
relationem que
singularem per-
sonarū respicit si-
ue assumere car-
nem et huiusmo-
di. Quedam d⁹
cuntur relatiue.
quia claudunt re-
lationem in sup-
positis. vt simi-
lis et equalis. s⁹
enim sunt simi-

Dist. 23

les nisi qui referuntur et distinguunt.

Distinctio. xliii. de sub-

stantiabus no⁹ibus diuinitis in special⁹.
Redictis ad h⁹ cō-
dū e⁹ q⁹ cū o⁹ no-
mia q⁹ s⁹ bas. et c.
Supra egit mg⁹
de diuersitate d⁹
uino⁹ nominū in
g⁹ali. h⁹ incipit
sc⁹da pars in qua
agit d⁹ eadē i s⁹ p⁹l⁹. Et q⁹m q⁹dā sunt nos-
mia subāta. q⁹dā relatiua et hec cōt⁹ g⁹
p⁹siderare absolute et ad se. id hec p⁹ h⁹
tres p⁹tes. In p⁹ia agit de no⁹ib⁹ substā-
ti⁹. In sc⁹da d⁹ relatiuis. Dist. 26. Nūc
de p⁹petant⁹ p⁹onarū quas frēq⁹ter

22. In tertia de his reatiuis ad inuicē infra. di. 33. post supra dicta interius cōsiderari. Et q̄ n̄ ita iter noia s̄b stātia hōc no mē p̄sona excipit tur a ḡnālī regu la. q̄ ē q̄ substā tiale d̄r de trib⁹ singulariter. id nomē ist⁹ p̄mo a ḡnālī r̄la exci pit oñdēs q̄ de hem⁹ dicē tres p̄sonas. et hoc in p̄nti d̄stictōe. Sc̄do p̄o deter minat q̄d signifi cet p̄ hoc nomē tres. et p̄ hoc no mē p̄sonas cum dicim⁹ tres p̄o nas infra d̄stin ctione p̄tia s̄b. Hic diligenter inq̄ri os. ¶ Pri ma p̄s h̄s quat tuor. In p̄tia ma gister ill⁹ nomē excipit a ḡnālī regu la. In sc̄da rōnē hui⁹ exce ptōis inuestigat ibi 30. oñt̄ hic q̄ stio d̄stict. oñt̄ dēs q̄ s̄nt lopta h̄uante loquū. ¶ In t̄tia maḡ s̄ assignationez opponit et deter minat. ibi. Sed queritur cur d̄i camus patres et filium et spiritū sanctū. In quar ta epilogat de terminata p̄ ad dat. ibi. 3̄a sus scienter. vt p̄u to ostensum est. Harum partiu⁹ subdiuisiones p̄ se patent.

dicantur perso nis vt supra oñ sum est: est tamē vnum nomen. s. persona q̄d secū dum substantiā d̄r de singulis p̄ sonis et plurali ter et non singu lariter i summa accipitur. Dicitur em̄ p̄ est p̄ sona. filius ē p̄ sona. s. est p̄so na. et hoc secun dū substantiam d̄r. nec t̄n d̄r. pa ter et fili⁹ et sp̄i ritus sanctus s̄r vna persona. s̄ tres persone. ¶ Hoc ergo nomē exci pitur a predicta regula nominū q̄ secū dum substātiā de deo d̄i cunt. q̄r cuz hoc ad sedicat et secū dū substātiā. pluraliter tamē nō singl̄r i sum ma accipitur. ¶ Autoritas q̄ persona ad se dicat et secū dū substantiam. b ¶ Q̄ aut̄ p̄sona secū dū substā tiā dicat augu stin⁹ ostendit in vj. lib. de trini. dicens. Non est aliud de eo esse aliud personam

esse. sed oīno idē. Itē in hac tr̄ nitate cū dicimus personā pa tris. non aliud dicimus q̄ sub stantiā patris. Quocircavt sub stantiā patris ipse p̄r est. nō quo pater est. sed quo est. Ita et per sona patris nō aliud q̄ ipse pa ter est. Ad se quippe dicit̄ per sona. non ad filiū vel spiritum sanctū sicut ad se de⁹ d̄r. et ma gnus et bon⁹. et iust⁹ et h̄mōi. Et quēadmodū hoc illi est esse. quod deū esse: quod magnū es se. quod bonū esse. ita hoc ē illi esse quod personā esse. Ecce ex presse habens q̄ persona secun dū substantiā d̄i citur. vt cū dicitur. pater est p̄sona. h̄c sit sen sus. pater est diuina eēntia. Si militer. cū dicitur. filius est per sona. spiritus sanctus est perso na. id est essentia diuina.

¶ Exceptionis rationem in quirit. ostendēs cur pater et fili us et sp̄s sanctus non dicantur vna persona. sicut vna substan tia et vnus deus. c

¶ Ideo oxitur h̄c q̄stio difficilis quidē. sed non inutilis. quā queritur Cur nō dicant̄ hi tres vna persona sicut vna essentia. et vnus deus. Quā questione aus. diligenter tractat atq̄ cō grue explicat. in. vj. li. de tr̄n̄. ita dicens. Cur non hec tria si mul vnam personā dicimus. si cut vnam essentiā et vnū deum: sed dicimus tres p̄sonas. cū ta mē tres deos aut tres eēntias non dicamus. Qū volumus vel vnū aliquod vocabulum serua re h̄uic significatiū quā telli gitur. trinitas. ne oīo tacerem⁹ interroganti. quid tres essent

28 p̄f̄
n̄ eo quo
ē p̄f̄ h̄
eū.

78:34 b
cte exce
ptōis est
lopta hu
mani elo
quū.

cū tres esse fateamur. Cū ergo queritur quid tres: vt ait Augustinus in. v. li. de tri. Magna propterea inopia humanū laborat et loquū: dictū est tamē tres psonae nō vt illud diceretur: sed ne taceretur omnino. Non enī rei ineffabilis eminētia hoc vocabulo explicari valet. Ecce ostēdit qua necessitate dicatur pluraliter persone: videlicet vt hoc vno nomine querētibz de tribz respondeamus.

¶ Qua necessitate dicitur sit tres psonae a latinis: et a grecis tres ppostases vel substātie. ¶ Qua necessitate nō solū latinus sermo sed etiā grecus eadem pene super hac re laborans nominū penuria coartat. Unde Augustinus quid a grecis vel latinis necessitate de ineffabili trinitate dictū sit: aperiens in. vii. li. de tri. ait: loquendi causa de ineffabilibus vt fari aliquo modo possem: dicitur est a grecis vna eēntia: tres substātie: id est

¶ Vna vna: tres ppostases. videt hoc eē cōtra id qd dicit Hieronymus. Taceamus tres ppostases: nō bene suppositiōis nō mē est. igitur non debet dici. ppter terea vt qd nō: men ppostasis/ nullo mō debet ac recipi. vel nō mē vna: qz Boetius dicit super libro pdicamentū. qz ppostasis est materia ppostasis forma vna cōposita.

¶ vna vna: tres ppostases. Aliter enim greci accipiunt substantiam qz latini. A latinis autē dictum est vna eēntia vel substātia: tres persone quia non aliter in sermone nominis: id est latius essentia qz substantia solet intellegi. Et vt intelligatur saltem in enigmate: placu

it ita dici: vt cur quereret qd tria sint aliquid diceretur: que tria esse fides vera p nūciat. Cū et pater non dicit esse filiū et spiritū sanctum sed donum dei nec patre dicit esse nec filiū.

Cum ergo queritur quid tria vel quid tres: cōferimus nos ad inueniendū aliquod nomen quo plectamur hec tria. Neqz occurrit animo: qz supereminētia diuinitatis vltati eloqui facultatem excedit: verius enī cogitat de qd dicit: et verius est qz cogitatur.

¶ Quid hoc nomine tres significetur. e pater et filius et spūs sanctus. s. qm tres sūt: quid tres sūt queramus. et qd cōmune habeāt. Non enī possūt dici tres partes quia tantum pater ibi pater est: nec tres filij: cū nec pater ibi sit filius: nec spiritus sanctus: nec

sed i diuinitas nō recipit materia nec cōpositum. igit. et. ¶ Rñ. dicitur. qz hie: rony. non dicit nō tres eē ppostases: qz falsus esset vel erroneus: s; quia nō mē erat inuēti: et videbatur sonare idē qd substātia: et substātia scdm eōdem acceptiōem: nō dicitur pluraliter de psonis: et id volebat tunc tacere ne heretici acciperent occasionem malignandi. Rñ autem illud nomen specifica: tū est et expresse: sum: ideo modo cōceditur. Ad illud qd obijctur secundo: dicitur: vt cōferendū qz hōmō nō aliter accipiuntur in philosophia/ aliter in rhetorica: et hoc patz p Boetium qui aliter accipit loquens vt philosophus/ aliter loquens vt theologus in libro de duabus naturis et vna persons christi. b. ¶ Ceterus enī cogitatur dens qz dicitur. videatur fidelis cogitatur deū esse trinum et vnum: et nichil est verius isto. igitur non est verius qz cogitatur. ¶ Ceterus videtur fallūm

quod dicitur quod veritas cogitatur quod dicatur: multa enim dicimus quod non intelligimus: igitur plus se excedit veritas sermonis quam intentionis cogitationis. Item ego dico deum esse summe verum: sed nichil potest veritas cogitari: nec esse magis summe verum. igitur. etc.

¶ Respon. dicitur dicendum quod sermo Augustini est dupliciter. potest esse comparatio entis ad ipsum cogitatum: et cogitatum ad dictum. et sic non habet veritatem: quia veritas et idem est deus qui est et qui cogitatur: et qui dicitur: et equaliter verus. potest iterum fieri comparatio ad actus essendi et cogitandi: et loquendi: et sic habet sermo Augustini veritatem: quoniam deus in suo esse habet summam veritatem. Cogitatio vero non fita cum sit creata et exempla: et summa veritate: non potest esse summe vera: similiter nec locutio. et ideo minus de veritate habet. Et rursus cum magis assimiletur summo vero

tres spiritus sancti: quia spiritus sanctus propria significatio qua et donum dei dicitur: nec pater est nec filius. Quid ergo tres? Si tres persone esse dicuntur commune est eis id quod persona est. Certe enim quod pater est persona: et filius est persona: et spiritus sanctus est persona. idem tres persone dicuntur: propterea ergo dicimus tres personas: quia commune est eis id quod persona est.

¶ Et predictis apte intelligi potest: quia necessitate dictum sit a latinis tres persone: cum persona secundum substantiam dicatur. Unde et tribus consubstantiales esse est id quod persona est: id est hoc nomen persona.

¶ Opponit et determinat quare non dicimus tres deos esse patrem et filium et spiritum sanctum: ut dicimus tres personas.

¶ Sed queritur hic: cum dicamus

patrem et filium et spiritum sanctum esse tres personas: quia commune est eis quod persona est: id est quia pater est persona: et filius est persona: et spiritus sanctus est persona: cur non

dicimus similiter tres deos: cum et pater sit deus: et filius sit deus et spiritus sanctus sit deus. Quia scilicet illud scriptura contradicit. hoc autem et si non dicit: non tamen contradicit. Unde Augustinus hanc mouens questionem atque definiens in libro vii. de trinitate. ita ait. Si ideo dicimus patrem et filium et spiritum sanctum esse tres personas: quia commune est eis id quod personale est cur non etiam tres deos dicimus. Certe ut predictum est quia pater est persona: et filius est persona: et spiritus sanctus est persona: ideo tres persone dicuntur. Quia ergo pater est deus: et filius est deus: et spiritus sanctus deus: cur non dicantur tres dii. Ecce proposuit hanc questionem: attende quid respondeat subdicens an ideo non dicuntur tres dii: quia scriptura non dicit tres deos: sed nec tres personas ad hunc scripturae textus commo-

rat. An ideo licuit loquendi disputatione necessitate tres personas dicere: non quia scriptura

ro actus cogitationis sancti interioris: quod actus loquendi exterioris: magis habet de veritate cogitationis locutio: quia deo est similior. Rationes vero ad oppositum procedunt secundum communem primam viam.

¶ An ideo licuit loquendi disputatione necessitate tres personas dicere: et cetera. quia scriptura non con-

¶ An ideo licuit loquendi disputatione necessitate tres personas dicere: et cetera. quia scriptura non con-

tradicit. Con-
tra: quia scrip-
tura dicit
sed quia non
contradicit igitur
licet dices
re patrem filium
et spiritum sanc-
tum non esse
tres personas.
sed non licet di-
cere nisi verum.
igitur huius op-
positum falsum.

3 **R**espondeo.
dicendum. quod ista
non fuit tota ratio
dicti. sed Augu-
stinus. subicit
partem cause
Ratio enim fuit
ut sicut ipse ape-
rit in sequenti-
bus. quia ratio
consonabat. et
scriptura non
contradicebat
Nam si scriptu-
ra contradice-
ret quantumcum-
que ratio dicta
ret non esset di-
cendum. et pro-
pter hoc non li-
cuit diceretres
essentias. quia
ratio non con-
sonabat. Quia
re autem ratio
magis consonat
in hoc nomine
personarum quam
in hoc nomine essen-
tia. patet si at-
tendatur signifi-
ficatum utriusque.

4 **Q**uod ex verbis Au-
gustini. que magis
sister dicit. Qua
redictum est ab
ecclesia tres per-
sone patet quia
triplex fuit ratio.
Prima fuit
et. quia necessi-
tas immanebat

non contradicit
Si autem dicere
mus tres deos.
contradiceret scri-
ptura dicens. Au-
di israel. deus tu-
us deus vnus est
Ecce absolutio
questionis. qua
re potius dica-
mus tres perso-
nas quam tres de-
os. quia scilicet
illud non contra-
dicit scriptura.

Quod Cur non di-
cimus tres essen-
tias ut tres per-
sonas cum scri-
ptura non contra-
dicit.

Rerum et hic
alia emergit quod
quam augu. con-
sequenter an-
notat dicens. Cur
inquit et tres esse
tias non licet di-
cere. quod simul
scriptura sicut
non dicit: ita non
contradicit.

At si dicitur quod pro-
pter unitatem tri-
nitatis non dicitur
tres essentie
sed vna essentia:
quero cur non pro-
pter eandem uni-
tatem trinitatis
dicatur vna per-
sona et non tres
persone: ut enim
est illis commu-

ne essentie. ita
singulus quisque
dicatur essentia
sic illis commu-
ne est persone vo-
cabulum. Quid
igitur restat ut
fateamur loquen-
di necessitate a
grecis et latinis
parta hec voca-
bula aduersus
insidias vel erro-
res heretico-
rum. Cumque conaretur huma-
na inopia loquendo proferre
ad hominum sensus quod in
secretario mentis de deo tene-
re sue perpiam fidem siue per
qualemcumque intelligentiam:
timuit dicere tres essentias:
ne intelligeret in illa summa equa-
litate vlla diuersitas. Rursum
non poterat dicere non esse tria
quedam. Quod quia dicit sa-
bellius in heresim lapsus est.
Quesiuit ergo quid tria dice-
ret: et dixit tres personas sicut
ue tres substantias secundum
grecos.

Sicut nos dicimus tres
personas ita greci tres sub-
stantias quas dicunt ypostasi-
ses. aliter accipientes substan-
tiam quam nos.

Quod enim de personis secun-
dum nostram. hoc de substan-
tijs secundum consuetudi-
nem grecorum oportet intel-
ligi. Sic enim illi dicunt tres
substantias vnam essentiam.
i. tres ypostases vnam vnam:
quemadmodum nos dicimus
tres personas vnam essentiam
substantiam.

tiam. Quamquam et illi si vellent sicut dicunt tres substantias: tres ypostases. possent dicere tres personas: tria prosopa. Illud autem maluerunt dicere. quia fortasse secundum linguam suam consuetudinem aptius dicitur.

¶ Determinata epiloga vt addat. quod in trinitate non est diuersitas vel singularitas vel solitudo. sed vnitas et trinitas et distinctio et identitas. i

¶ Nam sufficienter vt puto ostensum est qua necessitate dicamus tres personas et quare non similiter tres deos vel essentias: quia scilicet in altero obuiat scriptura. in altero diuersitas intelligentia. quia

¶ Ibi nulla penitus est diuersitas. nec singularitas. Contra: quod si hoc est verum. igitur ibi est vis identitas. igitur nature et persone. Rñ. dñm: quod facteda est vis i vno. diuersitas et attenditur. Quia ad principia essentialia sine substantia quod igitur i diuisum. Quia ad substantia nulla cadit differentia. id est quod nulla diuersitas. Ideo non sequitur quod penitus omnino est identitas. nisi addatur determinatio. scilicet quo ad essentialia. et sic patet illud.

¶ Ibi nulla penitus est diuersitas. sicut nec singularitas vel solitudo: sed vnitas et trinitas. Unde augustinus. i libro. viij. de trinitate ait: huiusmodi inopia que rens quid diceret tria dixit tres personas vel substantias. Quibus nominibus non diuersitatem voluit intelligi: sed singularitatem noluit. vt non solum ibi vnitas intelligatur. ex eo quod dicitur vna essentia. sed trinitas

ex eo quod dicuntur tres persone. Iulianus quoque in libro septimo de trinitate ait. Dominus dicit qui me videt: videt et patrem. Cum hoc dicitur. excluditur singularitas. atque vnicitas id est solitarii intelligentia.

¶ Nam et solitarium sermo significat. et indifferentem tamen naturam professio docet. visus est enim in filio pater quod nature vnitam similitudinem. vnum sunt enim natus et generans. vnum sunt neque vnum. Non itaque solitarius filius est. nec singularis: nec dispar. Item in eodem. Sicut in patre et filio credere duos deos impius est. ita patrem et filium singularem deum predicare sacrilegium est. Nichil in his nouum: nichil diuersum: nichil alienum nichil separabile est. De hoc etiam augustinus in libro questionum veteris ac noue legis. Unus est deus sed non singularis. Item Ambrosius i libro de trinitate ait. Quod vnus est substantie separari non potest. et si non sit singularitatis sed vnitatis deus vnus: cum dicitur nequaquam deitatis trinitatem excludit. Et ideo non quod singularitatis: sed quod vnitatis est predicatur. Ecce ex predictis ostenditur. quia nec singularis: nec diuersus: nec vnicus: vel solitarius confitendus est deus quia singularitas vel solitudo personarum pluralitatem excludit: et diuersitas vnitatem essentie tollit. Diuersitas inducit separationem diuinitatis. Singularitas adis

Hylarius.
Jo. iij.

augustinus.

ambrosius.

mit distinctionem trinitatis. Ideo Ambrosius in primo libro de trinitate ait. Non est diuersa nec singularis equalitas. Nec iuxta sabellianos patrem filiumque confundens: nec iuxta arrianos patrem filiumque secernens. pater enim et filius distinctionem habet. separationem vero non habet. Item in eodem. Pater et filius diuinitate vnum sunt. nec est ibi substantie differentia: nec ulla diuersitas. Alioquin quomodo vnum deum dicimus. diuersitas enim plures facit. Constat ergo ex predictis. quia in trinitate nulla est diuersitas. si tamen aliquando in scriptura inuenitur dictum tres diuersae personae. et huiusmodi. diuersas dicit distinctas.

¶ Quid non debet dici deus multiplex.

¶ Et sicut in trinitate non est diuersitas. ita nec multiplicitas. et ideo non est dicendus deus multiplex. sed trinus et simplex. Unde Ambrosius in primo libro de trinitate ait. est in patre et filio non discrepans: sed vna diuinitas. nec confusum quod vnum est. nec multiplex esse potest quod indifferens est. Multiplex itaque deus non est.

queritur de translatione istorum nominum ad diuina. Secundo de numeratione eorundem in diuinitis. Et ca. pmi queruntur tria. Primo utrum ad diuina debuit transferri nomen personae. Secundo vero utrum nomen substantie. Tertio utrum nomen essentie.

Q. 1. Utrum debuerit transferri nomen personae ad diuina. Et quod nomen personae non debeat dici in diuinitis ostenditur sic Aug. 7. de tri. et habetur in littera. Dictum est tres personae. non ut illud diceretur. sed nec tacetur. ergo videtur quod solum ad fugam haereticorum et non secundum veritatem pro pietate dicatur persona in diuinitis. Item: hoc ipsum videtur ratione. quia persona non potest particulare. et non quodcumque sit rationalis naturae. sed a quocumque res mouetur superius et inferius. ergo cum in diuinitis non sit dicere particulare similiter. nec erit dicere personam. Item: particulare rationalis creaturae est compositissimum inter omnia creata. Nam compositum est ex substantia corporeali et spiritali. et rursum corporealis inter omnia videtur habere maiorem perfectionem. ergo cum persona sit nomen particularis. et hoc summe compositum. et in diuinitis est summa simplicitas. propter quod in diuinitis non oportet dici nomen personae. Item: vocabula nostra debent transferri grecis ut veritas fidei ostendat. sed greci non utuntur vocabulo proponitur in diuinitis. quod est idem quod persona. ergo cum ipsi proprius habeant vocabula quae nos et non utuntur. nec nos debemus vel. Item: persona dicitur quasi per se sonans sive per se vna. sed per se vnum propriissime respicitur in deo. ergo et persona secundum suum nomen. Item: persona debet habere suam naturam intellectuales ab alijs distinctam sicut in deo est ponere habentem naturam intellectuales ab alijs distinctam sicut supra ostensum est de pluralitate personarum. Item: persona non potest dici dignitate. Unde in ecclesijs persone dicitur habentes dignitatem aliquam notabilem. ergo cum dignitas propriissime sit in deo nomen personae propriissime in deo ponendum.

Diuerse
dicitur aliter
quod persona
id est distincta
etc.

Ad intelligentias eorum que dicuntur in presenti de his nominibus persona. substantia. et essentia. duo principaliter queruntur. primo

6 dum est. **C**Rñs. dñm q̄ persona de sui rōne dicit suppositū distinctum pp̄tate ad dignitatē ptinens. ⁊ hoc patet in sua etymologia ⁊ in eq̄pollētī suo. In etymologia. q̄ p̄sona d̄r quasi p̄ p̄sona. p̄ se aut̄ vnū p̄p̄rie d̄r vnū qd̄ ē oīno distinctum ab alijs. ⁊ in se ind̄s distinctum. Rursum p̄sona dicitur a resonando quasi per se resonando. ⁊ resonare aut̄ d̄r qd̄ ī sono p̄reeminet alijs. ⁊ īō p̄sona d̄r suppositū distinctū h̄ns dignitatē ⁊ rōne hui⁹ dignitatis cum deberet p̄ naturā vocabulī d̄r p̄sona penultima correpta. d̄r p̄sona penultima p̄ducta. Sicut rō hui⁹ significatio nis accipit ab eq̄pollētī ligua grecā qd̄ est p̄sopō. Apud grecos p̄sopō d̄r cebat sicut narrat Boetius hō laruat⁹ q̄ quidē solebat fieri ī trageāijs. ⁊ hoc fiebat pp̄ duo. Vna rō erat ad distincte rēp̄sentādū eum de quo fiebat sermo. Alia rō erat ad meli⁹ p̄sonādū vel resonādū. ⁊ ista duo p̄ueniūt p̄dictis duabus pp̄rietatib⁹. ⁊ īō ab hoc nomine p̄sopō apud grecos tractū ē hoc nōmē p̄sona apud latinos. ⁊ q̄ ī eccl̄ijs maxime attēdit distinctio dignitātū. tractū ē p̄lo ad significandū honorē ī eccl̄ijs. deinde q̄ ī diuinitū rōnalis nāe distinctū ē ab alijs. ⁊ hoc pp̄rietate dignitatis iter creaturas. h̄c ē q̄ extensam ē ad significādū suppositū rōnal nature. Memde q̄ ī deo ē reperire suppositū distinctū pp̄rietate nobilissima sp̄sctō dietate trāslatū est ad d̄na. q̄ tibi res noīs pp̄rissime inenit. Quis ip̄sum nōmē p̄us alijs est īpositū. Cōcedū est q̄ ī diuinitū pp̄rie p̄uenienter nōmē p̄sonē accipit. **C**Ad illud q̄ qd̄ obijcit q̄ dicitū ē nō vt diceret. d̄r q̄ aug. loq̄tur de tpe illo ī quo nōmē p̄sonē s̄m vsū equalebat substantiē. ⁊ īō dicitū ē n̄ vt diceret q̄ p̄sona cōsueuerat significare. s̄z dicitū ē quasi trāslata nē taceret. ⁊ n̄ p̄fessio fidei dimittit eē p̄bare. **C**Ad illud qd̄ obijcit q̄ p̄sona notat p̄ticulare. d̄m: q̄ p̄ticulare de rōne sui noīs īportat partē ⁊ īp̄fectionē. s̄z p̄sona de rōne sui noīs īportat p̄pletionē. īō ponit ī diuinitū quīs n̄ p̄ticulare. ⁊ bñ q̄ ī diuinitū nōmē sp̄s p̄p̄rie d̄r et nōmē ḡns īp̄p̄rie. **C**Ad illud qd̄ obijcit q̄ p̄sona notat cōpositissimū. d̄r: q̄ hoc accidit. q̄ ī diuinitū nōmē rōnalis nature create ē ī ḡne. ⁊ īō multis differētijis distat. cū distigat

qualitate. s̄z ī diuinitū est distinctio sola origine. ⁊ p̄terea nō est ī ḡne. ⁊ īō nō op̄ q̄ sit tibi aggregatio differētiarum **C**Ad illud qd̄ obijcit q̄ apud grecos n̄ vtur equipollētī. s̄z p̄sopō. d̄r: q̄ rō vtendi apud latinos nō tā fuit p̄p̄rietas q̄ penuria. q̄ n̄ n̄ habebat qd̄ responderēt. ⁊ rō hui⁹ fuit. q̄ substantia s̄m rōne vsū idē sonat q̄ eēntia. greci aut̄ habebat p̄p̄riū vocabulū: s̄z p̄positiō quo vtuntur. et ideo non sunt vt nos coacti trāserre.

Questio. ii. **U**rum nomen substantiē dicitur debeat in diuinitū vel etiam substantiē dicitur. Et q̄ sic videtur. Augusti. lib. v. de trinitate. Deus absq̄ ulla dubitatione dicitur substantia. vel si melius appellatū essentia. **C**Item. tam Boetius q̄ Augustinus. de trinitate dicit q̄ aliorum nōmē generā. vt magnitudo/bonitas. ⁊c. trāserunt in substantiam. si ergo substantia non trāseat in aliud. cōstat substantiē nōmē pp̄rie dici. nā si non pp̄rie. eque bene diceretur q̄ substantia trāseat. in alia sicut eōuerio. **C**Itē. rō substantiē s̄m p̄lo. ē q̄ est ens p̄ se. s̄z sol⁹ deus pp̄rissime ē p̄ se. **C**Itē rō substantiē s̄z aug. est dicit ad se ⁊ absolute. s̄z tibi p̄p̄rie dicit ad se vbi ī nulla est depēdētia. s̄z si hoc est ī deo. s̄z. ⁊c. **C**Utra. aug. vñ. de trinitate conueniēs est dicere de deo q̄ subit bonitas sue. sed si de bonitate. eadē rōne ⁊ de qualibet pp̄rietate. ergo simplr loq̄ndo iconueniēs est dicere ip̄m eē substantiā. **C**Itē. Boetius in li. de trinitate. Deus non est substantia: s̄z supra oēm substantiā. s̄z hoc nomen substantiē pp̄rie ē in creaturis ⁊ n̄ ī deo. **C**Itē. hoc ip̄m vñ rōne. oē qd̄ substantia h̄z aliquid inherēs. s̄z ī deo nō est inherēs. **C**Itē. nē qd̄ substat aliquid illi componitur. s̄z vbi nō est p̄positio nec nomen p̄positionis. tibi nec nōmē substantiē. s̄z cum in diuinitū non sit p̄positio. p̄. ⁊c. **C**Rñ. dicendum: q̄ nomen substantiē a duplici p̄p̄rietate potest dici. vñ a per se stando. non p̄ aliud. si sic p̄p̄rie est ī diuinitū et magis pp̄rie q̄ in creaturis. Vel a substantiā alij vel alijs. Et hoc est triplr. Vel alij inherēs. ⁊ sic false ⁊ īp̄p̄rie d̄r in diuinitū. q̄ p̄p̄rietates in diuinitū non sunt accidentes nec inherētes. Vel alij distiguenti. ⁊ sic d̄r in diuinitū non. oīno ī p̄p̄rie nec oīno p̄p̄rie. q̄ p̄p̄rietates

illa non inheret. et ideo non facit subsistere siue subsistere quasi sub alio stare. sed existere. quia ab alio esse. et hinc est quod Richardus dicit in lib. de triu. quod melius dicitur existentiis quam substantia. Vel quod subsistat ut perfecti. et sic dicitur res nature subsistere respectu eentie. et iste modus magis est circa nostrum intelligere quam circa diuinum esse. et sicut patet in sequenti problemate ex nostro intellectu euenit talis modus dicendi. non ex proprietate diuini esse.

C **Questio. iij.** Utrum nomen essentie dici debeat in diuinis. Et sic videtur. Augustinus in vi. de triu. Essentia vere accipitur dicitur in diuinis. ita ut forte solum deum dici oporteat per essentiam.

Item. hoc nomen qui est. est nomen quod ipse deus sibi imposuit. ergo si ipse proprie se nominat: deus proprie dicitur qui est. sed de quocumque proprie dicitur qui est: proprie potest dici de ipso essentia. ergo et in diuinis dicitur essentia. **Item.** inter omnia nomina nomen essentie est absolutissimum. Unde essentia secundum Autentem dicitur rei quidditas nomine absolutum. cum ergo in diuinis sit omnia modum absolutum. ergo nomen essentie. **Contra.** Non intelligimus deum nisi in creaturis et per creaturas. sed nominatio dei est per nostrum intelligere. ergo nullum absolutum nomen omnino debet poni in deo.

12

Item. quero in quo differant nomen substantie et nomen essentie. Nam substantia aut dicitur commune: aut suppositum. Si suppositum. ergo superfluit nomen persone. Si commune. ergo superfluit nomen essentie. ergo cum debeamus labia nostra circuncidere in loquendo de deo. nequaquam debet poni hoc nomen in deo.

Item. queritur gratia huius de necessitate et sufficientia et differentia istorum quattuor nominum. essentia/ substantia/ substantia/ et persona.

13

Respondeo. Ad intelligentiam predictorum est notandum quod ista quattuor nomina siue uocabula respondent quattuor uocabulis in greco que sunt *ousia*/ *ousia*/ *prosopon*/ et *prosopon*. ut *ousia* respondeat essentie: *ousia* substantie. *prosopon* substantie. *prosopon* persone. Ratio autem et sufficientia

istorum quattuor nominum aliqui accipiuntur sic. In diuinis est accipere eodem modo et incommunicabile. et hoc ex veritate et necessitate fidei. que dicit deum trinum et unum. et cum debeamus intelligere in deo quod vere est per illud quod uidemus in his inferioribus. maxime in notabilibus et primis et precipuas conditionibus. cum in eodem in inferioribus inueniatur quod est et quo. ratione cuius significatio in concretionem et in abstractionem. ut dicat homo et humanitas. sic in diuinis intelligimus. Quis non intelligamus in differentia illa duo. ideo et in abstractione significatur per hoc nomen deitas. et in concretionem per hoc nomen deus. et id imposuimus et nomen quo significaretur ipsum quod est. et hoc est essentia. et ipsum quod est. et hoc est substantia. et ita hec duo nomina accipiuntur ex parte concretionis. Et in diuinis accipere quod est: eodem modo. et hoc est quidam distinctum siue quis distinctus. Et hoc quidem dupliciter contingit intelligi siue significari. Vel in quantum distinctum et hoc per nomen subsistente siue *prosopon*. Vel in quantum distinctum. et hoc per nomen persone. Et licet in deo nihil differant distinctum et distinctum quia potentia in eo semper actus est coniecta. tamen contingit duplici nomine significari. Unde differunt ista quattuor nomina secundum modum intelligendi. scilicet quod est et quod est. et qui est et quis est. et quantum in deo idem est quod est et quod est ex una parte. et distinctum et distinctum ex alia secundum rem. sancti accipiunt et substantiam et eandem pro eodem. similiter et *prosopon* nomine utuntur greci pro supposito actu distincto. Unde distinctio per quod et quod est. et per distinctum et distinctum in omnibus diuinis non facit diuersitatem nisi secundum rationem intelligendi. Fuerunt etiam alij uolentes dicere quod substantia et essentia accipiuntur ex parte communis. sed differenter. quia illud eodem contingit intelligi sub duplici ratione. Una est quod omnia intelliguntur ut sint. Alia est quod ipsum non eget alijs. primo modo dicitur essentia a qua et per quam omnia sunt. secundo modo substantia. quoniam per se stat alijs circumscriptionibus. Substantia per se siue *prosopon* et persona accipiuntur ex parte incommunicabilis. et differunt. Quis enim

et. iij.

utriusque nomen dicat quid distincti. Et
 propositis dicit suppositum substantie di-
 stinctum. sed persona dicit distinctum
 proprietate nobili. Fnerunt alij qui vo-
 luerunt dicere quod ista quattuor nomina
 distinguuntur per comunicabile et in-
 comunicabile. Item quod potest unumquodque dupli-
 citer significari. scilicet vel in abstracto et vel
 in concrecione. Nam comunicabile potest
 significari in abstractione. et sic dicitur essen-
 tia. vel in concrecione ad suppositum et
 sic dicitur substantia. Similiter incommuni-
 cable potest significari in abstractione
 et sic dicitur substantia siue proposita
 vel in concrecione. et sic dicitur perso-
 na. Sed tamen omnes isti modi habent
 calumniam. Primus quidem qui sumit-
 tur per distinguishibile et distinctum. quia
 greci utuntur vocabulo propositis ubi
 nos utimur persona. et ita pro supposi-
 to distincto. et Diana. dicit quod proposita
 est substantia cum proprietatibus. et ita
 significat actu distinctum. Secundus
 modus similiter habet calumniam. quia
 essentia non videtur aliquo modo signifi-
 ficari ut in ratione cause respectu alio-
 rum cum sit nomen absolutissimum. Ter-
 tius modus habet calumniam. quia substan-
 tia significat in abstractione sicut essen-
 tia. et preterea est dubium utrum sit intel-
 ligere propositas in abstractis propie-
 ratibus. et ideo si non est intelligere. quo
 modo contingit significare. Et propter
 rea quartus modus dicendi est quod cum
 fides dicat deum esse trinum et unum in-
 quantum dicitur non possumus in-
 telligere unum quum intelligamus quod
 est et quo est unum. et quo est unum est
 id quo est. et quod est unum est illud quod
 est. primum est essentia. secundum sub-
 stantiam. Si intelligamus note necessesse
 est quod intelligamus eum qui distingui-
 tur. et quo distinguitur. Quo distingui-
 tur est proprietates. ille autem qui distin-
 guitur semper significatur ut distinctus.
 Et hoc potest esse dupliciter vel ut distin-
 ctus proprietate quacumque. vel ut distin-
 ctus proprietate nobili siue notabili.
 primum significatur note substantie. quod
 dicitur prima substantia et non tamen puenit in-
 diuiduo huius. sed etiam a se. Secundo quod si
 significatur per hoc nomen persona. quod
 importat nobilem proprietatem non con-
 uenit nisi supposito rationalis creatur-
 re. quod greci utuntur propositis note sicut
 nos note persona. ut dicit Boetius quod gre-

ci utuntur note propositis pro supposito
 rationalis creature. Hic visis patet ob-
 tecta. Quod autem obiecti quod non debemus de
 nominare absolute. dicendum quod quibus
 nomine debemus deum per creaturam
 esse etiam per creaturas cognoscimus esse
 habere esse absolutum. alia patent.

Quonsequenter est questio se-
 cundo de numeratione nos-
 trum predictorum. et supposito
 et numero hoc nomen pro-
 persona. quod utitur utrumque in diuinita-
 numero hoc nomen substantia-
 tia. Secundo queritur si numeretur essen-
 tia. Tertio si hoc nomen deus utrumque. scilicet ca-
 tholice possumus dicere plures deos.

Questio .i. Quod numeretur hoc
 offenditur sic. Hylia. de synodis. sunt quidem
 per substantiam tria. sed unum per personam
Item Anselm. in fine mono. Apertus tres
 dicuntur substantie. **Item** Boetius in
 lib. de duabus naturis et una persona
 christi dicimus unam essentiam et tres
 substantias. **Item** hoc ipsum videtur
 ratione. quia substantia est medium in-
 ter essentiam et personam. sed medium
 sapit naturam extremorum. ergo pari-
 ratione quia dicitur una substantia ab
 unitate essentie poterit dici plures a
 pluralitate personarum. **Item** om-
 nis numerus ad substantiam reductur
 originaliter. nunquam enim accidentia vel
 proprietates numerantur nisi per sub-
 stantiam. sed actus numerantur et plu-
 raliter dicuntur in diuinitis. ergo neces-
 se est ponere numerum secundum sub-
 stantiam. quod autem pluraliter dicantur
 patet. dicitur enim pater et filius et spiritus
 sanctus creantur. **Item** idem est relas-
 tuum substantie. sicut talis et qualis
 qualitas. sed hec est falsa pater est idem
 cum filio. quis dicit hylarius quod non vol-
 sumus dicere deum eundem. ergo ne-
 cesse est quod cadat distinctio in substan-
 tia. si ergo propter distinctionem perso-
 narum dicamus plures personas. ergo
 et plures substantias. **Contra** autem
 hyl magis dicitur secundum substan-
 tiam quod hoc nomen substantia. si ergo
 nomina substantialia dicuntur de om-
 nibus singulariter. sicut patet ex regu-
 la Augusti. supra posita. ergo etc.
Item inter quecumque cadit distinctio
 secundo substantiam cadit vera
 diuersitas sicut inter patrem et filium non est plures

da diuersitas, ergo nec numerus scdm
 subam, ergo no est dicere plures sub-
 stantias. ¶ Item Aug. dicit qd idem est deo
 subsistere et esse: ergo cu vnu sit ee vnu
 subsistere est, ergo sicut ab vno esse de
 vna essentia vel eoduoerso, ita et ab vno
 subsistere debet dici vna substantia si-
 ue substantia. ¶ Item Hieronim' ad
 damasum papam. Quis vn' nisi ore
 sacre lego tres substantias predicauit:
 14 ¶ Respondeo, dicendum qd tam no-
 men substantie qd substantie duplici-
 ter accipitur in diuinitis quia quodlibz
 istorum habet in se intellectum actus
 et proprietatis, potest ergo dici suba
 quasi per se stans sine sub alio, siue sub
 proprietate, primo modo vna tantum
 est siue non numeratur, quia vnum est
 ibi quod est. Alio modo put dici respe-
 ctum ad proprietatem, tunc numeratur
 siue plurificatur. Primo modo tantum
 valet quantum vsiosis, secundo modo
 tantum valet quantum ppositis. Om-
 nino eodem modo distinguitur substi-
 tentia, et secundū alterum intellectum
 equipollet vsiosis, et scdm alterū pposita
 si. Et scdm alterum plurificatur secundū
 alterū pero minime. Et qd substantia dicitur
 dupliciter et substantia, ideo venit di-
 uersitas modi loquendi inter doctores.
 Nam Iulius et Boetius dicunt qd sub-
 stantia et substantia equipollet ppo-
 sitioni, et ideo dicit ipse Boetius eam no
 plurificari, et secundum hunc modum
 loquitur hyla, Aug. et Boe. et Hie. et Aug.
 voluit qd suba equipollet vsiosis, et id di-
 cut ea no plurificari et substantia ppo-
 sitioni, et id dicit ea plurificari. Et his p-
 rissio ad vtrāqz partē. Pz et quare gre-
 ci non translulerunt nomen prosopon
 sicut latini, qd oportuit nos transferre
 nomen persone propter ambiguitatem
 et ideo maluit ecclesia etiam respōde-
 re tres personas qd tres substantias
 siue substantias. Tamen ad argumentū
 qd facit qd substantia tenet medium: di-
 cendum qd substantia prout equipollet
 ppositi plus se tenet cum persona, et
 ideo numeratur sicut persona siue plu-
 rificatur, prout tamen equipollet vsio-
 si plus se tenet cum essentia, et ideo no
 numeratur nec plurificatur sicut nec
 essentia. Omnes autem ille rationes p-
 cedentes et sequentes loquunt de sub-
 stantia: prout equipollet ppositi siue
 supposito, et hoc modo plurificatur.

Rōes autē ad oppositā partē currūt se-
 cūdi alia acceptionē huius nois sub-
 stantia. Sicut iudicandū ē de hoc noie
 substantia. Sed qm Aug. auctoritas et
 mos vrentiū noie illo[rum] suba. f. J acceptis
 magis in illa acceptione in q de istis qd
 ē siue ppositis siue ipm cōe. id cōiter no
 recipitur vt dicantur tres sube i diuis

15 **Questio. ii.** De enumerati-
 one illius nois
 eēntia. Et qd no numeret ostendit sic: qd i
 diuinitis ē vnitatis absolutissima que no
 multiplicatur, ergo cum nullum nomē
 sit adeo absolutum sicut nomen essen-
 tie, ergo per illud significat vnitatis no
 multiplicata, ergo nomen essentie non
 numeratur, et hoc est quod dicit Au-
 gustinus qd ratio repugnat. ¶ Item: hoc
 ipsum videtur a minoribz. Hoc enim no-
 men deus est nomen essentie in compa-
 ratione ad personam, sed secundū scri-
 pturam in lege, s. Deut. vi. Deus dicitur
 vnus et non plures, et scdm symbolū, no
 tres dii sed vnus est deus, ergo hoc no-
 mē essentia minus plurificatur, cū dicitur
 absolutius. ¶ Item natura diuini-
 tas no multiplicatur in tribus, sed hoc
 nomē essentia est nomen nature diuine
 vt hoc nomen substantia, ergo nec essentia
 nec substantia multiplicatur sub
 proprijs nominibus vt videtur. ¶ Con-
 tra, Aug. in lib. vi. de trinit. Cur hoc tria
 non dicantur vna persona, et loquitur
 de tribus personis, sed tria i neutro ge-
 nere respicit essentiam proprie, ergo
 cum dicantur tria, ergo tres essentia.
 ¶ Item: ratione videtur Augustinus i
 eodem libro dicit qd pater et filius et
 spiritus sanctus dicantur tres persone
 quia cōe est eis hoc qd est persona, sed
 hoc nomen essentia est commune ergo
 potest dici tres essentia. ¶ Item: ibidē
 dicit: et habetur in littera qd ideo dicun-
 tur tres persone, qd pater est vna per-
 sona, et filius vna persona, et spiritus
 sanctus vna persona. Similiter tres es-
 sentie sunt, quia pater ē essentia et ce.
 ¶ Item pater et filius sunt entes plu-
 res ergo plures habentes entitatem.
 Sequitur enim sunt plures dii, ergo
 plures deitates. Similiter pater et fili-
 us sunt, ergo plura esse, ergo plures es-
 sentie. ¶ Respondeo, dicendum qd in
 omni substantia cuius est esse et opera-
 ri necessario intelligimus naturam et
 habetē naturam. Cum qd hoc sit i deo

intelligimus in deo naturam et habentem naturam. Et naturam dicimus essentiam vel substantiam. habentem naturam dicimus personam. quomodo ergo in creatura rationali contingit unam personam habere plures naturas. scilicet corporalem et spirituales. sic et contra ratio sensu contingit in deo propter summam simplicitatem unam naturam haberi a pluribus. quia contingit eam haberi alio et alio modo. et hoc non potest esse ab eodem. Quia ergo eadem est natura tantum habita et non numerata. ideo tantum dicitur una substantia et essentia. quia vero plures habentes: id plures persone nulla omnino repugnancia existente. **¶** Ad illud ergo quod obijciatur de essentia per hoc quod Augustinus dicit hec tria. dicendum quod missus expresse loquitur et impropre. et ideo verbum eius est exponendum.

17 **¶** Ad illud quod obijciatur quod ideo tres quia persona est commune. et quilibet est persona et cetera. dicendum quod non dicit totam rationem sed partem quantum ad verbum exterius ideo oportet intelligere quod ibi additur. quod est commune quod distinguitur. Unde pater est persona. et filius est persona.

18 **¶** Ad illud quod obijciatur quod ens aliquando dicitur substantie. et sic non trahit numerum aliunde. Aliquando tenetur adiective et sic trahit numerum a supposito. et sic non numeratur forma. et hoc modo non sequitur quod sint plures entitates. nec de hoc verbo quod pluralis esse.

¶ **Questio. iii.** Utrum catholice possimus dicere plures deos. et sic ostendit hoc modo. hoc nomen deos recipit distinctionem terminum ratione suppositionis ut cum dicitur. deus generat deum. et hoc cum eadem distinctio importet per hoc generat. et per hoc quod est tres. quod personalis. ergo hec pari ratione est catholica. tres enim sunt. **¶** Item idem est deus quod habens deitatem. sed plures sunt habentes deitatem hoc dicitur catholice ergo sunt plures deus sunt. **¶** Item hoc nomen deus dicitur subale in impositum est ab operatione. sed contingit operatione pluraliter dici de personis. ut patet He. i. faciamus hominem etc. ergo hoc nomen dicitur ad numerationem aliter

veram non plura requiruntur quod unum multiplicatio suppositorum et forme. sed hec est in deo. quia tres sunt persone diuine. persona dicitur suppositum diuine dicitur formam. **¶** Item: cum omne generale contingat specificari. et persona sit nomen generale videtur quod possit specificari cum dicitur tres persone. ut dicitur ad huc specialius. qui tres. sed hoc non potest esse nisi addatur nomen commune tribus. nec est aliud dare quod hoc nomen deus. ergo et cetera. **¶** Contra. quod non dicitur catholice patet ex mandatis. Deuteronomio. vi. Audi israel deus tuus deus vnus est. vnde in simbolo. Non tres dei sed vnus est deus.

¶ Item hoc ipsum videtur ratione. quod hoc nomen deus dicit diuinam naturam. sed diuina natura non numeratur sine specificatur. ergo nec hoc nomen deus. **¶** Respondeo. dicendum quod non est dicere plures deos catholice. quia numerus pluralis significat pluralitatem terminum secundum suppositum et formam in nomine substantiuo cum plurale geminet sui singulare. et ideo cum forma imposita per hoc nomen deus non sit multiplicata. non debet dici plures dei. **¶** Ad illud quod obijciatur quod catholice dicitur deus generat. dicendum quod non est simile. quia generaliter simul imposita distinctionem cum puentia. sed plures deos simpliciter imposita distinctionem quantum ad suppositum et formam. **¶** Ad illud quod obijciatur quod idem est deus et habens deitatem. Respon. quod ista locutio est duplex. quia habens deitatem vno modo potest dici neutraliter. et sic est vnus solum. et equipollet et quod est deus. quod quidem dicitur quod est. **¶** Alio modo masculinè. et sic non habet equipollet. et sic multiplicat. potest in ista dicitur quod deus non signat habentem. sed signat deitatem in propria ad habentem et id non multiplicat. **¶** Ad illud quod dicitur de opone. dicitur quod nomen vel potest significare operationem per modum adiecti. et sic trahit numerum aliunde. vel per modum substantiuum. et sic non multiplicatur. et taliter significat hoc nomen deus.

¶ Ad illud quod obijciatur quod ibi est multiplicatio suppositorum et forme. dicitur quod hoc nomen diuinum est quasi possessiuum vnde imponitur a duplici forma scilicet possessionis et possessoris. Et forma diuinitatis est in ratione

possessoris. et forma possessoris existen
te in diuisa. numeratur forma possessio
nis et oues socraticae. et sic in propo
siti. Unde non numeratur forma habita

25 **A**d illud quod obiicitur qd generale
contingit specificari: dicendum qd pfo
na cum nominat indiuiduum intelles
tualis nature. dupliciter potest speci
ficari. s. per propria personarum. vt cu
dicitur tres persone. id est pater et fi
lius et spiritus sanctus potest etia speci
ficari per nature determinationem. vt
sic dicatur pers

sone diuine vel
angelice. vel hu
mane. Et si tu q
ris quare non
specificatur per
vnum nomen. si
cut est in creatu
ris vbi tres per
sone angelice di
cuntur tres an
geli. Responde
ri potest. qd hoc
est propter ino
pnam hūani elo
qui. qua laborat
tam lingua
greca qd latina.
sed magis lati
na. Vel potest di
ci qd hoc non p
mittit natiu
rum nomen. qm
nomen specia
le a speciali
forma sponitur.
aut igitur impo
situm est a natu
ra comuni. aut
a proprietate pfo
ne. Si ē ipositū
a natura cōt. cū
illa non multū
plicetur. non po
tuit per vnu no
men specificari

Si autē est ipositū a proprietate persone
tunc cum illa non conueniat tribus. non
potest per illud specificari. et ideo ec
clesia cōpulsā necessitate rīdet nomen
gērale. siue qd ē ipositat cōstatē nos qd
cōmune et multiplicabile. et tō nō ē quere
da specificatio per aliud nomen nisi p
nomen adiectiuū et per nota personarū.

Distinctio. xiiii. ^{signis}
ficetur per nomen numerale cū loquitur
de diuinis.

Ter diligenter inquiri oportet.
cum i trinitate. Supra
excepit magister hoc nomē
persona a generali regula
nominū substantiāliū ostē
dens qd dicendum est tres
psone. non tres essētie. vel tres dii. vel
tres substantie. hic incipit secunda pō

in qua determi
nat quid signis
ficetur cum di
citur tres pers
sone. et hec pars
habet duas par
tes. In prima
ostendit quid si
gnificetur p no
men numerale
ue per dictionē
numeralē. In
secunda quid si
gnificetur p hoc
nomen persona
infra distinctio
ne. xiiij. conside
randū ē cū hoc
nomē psona vt
predictum est.

Prima pars ite
rus habet duas
In pma querit
et soluit genera
liter. In secūda
solutionem suā
adaptat nomi
nibus distinctis
in speciali ubi.
Cum enim dicitur
vnus deus.
Et hec pars ha
bet quatuor par
tes. In prima
determinat quid
significetur per
vnum et plures.

In secunda quid si
gnificetur per duo et tres ubi. Ita etiā
cum dicimus tres personas nomen
ternariū. Tertia quid significet di
cretus et distinctus: ubi. Cum autem
dicimus distincte sunt persone. In
quarta quid significant trinitas et tri
nus: ubi. Cum vero dicitur deus trinus.

vel due. tres vel
tria. trin^o vel tri
nitas. plures vel
pluralitas. disti
cte vel distinctio
cum d: vn^o de^o
due persone vel
tres persone. plu
res persone di
stincte sunt per
sone. vel cum d^r
distinctio psona
rum: pluralitas
personarū. trini
tas personarū
et huiusmodi. vi
demur ei hoc di
centes numero
rum quantita
tes et rerū mul
titudinē vel mul
tiplicitatem in
deo ponere.

Quid ergo ista
ibi significet ipō
de quo loquimur
aperiente insi
gnificetur per
vnum et plures. In secunda quid si
gnificetur per duo et tres ubi. Ita etiā
cum dicimus tres personas nomen
ternariū. Tertia quid significet di
cretus et distinctus: ubi. Cum autem
dicimus distincte sunt persone. In
quarta quid significant trinitas et tri
nus: ubi. Cum vero dicitur deus trinus.

Querit et sol
uit gēraliter qd
significetur his
nominibus vn^o
vel vna: duo vel
due. tres vel tria
trinus vel trini
tas. plures vel
pluralitas. disti
ctio vel distincte
cum his vtinur
de deo loquen
tes.

Ter diligenter in
quiri oportet
cū in trinitate
nō sit diuersitas
vel singularitas
nec multiplicitas
vel solitudo. qd
significetur his
nominibus. scz
vn^o vel vna. duo

et plures. In secunda quid si
gnificetur per duo et tres ubi. Ita etiā
cum dicimus tres personas nomen
ternariū. Tertia quid significet di
cretus et distinctus: ubi. Cum autem
dicimus distincte sunt persone. In
quarta quid significant trinitas et tri
nus: ubi. Cum vero dicitur deus trinus.

Distinctio
xiiii.

nnare curemus. Si diligenter premissis auctoritatum verbis intendimus vt dictorum intelligentiam capiamus, magis videtur horum verborum vsus introductus ratione remouendi atq; excludendi a simplicitate deitatis que ibi non sunt q̄ ponendi aliqua.

¶ **S**olutionē suaz adaptat noibus distinctis in speciali, determinans quid per vnū et plures significetur.

¶ **C**ū em̄ dicit vñ deus multitudo deorū excluditur nec numeri quantitas in diuinitate ponit̄ tāq̄ diceret. de⁹ est, nec multi sunt vel plures dñj. Vñ Ambro. in li. de trini. ait. Cum vnus dicim⁹ deū vnitas excludit numerū deorū, nec quātitatem in deo ponit; qz nec numerus nec quātitas ibi est. Sicut cū dicit, vnus est pater vel vnus est fili⁹ et h̄mōi. ratio dicit̄ hec est. q̄ nō sunt multi patres, vñ multi filij, ita et de similibus.

¶ **C**um dicitur m⁹ plures esse personas singularitatem atq; solitudinem excludimus. Notandū q̄ in diuinitate recipim⁹ vnitatē nō singularitatē nec solitudinem, qz singularitas excludit cōsuetudinem, solitudo excludit pluralitatē, et nos ponim⁹ vnā em̄ tā i plurib⁹, tō h̄c non recipim⁹. Sicut notandum ex parte

¶ **T**erū cum dicitur mus plures esse personas singularitatem atq; solitudinem excludim⁹: nec diuersitatem nec multiplicitatem ibi ponimus quasi diceretur. Sine solitudine ac singularitate personarum confitemur. Ude hylas. in iij. li. d. tri. sic ait. Dixit de⁹ faciamus hoies

ad imaginem et similitudinē nostram. Quero nunc, an solum deum sibi locutum existimes: an hunc sermo nem eius intelligentiam ad alterum extitisse. Si solum fuisse dicis ipsius voce argueris dicentis faciamus et nostram. Sustulit enim singularitatis ac solitudinis intelligentiam professio consortij, quia aliquid quod consortius esse nō potest ipsi solitario, neq; solitudo solitarij recipit faciamus nec alieno a se diceret nostram. Attende lector his verbis et vide quia nomine consortij pluralitatem significauit. Professio ergo consortij est professio pluralitatis, quam professus est dicens. faciam⁹ et nostraz pluralitatem vtrūq; dicit. Sicut hac professione pluralitatis non diuersitatem vel mul-

pluralitatis recipim⁹ itaq; tuos alietatem pluralitatis: distinctionē, atq; distinctionē: h̄c h̄c q̄ tuos eodē ratio nō recte p̄m⁹ scz diuersitatem multiplicitatē, diuisionē et separationē nō h̄c aut hui⁹ est q; sepato supponit diuisionē diuisionē multiplicitas diuersitatem diuersitatem autē ponit forme vel nature distinctionē. Et qz in diuinitate est nature omnino simplicitas: tō cū nō recipiat diuersitas nec aliquid istoz quattuor: tō cōtradictionē supponit distinctionē, distinctio pluralitatis alietatem. Alietas autē non t̄m̄ artē dicit quātū ad formā s; etiam quātū ad suppositū, quis sūt plures personae: tō p̄dicta quattuor diuinitate recipiuntur. Distinctio autē nominum p̄dictorum hec est. Nam de primis quattuor alietas et pluralitas important distinctio nem a parte rei, sed distinctio et discrectio per comparationē ad nos

nam cognitio
nem. sed alte-
tas per modum
substantie plus
realitas per mo-
dum quantita-
tis quia non sit
ibi vere quanti-
tas. Distinctio
autem et discre-
tio differunt quia
discretio dicitur
in comparatione
ad visum sed di-
stinctio in com-
paratione ad ta-
ctum. Alia autem
quatuor differ-
unt sic. quia di-
versitas attribuitur
per substantiam
multiplicitas
quoniam ad
peram quanti-
tatem. divisio
quoniam ad possi-
bilitatem sine ad
discontinuationem
sed separatio
quoniam ad ubi.
vel aliter diver-
sitas quoniam ad
principium in-
trinsecum multi-
plicitas quoniam
ad numerum
divisio ad finem
num. separatio
per attenditur
quoniam ad medi-
um interiectum.

itudinem posu-
it. sed solitudinem
et singularitatem
negavit. Sic ergo
cum dicimus
plures personas
vel pluralitatem
personarum sin-
gularitatis et so-
litudinis intelli-
gentiam excludi-
mus.

Quid et ter-
narium signifi-
cetur cum dicitur
tres persone.

Ita et cum di-
cimus tres per-
sonas. nomine ter-
narium non quan-
titatem numeri
in deo ponimus
vel aliquam di-
versitatem: sed in-
telligentiam non
ad alium nisi ad
patrem et filium
et. ff. dirigenda
significamus ut
sit huiusmodi dicti in-
telligentia. Tres
persone sunt vel
tres sunt. pater

voluit. sed singularitatem non
luit.

Quid significetur per duo
cum dicitur due persone vel pa-
ter et filius duo sunt.

Similiter cum dicitur duo
sunt. pater et filius. non duali-
tatis quantitatem ibi ponimus. sed
hoc significamus. quod non est tan-
tum pater nec tantum filius. sed
pater et filius. et hic non est il-
le. ita et de aliis huiusmodi.

Ita etiam cum dicimus. pater
et filius sunt due persone. hoc
significamus quod non tantum pa-
ter est persona. nec tantum fili-
us est persona. sed pater est per-
sona. et filius est persona. et hec
non est illa.

Ex quo sensu dicitur in p-
sonis distinctio vel persone di-
stincte.

Cum autem dicimus distin-
cte sunt persone vel distinctio
est in personis: confusionem et
permixtionem excludimus et
hanc non esse illam significa-
mus. Cumque adimus distincte
sunt persone proprietatibus. si
ue differentes proprietatibus
aliam esse hanc personam. et al-
liam illam suis proprietatibus
significamus. Et cum dicimus
aliam et aliam. non diversita-
tem vel alienationem ibi poni-
mus: sed confusionem sabellia-
nam excludimus.

Quomodo ibi accipitur
discretio.

Ita etiam dicuntur discrete
personae vel cum dicitur discretio in
personis esse: eandem intelligen-
tiam facimus. Eodem enim mo-
do ibi accipitur distinctio quo

et filius et. ff. i. nec tantum pa-
ter nec tantum filius. nec tan-
tum pater et filius. in deitate
sunt: sed etiam spiritus sanctus.
et non alius ab his. Similiter
non tantum est ibi hec persona
vel illa. vel hec et illa. sed hec et
illa et non alia. Et hoc fore ita
intelligendum. Augustinus sa-
tis ostendit ubi dicit: quod illo nomi-
ne non diversitatem intelli-

Distin. t.
discretio
ide amb.

discretio. Et congrue dicitur
ibi esse discretio vel distinctio
non diuersitas vel diuisio si-
ue separatio. vnde Ambro. in
i. libro de trinita. Non est ipse
pater qui filius: sed in patre
et filium expressa distinctio e

2 Quomodo trinus trini-
tas ibi accipiatur.

Cum vero dicitur de trinitate: vel
cum dicitur trinitas: id signifi-
ficari videtur quod significatur
cum dicitur tres persone.
vt sicut non potest dici pater e
tres persone. vel filius est tres
persone ita non debet dici pa-
ter est trinitas vel filius est tri-
nitas: hic non est pretermittendum
quod cum supra dictum
sit deum nec singularem: nec
multiplicem esse confitendum
idque sanctorum autoritatibus
sit confirmatum. In contrari-
um videtur sentire Iuliano. di-
cens. distinguendum est inter
trinitatem et unitatem. Est enim
unitas simplex et singularis
trinitas vero multiplex et nu-
merabilis. quia trinitas est tri-
um unitas. Ecce unitatem di-
cit esse singularem. et trini-
tatem multiplicem et nume-
rabilem. Sed ad hoc dicimus
quod singularem accepit sicut et
alii accipiunt unum multipli-
cem vero et numerabilem si-
cut alij dicunt trinum.

Intelligentiam eorum
que dicuntur in presen-
ti distinctio. est questio de
terminis numeralibus
qualiter accipiatur in di-
uisis. Et circa hoc prin-

cipaliter tria queruntur. Primo queritur
de termino numerali et partitio. sicut
est hoc nomen vnus. Secundo de
termino simpliciter numerali. sicut est
hoc nomen tres. Tertio de homine con-
plectente vtrumque. sicut hoc nomen tri-
nus. Et quantum ad primum duo que-
runtur. Primo queritur vtrum hoc no-
men vnus dicatur positue vel priuati-
ue in diuisis. Secundo vtrum dicatur
secundum substantiam vel secundum
relationem.

Questio. i. ^Q priuatiue di-
catur in omnibus
videtur per eius rationem. Nam philo-
sophus dicit quod vnus est quod non de-
iudatur. sed ista ratio data est per priuati-
uonem. igitur vnus dicitur priuatiue.
Item commentator dicit super me-
taphisicam. quod vnus et multa opponitur
sicut priuatio et habitus. quia vnus
dicitur priuatiuonem. multitudo dicitur ha-
bitum. quod si verum est. vnus non tantum
in deo: sed in omnibus dicitur priuatiue. Item
hoc ipsum videtur ratione: quia vnus opponitur et
quod e multis: aut ergo contradictione:
aut relatiue. aut contrarie. aut priuatiue
Non contradictione. hoc patet. Item nec
relatiue: quia relatiua sunt simul vnus
dependet ab alio mutuo: sed vnus non de-
pendet a multis. Nec contrarie: quia
vnus contrariu non est alterius princi-
pium. Sed vnus est principium multorum.
igitur per locum a diuisione. opponitur pri-
uatiue. Sed patet quod multa dicitur positio-
nem. igitur vnus non dicitur nisi priuati-
ue. Item quod in deo specialiter dicitur pri-
uatiue. videtur quia vnus quod dicitur positue est
principium multitudinis et quantitatis:
sed in deo nulla est oino quantitas. igitur
videtur: quia si deus est positue vnus et la-
pis est vnus. videtur igitur quod lapis et deus
sunt duo. igitur deus et creatura consistunt
numera. et si hoc deus e pars
numeri. quod supra improbatum est. Si dicitur
quod non sequitur: quia vnus non dicitur
vniuocum. Illud enim nichil est vt videtur quod
si aliquid ponit. cum illud et positum conue-
nire creature. ad minus analogice. et per
analogiam attendatur numeratio: vt
cum dicitur humanitas et albedo sunt due est
sentite. ergo hoc non soluit. Contra.
ab eodem habet aliquid esse. et vnus quod
forma que dat esse: dat esse distinctum. si
igitur ens non dicitur priuatiue sed positue. part

Ambro.

Contrarie
tate ap-
paretem
dictioy.
obicitur
soluit

rone nec vnum de aliquo. Si privatiue
 ¶ Item: quod sonat in cōplementū: so-
 nat in habitū nō p̄uationē. sed vñ so-
 nat in cōplementū: q̄ quāto aliqd̄ p̄fe-
 ctius. tanto magis accedit ad vnitatē.
 igitur vñ nō privatiue d̄f. ¶ Item: si
 vñ est privatiuū. cōstat q̄ non nisi re-
 spectu multitudinis. Sed contra. nlla
 p̄uatiō afficit habitū naturalr: sed
 vñ naturaliter afficit multa. igitur
 vñ nō est privatio. ¶ Itē: nulla p̄ua-
 tiō cōstituit sibi habitū nec saluat in il-
 lo: sed vñ saluat in multis: et illa con-
 stituit. igr̄ nō opponitur vt p̄uatiō. igr̄
 nō accipitur p̄uatiue. ¶ Rñ. q̄ quorū
 dā optio fuit et magis p̄ncipalr. q̄ q̄
 quid sit i creaturis de hoc nōle vnum.
 in deo nō d̄f p̄positiue s̄ p̄uatiue vt d̄f
 in s̄ra. et assumit auctoritatē ab h̄yla. q̄
 nō h̄ylarū nō dicat expresse. nisi q̄ ho-
 rū nōm vsus in deo luētus est magis
 causa p̄uatiōis q̄ aliqd̄ ponēdi. Et rō sua
 fuit: q̄ vñ p̄positiue dictū est p̄ncipiū
 quātitatis et numeri. deo aut̄ in se non
 habet quantitātē nec i se est numerabi-
 lis. nec aliq̄ cōnumerabilis. Sed q̄ntas
 hęc p̄positio probabilis habeat: tñ p̄mu-
 niter nō tenetur. Et ratio huius est. quia
 cū vñ multo cōpletius sit in deo q̄ in
 creaturis. multo formalitius ibi d̄f p̄-
 sine. Et rur̄ sus. cū ois vnitās ad p̄maz
 vnitatē reducat. et nō est reductio ha-
 bitus ad p̄uatiōnē. necesse est q̄ vñ
 in deo aliqd̄ ponat. Et p̄p̄ea d̄m q̄
 est loqui de hoc nōle vñ i creaturis
 vel quantū ad rē intellectā. vel q̄tum
 ad ratiōnē intelligēdi. Si enim loqua-
 mur q̄ntū ad ratiōnē itelligēdi. sic d̄f
 co q̄ d̄f p̄uatiue r̄nū. et rō est p̄reassi-
 gnat per p̄uatiōnē diuisionis siue mul-
 titudinis. et hoc est q̄ vñ est p̄mū. et
 prima nō habent intelligi a nobis et nō
 tificari nisi p̄ posteriora. et idē est. q̄ p̄-
 uatiue d̄f vñ. vnitās i substantia. quā-
 titate et qualitate. et q̄ h̄z aliqd̄ p̄r̄ per
 q̄d̄ possit intelligi d̄f p̄positiue. vt identi-
 tas. equalitas. similitudo. et eorū oppo-
 sita p̄uatiue. Si aut̄ loquamur quātū
 ad rem intellectā. sic vñ h̄z respectus
 ad materiam. et habet respectum ad for-
 mam. Ratiōne respectus ad materiam
 est in se idiuisum. tñ p̄tētia diuisibile
 et quia p̄tētia materialis se habet p̄-
 modum p̄uatiōnis. similiter et vnum.
 Ratiōne respectus ad formam que dat
 esse distinctum et limitatum. sic d̄f

positionem. Quoniam igitur in deo est
 vnum omnino secundum formam. in
 creaturis attenditur. et secundum for-
 mam. et secundum materiam. hinc est
 q̄ solum in deo p̄positiue i creaturis pe-
 ro aliquando accipitur p̄positiue. aliqd̄
 do p̄uatiue et s̄m rem. ¶ Ad illud q̄d
 obijctur primo q̄ diffinitur sine notifi-
 catur p̄uatiue p̄z respectio. q̄ secūdi
 ratiōnē sui nōis eo q̄ p̄mū. sic d̄z notifi-
 ficari. ¶ Ad illud quod obijctur secū-
 do quod opponitur vt p̄uatiō: d̄m q̄
 vñ p̄ respectū ad numerū accipit p̄-
 uatiue. et sic accipit p̄mentator. Per re-
 spectum ad formā. contrarie accipitur
 secūdi q̄ multitudine formaliter acci-
 pitur. Per respectum ad actum confes-
 quentem qui est mensurare accipit res
 latue. et secundum genus relatiuonum
 in quo vnum non dependet ab altero:
 sicut patet in scientia et scibili. et sic d̄z
 ver̄ se super hoc op̄iones sunt vere.
 ¶ Ad illud q̄d obijctur q̄ in deo non
 est p̄ncipiū numerādī. et dicendum
 q̄ vnum dicit p̄uatiōnē multitudinis
 secundum generalem nominis ratiōnē
 sed illa p̄uatiō. et si nōis tenus est p̄-
 uatiō. tamen realiter est p̄positio. q̄ quā-
 tomagis est p̄uatiō diuisionis in ali-
 quo. tanto illud est completius et p̄-
 fectius. cum igitur in deo sit perfectis-
 sima vnitās. ibi accipitur secundū om-
 nimodam p̄uatiōnē multitudinis. hoc
 autem modo dicitur vnum quod nō ha-
 bet actu multitudinem. nec est in p̄tē-
 tia ad multitudinē neq̄ per distinctionē.
 neq̄ per aggregationē. Hoc autē vñ
 est perfectissimum et summum et infini-
 tum. et illud non est in p̄tētia ad nu-
 merum. et hoc non est aliq̄ connumera-
 bile. et hoc modo est in solo deo. Et sic
 patet q̄ dicitur deus vñ p̄positiue. et
 quomodo differat vnitās eius a crea-
 tura. ¶ Quod igitur obijctur q̄ vñ
 est p̄ncipiū multitudinis. Dicendū
 q̄ verum est in vnitāte creata: sed non
 est verum in vnitāte perfecta et crea-
 ta. Dico p̄ncipiū intra se sicut pars.
 Unde nō est verum si dicat deus et crea-
 tura sunt duo aut hoc improprie dictū
 est. et duo cadit a ratiōne numeri. secū-
 dum rem. Aut si dicat numerum. hoc
 est solum a parte intelligētis quia cū
 intelligit diuersa et distincta: accipit
 sub ratiōne numeri. sicut cum intelli-
 git intellectus noster concernit tēpus.

Questio. ij. An vnus deus sit an fm relationē. Qd fm substantiā vř: qđ ens et vnū conuertitur sicut vult p̄s et Boetius. s; ens dicitur fm substantiā. igitur et vnū. ¶ **Itē:** hec cōceditur pater et filius. s; sunt vnus deus. sed si sunt vnus deus cū deus nō diuinitur de rōne vnus. ergo sunt vnus. Sed nihil dicitur in summa de tribus singulariter qđ non dicatur substantia. igitur. et. Et dicatur qđ qđ adiectiue tenetur sūc non dicitur substantia. Cōtra. eadē est significatio termini qđ tenet substantiue. et qđ tenet adiectiue. ¶ **Itē:** cū substantia in neutro gñe dicitur substantia. cū igitur eadem sit significatio termini in masculino et in neutro. cū eadē sit impositio igitur dicitur substantia in masculino. p̄ter ea alia nota in masculino dicitur substantia. vt hoc nomē eternus. Unde in simbolo. Ad tres eterni. sed vnus eternus. s; si ergo vnus. ¶ **Itē:** cū dicitur pater ē vnus. aut tenetur substantia. aut notionaliter. Si substantia. habeo propositū. Si notionaliter. s; pater habet duas notiones. igitur nō dicitur vnus dicitur s; duo. ¶ **Itē:** notio et proprietates sunt idē igitur cū proprietates dicat qđ cōuenit vni soli. nulla notio p̄t dici de tribus. s; hoc nomē vnus p̄dicatur de qualibet p̄sona. igitur nō dicitur notio. ¶ Cōtra. regula est superius habita. dist. 22. Qd qđ predicat substantiā vel eētiam. dicitur de tribus singulariter in summa: s; hoc nō cōuenit huic noi vnus igitur. et cel. ¶ **Itē:** nihil p̄tinēs ad eētiam siue substantiā. multiplicat siue plurificatur. sed hoc qđ est vnus plurificatur: qđ pater ē vnus. et filius est vnus. et sunt duo. qđ vnus et vnus. ergo. et. ¶ **Itē:** idē est eē vnus et esse distinctū: s; cū dicitur pater est distinctus. hoc qđ est distinctus nō dicitur substantia. igitur nec hoc qđ est vnus. ¶ **Itē:** respectu cuiuscūq; termini est dicere aliu in diuis. ille terminus dicitur relatio. p̄ nō dicitur alius deus: s; respectu eius qđ est vnus est dicere aliu. Ad pater est vnus. s; filius est alius. ergo. et. ¶ **Rñ.** dōm qđ cū rō vnitatis sit rō distinctio: nō cū indiuisione. in diuinis aut pōnam essentiali indiuisionem ab alijs essentialibus per seipsam. et psonam distinguat ab alijs per proprietatē. necesse est etiam in diuinis ponere et vnitate essentiali et personali. Quā igitur psona nō est alio ab essentiali vnitate essentiali et persone.

non sunt due vnitates fm rem: sed vnitate ratione differens. Ideo vnitas de hac et illa non dicitur equiuoce. qm nec illi nec isti imponitur specialiter. Quia ergo concretum non accipit specialem significationem ab abstracto. hoc nomē vnus impositur in diuinis vnitate essentiali et personali et cū adiectiue tenetur. et differēter impositur vt rō. determinat aut per adiectiue. cū enim additur terminus essentiali impositur essentiali: cum additur terminus notionalis impositur personali. cū aut substantiuatur necesse ē qđ seipso determinetur. Et id cum neutrius generis impositur dicitur sub indistinctio in neutro cōueniēter attributū est siue appropriatū vnitati essentiali. In masculino vero qđ impositur distinctio nō suppositū certum dicitur ratione producētis. appropriatū est vnitati personali. Et ideo p̄ qđ sic nō accipitur vnus ens neq; vt cōuertibile cum eo: sed solum in neutro. Pater etiam secundum quod tibi est fallacia figure dictionis. ex cōcaione istius termini vnus. Quāvis enim nō pariter significatio per substantiuationē. neq; per generis diuersitates. p̄t tamē nihilominus diuersificari: modo supponendū maxime si vnus hoc facit. et ratio sit cōueniēs vsu. ¶ Ad illud quod obijctur qđ eternus dicitur essentialiter. pater et filius. qđ eternitas dicitur solum essentialiter: sed vnitas personaliter. Aliq; tamen dicunt qđ hoc est in hoc nomine vnus: qđ est nomen partituum et habēs in se articulum. ¶ Ad illud quod obijctur aut p̄dicat notio: nem. et. dicens qđ predicat notionem: sed attendendū qđ nō quacūq; s; personalē qđ facit esse vnū. et illa est vna in qualibet p̄sona. ¶ Ad illud quod obijctur notio dicitur de vno. dōm qđ est significare notionē sub rōne p̄p̄ta. vt p̄ hoc nomē paternitas. Et cōsiter. vt per hoc nomen relatio. notio. vnitas. et proprietates. que idem dicuntur sub rationibus diuersis. sensus est enim psona vna. i. vnica personaliter proprietate in se indistincta. et ab alijs distincta.

Secundo principaliter quod de notis pure numeralibus: vt sunt duo et tres. et ce. Et dicitur hoc sicut quod sunt duo. Primum autem dicatur positum et primitiue. Secundo primum dicatur secundum sub

Quantia aut secundum relationem.

Questio. i. **Q**uod dicantur p[ro]p[ri]etate u[er]itatis solū. vide tur auctoritate magistri q[ui] dicit q[uo]d hoc p[ro]p[ri]us magis est inductus causa p[ro]uād[ur] q[uo]d ponēd[ur]: et videtur p[ro] auctoritate alio r[ati]ōi firmari auctoritas mag[ist]ri. Dicit em̄ Boetius in lib. de tri. Illud uere est p[ro]p[ri]us in quo nullus est numerus: sed diuinitas p[ro]p[ri]a est uerissime. Igitur in diuinitate non est numerus: ergo isti termini in diuinitate aut falso dicuntur aut non p[ro]dicantur numerus. Sed non dicitur aliquid q[uo]d numerus si aliquid ponitur. Igitur. **¶** Item. Illud uere dicitur. Numerus p[ro]p[ri]us est membris. id est diuinitatis s[ecundum] etymologiam: sed in deo non cadit diuinitas. ergo numerus. Igitur idē q[uo]d prius. **¶** Item. dicit p[ro]p[ri]us q[uo]d numerus est multitudine mēsurata p[ro] p[ro]p[ri]a: sed in deo non cadit mēsuratio cū ipse sit in se. Igitur. **¶** Item. videtur hoc p[ro] ratione. Quocūq[ue] re mouetur genus: et species: s[ed] genus quantitas remouet a deo: ergo. **¶** Item. in quocūq[ue] est genus: necesse est ponere aliquam speciem. Igitur si numerus est in deo: uel ibi est trinarus: uel binarius: uel aliquis aliorum: s[ed] scilicet omnes species negat. Igitur et genus: Igitur idē q[uo]d prius. **¶** Contra. si t[er]min[us] p[ro]p[ri]etatis tres diceretur: quia non sunt unus uel duo. tūc igitur pari r[ati]ōne posset dici quatuor: s[ed] illud non dicitur. Igitur. **¶** Item. q[uo]d dicitur numerus uel. Eusebius dicit. In diuinitate est numerus sed non ordo. sed si est ibi numerus: tūc cōtinu[us] igitur illi significaretur: si hoc. ergo positum tenent dictiones q[ui] illi significat. **¶** Item Bernardus. Si una est eentia et tres p[ro]p[ri]etate: quis numerus neget. q. d. nullus. Igitur. **¶** Item hoc ip[s]um videtur r[ati]ōne: quia discreta quantitas est maioris abstractionis q[uam] cōtinua: igitur discretio magis q[uam] duratio. s[ed] nomē dicitur in diuinitate duratiōnem dicit positum: uel eternus. Igitur: et nomē dicitur discretiōnem. **¶** Item. in quocūq[ue] est ponere specie positum: est ponere genus: sed in deo est ponere trinitatem: igitur et pluralitatem. **¶** R[ati]ō. ad predictorum intelligentiam: notandū q[uo]d positio magistri fuit q[uo]d h[uius]modi nota numeralia non ponent aliquid in diuinitate. sed priuarent: sicut patet in littera. Et ratio huius positionis fuit: quia h[uius]modi nota si aliquid ponitur: utiq[ue] numerus ponitur: s[ed] numerum dicit non esse ponendū in diuinitate: et id dicit et auctoritas sanctorum cōfirmat.

Cum enim in diuinitate non sit diuissio et separatio. non sit etiā aggregatio: non sit etiā mēsuratio. et numerus separationes imponat antecedenter: et aggregatio non est mēsuratiōnem consequenter: numerus in diuinitate non est ponendus: ideo etiā dictiones numeralis in diuinitate non dicunt aliquid: sed magis p[ro]uād[ur] maiorē scilicet numerū et minorē. Sed nec positio nec ratio positionis uidet esse conueniens si interius attendatur. Positio enim destruit seipsam. ponit enim q[uo]d nota designata pluralitate dicantur p[ro]p[ri]etate. Similiter et nomina significantiā unitatem: et si hoc: sic inuicē opponuntur: uel p[ro]p[ri]us sit priuatio alterius. et ibi circulatio in notificatio: et si p[ro]p[ri]us alterius priuatio est. cū priuatio non sit priuatiōnis: sed habitus p[ro]p[ri]us aliquid ponit. et ita si dicuntur p[ro]p[ri]etate dicitur positum: et sic positio non est cōueniens. R[ati]ō similiter positio non est cōuenienter assumpta. Nam numerus p[ro]p[ri]etatis distinctione. et super hoc cōpositio nem aggregationis: et h[uius]modi in diuinitate non sit aggregatio nihilominus est distinctio: ideo numerus non simpliciter. remouendus est a diuinitate: sed numerus talis. Et magis o[mn]ino remouet: ideo positio sua deficit. Et in illo articulo cōmunit[er] non tenetur a mag[ist]ro p[ro]p[ri]etate. Concedendū igitur q[uo]d h[uius]modi nota dicitur positum sicut p[ro]p[ri]etate r[ati]ōne ad hoc inducitur: et cōcedendū q[uo]d in diuinitate aliquid quo mō est numerus: aliquo mō non. Nam q[uo]d dicit distinctione p[ro]p[ri]etate originē: sic dicendū est numerū esse in diuinitate: s[ecundum] aut q[uo]d aggregatione et diuisionē substantialē dicit: non est ponendus numerus in diuinitate. **¶** Et h[uius]modi partem obiecta. Nam r[ati]ōne ad primā partem procedūt de numero sc[ilicet] eā acceptione qua sumitur in istis inferioribus q[ui]ntum ad conditiones p[ro]dicatas. Unde in sensu suo uerū concludūt q[uo]d ibi non est numerus. Si r[ati]ōne ad partē oppositam procedūt sc[ilicet] q[uo]d numerus distinctione certā iponatur: et hoc quidem est ponere in diuinitate. et ideo uerū concludunt in suo sensu. Unde in diuinitate negandū est esse numerū simpliciter: sed concedendum est numerū esse p[ro]p[ri]etate. **¶** Ad illud s[ed] quod obicitur de quantitate cōtinua et specie numeris dicendū q[uo]d nec quantitas cōtinua est in deo: quia eternitas non est quantitas.

A nec trinitas est species numeri.

Questio. ii. Utrum p̄dicta notia dicant̄ in diuinis s̄m substantiā aut sc̄dm re' actio- nē. Et q̄ substantia videt̄. Q̄ sicut dicit̄ Boet. et Aug. Quantitas in substantiāz trāsit: sed numerus quantitatē dicit. ergo trāsit in substantiā: ergo dicit̄. Item Omne nomē q̄ dicitur ad se: dicitur sc̄dm substantiā: sed duo et tres est no- men q̄ dicitur ad se: nō ad aliud: ergo dicuntur sc̄dm substantiā. Item. cā dicitur p̄ et filius et sp̄s sc̄dm s̄m hoc q̄ est tres: aut d̄ notionalr: aut essentia: liter. Nō notionalr: q̄ nō est notio q̄ cōiter dicatur de tribus: igit̄ d̄ eēntialr. Item. notiones s̄m q̄nq: sed si termini numerales importat pluralitatem notionū: igitur erit numerus quinquarius in diuinis: igit̄ nō tres / sed q̄nq sunt. sed hoc est falsum: igit̄ nō dicitur notionaliter: sed dicitur eēntialiter siue substantialiter. Item. cōtra. Nō nomē perti- nens ad substantiam nō dicitur plurali- ter sed singulariter: sed tres s̄m dicit̄ pluraliter: ergo nullo modo d̄ sc̄dm substantiam: ergo d̄ s̄m relationem. Item. Omne nomen substantiale p̄dicat̄ de qualibet p̄sona: sed tres de nula persona p̄dicatur: ergo etc. Item. si hoc nomē tres sc̄dm substantiam d̄: ergo licet addere tet̄minū substantiale. igitur possumus dicere tres deos: vel tres substantias: quoruū utrūq̄ est cōtra fidē. Item. dicendū q̄ aliqui voluerūt dicere q̄ h̄mōi termini numerales n̄: ch̄ aliquid dicant̄ in deo q̄ hoc nomen persone pluraliter. Unde si dicat̄ per- sone sunt tres: idē subijctur et p̄dicat̄: et ratio et modus intelligēdi h̄c est: quia si ponerentur forme esse ab eter- no sicut ip̄onitur platonē / q̄ posuit tūc plures essent̄: et in aliquo certo nume- ro: sed numerus ille / nec esset p̄prietas: nec passio cōsequens: sed ipse forme nu- merales: et per h̄c modū dicere tres in diuinis non est dicere usq̄ tres per- sōnas. Sed illud nō oportet dicere: q̄m si idem esset om̄o tūc videretur eē nu- gatio si dicerēt̄ tres persone vna p̄- sōna: et videret̄ nō plus dicit̄ eū dicitur tres s̄m persone: et persone sunt p̄sone. Et p̄pter hoc alius numes dicit̄ est: q̄ h̄mōi termini numerales dicunt̄ se- cundū relationē: et importat̄ notiones:

et hoc patet q̄ in diuinis importat̄ d̄s- tinctionē: distinctio autē est a proprie- tatis. Unde tres importat̄ proprietates: tem trū personarū in cōcretione. No- tio autē in q̄tū cōuenit solū deo / dicitur esse proprietates: in q̄tū vero ab alto d̄s- tinguunt̄: d̄ esse vnitates. Unde dicitur persone tres tribus proprietatis d̄s- tincte. Et si tu queris: qd d̄ q̄ dicit̄ tres notiones. Dicendū q̄ seip̄s d̄s- tinguuntur p̄prietates: ideo nō dicit̄ nisi notiones ipsas. Ad illud igit̄ q̄ obijct̄ q̄ quantitas trāsit in substantiāz Dicendū q̄ numerus in creaturis est quantitas: sed in deo dicit̄ relationē: et hoc patet sic: distinctio in creaturis est per altitudo p̄prietatis vel qualitatis appositionē: et ita per additionem: vbi aut additio ibi limitatio: vbi limitatio: ibi vnitates ab alto diuisio: et vbi h̄c s̄m: ibi aggregatio diuer̄ for̄ et mēsuratio: et quia quantitas est mēsurare: ad d̄s- tinctionē in inferioribus sequit̄ nume- rus et est modus eēndi cōsequens mate- riā cū forma. In diuinis autē est distin- ctio per originē nō per additionē altitu- tus: et ideo nulla additio nulla limitas- tio: et vbi hoc non est: nec mēsuratio: et ideo nec quantitas. Sed vbi origo: ibi habitudo et relatio: et ideo in diuinis numerus nō dicit̄ quantitatē sed magis relationē. sed quoniam relatio nō tran- sit in substantiā: igitur nec termini nu- merales. Ad illud q̄ obijct̄ q̄ dicitur ad se: d̄m q̄ nomen dicit̄ ad aliud: p̄t esse dupl̄. Uno modo intra vel ex- tra / vel implicite vel explicitē. Et illud nomē substantiale d̄ qd nō d̄ ad aliud nec intra nec extra: nec implicite nec ex- plicite. Sed termini numerales dicit̄ relationē ad aliqd̄ itra: quia importat̄ distinctioē numeratōz / et implicat̄ relationē. Ad illud qd obijctur: nulla notio d̄ de tribus. Dicendū q̄ verum est nulla notio determinata: sed cōmu- ne ad notiones s̄m rationē dicitur de tribus: vt hoc nomē relatus: et hoc no- men distinctus: et alia notia cōsimilia. Ad illud qd obijctur q̄ notiones s̄m quinqz. Dicendū q̄ tres nō quascunqz notiones importat̄: sed solū personales. Illa enī notio que facit illā personam esse personam: et ab oibus distinctam. illa dicitur vnitates persone in q̄tū d̄ esse distinctū. et illa notio est vna p̄nt̄: sicut vna est vnitates vnus: et ille sunt

18

19

20

21

dicant de aliquo sigillatim. nō dñr dicit
 25 fm subām. ¶ Rñ. ad pdictorū itelligē-
 tiam dō; q ad hoc p̄sent dicit q hoc
 nomē trinitas duplicē h̄z etimologi-
 am. Uno mō trinitas dñr vnitas ter. et
 sic nomē numerale cadit i eo vt cōple-
 mētū. r sic dñr fm relationē sicut tñt
 ni numerales. r vnitas quā ip̄stat est
 vnitas p̄sonal nō eētialis: q̄ illa plu-
 rificatur. Alia etimologia ē. trinitas
 est vnitas trīū. r tunc vnitas non nū-
 ratur s̄ significatur vt cōcabillis trīs
 bus. r qñi hec vnitas est eētialis: tō
 ip̄stat vnitatē eētialē. r hec quidem
 etimologia absq; dubio h̄z veritatē.
 Sed prima nō v̄f habere veritatē. Nā
 cū eadē significatiōē habeat trinus r
 trinitas. si illa ē etimologia trinitas
 vnitas ter: tūc trīn⁹ diceret vn⁹ ter.
 Hoc autem p̄d̄t dicit de deo. p̄z ter v̄-
 nus cū tñ dicat trinus. pp̄ qd̄ dōm. q
 h̄mōi nōia ip̄stat vnitatem formale si
 ue essentie cū pluralitate suppositorū.
 et ideo h̄t quodāmodo naturā termi-
 ni substantialis i hoc q̄ dicitur de trī-
 bus singulariter. r terminū numeralē
 in hoc q̄ dicitur de nullo per se.

- 26 **Ad illud quod obijctur q̄ sola vni-
 tas est plurificabilis.** dōm: q̄ trī-
 nitas nō ip̄stat pluralitatē circa vni-
 tatem in recto. sed solum i obliquo. q̄
 sit trīum vel i tribus. r hoc est essentie.
- 27 **Ad illud quod obijctur q̄ vnitas
 essentie predicat de patre.** dōm: q̄ pes-
 rum est: sed nō rōne hac q̄ plures i ea
 conueniunt. sicut animal predicat de
 hōie non ea ratione qua diuersa spe-
 cie in eo cōueniunt: r quia trinitas im-
 portat illam vnitatem vt in pluribus.
 ideo. r. **Ad illud quod obijctur q̄
 non dicitur eētia trina neq; trinitas
 trina.** Dicendum: q̄ hoc nomen trīn⁹
 importat vnitatem vt in concretionē
 et ita inherens pluribus. Et ideo de
 eo solo dicitur q̄ importat vnitatē vt
 in concretionē vt hoc nomen deus qd̄
 quidem supponit personas. r q̄ tale ē
 hoc nomen deus. ideo conceditur. de-
 us est trinus nec deitas est trina: quia
 deitas non supponit personam. similiter
 nec hoc nomen trinitas. et sic pas-
 sent obiecta.

Distinctio. xxv. Quid si
 hoc nomen persona significat

Reterea p̄siderādum q̄
 cū hoc nomen p̄sona. r.
 Supra ostēdit magis qd̄ si
 significat p̄ter minū nū-
 rale cūz dñr tres p̄sonas.
 hic subdit qd̄ significat

**Mouet du-
 bitationē qd̄ si-
 gnificatur cum
 dicitur plurali-
 ter tres persone
 vel due p̄sone. a**

Reterea cō-
 siders
 rādus
 est q̄ cū hoc no-
 mē p̄sona (vt pre-
 dictū est) s̄z sub-
 stantia dicitur
 que sit intelligē-
 tia dicti cū plu-
 raliter p̄fertur
 tres persone vel
 due p̄sone. et cū
 dicitur. Alia est
 persona p̄ris: a-
 lia est persona fi-
 lij: alia est perso-
 na sp̄s sancti.

Si enim in his
 locutionib⁹ per-
 sone vocabuluz
 essentie itelligē-
 tiaz facit plures
 eētias cōfiteri
 videmur: et ita
 plures deos.
 Si vero eētie si-
 gnificatiōē ibi
 nō tenet. alia est
 huius nois ra-
 tio cū dicitur: pa-
 ter est persona.

p̄ istū terminūz
 p̄sona. Et dicitur
 tur hec pars in
 duas. In prima
 q̄rit r opponit.
 In sc̄da soluit.
 ibi. q̄bus daz vt
 q̄ nomine pers-
 sone.

¶ Prima ps̄ h̄z
 tres p̄tes. In p̄-
 ma mouet dubi-
 tationē. In se-
 cūda opp̄nit p̄
 auctoritātē au-
 gu. ostēdens q̄
 dñr fm substanti-
 ā. ibi. p̄sona et
 vt supra ait au-
 gust. Tertio op-
 ponit rōnem.
 ibi. Aliter et vt
 petur posse offi-
 di q̄ nomie p̄so-
 ne. vbi mōstrat
 illud idem. Et
 m̄lt̄ secūda ps̄
 in qua soluit dñ
 uiditur i duas.
 In prima soluit
 fm optinonem
 aliorū q̄ dicunt
 q̄ persona accē-
 pitur fm essent-
 tiam. tñ relatā
 ad suppositam.
 In sc̄cūda sol-
 uit s̄z op̄inonē
 suā per distins-
 ctionem. ibi.

¶ Sciendū est
 igit q̄ hoc no-
 men p̄sona mu-
 tiplecem intell-
 gētiam facit. Et
 hec pars dicitur
 in duas.
 In prima parte
 ostendit quo-
 mō accipit hoc

Dist. xxv
 Induct
 dubiū q̄
 iter acci-
 piat hoc
 nomē p̄-
 sone cūz
 plurali-
 dit tres p̄-
 sone vel
 due p̄sone
 r alia ē p̄-
 sone p̄t̄
 r alia s̄z
 l̄ij et alia
 sp̄s sancti.

nomē persona
in plurali. Se-
cundo quomo-
do accipitur in
singulari. cum
dicitur alius est
pater. alius est
filius. Ibi nunc
inspicimus vs-
trum secundus
eandem ratio-
nem. Prima pars
habet tres par-
tes. In prima
ponit distinctio-
nem per quam
soluit. In secu-
da confirmat p-
auctoritate au-
gustini. ibi. et
hic sensus adu-
uatur ex ver-
bis. In tertia
ad obiectio-
nes respondet. ibi.
Ad hoc autem
quod illi dicunt.
Similiter se-
quens pars ha-
bet tres partes
In prima deter-
minat quomo-
do accipitur p-
sona cum dicitur
alio est per-
sona patris.
Secundo quo-
modo accipit-
ur cum dicitur.
Alius est pater
in persona. Ter-
tio hoc confir-
mat auctorita-
tibus. primum
facit ibi. Nunc
inspicimus. et
cetera. Secun-
dum ibi. deinde
queritur utrum
secundum ean-
dem rationem.
Tertium ibi. quod
autem secundus
substantiam di-
catur.

vel filius est per-
sona. et alia cum
dicitur. pater et
filius et spūsan-
ctus sunt tres p-
sone. et cum dicitur
Alia est persona
patris: alia filij:
et huiusmodi.

¶ Oppōit au-
tem augustinus
ostendens quod sicut
substantiam siue
eēntiam dicitur.
Alia est persona
patris: alia filij:
siue tres perso-
ne: ut cum dicitur
pater est perso-
na. filius est per-
sona.

¶ Persona enī
ut supra ait Au-
gu. ad se dicitur
et idē est deo esse
personam quod
esse. sicut idem ē
ei esse quod deū
esse. Unde mani-
feste colligitur
quod essentiam di-
uinam predica-
mus dicentes.
pater est perso-
na filius est per-
sona. spūscctūs
est persona. i. es-
sentia diuina. et
omnino vnum et
idem significa-
tur nomine per-
sone. i. diuina es-
sentia cum dicitur.
pater est per-

sona. et filius est psona. quod si-
gnificatur noie dei cum dicitur
pater est deus. fili⁹ est de⁹. Ita
etiā idem significatur cum dicitur.
Deus est de⁹ et de⁹ est persona.
Utroq; em̄ noie essentia diuina
intelligitur: quia vtrūq; sicut sub-
stantiā dicitur. Cū vero dicitur. pater et fi-
lius et spūscctūs sunt tres pso-
ne. quid noie persone significa-
mus. an essentiam. hoc em̄ vi-
detur si supra posita verba au-
gustini diligenter scrutemur.
Supra enī dixit quod ideo tres p-
sonas dicimus quia id quod per-
sona est. cōmune est tribus. Et
item quia pater est persona. et filius
est persona. et spūscctūs est per-
sona ideo tres persone dicuntur.
Videtur ergo eandē tenere si-
gnificationē hoc nomē psona
cum dicitur. tres persone quā
habet cū dicitur. pater est per-
sona. filius est persona spūsan-
ctus est psona. Quia ut ostendit
Aug. hoc dicitur. i. tres psonae
propter illud: quia id quod perso-
na cōmune est eis. i. pater et filio et spū-
scctō. vbi significari noie persone.
cum dicitur tres persone.

¶ Oppōit per rationē pos-
se ostendi. quod secundum sub-
stantiā siue essentia dicat etiā
cum pluraliter profertur.

¶ Aliter etiam videtur posse
ostendi. quod ibi nomine persone
significatur essentia cum dicitur
tres persone. Ut enī supra
dixit Aug. ea necessitate dicitur
tres personas. ut responde-
remus querentibus quid tres
vel quid tria. Cum ergo querit
tur quid tres vel quid tria conue-

Quod noie
psone id
signatur
cū dicitur
psone
quod si-
gnificatur
noie dei
cū dicitur
est deus.

Oppōit
p aucto-
ritatem
augustini.

Oppōit
p rationem

nienter responderetur cum dicitur tres persone. At cum queritur, quid tres vel quid tria, per quid de essentia queritur. Non enim inuenitur quid illi tres sint nisi essentia. Si ergo questio non recte responderemus, oportet ut respondendo essentiam significemus; alioquin non ostendimus quid tres sint. Si vero respondentem essentiam significamus, ipsas essentias persone nomine intelligimus cum dicitur tres persone. & Solutum secundum opinionem aliorum qui putant essentiam significari nomine persone cum dicimus tres personas.

¶ Quibusdam vero quod nomine persone significetur essentia cum dicitur tres persone, propter quod Augustinus dicit, idem dicit tres personas quod compositio est eis id quod est persona ut sit talis intelligentia, pater et filius, scilicet sunt tres persone, id est sunt tres id habentes compositio quod est persona, id est tres sunt quorum quales est persona, id est essentia. Sed quod iuxta hanc intelligentiam dicitur, alia est persona patris, alia filii. Et hoc etiam ita voluit intelligere, scilicet alius est pater, et alius est filius, id est tamen compositio habentes quod est persona. Et hoc confirmant auctoritate Augustini, qui in vii. libro de tri. ait, Tres personas eiusdem essentie, vel tres personas unam essentiam dicimus. Tres autem personas ex eadem essentia non dicimus quasi aliud ibi sit quod essentia est, aliud quod persona est. Hac auctoritate et premissis conuantur asserere in predictis locutionibus nomen persone essentiam significare. Sed quid rati-

debunt ad id quod ipse Augustinus li. de fide ad petrum dicit, scilicet quod alius est pater in persona siue personaliter, alius personam filius, alius personam ipsi sanctus. Quod enim alius personam patris, alius personam filius, alius personam liter spiritus sanctus, si in eam personam omnino ueniunt, id est si persona eentia tamen intelligentia facit. Non nobis videtur aliter hoc posse dici congruentius iuxta catholicorum doctorum auctoritates.

& Solutum secundum opinionem suam distinguens quod hoc nomen persona tripliciter in trinitate accipitur, et quomodo accipitur in plurali dictum.

¶ Sciendum est igitur quod hoc nomen persona, multipliciter intelligitur facit, non unam tamen, et ut hyla, ait in li. iiii. de tri. In intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicendi, quod non sermo nisi res; sed rei sermo subiectus est, discernentes ergo dicendi casus huius nominis, scilicet persona significatio nem distinguimus dicentes, quod hoc nomen, scilicet persona, proprie, secundum substantiam dicitur, et eentiam significat sicut supra ostendit Augustinus, cum dicit deus est persona, pater est persona. Quoad tamen necessitate ut, scilicet dixit Augustinus, translatum est hoc nomen, ut pluraliter dicerentur tres persone cum quereret, quid tres vel quid tria: ubi non significat essentiam, id est naturam diuinam que compositio est tribus personis, scilicet substantias vel hypostasias secundum grecos. Greci quippe, ut supra dixit Augustinus, aliter (accipiunt substantiam, id est hypostasim, aliter nos. Nos enim substantiam dicimus eentiam siue naturam, personas autem dicimus sicut illi dicunt substantias

I. ipostasies. Si igitur nos ita accipimus tres personas: ut illi accipiunt substantias vel ipostasies. et illi aliter accipiunt ipostasies quam nos substantiam. aliter ergo nos accipimus personas quam substantiam. Cum igitur dicimus tres personas: non ibi persone nomine eentiam significamus. Quid igitur dicimus? Dicimus: quod tres persone sunt. id est tres subsistentie. scilicet tres entes pro quo greci dicunt tres ipostasies. **C**onfirmat auctoritate Augustini solutionem suam.

Et hic sensus adiuvatur ex verbis Augustini premissis si intelligantur. Quia enim pater est persona. id est essentia. et filius est persona. id est persona. **I**dem dominus tres persone. id est tres subsistentie tres entes. Non enim possunt dici tres subsistentie vel entes. nisi singulus eorum esset persona. id est essentia. Quod ergo eis commune est id quod est persona. id est essentia. ideo recte dicitur tres persone. id est subsistentie vel subsistentes. ut sicut essentia que eis est communis vere ac proprie est. ita illi tres vere ac proprie subsistentie vel entes intelligantur. **I**deo Augustinus canonicus doctorum discernens dicit

tres personas esse vel unam essentiam vel eiusdem eentie: non ex eadem essentia: ne aliud intelligat ibi esse personas: aliud eentia. Tres enim persone id est subsistentie: una sunt eentia et unus eentie. **N**on autem sunt una persona vel unus persone sed persona secundum substantiam dicat aliquando. Nam si hoc diceret: profusio fieret in personis. **O**biectio illorum hic respondet quod nituntur per tres personas secundum eentiam accipi. **A**d hoc autem quod illi dicunt cum dicitur quid tres vel quod tria: de essentia dicitur: quod non inuenitur quod illi tres sint nisi eentia per hoc volentes nos inducere ut nomine persone essentiam intelligamus. cum respondemus tres personas. ita dicimus. **I**ndubitabiliter verum est: quod non inuenitur unum aliquid quod illi tres sint nisi essentia. vel unum enim sunt illi.

doctores scripturę accipiunt pro ut magis importat respectu ad proprietatem cuiuslibet. et sic plurificatur. **N**on autem huius est communis personis. Quod accipiunt substantiam pro natura ret ideo pro superposito magis voluerunt accipere subsistentiam. **T**res persone esse unam essentiam vel eiusdem essentia non ex eadem essentia. **V**ides hoc falsum quod pater generat filium de sua substantia. et spiritalis factum. ergo videtur quod omnia persone sint de eadem substantia. **I**tem querit quare non concedit ista quod persone sunt ex eadem essentia. sicut procedit ista persone sunt eiusdem essentie: et videtur quod debeat concedi. **Q**uod ex dicitur in divinis habitudinem originis: et similitur genitum originem importat. **S**i tu dicas quod propter transpositiones: quia sicut prepositio nes sunt transitive: ita et obliqui casus sunt transitivi. **P**ropterea hec recipitur persone sunt in eodem essentia et tamen hoc quod

Obiectio nit rãdet.

2

I

3 dico in est spon-
 sio. Respon-
 deo dicendum:
 q̄ aliquādo ali-
 quid parat ad
 aliū vt iformās
 siue denotiana:
 tamen nō ponit
 propter hoc di-
 uersitas siue di-
 stinctio vni⁹ ad
 alterum. sic em̄
 cōparat deitas
 ad deū. Alio mō
 cōparatur ali-
 quid ad aliud si-
 cut principii ad
 principiatum. ⁊
 tūc de necessita-
 te importat di-
 stinctio. Quā er-
 go hec preposi-
 tio ex ipsoz ha-
 bitudinē cause
 vel saltē puncti-
 pū. id de neces-
 sitate dicit disti-
 ctionem iter ex-
 tremā ideo hec
 non pōt esse ves-
 ra q̄ p̄one sunt
 ex eadē essētia.
 Sed quia gen-
 titius non tātū
 cōstruitur in ra-
 tione principij:
 immo ex vides
 clarationis esse
 tie cum dicitur
 mulier egregie
 forme. vt dicit
 p̄iscianus. id cū
 genitio. hec est
 ver a tres perso-
 ne sunt eiusdem
 essētie.
 c Tres res.
 Accipit hoc ab
 Augustino in. l.
 libro de doctri-
 na xp̄iana. Et vt
 male dicit. di-
 cēdo tres res q̄
 res ē nomen ab-
 solutum ⁊ gene-
 rale: ergo vides

li tres. i. essentia
 diuina. Unde ve-
 ritas ait. Ego et
 pater vnū sum⁹.
 Verūtm̄ cū queri-
 tur q̄d tres v̄l q̄d
 tria: nō de essen-
 tia queritur. nec
 ibi q̄d ad eēntiā
 refertur. Sed cū
 fides catholica
 tres esse p̄fiteri
 tur sicut Johan-
 nes i. epistola sua
 canonica ait.

Tres sūt qui te-
 stimoniam per-
 hibent in celo: q̄
 rebatur quid illi
 tres essent. i. an
 essent tres res ⁊
 que tres res: et
 quo nomine ille
 tres res signifi-
 carentur: et ideo
 loquendi necessi-
 tate inuentū est
 hoc nomen per-
 sona ad respon-
 dendum ⁊ dicitū
 est tres persone.

⁊ Quid tres
 res et quid vna
 res hic dicit. h
 Nō autem te-
 moueat q̄ diri-
 mus. tres res.

Non enim hoc di-
 centes diuersarū
 rerum numerū
 ponimus in tri-
 nitate: s; ita tres
 res dicimus: vt
 easdem esse vnā

quandam sum-
 mam rem p̄fitea-
 mur. Vñ Aug. in
 j. li. de do. xp̄ia:
 na sic ait. Res q̄
 bus fruendū est
 nos b̄tōs faciūt
 Res ḡ q̄b⁹ fruen-
 dū ē: sūt p̄ ⁊ fili⁹
 et sp̄s s. Eadēq̄
 trinitas vna q̄
 dam sūma res ē
 cōmuniq̄ frue-
 tibus ea: si tamē
 res et non rerū
 omniū causa sit.

Non enim faci-
 le potest inueni-
 ri nomen q̄d tan-
 te excellentie cō-
 ueniat nisi quod
 melius dicitur tri-
 nitas hec vn⁹ de⁹.
 Sicut ergo tres
 res d̄nr: ⁊ he sūt
 vna res: ita tres
 substātie d̄nr et
 he sūt vna essen-
 tia. Ecce oñsū ē q̄
 sit itelligētia h⁹
 nois p̄sona cū di-
 cim⁹ tres p̄sōas

⁊ Oñdit quō
 hoc nomē p̄sona
 accipit i. singula-
 ri cū dicitur alia ē p̄-
 sona p̄ris: alia fi-
 lii: alia sp̄s s. i.
 Nūc inspiciā
 m⁹ vtq̄ s̄m eādē
 rōnē ⁊ cām dica-
 tur: alia ē perso-
 na patris: alia fi-
 lii: alia sp̄s s. an.

tur q̄ si aliquis
 dicat in diuina
 q̄ dicat essentia
 sine substātia.
 ergo sicut nū-
 lomodo accipit
 tur tres essētie
 ita nullo modo
 debz recipit res.
 Et si tu d̄s
 cas tres entes.

Hic non est simi-
 le. quia ens est
 participium. et
 ita trahit nume-
 rum aliunde: et
 non numeratur
 secundum for-
 mam proprie en-
 titatis. res autē
 est nomen sub-
 stantium. ⁊ si
 tu dicas mihi q̄
 res nominat for-
 mam a pte ante-
 me. vel istud no-
 men impositum
 est a parte ante-
 me. hoc nihil est
 quia illa sūt nos-
 trina intentio-
 num. et res dis-
 uiditur contra
 intentionem.

⁊ Respon. dicē-
 dum q̄ res po-
 test considerari
 tripliciter.
 Aut secundum
 proprietates q̄s
 habz in propria
 natura. Aut se-
 cūdum modum
 per quē sit apud
 animam. Aut se-
 cūdum proprie-
 tatem commu-
 nem que inest
 et ab actibus ap-
 nime qui sunt
 subūcere et pre-
 dicare. compos-
 nere ⁊ diuidere
 secundum hanc
 ergo triplicem
 acceptionem.